Van libricide naar genocide

Over de uitbraak van W.O.III

Artikels 6 maart 2022 tot 9 maart 2023

«Dort, wo man Bücher verbrennt,
verbrennt man auch am Ende Menschen»

Heinrich Heine (*Almansor*, 1820)

Jan Bauwens, Serskamp, 2023

Colofon

Titel: *Van libricide naar genocide. Over de uitbraak van W.O.III.*

Artikels van 6 maart 2022 tot 9 maart 2023

D/2023/Jan Bauwens, uitgever

Copyright: Jan Bauwens, Serskamp 2023

Auteur: Jan Bauwens

Druk 2023

Cover: Jan Bauwens

ISBN: 90-77532-

NUR: 730

Trefwoorden: filosofie

Inhoudsopgave

I. DE VERNIETIGING VAN HET LEVEN.....15
Tot stof en as: het begin van de derde wereldoorlog.....17
1. De zwarte ballon.....17
2. Ongenade.....19
3. Met ijzeren staven.....21
4. Kiev, de wieg van Rusland 23
5. Rosemary's baby.....25
6. De Neo-Oostfronters, Gorbatsjev en de bom.....27
De graanschuur van de wereld: arena van twee totalitaire grootmachten.....31
Oorlog, terreur, vrijheid en liefde.....39
Oorlogspropaganda.....43
Het probleem van lichaam en ziel: Monisme, dualisme en infinitisme, of: alles is in superpositie, niets bestaat echt én alles bestaat echt.....47
1. Alles zweeft.....47
2. Conditionering, determinisme en vrijheid.....50
3. Pasen.....54
In aantocht: het tijdperk van de grote plunderingen?.....57
W.O.III - Een telefonisch gesprek met Omsk Van Togenbirger.....62
De afdaling ter helle.....68
Verrijzenis.....70
De crisis en de zondebokken.....74
Hoe de staat massamoordpartijen financiert.....79
De grote 'zuiveringen'.....83
1. Dissidenten.....83
2. Zoroaster en de zuivering door vuur.....86
Olla Centesimi.....89
1. Olla Centesimi.....89

2. Het kasteninternationalisme....94
3. De kiemen van de derde wereldoorlog....98
4. Totalitair neoliberalisme....102
5. De utopie van de vrije markt....105
Een zoveelste Amerikaanse oorlog....111
Gekkenland Utopia....114
'Sympathie'....119
De grens....122
Aldus sluipt het kwaad de wereld in....126
In sneltempo verovert vandaag de onmens ook de politieke macht....129
Het pensioengeld en de Moloch....133
Het pact....139
Het racisme rukt weer op....143
Over kapitalisme, geloof en schuld....149
1. Nog een ontmoeting met Van Togenbirger....149
2. Racisme en slavernij....158
De moordmachines van de duivel....162
Oplichters: aldus beroven de rijken de armen....166
1. De raaf en de vos....166
2. De waarheid over 'overbevolking'....170
3. De waarheid over de oorlog....174
4. Een voorbeeld van apert bedrog uit de coronaperiode: de waarheid over vaccins als heiligschennis en de medische plicht tot wereldwijd bedrog....177
Kunst als wapen....179
Over het verkapte grootschalige pesten....186
Totalitarisme ten voeten uit: de vervolging van Mattias Desmet, symptoom van de totalitaire staat....196
David en Goliath: andermaal over de hetze rond Mattias Desmet....198

II. HET SCHIJNBESTAAN.....201
Een onpersoonlijke macht is bezig de mensheid in een virtuele wereld naar binnen te lokken om die daarin op te sluiten.....203
1. Dingen, woorden en getallen.....203
2. Zijn en schijn 211
3. De moordende plicht zichzelf te wantrouwen.....217
4. Lucifer.....223
5. De verwisseling van het echte met het virtuele…229
6. De liquidatielist.....236
7. Het entertainment in de arena van de wereld.....240
8. 'Het Verborgen Volk'.....245
9. 'Het Verborgen Volk' (vervolg).....248
10. Fantastiek, Zelensky en het armageddon.....252
11. Volodymyr Zelensky, Boris Johnson, Meghan Markle, Donald Trump en Popeye the Sailor Man. .254
12. Zuckerberg: reclame voor de virtuele wereld.…256
13. Omsk Van Togenbirger andermaal over de virtuele wereld.....256
14. Gaan zijn zevenmijlslaarzen met de mens aan de haal?.....262
15. Over de betekenis der dingen in het licht van de Omega.....265
16. Fictie en werkelijkheid.....267
17. Wel, we zitten er al een poosje in.....271
18. Einstein, God en de barbaren.....273
19. 'Wij zijn slechts goddelijke droombeelden'.....275
20. De Verboden Kamer.....276
De 'nieuwe wereldorde'.....280
1. De complottheorie en de realiteit.....280
2. Van democratie naar autocratie.....282
3. Complexiteit en kwetsbaarheid, of: “Alles van

waarde is weerloos”.....286
4. Chaos.....288
5. Haar wil is wet!.....292
6. De eerzucht en de oorlog.....299
7. “Want alle vlees is zoals gras”.....303
8. Als de zwarte propaganda het wint van de kennis 304
9. Aldus wordt de 'wet van de jungle' tot wet zonder meer.....308
De martelaren en de parasieten 311
III. PRONKZUCHT, MASSASLACHTING, KROMMENAAS.....313
De plundering van de Congo en de genocide van 1890 tot 1910.....315
1. Inleiding.....315
2. 'Missionering'.....317
3. Leopold strikt de grote ontdekkingsreiziger.....319
4. De uitroeiing van de Afrikaanse olifant.....321
5. Het inpalmen van het grondgebied.....323
6. De internationale erkenning van een dictatuur….325
7. Surrealisme.....327
8. De eerste dissident en zijn lot.....330
9. De Congo, speeltuin voor wie van geen hout meer pijlen weten te maken 334
10. 'Heart of Darkness' 341
11. Het afhakken van handen en hoofden.....343
12. “Een geheim genootschap van moordenaars”…348
13. Over kindsoldaten, mensenrechten en de persvrijheid.....352
14. Een gevecht tegen wreedaards.....355
15. De bestemming van de Congo-buit.....360
16. 'Geen macht is groter dan de vrijheid om iemand

anders het leven te benemen'. 362
17. De koning-omkoper.....367
18. De Commissie van Onderzoek en de dood van de koning 372
19. Martelaarschap, het lot der helden.....375
20. Het verleden wordt uitgewist, de gruwel gaat door 379
21. Over het goochelen met contexten. (In het kader van het tijdperk van de leugen).....385
22. Zo brengt de nar de wereld in een stupor.....385
23. Hart der Duisternis.....391
Ten slotte.....398
24. Mensenrechten bedreigen de gevestigde orde…400
25. De hardnekkigheid van het kwaad: kersverse doofpotoperaties in de eenentwintigste eeuw.....407
Roger Casement.....412
Arthur Conan Doyle.....413
Mensen die niet werken en die ook geen werk zoeken? Zo is verrechtsing.....417
De waarheid over de derde wereldoorlog (Een interview met Omsk Van Togenbirger).....423
1. Het onfeilbaar biotechnologisch wapen.....423
2. De oorlog en de rechtschapenheid.....427
3. Het dak.....432
4. Het voorwendsel en het doel.....440
5. 'Einstein on the Beach' en het martelaarschap.....446
Meneer X, Mevrouw X en Juffrouw X.....451
Meneer X.....451
Mevrouw X.....453
Juffrouw X.....457
IV. ANGST.....461
De nieuwe Securitate 463

1. Verkrachters van de waarheid.....463
2. De heksenprocessen van Salem achterna.....465
3. Hannah Arendt, totalitarisme, geheime politie en burentoezicht.....470
4. De mens is gezien.....475
5. Bergoglio , de onfeilbare geschiedenisherschrijver 481
6. Achterdocht, roddel, karaktermoord, moord, volkerenmoord (Met enkele fragmenten uit "Verborgen massamoord" over onder meer de Rwanda-genocide) 485
7. Een voorloper van het Buurtinformatienetwerk: de burgerinformanten van de Stasi in de DDR.....493
8. Andere voorlopers van het Buurtinformatienetwerk: de Gestapo, de KGB en de RKK 495
9. De Securitate vandaag in België: doceren onder toezicht van de staatsveiligheid.....497
De eeuwige duisternis van de 'verlichte geesten'.....499
'Gaat en vermenigvuldigt u!'.....501
De stok en de hond.....502
Een verboden geschrift onder de loep: Mattias Desmet en De psychologie van totalitarisme.....506
1. Inleiding.....506
2. Wanneer wetenschap verwordt tot ideologie.....511
3. wetenschap en haar aanwending 513
4. De kunstmatige maatschappij.....518
5. Het (on)meetbare universum.....521
6. Het verlangen naar een Meester.....526
7. Het verlangen naar een Meester (vervolg).....531
8. De ultieme belediging.....537
9. Liefdevolle verbondenheid of solidariteit?.....540
10. De menners van de massa.....542

11. De verborgen misdaad.....545
12. Over het verdoezelen van het complot.....551
13. Oude wijn in nieuwe zakken 555
14. Fysiek en ethiek!?.....558
15. Wetenschap en waarheid? Leugen en...
Kapitalisme!.....561
16. Over de surveillancemaatschappij en de
pervertering van controle.....564
17. Mattias Desmet en de kern van alle dingen.....574

I. DE VERNIETIGING VAN HET LEVEN

Tot stof en as: het begin van de derde wereldoorlog

1. De zwarte ballon

Het is nog vroeg in de ochtend als niet het zonnewiel doch een zwarte luchtballon achter de huizen opdoemt en langzaam en laag dichterbij komt, totdat de tekst erop zichtbaar wordt: "Ongena", zo leest men tegen wil en dank.

Het is 5 maart 2022, men zegt dat de derde wereldoorlog begonnen is. Het is niet langer Mark Van Ranst die dag in dag uit de kijkbuis vult: Vladimir Poetin heeft hem de loef afgestoken met een ander paard uit de Apocalyps. De Russische monarch herinnert nu aan zijn landgenoot die 101 jaar geleden geboren werd, ("*What's in a number?"*, zo fluistert een lezer die met *1984* zijn mond maskeert) en bedoeld wordt hier Dostojevsky met, uit zijn *Schuld en boete*, de moordenaar Raskolnikov die zich een *Uebermensch* waant. Zoroaster, de grote god van het zuiverende vuur.

Is het in Georgië dat Poetin voor zijn moordpartijen zoveel bijval krijgt met het commentaar dat hij in dit armageddon - de ultieme strijd tussen goed en kwaad - de redder van de mensheid is, de *Uebermensch* van Nietzsche die opdoemt in de wanen van de

ondervoede, vereenzaamde en zieke Rodion? De held die zich situeert *Jenseits von Gut und Böse*, zoals de titel luidt van Nietzsche's genealogie van de moraal. Rodion Raskolnikov.

Radium is een uiterst radioactief element met atoomnummer 88 en een lezer van *Mein Kampf* fluistert ons toe dat dit getal de Führer symboliseert in de geheimtaal van de neonazi's die Poetin naar zijn zeggen achterna zit, vanwege de initialen van *ein Meister aus Deutschland*. In Oekraïne gingen zij flink tekeer, de nazi's.

Der Tot ist ein Meister aus Deutschland, zo klinkt het in *Totesfuge* van Paul Celan en het gedicht begint met de woorden: *"Schwarze Milch der Frühe"*. In de vroegte, een zwarte ballon in de lucht, dreigend laag en traag, is het de stilte voor de storm? - haast raakt hij de takken van de hoge bomen die nog net niet in bot staan. *"Wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng."*

"Dein goldenes Haar Margarete

dein aschenes Haar Sulamith."

Het nieuwe mondmasker, anders genaamd: de doos jodiumtabletten, moet de schildklier verzadigen met dit element om te vermijden dat zijn radioactieve broertje de klier met alsem vult, afkomstig uit de 129 Europese kerncentrales die gewis *readymade* atoombommen zijn, te activeren met wat buskruit vastgemaakt aan een drone van 40 Euro uit de supermarkt. Jodiumtabletten,

tegen elk kwaaltje is een kruid gewassen, zo leest men boven de deur van de apotheek van god. "*Laat varen alle hoop, gij die hier binnentreedt"*, zo staat geschreven boven de hellepoort van Dante Alighieri. De hel, het vuur, Zarathoestra, Radium en het rijzen van de zwarte ballon.[1]

2. Ongenade

De straf is een genade omdat zij loutert maar de betekenis daarvan blijft verborgen totdat verklaard wordt hoe de misdaad niet de oorzaak is van de straf (wat wordt uitgedrukt als volgt: "*Als* er misdaad is, *dan* volgt straf" - formeel: "*als* M *dan* S") en ook niet in het equivalent daarvan, namelijk in de omkering waarbij de beide leden in hun negatie geponeerd worden ("*Als* er niet gestraft werd, *dan werd* er *geen* misdaad meer gepleegd" - formeel: "*als niet* S *dan niet* M") maar wel als een geheel nieuw equivalent. De beloofde (en dus de toekomstige) straf zorgt er immers voor (of: zij veroorzaakt, meer bepaald vanuit de toekomst waar zij bovendien alleen als dreiging bestaat) dat er *geen* misdaad (meer) gepleegd *zal* worden. Maar dat betekent meteen dat er helemaal niet gestraft wordt wanneer zich geen tweede kans meer zal voordoen: de straf betekent niets anders dan de belofte van een herkansing.

Waar de straf uitblijft, waar de misdaad onbestraft blijft, geldt daarom de straffeloosheid als de allerergste

1 Tekst d.d. 6 maart 2022.

straf: zolang men niet bestraft werd voor zijn misdaad, blijft men in het ongewisse over de mogelijkheid tot herkansing, met andere woorden: over het terugkrijgen van de vrijheid (om al dan niet het goede te doen). Het uitblijven van straf brengt de misdadiger derhalve in een toestand van onvrijheid of gevangenschap: zijn keuzevrijheid werd opgeheven, hij werd (door zijn misdaad) geketend en hij zal geketend blijven totdat een straf hem bevrijdt. Die bevrijding wordt een loutering genoemd en zo zegt men dat de straf loutert.

Van genadeloosheid is sprake waar de straf voor altijd uitblijft. Ongenade betekent daarom veroordeling, ontneming van vrijheid, gevangenneming, stopzetting van mogelijkheden, beëindiging van het bestaan waarvoor de vrijheid immers een *sine qua non* is.

Naar aanleiding van het verschijnen van de zwarte ballon van de ongenade verwijst de Vlaamse auteur Ludo Noens naar het door Carl Gustav Jung uitvoerig bestudeerde verschijnsel van de synchroniciteit: het betekenisvol gelijktijdig optreden van verwante gebeurtenissen zonder onderling oorzakelijk verband.

Ook verwijst Noens in datzelfde verband naar het teken aan de wand ten tijde van het rijk van de Babylonische koning Belsazar, ons welbekend van een schilderij van Rembrandt. Het boek Daniël beschrijft hoe tijdens een van zijn feestmalen deze vorst in het Aramees[2] de volgende tekst ziet verschijnen op een

2 Het Aramees is de vandaag bijna dode taal die Jezus sprak en die nu nog opduikt in onder meer bepaalde streken in Syrië.

muur:

מנא מנא תקל ופרסין

(*məne' məne' təqel ûfarsîn)*,

wat letterlijk wil zeggen:

"Geteld, geteld, gewogen en verdeeld",

of: *"Gewogen en te licht bevonden"*,

door de profeet Daniël verklaard als de aankondiging van de val van Babylon.

Die nacht werd Belsazar vermoord en zijn rijk werd verdeeld onder de Meden en de Perzen.

Bij ongenade wordt afgezien van een straf en derhalve van herkansingsmogelijkheden en wordt het volk waarop de vloek in kwestie rust, kennelijk vernietigd.[3]

3. Met ijzeren staven

"De foto's van Litouwers die groepen joden afmaken met ijzeren staven, behoren nog altijd tot de schokkendste beelden van de Tweede Wereldoorlog", zo schrijft journalist Jorn De Cock in zijn bijdrage over extreemrechts in Centraal-Europa in de bundel *Nieuw Radicaal Rechts in Europa*[4] dat verscheen kort na de val van het ijzeren gordijn in 1989. Inzake het voorma-

3 Tekst d.d. 7 maart 2022.

4 Alex Buyse (samensteller) en De Standaard-redactie, *Nieuw radicaal rechts in Europa,* Houtekiet, A'pen/A'dam 2002, pag. 197.

lige Oostblok heeft hij het over *"een nieuw populisme"* en over *"virulent nationalistische en antisemitische partijen"* in de Baltische Staten maar ook in Polen, Roemenië, Slovakije, Hongarije, Tsjechië, Bulgarije en... de Oekraïne.

De fascist, racist en antisemiet László Bárdossy werd in 2000 (onder de regering van Viktor Orban) openlijk herdacht en geëerd in de Stefansbasiliek in Boedapest.[5] *"In de Letlandse hoofdstad Riga vindt jaarlijks een mars plaats van de oude Letse SS-ers"* - samen met de Estlanders en de Litouwers namen zij deel aan de massamoord op joden in W.O.II.[6] In Wit-Rusland werd door de nazi's een gruwelijke genocide gepleegd waarvoor het bloedbad van Chatyn symbool staat.[7] Het nazisme onder Adolf Hitler was dermate onmenselijk dat het Westen een alliantie vormde met de Sovjet-Unie onder Stalin om de nazi's te kunnen verslaan.

Herhaalt zich de geschiedenis? Zijn het neo-nazi's, of beter: inter-nazi's die de coronapandemie of het Panopticum Corona op touw hebben gezet om de wereldheerschappij te kunnen grijpen? Is deze oorlog tussen Rusland en de Oekraïne in wezen een heruitgave van de strijd tussen het communisme en het nazisme dat nu verpopt is tot het internazisme en dat zich zopas gemanifesteerd heeft met als psychedelisch wapen de fantastische fabel van de pandemie? Het door Europa zozeer

5 Ib., pag. 197.
6 Ib., pag. 197.
7 Zie het artikel *Lebensraum* d.d. 30 november 2021: http://blog.seniorennet.be/tisallemaiet/archief.php?ID=2444040

verguisde nazisme waarvan nu blijkt dat het altijd al de ideologie was van de westerse elite die nu wil dat haar bevolking ze omarmt en naar het front holt om ze te gaan verdedigen?[8]

4. Kiev, de wieg van Rusland

Volgens de Duitse historicus Ernst Nolte (1923-2016) aan wie het verwijt dat hij de uniciteit van de holocaust in twijfel trok, zijn het fascisme en het marxisme (op hun beider antiliberalisme na) elkaars tegenpolen terwijl zij paradoxaal genoeg dezelfde methoden gebruiken om elkaar te bestrijden.[9] Het fascisme is bovendien nationalistisch (het marxisme is internationalistisch), gewelddadig en propagandistisch en zou een overreactie zijn op het 'spook' van het communisme dat na de Russische Revolutie van 1917 'door Europa waart'[10] nadat de Bolsjewieken onder Lenin als overwinnaars uit de bus kwamen na een jarenlange burgeroorlog tus-

8 Tekst d.d. 11 maart 2022.

9 *"Faschismus ist Antimarxismus, der den Gegner durch die Ausbildung einer radikal entgegengesetzten und doch benachbarten Ideologie und die Anwendung von nahezu identischen und doch charakteristisch umgeprägten Methoden zu vernichten trachtet, stets aber im undurchbrechbaren Rahmen nationaler Selbstbehauptung und Autonomie."* (https://web.archive.org/web/20100506140957/http://www.ernst-nolte.de/Ruckblick_und_Rechenschaft/Ruckblick_und_Rechenschaft1/ruckblick_und_rechenschaft1.html)

10 *"Een spook waart door Europa - het spook van het communisme"*, aldus de aanvang van *Het Communistisch Manifest* van Marx en Engels uit 1847. Zie: https://www.marxists.org/nederlands/marx-engels/1848/manifest/index.htm

sen deze communisten, de liberalen en de anarchisten.[11] Vijf jaar later werd daaruit de USSR gevormd, een communistische eenpartijstaat (bestaande uit 15 geünificeerde SSR's, een aantal autonome SSR's en een aantal autonome regio's) die standhield tot 1991. De eerste SSR was de Russische, gesticht in november 1917, onmiddellijk gevolgd door de Oekraïense op 25 december 1917: niet verwonderlijk daar de Oekraïense hoofdstad Kiev, dat een handelscentrum was aan de Dnjepr waar omstreeks de negende eeuw de Roes - dat zijn de Varjagen (een subgroep van de Vikingen) of de Russen - strandden, in feite de wieg is van het grote Rusland.[12]

Kiev, de wieg van het duizendjarige Rusland: Amerikaanse multinationals benijden de waarde van de 'graanschuur van Europa', zoals de Oekraïne van oudsher heet en zij willen er beslag op leggen, zoals zij ook elders in de wereld beslag leggen op de bodemschatten om dan na de plunderingen een berg vergiftigd afval achter te laten. De boeren (in de stiel sinds duizend jaar en langer) moeten het ginder dan maar zien te rooien met een uitkering van de staat en om hun nageslacht dat dan uiteraard geheel buiten de prijzen valt, maalt geen kat meer. Het praat eventuele bombardementen op de burgerbevolking niet goed, maar zou men dan niet voor heel wat minder op zijn paard zitten?[13]

11 Zie: https://nl.wikipedia.org/wiki/Russische_Revolutie
12 https://nl.wikipedia.org/wiki/Kiev
13 Tekst d.d. 12 maart 2022.

5. Rosemary's baby

In dit door Roman Polanski's verfilming alom bekende horrorverhaal van Ira Levin baart een jonge vrouw de zoon van de duivel door wie zij in een droom verkracht werd. Tijdens haar zwangerschap moet zij die waarheid onder ogen zien en het moederinstinct verhindert haar om daartegen ook maar iets te ondernemen, wat haar absolute eenzaamheid bezegelt.

Lang niet zo groot is de eenzaamheid van wie met hun inzichten vooruitlopen op de massa met miskenning als enig loon want desnoods kunnen zij nog kiezen voor het martelaarschap: die allerlaatste uitweg is Rosemary niet gegund; het is haar lot de waarheid immer in zich op te moeten bergen en zo wordt zij de vergeetput van de waarheid. Omdat de waarheid naar zijn eigen zeggen God is, zal Rosemary eeuwig branden in de hel. De tegenpool is zij van de heilige maagd Maria die de Waarheid baarde omdat in Rosemary de waarheid sterven moet en het kwaad tot leven komt: de leugen, verpersoonlijkt in het kind van de duivel.

De westerse beschaving is een gebouw gefundeerd op de retorica, die echter de kunst is van het liegen. Alles wat onze cultuur voortbrengt, zit verpakt en de verpakking belemmert het zicht op de zaak zelf terwijl zij nochtans pretendeert die zaak te belichten want zij is de naam en derhalve het doopsel: men mag niet zien wat erin zit, men moet geloven wat de doos over de inhoud zegt. De verpakking of de naam, de uitleg, de van de wijs brenging, de omleiding, weg van het doel: het

dwaallicht.

De oplichterij openbaart zich pas waar de waren slechts hun verpakking blijken: binnenin is leegte. Het bedrog brengt illusie gevolgd door desillusie, telkens opnieuw. Onze cultuur bedriegt en het bedrog verslaaft; de verslaving verziekt en de ziekte doodt. Dit heet kapitalisme, hebzucht, maar ook eerzucht, de zucht naar roem, het immer hoger, sneller, sterker, de tomeloze vrijheidsdrang, de Übermensch, de Godmens, de moordende zelfverheerlijking. Het alom verheerlijkte geld is de exponent van de lege verpakking. Zij belooft vrijheid maar brengt alleen verknechtende oorlog.

Heel anders is de oosterse cultuur, die bescheidenheid predikt en die de tevredenheid aanprijst: zij leert dat rijkdom niet de bevrediging is van behoeften maar hun afwezigheid of tenminste hun beperking. Uit het inzicht in het kwaad van de hebzucht werd het antikapitalisme geboren dat vorm kreeg in het communisme en sindsdien is de politiek-ideologische wereld in twee verdeeld en die verdeeldheid manifesteert zich in eenzelfde zich immer herhalende oorlog die zich uitstrekt over de hele planeet. De beide ideologieën bevechten elkaar maar wat zij gemeen hebben, is de oorlog, die daarom, zoals Herakleitos het zegde, de vader van alle dingen is.

De strijdende partijen hebben elk hun eigen waarheid: in tijden van oorlog splitst zich de waarheid in twee leugens op. Het is de teleurgang van de waarheid die vechten doet. De retoriek zelf is strijd omdat zij liegt,

zij is een geheel van holle frasen wiens verdedigers lege hulzen zijn: praters zonder ziel, die verkondigen wat winst oplevert, vandaag dit en morgen iets anders. Zij leven voor het geld dat de lege verpakking bij uitstek is, zij aanbidden de mammon, die de onmens bij uitstek is, de niet-persoon, de duivel. En zij die hem in het vizier hebben, delen het lot van Rosemary: zij moeten de waarheid van het kwaad verzwijgen omdat dit kwaad hun eigenste kind is.[14]

6. De Neo-Oostfronters, Gorbatsjev en de bom

In de Tweede Wereldoorlog vormde zich een alliantie (van het Westen, samen met de Russen) tegen de (Duitse) nazi's en als we Poetin mogen geloven vormen vandaag de neonazi's een front tegen de Russen. Is het niet een beetje onbezonnen of overhaast als de kerk de Oekraïense vlag laat wapperen op de toren van de Gentse Sint-Baafs en elders? Wanneer in de Antwerpse kathedraal de aartsbisschop voor de vluchtelingen uit de Oekraïne een mis opdraagt en in zijn preek eraan herinnert dat de grootste vorm van liefde erin bestaat zijn leven te geven voor zijn geliefden, bedoelt hij uiteraard de verheerlijking van het heldendom bij de troepen aan het front, het oostfront, andermaal het oostfront. Men herinnere zich de tien- tot twaalfduizend vrijwillige Vlaamse Oostfrontstrijders van toentertijd die gingen vechten tegen de Bolsjewieken, de communisten, hiertoe opgejut door dezelfde clerus die nu in herhaling valt en spreekt over het summum van

14 Tekst d.d. 13 maart 2022.

de liefde waar in werkelijkheid onwetende mensen massaal de dood worden ingejaagd door hun oversten die de veilige schuilkelders bevolken en de onaantastbare huizen van God: de tragedie van het Vlaams Legioen lijkt aan een heruitgave te zullen beginnen.[15]

Zij vormden toentertijd een minderheid, de Vlamingen die de zijde van de nazi's kozen (er was overigens ook een Waals Legioen), hiertoe aangezet door de kerk, die na de oorlog via de zogenaamde rattenlijn[16] de oorlogsmisdadigers en de grootste beulen uit de geschiedenis hielp ontkomen naar het Zuiden van Amerika, naar onder meer Bariloche waarop men vandaag met Google Earth een blik kan werpen: men waant zich daar warempel in Oostenrijk, de geboorteplek van Adolf Hitler.[17]

Vandaag echter is de geheime operatie van de nazificatie middels de inzet van het populisme via de massamedia zo ver gevorderd dat zij het ganse westen in een onzichtbare tang houdt onder de vaak onbetrouwbare vlaggen van vrijheid, democratie, christelijk geloof en liberalisme. Is het niet altijd de buitenlandse politiek van de V.S. geweest om in het spoor van Julius Caesar te verdelen en te heersen? Hebben de Amerikanen het nationalisme in Europa dan niet ondergronds gesteund met het oog op het uiteenvallen van de E.U. van wie zij

15 Zie de uitzendingen van de historische docu's van Maurice De Wilde in het VRT-archief: https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/de-oostfronters/1/de-oostfronters-s1a2/

16 Zie: https://nl.wikipedia.org/wiki/Rattenlijn

17 Zie: https://nl.wikipedia.org/wiki/Bariloche_(R%C3%ADo_Negro)

tenslotte terecht mochten vrezen dat die met de euro, de eens zo machtige dollar doet buitelen?

Zoals Maurice De Wilde het verwoordde die over de 'Nieuwe Orde' schreef, moet men alle klokken laten luiden vooraleer men een definitief oordeel velt en men een beslissing neemt met onomkeerbare gevolgen. En dat is in deze oorlog kennelijk opnieuw een heet hangijzer en allerminst een sinecure. Uiteraard moet er tegen dictators opgetreden worden, uiteraard is het onder geen beding geoorloofd om mensen de rug toe te keren van wie de rechten worden geschonden. Maar laten wij toch eerst tenminste de objectieve feiten onder ogen proberen te zien.

In een interview met de BBC van niet zo heel lang geleden herinnerde Mikhail Gorbatsjev eraan dat het de V.S. geweest zijn die de atoombom hebben gedropt. Vandaag nog worden mensen door de straling misvormd geboren in Hiroshima en Nagasaki. En waarom deden de V.S. dat dan? Waarom anders, dan om de hele wereld te waarschuwen: wie zich tegen onze wil verzetten, krijgen er zo eentje. Willen wij onszelf redden, dan moeten we ervoor zorgen dat alle atoomwapens, alle massavernietigingswapens verdwijnen, aldus de oud-president van Rusland.[18]

Inderdaad, niet door ons te schikken naar de grillen van de V.S. kunnen wij ons redden maar wel door die gemene wapens te vernietigen: in Rusland en in China

18 Zie: https://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3285269

maar ook hier in Kleine-Brogel, in de V.S. en op alle plaatsen in de wereld waar ze zijn opgesteld en waarmee binnen de paar minuten de eerste de beste gek met macht van deze wonderlijke planeet een voor immer dode plek kan maken.[19]

19 Tekst d.d. 14 maart 2022.

De graanschuur van de wereld: arena van twee totalitaire grootmachten

Vandaag weten we dat dissidenten of mensen die niet langer bereid zijn om de leugens en de misdaden van het (totalitaire) regime te beamen en die zich (geweldloos) verzetten, hetzij als criminelen, hetzij als krankzinnigen werden weggezet, als ze niet al massaal werden vermoord, zowel in de voormalige Sovjet-Unie (denk aan het Serbski-instituut in Moskou waar dissidenten gediagnostiseerd als schizofrenen werden ondergebracht) als in Nazi-Duitsland. Het prijskaartje voor het ophouden van de schijnwereld die een totalitaire beweging aan het volk voorspiegelt, bestaat in de liquidatie van wie die leugens verwerpen en deze getuigen van de waarheid zijn dan de tegenstanders van het regime, de zogenaamde dissidenten. **En dat is vandaag niet anders**: de Russische dictatuur wordt aan de kaak gesteld door Navalny **en hetzelfde gebeurt in regimes die terwijl zij aan de macht zijn uiteraard doorgaan voor normale democratieën** en zo belandde onder meer Julian Assange in de vergeetput alsook de versnippering van Khashoggi en zoals we zopas vernamen godbetert in het hypocriete Nederland nu ook Wim Engel. En zoals Heinrich Heine wist, worden grote zuiveringen en liquidaties op den duur onvermijdelijk. Opzettelijk wordt verwarring geschapen met een onoverzichtelijk ingewikkelde bureaucratie teneinde in de totalitaire dictatuur te allen tijde willekeur mo-

gelijk te maken, want *"(...) hoe zichtbaarder de regeringsinstanties, hoe minder macht ze dragen, en hoe minder van het bestaan van een institutie bekend is, hoe machtiger ze uiteindelijk zal blijken te zijn. De werkelijke macht begint waar de geheimhouding begint."* [20]

Bij het uitbreken van W.O. II begon de radicalisering en werden soldaten verplicht tot deelname aan massamoorden en deportaties zoals *"de uitroeiing van het Poolse en Oekraïense volk, de uitroeiing van honderdzeventig miljoen Russen (zoals in één plan vermeld), van de intelligentsia van West-Europa, zoals het Nederlandse volk en de volken van de Elzas en Lotharingen, evenals van al die Duitsers die gediskwalificeerd zouden worden door de prospectieve rijksgezondheidsverklaring of door de geplande 'wet op de gemeenschapsvreemden' (...)"* bij de nazi's en bij de bolsjevisten het vijfjarenplan van 1929 *"waarin alle logische regels en economische principes op hun kop werden gezet."*[21]

Totalitaire heersers zien zichzelf niet als leiders van een volk (zoals ze dat aan het volk voorlogen) maar zij ambiëren een *"internationale beweging, op weg naar*

20 Hannah Arendt, *Totalitarisme*, Boom, Amsterdam, vijfde oplage 2021 (eerste druk 2014), in het Nederlands vertaald door Remi Peeters en Dirk De Schutter, p. 218-227. Oorspronkelijk: *Totalitarianisme*, deel III, alsook (in een appendix) een gedeeltelijk samengevat negende hoofdstuk uit deel II, getiteld: *The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man*.

21 *Totalitarisme*, p. 227.

de verovering van de wereld."[22] en wel onder de heerschappij van een toekomstige elite of een meesterras.[23] De paradox ontstaat *"dat de 'geheime samenleving bij klaarlichte dag' qua karakter en methodes pas echt op een samenzwering gaat lijken vanaf het moment waarop ze beschouwd wordt als een volwaardig lid van de beschaafde vereniging der naties."*[24] ***"Hoe openlijker de macht van het totalitarisme, des te geheimer zijn ware doeleinden."***[25] Omdat totalitaire regimes tot doel hebben de ganse aardbol te veroveren, zien zij geen enkel land als buitenland: ***"elk land zien ze als hun potentieel territorium."***[26] *"Elke uiting of daad tegen het Derde Rijk werd bestraft als hoogverraad."*[27] *"Als de totalitaire veroveraar zich overal gedraagt alsof hij thuis was, dan moet hij tegenover zijn eigen volk evenzeer optreden als een vreemde veroveraar."*[28] En zo werd *"de uitroeiingspolitiek [van de nazi's] uitgebreid tot de rangen van 'radicaal niet levensvatbare' Duitsers."*[29] Ook de Sovjet-Unie gedroeg zich agressief tegen het eigen volk.

Als wij ons vanuit België zo'n 1400 km naar het oosten toe verplaatsen, bereiken we de grenzen met Oekraïne, 'de graanschuur van Europa' en sinds 1986 uiteraard bekend vanwege de kernramp in Tsjernobyl dat nabij

22 Ib.
23 *Totalitarisme*, pp. 227-228.
24 *Totalitarisme*, pp. 229-230.
25 Ib.
26 *Totalitarisme*, p. 231.
27 *Totalitarisme*, p. 232.
28 *Totalitarisme*, p. 233.
29 Ib.

de hoofdstad Kiev is gelegen. Oekraïne is na Rusland het grootste Europese land: België kan er twintig keer in en haar zeer vruchtbaar landbouwgebied, de 'zwarte aarde' genoemd, is zo groot als Frankrijk en Duitsland samen. Duizend jaar geleden stichtte het Scandinavische volk de Varjagen het Kievse Rijk, de wieg van Rusland, dat Byzantijns Christelijk werd en dat nu nog steeds overwegend christelijk is. In 1240 vielen de Mongolen er binnen, vervolgens viel het onder Litouwen dat met Polen fusioneerde en het raakte verdeeld in een oosters en een westers stuk. Na de Oktoberrevolutie van 1917 en de Russische burgeroorlog (1917-1922) maakte Oekraïne als SSR deel uit van de USSR. **Oekraïne kwam onder het juk van twee volkerenmoordenaars**: Stalin brak het verzet van de boeren tegen de toe-eigening van de landbouwgrond door de staat door de Oekraïners uit te hongeren en deze zogenaamde 'holodomor' kostte in 1932-'33 aan tien miljoen mensen het leven. En onder Hitler verloor het land in 1941 een zesde van zijn bevolking. **Vandaag lijkt zich een gelijkaardig scenario te herhalen**: de graanschuur van de wereld is de arena geworden van twee totalitaire grootmachten.

Pas na 1945 werd de Oekraïense SSR opnieuw welvarend. Onder Chroetsjov werd de Krim bij Oekraïne geannexeerd 'als gebaar van vriendschap'. Intussen werd de Krim alweer Russisch alsook een deel van de Oekraïne waarvan de recente geschiedenis alweer woelig is. Na de mislukte staatsgreep in Moskou in 1991 waarbij gepoogd werd om de regering Gorbatsjov om-

ver te werpen, riep het parlement van Oekraïne de onafhankelijkheid van het land uit. Die werd bevestigd door een referendum en ook de Krim stemde zich onafhankelijk. **Een afschrikwekkend feit was echter dat de Oekraïne naast de Europese graanschuur ook een nucleaire kernmacht was met een gigantisch arsenaal aan kernwapens.**

In 1994 bekwamen de VS, Rusland en Engeland dat Oekraïne zijn 1800 kernraketten liet vernietigen in ruil voor zijn soevereiniteitsgarantie... waar de huidige president Zelensky naar verwijst, nu de Russen zijn land lijken binnen te vallen. De gewezen TV-komiek kwam nota bene aan de macht in 2019 waarmee hij zijn Russisch gezinde voorganger van de troon stootte maar niet alle boeren zijn opgezet met zijn komst omdat hij multinationale geldschieters faciliteert om de Oekraïense landbouwgronden op te kopen terwijl een eerdere regeling de grond onder het volk had verdeeld zodat de boeren er konden van leven. Overigens ook in andere gewezen Oostbloklanden blikken sommigen na een wat overhaaste aansluiting bij het westen met wat heimwee terug naar de 'goede oude tijd' en dat verdeelt uiteraard de gemoederen.[30]

De zogenaamde 'denazificatie' van Poetin is derhalve

30 Zie: Tisallemaiet, tekst d.d. 12 april 2021. Geraadpleegde bronnen:
(*) https://nl.wikipedia.org/wiki/Oekra%C3%AFne
(**) https://www.trouw.nl/nieuws/oekraine-kan-zich-nu-echt-ontwikkelen-tot-europese-graanschuur-tot-woede-van-zelfstandige-boeren~b7608ab4/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

niet helemaal uit de lucht gegrepen. *"De foto's van Litouwers die groepen joden afmaken met ijzeren staven, behoren nog altijd tot de schokkendste beelden van de Tweede Wereldoorlog"*, zo schrijft journalist Jorn De Cock in zijn bijdrage over extreemrechts in Centraal-Europa in de bundel *Nieuw Radicaal Rechts in Europa*[31] dat verscheen kort na de val van het ijzeren gordijn in 1989. Inzake het voormalige Oostblok heeft hij het over *"een nieuw populisme"* en over *"virulent nationalistische en antisemitische partijen"* in de Baltische Staten maar ook in Polen, Roemenië, Slovakije, Hongarije, Tsjechië, Bulgarije en... de Oekraïne.

De fascist, racist en antisemiet László Bárdossy werd in 2000 (onder de regering van Viktor Orban) openlijk herdacht en geëerd in de Stefansbasiliek in Boedapest.[32] *"In de Letlandse hoofdstad Riga vindt jaarlijks een mars plaats van de oude Letse SS-ers"* - samen met de Estlanders en de Litouwers namen zij deel aan de massamoord op joden in W.O.II.[33] In Wit-Rusland werd door de nazi's een gruwelijke genocide gepleegd waarvoor het bloedbad van Chatyn symbool staat.[34] Het nazisme onder Adolf Hitler was dermate onmenselijk dat het Westen een alliantie vormde met de Sovjet-Unie onder Stalin om de nazi's te kunnen verslaan.

---

31 Alex Buyse (samensteller) en De Standaard-redactie, *Nieuw radicaal rechts in Europa,* Houtekiet, A'pen/A'dam 2002, pag. 197.

32 Ib., pag. 197.

33 Ib.

34 Zie het artikel *Lebensraum* d.d. 30 november 2021: http://blog.seniorennet.be/tisallemaiet/archief.php?ID=2444040

Herhaalt zich de geschiedenis? Zijn het neo-nazi's, of beter: inter-nazi's die de coronapandemie of het Panopticum Corona op touw hebben gezet om de wereldheerschappij te kunnen grijpen? Is deze oorlog tussen Rusland en de Oekraïne in wezen een heruitgave van de strijd tussen het communisme en het nazisme dat nu verpopt zou zijn tot het internazisme en dat zich zopas gemanifesteerd lijkt te hebben met als psychedelisch wapen de fantastische fabel van de pandemie? Het door Europa zozeer verguisde nazisme waarvan nu blijkt dat het altijd al de ideologie was van de westerse elite die nu wil dat haar bevolking ze omarmt en naar het front holt om ze te gaan verdedigen?[35]

Hoe dan ook blijkt de graanschuur van de wereld opnieuw het strijdperk te zijn geworden van twee totalitaire regimes die het nota bene geen van beide goed voorhebben met de E.U.: zowel Rusland (bij monde van Aleksander Doegin, 'het brein van Poetin'[36]) als de V.S. (cf. de steun aan de Europese nationalisten via onder meer de 'gladiatorenschool' in het Cartuizenklooster van Trisulti van Trumps gewezen strateeg, Steve Bannon[37]) hebben hun munt zien devalueren sinds de creatie van de Euro en reeds is de V.S. erin geslaagd om een exit uit Europa van de Britten te realiseren met de medewerking van de met Trump bevriende populist-

35 Zie: Tisallemaiet, tekst d.d. 11 maart 2022.

36 Zie: https://eenvandaag.avrotros.nl/item/conservatief-ideoloog-alexander-doegin-over-nederland/

37 https://www.hln.be/buitenland/ex-strateeg-van-trump-wil-italiaans-klooster-ombouwen-tot-rechtspopulistische-gladiatorenschool~a83e4870/

extremist Nigel Farage.[38]

Bij de Navo-top in Brussel op 24 maart 2022 kwam de Amerikaanse president Joe Biden Europa oproepen tot "een beetje meer actie", zoals ook hier in België de aartsbisschop de oorlog al verheerlijkte tijdens zijn misviering met de Oekraïense achterblijvers van de frontsoldaten aan wie hij de verpersoonlijking toeschreef van de grootst mogelijke liefde, zoals trouwens ook gebeurde bij het ronselen van de Oostfronters in W.O.II. Bijzonder verontrustend hoe de plaatselijke politici gelijk knipmessen buigen voor de grillen der machtswellustelingen. Gaat het werkelijk om het redden van de mensheid of gaat het veeleer om ideologische invloedssferen (zoals in de daarna verdeelde koeken Vietnam, Cambodja, Korea, enzovoort) met economische consequenties zoals de levering van vlees, gas en wapens?[39]

38 https://www.hln.be/default/de-man-die-van-rompuy-een-dweilnoemde-doet-uk-uit-eu-stappen~a7479ffc/

39 Tekst d.d. 25 maart 2022.

Oorlog, terreur, vrijheid en liefde

In Antisemitism, het eerste deel van haar werk The Origins of Totalitarianism, onderstreept Hannah Arendt met betrekking tot terreur het cruciale kenmerk: terreur maakt slachtoffers naar volstrekte willekeur. Terreur, aldus Hannah Arendt, dient niet om uit te roeien of om bang te maken maar om te heersen over een gehoorzame massa.[40] Met terreur wordt een ideologie opgelegd.[41]

Bij terreur is iedereen potentieel slachtoffer, niemand is nog veilig want schuld en onschuld spelen helemaal geen rol meer. Bij terreur kan de veiligheid zelf door niemand nog worden verzekerd, er heerst dan een totale onwetendheid over de toekomst, er zijn niet langer mogelijkheden tot voorzichtigheid of tot preventie, wat eigenlijk betekent dat ook de vrijheid opgeheven werd omdat vrijheid pas mogelijk is waar men ook in staat is om te anticiperen op de gevolgen van zijn daden. Terreur is een voortdurende dreiging en eigen aan de dreiging is dat de genoemde onwetendheid haar blinde ge-

40 Hannah Arendt, The Origins of Totalitarianism, Pinguin Classics 2017 (1951), pag. 7: “A fundamental difference between modern dictatorships and all other tyrannies of the past is that terror is no longer used as a means to exterminate and frighten opponents, but as an instrument to rule masses of people who are perfectly obedient.”

41 Ib., pp. 7-8: “In order to establish a totalitarian regime, terror must be presented as an instrument for carrying out a specific ideology (...)”.

weld nog vermenigvuldigt: waar bombardementen dreigen, moet men dag en nacht op zijn hoede zijn. Effectieve belastingencontrole zal minder dan één percent van de burgers treffen maar een dreiging van forse boetes maakt dat door de band iedereen altijd keurig zijn taksen betaalt. De onwetendheid omtrent het feit of men zelf gecontroleerd zal worden, vermenigvuldigt de impact van het systeem. Onwetendheid voedt de jacht op zekerheid waaraan verzekeringsmakelaars hun rijkdom danken maar die bij terreur fataal buiten bereik blijft, terwijl niets meer zenuwslopend is dan te leven in onzekerheid. “Cancer, quand c' est?”, zo vertolkt Stromae die onmacht omtrent gezondheid en zij is hetzelfde euvel dat wie achterblijven treft na de verdwijning van hun naasten en ook alle betrokkenen bij het oorlogsfront. Oorlog is terreur.

Wie naar het front moeten, worden geterroriseerd: enerzijds door hun aanvallers maar anderzijds ook en vooral door hun eigen oversten, namelijk waar die geen betere uitkomst zien dan geweld met geweld te beantwoorden. Voor wie opgeroepen worden ten oorlog, rest slechts de keuze tussen het heldendom en de lafheid, waarbij de beide uiteindelijk de dood tot gevolg hebben: in het geval van het heldendom is dat de fysieke dood terwijl wie zich door (al dan niet reële) lafhartigheid van de eigen ziel benemen, zichzelf overleven, wat nog erger is dan de fysieke dood omdat zij voor de rest van hun dagen, de (al dan niet vermeende) dood van hun mens-zijn bewust moeten beleven.

Het heldendom is bovendien maar al te dikwijls bijzon-

der verraderlijk verbonden met de onwetendheid, met de roekeloosheid, met het zelfbedrog en uiteindelijk met het bedrog tout-court (van bij uitstek de blikken medailles en de betonnen standbeelden). Helden delen in een onwetendheid waar zij klakkeloos geloven wat hun sluwe oversten hen opleggen vanuit hun veilige schuilkelders, namelijk dat zij in de oorlog sneuvelend een heilige plicht vervullen jegens vrouw en kind en de kerk giet nog heilige olie op dit vuur met de uitleg dat dit "geven van zijn leven voor zijn naaste" getuigt van de allerhoogste liefde. Edoch, dat niet naastenliefde doch sociale druk en derhalve de vrees voor verbanning uit de maatschappij hier de eigenlijke drijfveer is, begint pas te dagen als uit lange tijd geheim gehouden documenten blijkt dat in de reddingssloepen bij de ramp van de Titanic uitsluitend volwassen mannen zaten en dat de eersteklassers, onder wie tal van leidinggevende figuren, de hekkens van de compartimenten van de lager geklasseerden op het schip, haastig afsloten toen duidelijk werd dat The Unsinkable water maakte. Van naastenliefde was ook nauwelijks sprake ter gelegenheid van het experiment van Millgram, dat daarentegen de gehoorzaamheid aan bevelhebbers en derhalve de zorg voor het eigen hachje (ten koste van andermans leven) als de ware drijfveer voor de beslissingen van het gros der mensen aan het licht bracht.

In zijn Alzo sprak Zarathoestra schrijft Friedrich Nietzsche: "Met bloed schreven zij tekenen op de weg, die zij gegaan waren; en hun dwaasheid leerde, dat men met bloed de waarheid bewijst. Doch bloed is de

slechtste getuige der waarheid; bloed vergiftigt de zuiverste leer nog tot waan en tot haat der harten".[42]

Oordeel derhalve zelf: zijn helden dan te vinden onder hen die er gewapenderhand en zodoende welbewust op uit zijn om anderen te doden - die overigens eveneens hun heilige plicht vervullen jegens vrouw en kind - of vindt men hen veeleer onder wie hun leven aan hun naasten schenken door het te transformeren in (vaak ondergewaardeerd) werk ten bate van het leven van wie zij liefhebben?[43]

42 Friedrich Wilhelm Nietzsche, *Aldus sprak Zarathoestra. Een boek voor allen en voor niemand*, in een vertaling van P. Endt en H. Marsman, Wereldbibliotheek bv., Amsterdam, 2021, pag. 82. (Oorspronkelijk: Nietzsche, F.W. (1892), *Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen*, 1883-1885, 1. vollständige Ausgabe aller Teile. p. 624 [Zweiter Teil, *Von den Priestern*]: *"Blutzeichen schriebern sie auf den Weg, den sie gingen, und ihre Torheit lehrte, daß man mit Blut die Wahrheit beweise. Aber Blut ist die schlechteste Zeuge det Wahrheit; Blut vergiftet die reinste Lehre noch zu Wahn und Haß der Herzen"*.)

43 Tekst d.d. 28 maart 2022.

Oorlogspropaganda

Het woord 'propaganda' betekent 'voortplanting' en werd voor het eerst gebruikt in 1622 toen het Vaticaan de *Sacra Congregatio de Propaganda Fide* (*Heilige Congregatie voor de Voorplanting van het Geloof*) stichtte.[44] Propaganda heeft te maken met ledenwerving middels eenzijdige of verzonnen informatie.[45] Van eenzijdigheid is algauw sprake van zodra kritiek en oppositie ontbreken of verboden worden, wat herinnert aan de 'corona-commissie' welke via de media het volk voorhield om 'enkel te luisteren naar het officiële nieuws'[46] zodat onder meer dit facet van de pandemie niet alleen direct verwees naar de Denkpolitie in de dystopie uit *1984* van George Orwell maar evengoed deed denken aan oorlogspropaganda zonder meer. De 'newspeak' onder Big Brother weert alle meningen die niet afkomstig zijn van 'de Partij' want die zijn

44 https://nl.wikipedia.org/wiki/Congregatie_voor_de_Evangelisatie_van_de_Volkeren

45 https://nl.wikipedia.org/wiki/Propaganda_(communicatie)

46 In de televisionele corona-update van 21 maart 2020 gebood de woordvoerder van het Nationaal Crisiscentrum Yves Stevens letterlijk: *"Volg eerst en vooral enkel het officiële nieuws op. Ga niet verder op geruchten, vals nieuws, enzovoort, enzovoort. Dat kan alleen maar onzekerheid veroorzaken."* Alsof er iets was dat meer onzekerheid kon zaaien dan het verbod op vrije mening, want dat is het verbod op kritische bedenkingen en het stellen van vragen. En meteen voegde hij daar aan toe dat een speciaal opgeleid team psychosociale steun zal verlenen aan burgers die met onzekerheden zouden kampen.

'misdenk' of 'crimethink'. Zoals Michel Foucault het zegt, moet verborgen blijven waar de macht vandaan komt. Het is puur zelfbedrog als wij alleen het officiële nieuws beluisteren en denken dat democratie bestaan kan zonder onafhankelijkheid, inspraak van het volk, buitenstaanders en kritiek. Blinde gehoorzaamheid aan leiders zoals in de beruchte uitvlucht *'Befehl ist Befehl'* ontslaat ons immers niet van onze plichten jegens onze medemensen en jegens de waarheid als zodanig. De ijver waarmee mensen een complot dat tegen hen gesmeed wordt, ontkennen, is recht evenredig met de angst voor het besef van de onherbergzaamheid van deze wereld.[47] Het moedwillig verketteren in België van geleerden zoals dr. Geert Vanden Bossche omwille van diens inmiddels bewaarheide waarschuwing dat massavaccinatie tijdens de pandemie onafwendbaar leidt tot een uitbarsting van mutaties van het betrokken virus en de arrestatie in Nederland van Wim Engel en andere gewetensvolle activisten die in het vuur van de waanzin van de technocraten een lans breken ter verdediging van onder meer de kinderrechten, onderstrepen de ernst van de toestand die onafwendbaar uitdraait op een wereldoorlog die zichzelf nog altijd niet in de ogen durft te kijken.

Propaganda is indoctrinatie (een vorm van manipulatie, eigen aan totalitaire regimes) waarvan vroeger radio en vandaag ook televisie de uitgelezen instrumenten zijn omdat zij de communicatie in slechts één enkele richting dulden - het hoofdkenmerk van het bevel -

47 Zie ook: Panopticum Corona, p. 764.

terwijl het internet dat principieel vrije mededeling van mening en dialoog toelaat, geschuwd wordt sinds het enkele jaren geleden de opstand in de Noord-Afrikaanse dictaturen faciliteerde en om die reden worden momenteel vrije zenders alsook bloggers massaal de mond gesnoerd terwijl onder oneigenlijke voorwendsels ook fysieke samenscholingen verboden worden en door verregaande controle onmogelijk gemaakt wat, Heinrich Heine indachtig, een gewis voorteken is van fysiek geweld, repressie en uiteindelijk ook mobilisering van de massa tot oorlog.

Manipulatie en indoctrinatie worden nog versterkt door een eenheidsdenken dat massa's in één welbepaalde richting dwingt. Terwijl tot voor kort de waarde van de dingen en ook die van de mensen quasi louter in economische termen werd uitgedrukt, geldt ingevolge het feit dat het verlengstuk van de economie de oorlog is, dat de op christelijke leest geschoeide morele vanzelfsprekendheden van weleer stelselmatig het onderspit delven ten voordele van het botte recht van de sterkste, het geweld en de terreur waarmee de onwaarden van de nieuwe normen aan de massa worden opgelegd. Propaganda of geweld middels ideeën is daartoe het uitgelezen middel.

Wie zich middenin een oorlog bevinden, verliezen alras de afstandelijkheid die wel wordt aan de dag gelegd met betrekking tot voorbije oorlogen en conflicten in afgelegen gebieden; men denkt er dan niet aan om de informatie die van het eigen regime afkomstig is, met argusogen te bekijken omdat de

persoonlijke betrokkenheid partijdig maakt. Toch is het een onbetwistbaar feit dat in tijden van oorlog, navenante oorlogspropaganda altijd van de partij is. Het is daarbij een quasie onuitgesproken realiteit dat tijdens het zich vormen van de elkaar te bestrijden kampen, alle betrokkenen in feite lijden aan een zekere verdwazing welke hen belet om zich te keren tegen de zich naar voren werkende formaties, ook wanneer zij aanvankelijk niet geneigd waren om diegenen als hun vijand te aanzien die uiteindelijk als dusdanig uit de bus komen. Er bestaat derhalve een toestand van onbeslistheid welke aan de betrokkenen verbiedt om openlijk een persoonlijke keuze te maken vooraleer die door de heersende machthebbers werd bepaald en dus in feite afgedwongen. Door eigen winzucht geneigd om de kant van de sterkste te kiezen, moet men immers nog het ogenblik afwachten waarop zich na de onvoorspelbare formatie van de strijdende partijen de sterkste als zodanig heeft geprofileerd. Uitgerekend gedurende dat vormingsproces van de verschillende partijen speelt propaganda haar hoofdrol en per definitie is zij dan allerminst objectieve informatie doch leugen en bedrog welke zich als objectieve informatie wil doen overkomen. Deze 'kunst van het liegen' beperkt zich niet tot de gekende retorica: omdat zij massa's moet overtuigen, neemt zij allerminst haar toevlucht tot de rede en neemt zij evenwel onder de mom van redelijkheid haar toevlucht tot opzettelijke leugens, dreiging en terreur met het grofste geweld.[48]

48 Tekst d.d. 30 maart 2022.

Het probleem van lichaam en ziel: Monisme, dualisme en infinitisme, of: alles is in superpositie, niets bestaat echt én alles bestaat echt

1. Alles zweeft

Wie een heel klein beetje vertrouwd is met elementaire meetkunde en algebra, zal op de hoogte zijn van het probleem van de incommensurabiliteit (of de onvergelijkbaarheid) van een lijnstuk met een cirkelomtrek (of van rechten met krommen in het algemeen) waarvan het getal π bij manier van spreken het 'levend bewijs' is: π is een nimmer te schrijven getal dat ontstaat wanneer men probeert om de verhouding uit te drukken tussen de omtrek en de diameter van een cirkel. De twee bestaan namelijk elk in een andere wereld omdat zij elk een eigen 'Adam', een eigen vertrekpunt, een eigen eenheidslengte hebben: de eenheidslengte van een lijnstuk is een lijnstuk, die van een cirkel is een cirkel.

Neemt men een gegeven cirkelomtrek als lengte-eenheid, dan kan men (door de diameter van de cirkel te vermenigvuldigen) moeiteloos exact een tweede cirkel tekenen waarvan de omtrek een veelvoud is van de eerste maar vergelijkt men een cirkel met een lijnstuk dan loopt dit altijd fout. Als men vooraf een lijnstuk als eenheidsmaat stelt, dan kan men daaruit nooit een perfecte afmeting verkrijgen voor de cirkelomtrek die men

op grond daarvan vormt. Vertrekt men daarentegen van een gegeven cirkelomtrek waarvan men aanneemt dat hij een eenheidslengte heeft, dan kan men wel cirkels construeren waarvan de omtrek een perfect veelvoud van de eerste gegeven cirkel zijn maar nooit zal men dan de diameter in een reëel bestaand getal kunnen uitdrukken. Rechten en cirkels bevinden zich elk in een eigen wereld omdat zij elk een eigen oorsprong hebben, namelijk een eigen eenheidslengte en die twee werelden zijn nimmer perfect te overbruggen, wat wil zeggen dat er geen derde wereld bestaat waarin die twee ook écht (dit wil zeggen: als reële getallen) bestaan.

Maar wat het geval is in de 'eenvoudige' wereld van de wiskunde, zal uiteraard ook het geval zijn in de werelden buiten de wiskundige en zo kan met zekerheid worden gesteld dat lichaam en geest onverenigbaar zijn of onvergelijkbaar omdat zij elk vanuit andere, eigen beginselen vertrekken: "*Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest."* (Joh. 3:6). Meteen wordt ook duidelijk dat het vermenigvuldigen van het aantal werelden of dus het zoeken naar een wereld die een zo groot mogelijk aantal verschillende werelden bevat, alleen maar kan resulteren in een wereld waarin helemaal niets meer echt of onecht is, een wereld waarin alles zweeft en waarin de dingen nu eens echt zijn, dan weer minder echt, naar gelang onze voortdurend veranderende positie die wij daar tegenover innemen. En omdat deze beschrijving van onze dagelijkse werkelijkheid spontaan doet denken aan de

manier waarop de kwantumwereld wordt voorgesteld, zou men kunnen vermoeden dat die beschrijving toch niet helemaal fout kan zijn.

Appelen kunnen niet vergeleken worden met citroenen en dat betekent dat men het wel vanzelfsprekend kan vinden om uit een mand appelen de grootste te kiezen maar van zodra men moet kiezen tussen appelen en citroenen, is de grootte niet langer het enige criterium en wordt het heel moeilijk om de twee te vergelijken. Geld zou hier een oplossing kunnen brengen wanneer het ook mogelijk was om alles volledig uit te drukken in zijn prijs of in zijn marktwaarde maar omdat dit niet het geval is, worden daar waar men uitgaat van het tegendeel, essentiële zaken over het hoofd gezien. Zo zijn mensen niet herleidbaar tot een prijs, al neigt men er wel toe om dat te gaan geloven waar mensen hun arbeid(stijd) verkopen. Echter, omdat zij dit niet uit vrije wil doen doch uit noodzaak ingevolge een mechanisme van chantage inherent aan de kapitalistische economie (het inlossen van basisbehoeften vergt geld dat op zijn beurt levenstijd opeist). De begane fout is dramatisch en zij treedt ook op waar lichaam en geest onderling worden vergeleken.

Sommigen drukken geest uit in termen van materie ofwel andersom. Men gelooft bijvoorbeeld dat de geest, of dan toch het geheugen, met de hersenen samenvalt, of dan toch met de werking van de hersenen. Anderen geloven dat alle dingen, en dus ook de materie en de hersenen, eerst binnen de geest bestaan als idee. Maar zoals dat ook het geval is waar men op de hoger aange-

geven wijze lijnstukken met cirkels vergelijkt, kan men materie en geest ook beschouwen als zaken met een eigen, andere oorsprong. Alleen is het zo dat er in de totaliteit van de werkelijkheid niet twee (onderling onvergelijkbare) werkelijkheden bestaan doch een ontelbaar aantal. Waarbij zoals gezegd niets op een correcte manier kan uitgedrukt worden in termen van iets anders: alles is ofwel onecht ofwel echt ofwel iets tussen die twee, naar gelang de (constant veranderende) positie waarin men zichzelf bevindt en waarin zich alle andere dingen bevinden. Alles zweeft.[49]

2. Conditionering, determinisme en vrijheid

Reductionisme, dat is de basis van de menigvuldige misvattingen over de relatie tussen lichaam en geest waarvan het materialisme en het idealisme de meest bekende zijn. Ook de moderne werkelijkheidsopvatting van het zogenaamde microreductionisme is daarmee verwant en het grote drama is dat deze aanvankelijk louter positief wetenschappelijke opvatting in bij uitstek de moderne fysica ook in het werkelijkheidsbeeld als zodanig is naar binnen gesluisd zodat dit werkelijkheidsbeeld in wezen geperverteerd is: wijsgeren die deze benaming eigenlijk niet verdienen, hebben geheel arbitrair gesteld dat de grond van de werkelijkheid als zodanig bestaat uit de aannames die een zekere fysica funderen, terwijl de fysica zich sowieso welbewust beperkt tot de stoffelijke werkelijkheid. Alleen al het bestaan van betekenisvolle zinnen, kunst en humaniteit

49 Tekst d.d. 1 april 2022.

zetten elk reductionistisch filosofisch gedrocht te kijk als een van de schromelijkste aberraties uit dit tijdperk van verblinding, leugen en bedrog. Een exponent daarvan vindt men in de 'filosofische' meningen van Daniël Dennett en zijn volgelingen alsook in de 'ethiek' van figuren zoals Peter Singer en andere aanhangers van het sentiëntisme.

De kern van het reductionisme is in wezen de-subjectivering: men doet daarbij alsof er een werkelijkheid op zichzelf bestaat, dit wil zeggen, zonder dat er subjecten hoeven te zijn die daarvan deel uitmaken en voor wie deze werkelijkheid betekenis heeft. Zo zou men er dan vanuit gaan dat een hamer op zich kon bestaan, dus zonder gebruiker. Of een Nederlandse zin, zonder een mens die deze zin uitspreekt of begrijpt. Of een ganse kosmos... zonder bewustzijn. Het is bijna niet te vatten hoe aanhangers van het reductionisme niet blijken in te zien dat de dingen samenvallen met hun betekenis, die eigenlijk hun 'geest' is, terwijl hun materiëel-energetische component slechts hun drager is of dus hun 'lichaam', zoals ook het woordbeeld of de klank het lichaam is van een woord, waarvan de betekenis, die in een heel andere wereld bestaat dan de energetisch-materiële, zijn geest is. Het is dan uiteraard de geest die de woorden voortbrengt teneinde bijvoorbeeld iets betekenisvols te kunnen mededelen aan een ander, die weliswaar aanvankelijk alleen maar geluiden waarneemt met het gehoorzintuig maar die deze klanken dan terug omzet in de daaraan toegekende betekenissen welke zij voor iedereen die van het taalgebied in kwes-

tie deel uitmaakt, behouden dankzij het principe van de trouw of het zich onderwerpen aan eens gemaakte afspraken.

De neiging tot reductionisme kan nu nergens anders zijn oorsprong vinden dan in de drang om te heersen: zoals een dictator zijn onderdanen wil herleiden tot een massa van allemaal dezelfde individuen teneinde hen te kunnen manipuleren en hen te kunnen inzetten als een aan hem gehoorzaam instrument, zo ook wil men de werkelijkheid reduceren tot een constructie bestaande uit zogenaamde 'elementaire bouwstenen'. Wat een vergissing is, zoals reeds Augustinus van Hippo (354-430) opmerkte, alleen al omdat de werkelijke dingen helemaal niet geconstrueerd zijn: dat lijkt alleen maar zo omdat wij kijken met de bril van de ingenieur die met stenen een huis bouwt en die met bomen een bos fabriceert, terwijl stenen noch bomen maaksels zijn, trouwens evenmin als de mensen waaruit dictators gehoorzame massa's pogen te maken. Het is zonde om mensen te herleiden tot bouwstenen van een massa omdat deze reductie een feitelijke genocide vooronderstelt.

Het fabriceren van gehoorzame massa's uit mensen is pas mogelijk nadat die mensen eerst ontmenselijkt werden om daarna dienst te kunnen doen als de manipuleerbare grondstof, de lege hulzen waaruit de dictator zijn manipuleerbare massa construeert. Ofschoon het er alle schijn van heeft dat een massa is opgebouwd uit mensen, is dat allerminst het geval en daarom ook overstijgt de massa allerminst de mensen waaruit een

dictator haar lijkt te construeren: de massa is een fabricaat uit ontmenselijkte mensen, zoals de inhoud van een beenhouwerij bestaat uit eerst gedode dieren. En zoals mensen onvergelijkbaar veel meer zijn dan de massa (die uit mensen lijkt te zijn geconstrueerd terwijl dat niet het geval is omdat het om ontmenselijkte individuen gaat), zo ook overtreffen cultuurproducten zoals kasten en huizen geenszins de levende bomen waaruit ze zijn gemaakt omdat zij gefabriceerd worden uit afgezaagde, dode bomen. Evenzo overtreft de cultuur zelf nimmer de natuur waarop dit menselijk maaksel vegeteert en zo bijvoorbeeld is het ook de grootste frustratie van elke kunstenaar te moeten beseffen dat zijn werk de natuurlijke schoonheid nooit kan evenaren: aan de schepping kan hij op de keper helemaal niets toevoegen, in het beste geval kan hij er slechts naar verwijzen.

Bij het bruikbaar maken van mensen voor de vorming van een massa die zijn gehoorzaam instrument moet zijn, dient een dictator vooreerst de vrijheid of de vrije wil aan de te onderwerpen individuen te ontnemen. In het communisme gebeurt dat vanuit een ideologie die stoelt op mechanismen van conditionering verbonden met de theorie van de Russische psycholoog Ivan Setsjenov (1829-1905), evenwel toegeschreven aan diens volgeling, de allerminst communistisch gezinde Russische fysioloog Ivan Pavlov (1849-1936), die voor zijn spreekwoordelijke hond(en) in Sint-Petersburg een standbeeld liet oprichten. De Amerikaanse psycholoog Burrhus Skinner (1904-1990) ontwikkelde een op con-

ditionering gebaseerde gedragstheorie, het (radicaal) behaviorisme. In het filosofisch behaviorisme wordt ook het denken (dat als een vorm van gedrag wordt gezien) als volledig geconditioneerd beschouwd, wat uiteraard bijzonder reductionistisch is. Wie deze opvattingen zijn toegedaan, blijken niet in te zien dat het determinisme (van de dode stof en van de geconditioneerde levensfuncties) niet alleen feitelijk is maar tevens een conditio sine qua non voor de mogelijkheid van de vrije wil, zodat de twee elkaar allerminst uitsluiten: vrijheid vergt anticipatie en anticiperen is pas mogelijk als men kan inschatten wat te gebeuren staat, waartoe deterministische wetten een absolute voorwaarde zijn.[50]

3. Pasen

De kaars offert zich aan de vlam. De wassen kaars offert zich aan de ongrijpbare vlam. De stoffelijke kaars offert zich aan de onstoffelijke vlam. De individuele stoffelijke kaars offert zich aan het universele vuur van haar vlam. Het vuur transformeert de was van de kaars in roet en rook maar ook in de warmte die leven schenkt. De kaars wordt kleiner, de hoeveelheid warmte neemt toe. De kaars raakt opgebrand, in haar warmte wassen bloemen, geen wassen bloemen doch levende want groeiende. Activiteit transformeert stof tot geest. Het lichaam wordt ouder en takelt af, de geest die eraan ontspruit wordt jonger en leniger en komt steeds dichter bij de grote 'moedergeest' en nadert de Waar-

50 Tekst d.d. 5 april 2022.

heid.

Er is geen betere bestemming denkbaar voor de was van de kaars dan op te branden voor het vuur dat heilig is omdat het heiligt, omdat het heel maakt, omdat het wat dood is, geneest en het geneest het dode in die mate dat het levend wordt en zo dankt alle leven zichzelf aan de zon. Op hun beurt zijn de levende lichamen de kaarsen die pas in de activiteit van hun branden de ware bestemming vinden: het vuur nestelt zich in hun schoot en doet daar het leven branden, brengt het tot volle bloei en doet de geest daaruit ontvonken. Zo dragen de lichamen de geest door de wereld en zij ontsteken op hun beurt vele anderen, zodat wat eerst van dode was was, in een levend lichaam wordt veranderd; zodat wat eerst koud was, warm wordt; zodat wat eerst verzonken was in diepe slaap en onbewust, tot bewegen komt, tot lopen, tot dansen, tot spreken, tot zingen.

Het zingen van het vuur zindert doorheen de ganse kosmos en probeert hem te verlichten, ontelbare zonnen houden het vuur al licht schenkend vast en broeden met engelengeduld de eieren van de geest uit. Het ei vindt geen betere bestemming dan door het kuiken verorberd te worden, de schaal wordt open gepikt en afgeworpen, het kuiken wordt vogel, krijgt vleugels en verheft zich met het allermooiste gezang dat ooit op aarde werd gehoord tot in de hoogste sferen om daar geheel onttrokken aan de zwaarte van de stof, met het onverhoopte wonder van het vliegen hulde te brengen aan de geest van het vuur, dat de levenschenkende warmte blijkt maar meteen ook het geestrijke licht dat zicht-

baar maakt wat is.

Wie vervuld van geest ten slotte goed hebben leren kijken, moeten het op den duur ook zien: dat er geen einde te bespeuren valt aan wat eenmaal is opgeklommen uit de diepten van de kosmos die wij voor duisternis hielden tot op de dag dat wij ontdekten dat wat wij eerst voor graven hielden, schatkamers zijn. Zoals wij nu ook weten dat in de diepst verborgen kloven van de oceaan, onderzeese vulkanische vonken het leven doen ontstaan. Dit eindeloos zichzelf overtreffende zijn - stof, door vuur verbrand tot warmte, leven, geest en dan nog een eindeloze serie van steeds hogere vormen waarvan alleen de kunst een idee kon geven - is misschien wel datgene wat met Pasen wordt gevierd.[51]

51 Tekst d.d. 6 april 2022.

In aantocht: het tijdperk van de grote plunderingen?

Wie vanochtend naar de lucht gekeken heeft, zal gezien hebben dat hij volledig beschreven was met aan elkaar evenwijdige dampstrepen van vliegtuigen, van West naar Oost, men kon er tientallen tellen: de oorlog is nog niet voorbij, hij breidt zienderogen uit.

Er wordt gezegd dat de Russische soldaten in de Oekraïne duchtig aan het plunderen zijn gegaan: eerst gingen zij tekeer in de warenhuizen omdat zij niet tijdig voorzien werden van proviand maar later verzamelden zij ook de bezittingen van de op de vlucht geslagen burgers om die dan naar hun vaak armlastige families in Rusland over te maken. Althans, zo wordt ons hier verteld.

Agenten in de weer voor hulpdiensten na ernstige verkeersongevallen getuigen dat het geen zeldzaamheid is wanneer toevallige passanten op de weg halt houden om de betrokken verkeersslachtoffers te bestelen in plaats van hen te helpen. In de nazitijd werden in het kader van Hitlers plannen voor meer 'Lebensraum' voor de ariërs, de lege huizen en de bezittingen van miljoenen gedeporteerde joden door de Duitsers prompt en voor een habbekrats verkocht; de Zwitserse banken waar naast de joodse kapitalen ook hun deels van omgesmolten tanden afkomstig goud geparkeerd stond, zwegen in alle talen. *La Suisse lave plus blanc*

van sociologieprofessor Jean Ziegler laat overigens geen zweem van twijfel bestaan over de hypocrisie van het (Zwitserse) bankwezen: een advertentie van dit werk uit 1990 begint met de zin: *"300 à 500 milliards de dollars, tel est le montant estimé des profits réalisés chaque année sur le marché mondial de la drogue. Principal receleur de l'argent de la mort: le système bancaire suisse, qui n'a pas son pareil pour accueillir et recycler les capitaux internationaux à l'abri des regards indiscrets."*[52] En wanneer staten er alles aan doen om het minimuminkomen van hun burgers te waarborgen, geschiedt zulks niet uit menslievendheid doch om de sociale vrede te kunnen blijven handhaven welke onontbeerlijk is voor het behouden van de regeringsmacht. En dit zijn geen verhaaltjes.

De vrees voor plunderingen is derhalve alles behalve ongegrond en de massapychologie heeft er een flinke kluif aan: eenmaal het plunderen begonnen, breidt het zich uit zoals een vuur en grijpt het alles vernietigend om zich heen, waarbij niet alleen het privaatbezit eraan gaat maar ook en vooral het fatsoen, de moraal, de normen en de wetten totdat alleen nog de wet van de jungle rest.

Plunderingen gedijen bij de gratie van politieke en sociale instabiliteit welke nu in Europa voet aan wal zet ingevolge een polarisering die volgens de evenwel omstreden historicus Ernst Nolte (1923-2016) hier altijd al van de partij is geweest: Europa blijkt immer verdeeld

52 Jean Ziegler, *La Suisse lave plus blanc*, Editions Seuil, Paris 1990.

in een fascistisch en een marxistisch segment, extreemrechts vecht met extreemlinks, het liberalisme wedijvert met het socialisme, het nationalisme met het internationalisme. Twee tegengestelde ideologieën die echter met eenzelfde drastisch geweld tegen elkaar tekeer gaan.[53] Hoe dan ook blijkt zich de wereld verdeeld te hebben in twee kampen die in zekere zin tot de genoemde polen terug te voeren zijn en die zich ter gelegenheid van de Russische inval in de Oekraïne in het Europa van vandaag opnieuw duidelijker lijken af te tekenen. Alleen het ingrediënt honger ontbreekt nog om de chaos in te zetten.

De genoemde tweedeling is uiteraard al te simplistisch en daarom vrijwel onwerkbaar: tussen de uitersten van zwart en wit spreidt zich een brede zone uit met alle denkbare grijstinten. Dat de op til zijnde polarisering wel enigszins inpasbaar lijkt in de genoemde ideologische tweedeling, vormt daarom ook een niet gering gevaar. Er dreigt een wij-zij-tegenstelling te ontstaan en dat betekent allerminst vrede. Het aan bod brengen van

53 Ernst Nolte in: “Rückblick und Rechenschaft nach vier Jahrzehnten. Vom “Faschismus in seiner Epoche” bis zur “Historischen Existenz”": "“Faschismus ist Antimarxismus, der den Gegner durch die Ausbildung einer radikal entgegengesetzten und doch benachbarten Ideologie und die Anwendung von nahezu identischen und doch charakteristisch umgeprägten Methoden zu vernichten trachtet, stets aber im undurchbrechbaren Rahmen nationaler Selbstbehauptung und Autonomie” (Zie: https://web.archive.org/web/20100506140957/http://www.ernst-nolte.de/Ruckblick_und_Rechenschaft/Ruckblick_und_Rechenschaft1/ruckblick_und_rechenschaft1.html).

alle mogelijke grijstinten is een zaak van levensbelang geworden.

Zoals dat ook het geval was onder meer bij de gebeurtenissen ten tijde van het Derde Rijk (overigens ook in het katholieke Vlaanderen) alsook daarna, maar bijvoorbeeld evenzeer in het Italië van Benito Mussolini en in Spanje onder de dictatuur van Franco, blijken fascistische dictators ook vandaag onverdroten hun meestal achterbakse samenwerking voort te zetten met kerken die daar dan ook duchtig garen kunnen bij spinnen. Vandaag roepen leiders uit de orthodoxe kerk de gelovigen op om zich te scharen achter de Russische leider Poetin[54] en sinds geruime tijd worden gelijkaardige sa-

54 https://www.hln.be/buitenland/hoofd-van-russisch-orthodoxe-kerk-roept-russen-op-om-zich-te-verenigen-rond-leiderschap~ab4c80e7/

NB: De russisch-orthodoxe patriarch Kirill roept de Russen op zich in de oorlog achter Poetin te scharen en tijdens een recente misviering in Antwerpen verkondigde de katholieke bisschop Bonny aan de achtergebleven vrouwen en kinderen van de frontsoldaten dat er geen groter liefde bestaat dan zijn leven te geven voor zijn naasten.

Van patriarch Kirill is bekend dat hij een polshorloge bezit ter waarde van 30.000 dollar. Hij werd er in 2009 mee gefotografeerd en kwam in opspraak, waarna hij het juweel liet weghalen van de foto. Echter, in het glanzend tafelblad daaronder kon men het spiegelbeeld van het horloge nog goed zien. (Zie: https://www.nrc.nl/nieuws/2012/04/06/patriarch-kirill-zegt-sorry-voor-luxe-horloge-12283664-a387540 alsook: https://nl.wikipedia.org/wiki/Kirill_van_Moskou)

En ter gelegenheid van kerkelijke feestelijkheden in Rio de Janeiro (de Wereld Jongeren Dagen in 2013) berichtte de pers dat de paus die zichzelf noemde naar de arme heilige Franciscus van Assisi, het feest met 5 miljoen dollar sponsorde. (Zie:

menzweringen (maar dan met de katholieke kerkvorsten) bekokstoofd in Hongarije en in Polen. De zondebokken zijn (hoe kan het ook anders) kennelijk weer dezelfde als ten tijde van de Tweede Wereldoorlog en de door de clerus opgestookte volkshaat heeft aldus andermaal een religieus gezicht: de oorlog als hoogste uiting van naastenliefde moet gevoerd worden tegen de ketters, zijnde de vrouwen die uit werken gaan en pleiten voor abortus, de homo's, de vreemdelingen en alle onproductieven, te beginnen bij de bejaarden wiens aantal overigens reeds fel werd teruggedrongen tijdens de recente genocidepoging welke doorging onder het mom van een reddingsactie: het pandemie-fascisme...[55]

---

https://www.standaard.be/cnt/dmf20140104_00912865)

De Nazoreeër had geen steen om het hoofd op te leggen maar katholieke pausen moeten kennelijk niet onderdoen voor Russische kerkvorsten. Zoals zij deden ten tijde van de Oostfronters, jagen ze ook nu, gewapend met de 'blijde boodschap', de jonge mensen de oorlog in.

55 Tekst d.d. 11 april 2022.

W.O.III - Een telefonisch gesprek met Omsk Van Togenbirger

Er zit wat ruis op de lijn en nu en dan valt de klank weg maar uit het telefonisch gesprek dat we zeer onlangs nog hadden met Omsk Van Togenbirger kan zonder een zweem van twijfel worden besloten dat wij ons naar zijn zeggen geen illusies meer hoeven te maken over onze toekomst: als de coronajaren de mensheid ondergedompeld hebben in de dichte nevel van een dreigend totalitarisme, dan was dit slechts de rode loper voor de pikzwarte nacht die zijn intrede doet met een hemel gevuld met de vuurgloed van de avond gevolgd door het volledig ondergaan van de zon die altijd al het zinnebeeld was van de hoop.

OVT: Ja, neem er maar een screenshot van, zegt hij: het is waarschijnlijk mijn allerlaatste gebeiteld stukje, het is gehouwen uit een berk die hier zeer onlangs ter ziele ging: de olmen zijn zo goed als allemaal weg, de essen volgen, nu zijn de berken aan de beurt, ze zeggen dat het zwammen zijn en zijn dat niet de gieren van de plantenwereld? Ja, niet alleen de mensen en de dieren delen in de klappen nu de wereld niet alleen meer figuurlijk aan het vergaan is...

- En wat mag jouw kunstwerkje dan voorstellen, als ik dat mag vragen? Het lijkt wel een Amerikaanse voetbal...

OVT: Het stelt de honger voor, mijn beste...

– De honger!?

OVT: Heb je ooit honger moeten hebben in je leven? Ik was een kind toen er honger was maar moeder behoedde ons ervoor, zij spaarde zich het eten uit de mond voor haar kinderen en zelf woog ze nog amper dertig kilogram, ze leek wel uit een werkkamp te zijn weggevlucht...

– En wat heeft honger dan te maken met Amerikaans voetbal?

OVT: Dat ding beeldt geen voetbal uit, mijn beste, maar honger, zoals ik dus al zei. Kennelijk heb jij dus nooit honger gekend en er ook nooit horen over praten door mensen die eronder geleden hebben...

– Ik moet zeggen dat ik het niet snap.

OVT: Dat verwondert mij niet, mijn beste, en het is je vergeven. Er moet je dus uitgelegd worden wat dit werkje in feite duidelijk moest maken, het mist kennelijk zijn doel, ik heb derhalve nog fel onderschat wat men erover zegt.

- En dat is?

OVT: Dat men niet kan weten wat honger is als men er niet onder geleden heeft. Maar kijk eerst toch nog maar eens goed, misschien zie je alsnog wat het is...

- Wel... een houten... een klomp... een homp... is het misschien een brood?

OVT: Zie je wel dat je het weet!

- Tja... Honger, brood...

OVT: Wie honger hebben denken aan brood, nietwaar?

- Wellicht...

OVT: Mensen met honger stellen zich een brood voor, ze zien het in hun gedachten, klaar en duidelijk, clair et distincte, zo zou de grote Franse filosoof René Descartes zeggen. Maar ze kunnen er helaas niet van eten want het is slechts een gedachte, zie je?

– Ja, nu zie ik het...

OVT: Dit is niet slechts een gedachte, zie je: het is iets echt en het ziet er ook uit zoals een brood en als je honger had, zou je er zo naar grijpen. Helaas, het is van hout...

- Je denkt dus echt dat er honger komt?

OVT: De honger moet er niet meer komen, hij is er al: dagelijks sterven nog dertigduizend kinderen ingevolge honger. Maar je bedoelt natuurlijk of er hier en nu honger komt en ofschoon ik geen glazen bol heb, vrees ik dat wij om het heel zacht uit te drukken morgen niet langer brood in de vuilnisbakken zullen vinden.

- Geen brood meer in de vuilniszakken?

OVT: Inderdaad, en is dat eigenlijk geen mooi vooruitzicht?

- Geen verspilling meer... geen overvloed meer dus?

OVT: Niet alleen dat. Mijn inziens moet men echt gaan denken aan hongersnood. En dat wil zeggen dat mensen massaal ondervoed raken zodat zij ziek worden en echt in levensgevaar komen. Het gaat om een fundamentele behoefte die niet langer bevredigd zal worden, een fundamentele nood die niet langer gelenigd zal worden. Lees je soms strips?

- Soms, ja...

OVT: Dan weet je wat een gedachtenballonnentje is? Stel je dus voor, een tekening met daarop acht miljard mensen, allemaal met hetzelfde gedachtenballonnetje: een wolkje met daarin een simpel brood. Geef ons heden ons dagelijks brood. De tekenaar zou misschien één reusachtige wolk tekenen boven die ontelbare hoofden met daarin één reusachtig brood. Maar getekende mensen met een getekend brood kunnen je nog altijd niet wijs maken wat honger is, ofschoon de tekenaar onderscheid maakt tussen tekeningen die échte mensen moeten voorstellen en een brood getekend in een wolk, dat de gedachte van een brood moet voorstellen. Zeg ik het zo correct?

- *Denk ik wel, ja...*

OVT: Om dat nog dichterbij te brengen, kun je dus maar beter een houten brood maken, zo creëer je de gedachte van de 'helaasheid', zo zou Dimitri Verhulst het zeker noemen, want het is er wel maar je kunt er niet in bijten. En het is mij nu ook duidelijk dat dit kunstwerk, als je het zo mocht noemen, pas tot zijn recht kan komen eenmaal de honger effectief heeft toegeslagen; je

ziet het brood, je wilt er van bijten maar je doet dat niet omdat je weet: daar bijt ik mijn tanden op stuk. En is dat geen mooie uitdrukking?

- *Je tanden stuk bijten op iets?*

OVT: Inderdaad. Er is iets wat je niet wil, je verzet je daartegen uit alle macht maar dat wil niet alleen niet baten, het schaadt ook nog, het zorgt er immers op de koop toe voor dat je jezelf berooft van je eigenste middelen om ooit nog verzet te kunnen bieden.

- *En is dat zo?*

OVT: Reken maar. Dat mensen getekend zijn door het leed, wil zeggen dat zij kennis hebben gekregen van het bestaan van een absolute onmacht ingevolge de confrontatie met een niets ontziende macht. Die macht verbrijzelt de illusie van de wil omdat zij zich niets gelegen laat zijn aan zaken zoals recht en onrecht, terwijl het de rechtvaardigheidsgedachte is, ons geloof in het recht, welke onze wil voedt, of tenminste de illusie daarvan. En dat het gaat om illusie, daarvan overtuigt ons het leed van de honger, en uiteindelijk de dood die hij ten tonele voert. Niemand heeft daar verhaal tegen. Het gaat om een dimensie van het kwaad die men zo lang mogelijk tracht te verbergen maar waaraan uiteindelijk niemand ontkomt. Helaas. Het einde van de verspilling treedt pas op waar wij zelf worden verspild.

- *Hemeltje...*

OVT: Zeg dat wel. Maar het is nu nog niet zo ver voor

u en voor mij, mijn beste: voor ons hier is het voorlopig alleen nog maar een dreiging. Een dreiging die heel dichtbij komt weliswaar maar, andermaal: het is nog altijd slechts een dreiging. De zon gaat onder, dat is waar; maar je weet toch ook wel dat primitieve volkeren niet zeker waren van een volgende zonsopgang tot de dag dat zij begrepen hoe de hemellichamen om elkander draaien.

- *Je neemt dan toch niet alle hoop weg?*

OVT: De hoop van Pasen zit in het wonder van het ei.

- *Nu je het zegt: dat kunstwerkje lijkt wel een ei...*

In koor: Een houten ei...[56]

56 Tekst d.d. Goede Vrijdag 2022.

De afdaling ter helle

Op paaszaterdag, Stille Zaterdag, wandelt Christus, die dood is want nog moet verrijzen, door het voorgeborchte van de hel. Intussen kan Hij ook niet in de heilige hosties zijn en luiden in de ontelbare kerktorens over de hele wereld ook geen klokken. De goddelijke 'afdaling ter helle' is onderdeel van de geloofsbelijdenis van de katholieke kerk.

Dat er gesproken wordt over een afdaling, heeft te maken met het feit dat hellevaarders wezens zijn waar men op neerkijkt en in de middeleeuwse christelijke mythologie bevindt zich de hel ook beneden in het middelpunt van onze planeet, waar Alighieri Dante de duivel situeert als “de worm die knaagt aan 't hart der aarde”.

Het paradijs daarentegen bevindt zich in de lucht want naar de hemelvaarders kijkt men op. Aldus verschilt het hiernamaals in feite maar heel weinig van het hiernumaals: hier kijkt men op naar zijn 'meerderen', de hoger geplaatsten of de hoogwaardigheidsbeklеders, wiens huis men niet kan betreden zonder eerst een hele reeks trappen te moeten doen en men kijkt neer op hun gevangenen, beneden in de kerkers, de vergeetputten waaruit geween opstijgt en geknars van tanden dat niet moet onderdoen voor dat uit de hel.

In de hemel zit men er fijn gekostumeerd bij in gewa-

den van zij, weldoorvoed, kalm en stralend mooi, badend in licht en luxe, zoals alhier in de zachte tronen binnenin hun warme kastelen, de rijkelui zetelen, de zogenaamde 'stars', 'vedetten', 'royals' en nog andersoortige kampioenen. In de hel loopt men naakt en rusteloos rond, mager, met verwarde haardos, schichtig om zich heen kijkend zoals het wild waarop gejaagd wordt door een fijn uitgedoste en tot de tanden toe bewapende elite welke op de prooien neerkijkt van op met goudbrokaat gedrapeerde steigerende witte paarden.

Maar zelfs een blinde kan het zien: dat katholieke wereldbeeld heeft met het christendom zoveel te maken als de Grootinquisiteur van Sevilla te maken heeft met Emmanuel - God onder ons. Zo arm als Christus is op aarde, zo rijk is Hij in de hemel en hetzelfde geldt voor wie Hem volgen: “de laatsten zullen de eersten zijn.” Alle op aarde verzamelde schatten zullen door mot en roest ontoonbaar worden.

De afdaling ter helle welke zou geschied zijn om de ongedoopten uit het voorgeborchte te bevrijden, is andermaal een sprookje dat de Waarheid moet verhullen zoals het ook die God verhult die met de Waarheid samenvalt. Herdenken wij de eigenlijke afdaling ter helle immers niet bij de geboorte van de Heer in dit mettendag steeds diepere tranendal?[57]

57 Tekst d.d. Stille Zaterdag, 2022.

Verrijzenis

Angst is wat de massa bevangt en wat van haar een oorlogsinstrument maakt in handen van de vele duivels die deze planeet regeren. Angst zorgt er bijna feilloos voor dat men gaat aanschurken bij degenen van wie men het meest te vrezen heeft. De paradox bestaat erin dat fascisten zich meestal voordoen als weldoeners en ter gelegenheid van de verkiezingen gaan zij handjes schudden bij de oudjes in de zorginstellingen om zich te verzekeren van de quota welke een levensstandaard moeten garanderen die ons daarvan moet overtuigen dat zij geen dieven zijn maar vorsten.

Zij doen zich warempel voor als sinterklazen, kerstmannen of santaklossen, in de parochies gaan zij zelfs heilige hosties uitdelen aan de armen maar wat zij doen is naar de woorden van onze beste sociologen: intimideren.

Zij zetten de gevangenen in de ouderlingentehuizen onder druk omdat zij in hen slechts kiezers zien die zij voor zich moeten zien te winnen en zij geloven dat bedreigingen vermomd als vriendschappelijkheden hun werk veel beter doen dan de effectieve hulp en de zorgen die de armlastigen in de feitelijk gesloten instellingen verdienen en waarvoor ze ook een leven lang hebben gewerkt en betaald.

Niet alleen de ouderen missen de verdediging om zich

van deze dreigingen te vrijwaren, ook de jongeren die immers nog lang geen inspraak hebben, delen in de klappen en zo vindt men in zich immer uitbreidende klinieken steeds meer kinderen met kankers die abrupt een streep trekken door de levensverwachting waarop jonge mensen van nature mochten hopen: het leed dat zij nog te verduren krijgen vooraleer een genadeloze dood verhindert dat zij ooit nog zullen kunnen getuigen over wat hen precies overkwam, moet dienen om de bankrekeningen te spijzen van wie geloven dat zij weg kunnen komen met de verholen genocide welke de enig juiste benaming is voor het ongestoord produceren en verspreiden van allerlei vergiften met als bijwerking lafhartige zelfverrijking.

De plantages waarop kleurlingen, illegaal tewerkgesteld middenin een dichte damp van letale insecticiden met op de achtergrond de riante villa's van de grootgrondbezitters, doen denken aan de Amerikaanse burgeroorlog van honderdzestig jaar geleden welker hevige strijd meer dan een kwart miljoen doden waard bleek en evenveel gewonden: het was de strijd van racistische slavendrijvers in het Zuiden van de VS om door te kunnen gaan met de uitbuiting van negers waarvan sinds Columbus gedurende enkele eeuwen twaalf miljoen stuks met zeilschepen uit het Afrikaanse continent werden weggeroofd voor het slavenwerk tot de dood op de thee- en katoenplantages van de fortuinmakers in de Far West.

Kinderen zijn nog onmondig zoals oudjes niet meer mondig zijn en helaas blijken zij niet te kunnen reke-

nen op enige verdediging van wie wél mondig zijn maar die kennelijk geen tijd hebben om zich bezig te houden met de rechten van de zwakkeren omdat zij zich wensen te beijveren om zelf te kunnen blijven behoren bij de bende van de alsnog sterkeren die zij overigens terecht vrezen daar ook zij niet eeuwig jong blijven en sterk en rijk en wel in staat om zich te vrijwaren van het onrecht dat een vrucht is van een lafheid waaraan ook zijzelf participeren.

Angst is wat de massa bevangt en omturnt tot een instrument in handen van de vele duivels die deze planeet vergiftigen. Zo worden ook de angstigen uiteindelijk een soort van vergiften in de handen van de moordenaars wiens voorrechten zij verdedigen en dat doen zij met een ijver die doet denken aan de naarstigheid waarmee de onderdrukte burgers in Noord-Korea en in minder veraf gelegen dictaturen zich haasten om hun verdrukkers te bejubelen.

Edoch, het is allemaal toneel, precies zoals de dankbetuigingen van de oudjes in de zorginstellingen aan het adres van de politici die hun handjes komen schudden op de vooravond van de verkiezingen. Zij lachen groen: niet dank maar angst schuilt in de harten der verdrukten. Het is alleen wachten op het juiste moment en dan gebeurt wat ook gebeurde met de tsaren, met Ceaușescu en met de ontelbare al te vriendelijke angstzaaiers, ver van hier maar ook heel dichtbij, die massa's mensen in de tang houden, uitbuiten en tenslotte uitmoorden met allerlei vergiften.

Niet vooraleer de angst wijkt, zal het volk verrijzen.[58]

58 Tekst d.d. Pasen 2022.

De crisis en de zondebokken

Honden, katten en andere huisdieren zijn er straks meer dan mensen; zij werken niet en kosten vaak handenvol geld want in voorspoedige tijden zijn ze niet alleen klant bij de dierenarts maar bijvoorbeeld ook bij de kapper en in allerhande speciaalzaken. Keert echter het tij, dan is het uit met aaien en paaien: de economische crisis verandert wat eens troeteldieren waren in een mum van tijd in voorwerpen waarop men zich afreageert. Het dierenasiel geraakt overvol en menig hondje krijgt de genadespuit; katten die willen overleven, moeten weer muizen leren te vangen. Maar de pikorde, waarbij zich het recht van de sterkste manifesteert in de vorming van een welbepaalde hiërarchie, beperkt zich allerminst tot een strijd tussen de soorten: de mens 'pikt' ook en vooral ondergeschikte soortgenoten en dit pikken doet zich vooral voor als het beruchte pesten.

Ofschoon pestgedrag dermate kan escaleren dat slachtoffers zich op den duur gaan zelfmoorden, kunnen sociale omstandigheden van die aard zijn dat pestgedrag zich niet langer beperkt tot negeren, uitsluiten en demoniseren maar alras overgaat in karaktermoord, fysieke mishandeling, moord en zelfs genocide, zoals dat bijvoorbeeld het geval was in de Tweede Wereldoorlog toen het voltallige joodse volk werd geviseerd ingevolge een in een staatsideologie tot wet verheven racisme waarbij zes miljoen onschuldige en weerloze burgers

door een twintigste-eeuwse Europese geciviliseerde natie planmatig en op industriële wijze werden omgebracht alsof het ging om rattenverdelging.

Het fenomeen van de zondebok werd uitvoerig onderzocht door René Girard: geweld binnenin een groep wordt gekanaliseerd in de richting van één zondebok waarop allen zich afreageren door hem te doden, waarna als bij wonder de frustratie en het geweld verdwijnen. Paradoxaal genoeg kan dan uiteindelijk de zondebok vergoddelijkt worden zoals dat het geval is met het onschuldige Lam dat zich offert voor het heil van allen in het christendom maar door de band heeft de groep een blijvende behoefte aan steeds nieuwe zondebokken om haar frustraties en haar woede op te koelen. Omdat de meerderheid der mensen onsportief blijkt en lafhartig, zullen zwakkeren en minderheden het altijd weer moeten ontgelden.

De geriatrie was in zekere zin een bijproduct van de hoogconjunctuur, net zoals de poging tot inclusie van gehandicapten die plots andersvaliden mochten heten, het humane asielbeleid, het homohuwelijk, de aandacht voor transgenders en de patiëntenrechten. Maar van zodra het schip van de economie in woeliger vaarwater terecht kwam, maakten de geriaters plaats voor de euthanasiepropagandisten. Er werd duchtig gesnoeid in de toelagen voor hulpbehoevenden en een extreme verrechtsing remde alle multiculturele tendensen af.

De godsdienstvrijheid kwam op de helling te staan en ter gelegenheid van de pandemie werd ook de vrijheid

van mening gefnuikt. Inclusie verdween naar de achtergrond en Europa bouwde in Turkije concentratiekampen voor zijn *uitgesloten* vluchtelingen. Er bleek een kinderrechtencommissaris nodig en over de zelfmoordcijfers mocht ineens niet langer worden gecommuniceerd. De pandemie ontmaskerde de zorginstellingen voor bejaarden als een bizar soort van gevangenissen vol onschuldigen met levenslang. Over de verstoten, depressieve, ondervoede en vaak ook onverzorgde mensen die niet langer maatschappelijk rendabel waren en die bezweken aan corona, oordeelden door de staat betaalde 'filosofen' op de buis dat men het niet langer kon hebben over een verlies van mensen maar slechts over (luttele) verloren levensjaren.

Eén op de vier schoolkinderen blijken 's morgens niet ontbeten te hebben. Niet zelden wordt hun studie gehypothekeerd omdat zij zorg dragen voor een ziek gezinslid - vaak een ouder. Dikwijls zijn kinderen zelf ook ziek ofwel geraken zij achterop doordat studeren door socio-economische omstandigheden niet meer lukt. Bovendien worden zwakkere gezinnen slachtoffer van een verziekt consumentisme dat hen onder sociale druk zet om geldverslindende tendensen te volgen. Zij geraken steeds vaker in de greep van vreemden die hun leven bepalen en door wie zij uitgebuit worden zonder dat zij zich daarvan wel bewust zijn. Die wantoestanden kunnen alleen maar toenemen in ernst en in omvang wanneer de crisis acuter wordt.

Zondebokken zijn in de regel de zwaksten en de minderheden: bejaarden, zieken, gehandicapten, kinderen,

anderstaligen, vluchtelingen, vreemden, geesteszieken, zwervers en armlastigen, homo's en transgenders, lui welke bankroet geraakt zijn, allerlei soorten van verslaafden, slachtoffers van ziekten, misdaden of onrechtvaardige systemen maar ook erudieten die immers de jaloezie wekken van de massa, waaronder topsportlui en bekende figuren uit de politiek, de wetenschappen en de kunsten: zij allen worden geviseerd van zodra crisissen opduiken en de schuldvraag om een antwoord schreeuwt omdat de massa in haar primitieve denken meent dat onheil zal verdwijnen als er maar boete wordt gedaan, ook al hebben de tot boetelingen veroordeelden helemaal niets te maken met de oorzaken van de rampspoed.

En dat is het vreemde van de irrationaliteit: hoe onmogelijker de uitleggingen, des te effectiever blijken zij, des te groter hun succes, des te meer aanhangers en gelovigen rekruteren zij. Waar verlichte geesten geloven dat de rede uiteindelijk het laatste woord moet krijgen, blijft de blinde massa zweren bij een lang achterhaalde religie, bij mirakels, bezweringen en tovenarij. De clerus die na de vele schandalen in de kerk nog steeds in zak en as rondloopt, ziet warempel licht aan het einde van de tunnel waar een wrede oorlog wenkt want de ervaring heeft geleerd dat dan de kerken onder het fantasmagorische gedrocht van angst en schuldgevoelens opnieuw vollopen: de mensen verliezen hun zinnen, het volk verandert weer in de anonieme massa uit de visioenen van Werner Herzogs Kaspar Hauser en beroofd van kop en staart, smeekt de karavaan om een

leider die hem als een instrument bespeelt, met de muziek - niet van canons maar van kanonnen.[59]

59 Tekst d.d. 22 april 2022.

Hoe de staat massamoordpartijen financiert

Een sinds jaar en dag heet hangijzer in de politiek is de quasi onmogelijk terug te schroeven inconsistentie van haar wetgeving en die wordt apert waar bijvoorbeeld zekere opvattingen en deviezen ingevolge de wettelijk gegarandeerde godsdienstvrijheid vechten met stellingen welke van kracht zijn op grond van de zogenaamde mensenrechten.

Echt acuut wordt het probleem waar tendentieuze opvattingen die hun bron vinden in religieuze systemen gefinancierd worden door een staat die de mensenrechten verdedigt welke daarmee in tegenspraak zijn. Als gekende voorbeelden daarvan worden vaker euthanasie en abortus genoemd maar de meest schrijnende mistoestand doet zich voor waar de contradicties inzake ongetwijfeld levensbelangrijke kwesties dienen uitgevochten te worden in de breinen van nog onvolwassen jonge mensen nadat zij daar op school mee opgezadeld werden, met dikwijls onomkeerbaar rampzalige gevolgen zoals psychotrauma en zelfmoord.

Het meest schrijnend is misschien wel het religieus gewortelde racisme en meer bepaald de kwestie van de discriminatie op grond van seksuele geaardheid welke, ofschoon in strijd met de door de staat wettelijk onderschreven mensenrechten, door dezelfde staat gefinancierd wordt waar ingevolge de godsdienstvrijheid carte

blanche gegeven wordt aan het godsdienstonderwijs waarvan de inhoud de door de mensenrechten gegarandeerde gelijkheid tegenspreekt.

Waar de vorming van evenwichtige mensen een van de kerntaken vormt van een humaan en kindvriendelijk onderwijssysteem, is het uiteraard volstrekt not done dat leerlingen te horen moeten krijgen van hun (godsdienst)leraren van wie zij immers dienen aan te nemen dat zij het goed met hen menen, dat zij op grond van alleen maar hun natuurlijk lot meer of minder waard zouden zijn dan anderen, want dat is wat er gebeurt waar aan homo's zekere rechten worden onthouden die aan hetero's wel worden toegekend.

Onder meer het katholicisme verdedigt dergelijke rampzalige stellingen van ongelijkheid waarmee het bovendien compleet in strijd is met het christendom dat pretendeert deze religie te vertegenwoordigen omdat het christendom de kaart trekt van de zwakkeren en van de minderheden, meer bepaald in zijn strijd tegen de wet van de jungle en de machten van de wereld die - getuige de parabel van de verzoeking van Christus in de woestijn - des duivels is.

Helemaal gortig wordt het waar de genoemde minderheid niet alleen een schietschijf is van de kerk maar tevens van extreemrechts waarbij, zoals algemeen geweten, de krachtige natuurwet geldt dat gemeenschappelijke vijanden, vijanden tot de beste vrienden maken: de verachting van homo's door enerzijds zich heilig achtende clerici en anderzijds zich macho achtende

wreedaards, smeedt tussen die twee partijen een band die uiteraard het licht niet mag zien omdat hij steunt op louter opportunisme en wel ten koste van opvoeding, welzijn, geluk en ontelbare mensenlevens. Het laffe stilzwijgen van de katholieke kerk ten tijde van de massamoorden in de concentratiekampen onder de nazi's is daarvan een recent historisch onuitwisbaar voorbeeld maar lang niet het enige.

Dat men kennelijk niet uit de geschiedenis wenst te leren, toont zich in de huidige tijd in de oprichting van allerlei extreemrechtse politieke organisaties die zich beroepen op dubieuze religieuze standpunten en waarvan de zogenaamde 'gladiatoren voor het christendom' (met zetel in een abdij in Trisulti nabij Rome) misschien wel de meest te vrezen parapolitieke bende is: haar internationale allures hebben mede de huidige oorlog in de Oekraïne geïnspireerd.

De deelname aan die oorlog wordt tussen haakjes gepromoot door zowel (bij ons) de katholieke bisschop Bonny (die in een mis voor de hierheen gevluchte familie van de Oekraïense frontsoldaten de niet mis te verstane boodschap verkondigde dat het geven van het eigen leven het grootste teken van naastenliefde is) als door de Russische patriarch Kyrill (die de Russen aanspoort zich in de strijd achter hun leider Poetin te scharen).

Wanneer krachtens politieke regelingen ingevolge godsdienstvrijheid aan de bisdommen de macht wordt verleend om hun eigen leerkrachten aan te stellen voor

godsdienstlessen aan nota bene minderjarigen en wel middels door de staat gefinancierde toelagen voor de uitbetaling van weddes, wordt het reusachtige conflict tussen geloof en rede dat sinds oudsher bestaat en ook gestadig groeit, gevoed en verplaatst van de politieke tribunes waar het thuishoort naar de zich nog volop ontwikkelende breinen van opgroeiende kinderen die daar dan maar hun plan moeten mee trekken. Aan de lafheid die van dit verholen doch ten hemel schreiende onrecht aan de basis ligt, kan alleen maar een einde worden gesteld door een openbare aanklacht ter zake en een scherpe veroordeling van deze praktijk.

Overigens samen met de praktijken van de doop en de biecht en de hele geloofsbelijdenis waarin kinderen geheel buiten hun wil en keuzevrijheid meegesleurd worden en vast komen te zitten, meestal voor de rest van hun leven, om dan op hun beurt de verknechtende praktijken door te geven aan het eigen kroost. Wraakroepend daarbij is dat potentaten (wars van allerlei wetenschappelijke verklaringen van onder meer J. Jaynes) hun letale deviezen geloven te kunnen stoelen op duizenden jaren oude, aan door hen aanbeden godheden toegeschreven woorden (“Man en vrouw schiep Hij hen”), waarbij zij dan tegelijk de ogen sluiten voor het bevel tot moord vanwege dezelfde 'jaloerse' godheid die immers eist dat mensen als teken van trouw hun eerstgeboren zonen onthoofden om ze aan hem te offeren.[60]

60 Tekst d.d. 24 april 2022.

De grote 'zuiveringen'

1. Dissidenten

Dissidenten zijn mensen wiens opvattingen afwijken van de heersende leerstellingen. Zij zouden ernstig moeten genomen worden omdat zij in feite de bron zijn van elke vooruitgang want nieuwe opvattingen zijn per definitie opvattingen die anders zijn dan de heersende. Maar in werkelijkheid weigert men niet alleen om dissidenten ernstig te nemen, men ontzegt hen ook hun rechten, als men hen al dan niet naar het leven staat of gewoon probeert uit te roeien. In de mening dat hij zijn staat of zijn kerk zuivert van onreinheden, werkt de heerser de ondergang van zijn zaken in de hand door dissidenten af te straffen. Dit terwijl niet hun vervolgers maar de afvalligen of de ketters zelf in feite de zuiveraars zijn want het woord 'ketter' komt van het Griekse 'Καθαρος' (waar vandaan: 'kathaar'), wat betekent: 'rein'.

Omdat de Waarheid, over welke godheden zeggen dat zij ermee samenvallen, niet alleen onbeschrijflijk is maar ook onkenbaar en derhalve onvindbaar, is er niet één waarheid maar bestaan er talloze opvattingen, meningen, theorieën, theologieën, mythologieën, verklaringspogingen en uitleggingen. Hun uitvinders zijn steeds mensen, de nesten waaruit zij ontspruiten zijn vleselijke breinen die sinds oudsher zichzelf verkeerde-

lijk verwisselen met bronnen van goddelijke inspiratie. In 1976 schreef de Amerikaanse psycholoog Julian Jaynes (1920-1997) “The origin of consciousness in the breakdown of the bicameral mind” waarin hij stelt dat enkele duizenden jaren geleden de mens zich nog niet bewust was van het bestaan van zijn gedachten, waardoor hij ze toeschreef aan stemmen die van buiten hem afkomstig waren, bijvoorbeeld van goden. Maar verschillende volkeren aanbidden uiteraard verschillende goden, die dan ook verschillende geboden uitvaardigen vanuit verschillende wereldbeelden. Wat voor de ene waarheid is, is voor de ander ketterij en vandaar is onze geschiedenis dan ook een opeenvolging van oorlogen. Andermaal: dit terwijl tegengestelde meningen in feite de uitnemende motor voor de vooruitgang zouden kunnen zijn.

Tussen haakjes: ook met betrekking tot de politiek of de manier waarop volkeren dienen bestuurd te worden, lopen de meningen uiteen en in de dreigende Derde Wereldoorlog blijken weer twee politieke theorieën diametraal tegenover elkaar te staan. Enerzijds is er de in feite organisch gegroeide liberale politiek die gelooft in een vrije markt waarin alle verkeer uiteindelijk zichzelf regelt en anderzijds is er de amper honderd jaar geleden ontstane, nieuwe en in feite 'wetenschappelijk gegrondveste' politiek van het marxistisch communisme dat de klassen weg wil alsook het privébezit. In de eerste vorm doen mensen of dictators in feite wat ze willen en in de nieuwe vorm wordt althans in principe gepoogd om alles te plannen in functie van ieders

welzijn en tegen de uitbuiting van het proletariaat. Het communisme ontstond nota bene middenin de industriële revolutie en vanuit een reactie tegen haar niets ontziend kapitalisme dat teerde op de loonslavernij: de uitbuiting door de hogere klasse van het rechteloze werkvolk (met inbegrip van kinderarbeid) in ongezonde fabrieken. Het huidige Rusland is sinds het uiteenvallen van de USSR in 1991 (onder Boris Jeltsin) evenwel niet langer communistisch en de plotse kentering naar de vrije markt deed de economie buitelen maar Vladimir Poetin wiens partij (Verenigd Rusland) de vrije markt voorstaat, nationaliseert stelselmatig de economie terwijl de Communistische Partij van de Russische Federatie alsnog de tweede grootste is. Sinds de Russen de Oekraïne binnenvielen, dreigt met de boycot van de energie-export de grootste inkomstenbron van het land op te drogen.

De huidige bestrijding van andersdenkenden, dissidenten of ketters heeft haar voorbeeld in de zogenaamde Inquisitie van de katholieke kerk waarbij kan opgemerkt worden dat de termen 'katholiek' en 'communistisch' de betekenis delen van hun zogenaamde 'universaliteit', als het ware hun alleenzaligmakend karakter of dus het feit dat zij er aanspraak op maken de ganse wereld te mogen onderwerpen. Dat doen overigens evenzeer de liberalen waarbij zij zich sterk maken dat zij plichtmatig het hoogste menselijk goed, met name de vrijheid, verdedigen. Dat deze zogenaamd tegengestelde politieke ideologieën elkaar met dezelfde middelen - geweld - bevechten, laat echter onmiskenbaar

doorschemeren dat zij in wezen bijzonder verwant zijn aan elkaar. Zo verwant zijn zij, dat, zoals reeds hoger aangegeven, de inquisiteurs of de zuiveraars, zichzelf aanvallen waar zij inderdaad de ketters - afkomstig van 'katharen' - wat wil zeggen: 'zuiveraars' - bestrijden. En doen zij dat niet andermaal in de strijd van de huidige Europese oorlog: een denazificatie, uitgevoerd door (neo)nazi's (onder Poetin) op Europese (neo)nazi's (die immers Syrische en Afrikaanse oorlogsvluchtelingen opsluiten in kampen)? En hoe anders moet men degenen noemen die met hun spuiten en alles daarrond tekeer gaan zoals ooit Adolf Hitler dat deed met zijn groots opgezette programma's voor de volksgezondheid? Lebensraum, Lebensborn, Endlösung, Euthanasie, Abortus. Alleen beschikken alle partijen heden over wapens waarmee zij binnen een tijdspanne van luttele ogenblikken het over vele miljarden jaren moeizaam gegroeide en wellicht unieke leven voorgoed kunnen wegvagen. Is het niet de hoogste horror dat die allergrootste zuivering ooit zal gebeuren in gevolge een kleine, vrijwillige handbeweging van één enkele schurk? [61]

2. Zoroaster en de zuivering door vuur

De drie 'religies van het boek' zijn monotheïsmen maar zij worden voorafgegaan door de quasi vergeten godsdienst van Zarathoestra: het zoroastrisme, waarin het zuiverende vuur een grote rol speelt, trouwens net zoals, in de hindoeïstische Rig-Veda, *Agni* de androgyne

61 Tekst d.d. 28 april 2022.

god van het (offer)vuur is maar ook de zonnegod, de god van de crematie en van de bliksem die zoals Prometheus hemel en aarde verbindt, die aldus het goddelijke levenselixer naar de mensen brengt, die tevens het licht is en daarom ook de geest, de bron der gedachten.

Agni, de Sanskriete naam van de hindoegod van het vuur, is verwant met het Latijnse *ignis* dat *vuur* betekent maar ook met *Agnus* dat *Lam* betekent omdat het Lam verwijst naar het brandoffer van het *Lam Gods*, het *Agnus Dei*, dat onschuldig geofferd wordt ter vergeving van ons aller zonden: die worden verteerd of uitgeboet door het zuiverende vuur dat het lijden van het Lam veroorzaakt.

Het lijden loutert omdat met leed een schuld zou kunnen worden afbetaald. Zo wordt het Lam aanbeden als de godheid want als redder van een zondig mensdom. In de Indo-Europese cultuur kent men de *vuurvogel* of de *feniks* die verrijst uit zijn as en in Gustav Mahlers *Auferstehung* weerklinkt vanuit een koor het vers: *"Was du geschlagen, zu Gott wird es dir tragen!"* Met leed wordt een schuld afbetaald en het is daarbij niet slechts zo dat de boeteling helemaal niet de schuldige hoeft te zijn (zoals het ook de schuldeiser om het even is als een ander zijn schuldenaar bijspringt want het is de schuldeiser om zijn eigen kas te doen - andermans kas laat hem koud). Het is bovendien zo dat de boete wordt gedaan door een volstrekt onschuldige opdat het effect zou kunnen hebben met betrekking tot de mensheid die daardoor gered wordt.

In feite zijn alle mensen eenmaal elk om beurt de zondebok bij het moment van afscheid van het leven. Natuurlijk spreken wij dan over een immens verdriet en over rouw. Maar is wat wij dan voelen niet de vloed, de plotse overvloed van liefde die ons overweldigt vanuit het hart van wie wij net nog dood hadden gewaand?[62]

62 Tekst d.d. 1 mei 2022.

Olla Centesimi

1. Olla Centesimi

De pot van Centiem, aldus luidt de titel van een van de eerste lesjes uit *Itinera*, een leerboek Latijn voor beginners. Het verhaal gaat over een wrek, een Ebenezer Scrooge avant-la-lettre, die zijn geld in een aarden pot stopt en begraaft om het niet te verliezen, wat een bijzonder tegendoelmatige activiteit blijkt waarvoor gewaarschuwd wordt met de befaamde parabel van de talenten want wie niet met hun talenten woekeren, zullen die hoe dan ook verliezen en derhalve hebben zij hun ongeluk geheel aan zichzelf te wijten daar de gaven waarvan zij voorzien werden tot niets hebben gediend. Men kan een paard naar het water leiden maar men kan het niet doen drinken.

Het verhaal van Centesimus wordt bijzonder actueel in de huidige wereld en wel omdat zich sinds korte tijd van de werkelijkheid een vervalst dubbel heeft afgesplitst, een schaduw welke zich alsnog profileert als origineel en verbijsterend genoeg geschiedt dit kennelijk zelfverzekerde gebeuren helemaal niet zonder succes. Achter het masker kwijnt dan het ware gelaat helemaal weg, achter de façade rest slechts leegte; het leven zelf moet de duimen leggen voor louter uithangborden, bedrieglijke beloften, dromen, wensen en verzinsels.

De diepzinnige Duitse filosoof Martin Heidegger heeft gezegd dat de taal het huis is van het Zijn: *"Die Sprache ist das Haus des Seins. In ihrer Behausung wohnt der Mensch. Die Denkenden und Dichtenden sind die Wächter dieser Behausung."*[63] *La Poétique de l'Espace*[64] van de Franse dichter-filosoof Gaston Bachelard (die ook natuurkundige was) lijkt die waarheid wel op zijn kop te zetten: niet de taal is het huis van het zijn maar het huis is de taal van het Zijn. Via het huis met zijn talloze kamers, kasten en schuiven, spreekt tot ons het Zijn als die ruimte die ons herbergt.

Subjectivistische wijsgeren lijken te geloven dat het Zijn alleen in ons bewustzijn, in onze taal woont, alsof het ons eigenste spreken was dat het Zijn mogelijk maakte; alsof de taal, het Woord waaruit alle dingen zijn geworden die geworden zijn, van menselijke makelij was. Anderen laten zien hoe het Zijn (bij Bachelard in de gedaante van de ruimte waarin wij baden) ons eigen spreken overstijgt en ons tot spreken of tot dichten inspireert. De ene wijsgeer acht de mens de ultieme zingever, bijna de schepper zelf maar de andere laat het mysterie binnen en beperkt onze rol tot die van zinontvanger. De gave komt zoals het licht dat het zien mogelijk maakt uiteraard van buiten ons; het licht heeft de ogen geschapen en niet andersom. De

63 Martin Heidegger, *Brief über den 'Humanismus',* 1. Auflage, par. 1. En verder: *"Ihr Wachen ist das Volbringen der Offenbarkeit des Seins, insofern Sie diese durch ihr Sagen zur Sprache bringen und in der Sprache aufbewahren."*

64 Gaston Bachelard, *La Poétique de l'Espace,* Paris, P.U.F. 1957.

ruimte zit niet opgesloten binnenin onze taal maar zij is de vrouw bij wie het spreken te gast is. Het subjectivisme klinkt een beetje vals omdat niemand aan zichzelf een geschenk kan geven zonder dat dit ophoudt een geschenk te zijn. Maar ook het objectivisme vergist zich waar het geen oog blijkt te hebben voor het feit dat alleen in het bewustzijn het Zijn tot leven komt.

De perversie van de middeldoelomkering zoals verhaald in *Olla Centesimi* is vandaag de meest bekende ingevolge de heiligverklaring van de economie: het door de mens bedachte ruilmiddel, dat zijn waarde enkel ontleent aan afspraken welke zo verraden kunnen worden, neemt de plaats in die toekomt aan het waardevolle doel, dat aldus wordt verkracht. Maar niet minder gevaarlijk is de pervertering van de werkelijkheid via de verkrachting van de taal: de taal is het huis van het Zijn en wil men volbrengen wat de duivel beoogt en het Zijn vernietigen dan moet men in het huis van de taal inbreken.

Vooreerst wordt de spreker die van oudsher de taal voortbrengt, herleid tot louter consument van door malafide krachten voorgekauwde standaardzinnen en taal wordt tot louter informatie herleid. Die reductie verkapt in wezen een totale conditionering: mensen worden herleid tot circusbeesten, robots, werktuigen, dingen. De mensheid verwordt tot louter massa nadat alle personen veranderd werden in het geheel onpersoonlijke 'men'. En het 'men' is onbestaande, het

staat voor de passiviteit, voor de afwezigheid van het handelen, het willen, het denken en het leven. Men doet dit en dat zus en zo, betekent: het wordt zus en zo gedaan, of nog anders: je moet het zus en zo doen zoals iedereen, je eigen inbreng is slechts strafbaar.

Formulieren, zoals wij allen kunnen ervaren, frustreren mateloos en zij doen dat omdat zij niet alleen pretenderen het menselijke denken te kunnen vervangen maar omdat zij ons op de koop toe voorhouden het denken te verbeteren terwijl zij het kreupel maken en uitschakelen. De persoonlijke nuance wordt door het formulier verbannen als ware die een grove vergissing, een zonde tegen de logica, een flagrante leugen of een weg te gommen kleuren buiten de lijntjes. Multiple choisevragen verbieden ons om vragen naar waarheid te beantwoorden: hij aan wie de vragen worden gesteld, dient een keuze te maken uit een beperkt aantal door de ondervrager voorgeschotelde antwoorden, wat in feite de verplichting inhoudt om het eigen antwoord in te ruilen voor het antwoord van een ander op wie men naar het eigen oordeel het beste gelijkt. De unieke persoon moet zichzelf annuleren en vertolkt voortaan een door anderen gecreëerd type waaraan elke eigenheid en vrijheid vreemd is en dus ook de menselijkheid en het leven. Poëzie zal voortaan onzin zijn, dichters zijn de nieuwe waanzinnigen en muziek onderscheidt zich niet langer van het geraas van motoren dat, alleen maar om die nieuwe 'waarheid' te bekrachtigen, ook prompt tot kunst wordt uitgeroepen. Door het formulier alsnog in

te vullen, gaat de ondervraagde akkoord met de vernietiging van zijn persoon: hij maakt zichzelf ondergeschikt aan een rol die niet de zijne is maar waarvan hij niet kan ontkennen dat hij die zodoende zelf gekozen heeft. In feite wordt hij daartoe gedwongen door het ontbreken van elk alternatief. Het systeem dat de formulieren uitdeelt, is nu niets anders dan het vervalste dubbel dat zich van de werkelijkheid heeft afgesplitst, dat de werkelijkheid bezet en monopoliseert. De schaduw doet zich voor als het origineel en hij slaagt daarin omdat hij ons van het licht af houdt.

Wie van de waarheid houden, kunnen onmogelijk leven met de reductie van het leven tot een dergelijk walgelijk spel omdat de liefde voor de waarheid ons verbiedt te spelen met het leven. Wie naar de waarheid streven, laken zelfs de allergeringste leugen en zij kunnen nimmer vrede nemen met een verschijning die erg gelijkt op die van hun geliefde, met een oordeel dat bijna helemaal correct is, met een goedheid die pas functioneert mits een kleine winstmarge voor de uitvoerder of met een stelling waarvan het bewijs voor 99 percent correct is.

Edoch, de vervanging van de werkelijkheid door eender welke vervalsing, eist dat er nooit nog iets zal zijn waarop geen speling zit. Alles wordt gelijkend aan zichzelf maar zal nimmer met het eigen wezen samenvallen. Het schone heeft plaats gemaakt voor het bijna-schone, het ware voor het niet geheel onware, het goede voor datgene wat er goed uitziet, en in het Zijn

zelf zit voortaan de mot omdat het vrede moet nemen met een bijna-zijn. Het bijna-echt-zijn van de foto, de landkaart die men op de aarde vastplakt, het verslag van gecorrumpeerde getuigen, het emoticon uit de grabbelton van google, de virtuele of onechte wereld. Het bijna-echt-zijn van de onechte wereld.

Centiem heeft zijn leven herleid tot een aarden pot vol munten en steeds meer mensen beijveren zich in de jongste jaren met het versluizen van hun vleselijk bestaan naar een gehuurd plekje op het internet. De zucht naar onsterfelijkheid kan alleen bevredigd worden in een wereld die niet de echte is.[65]

2. Het kasteninternationalisme

Bestaat de term nog niet, dan bestaan alvast de praktijken die hij dekt al een eeuwigheid. Want het devies van Karl Marx dat luidt: *"Arbeiders aller landen verenigt u"*[66], was uiteraard een antwoord op de praktijken van de hogere klassen die zich immers altijd effectief hebben verenigd in samenzweringen tegen hun arbeiders die zij wilden blijven uitbuiten om aldus hun exuberante levensstijl op peil te kunnen houden. Nationalisten zijn in dit licht uiteraard naïevelingen omdat sinds lange tijd niet langer landsgrenzen bepalen wie al dan niet tot 'onze' groep behoren maar wel het vermogen en het inkomen, de graad van bereidheid tot

65 Tekst d.de. 1 juni 2022.

66 Karl Marx en Friedrich Engels, *Manifest der Kommunistischen Partei* (*Communistisch Manifest*), Brussel, 1947, in een Nederlandse vertaling van Herman Gorter.

plunderen, kortom de gewetenloosheid, om niet te spreken van de bereidheid tot slavendrijverij en feitelijk kannibalisme.

Zij die zweren bij het recht van de sterkste, met andere woorden degenen die zich ophouden wars van beschaving en humaniteit en die derhalve ageren in die duisternissen waar men de ander alsnog straffeloos aanvalt met het mes in de rug, hebben elkaar doorheen de ganse geschiedenis altijd al de hand boven het hoofd gehouden en één front gevormd tegen wie zij uitbuitten. Het "spook dat door Europa waart"[67] is niets anders dan het noodzakelijke tegengif tegen de klasse van de uitbuiters en de aanvang van de klassenstrijd beoogt niets minder dan de beëindiging van dit hemeltergende onrecht en van dit bloedvergieten. Het communistisch internationalisme wordt aldus voorafgegaan door het internationalisme van de uitbuitende klasse waarop het een reactie is en ter gelegenheid van de zogenaamde pandemie was het andermaal zo klaar als een klontje dat de samenzwering die de feitelijke slavernij bestendigt, zich vormt over de landsgrenzen heen en wars van de voorgewende en oogverblindende vijandschappen tussen kerk en staat of tussen naties onderling: die onenigheid blijkt helemaal niet te bestaan waar de hogere klasse verenigd wordt door haar gemeenschappelijke misdaad van betutteling en uitbuiting welke haar status veilig stelt. In de vertaling

67 Zie: https://hmn.wiki/fr/League_of_the_Just ; https://hmn.wiki/fr/Theodore_Schuster ; https://hmn.wiki/fr/Jean_Charles_Leonard_de_Sismondi

uit 1900 van de Nederlandse dichter Herman Gorter begint het Manifest met de volgende woorden: *"Een spook waart door Europa - het spook van het communisme. Alle machten van het oude Europa hebben zich tot een heilige drijfjacht tegen dit spook verbonden, de paus en de tsaar, Metternich en Guizot, Franse radicalen en Duitse politiemannen."*[68] De vereniging van "alle machten" tegen dit spook (dat gelijkheid en recht nastreeft) was aldus in feite het criminele spook van oudsher tegen hetwelke de arbeidersbeweging reageerde. Of hoe daders er telkens weer in slagen om hun misdaden in de schoenen van hun slachtoffers te schuiven.

Het laatst genoemde (de systematische beschuldiging van de slachtoffers of de omdraaiing van de dader- en slachtofferrol) is vaak een huzarenstukje dat alleen tot stand kan komen middels de genoemde samenzweringen. Het raakt kant noch wal doch het is een feit: kapitalisten regeren dankzij onder meer het wrede onrecht van de kinderarbeid terwijl arbeiders en hun kroost van hen het verwijt moeten slikken van ongeletterdheid, ziekelijkheid, maatschappelijke achterstand en verwaarlozing. Mensen wiens kinderen creperen ingevolge het wrede lot waarin zij door hun uitbuiters gemanoevreerd worden, krijgen vanwege de clerus, die altijd al met de bezittende klasse der burgerlijke machten samenzwoor, te horen dat dit wrede lot een gevolg is van hun eigen zondigheid en de

68 Karl Marx en Friedrich Engels, *Manifest der Kommunistischen Partei* (*Communistisch Manifest*), Brussel, 1947, in een Nederlandse vertaling van Herman Gorter.

ongelukkigen zijn door de erbarmelijke toestand waarin zij verkeren dermate van de realiteit vervreemd dat zij dit ook nog geloven en in plaats van te protesteren tegen de schurken die hen dit aandoen, geloven zij hun 'herders' op hun woord en doen zij godbetert op de koop toe ook nog eens boete!

Het Manifest verhaalt de realiteit van de klassenstrijd doorheen de hele geschiedenis tot vandaag de dag: meesters en slaven heten nu burgerij en werkvolk. De industriële revolutie heeft de middenstand van weleer weggevaagd en er zijn voortaan alleen nog fabrikanten (de kapitaalkrachtigen of de bezitters van de productiemiddelen) en de armen die moeten werken om den brode. Deze laatsten verdienen net genoeg om in leven te blijven en te kunnen blijven werken maar honger ontneemt hen de illusie dat zij zich ooit aan die ellende zullen kunnen onttrekken. De zogenaamde vooruitgang komt aldus slechts de rijken ten goede en daarvoor staan corrupte politici garant die alleen de belangen dienen van deze rijken over wie Marx en Engels schrijven: *"De bourgeoisie heeft alle tot nu toe eerwaardige en met vroom ontzag beschouwde ambten van hun heilige schijn ontdaan. Zij heeft de geneesheer, de jurist, de priester, de dichter, de man van de wetenschap in haar betaalde loonarbeiders veranderd. De bourgeoisie heeft van de familieverhouding haar roerend sentimentele sluier afgerukt en haar tot een zuivere geldverhouding teruggebracht."*[69] Het trieste gevolg is dat vaklui

69 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.

uiteraard niet langer voorrang zullen geven aan prestaties en aan beroepseer doch aan loon, dat verbijsterend genoeg gelijke tred houdt met bedrog. Mensen hebben van geneesheren dan niet langer gezondheid te verwachten, van juristen niet langer recht, van wetenshapslui niet langer kennis en vooruitgang: van allen hebben zij vooreerst te vrezen dat zij in het ootje worden genomen in de genadeloze concurrentiestrijd van de vrije markt, die overigens voortaan de enige nog resterende vrijheid is: de vrijheid om te beduvelen geeft carte blanche aan 'wettige dieven' en veroordeelt alle anderen tot de slavernij. De moordende en zelf ten dode opgeschreven wereldmarkt volgt niet uit een communistisch internationalisme doch uit de wildgroei van het kapitaal dat ofschoon even onpersoonlijk als de duivel, een dwingeland is die alles en allen aan zich onderwerpt.[70]

3. De kiemen van de derde wereldoorlog

"De burgerlijke productie- en verkeersverhoudingen, de burgerlijke eigendomsverhoudingen, de moderne burgerlijke maatschappij, die zulke geweldige productie- en verkeersmiddelen te voorschijn getoverd heeft, gelijkt op de heksenmeester die de onderaardse machten niet meer beheersen kan die hij zelf opriep."[71] En dan komt *"de epidemie van de overproductie."*[72]

70 Tekst d.d. 2 juni 2022.
71 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
72 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.

Aldus het *Communistisch Manifest.* Wat verderop: *"[De arbeiders] zijn een waar, als ieder handelsartikel, en daardoor in dezelfde mate aan alle wisselvalligheden van de concurrentie, aan alle schommelingen van de markt blootgesteld."*[73] (...) *"[de arbeider] wordt niets dan een aanhangsel van de machine."*[74] (...) De ambachtslui van weleer worden loonslaven, paupers. Maar de bourgeoisie (het kapitaal) brengt haar eigen ondergang voort.

Het communisme is niet het spook zoals het wordt voorgesteld door de machthebbers. In het Manifest staat letterlijk, en ik citeer: *"Wij willen deze persoonlijke toe-eigening van de arbeidsproducten, die tot de herschepping van het onmiddellijke leven dient, volstrekt niet afschaffen, een toe-eigening die geen overschot overlaat, dat macht over arbeid van anderen zou kunnen geven. Wij willen alleen het ellendige karakter van deze toe-eigening opheffen, waarin de arbeider slechts leeft om het kapitaal te vermeerderen, slechts in zover leeft als het belang van de heersende klasse dit vereist."*[75]

De beweging van Marx en Engels strijdt voor de arbeidersrechten maar hun tegenstanders verwijten hen het tegendeel waar zij hen ervan beschuldigen het privé-eigendom af te schaffen. Dit wordt in het Manifest als volgt weerlegd: *"Gij zij ontsteld dat wij het privé-eigendom willen opheffen. Maar in uw*

73 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
74 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
75 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.

bestaande maatschappij is het privé-eigendom voor negen tiende van haar leden opgeheven; het bestaat juist alleen daardoor, dat het voor negen tiende niet bestaat.Gij verwijt ons dus dat wij een eigendom willen opheffen dat het niet-hebben-van-eigendom van de overgrote meerderheid van de maatschappij als noodzakelijke voorwaarde vooronderstelt."[76] En de verduidelijking luidt: *"Het communisme ontneemt niemand de macht zich maatschappelijke producten toe te eigenen, het ontneemt slechts de macht door deze toe-eigening arbeid van anderen voor eigen baat te onderwerpen."*[77] Ook het verwijt dat de afschaffing van privé-eigendom luiheid zou veroorzaken wordt weerlegd: *"Als dat waar was, moest de burgerlijke maatschappij al lang aan luiheid te gronde gegaan zijn, want zij die in haar werken 'verdienen' niet en zij die in haar 'verdienen', werken niet."* [78]

Binnen het kapitalisme betekent beschaving overigens niets anders dan van mensen machines te maken en het recht daarin is slechts dat van de heersende klasse. En de opvoeding dan? *"De communisten vinden de invloed van de maatschappij op de opvoeding niet uit; zij veranderen slechts haar karakter, zij ontrukken de opvoeding aan de invloed van de heersende klasse."*[79] Wat betreft het vaderland: *"De communisten wordt verder verweten dat zij het vaderland, de nationaliteit, willen afschaffen. De arbeiders hebben geen*

76 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
77 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
78 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
79 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.

vaderland. Men kan hun niet ontnemen wat zij niet hebben." [80]

De geschiedenis gaat over de klassenstrijd en die gaat over uitbuiting. De huidige politiek dient slechts het recht van de sterkste: *"De politieke macht in eigenlijke zin is de georganiseerde macht van een klasse tot onderdrukking van een andere."*[81] Dat onrecht kan alleen maar onmogelijk gemaakt worden door de zaken van algemeen belang in handen te geven van de (verenigde) mensen zelf. Arbeidsplicht voor iedereen en recht op onderwijs voor alle kinderen zijn daarvan voorbeelden. En het Manifest stelt: *"Zijn in de loop van de ontwikkeling de klassenverschillen verdwenen en is alle productie in handen van de geassocieerde individuen geconcentreerd, dan verliest de openbare macht haar politiek karakter."*[82]

De aanklacht van 175 jaar geleden besluit met de strijdvaardige woorden: *"De communisten versmaden het hun overtuiging en hun bedoelingen te verhelen. Zij verklaren openlijk dat hun doel slechts bereikt kan worden door de gewelddadige omverwerping van iedere tot nu toe heersende maatschappelijke orde. Dat de heersende klassen sidderen voor een communistische revolutie! De proletariërs hebben daarbij niets te verliezen dan hun ketenen. Zij hebben een wereld te winnen."* Het devies van de slotzin luidt:

80 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
81 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
82 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.

"Proletariërs aller landen, verenigt u!"[83]

De communistische arbeidersbeweging kwam niet uit de lucht vallen: onder leiding van de arts-jurist Carl Wilhelm Theodor Schuster (die een leerling was van de Zwitserse liberale econoom en historicus Sismondi, aan wie Marx en Engels een flink stuk van de grondslagen van hun theorie te danken hebben) weken in 1834 Duitse ambachtslieden uit naar Parijs waar zij de *Ligue der justes* (*Ligue de la justice, Bund der Gerechten, Bond der rechtvaardigen*) stichtten als een soort van geheim genootschap, een internationale christelijk-communistische beweging. In 1947 fusioneerden zij met de Communistenbond van Marx en Engels.[84] Het jaar daarop, op 22 februari, brak de februarirevolutie uit waarin de arbeiders opkwamen voor hun rechten. Deze volgde zowat een halve eeuw op de Franse Revolutie (1789-1799).[85]

4. Totalitair neoliberalisme

Vaak wordt het neoliberalisme dat de huidige westerse wereld beheerst, beschouwd als opposant van het totalitarisme maar een totalitaire maatschappij is niet noodzakelijk een gevolg van manipulatieve en dictatoriale overheidsinmengingen, zij kan ook resulteren uit banaal kapitalisme, bijvoorbeeld in de vorm van monopolievorming ingevolge een al te vrije markt en het gevaar daarvan is duidelijk tot uiting gekomen ter gele-

83 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
84 Karl Marx en Friedrich Engels, o.c.
85 Tekst d.d. 3 juni 2022.

genheid van de jongste pandemie waarbij privébedrijven uit de farmaceutische sector de overheid als een ezel voor hun kar wisten te spannen, niet alleen om hun producten te kunnen slijten aan de voltallige wereldbevolking maar ook en vooral om wars van rechten en wetten het mensdom als zodanig te kunnen degraderen tot proefkonijn van nota bene volstrekt onwetenschappelijke experimenten, waarmee dit totalitarisme het nazisme met zijn concentratiekampen niet alleen naar de kroon heeft gestoken maar tevens heeft overtroffen daar dit bedrog er vooralsnog in geslaagd blijkt zich aan elke mogelijke vorm van vervolging te onttrekken.

Een andere resultante van dit veelkoppige monster van het neoliberalisme is de nu aan de gang zijnde derde wereldoorlog, op touw gezet door 's werelds grootste wapenlobby die immers de extreem nationalistische wereldstaten, zijnde enerzijds het Rusland van Poetin en anderzijds de V.S., op Europese bodem tegen elkaar heeft opgezet en dit met de bedoeling om, nu het nog kan, de vooralsnog aanzienlijke financiële reserves van de E.U. op te souperen zoals parasitaire mogendheden dat gewoon zijn te doen, waarbij zij er wel voor zorgen dat de slachtoffers die het gelag hoe dan ook zullen betalen, zich dankzij onverstand, manipulatie (lees: obligate partijdigheid), desinformatie en reclame, verkijken op absurde wij-zij-tegenstellingen. Zoals dat ook het geval was ten tijde van de Oostfronters, jagen de katholieke bisschoppen onder het voorwendsel van 'de hoogste vorm van naastenliefde' de Europese jeugd

naar het front om te gaan vechten tegen de Russische nationalisten terwijl de orthodoxe patriarch de Russische jongeren opzet tegen de westerse nationalisten (en zelf blijven ze uiteraard thuis om daar een partijtje te zwemmen in hun vet).

Het neoliberalisme haalt zijn slag thuis bij de gratie van een in de hand gewerkte kortzichtigheid die haar immers toelaat om 'ongemerkt' alsmaar in het rood te gaan met haar commerce. De neoliberaal laat de producent van plastics ongehinderd zijn zin doen en argumenteert dat dit product goedkoop is en derhalve goed. Afgezien van het feit dat die twee niks met elkaar te maken hebben, wordt in eerste instantie geheel verdonkeremaand dat de kosten van het product achteraf komen in de vorm van niet meer weg te werken afval, nieuwe, vaak geheel onbehandelbare en dodelijke ziekten die vrijwel allen treffen en onomkeerbare milieuschade die ervoor zorgt dat de blauwe planeet alleen nog kan voortbestaan in utopische romans die de loftrompet steken over het neoliberalisme. Plastics, kernenergie, auto's, televisietoestellen, computers, smartphones en noem ze maar op, de zogenaamde voertuigen en producten van de vooruitgang, zoals ze zichzelf noemen: een gang vooruit maar dan wel in de richting van de afgrond. Na “de omslag van een sociale verzorgingsstaat naar een veel meer door de wetten van de vrije markt geregeerde prestatiemaatschappij”[86] zoals Hans Achterhuis het intussen twaalf jaar geleden en

86 Hans Achterhuis, De utopie van de vrije markt, Lemniscaat b.v. Rotterdam, zesde druk 2012 (2010), pag. 98.

naar aanleiding van de kredietcrisis noemde, zitten wij op het spoor naar nergens dat wij uiteindelijk delen met de allereerste en geheel veronachtzaamde slachtoffers van deze maatschappelijke jungle, onder wie: de paupers en de daklozen, de werklozen, de drugsverslaafden, de thuislozen, de dwalenden, de langdurig zieken en de waanzinnigen.[87]

5. De utopie van de vrije markt

In zijn boek over het neoliberalisme vertelt Hans Achterhuis hoe de kredietcrisis van inmiddels een goed decennium geleden aan het licht bracht dat de vrije markt zichzelf helemaal niet reguleert. Atlas Shrugged van Ayn Rand over de kapitalistische utopie toont hoe de neoliberalen totaal breken met het verleden omdat "het oergebod dat de menselijke samenleving mogelijk maakte", namelijk: "Gij zult niet begeren!", op zijn kop wordt gezet met het invoeren van de utopie van de begeerte: de hele maatschappij is er dan mee gediend als elkeen uitsluitend het eigenbelang nastreeft; de onbaatzuchtigheid wordt een ondeugd en de zelfzucht wordt de deugd bij uitstek. Kijk maar, zegt Rand, hoe het kapitalistische Amerika de rest van de wereld moet voeden. Edoch, net zoals het communisme blijkt ook het neoliberalisme "geschraagd door een utopische inspiratie" en over utopische inspiraties weten wij dat zij het gevaar inhouden van totalitarisme.[88]

87 Tekst d.d. 7 juni 2022.

88 Zie ook: Hans Achterhuis, De utopie van de vrije markt, Lemniscaat b.v. Rotterdam, zesde druk 2012 (2010), pp. 7-34.

Op de vrije markt wordt de prijs van de waren bepaald door de vraag en de schaarste, met andere woorden door opbod. Omdat de arbeider, als louter aanhangsel van de machine, eveneens een waar is op de markt[89], wordt ook zijn waarde door dezelfde criteria bepaald. Achterhuis verwijst in verband hiermee naar Michel Foucault en hij schrijft: “Omdat het doel van volledige werkgelegenheid tegenwoordig is opgegeven (…) gaan er meer en meer mensen buiten de boot vallen, juist ten gevolge van de ongelimiteerde werking van de markt. Deze groepen die buitenspel komen te staan in de samenleving, krijgen steeds minder ondersteuning in hun levensonderhoud. [De solidariteit van de klassieke verzorgingsstaat] wordt nu losgelaten. Er is nu sprake van een absoluut minimum dat voor de uitvallers [- 'de onrendabelen' -] wordt gegarandeerd.”[90] Omdat de neoliberalen staatsinterventie beschouwen als totalitair, zien zij uiteraard ook de solidariteit waarop christelijk en socialistisch geïnspireerde samenlevingen zijn geënt als een totalitair beginsel. Het ontgaat hen kennelijk volkomen dat volgens hun maatstaven de wet van de jungle, het recht van de sterkste of de volstrekte wetteloosheid als enig mogelijke legitieme maatschappelijke basis overblijft maar dat wil zeggen dat zij alle heil

89 Karl Marx en Friedrich Engels, *Manifest der Kommunistischen Partei* (*Communistisch Manifest*), Brussel, 1947, in een Nederlandse vertaling van Herman Gorter: *"[De arbeiders] zijn een waar, als ieder handelsartikel, en daardoor in dezelfde mate aan alle wisselvalligheden van de concurrentie, aan alle schommelingen van de markt blootgesteld."* (...) *"[de arbeider] wordt niets dan een aanhangsel van de machine."*

90 Achterhuis, *o.c.*, pp. 100-101.

zien in de opheffing van de samenleving, wat hun ideologie uiteraard volstrekt inconsistent maakt. Het uitroepen van de volstrekte wetteloosheid tot (enige) wet betekent de tak waarop men zit, afzagen.

Dat samenlevingen die gebaseerd zijn op het principe van de ongecontroleerde vrije markt geen lang leven zijn beschoren, is een waarheid die niet alleen theoretisch wordt geschraagd maar waarvoor de geschiedenis zelf garant staat. Bij afwezigheid van staatscontrole en bijsturingen geraakt de markt precies omdat zij slechts door het winstprincipe geleid wordt, de pedalen kwijt: winstmaximalisatie is pas mogelijk als gewerkt wordt met het beginsel van 'zo weinig mogelijk geven en zo veel mogelijk krijgen', wat op zijn beurt pas kan mits een steeds meer gesofisticeerd en verborgen bedrog. Een maximale prijs van de waren kan gekoppeld worden aan een minimale kwaliteit op voorwaarde dat de kloof tussen 'schijn' en 'zijn' almaar toeneemt.

Het principe van de ongecontroleerde vrije markt is relatief jong in de economisch-politieke geschiedenis en het heeft ook altijd een bijzonder destructieve uitwerking gehad op het menselijk bestaan. Vandaag ziet men dat aan de enorme impact van de blinde concurrentiemaatschappij op gezondheid en milieu maar uiteindelijk ook op de welvaart welke het neoliberalisme zo bedrieglijk in haar vaandel voert. In het verleden is bij uitstek het kolonialisme het schoolvoorbeeld van de vernietigende en mensonterende werking van wilde economieën en van roekeloos en niets en niemand ontziend winstbejag. De geschiedenis van de slavenhandel

spreekt boekdelen maar ook de histories die geresulteerd hebben in de huidige politieke en economische patstellingen op wereldschaal laten niets aan de verbeelding over.

Vlaamse steden zoals Gent en Brugge worden geregeld uitgeroepen tot 's werelds meest leefbare en gezelligste plekken. De meer dan duizend jaar oude kathedralen en burchten welke eeuwenoude kunstschatten herbergen die werden voortgebracht door ambachtslieden met een ervaring waarvan de wortels omzeggens reiken tot in het steentijdperk, zijn allerminst te danken aan kortetermijnpolitiek, egoïsme, winstbejag en bedrog: zij zijn daarentegen de vruchten van door verstandig beleid georganiseerde intermenselijke samenwerking waarbij trouw, beroepseer en waardering voor wat waar, goed en schoon is, voorop staan. Europa is rijk aan vergelijkbare biotopen en ook de Aziatische en zelfs de Afrikaanse en Australische culturen brachten op hun eigen wijze beschavingen voort die een aangenaam menselijk samenleven gedurende ettelijke millennia mogelijk maakten. Totdat de zogenaamde 'expansie' van start ging, gedreven door een alles en allen verblindende winzucht.

Europese 'veroveraars' gingen niet alleen continenten zoals Afrika en Indië bezetten en leegroven onder het voorwendsel van christianisering en beschavingswerk: zij zetten ook voet aan wal in Amerika waar zij de duizend jaar oude culturen van Azteken, Inca's en Maya's prompt veroordeelden en wegvaagden om het terrein in te nemen en uit te baten middels godsdienst, wapenge-

kletter en slavernij. Het prachtige landschap van de Indianen, door hen zo aandoenlijk bezongen in een eveneens vernietigde poëzie van duizend talen waarvan alleen nog de treurzang van Seattle overschiet, werd in geen tijd herschapen tot een woestijn van jaknikkers in de tweevoudige betekenis van enerzijds de olie-oppompers maar van anderzijds ook degenen die blinde gehoorzaamheid bieden aan een niets ontziende maffia in ruil voor jobs - loonslavernij. Geen kathedralen daar, geen burchten, geen geschiedenis van literatuur, muziek en schilderkunst, alleen die betonnen griezels van flatgebouwen die onderling lijken te concurreren om maar de hoogste te kunnen zijn; de inhoudsloze en leugenachtige spektakelfilms uit Hollywood, popart of gemors met verf van Andy Warhol, het gejank van Frank Sinatra en andere onderwereldsterren, overigens in een schril contrast met de blues van de negerslaven die schoonheid putten uit bodemloze ellende. Daarop entten zich later de hits van Led Zeppelin en de Rolling Stones, de rock-'n-roll en de jazz van de 'artistieke miljardairs'...

Gent en Brugge, maar ook cultuursteden zoals Rome, Istanboel (voorheen: Byzantium en Constantinopel), Athene, Praag, Samarkand, Sevilla, Lissabon, Peking en Sint-Petersburg: hun rijke geschiedenis en hun identiteit worden bedreigd door de eenheidsworst van de wolkenkrabbers, het gif van McDonald's en de pretjes van Walt Disney. Dostojevski's, Rachmaninovs, Stravinsky's en Prokofievs hebben ze in de *States* pas als ze die eerst importeren, zoals ze ook doen met geleer-

den via de *brain drain*. Men mag uiteraard niet overdrijven en ook mag men de schuld niet aan de mensen geven want het gaat om een misleidend systeem ontstaan uit na-ijver, ijdelheid, winzucht en nog andere ondeugden - of juist deugden - samengevat in de term 'kapitalisme'. Volgens Max Weber ontstaat kapitaal uit de combinatie van hard labeur en lustangst: hard werken brengt rijkdom en lustangst maakt dat men zijn centen spaart. De uitvinding van de stoommachine maakte massaproductie mogelijk en tegen rijke fabrikanten konden ambachtslieden niet langer concurreren zodat zij gedwongen werden om hun stiel in te ruilen voor die van fabrieksarbeider of 'machine-aanhangsel'. En het vervolg van dit verhaal is ons allerminst onbekend.[91]

91 Tekst d.d. 12 juni 2022.

Een zoveelste Amerikaanse oorlog

In het spoor van Christoffel Columbus moordden Europese veroveraars op het Amerikaanse continent de autochtone Indiaanse bevolking uit en vervolgens werd het gebied bevolkt met slaven die gedurende vele eeuwen onophoudelijk per schip vanuit Afrika werden aangevoerd om aldaar tot de dood de thee- en katoenplantages van de imperialisten te bevolken en ziedaar het ontstaan van de V.S.

Op enkele van zijn eilanden na werd het land nooit aangevallen omdat het net zoals zijn voornaamste moederland, Engeland, quasi helemaal door zeeën omgeven is. Die bijzondere geografie zorgt dan voor een gevoel van onaantastbaarheid en voor de navenante onverschrokkenheid en agressie, nodig voor de onderwerping van een gigantische overzeese wereld. Naar het model van de British Empire werden de United States of Amerika een onaantastbaar rijk, florerend op de kap van onderworpen gebieden en kolonies, buit gemaakt met de bijzondere oorlogstactiek ons bekend van Julius Caesar: divide et impera - verdeel en heers. Door tweedracht te gaan zaaien op den vreemde en daar dan wapens te leveren aan de partij der bondgenoten, is een nieuw wereldrijk ontstaan dat op het eigen gebied nooit een andere oorlog te verduren kreeg dan een burgeroorlog van eigen makelij.

Rijk werden de wapenleveranciers wel van het beproefde handeltje met weinig risico's voor de eigen ondernemers maar met des te meer slachtoffers in de te veroveren gebieden. En het recept werd eindeloos herhaald in de welbekende reeks van jammerlijke, aanslepende en bloedige conflicten waaronder: Barbarije (1801-1805 en 1815), Canada (1812-1815), China (Tweede Opiumoorlog, 1856-1860), Spanje (1898), Filipijnen (1899-1913), W.O.I (1914-1918), Rusland (1918), W.O.II (1940-1945), Mexico (1946-1948), Korea (1950-1953), Laos (1953-1975), Vietnam (1955-1975), Grenada (1983), Panama (1989-1990), Irak/Koeweit (Golfoorlog, 1990-1991), Mogadishu (Somalië, 1993), Irak (2003-2011) en Waziristan (Afghanistan/Pakistan, 2004).

Dezelfde tactiek wordt vandaag andermaal toegepast voor de ogen van een wereld die zijn geschiedenis blijkbaar vergat. Politici die tot vandaag nooit hoorden over Transnistrië en Moldavië en professoren in de internationale politiek juichen een Europese uitbreiding toe die slechts zal verplichten tot een wereldwijde oorlog van zodra de overjaarse Napoleon uit Moskou één raket afvuurt op wat hij beschouwt als gestolen gronden met een onder invloed van westerse propaganda overgelopen bevolking. Opnieuw zullen de Amerikanen vanuit hun door wereldzeeën beveiligd continent supporteren voor Europeanen die hun laatste euro uitgeven aan oorlogswapentuig geleverd door Uncle Sam en die vervolgens andermaal reusachtige kerkhoven zullen bevolken ten bate van de Far West

alwaar dan ongestoord de imperialistische nederzettingen kunnen doorgaan van fabrieken, pretparken en McDonalds.

Uiteraard moet men geen steun verlenen aan een nationalistische gefrustreerde gek en massamoordenaar uit Moskou maar een al even groot kwaad is het om in de val te trappen van de obligate partijdigheid, bekend van de zozeer misleidende slagzin: "Wie niet voor mij is, is tegen mij". De nuance en de diplomatie van het eigen continent blijken aangetast door hetzelfde fanatisme en de oppervlakkigheid die zij voorhouden te bestrijden. Volgens de heer Van Togenbirger die kennelijk niet bang is om vergiftigd te worden, gaat het om een zoveelste Amerikaans conflict uitgevochten met andermans middelen en op andermans territorium.[92]

92 Tekst dd. 24 juni 2022.

Gekkenland Utopia

Met de regionalisering van het toekennen van het recht op abortus en vervolgens met het toekennen van voorrang aan de godsdienstvrijheid boven de vrijheid welke steunt op het belangrijkste principe van de Franse Verlichtingsfilosoof Montesquieu (waarmee deze weerwerk wilde bieden aan het despotisme), namelijk de scheiding van kerk en staat, keert katholiek Amerika met rasse schreden terug naar de duisternis van de waanzinnige middeleeuwen.

In wezen gaat het om een zaak welke in feite de kern vormt van het hoofdwerk van de Duits-Belgische filosoof Rudolf Boehm: de ontevredenheid van het schepsel mens met zijn lot als oorzaak van talloze kwalen die de moderne wereld teisteren.[93] Boehm zit hiermee in het vaarwater van onder meer Herbert Marcuse maar de kritiek is uiteraard veel ouder en wij kennen hem vooral van het sprookje van de gebroeders Grimm, getiteld: *Von dem Fischer un syner Fru*. Het gaat in dezer om het spook der utopieën.

93 Voor een beknopte uiteenzetting van Rudolf Boehms *Kritiek der grondslagen van onze tijd*, (2) zie de paragrafen 22 tot en met 35 van het hoofdstuk *Corona en de heilige zaak* in het vijfde deel (eveneens genaamd: *Corona en de heilige zaak*) van *Panopticum Corona*, pp. 946-984.
https://www.marxists.org/nederlands/boehm/1977/kritiek/index.htm (3)

Een *ou-topos* is een *niet bestaande plaats*[94] of een utopie. Ruim vijfhonderd jaar geleden, meer bepaald in 1516, gaf de humanist Thomas More *Utopia* als titel aan zijn hoofdwerk, handelend over de ideale samenleving. Edoch, de ideale samenleving is niet alleen onverwezenlijkbaar (zoals reeds More zelf vermoedde): waar men haar najaagt, resulteert zij in haar tegendeel (het mythische spook van de tegendoelmatigheid!) omdat zij de totale controle over alle burgers vereist en geen tegenstand duldt, wat haar tot een eenpartijstaat maakt zodat zij uitmondt in niets minder dan totalitarisme.

Het communisme is een welbekende utopie, de ideale staat van het nazisme onder Hitler was een utopie, de theocratieën zoals in de Islamitische Staat of in de katholieke keizerrijken zijn utopisch maar ook het kapitalisme met zijn vrijemarkteconomie blijkt een utopie. Allemaal zijn zij dwingelandijen met elk hun eigen concentratiekampen en gevangenissen, hellen en verdoemenissen, uitdraaiend op het tegendeel van wat zij zich hadden gewenst en voorgewend.

Schepsels die hun schepper naar de kroon steken, belanden in een beerput en het weinige dat zij bezaten, verliezen zij uitgerekend omdat zij er geen vrede konden mee nemen - *"wie het kleine niet begeert, is het grote niet weerd"*. De arme die nochtans genoeg heeft om te bestaan, wenst rijk te worden, wordt daardoor te gierig om te leven en offert aldus ook het weinige dat

94 De term komt uit het Grieks; daaraan verwant is een *eu-topos* een goede plaats en een *dys-topos* een slechte.

hij wél bezat, op aan een ijdele droom. De utopie verleidt wie niet tevreden kunnen zijn en straft hen met het tegendeel van wat zij najagen: zij krijgen de droom voor korte tijd doch zij verliezen wat echt was voor immer. De legende van Faust, de droom van het pensioen, de beloften van de wetenschappen, de sprookjes van de godsdiensten, het ene nog gekker dan het andere.

Utopisten met macht dwingen de massa in hun gareel, in de hoop om hun waangedachten te kunnen realiseren. En in die wanen spelen zij uiteraard de eerste viool, zoals de pausen die zichzelf onfeilbaar, zalig en heilig verklaren, de kunstenaars die zichzelf verheerlijken, de wetenschappers die zich 'top' noemen en genieën wanen, de politici die nadat zij door de mand vielen ten aanschouwe van de ganse wereld, maar blijven azen op macht.

In de hoofden van deze simpele geesten zitten allerlei gedaanten van het *idée fixe,* een heuse geestesziekte welke zo treffend werd in beeld gebracht in de satirische blijspelen van Molière (1622-1673): de mens is volmaakt, zo liegen deze zieken zichzelf voor, en dat hij het alsnog niét is, is slechts te wijten aan een kleine vergissing, echter makkelijk te verhelpen middels een eenvoudig en door hen zelf voorgeschreven recept. Dat het voorschrift onmogelijk uitvoerbaar is, nooit tot voleindiging kan komen, iedereen ongelukkig maakt en uiteindelijk uitdraait op waanzin, chaos, algehele uitputting en vernietiging van de schone aarde: daar hebben de utopisten helemaal geen oren naar want zij zijn een gevaarlijk soort van waanzinnigen, met name: fa-

natici. Zij zweren bij hun heilige geschriften die elkaar allemaal tegenspreken doch die waar *moeten* zijn omdat zij dat nu eenmaal *wensen*.

“Man en vrouw schiep Hij hen”: het is niet zo, de natuur laat zich niet bevelen door de wanen van 'profeten'. Er worden mensen geboren met twee hoofden, zonder hersenen en met meer 'afwijkingen' van 'de norm' dan men voor mogelijk kan houden maar dat is dan maar te wijten aan onze eigen zonden of aan die van onze voorouders, de eerste mensen. Er zijn geen homo's in Rusland, zo zegt Poetin en wij horen het ook Hitler zeggen over zijn ideale Duitsland vol van volmaakte supermensen en verder alle dictators uit de geschiedenis. Zij hebben uiteraard gelijk zolang zij al degenen die niet beantwoorden aan hun gekke maatstaven, oppakken en vergassen of anderszins onzichtbaar maken of ombrengen, overigens samen met al degenen die deze slinkse misdaden aan het licht pogen te brengen: zij worden in stukjes gesneden en met een chemisch product opgelost totdat nog slechts een beetje kalkgruis overschiet dat dan kan worden doorgespoeld in het toilet, zodat zij niet alleen niet meer bestaan maar zodat het op de koop toe uitschijnt dat zij ook nooit hébben bestaan. En uiteraard zijn hun veroordelingen niet van toepassing op zichzelf want voor zichzelf maken zij een uitzondering, Hitler was niet blond en had geen blauwe ogen en de katholieke Amerikaanse opperrechter waarvan hoger sprake is een hertrouwde man maar katholieken weten dat allemaal handig te verantwoorden zoals zij ook een kerkvaderlijke uitleg

hebben om bijvoorbeeld oorlog goed te praten, het recht op oorlog - wat zeg ik: de plicht tot oorlog. Vatte wie kan.[95]

95 Tekst d.d. 28 juni 2022.

'Sympathie'

De gijzeling die volgde op de bankoverval in Stockholm naar welke het stockholmsyndroom genoemd werd, is intussen welhaast een halve eeuw geleden (namelijk d.d. 1973) maar het psychologische verschijnsel dat ermee wordt aangeduid is actueler dan ooit: gegijzelden gaan sympathiseren met hun gijzelnemers waar die absolute macht hebben over hun leven, waarbij de sympathie zelfs omslaat in actieve medewerking met de criminelen en met de bestrijding van hun tegenstanders tot lang na de fysieke bevrijding van de slachtoffers. Onder het juk van een omerta gaan wie misdaden toedekken en verzwijgen, degenen die ze aan het licht pogen te brengen naar het leven staan.

Angst blijkt het uitnemende middel waarmee mensen van hun eigen wil (en dus van hun eigen ik) kunnen worden beroofd om dan de wil uit te voeren van criminelen van wie zij de handlangers worden. Het verschijnsel doet zich voor in vele gedaanten maar het gevaar wordt dikwijls onderschat omdat het zich verschuilt achter onschuldig klinkende benamingen zoals 'invloed' en 'belang'. Het voedt volstrekt onpersoonlijke monsters, onder welke religies, ideologieën en politieke partijen de meest bekende zijn.

Mensen van wie men niets te vrezen heeft, zijn zo goed als onzichtbaar en pas wie een mogelijk gevaar vormen voor het eigen leven, worden opgemerkt, gevolgd, naar

de mond gepraat en bejubeld, ook al richten zij alleen maar onheil aan. Soms neemt de hypocrisie waarmee wie zich dan misschien wel niet gegijzeld weten maar dan toch 'onder invloed' staan, afzichtelijke vormen aan die dikwijls heel terecht als lafheid worden gekenschetst. Het uit vermeend persoonlijk gewin quasi kritiekloos gaan aanschurken bij potentaten waarbij de eigen getrouwen het navenante verraad moeten dulden, wekt weerzin bij de buitenstaanders maar kan op pervers begrip rekenen bij wie zich in gelijkaardige opportunistische schuitjes bevinden. En het is de ellende van deze tijd dat de wereld steeds meer geconditioneerd wordt door invloeden, belangen, machten en angsten. De kleinen worden niet meer apert fysiek verorberd door de groteren: zij worden tot 'bondgenoten' gemaakt, waarbij verzwegen wordt dat het gaat om afgedwongen bondgenootschappen of dus om mentale, psychosociale, economische inkapseling met vrijwillige toestemming van de verorberden.

Waar oorlog aan de orde is en het leven van velen letterlijk op het spel komt te staan, klinken de valse noten van wie met tirannieke partijen sympathiseren steeds luider. Selectieve verontwaardiging, vaak de kers op de taart der ongeloofwaardigheid, maakt dat de werkelijkheid onder flagrante leugens bedolven geheel onzichtbaar wordt. Waar anders linkse en rechtse extremen onderling contrasteren, maakt hun tiranniek karakter hen plotseling tot gelijken en zo bejubelen gezaghebbende 'geleerden' in één adem communisten (de nieuwe Mao die zich verrijkt middels kinderarbeid, strafkampen en

spreekverbod) en nationalisten (de nieuwe Napoleon die politieke tegenstanders vergiftigt en die in het jaar 2022 prompt Europese buurlanden begint te bombarderen alsook voor racisme veroordeelde partijen) in een poging om de sensoren en de critici van het totalitarisme het vrije woord te ontnemen door hen terecht te wijzen als 'decadent': onder het juk van een omerta gaan wie misdaden toedekken en verzwijgen, degenen die ze aan het licht pogen te brengen naar het leven staan en zoals immer starten deze moordpartijen met ordinaire monddoodmakingen terwijl recht wordt afgevlakt tot louter 'mainstream'.[96]

96 Tekst d.d. 6 juli 2022.

De grens

De wereld is totaal veranderd. Edoch, die verandering zelf is allerminst nieuw: het verleden was een quasi eindeloze herhaling van het soort van transformaties die ook vandaag aan de orde zijn. En de huidige verandering heeft niet zozeer te maken met een vermeende stormachtige ontwikkeling van technologie, zoals al vaker beweerd wordt door hen voor wie de geschiedenis dermate onbekend is dat zij zich blind kijken op het onmiddellijke verleden. Deze herschikking van de kaarten heeft veeleer te maken met de onafwendbare intrede van een (dit keer wereldomvattende) culturele ontwikkelingsfase, (volgens sommigen is er immers nog slechts één cultuur) namelijk de kentering die volgt op elke bloeiperiode, zoals ook in het zog van elke mooie zomer na de oogsttijd en de herfst, de melancholie zijn intrede doet wanneer donkere hemelen de aarde hullen in duisternis en in de verschrikking van de winterkou.

Uiteraard houdt de onderhavige transformatie geen verband met de weerwisselingen die de jaargetijden vergezellen, met de getijden in het zog van de gang van de maan of met de golfbeweging van groei en aftakeling die het leven tekent maar voor wie aannemen dat ook de cultuurgeschiedenis althans voor een deel een organisch karakter heeft, lijkt de opeenvolging van opgang en neergang geenszins een abnormaliteit en zo lag ook de huidige ineenstorting van de beschaving in

de lijn van de verwachtingen.

Men zou nu wel eens kunnen denken dat de neergang welke vergezeld gaat met de opkomst van economische recessie, faillissementen, oorlog, honger, vluchtelingenstromen en allerlei kwalen en ziekten, te wijten is aan tekorten maar een angstwekkende paradox maakt dat het tegendeel het geval is: de neergang van de beschaving volgt rechtstreeks uit een teveel aan het goede. Als er al sprake is van een tekort, dan gaat het wel om een tekort aan maat: een teveel van het goede is een groot gebrek dat recht naar de ondergang voert. Alle tafels zijn gedekt met de fijnste spijzen maar de eters worden ziek omdat zij zich bezondigen aan overdaad. Auto's scheppen meer afstanden dan zij kunnen overbruggen; voedsel berooft ons van energie waar wij toestaan dat het ons obees en immobiel maakt; de drang naar de rust welke verwacht wordt van steeds meer bezit, brengt slechts nieuwe lasten en onrust. De perfecte maatschappij waarin niemand nog aan het werk is, teert noodzakelijkerwijze op de meest onmenselijke slavernij. Wij weten dat al het werk gedaan wordt door illegalen die zestien uur per dag aan de slag zijn en die per twintig in garageboxen wonen, zo zeggen onze politici, maar als wij dit niet toestaan, wordt alles tien tot twintig keer duurder. En zo zwijgt iedereen.

Het is eigen aan de kapitalistische economie dat zij haar gewisse ondergang meevoert in de kiem omdat zij gedijt bij de gratie van de eeuwige groei, terwijl de groei begrensd is: de afvalbergen kunnen niet blijven

groeien want er is ruimte te weinig; de schade aan het milieu kan niet blijven toenemen want zij maakt steeds meer mensen ziek; de economie van de winstmaximalisatie kan niet blijven duren omdat het principe van zo weinig mogelijk geven en zoveel mogelijk krijgen zichzelf alras de das omdoet en de bandeloze vrijheid met haar concurrentiemaatschappij mondt onafwendbaar uit in monopolievorming en dictatuur. Het is een angstwekkende paradox maar ongeremde vrijheid leidt naar gevangenschap, de bevrediging van alle behoeften creëert nieuwe en niet langer te bevredigen behoeften; de drang naar absolute zekerheid voedt slechts de onwetendheid en de twijfel. Inderdaad, alle leven leidt onherroepelijk naar de dood.

Edoch, allerminst een blind geloof in een hemels hiernamaals kan deze malaise een halt toe roepen: niets is makkelijker maar niets is ook bedrieglijker dan het geloof dat ooit alles wel in orde komt. Alleen het op de lange baan schuiven van het einde, brengt enig soelaas. Wij moeten ons tevreden stellen met de eindigheid omdat wij schepselen zijn en nimmer goden. Goden die de goddelijkheid beloven aan hun schepselen, kunnen slechts producten zijn van onmogelijke wensen van ontevreden creaturen. Indien schepselen ooit goden werden, dan konden zij teruggaan in de tijd, zichzelf scheppen en hun eerste scheppers overboord gooien maar zo kan de werkelijkheid niet in elkaar steken omdat alle mogelijkheden te danken zijn aan het bestaan van onmogelijkheden. Iemand kan zich pas verplaatsen van punt A naar punt B als hij nu niet in punt B is; im-

mers, was hij reeds in punt B, dan ware een verplaatsing daarheen onmogelijk.

De cultuurgeschiedenis is op haar eindpunt beland omdat alles wat een begin heeft, ook een einde moet hebben: begint iets, dan staat het als een paal boven water dat in dat begin reeds het einde besloten ligt. Het is nu eenmaal een van de onmogelijkheden dat er dingen zijn die beginnen en nimmer eindigen. Dat religies maar ook ideologieën en economieën die onzin alsnog aan mensen kunnen slijten, is alleen hieraan te wijten dat mensen in staat zijn om de wens met de wil te verwisselen. Om iets te kunnen willen, moet men eerst weten dat dit ook kan gerealiseerd worden. Wensen daarentegen houden met hun realiseerbaarheid geen rekening: zij behoren tot het rijk van de fantasie en van de dromen, dat alleen begrensd wordt door dat van de nuchtere werkelijkheid. Al het bestaande heeft een grens nodig om zichzelf te kunnen zijn. En aan zijn grens houdt het ook op te bestaan.[97]

97 Tekst d.d. 12 juli 2022

Aldus sluipt het kwaad de wereld in

De wet van de jungle, het recht van de sterkste of de immoraliteit is onverenigbaar met de ethiek van de naastenliefde maar het feit dat in een oorlog misdadigers, geweldenaars en moordenaars, plotseling 'overwinnaars' kunnen gaan heten, getuigt van het bestaan van de mogelijkheid van een verborgen schrikwekkende metamorfose van de ene gezindheid in de andere.

Verdraagzaamheid is onverenigbaar met onverdraagzaamheid maar de overgang van de eerste naar de laatst genoemde moraal voltrekt zich van zodra de onverdraagzaamheid uit de illegaliteit wordt gehaald doordat onverdraagzame lieden erin geslaagd zijn om een gelijkgezinde aan de macht te brengen.

Macht bestaat waar aan mensen kan verboden worden om te beweren dat de som van één en één gelijk is aan twee omdat macht zich met dwang boven de waarheid plaatst middels haar zeggenschap over leven en dood.

Het nazisme bestond reeds jarenlang voordat Hitler aan de macht kwam: men schaamde zich ervoor om het ook openlijk te belijden totdat de nazi's zelf het voor het zeggen kregen en schaamte voor niets meer nodig was omdat die ingevolge de genoemde machtswisseling niet langer kon leiden tot schande.

De dictatuur is altijd deze van de massa zodat ook democratieën of meerderheidsregeringen er niet vrij van

zijn en zo de rechtspraak geschiedt in de openbaarheid, blijft ook zij in handen van de dictator. De rechtspraak en derhalve ook de moraal, wat goed en kwaad zal heten, wat obligaat is en wat 'not done': dat alles wordt opgelegd met de dwang van ongeacht welke wetten en niet door een vermeend geweten, dat immers slechts een resultante van de handhaving van zekere wetten kan zijn.

De overgang van samenhorigheid naar racisme wordt (pas) mogelijk waar de geweldpleging door racisten het geweld overtreft waarmee de wetten gehandhaafd worden die de samenhorigheid waarborgen. Het gevaar van de oorlog bestaat derhalve niet zozeer in het geweld als zodanig maar wel in die specifieke macht welke besloten ligt in het gebruik van geweld, namelijk de macht om goed en kwaad te herdefiniëren. De eerste slachtoffers van het oorlogsgeweld zijn chronologisch gezien weliswaar mensen maar in ontologische zin sneuvelt vooreerst de bestaande ethiek door toedoen van een nieuwe dictatuur waarbij de potentaat zich profileert als niemand minder dan de nieuwe godheid die zijn nieuwe 'tien geboden' oplegt. Het geloof in het objectief bestaan van goed en kwaad gaat in elke oorlog aan het wankelen, waardoor de waarheid als zodanig dreigt te sneuvelen en het bijzonder moeilijk wordt om recht te spreken daar de grond van recht en orde dan verschuift.

Bij de aanvang van de oorlog zal elkeen Napoleon of eender welke dictator veroordelen als een wreedaard maar waar deze massamoordenaar uiteindelijk de titel

verovert van 'overwinnaar', worden alras zijn meest verachtelijke wandaden als heldendaden bejubeld. De sterkste is nu eenmaal hij die in de jungle overleeft en niemand zal ontkennen dat deze jungle vandaag alle beschavingen aantast vanuit de huidige (wereld)economie die immers een oorlogszuchtig karakter heeft. Niet zomaar wordt beweerd dat de oorlog het verlengstuk is van de economie en het is daarom van het allergrootste belang dat met het oog op het algemeen welzijn aan de bestaande economie dringende beperkingen worden gesteld: zij blijkt de sluikweg via welke de te vrezen metamorfose van de ene gezindheid in de andere zich voltrekt.[98]

98 Tekst d.d. 13 juli 2022.

In sneltempo verovert vandaag de onmens ook de politieke macht

In sneltempo verovert vandaag de onmens ook de politieke macht. Hij wordt verkozen door de massa die niet nadenkt omdat die helemaal niet denken kan. Hij haat zoals de massa haat. Hij voert uit wat de dwingelandij van een joelende menigte hem gebiedt. Hij is de echo van de massa, hij is de massa aan de macht. Hij is de onmens die de mens verplettert met zijn onnadenkend geweld, zijn beestachtige emoties die zichzelf niet kennen maar met vooral zijn haat voor alles wat ook maar enigszins afwijkt van de standaard, de domme standaard, de middenmoot, de replica van één en hetzelfde specimen: de zo misleidend op een mens gelijkende figuur waarvan de hersenen uit het hoofd werden gehaald dat dan werd opgevuld met info uit de supermarkt, eenheidsworst, dat werd geprogrammeerd tot laffe gehoorzaamheid, warempel met het oog op een perfecte perfide moordmachinerie.

De paragraaf hier boven lijkt alleen maar onzin, de werkelijkheid immers overtreft de stoutste fantasie en doet dat uiteraard vooral daar waar de fantasie gekortwiekt wordt, waar kunstenaars worden beschouwd als kunstjesmakers, als mee-eters die niet opbrengen, als overbodig ballast en hun werk als onwerk, tijdverdrijf en prutserij. Edoch met rasse schreden zet het monster zonder kop zijn logge tred voort richting regering, wet

en recht om daar alle fijne constructies, destijds met zweet en tranen in elkaar geweven en gevezen, met de veeg van één poot te doen verdwijnen.

Werkgelegenheidsvoorziening is een verantwoordelijkheid van de regering, niet een van de werknemers: werknemers zijn verantwoordelijk voor hun eigen werk, niet voor dat van de regering. De tendens in de huidige pensioenhervormingen gaat in de richting van de bestraffing van uitgerekend degenen aan wie het fundamentele recht op arbeid werd onthouden. Door arbeid als een plicht voor te stellen, wordt verdonkeremaand dat hier een fundamenteel mensen*recht* met voeten getreden wordt. De eerste paragraaf van het artikel 23 van de *Universele Verklaring van de Rechten* van de mens luidt: *"**Eenieder heeft recht op arbeid**, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid."*[99] De eerste paragraaf van artikel 25 luidt: *"Eenieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede **het recht op voorziening in** geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, **ouderdom** of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil."*[100] Zowel

99 https://www.amnesty.nl/encyclopedie/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens-uvrm-volledige-tekst

100 Ib.

het recht op arbeid als dat op voorziening in geval van ouderdom dreigen met zekere uitlatingen over de huidige voorstellen voor een pensioenhervorming ter ziele te gaan en in de plaats komen... het recht op sociale en economische uitsluiting en het recht op discriminatie op grond van leeftijd!

En dan is er nog de dubbele boekhouding, de dubbele tong en de dubbele moraal welke allemaal behoren tot de tactieken van de superbedotters: als zij dan toch de mond vol hebben over 'effectief gewerkte jaren', laten zij dan maar aanvangen met de bestraffing van hun beschermelingen die in ruil voor een stem op de dag van de verkiezingen levenslang een loon opstrijken voor een baan die niet veel meer voorstelt dan de aan- of afwezigheid van haar bekleder in een of ander lokaal van een gebouw behorend tot het ministerie van de door hun corrupte stemmen aan de macht geholpen beschermers. 'Effectief gewerkt', zo klinkt het uit hun scheve kelen, maar zij bedoelen uiteraard 'effectief beloond' want in dit tijdperk der grofste leugens betekent 'werken, 'verloond worden' en wordt onbetaalde slavernij gelijkgesteld met nietsen, wat uiteraard geen recht geeft op pensioen.

Het tart elke vorm van logica maar het is niet aan zijn prestaties - en dat zijn de vruchten van de arbeid - dat een burger wordt beoordeeld in functie van zijn recht op pensioen: in functie van zijn pensioenrechten wordt een burger uitsluitend beoordeeld op zijn beloningen. Van die beloningen wordt immers verondersteld dat zij in evenredigheid zijn met de geleverde prestaties ter-

wijl iedereen weet dat veel vaker het omgekeerde het geval is: zij die het hardst werken, en dat zijn de slaven, de mensen uit de derde en de vierde wereld, de vluchtelingen en de illegalen voor wie geen andere keuze rest dan zich voor een boterham te pletter te werken, uitgerekend zij die het hardst werken houden aan hun hongerloon niets over en van een pensioen is uiteraard geen sprake want op papier bestaan deze mensen zelfs helemaal niet. En de slaven zijn geen uitzonderingen: zij vormen een absolute meerderheid aangezien de westerling zijn levensstandaard in geen geval te danken heeft aan zijn zogenaamde hoogtechnologische cultuur waar hij prat op gaat maar wel aan het labeur van gemiddeld veertig tot vijftig slaven per gepapiereerde (!) burger. Onze politici geven het grif toe: als wij illegaal werk verbieden, dan kost uw bloemkool in de supermarkt niet één maar wel tien euro, zo verontschuldigen zij zich bij jan met de pet die het aandurft om er een opmerking over te maken. Zelf behoren zij tot de grootverdieners, onze politici, en de enige prestatie die van hen verwacht wordt, bestaat erin dat zij door een meerderheid van burgers worden verkozen. Zeg maar door de massa. De massa stemt hen naar de macht op voorwaarde dat zij ook de wensen van de massa inwilligen en dat zijn uiteraard onwensen. Inderdaad, in sneltempo verovert vandaag de onmens ook de politieke macht.[101]

101 Tekst d.d. 18 juli 2022.

Het pensioengeld en de Moloch

Afrikanen werken om te leven en hun tijdschema volgt de reële fysieke noden maar sinds het tijdperk dat door Charlie Chaplin wordt bestempeld als 'Modern Times' werd dat allemaal op zijn kop gezet en wel in die mate dat zelfs de werking van onze blaas, maag en darmen zich dient te schikken naar het door elke arbeider te volgen schema: plaspauze om tien uur, schafttijd van twaalf tot kwart na twaalf en na het afklokken om vijf uur mag de vermoeidheid toeslaan - hoe je thuisgeraakt is niet meer de verantwoordelijkheid van je baas, je bent overigens perfect vervangbaar.

De heilige Augustinus van Hippo was een groot filosoof en het behoort tot een van zijn briljantste inzichten dat er een fundamenteel onderscheid bestaat tussen enerzijds dingen die door ons gefabriceerd zijn en anderzijds dingen die geschapen zijn of gegroeid: de boom die voortkomt uit een zaadje en de vogel hoog in de lucht zijn van een heel andere orde dan de verlichtingspaal en het vliegtuig. De mens is van een heel andere orde dan de robot en mensen analyseren en beschrijven zoals men een robot analyseert en beschrijft, is de gigantische vergissing van het zogenaamde micro-reductionisme die nochtans heel wat bekende 'wetenschappers' in zijn greep houdt.

De illusie dat mensen maakbaar zouden zijn en 'verbeterbaar' zoals ook computers dat zijn, is een onverstand

dat de mensheid aantast in haar diepste kern en aan de grondslag van dit euvel ligt het zogenaamde darwinisme: het geloof dat de evolutie van het leven ook anders had kunnen verlopen en dat bijgevolg 'wetenschappelijk onderbouwde' menselijke ingrepen daarin, niet alleen verantwoord zijn maar tevens wenselijk. Zelfs als men zou stellen dit waar was, dan zou dit door toedoen van de regerende kapitalistische economie resulteren in de productie van allerlei machinemensen of slaven: mensen quasi zonder eigen hoofd die zich door anderen laten besturen maar die wel beschikken over alle andere gesofisticeerde vermogens van de menselijke fysiek. Nu reeds worden bijvoorbeeld dolfijnen militair ingezet om explosieven snel en doeltreffend naar vijandelijke plekken te transporteren - uiteraard voor eenmalig gebruik.

Kijkt men echter goed om zich heen, dan kan men vaststellen dat nu reeds mensen met een eigen hoofd alleen nog te vinden zijn in wat men 'primitieve gemeenschappen' noemt, zoals de vergeten stammen in het Amazonewoud. Van alle 'beschaafde' (lees: 'getelevisieerde') volkeren hebben de mensen een hoofd dat allang niet meer functioneert als eigen denkkracht maar dat alleen nog dienst doet om gevuld te worden met de imperatieven van wie hen (- ons dus) overheersen: onze gedachten worden ons ingelepeld tijdens onze eerste levenshelft (want zoveel tijd neemt deze gesofisticeerde conditionering in beslag) in het proces van de zogenaamde 'opvoeding' en levenslang via de zogenaamde informatiekanalen zoals de media zichzelf

misleidend bestempelen en langs nog een aantal sluikwegen die wij niet meteen kunnen ontdekken omdat zij dermate verfijnd zijn dat ze ons petje te boven gaan. Met de stok van sociale uitsluiting achter de deur, zorgt sociale controle ervoor dat de greep van de macht op de massa reeds dermate gevorderd is dat technologische hoogstandjes zoals de implantaten waarvan niet alleen meer in de sciencefiction sprake is, daar eigenlijk niet veel meer kunnen aan toevoegen.

Het is een enorm misverstand dat implantaten, genetische manipulatie en nog meer van die zaken aan het menselijke vermogen verbeteringen zouden aanbrengen: zij kunnen ons functioneren alleen veranderen door toedoen van het inbouwen van allerlei 'listen' gedirigeerd door derden met het oog op onze instrumentalisering. Vandaag gaat het voorlopig nog grotendeels via de oude weg. Neem nu de pensioenen: wat is de bedoeling van deze heisa?

Enkele jaren geleden werden de (verzwegen) Amerikaanse kernkoppen in Kleine-Brogel vernieuwd met Belgisch geld. Van nog recentere datum is de Belgische aankoop van Amerikaanse gevechtsvliegtuigen waarmee de regering ons in de schuld stak voor nog verschillende decennia. Dat er bespaard moet worden, zal derhalve niemand meer verwonderen en waar er precies bespaard zal worden, is ook niet langer een geheim: zoals altijd zullen de grootste lasten terechtkomen op de schouders van de zwaksten. Zieken- en gehandicaptenzorg, mentaal welzijn en opvoeding kregen het al hard te verduren en ook de wegens hun hogere

leeftijd 'nutteloze' burgers delen in de klappen. Er zijn er die zeggen dat de pandemie een poging is geweest om de 'dure oudjes' te laten verdwijnen maar die bleken hoe dan ook taaier dan verwacht en hier te lande kon er op amper twintigduizend pensioentrekkenden worden bespaard. Plan B zou er dan in bestaan dat de pensioenen gewoon worden opgeschort want wie zei ook weer dat de staat geen liefdadigheidsinstelling is?

Die opschorting gebeurt op zijn zachtst gezegd nogal doorzichtig, men doet zelfs geen moeite om het groteske bedrog wat te camoufleren. Vooreerst zullen de grootverdieners en de bezetters van de best betaalde banen worden gespaard: ofschoon het systeem waarbij werk gelijkgesteld wordt met inkomen ervoor gezorgd heeft dat zij de enigen zijn die geld opzij hebben kunnen zetten voor hun oude dag, zal aan hun pensioen niet worden geraakt en kunnen zij bovendien onbeperkt blijven bijverdienen. Degenen echter die op de arbeidsmarkt niet of nauwelijks aan de bak kwamen omdat zij eruit gerangeerd werden door de genoemde, meer agressieve elementen, konden derhalve helemaal niets opzij leggen: men zou verwachten dat voor hen een inkomen voorzien werd om de harde winter van het leven door te kunnen komen maar niets blijkt minder waar: wie geen loon ontvingen voor hun vijfenzestigste, zullen ook na die leeftijd in de kou blijven staan.

Op de vraag wie de ouderlingen zonder pensioen dan in leven zullen houden, luidt prompt het antwoord dat zij niet langer verplicht zullen worden om verder te leven en reeds werd de uitweg van de euthanasie voorbe-

reid door zelfverklaarde 'topartsen' die zich in dezer 'pioniers' noemen. En verder zal uiteraard alles verglijden naar de wantoestanden van de feitelijke bedelarij in het zog van het Amerikaanse neokapitalisme dat om die reden het middeleeuwse pakt met de (overigens onderling sterk verdeelde) religies herwaardeert. Dat komt dan hier op neer dat oudjes zonder pensioen steuntrekkers worden bij de OCMW die op haar beurt de centen zal moeten halen bij de families van de behoeftigen. Aanpassingen van alle wetten ter zake hebben er al voor gezorgd dat via de life-pass en dergelijke verklaringen meer met betrekking tot het levenseinde, zich volstrekt wettelijk een genocide vanjewelste zal kunnen voltrekken, wat dan de redding zal zijn van de huidige economie. En voor het restant van de hulpbehoevenden die dan vermoedelijk nog zeer talrijk zullen zijn, zijn er dus... de kerken.

Ja, wie had dat gedacht, daar komen ze weer achter de hoek kijken, de volksverlakkers met hun leugens over hemel en hel: zij zullen er uiteindelijk voor zorgen dat het neoliberalisme ongestoord zijn gang kan gaan. Rijkelui kunnen dan wat nog overschiet van hun geweten sussen met nu en dan een gulle gift voor de armlastigen en de armen kunnen om den brode bij de kerk terecht. Twee vliegen in één klap: de rijken worden niet langer wettelijk verplicht om bij te dragen aan de armenzorg en zij kunnen die bovendien aftrekbaar maken; de armen op hun beurt zullen in functie van de bevrediging van hun fundamentele behoeften niet langer een recht opeisen (dat hebben zij immers niet meer!) maar zij

zullen zoals tamme dieren dat doen, voortaan om eten schooien. Exit de humaniteit; exit de beschaving; exit de mens. En de rode loper voor de nieuwe god, de Moloch.[102]

102 Tekst d.d. 22 juli 2022.

Het pact

Wat je beloofd wordt, is het best denkbare, namelijk het eeuwige leven dat voor zover je je dat kan voorstellen, alleen de goden bezitten. Het is weliswaar geen geschenk maar een belofte. Maar je moet er wel wat voor teruggeven en dat moet je nota bene ook effectief doen: alleen maar de belofte van die teruggave volstaat niet.

Het gaat hier om een heel vreemd pact: je wil wat kopen en je betaalt er ook voor maar je wordt vervolgens wandelen gestuurd met louter de belofte dat je het echt betaalde ook echt zal krijgen. Pruttel je tegen, dan krijg je meteen als antwoord dat niemand je tot die koop verplicht en dat je zelf ook wel weet dat je het niettemin doet omdat hetgeen je wordt beloofd, het best denkbare van alle dingen is.

En de verkoper houdt vol precies zoals de visser volhoudt die geduldig wacht totdat hij een prooi aan de haak heeft. Geduldig en ook vol zelfvertrouwen omdat hij weet dat de vis honger heeft. De vis zal hoe dan ook toehappen omdat die geen andere keuze heeft als hij zijn honger stillen wil.

Volgens sommigen gaat het hier om een valse honger maar het te sluiten pact is allerminst vals: het is een realiteit die zich presenteert aan elke mens. En het gaat hier uiteraard over die bombastische stoet volgestouwd

met allerlei groteske irrationaliteiten en aangevoerd door het bonte kraam van de religies.

Het pact dat Faust sluit met de duivel, kennen we maar dit is een gelijkaardige zaak, ofschoon een beetje anders. Faust ruilt het succesvolle leven dat de duivel hem belooft voor zijn eigen ziel. De duivel echter komt zijn belofte na en hij doet dat uiteraard omdat de verkochte ziel al in zijn bezit is - de duivel hoeft alleen te wachten op Faust zijn levenseinde dat er sowieso komt omdat het al een feit is: Faust behoort tot het mensenras dat zich met de erfzonde de sterfelijkheid heeft op de hals gehaald - de dood is onafwendbaar. Maar voor de belofte gedaan door een religie staat niets of niemand borg: wat anders kon pausen en bisschoppen beletten om ons te beliegen dan de hellestraffen die zij zelf verzinnen?

Uit de tijd zijn ze, die opera's der dynastieën, de verkleedpartijen van de clerus met de mijters en de scepters, de *hax pax max deus adimax* (alias: de hocus-pocus) van het Vaticaan en als ze er niet meer zullen in slagen het exuberante bedrog te camoufleren, straks ook de sector van de farmacie en die der witte schorten. Waar rook is, is vuur en waar geld is, is bedrog. Hoe doen ze het, om na de afslachting van zowat de halve wereld gedurende twintig eeuwen, met een gedoe dat op excuses moet gelijken opnieuw in het gevlei te komen bij de massa? Zij rekenen gewis precies zoals voorheen op het gigantische onverstand waarvan zij tenslotte leven, rijk worden en waardoor zij heersen. Een mensenleven is door de band te kort om erachter te

kunnen komen met wie men dan te doen heeft als men geconfronteerd wordt met die met goud gedrapeerde reuzen die zich met toverformules in dode talen een laan banen door het verstomde volk dat bij hun passage prompt een knieval doet.

Twee handen op één buik, zo gaan ze te werk, de staat en de kerk, alvast volgens de ketters die oorspronkelijk katharen waren. Het volk dat wordt gepluimd door graven en baronnen en in deze dagen kennelijk door drugsbaronnen, heeft zijn ellende volgens kardinalen, bisschoppen en pausen niet aan uitbuiting te wijten doch aan eigen zonden. Mea culpa, zegt de massa, van de wijs gebracht door al dat goud en die bombarie, en de slavernij gaat lustig door. Twijfelen aan de woorden van de hoogdravende zotskappen doet men niet want dan verliest men immers meteen het in het pact beloofde en wie deinst daar niet voor terug?

Het kastensysteem in India garandeert de continuering van de ongelijkheid en de macht van de heersende kaste: de onaanraakbaren zijn wat zij zijn door eigen karma of fouten en derhalve treft niemand schuld voor de situatie van een ander. Het hindoeïsme helpt aldus het recht van de sterkte, de volstrekte rechteloosheid of de dictatuur te bestendigen. De slavernij van de slaaf is er door het geweld van zijn uitbuiter maar de religie snoert de mond van de gedupeerde en belaadt prompt het slachtoffer met de schuld. Precies omdat de mensen geloven, geloven ze ook dat ze schuldig zijn en zij durven niet te twijfelen omdat zij, het pact indachtig, de hoop willen behouden op het beloofde goed waarvoor

zij met hun geloof betalen. Vele goden, vele religies, variaties op hetzelfde thema.

Het pact is gemeen, het volk wordt voor de gek gehouden, de hoop is ijdel maar kennelijk is het onverstand verblindend genoeg om dat alles te laten voortduren tot in de eeuwigheid: niet omdat mensen nooit tot inzicht zouden komen maar omdat zij sterfelijk zijn en hen derhalve telkenmale pas als bejaarden de schellen van de ogen vallen. Dan komen nieuwe generaties, zo blind als de voorgaande. Als u hier eventjes wilt tekenen?[103]

103 Tekst d.d. 28 juli 2022.

Het racisme rukt weer op

De inmiddels meer dan driehonderd erkende hondenrassen werden bekomen door honden selectief op kenmerken te fokken. Er bestaan ongeveer evenveel paardenrassen en er zijn een tachtigtal kattenrassen. Echter, volgens de hedendaagse wetenschappelijke inzichten bestaan er helemaal geen 'menselijke rassen' binnen de soort van de *homo sapiens*: de drierassenleer waarin gesteld wordt dat het blanke ras superieur is aan het negroïde en aan het Aziatische is negentiende-eeuws en van de hand van Arthur de Gobineau (1816-1882) en de vijfrassentheorie van 'schedelmeter' Johann Friedrich Blumenbach (1752-1840) is achttiende-eeuws.

Niemand echter kan verhinderen dat politici met die volstrekte onzin uitpakken omdat in een democratie aan politici nu eenmaal geen andere eisen gesteld worden dan dat zij verkozen zijn. Ook negentiende-eeuwse Russische keizers en Europese kolonisatoren zwaaiden gretig met racistische pseudowetenschap die hun immers toeliet om anderen aan zich te onderwerpen en dikwijls kregen zij ook nog de steun van de kerk: Afrikanen werden door de blanke kolonisatoren beschouwd als mensen zonder ziel; vanuit christelijk oogpunt mochten zij derhalve veroordeeld worden tot de slavernij.

Verwijzend naar Blumenbach die meende dat de mens

in de Kaukasus ontstaan was en die de Kaukasiërs ook de mooiste mensen vond, beschouwden de nazi's de mensen uit de Kaukasus als superieur. Zo geacht minderwaardige rassen dienden uitgeroeid te worden en in de holocaust werden dan ook zes miljoen 'Lebensunwertigen' omgebracht; het superieure ras daarentegen werd gekweekt, met name in Hitler's 'Lebensborn' - Gobineau had immers bedacht dat rassenvermenging de mens zou doen degenereren.

Het zuivere ras, de stamboom, de afkomst, het nationalisme, blauw bloed: het zijn allemaal excuses waarmee figuren die helemaal niets te betekenen of te bieden hebben - snobs en parvenu's - zich alsnog naar het voorplan pogen te werken. Bij uitstek lui zonder verdiensten beroepen zich op zaken zoals afkomst en ras in hun pogingen om degenen de loef af te steken die zich daarop niet (kunnen of willen) beroepen. Zwaaien met afkomst en ras is even gemeen als kwaadsprekerij omdat de twee handelwijzen te herleiden zijn tot zelfverheerlijking middels de onterechte vernedering van anderen.

Dat politici het ook vandaag nog doen - uitpakken met ras - zegt in de eerste plaats iets over het bedenkelijke niveau van deze intrieste figuren: nooit voorheen in de cultuurgeschiedenis was de combinatie van enerzijds rijkdom en macht en anderzijds onverstand dermate zorgwekkend als in het huidige door het klimaat van het kapitalisme getekende tijdperk. Opportunisme en vriendjespolitiek alom hebben de onbekwaamheid aan

de macht gebracht. De onbekwaamheid is het nieuwe normaal geworden en voortaan worden de wetenschappelijkheid en het recht door het narrenkorps naar de verdomhoek verwezen alwaar ze een stille dood sterven ingevolge een letale kwaal die op het mensdom weegt, zijnde de algemene onverschilligheid.

En zo bestaat het dat een Europees staatshoofd vandaag, geruggensteund door de immer schaamteloze kerken, nazistische en racistische praat uitslaat welke aanmeert als een succesvolle boodschap in godbetert de zogenaamde Nieuwe Wereld: de extreemrechtse Victor Orban, goede leerling van de christelijke neonazibende in de abdij van Trisulti, welke zichzelf beschouwt als een leger van 'gladiatoren voor het christendom', krijgt gehoor bij de kapitalisten van Texas die heersen over talloze jaknikkers waaraan zij hun macht danken. Het gepredikte nationalisme en het racisme zijn vormen van snobistisch elitarisme.

Een bijzonder gevaarlijke vorm van elitarisme explodeert vandaag in de bijzonder groteske plannen van zekere burgemeesters en andere vermeende 'volksvertegenwoordigers' die lijden aan de hoger geschetste kwaal welke macht combineert met onverstand en dat uit zich nu ook in de constructie van zogenaamde BIN's of 'burgerinformatienetwerken': formaties van gefrustreerde onwetende en onbekwame vrijwilligers die zich onder de dekmantel van beschermers van de veiligheid straffeloos willen kunnen afreageren op allerlei door henzelf te creëren categorieën van zonde-

bokken waardoor de zwakkeren in de samenleving met quasi legale middelen kunnen worden verdrukt en uitgerangeerd zonder hoop op rechtspraak.

De betrokken politici gaan prat op deze BIN's welke doen denken aan de schrijnende toestanden in het Roemenië van Nicolae Ceaușescu waar drieëndertig jaar na de dood van deze gruwelijke dictator de paranoia quasi onverminderd rondwaart, het alle menselijk verkeer blokkerende wantrouwen in het zog van het nazisme, het stalinisme en het totalitarisme als zodanig. Voor de ongeletterden, die immers allerminst uitgesloten worden van inspraak en macht, hebben sociale analisten zoals Aldous Huxley en George Orwell vruchteloos geleefd en gewerkt en de leeghoofden komen prompt weg met een niet te harden gedoe wars van geschiedenis, cultuur, wet en recht, dat de benaming van leiderschap opeist.

Onder de titel *"Mee een oogje in het zeil houden"* en met de slogan *"samen zorgen we voor veiligheid"* publiceert een controlefreak met burgemeesterssjerp in zijn door de burgers betaalde gedrukte periodiek zijn enthousiasme voor de herscholing van zijn onderdanen tot argusogen van zijn politiekorps: *"Het is belangrijk dat, als mensen verdachte handelingen of gedragingen vaststellen, ze meteen de politie verwittigen via het nummer 112.",* zo schrijft hij: *" We roepen burgers op om zich mee te engageren in het buurtinformatienetwerk. Wie lid wenst te worden, kan een mail sturen (...). Op die manier is bijna het hele grondgebied van*

onze gemeente voorzien van een BIN, want ook het BIN Schellebelle, Billegem en De Gilde (Wichelen) bestaan al geruime tijd."[104]

Wel, wie begaan zijn met het lot van de inwoners van deze boom- en rozenkwekersgemeente kunnen misschien beginnen met het verwittigen van de politie via het nummer 112 van de dagelijkse ongeremde sproei-activiteiten die zich uitstekken over bijna het hele grondgebied van de gemeente: sproei-activiteiten met zware vergiften waaraan alle inwoners, de uiterst gevoelige kinderen incluis, achteloos worden blootgesteld, dag na dag en jaar in jaar uit, en ten gevolge waarvan zij steeds vaker kankers ontwikkelen en overlijden nog vooraleer zij de leeftijd van de volwassenheid hebben bereikt. Kennelijk gebeurt dit zonder dat ook maar iemand het nodig acht om het kwaad aan te klagen bij de politieke verantwoordelijken. Men heeft de mond vol over maffioso die de feitelijke regering uitmaken in Mexico, Colombia of Rusland maar in de eigen straat wordt prompt de andere kant opgekeken als nevelen van vergif over de akkers drijven. Winst als excuus voor de dodenakkers, applaus voor de daders die paraderen met villa's en met dure wagens en ter gelegenheid van de verkiezingen een stem voor de politici die mee-eten van de koek.

Criminelen vertrouwen zich op de omerta. Zij hebben daartoe alle redenen want de straffen van de wetgever

104 Kenneth Taylor (v.u.), "De warmste gazette" d.d. 3 augustus 2022, pag. 2.

kunnen niet tippen aan hun eigen laffe revanches. Talloze jonge mensen worden verkracht, alleen de enkelingen die verzet bieden, hoeven vermoord te worden en zo lijkt de misdaad een uitzonderingstoestand. Veekeurder Karel Van Noppen werd koelbloedig omgebracht omdat hij gewetensvol zijn job deed en weigerde om het gebruik van ziekmakende verboden hormonen over het hoofd te zien: bijna dertig jaar later vertellen ons de opgeblazen runderen in de wei dat de criminele hormonenmaffia onverminderd de plak zwaait.

De onverschilligheid is een nog groter kwaad dan de massamoord: dat zijn de woorden van Primo Levi die de holocaust overleefde maar de onverschilligheid houdt aan ten koste van talloze vaak jonge mensenlevens. We roepen de burgers op om zich mee te engageren en als zij vaststellen dat tractoren gewapend met uitgestrekte sproeifonteinen tonnen vergift over onze akkers verspreiden, onmiddellijk de politie te verwittigen via het nummer 112.[105]

105 Tekst d.d. 6 augustus 2022.

Over kapitalisme, geloof en schuld

1. Nog een ontmoeting met Van Togenbirger

Wij zagen de heer Van Togenbirger op een bankje in een park nadat berichten gingen circuleren over kerncentrales die met simpele drones en in een mum van tijd tot atoombommen kunnen worden herschapen.

- Mijnheer Van Togenbirger, goedemiddag en hoe gaat het? Niet langer in het... tehuis?

OVT: Hoe gaat het? Neen, neen, neen, zoals u ziet: ik ben ontsnapt, haha! U komt mij beslist iets vragen over het nucleaire gevaar, nietwaar?

- Hoe kunt u het raden!

OVT: Doe gerust, ik heb tijd...

- De dreiging, beste Omsk, van een nucleaire catastrofe: is dat nu een nieuw reëel kwaad of is er geen reden tot paniek?

OVT: Het is waar dat kernenergie een groot probleem is maar dat is niet nieuw en het gevaar heeft diepere oorzaken: investeerders willen die centrales zo lang mogelijk open houden omwille van de winsten en dan wordt berekend hoe groot de kans op lekken is en op gezondheidsschade en nu ook de kans op aanslagen natuurlijk. En dat minpunt wordt dan afgewogen tegen

het pluspunt, de winst. Er staat met andere woorden een prijs op een mensenleven, een mensenleven is niet langer onbetaalbaar, de risico's worden berekend en als ze niet al te groot worden geacht, denkt men ze te mogen of te moeten nemen.

- Niets is zonder risico's, toch?

OVT: Daarover gaat het niet. Het gaat erom dat sommige beslissingen, die helemaal niet hoeven genomen te worden maar die men bijvoorbeeld neemt onder economische druk, risico's meebrengen die er voordien niet waren. U weet dat een risico wordt uitgedrukt in percenten, het gaat hier om kansrekening.

- Bijvoorbeeld?

OVT: Stel dat je naar de kliniek moet voor een preventief onderzoek, je moet een proef ondergaan en men informeert je dat daaraan een sterfterisico verbonden is van één pro mille. Je kunt dan wel geloven dat je slechts een klein risico neemt maar de betekenis van dat cijfer is wel ontnuchterend: het zijn niet duizend mensen die elk een verwaarloosbaar risico lopen, neen: de ware betekenis van dat risico is dat er voor elke duizend mensen op wie men een dergelijke proef toepast, één echte dode *zal* zijn.

- Ja, inderdaad...

OVT: En als deze mensen de proef tien keer in hun leven ondergaan, zal één van elke honderd mensen sterven.

- Ja, dat is zorgwekkend...

OVT: Doen al die mensen de proef jaarlijks en dat is dan bijvoorbeeld vijftig keer in een mensenleven, dan wil dat zeggen dat het testen van elke twintig mensen betaald zal worden met één mensenleven. Dat zou dan preventie heten...

- Dat is zeker ontnuchterend...

OVT: Maar dat is wat die cijfers betekenen. Over borstkanker weet men nu dat preventief onderzoek, dat bestraling met röntgen vereist, de kwaal dikwijls heeft veroorzaakt.

- Ja, dat blijkt een feit.

OVT: Aan dat verschrikkelijke denken in termen van percenten, als het om mensenlevens gaat, en de daaraan inherente opvatting dat risico's sowieso onvermijdelijk of dus noodzakelijk zijn, is men inmiddels al gaan wennen omdat de kapitalistische economie alles in deze termen giet: wij zijn gelijk aan ons economisch rendement, we zijn vervangbaar en de economie staat niet langer ten dienste van de mens maar wel andersom. Het grootste kwaad vandaag ligt daarom in de onwetendheid die erin bestaat dat de mensen maar niet willen begrijpen dat het kapitalisme doodt.

- Is dat dan werkelijk zo?

OVT: Het kapitalisme doodt omdat het de mens in dienst stelt van de economie. Nu weet je dat de economie een werktuig is, een levensmiddel van de mens.

De mens ondergeschikt achten aan zijn werktuigen of levensmiddelen en hem daarom daaraan opofferen, is zonder meer krankzinnig. Het gaat hier om een geestesziekte die de mensheid kapotmaakt. Dat is denk ik het allergrootste gevaar vandaag. Dus principieel zijn niet de kerncentrales als zodanig gevaarlijk. Voor een moordenaar zijn principieel alle mogelijke voorwerpen moordwapens en neem je uit bezorgdheid alle voorwerpen uit de wereld weg, dan doodt de moordenaar met de blote vuist.

- Onwetendheid, zegt u?

OVT: Ik ben geen blinde aanhanger van wat men de Verlichting noemt maar onwetendheid op zich is een bijzonder kwaad. Waar men er iets kan aan doen, bijvoorbeeld door het irrationele categoriek af te zweren, is onwetendheid wraakroepend maar dikwijls kan men er niets aan doen en ook die situatie is bijzonder frustrerend.

- Kunt u daarvan een voorbeeld geven?

OVT: Soms is men *veroordeeld* tot onwetendheid en die vorm van onwetendheid neemt vandaag enorm toe ingevolge het groeiende wantrouwen dat alle menselijk verkeer vergiftigt.

- Wat bedoelt u?

OVT: Men moet op zijn hoede zijn voor bedrog. Bedrog is inherent aan een economie met een kapitalistisch karakter. Als het niet langer de bedoeling is om

het goede na te streven van de mensen aan wie men iets verkoopt, dan ziet men hen alleen als middel voor de eigen winstmaximalisatie.

- Een concreet voorbeeld?

OVT: Ik voel me ziek en ik raadpleeg een dokter omdat ik beter wil worden. Maar bij voorbaat moet ik gaan incalculeren dat ik dan niet alleen zijn patiënt zal zijn maar ook zijn klant, begrijpt u? Op zich lijkt dat niet problematisch maar steeds vaker werken die twee elkaar tegen en het is geen sinecure om dan in te schatten of het wel goed is om meteen een dokter te raadplegen.

- Nog concreter?

OVT: Stel dat ik aan slapeloosheid lijd en ik sta op het punt om naar de dokter te gaan. Eerst praat ik met mijn buurman die mij immers ooit vertelde voor dezelfde kwaal een arts te hebben geraadpleegd. Ik vraag hem of zijn probleem nu opgelost is en hij antwoordt mij dat zijn toestand alleen maar is verergerd: hij kreeg immers pillen voorgeschreven. De eerste week sliep hij als een roos. Hij dacht dat hij genezen was, zei hij maar hij merkte algauw dat hij helemaal niet meer sliep als hij geen slaappil nam. Intussen gaat hij maandelijks om een voorschrift en is zijn dosis slaapmiddelen verdubbeld en zo ook de dosis nevenwerkingen. Het slaapprobleem is bovendien teruggekeerd. Hij is er dus niet beter van geworden. Alleen de verkoop van de slaapmiddelen neemt toe, alleen de farmareuzen, die de dokter wel moet vertrouwen, worden er beter van.

-Zeer zeker...

OVT: Maar stel eens dat ik geen raad kan vragen aan mijn buurman, bijvoorbeeld omdat de kwaal niet simpel is. Kan ik elke arts zomaar vertrouwen? Moet ik abstractie maken van het feit dat de farmareuzen op de lijst van de meest winstgevende bedrijven de absolute nummer één zijn, dat zij daar prat op gaan, dat iedereen kan becijferen dat zij alleen maar geld verdienen als er zieken zijn en dat hun omzet recht evenredig is met het aantal zieken en met de ernst en duur van de ziekten? Met andere woorden: moet ik gewoon het feit over het hoofd zien dat de instanties die zieken horen te genezen, financieel baat hebben bij een toename van hun aantal? Moet ik ontkennen dat hebzucht een van onze drijfveren is?

- Het zou struisvogelpolitiek zijn om daarmee geen rekening te houden...

OVT: Inderdaad. En als mijn kwaal levensbedreigend is, wordt kiezen wel bijzonder moeilijk. Komt daarbij dat je als klant ook verplicht wordt tot het maken van een keuze: je arts vraagt je tenslotte om zelf te beslissen of je een of andere behandeling al dan niet wil, en hij doet dat als er risico's aan verbonden zijn, ziet u: men weet met de verantwoordelijkheid geen blijf omdat er geld mee gemoeid is vanwege de verzekeringsinstanties. Ziet u: de schuld belandt in de schoenen van de zwakste.

- Dat lijkt inderdaad het geval.

OVT: Maar dat maakt dat je dus twee keer onwetend bent: een eerste keer omdat je geen arts bent, laat staan een specialist en een tweede keer omdat je niet kunt inschatten hoe groot de kans is op bedrog. Je mag dan nog heel terecht je huisarts vertrouwen: die moet op zijn beurt wel vertrouwen hebben in het hele systeem: de specialisten, de klinieken, de farmacie. Anderzijds kan niemand ontkennen dat dit systeem als zodanig onmisbaar is geworden...

- Als ik het goed begrijp, bestaat onwetendheid dus in twee vormen. Enerzijds kun je bijvoorbeeld als patiënt onwetend zijn omtrent de juiste geneeskundige behandeling maar anderzijds is het ook een vorm van onwetendheid wanneer je je moet afvragen of je de geneeskunde wel kunt vertrouwen?

OVT: Het is verstandig om je onwetendheid te erkennen maar paradoxaal genoeg brengt uitgerekend dit verstandige inzicht je in nauwe schoentjes: je moet je vertrouwen schenken aan een instituut waarover in de jongste decennia menig geleerde heeft moeten concluderen dat het onbetrouwbaar is geworden. Zoals gezegd, als gevolg van een kapitalistische economie.

- Akelig, inderdaad.

OVT: Een mogelijkerwijze nog groter euvel van de kapitalistische economie, alvast in psychologisch opzicht, is dat zij ertoe neigt om de schuld voor haar tekorten, en die zijn niet gering, in de schoenen te schuiven, van haar slachtoffers. En zij ligt zodoende in het verlengde van de natuurwet, *the struggle for life*, het recht van de

sterkste, waar kracht of macht het hoogste goed is en zwakheid een kwaad. Een moraal die de natuur tot voorbeeld stelt en die het goed acht om de natuur een handje te helpen, is fascistisch: Hitler deed dat toen hij besloot om de zwaksten uit te roeien in concentratiekampen.

- Ik zie niet goed in hoe slachtoffers kunnen worden opgezadeld met schuld...

OVT: Een op concurrentie gebaseerde samenleving beloont wie goed presteren maar beschuldigt en straft wie er niet in slagen om met anderen te wedijveren. Winnaars ontvangen veel loon, zij worden beloond omdat zij beschouwd worden als helden, hun naam prijkt bovenaan in de lijsten van de allerrijksten, zij zijn kampioenen. Maar wie arm blijven, worden niet alleen beschouwd als verliezers maar tevens als schuldigen omdat hun prestaties uitblijven en zij derhalve beschouwd worden als een last voor alle anderen. Nota bene: het begrip 'prestatie' wordt hier overigens verengd tot louter *financiële* prestatie, tot winst dus, zodat uitgerekend de drugsdealer zichzelf mag beschouwen als een van de grootste weldoeners, hij maakt immers veel winst en een hard werkende huismoeder blijft onbetaald. In het Derde Rijk hingen grote affiches in de straten met daarop een zieke in een rolstoel geflankeerd door een arts, met de bijhorende ophitsende tekst: *"60.000 Mark kost deze zieke jaarlijks aan de staat en het is uw geld, volksgenoten!"* Vandaag is dit fascisme teruggekeerd en blokken grote kranten hier te lande dat de hoge kosten voor de ziekenzorg schade toebrengen aan

onze economie! De heilige economie wordt ondermijnd en de schuldigen zijn de zieken, begrijpt u? De mens in dienst van het geld in plaats van andersom. Als u het mij vraagt, schuilt daarin het grootste kwaad.

De kerk doet wat betreft dit kwaad haar duit in het zakje waar zij het schuldcomplex van de zwaksten alleen maar voedt door het kwaad systematisch aan vermeende zonden toe te schrijven. En zij doet dat om de werkelijke oorzaken van het kwaad buiten schot te houden. De werkelijke oorzaken zijn vaak gelegen in het blinde noodlot maar nog veel vaker in uitbuiting. Wat betreft dat laatste: de kerk houdt de uitbuiters een hand boven het hoofd omdat zij een handlanger van de machthebbers is.

- Is dat zo?

OVT: Dat is *historisch* het geval: de keizer heeft reeds in zijn beginjaren het christendom tot staatsgodsdienst verklaard in ruil voor wederdiensten: de twee zijn sindsdien twee handen op een en dezelfde buik en wel in die mate dat ook hier te lande alle clerici staatsweddes trekken: zij worden betaald met belastinggelden en verkeren aldus in het onvermogen om kritiek te uiten op de staat waarvan wij niet kunnen ontkennen dat alvast haar economische motor aangedreven wordt door iets dat niet bepaald christelijk is, zoals u weet, met name de hebzucht. Als puntje bij paaltje komt, komt loontje om zijn boontje en jagen de zogenaamde herders prompt hun kudde naar het front!

- Dankuwel, Omsk Van Togenbirger.

OVT: Zonder dank. En over het noodlot hebben we het misschien een volgende keer.

- Afgesproken![106]

2. Racisme en slavernij

Alle mensen worden blank geboren zoals ook iedereen geboren wordt met blauwe ogen. Eventuele verkleuringen gebeuren na enkele dagen of weken. De genen spelen een rol maar ook de omgeving want pigmenten beschermen de huid tegen UV-straling. Zwarten die naar koude streken trekken, krijgen al na enkele generaties een veel blankere tint. Dat mensen in de embryonale fase allemaal vrouwelijk zouden zijn, heeft men lange tijd geloofd maar dat blijkt een mythe.

Etnocentrisme is de opvatting dat de eigen cultuur superieur is aan alle andere culturen zoals egocentrisme de idee is dat men zelf het centrum van de wereld vormt en geocentrisme de opvatting dat alle andere hemellichamen rond de aarde draaien. Maar wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de aarde rond de zon draait, dat de eigen cultuur niet beter is omdat ze eigen is en dat er geen menselijke rassen bestaan.

Misvattingen hieromtrent zijn te wijten aan ongeletterdheid maar kunnen ook volgen uit hardnekkige irrationele en derhalve volstrekt onwetenschappelijke overtuigingen, waarvan de religieuze een flink deel uitmaken. Dat laatste geldt ook en vooral voor de seksue-

106 Tekst d.d. 8 augustus 2022.

le geaardheid en de discriminatie op grond daarvan wordt eveneens ondergebracht bij racisme.

Zo spannen racisten het Bijbelboek Genesis voor hun kar, meer bepaald met de zin: *"Man en vrouw schiep Hij hen"*, om de niet-heteroseksualiteit te kunnen veroordelen. Over genetische 'tussenvormen' zegt de Bijbel uiteraard helemaal niets omdat de genetica pas ontstond rond 1900 met de wetten van Mendel; de inzichten inzake DNA kwamen pas goed op gang in de jaren vijftig van de voorgaande eeuw en de inzichten inzake de intersexen dateren van nog meer recente datum. Het hermafroditisme verkeert nog steeds in de taboesfeer.

Een dictator die zweert bij een letterlijke interpretatie van de Bijbel is een hel voor de homo's maar ook democratieën kunnen ten prooi worden aan irrationaliteit en aan haat: zoals eerder gezegd stelt een democratie geen andere eisen aan politici dan dat zij verkozen zijn en zij zijn derhalve te duchten als zij aan de macht komen vergezeld van flagrante onwetendheid. De kans dat dit gebeurt neemt zienderogen toe ingevolge de macht van het geld dat politici in het zadel helpt en dat niet zozeer door kennis en kunde wordt verworven maar steeds vaker door onverschrokkenheid, bedrog en misdaad. We weten allang dat de onfortuinlijke combinatie van kapitaal en onverstand de wereld in nood brengt door oorlog en dat zij nu ook via catastrofale milieuschade de aarde aantast en het leven als zodanig.

"*Quod non est in scriptis, non est in mundo"* (*"Wat niet in de [Heilige] Schrift staat, bestaat ook niet in de*

wereld"): als in de Bijbel geen sprake is van intersexen dan bestaan die ook niet. Het religieuze denken (tenminste als de term 'denken' hier van toepassing kon zijn) is aan het wetenschappelijke tegengesteld: in de religie wordt de werkelijkheid afgeleid uit de Heilige Schrift terwijl de wetenschappen de werkelijkheid beschrijven. De wereld heeft zich in de religie naar de Schrift te voegen, precies zoals zich in het totalitarisme de feiten te voegen hebben naar de opvattingen en de voorschriften van de dictator. Als Stalin beweert dat x percent van alle burgers hem vijandig gezind zijn, dan zullen er x percent opgepakt worden en in kampen verdwijnen (en Stalins handlangers pakken ongeacht wie op om aan hun quota te komen). Als de paus beweert dat er alleen maar mannen en vrouwen bestaan, dan zullen alle mensen die zichzelf in geen van beide categorieën kunnen onderbrengen, ofwel levenslang een obligate rol acteren, ofwel op de een of andere manier opgeruimd worden. In Rusland zijn er geen homo's, aldus Poetin, en als hij net zoals zijn evenknieën in Tsjetsjenië, in Iran en in Afghanistan de doodstraf invoert voor homofilie, dan zal men er inderdaad geen vinden. De irrationaliteit van extreemrechts en die van het religieuze denken zijn verwanten, zij dwingen de feiten om zich aan te passen aan hun eigen ficties die zij voor de waarheid houden. Onze-Lieve-Vrouw is onbevlekt ontvangen, wat betekent dat zij niet besmet is met de erfzonde welke verantwoordelijk is voor onze sterfelijkheid, zodat zij dus onsterfelijk is; het probleem van haar afwezigheid op aarde wordt prompt opgelost met de leer van haar tenhemelopneming en dit feit wordt

door een jaarlijkse viering alom ter wereld ook bekrachtigd. Wie niet mee viert en derhalve dit 'feit' ontkent, werd ook hier te lande tot voor kort gestraft met sociale uitsluiting: broodroof of nog erger.

Het racisme, het etnocentrisme en de discriminatie op grond van seksuele geaardheid worden in stand gehouden middels de genoemde irrationaliteit eigen aan kerken en aan dictaturen die op die wijze samenzweren; zij verschuilen zich achter krankzinnige stellingen om even irrationele frustraties en haatgevoelens te kunnen botvieren, wat slechts destructie kan betekenen: zij vernietigen gewoon wie niet passen in hun kraam en Adolf Hitler bracht in vier jaar tijd zowat zes miljoen mensen om - als hij aan de macht gebleven was, kon dat de halve wereldbevolking worden, of negentig percent van de wereldbevolking, zoals in het huidige plan van het soort van gekken die menen dat de wereld overbevolkt is en die het aantal mensen willen terugbrengen totdat het overeenstemt met wat zij zelf in hun grootheidswaan het beste achten. Niet meer mensen dan in hun plan voorzien. Geen andere kleuren dan blank. Uitsluitend heterofiele exemplaren. Geen zieken en gehandicapten. Geen krankzinnigen en derhalve ook geen wilde dansers, geen kretenslagers die zich dichters en musici noemen of dus geen kunstenaars, alleen nog ambtenaren, commerçanten en bedienden die netjes uitvoeren wat wordt opgedragen - wat zeg ik? Alleen nog slaven![107]

107 Tekst d.d. 10 augustus 2022.

De moordmachines van de duivel

De duivelsverzen uit 1988 van Salman Rushdie werd in 1989 beantwoord met een fatwa van ayatollah Khomeini van Iran en nadat 33 jaar lang jacht werd gemaakt op de waarheidsspreker, is Salman Rushdie gisteren, 12 augustus 2022, in New York door een 'vrome moslim' neergestoken (- er stond nota bene drie miljoen dollar op zijn hoofd). Dat gebeurde nadat in 1991 de vertaler van de Japanse uitgave van het 'godslasterlijke geschrift' werd vermoord en in 1993 een aanslag werd gepleegd op Rushdies Noorse uitgever.

Tussen 30 juni en 2 juli 1934, de zogenaamde *Nacht van de Lange Messen,* vormde in nazi-Duitsland de SS doodseskaders die bij hun slachtoffers (de top van de SA) gingen aanbellen en hen doodschoten. Op 24 mei 1940 kreeg een doodseskader van Mexicaanse communisten de opdracht Trotski te vermoorden. Ook in de Joegoslavische oorlogen (1991-2001) werden doodseskaders ingezet. In Guatemala, El Salvador en Haïti waren doodseskaders aan het werk om de bevolking te intimideren - een van de bekendste slachtoffers was Oscar Romero. En zo te zien kan een gemeenschap van gelovigen door één woord van haar leider spoorslags worden omgeturnd tot een doodseskader.

De fatwa vormt als het ware een pop-up-doodseskader uit de gemeenschap van de vrome moslims; het eskader blijft bestaan zolang de fatwa geldt en met betrekking tot Salman Rushdie is dat levenslang. Een fatwa bestaat niet in de katholieke kerk maar de banvloek heeft alras een vergelijkbaar resultaat waar de scheiding van kerk en staat er (nog) niet is: de excommunicatie uit de geloofsgemeenschap betekent daar dan ook de totale verbanning uit de maatschappij.

Op 27 juli 1656 werd wegens ketterij de joodse banvloek of de 'cherem' uitgesproken over de filosoof Spinoza die dan uit de Amsterdamse gemeenschap werd verstoten. De apostel Paulus vervloekt (in zijn *Brief aan de Galaten 1:8-9*) wie een ander evangelie verkondigen dan het zijne, dat het 'Paulinische christendom' of het katholicisme grondvest. Het Concilie van Trente (1545-1563) spreekt over de Reformatie honderdzesentwintig keer de vervloeking uit en in de Heidelberger van het Nederlandse Gereformeerde Christendom wordt dan weer de katholieke leer over de H. Mis als afgoderij vervloekt. Zowel de fatwa als de banvloek maken dat de veroordeelden levenslang vervolgd worden. Levenslange vervolging is dan de feitelijke prijs die wordt betaald voor het tegenspreken van een geloof of dus voor de vrije meningsuiting welke meestal bestaat in het spreken van de waarheid.

Geloofsgemeenschappen zijn potentiële moordmachines en ook als oorlog dreigt zijn het de religieuze leiders die het vrome volk naar het front

jagen. Volkeren die ten strijde trekken, roepen de hulp van de godheid in en houden voet bij stuk dat met God aan hun zijde hen niets kan overkomen omdat de schepper van het leven uiteraard sterker is dan de dood. De oostfronters van toentertijd (het zogenaamde 'Vlaams Legioen') gingen in de Tweede Wereldoorlog aan de zijde van de Duitsers aan het oostfront tegen de communisten strijden; zij werden daartoe opgeroepen door de clerus tijdens de preken in de heilige mis. Slechts weinigen keerden terug. Ook in Nederland bestond er een vrijwilligerslegioen. Vandaag kan men opnieuw vaststellen dat met betrekking tot de oorlog in Oekraïne de orthodoxe leider Kyrill de Russen aanspoort om Poetin te volgen terwijl hier te lande de bisschoppen het hebben over de hoogste vorm van naastenliefde wanneer soldaten gaan sneuvelen in de oorlog tégen de Russen. De partijdigheid en de verdeeldheid worden mede bewerkstelligd door de religies teneinde hun heerschappij te verzekeren.

Doordat de oorlog niet voortdurend woedt, krijgt men de valse indruk dat de heerschappijen van staat en kerk slechts nu en dan toeslaan, zoals men ook verkeerdelijk kan denken dat een moord zoals die op veekeurder Karel Van Noppen zeer uitzonderlijk is. De waarheid ziet er echter heel anders uit: dat veekeurders niet dagelijks vermoord worden is alleen te wijten aan het feit dat zij zich na een gruwelijke moord gedeisd houden maar het zeggenschap van de hormonenmaffia wordt al die tijd gecontinueerd; staat een volgende veekeurder op zijn strepen, wat door de bestaande

dreiging echter bijzonder onwaarschijnlijk is, dan zal die binnen de kortste keren eveneens worden omgebracht. Evenzo continueren zich de macht van staat en de kerk: zij kunnen op elk willekeurig ogenblik van het volk een moordmachine maken.

Wat de religie in feite doet, komt neer op het volgende. De macht van een religie manifesteert zich daar waar zij in staat blijkt om aan haar gelovigen te verbieden om te zeggen dat de som van twee en twee gelijk is aan vier. Houden zekere burgers zich niet aan dit verbod, dan blijkt een religie in staat om vrome gelovigen tegen deze ongelovigen op te zetten en wel in die mate dat zij hen doden. Het weze herhaald dat de doodsdreiging welke uitgaat van religies voortdurend aanhoudt. Deze dreiging is zeer reëel doch onzichtbaar omdat zij zich pas hoeft te manifesteren waar de ongelovigen in opstand komen.

De aanslag op Salman Rushdie is geen eenmalige gebeurtenis, het is daarentegen de manifestatie van de dreiging onder welke de waarheidsschrijver op elke seconde van zijn leven gebukt moet gaan en waarvan alleen zijn dood hem kan verlossen. Deze doodsdreigingen hangen principieel *alle* mensen *voortdurend* boven het hoofd en zij zullen pas ophouden te bestaan nadat aan de religies als zodanig een definitief einde werd gemaakt.[108]

108 Tekst d.d. 13 augustus 2022.

Oplichters: aldus beroven de rijken de armen

1. De raaf en de vos

De raaf en de vos is een van de mooiste (dieren)fabels van de zeventiende-eeuwse Franse schrijver Jean de La Fontaine (die zich inspireerde op de Helleense Aesopus en Phaedrus en op de Indiase Pañcatantra) en het illustreert met brio wat oplichting is. *"Meester raaf zat in een eikeboom"*, aldus het eerste vers van het gedicht. *"Hij klemde in zijn bek een heerlijk brokje Gouda"* en de vos spreekt hem aan met *"Doctor honoris causa" ,* hij vleit: *"Als ook uw stemorgaan zo mooi is als uw veren, dan moet toch ieder dier u als een feniks eren!"* De raaf begint te zingen, de kaas valt uit zijn bek en de vos is ermee weg.[109]

De oplichter maakt gebruik van de zwakheden van zijn slachtoffer (in het geval van de onderhavige fabel is dat de ijdelheid) en hij licht zijn slachtoffer op, hij tilt hem als het ware van de grond, hij doet hem zweven, spiegelt hem een droom voor waarin die gaat geloven. De bekendste Belgische oplichter was wellicht Jean-Pierre Van Rossem met zijn 'Moneytron' waarmee hij

109 De fragmenten zijn ontleend aan een uitgave van een bloemlezing in Nederlandse vertaling bij Davidsfonds/Clauwaert, Leuven 1994, getiteld: *Fabels van La Fontaine. Over leven, liefde en dood, (Bijeengelezen door Jan van den Berg)*, pag. 43.

zogezegd de koers van de beurs kon voorspellen en zijn slachtoffers werden uiteraard verblind door hun eigen hebzucht.

De meest schrijnende vormen van oplichting treffen mensen die in een noodsituatie verkeren, die daardoor met de rug tegen de muur staan en geen andere 'oplossing' zien dan wat de oplichter hen voorhoudt: uitgeprocedeerde asielzoekers schenken hun fortuin aan mensenhandelaars; zogenaamde 'helderzienden' ontfutselen kapitalen van mensen die wanhopig een vermist kind proberen op te sporen; 'wonderdokters' maar ook allerlei religieuzen ontfermen zich mits 'vrijwillige schenkingen' over het lot van ongeneeslijk zieken.

Soms worden aan mensen fictieve ziekten, gevaren of bedreigingen aangepraat die dan door aan te kopen producten kunnen worden afgewend en de meest bekende Belgische oplichter in dezer is wellicht ondernemer Marc Coucke met zijn op de gsm-toestellen te bevestigen stukje metaal dat ziekmakende straling onschadelijk zou maken - een farce die toentertijd het televisiejournaal haalde.

Minder zichtbaar en derhalve veel schadelijker zijn echter de geïnstitutionaliseerde vormen van oplichterij. Frappant zijn de gevallen van cliëntelisme in scholen waarbij opvoedelingen feitelijk tot klanten worden herleid die moeten renderen *ten koste van* hun onderwijs en waarbij het onderwijzend personeel door de directie onder druk wordt gezet om de lat inzake de

aan leerlingen te stellen studie-eisen zo laag te leggen dat in de praktijk het getuigschrift quasi zonder inspanningen bekomen wordt, waarbij dan verondersteld wordt dat de meerderheid van de leerlingen gemak boven kennis verkiezen en waarbij gehoopt wordt dat met deze 'troef' de concurrentie de loef kan worden afgestoken, wat dan allemaal wordt aangemoedigd met het argument, gericht aan het onderwijzend personeel, "dat elke leerling anderhalf lesuur waard is".[110]

Nog minder zichtbaar is de meest grootschalige oplichting die de hele bevolking betreft en waarbij via in de eerste plaats de politici, het recht van de sterkste wordt gediend en waar met andere woorden de rijken leven op kosten van de armen terwijl dit door gesofisticeerde monetaire en subsidiaire systemen wordt voorgesteld alsof het tegendeel het geval was.

Men zou het hier kunnen hebben over pensioengelden die grotendeels door de rijken worden opgeslorpt omdat die veel langer leven dan de armen of over allerlei sanitaire voorzieningen waarvan armen geen gebruik kunnen maken omdat de remgelden alsnog te hoog zijn, wegens onwetendheid ook of omdat de zorg met twee snelheden werkt. Maar beperken we ons hier tot een goed zichtbare en concrete aangelegenheid.

Met gemeenschapsgelden worden parken en pleinen

110 Van die frauduleuze praktijk was de auteur dezer directe getuige en werden toentertijd door hem dienaangaande artikels in de media verspreid.

aangelegd, groene zones met lommerrijke dreven, bossen, weilanden, sport- en speelterreinen en dat allemaal in zones waar alleen de rijken kunnen wonen omdat de prijs van de bouwgronden er de pan uitrijst. Principieel of dus in theorie zijn deze (vaak peperdure en immer door de staat onderhouden) faciliteiten voor alle burgers toegankelijk maar in de praktijk zal uiteraard geen enkele bewoner van een armtierig flatgebouw in de stad het in zijn hoofd halen om dagelijks zijn ochtendwandeling te gaan maken tien kilometer verderop in de lanen en de bossen waar de meer begoeden hun optrekje (lees: hun villaatje of hun kasteel) hebben. Die verplaatsing is te duur voor armelui, tijdrovend ook en dus praktisch onmogelijk. Komt daarbij dat de vandaag als paddenstoelen uit de grond rijzende zogenaamde 'burgerinformatienetwerken' of 'burgerwachten' weliswaar clandestien maar met de feitelijke steun van de plaatselijke politici op een quasi legale manier het deze wandelaars die alsnog gebruik willen maken van hun genoemde rechten, onmogelijk maken omdat zij hen vrijwel straffeloos kunnen stigmatiseren als 'verdachte personen'. Gezeten burgers alarmeren de politie die in een mum van tijd arriveert en die aan de wandelaars vraagt wat ze daar te zoeken hebben, aangezien zij daar inderdaad niet wonen...

Het door een meerderheid van armen betaalde maar door een kleine minderheid van rijken genoten territorium is nog het makkelijkste voorbeeld van deze vorm van oplichting. Nog minder zichtbaar immers

zijn de gemeenschappelijke faciliteiten met een abstracter karakter, zoals allerlei infrastructuren waarvan armen geen gebruik maken omdat zij er vanwege hun armoedige toestand niet eens voor in aanmerking komen: universiteiten, musea, kunstzinnige happenings, bibliotheken en nog meer dergelijke voorzieningen: zij zijn alleen louter theoretisch voor iedereen toegankelijk; in de praktijk worden zij betaald door de armen maar genoten door de rijken.

En dan hebben we het nog helemaal niet gehad over ons gesofisticeerde monetair systeem dat in staat blijkt om de ganse bevolking te foppen zoals men een ezel fopt door hem een wortel voor de neus te hangen. Stoute tongen beweren zelfs dat aan de trucs die hier aan de orde zijn, zelfs meester-oplichters zoals Jean-Pierre Van Rossem niet kunnen tippen.[111]

2. De waarheid over 'overbevolking'

Structurele werkloosheid is werkloosheid die totaal los staat van de gezondheidstoestand van de economie en die dus niet veroorzaakt wordt door economische gebreken. Er worden allerlei oorzaken aan toegeschreven en zo bijvoorbeeld zegt men dat machines die nu al het werk doen, de mensen van hun job beroven. Vervolgens doet men alsof men die fictieve oorzaken wil bestrijden, bijvoorbeeld met de creatie van jobs en met nog andere middelen, te gek

111 Tekst d.d. 17 augustus 2022.

om los te lopen. Aan herverdeling van het werk doet men niet, voor de hand liggende oplossingen zijn taboe. De waarheid echter is dat dit allemaal schijnbewegingen zijn en voorgewende motieven omdat men in feite deze vorm van werkloosheid helemaal niet *wil* bestrijden: structurele werkloosheid is een toestand die in de verborgen agenda van de kapitalistische staat welbewust in stand wordt gehouden en wel met zeer specifieke bedoelingen.

Inzake het leger van werklozen wordt in de marxistische economie de term "industrieel reserveleger" gebruikt. Marx en Engels formuleerden hun kritiek op de kapitalistische maatschappij naar aanleiding van de schrijnende sociale wantoestanden die een gevolg waren van de absolute immoraliteit die werkgevers aan de dag legden jegens hun werknemers sinds de aanvang van de zogenaamde Industriële Revolutie en welke niet anders kunnen bestempeld worden dan als regelrechte uitbuiting. Uitbuiting was er sinds eeuwen op onbeschrijflijke wijze vanwege een Europese 'elite' jegens door hen gekoloniseerde gebieden in vooral Amerika, Afrika en Azië maar evenzeer jegens de eigen bevolking welke geen andere keuze restte dan te gaan werken in hun fabrieken omdat alleen de rijken machines konden aanschaffen voor de massaproductie van goederen die geen concurrentie meer te vrezen had vanwege de vroegere ambachtslieden. Vaklui werden aldus gedegradeerd tot fabrieksarbeiders of dus tot 'verlengstukken van de machines van de rijken'. Zij moesten het doen met een

hongerloon en het kroost moest bijspringen om rond te kunnen komen, kinderarbeid werd de regel, sociale voorzieningen en ziekenzorg bestonden niet, samen met het analfabetisme nam de kindersterfte enorm toe door allerlei kwalen ingevolge ondervoeding en milieuproblemen. Het was de Duitser Friedrich Engels, wiens vader in Manchester fabrieken beheerde, aan wie een van hun arbeidsters de ellende openbaarde, wat zijn sociaal engagement (dat hij deelde met Karl Marx) verklaart.

In 1847[112] had Marx het reeds over het zogenaamde 'industrieel reserveleger' of het leger van werklozen, het massale overschot aan arbeidskrachten: dat was en is nog steeds één van de meest te vrezen wapens van de machtige elite waarmee zij hun intussen bijzonder geperfectioneerde systeem van uitbuiting kunnen continueren. De gouden regel van de schaarste die stelt dat waren duurder worden naarmate zij schaarser zijn, geldt immers ook voor de arbeiders die door de elite immers beschouwd worden als waren, want als instrumenten, als 'verlengstukken van hun machines'. Waar er een teveel is aan arbeiders, zijn arbeiders vervangbaar en derhalve goedkoop. De elite wil de kostprijs van de arbeid zo laag mogelijk houden en zij doet dat door een overschot aan werkvolk te creëren met als resultaat dat werklui inderdaad spotgoedkoop worden. De kerk, via de eerwaarde dorpspastoors, zette de vrouwen onder druk om zoveel mogelijk kinderen te

112 Karl Marx, *Arbeitslohn*, Manuskript („Brüssel, Dezember 1847“), *aus dem handschriftlichen Nachlaß*, MEW (Marx Engels Werke), Band. 6 (1961), S. 552-553.

krijgen met uitgerekend de bedoeling om aldus een overschot aan potentieel goedkoop werkvolk te bekomen. De bevolkingsexplosie die zoveel ophef maakt, vindt hier haar oorsprong. Er wordt gezegd dat de Industriële Revolutie de bevolkingsexplosie heeft opgevangen met haar massaproductie die immers ook de productie van voedsel en andere levensmiddelen betreft maar in feite wil die uitleg slechts het systeem van uitbuiting goedpraten. De waarheid luidt net andersom, namelijk dat de creatie van een zo goedkoop mogelijke fabrieksmens aan de oorsprong ligt van de bevolkingsexplosie. De overbevolking is een product van het kapitalisme, net zoals de overproductie en de overconsumptie dat zijn. Net zoals alle andere waren, werd ook de mens massaal 'geproduceerd'.

Toch is er van overbevolking helemaal geen sprake: het overschot aan werkvolk is een maaksel, een aperte leugen en zoals critici van het systeem het eindeloos herhalen, volstaat een herverdeling van het beschikbare werk om de werkloosheidscrisis op te lossen. 'Overbevolking' is een leugenachtig idee dat in het leven werd geroepen en dat wordt in stand gehouden om 'argumenten' te kunnen oproepen welke de waarde van de mens kunnen degraderen. Als men de leugen kan verkopen dat er een teveel is aan *arbeidskrachten*, kan alras ook makkelijker gezegd worden dat er een teveel is aan *mensen*. Mensen zijn hier reeds tot arbeidskrachten gedegradeerd. Het heet dan dat de economie het met minder mensen een stuk beter zou doen. Vervolgens neigt men ertoe om maatregelen te

nemen, niet om het aantal *arbeiders* te beperken (of om het aantal beschikbare jobs te vermeerderen) maar om het aantal *mensen* te beperken. Daarbij wordt uiteraard als geheel vanzelfsprekend voorondersteld dat de mens ten dienste staat van de economie, wat een absurde vooropstelling is. De economie is een instrument van de mens en in geen geval kan de mens beschouwd worden als een instrument van de economie. Het is nu de hebzucht, die het gouden kalf, het geldwezen, in leven houdt (heel concreet door het letterlijk te voeden met menselijk bloed) die een blindheid creëert voor de meest eenvoudige waarheden en zo gaat men beamen dat zijn werktuigen belangrijker zijn dan de mens. Het kunstmatig creëren van een overschot aan arbeidskrachten (eenvoudig weg door het aantal jobs systematisch beperkter te houden dan het aantal potentiële arbeiders) of dus de creatie van de werklozenmassa, is een van de meest verblindende wapens van de elite waarmee zij de mensen kan doen geloven dat zij 'met teveel' zijn en dat zij dus veel minder waard zijn dan zij wellicht hadden gedacht of gehoopt. Op die manier immers wordt onder het volk concurrentie geschapen (men gaat vechten om een job te kunnen bemachtigen) en dus tweedracht, wat van de overheersing kinderspel maakt en dit volgens het welbekende principe: 'Verdeel en heers!'[113]

3. De waarheid over de oorlog

Een kind vraagt aan een zaaier waarom hij zaait en de man antwoordt: als je dat wil weten, moet je kijken

113 Tekst d.d. 20 augustus 2022.

naar het resultaat van wat ik doe: waar ik gezaaid heb, kan ik oogsten. Ik zaai om te kunnen oogsten.

Om dezelfde reden begint men ook een oorlog: om het waarom te begrijpen, moet men kijken naar het resultaat en het resultaat van een oorlog is een volk dat voor de ene helft uitgemoord is en voor de andere helft opnieuw in het gareel loopt en gedwee zijn leiders volgt. Men voert oorlog om het volk terug aan banden te leggen.

Nu lijkt het erop dat in een oorlog het ene volk het andere uitmoordt maar niets is minder waar: in een oorlog vechten niet de volkeren tegen elkaar; het is de klasse die de oorlog in gang zet, welke strijdt tegen de klasse die naar het front wordt gestuurd. De elites van de strijdende partijen sparen elkaar maar zij zijn even meedogenloos voor het eigen volk als voor het volk van de vijandige natie.

Toen de Franse Revolutie uitbrak, sprongen de edellieden uit het rivaliserende Duitsland hun klassegenoten in Frankrijk bij: in de verklaring van Pillnitz d.d. 27 augustus 1791 stellen koning Frederik Willem II van Pruisen en Keizer Leopold II van het Heilig Roomse Rijk dat zij hun troepen klaar houden om de troon van koning Lodewijk XVI van Frankrijk te verdedigen. En wie weigeren kanonnenvoer te zijn, zijn deserteurs, verraders: zij worden bestraft met de dood met de kogel.

Er zijn derhalve niet één maar wel twee gevechten aan de gang: het eerste gevecht speelt zich af onder het

volk en het lijkt er dan op dat de ene natie de andere bestrijdt maar het andere gevecht is meer fundamenteel: het is de strijd van de heersende klasse tegen haar onderdanen. De elite ontketent een strijd onder het volk om het op die manier te kunnen blijven beheersen. Andermaal uiteraard ingevolge het principe van 'verdeel en heers'.

De ene, zichtbare strijd verkapt de andere die men helemaal niet kan zien maar die wel de kern vormt van het eigenlijke gebeuren. Dat Rusland met het Westen vecht, is wat men allen laat geloven maar in feite gaat het om de machtsstrijd van zowel de Russische als de Westerse elite tegen zowel het Russische als het Westerse volk. De Russische oligarchen en de Europese en Amerikaanse miljardairs kunnen het best met elkaar vinden, zij blijven immers zaken doen en aan elkaar wapens leveren - denk aan Frankrijk - en dit achter een toneel van huichelachtige sancties, terwijl Poetin zijn eigen soldaten inzet met dezelfde meedogenloosheid waarmee hij de Oekraïners afslacht. Ook Biden en de Europese top zien er geen graten in om massaal Oekraïners op te offeren bij de verdediging van de Europese grenzen. Stalins optrekkende leger was voorzien van een achterhoede om zijn rechtsomkeer makende frontsoldaten neer te schieten en ook hier wordt desertie bestraft met de dood met de kogel.

Achter de oorlog schuilt een klassenstrijd. Ligt de oorlog dan niet in het verlengde van de kapitalistische economie, die immers concurrentie is met andere middelen? Niet oorlog is de uitzonderingstoestand maar

wel vrede: het kapitalisme houdt de wereld onafgebroken in oorlog. Warren Buffet, de nu 92-jarige Amerikaan met een vermogen van 109 miljard dollar, schrijft hierover op een sarcastische wijze in *The New York Times* van 26 november 2006: *"Er is wel degelijk klassenstrijd gaande, maar het is mijn klasse, de rijken, die de strijd voeren, en we zijn aan de winnende hand"*[114] En spoort dat ook allemaal niet met wat in de zogeheten complottheorieën verkondigd werd over een verborgen wereldregering van kapitalisten ten tijde van de coronacrisis?[115]

4. Een voorbeeld van apert bedrog uit de coronaperiode: de waarheid over vaccins als heiligschennis en de medische plicht tot wereldwijd bedrog[116]

De eed van Hippocrates bestaat niet meer. Die eed die elke arts moet afleggen, houdt de belofte in nooit iemand kwaad te zullen doen. Maar een heel andere eed blijkt vandaag te worden gezworen: de eed op de medische plicht tot wereldwijd bedrog. Op haar webstek vraagt de advocate meester Carine Knapen die zich in de context van de rechtsstaat inzet voor de waarheid inzake het coronagebeuren zich af of het

114 Het gaat hier om het zich onttrekken aan de belastingplicht door rijke Amerikanen. Zie: *In Class Warfare, Guess Which Class Is Winning*, *The New York Times*, 26 november 2006. Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Klassenstrijd

115 Tekst d.d. 29 augustus 2022.

116 Uit: Panopticum Corona, pp. 905-906 (J. Bauwens, Serskamp 2021).

stijgende aantal coronagevallen in het UK en ook elders iets te maken kan hebben met de vaccinatiecampagne aldaar, aangezien het tijdstip van de aanvang van de beide gebeurtenissen hetzelfde is.[117] En kijk: het *National Center for Biotechnology Information* in Rockville Pike, USA, laat weten via een dringende publicatie dat in een studie over het Covid-19-vaccin werd ontdekt hoe de huidige vaccins mensen ziek maken. Maar als kers op de taart wordt vervolgens de zaak 'getemperd' met het commentaar dat het betrokken mechanisme te ingewikkeld is om de argwaan van het publiek te kunnen wekken. Het ziek-maken gebeurt *"via antilichaamafhankelijke versterking"*, zo luidt het en dat staat er: *"Dit risico wordt voldoende verdoezeld in protocollen voor klinische onderzoeken en toestemmingsformulieren voor lopende covid-19-vaccinonderzoeken dat het onwaarschijnlijk is dat de patiënt dit risico voldoende begrijpt, waardoor werkelijk geïnformeerde toestemming van proefpersonen in deze onderzoeken wordt vermeden."* (sic!) Dat deze risico's niet werden medegedeeld aan proefpersonen en nu evenmin worden medegedeeld aan patiënten die zich laten vaccineren, druist uiteraard in tegen alle medische en ethische regels.[118] Mocht Hippocrates dit weten, hij draaide zich om in zijn graf.[119]

117 https://www.carineknapen.info/post/is-er-een-verband-tussenstijging-besmettingen-en-vaccinatie

118 Wie hun ogen niet kunnen geloven, kunnen zich er hier van verzekeren dat het allerminst gaat om nepnieuws: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33113270/ .

119 Tekst d.d. 6 januari 2021.

Kunst als wapen

Krieg und Leichen, die letzte Hoffnung der Reichen

De Antwerpse stadsdichteres Ruth Lasters is lang niet de enige artiest die gemuilkorfd wordt omdat zij kunst als wapen gebruikt tegen de moordende dwaasheid van de machthebbers. Kunst als zodanig verdient die naam niet langer als zij zich niet engageert omdat elke vorm van negationisme slechts een vervalst beeld van de werkelijkheid kan brengen. Exemplarisch is de zieke en moordende droom van het nationaalsocialisme dat in dat verband waarheidsgetrouwe kunst veroordeelde als 'entartete Kunst': kunst kon nog slechts als staatspropaganda. Het nationaalsocialisme werd inzake de aanwending van kunst als instrument van de macht voorafgegaan door bijvoorbeeld het bastion van de katholieke kerk met haar belachelijke 'index'.

Het begrip 'extreem rechts' stamt uit de Franse Revolutie en *"verwijst naar personen of occasionele verenigingen die het verdwijnen van de maatschappij van het Ancien Regime* [waarbij de macht zich zogezegd 'naar Gods wil' situeert bij de adel en in de kerk] *betreuren en zich tijdens de eerste parlementaire vergaderingen resoluut rechts positioneren (ten opzichte van het bureau van de voorzitter)."*[120]

120 https://www.belgiumwwii.be/nl/belgie-in-oorlog/artikels/extreem-rechts.html

Extreemrechts wil dus geen revolutie, het wil terugkeren naar de simpele 'orde' van weleer met erkenning van het gezag van koning en paus. Extreemrechts heet dan 'contrarevolutionair' te zijn of teruggrijpend naar vroeger, 'reactionair'. Het begrip 'extreemrechts' is intussen danig geëvolueerd dat men er alle kanten mee uit kan, zoals dat ook het geval is met de andere posities in het politieke spectrum en zo bijvoorbeeld zegt men over het anarchisme dat er zoveel anarchismen zijn als er anarchisten zijn. Er zijn vele soorten liberalisme, socialisme enzovoort. Vandaag echter blijken extreemrechts en extreemlinks elkaar te vinden in hun afkeer voor het kapitalisme maar ook dat is niet meer het geval omdat afkeer van staatsinmenging vrij spel geeft aan liberalisme en derhalve aan kapitalisme. Dezelfde paradox vindt men trouwens terug waar men ziet hoe extreme vrijheid resulteert in monopolievorming (economische dictatuur) en derhalve in absolute onvrijheid.

De kwestie van het rechtse extremisme wordt al te vaak verkeerd gesteld als een zaak van samenscholing rond een zekere ideologie welke te vrezen valt. In werkelijkheid gaat het oorspronkelijk veeleer om de verwerping van zekere ideologieën, waarna een leegte ontstaat die dan wordt opgevuld met een al te simplistische ideologie en dat is vaker de opvatting dat men de natuur als voorbeeld moet nemen en dat men die best een handje helpt, wat neerkomt op een hulde aan het recht van de sterkste, een miskleun van een ideologie die Hitler inspireerde voor de installatie van

zijn concentratiekampen maar die tevens vrij spel geeft aan het ongeremde liberalisme met zijn kapitalistische economie waarvan het onafwendbare verlengstuk de regelrechte oorlog is.

Extreemrechts vindt weliswaar dikwijls zijn bron bij een gevoel van groeiende onzekerheid dat voortspruit uit maatschappelijke onduidelijkheid die grondt in de vaststelling dat bewindslieden onbetrouwbaar zijn en niet capabel om bijvoorbeeld de belangen van het volk te verdedigen en dan gaat het heel vaak om de veiligheid. Maar dat is niet wat extreemrechts van andere ideologieën onderscheidt want in een onvrede met het bestaande vinden ze zowat allemaal hun voedingsbodem.

De voedingsbodem van revolutionaire partijen is weliswaar een bewind dat niet langer het krediet van het volk geniet omdat het dat ook niet verdient. Bewindslieden zijn vooralsnog op legale wijze aan de macht gekomen en zij weten zich telkenmale opnieuw verkiesbaar te maken middels een zekere macht en allerlei invloedssferen waarmee zij kiezers onder druk zetten en hun in feite in een keurslijf dwingen. Katholieke partijen zijn hiervan het schoolvoorbeeld omdat zij onderwijsinstellingen, klinieken, ouderlingentehuizen en vele andere instituten besturen en derhalve de lakens uitdelen inzake jobs, inkomens en dus materiële bestaanscondities. De socialistische partij heeft vergelijkbare handelwijzen en ook de liberale en de andere zuilen: allemaal dwingen zij het deel van het volk dat uit hun handen eten moet tot een

stemgedrag dat niet steunt op vrije wil en op verstandelijk overleg maar dat zich louter oriënteert op materieel gewin of op vooruitzichten inzake bestaansmogelijkheden. De ideologische argumenten of de partijstandpunten, voortspruitend uit een specifieke retorica of leugenaarskunst, dienen bijna alleen nog om de eigenlijke, hierboven genoemde motieven te verkappen en dit aperte gebrek aan ideologie dat maakt dat er als het ware nog slechts één koek overschiet waarmee iedereen elke richting uit kan, enerveert de kiezers dermate dat zij overgaan tot een zekere weigering, een zeker verzet. In feite verzet men zich tegen de huichelarij welke ontstaat waar argumenten vloeken met motieven, men verzet zich tegen onbetrouwbaarheid, men pikt het niet langer dat politici weg komen met gemeen bedrog. Omdat men er niet in slaagt om via de geëigende wegen hieraan iets verhelpen daar deze wegen bezet worden door wie de macht hebben, gaat men als het ware ondergronds. Het is nu dit zich ondergrondse ophouden dat onrust veroorzaakt alsook angst voor het onzichtbare complot, voor de verborgen samenzwering.

In feite ontbreekt in principe elke organisatie van de massa die niet langer tevreden is maar deze massa wordt gedetecteerd door lieden die zichzelf dan als leiders naar voor schuiven, soms zonder dat zij zelf deel uitmaakten van de ontevreden burgers als zodanig. Deze leiders komen ofwel uit het niets ofwel uit een eerdere mislukte 'wettige' politieke carrière en zij slagen daarin omdat zij niet via verkiezingen aan de

macht komen maar via allerlei sluikwegen welke alleen gedijen waar partijvorming ondergronds gebeurt. De motieven van ook deze 'politici' zijn niet altijd even edel en men kan bijvoorbeeld denken aan de leden van extreemrechts in de Amerikaanse burgeroorlog zo'n 160 jaar geleden: zij vormden het zuiden van de V.S., waren racistisch en voor het behoud van de (neger)slavernij omdat zij daar (overigens meestal van thuis uit en dus door hen beschouwd als een verworven recht) grof geld mee verdienden terwijl de abolitionisten in het noorden minder afhankelijk waren van uitbuiting en mensenhandel. De partijvorming in het zuiden betrof gedeelde belangen, met name rauw materieel gewin, terwijl de abolitionisten in het noorden met grote woorden schermden en met hoogstaande morele principes. Zij konden het zich veroorloven, zo fluisterden wellicht de stoute tongen en een vergelijking met de toestand vandaag is misschien niet eens zo ver naast de waarheid gegrepen: ontevreden burgers zijn vaker mensen die alvast geloven dat hun levensstandaard zal te lijden hebben onder bijvoorbeeld immigratie, omdat migranten beneden de prijs werken, overuren kloppen, kortom: 'vals spelen' op de arbeidsmarkt die mensen van hier niet langer controleren. De leden van de meer gesettelde burgerij zijn geschoold en hebben banen die geen concurrentie hoeven te vrezen van de veelal ongeschoolde immigranten en daarom ook kunnen zij het zich veroorloven om ethische principes om u tegen te zeggen te blijven verdedigen. Eenzelfde kloof gaapt

tussen het volk en de elite waar het de veiligheid betreft: rijkelui resideren in goed bewaakte wijken, zij hebben ruimte en hun leefruimte is ook overzichtelijk; armen daarentegen zitten opeen gepakt in flatgebouwen waar heel vaak misdaad aan het oog (van de politie) onttrokken blijft.

Edoch, opvallend genoeg is het niet zo dat het racisme zich beperkt tot de armere lagen van de bevolking: de (zelfverklaarde) leiders van bijvoorbeeld extreemrechts zijn vaker rijkelui en bovendien opportunisten. Misschien is het wel zo dat het volk door zijn zelfverklaarde leiders wordt misleid in een zeer specifieke zin. Het gaat immers slechts schijnbaar om een strijd van het eigen volk tegen de andere omdat de plots opduikende leiders dat zo voorstellen. Zij doen dat om de aandacht af te wenden van de feiten want als men beter toekijkt, ziet men het om een klassenstrijd gaat: het is de elite die vreest voor machtsverlies omdat zij op een vreemde kudde helemaal geen vat hebben. Zij gebruiken de eigen kudde om de vreemde die zij niet beheersen kunnen te bestrijden en zij doen door middels de beproefde methode van demonisering, zij zaaien angst en zij creëren vijanden waar er geen zijn. Het volk als zodanig is immers best bereid om samen met andere volkeren in zee te gaan, zij hebben immers allen dezelfde 'eenvoudige' doelstellingen en problemen, het is pas de 'elite', het soort van mensen dat zich verveelt en dat nooit genoeg heeft, welke tweestrijd zaait vanuit haar beveiligde schuilkelders. En dit doet denken aan het Kunstwerk uit 1932 van de

Berlijnse dadaïst John Heartfield (Helmut Herzfeld), een fotomontage getiteld: *"Krieg und Leichen, die letzte Hoffnung der Reichen"*.[121] [122]

121 https://heartfield.adk.de/node/5609
Kunst als wapen. Zie: https://www.br.de/kultur/heartfield-ns-dokumentationszentrum-100.html
122 Tekst d.d. 4 september 2022.

Over het verkapte grootschalige pesten

Over pesten werd al heel veel geschreven maar opvallend genoeg gaat men in de meeste definities eigenlijk totaal voorbij aan de essentie van pestgedrag. Pesten heeft weliswaar te maken met het berokkenen van kwaad aan een ander maar het bijzondere aan pesten is wel dat de dader ervoor weet te zorgen dat hijzelf altijd buiten schot blijft: hij handelt zodanig dat men hem niet kan aanwrijven wat hij doet, hij let erop dat zijn slachtoffer zich niet kan verweren, dat niemand hem met de vinger kan wijzen: hij komt met zijn misdaad weg.

Dat is ook wat zijn slachtoffer, dat vaak ook de enige getuige is, mateloos frustreert en tot wanhoop drijft. Het woord 'pesten' bevat nochtans deze kern waar het betekent dat men iemand de pest aandoet of met de pest besmet want wie iemand besmet, *in casu* met de pest, kan in feite moeilijk met de vinger worden gewezen omdat het gaat om een kwaal waarmee men eerst zelf besmet moet worden vooraleer men ze kan doorgeven, zodat ook in dit geval de eigenlijke aanstoker van het kwaad niet aanwijsbaar en dus onvindbaar blijft en ongestraft, onaangepakt, altijd onverholpen. Pesten is in wezen aan een ander kwaad verrichten en er daarbij op toezien dat men zelf straffeloos blijft en, meer dan dat, ook vrij van schuld - of dan toch van mogelijke beschuldigingen. Pesten heeft derhalve te maken met recht en onrecht: pesten is

mogelijk waar recht onmogelijk werd.

Er is dezer dagen wat te doen omtrent gepersonifieerde autonummerplaten welke door hun houder worden gebruikt om zekere kwade intenties aan anderen en dan uiteraard vooreerst aan de slachtoffers daarvan duidelijk te maken terwijl tegelijk gezorgd wordt voor voldoende dubbelzinnigheid zodat beschuldigingen altijd onterecht gaan lijken wegens het beginsel van het voordeel van de twijfel.

Met bijvoorbeeld het verspreiden van verholen want dubieus gehouden nazisymboliek in het verkeer en dus in de openbaarheid worden welbepaald door pesters beoogde slachtoffers getroffen en wel op zo'n wijze dat zij hiertegen helemaal geen verweer hebben omdat de daders zich, als puntje bij paaltje komt, zullen verschuilen achter het dubieus karakter aangaande hun malafide uitlatingen. Zolang de letter van de wet gerespecteerd wordt en precies doordat die wordt gerespecteerd, kan haar geest worden verkracht en dat dit continu gebeurt op grote schaal, is een publiek geheim.

Gepersonifieerde nummerplaten zijn eigenlijk klein bier vergeleken bij heel wat dieper wortelende handelwijzen waarbij men niet meteen aan pesterijen zal denken als men, zoals hoger reeds gezegd, voorbijgaat aan de essentie van het pestgedrag dat immers ligt in de listigheid van de dader die zelf buiten schot weet te blijven en die derhalve geheel straffeloos aan een ander kwaad kan (blijven) berokkenen. Die

blindheid voor de essentie van het pesten maakt dat dit kwaad in de openbaarheid kan geschieden terwijl geen haan er zal naar kraaien.

Een schrijnend voorbeeld is het populisme bij zekere politici die bijvoorbeeld aan langdurige werklozen, geheel strijdig met de mensenrechten, pensioen willen ontzeggen of hen tot ongeacht welk karwei willen kunnen verplichten - het populisme waarvan gezegd moet worden dat het wezenlijk behoort tot de ergste misdaden van deze tijd en wel vooral omdat het onmiskenbaar genocidale effecten heeft. Politici die zich hiervan bedienen, verdienen niets minder dan onmiddellijke ontzetting uit hun ambt, levenslang verbod om nog politieke functies waar te nemen, vermeerderd met de vrijheidsberoving waarmee zij feitelijk hun talloze slachtoffers opzadelen.

In de hedendaagse theologie wordt de hel niet zonder redenen gedefinieerd als een toestand waarbij men beroofd is van elk contact met anderen: de isolatie van mensen of hun sociale uitsluiting is namelijk de allerergste straf gebleken die men iemand kan doen ondergaan. Nu participeren mensen aan de samenleving pas middels hun persoonlijke bijdrage naar best vermogen en dat is hun arbeid, waarvan in de huidige constellatie een geldige waardering zich quasi uitsluitend manifesteert als de financiële vergoeding in de vorm van loon. Arbeid is dan ook in de allereerste plaats een elementair mensenrecht en uitgerekend politici moeten ervoor instaan dat aan alle burgers zonder uitzondering dit recht zal worden verschaft.

De veroordeling van mensen aan wie dit recht ontzegd wordt, is de reinste pesterij omdat aan de slachtoffers aldus niet één maar twéé keer onrecht wordt gedaan: een eerste keer waar zij geen toegang krijgen tot de arbeidsmarkt en een tweede keer waar zij daarvoor zelf verantwoordelijk *gehouden worden* (zij worden aldus nota bene vals beschuldigd) en wel uitgerekend door degenen die voor de werkgelegenheid verantwoordelijk *zijn* (waardoor dezen de eigen schuld verdonkeremanen) en dat zijn de politici.

Politici die middels hun alom gekende openbare uitlatingen (welke zij geheel onterecht bestempelen als vrije meningsuitingen) deze slachtoffers pesten, houden zichzelf buiten schot door de schuld van het kwaad in de schoenen van hun slachtoffers te schuiven en zij weten het gelijk aan hun kant te krijgen middels de instemming van een helaas immer in aantal toenemende, onnadenkende en immorele massa met stemrecht.

Deze verkrachters van de geest van de wet dreigen verkozen te worden zoals ooit Adolf Hitler en zijn trawanten verkozen werden waarna de ondergrondse misdaden eensklaps wet werden: zes miljoen joden, zigeuners, homo's en nog andere in de ideologie van het nazisme ongewenste categorieën van mensen werden ondergebracht in kampen en aldaar vergast met de medewerking van het voltallige staatsapparaat: deskundige artsen, scheikundigen en nog andersoortige geleerden werkten de massamoordplannen concreet uit, gerenommeerde bedrijven leverden het gas en de

uitrusting bedoeld om in de kortst mogelijke tijd zo veel mogelijk mensen om te brengen, nette burgers achtten het hun plicht om gehoorzaam de bevelen uit te voeren die niet langer van ondergronds kwamen maar van hogerhand omdat een gewetenloze kiezersmassa de criminelen aan de macht bracht: de bevelen om miljoenen mensen op te ruimen - een betere oplossing konden deze politici niet bedenken, het was hun 'Endlösung', hun eindoplossing.

De massa aan zelfmoordenaars die bij uitstek ons eigen land bezwaart en waarvan geweten is dat zij hun wanhoopsdaad steeds vaker stellen ingevolge een gebrek aan waardering voor hun elementaire rechten - deze eindeloos aanwassende colonne aan jammerlijke doden heeft, voor wie het nog niet zouden gesnapt hebben, uiteraard ook *daders*.

En deze daders weten zich te onttrekken aan hun verantwoordelijkheid, in hun listigheid weten zij zelf buiten schot te blijven, zij slagen erin om hun slachtoffers te beschuldigen van de misdaden die niet deze slachtoffers maar zijzelf begaan en zij kunnen dat doen omdat zij het volgen van de wet naar de letter benutten om aldus haar geest geweld te kunnen aandoen. Deze massamoordenaars gaan vrijuit omdat zij als geen ander niet alleen de retorica beheersen of de kunst van het liegen maar ook nog uitmunten in die andere kunst, met name de 'kunst' van het pesten. *Homo homini lupus* is een spreuk die, getuige de dode taal waarin wij haar onthouden hebben, uit reeds lang vervlogen tijden stamt.

Nog meer verborgen dan het pesten middels verholen symbolen en het pesten middels populisme, is die vorm van pesten welke erin bestaat het volk te pluimen ('bestelen' is een veel te onschuldige term) 'op pesters wijze', wat dus wil zeggen: zonder dat de bestolenen zich kunnen verweren, en dit alleen al omdat zij het niet door hebben dat zij bestolen worden.

Zoals algemeen bekend, wordt van het arbeidersloon van elke burger een groot deel bij de bron afgehouden om de kas van de sociale zekerheid te spijzen, waaronder de ziekenkas. Het geld van de ziekenkas is het bezit van het volk, het is een solidariteitskas, bedoeld om wie ziek worden, bij te staan. De ganse medische sector leeft derhalve quasi uitsluitend van het geld uit deze kas dat door alle arbeidende mensen werd verdiend. Het zijn omzeggens de arbeiders die de medici tewerkstellen.

Als iemand ziek wordt, gaat hij naar de huisdokter en die stuurt hem door naar de kliniek voor een onderzoek of, vaker nog, voor een ganse reeks van onderzoeken. Dan volgen de behandelingen door specialisten. In principe doen al deze geleerde vaklieden hun uiterste best om hun patiënten te helpen om weer gezond te worden of om hun lijden te verlichten maar het probleem is dat zij allen arbeiden met middelen die niet de hunne zijn, zoals peperdure machines voor het nemen van röntgenfoto's, scanners en nierdialysetoestellen alsook een gigantische wereldwijd georganiseerde en georkestreerde infrastructuur, een netwerk van ziekenhuizen,

verbonden aan universitaire opleidingen en een zich alom vertakkende en voortdurend vernieuwende farmaceutische industrie. De medici zelf zijn slechts arbeiders in een systeem van een georganiseerde specialistische bedrijvigheid welke in feite volledig aan hun controle ontsnapt en aldus bevinden zij zich in de positie waarin sinds de aanvang van de industriële revolutie ook de fabrieksarbeiders zich bevinden: zij werden van langs om meer herleid tot verlengstukken van machines die ver boven hun hoofd uit tornen en die een eigen dynamiek volgen welke uiteindelijk gestuurd wordt door de moordende wetten van een kapitalistische economie. Zij werden opgeleid om eigenhandig hun patiënten te helpen maar als puntje bij paaltje komt, dienen zij blindelings te gehoorzamen aan bevelen 'van hogerhand' die, zoals ook onlangs ter gelegenheid van een wereldwijde gezondheidscrisis blijken mocht, niet altijd stroken met de opgedane inzichten en met de te volgen ethische regels, als zij daar niet al regelrecht tegenin druisen.

Er bestaat een kaste van mensen die zich, te oordelen naar hun ogenschijnlijke gigantische rijkdom, in feite geheel onttrekken aan de wetten die het volk als zodanig in de pas houden en omdat macht ervoor zorgt dat zij onzichtbaar blijft, weten wij weinig of niets over die andere wereld waarvan niemand het bestaan kan ontkennen zonder de ogen te sluiten voor het licht. Een en ander gaat lekken van zodra onderzoeksjournalisten erin slagen om bijvoorbeeld aan te tonen dat - om in de medische sector te blijven - het somtijds helemaal niet

de bedoeling is om mensen te genezen: steeds vaker heeft het er de schijn van dat patiënten worden aangewend als louter middel voor het versassen van kapitalen van de ziekenkas naar de niet nader te noemen organisatie welke zich in deze tijden positioneert op die plekken die tot voor kort nog ingenomen werden door de kerk met haar voorgewende macht over niet alleen het leven maar bovendien het eeuwige leven. Die fabels over het hiernamaals doen het sinds kort niet meer in alvast een goed deel van de meer ontwikkelde wereld maar andere fabels over het hiernumaals nemen vandaag hun plaats in en zij zijn zo mogelijk nog absurder dan de verzinsels van weleer. Zo kon men onlangs lezen dat gerenommeerde astronomen (die nota bene met miljarden spelen) bekenden hoe beelden van het heelal, zogezegd gemaakt met ruimtetelescopen, in feite foto's waren van een schijfje salami. Over de onverschilligheid over dergelijke toestanden die mensen met gezond verstand tot wanhoop drijven, schrijft Primo Lévy, die de concentratiekampen overleefde, dat zij nog erger zijn dan de holocaust: zij maken dat die pest welke alle andere plagen in hoge mate overtreft, kan doorgaan totdat al het schone wordt gebagatelliseerd en alleen nog het geweld van de oorlog zal overschieten.

Ivan Illich was met onder meer zijn *Medical Nemesis* een van de stoute tongen die het aandurfde om een tipje op te lichten van de sluier die een kwaad bedekt dat groter is dan het geloof van stervelingen kan

bevatten maar vandaag zijn deze zogenaamde verspreiders van nepnieuws een beetje verstomd of dan toch onhoorbaar geworden, onder meer ingevolge welbepaalde soorten van vervolging waarvan men zou denken dat zij alleen in China gepraktiseerd worden of in het Rusland van Vladimir Poetin. Uiteraard past in dit plaatje de nog niet verleden coronahistorie waarbij een bijzonder kleine groep van superpesters de voltallige wereldbevolking den duvel heeft aangedaan, gewis voor nog een niet te tellen aantal jaren. En in het verlengde daarvan duikt dan uiteraard het spook op van de oorlog, schitterend vertolkt als de hyena met de hoge hoed die over lijken gaat in de collage van John Heartfields *Krieg und Leichen, die letzte Hoffnung der Reichen*. In het Westen applaudisseren de katholieke bisschoppen voor de Oekraïners die met onze wapens aan het front tegen het Oosten gaan sneuvelen omdat zij aldus de naastenliefde als geen ander zouden dienen en in het Oosten jaagt de orthodoxe patriarch de Russen de dood in naar datzelfde front tegen het Westen. Poetin rekruteert kanonnenvlees bij daklozen en schooiers zoals men ook doet in Amerika of in het vreemdelingenlegioen in Frankrijk waar gevangenen kunnen kiezen voor de gevaarlijke vrijheid van de frontstrijd. Altijd al heeft men de 'nuttelozen' als kanonnenvlees verschoten, getuige de begraafplaatsen uit de beide wereldoorlogen in de westhoek waar de bordjes op de zerken bijna uitsluitend Afrikaanse en Aziatische namen van uit de kolonies gerekruteerde frontsoldaten dragen.

De medische sector is een dankbaar voorbeeld omdat gezondheid ons ook aanspreekt door onze natuurlijke afschuw voor het lijden maar in feite is elke sector aangetast door die niet nader te benoemen pest: het onderwijs beschouwt haar leerlingen als klanten, de economie reduceert mensen tot producenten-consumenten; kortom: zijn werktuigen heersen over de mens en het is dan uiteraard de vraag of die kaste van supermensen die zich aan elke wet lijken te onttrekken wel echt bestaat, met andere woorden: of zij niet een fata morgana is, terwijl in werkelijkheid een volstrekt anoniem en onpersoonlijk systeem het mensdom beheerst en beheert: de onpersoon bij uitstek, de gewezen stadhouder van de Schepper van hemel en aarde, die sinds oudsher bekend staat als zijn tegenstrever, de *diabolos*, de superpester of de duivel.[123]

123 Tekst d.d. 7 september 2022.

Totalitarisme ten voeten uit: de vervolging van Mattias Desmet, symptoom van de totalitaire staat

Onder de titel: *"'Onzinnig en wetenschappelijk ondermaats': ook lesmateriaal van Mattias Desmet nu onder vuur"* schrijft de krant De Morgen d.d. 9 september 2022: *"Psychologieprofessor Mattias Desmet (UGent) gebruikt zijn eigen boek* [n.v.d.a.: Het betreft het in januari van dit jaar verschenen werk getiteld: "De psychologie van het totalitarisme"] *als leermateriaal voor het vak dat hij onderwijst. Is dat wel geoorloofd voor een boek dat zo gecontesteerd is. 'Het is compleet onzinnig en wetenschappelijk volledig ondermaats.'"*

Filosofieprofessor Etienne Vermeersch publiceerde in 1988 *De ogen van de panda*, een bestseller die overigens nog steeds in de handel verkrijgbaar is, en in zijn colleges kondigde de auteur telkenjare dit boekje aan als te kennen leerstof waaruit tenminste één examenvraag zou gesteld worden. Als deze 'toonaangevende filosoof', zoals hij door velen terecht wordt genoemd, een boek van zijn hand *"als leermateriaal gebruikt voor het vak dat hij onderwijst"*, waarom dan zou professor Mattias Desmet dat dan niet mogen doen? De Morgen suggereert dat dit misschien wel niet geoorloofd is *"voor een boek dat zo gecontesteerd is"* maar dat was *De ogen van de panda* ook en wel om meer dan één reden. Afgezien van het feit dat dit essay over

milieu-ethiek volgens Vermeersch' collega Rudolf Boehm niet bijster origineel was daar het zich zou geïnspireerd hebben op een eerder artikel van Boehm in diens tijdschrift *Kritiek* waarin deze de problematiek van het *WTK*-bestel aankaartte, meer bepaald de marxistisch geïnspireerde theorie dat het samenspel van *W*etenschap, *T*echniek en *K*apitalisme rampzalig is voor het milieu, waarbij Boehm wel degelijk verwijst naar de bron, met name het maatschappijkritisch werk van Herbert Marcuse uit de zestiger jaren - afgezien daarvan kan men zich de vraag stellen of het wetenschappelijk gerechtvaardigd zijn van de aanwending van ideologisch gekleurde teksten als te kennen leerstof aan een universiteit niet sowieso betwistbaar is, al moet men dan ook de regel dat niet mag gemeten worden met twee maten en met twee gewichten in acht nemen voor op eender welk geloof geïnspireerde publicatie: in hoeverre is die niet onzinnig en niet wetenschappelijk ondermaats en waar eindigt de heksenjacht als men die lijn doortrekt?

Maatschappijkritiek is per definitie volstrekt onmogelijk van zodra het taboe wordt geheiligd om gangbare praktijken (in dit geval: de aanpak van de coronacrisis door de *WHO*) te contesteren en is niet precies dat het kenmerk bij uitstek van een totalitair regime? En waarschuwt uitgerekend *De ogen van de panda* ons niet met aandrang voor de actuele praktijken onder het juk van het gouden kalf dat immers maakt dat het *K*apitaal de *T*echniek en de *W*etenschap corrumpeert?[124]

124 Tekst d.d. 9 september 2022.

David en Goliath: andermaal over de hetze rond Mattias Desmet

Dat Mattias Desmet zich in het oververhitte interview met de Amerikaanse complotdenker Alex Jones zou laten ontvallen hebben dat hij persoonlijk een openhartoperatie zag plaatshebben onder hypnose en zonder verdoving is een 'simplificatie' die hem door zijn tegenstanders niet gauw zal vergeven worden maar die hij zeer zeker deed in functie van de toegankelijkheid van de inhoud van niet eenvoudige doch ware wetenschappelijke stellingen voor een groot en niet altijd even geleerd publiek. Het is een methode waarvan bij uitstek politici zich bedienen - tot in het absurde waar zij met een enkele slogan immers een hele ideologie proberen te omvatten maar zij doen het uiteraard omdat in een democratie de middenmoot doorweegt.

Dat hypnose bij operaties verdoving kan vervangen is overigens een feit en wie daarvan op de hoogte is en meteen ook weet dat het om een voor velen moeilijk voorstelbaar gegeven gaat, zal door omstandigheden noodgedwongen wel zijn toevlucht moeten nemen tot simplificaties want anders dreigt zijn betoog niet op te schieten en ik durf niet te gokken hoeveel één seconde zendtijd in de *State*s wel kosten kan!

Als zijn tegenstanders daar graten in zien (en uiteraard willen zij niets minder dan zijn vel want in zijn

optreden ontwaren zij gewis een schending van een door hen geheiligd taboe - met name de [soms wettelijk bekrachtigde] onschendbaarheid van hun gezag), dan eisen zij in feite dat Desmet aan een door de band ongeletterd, onaandachtig en massaal Tv-publiek in een tijdspanne van luttele seconden uiterst moeilijk toegankelijk wetenschappelijk materiaal gaat doceren en koesteren zij bovendien de absurde verwachting dat ook maar iemand daarin kon slagen. Dat die verwachting welke een eis is, op zijn zachtst gezegd onrealistisch moet heten, wordt al bewezen door het feit dat de betrokken leerstof zelfs voor heel wat psychologiestudenten te moeilijk blijkt, daar zij zich te vierklauw naar de media spoeden om daar hun beklag te doen over wat zij dan bestempelen als 'onverstaanbaar'. Indien het feit dat zekere studenten zakken voor het examen de verantwoordelijkheid was van de prof die het dan allemaal niet duidelijk genoeg zou uitgelegd hebben, dan kon men dat ook met zekerheid zeggen met betrekking tot een Tv-publiek maar het talent en de inspanningen moeten uiteraard van twee kanten komen, ook in culturen waarin mensen eraan gewend geraakt zijn om alles ingelepeld te krijgen. Neen, die eis van Desmets tegenstanders is niet onrealistisch doch zonder meer malafide en dat zelfs het door hun vermeende 'tegenstander' aangebrachte excuus van de 'expert-blindness' hen nog bezwaarlijk als verontschuldiging kan dienen is uiteraard hun eigen verantwoordelijkheid.

Het feit dat Desmets vergelijkingen van het

'coronatotalitarisme' met dat van de nazi's bij sommigen verbijstering wekken, kan slechts worden toegeschreven aan de ongeletterdheid van de laatstgenoemden: zij blijken geheel onwetend omtrent het optreden van exact dezelfde verbijstering reeds meer dan een halve eeuw geleden bij de Amerikaanse psycholoog Stanley Millgram die dan beroemd werd met zijn zogenaamde 'gehoorzaamheidexperiment' dat met altijd eendere resultaten tot in den treure werd herhaald.

Desmet deelt de afmattende frustratie welke erin bestaat de moeilijk toegankelijke waarheid met zekerheid te kennen en niet te kunnen mededelen omdat er geen oren naar zijn, met tal van waarheidssprekers, zowel politieke dissidenten als grote geleerden in het zog van Copernicus. Maar dat de theorie van Desmet allerminst nieuw is doch slechts een toepassing van wat onder gestudeerde mensen bijna een eeuw lang verworven kennis zou moeten zijn, laat zien hoe ver een door arrogantie aangetaste samenleving kan afglijden naar de blindheid van het onverstand.[125]

125 Tekst d.d. 10 september 2022.

II. HET SCHIJNBESTAAN

Een onpersoonlijke macht is bezig de mensheid in een virtuele wereld naar binnen te lokken om die daarin op te sluiten

1. Dingen, woorden en getallen

De avatar is ons al bekend: het is oorspronkelijk een (Sanskriet) begrip uit het Hindoeïsme dat verwijst naar "(...) *het incarneren of verschijnen van een (abstracte) god in de wereld in de persoon van een levend wezen*".[126] Het is een emanatie van de godheid in de mensenwereld.[127] En met betrekking tot de computerwereld is een avatar *"de representatie van de persoon van vlees en bloed in de virtuele wereld of fantasiewereld."*[128]

Wie zich identificeert met zijn avatar of wie door anderen daaraan gelijkgesteld wordt, treedt een wereld binnen of wordt een wereld naar binnen geduwd die grondig verschilt van de echte werkelijkheid en spontaan denkt men dan aan een spel met eigen regels dat binnen de realiteit bestaat, als het ware als een sub-realiteit. De regels van het spel kunnen grondig verschillen van de onontkoombare wetten van de werkelijkheid en over het algemeen is men zich niet

126 https://nl.wikipedia.org/wiki/Avatar_(hindoe%C3%AFsme)
127 Ib.
128 https://nl.wikipedia.org/wiki/Avatar_(computer)

ten volle bewust van de betoverende kracht van het spel en van de macht die het soms over de realiteit weet uit te oefenen. De macht die spelregels kunnen hebben alleen al over ons waarnemingsvermogen wordt bijvoorbeeld uitnemend geïllustreerd door het toneelstuk *Dogville* van Lars von Trier waarin het decor zich beperkt tot een reeks van afspraken en zo worden muren gerepresenteerd door krijtlijnen op de grond terwijl de toeschouwer binnen de kortste keren een echt decor blijkt waar te nemen.

Maar het gegeven van de subrealiteit of het spel is allerminst nieuw en evenmin nieuw is het verschijnsel waarbij de subrealiteit de plaats van de werkelijkheid zelf gaat innemen terwijl de werkelijkheid zelf verdrongen wordt naar het tweede plan. Dat verschijnsel deed zich namelijk voor van zodra de mens afbeeldingen ging maken van de werkelijkheid, van zodra hij dus is beginnen spreken en vooral schrijven, wat een aanvang neemt met aansprekingen en derhalve met naamgevingen: de naam is de avatar van het werkelijke ding in de wereld van de taal die binnen de authentieke werkelijkheid bestaat maar die eigen regels heeft die van de wetten die over de werkelijkheid heersen, afwijken.

Dat in de loop van de tijd de wereld van de taal de werkelijkheid zelf is gaan overheersen, is omzeggens een publiek geheim dat wij bijvoorbeeld kennen uit het gezegde: *"Quod non est in Scriptis, non est in mundo": "Wat niet in de (Heilige) Schrift staat, bestaat ook niet in de wereld"*. Het beginsel heeft zich genesteld in de

rechtspraak waar geldt dat een rechter geen rekening houdt met wat niet in de processtukken staat en wij kennen het principe ook in de politieke wereld waar de sanspapiers behandeld worden als onbestaande mensen omdat men er blijkt van uit te gaan dat men zijn menszijn aan zijn burgerschap te danken heeft.

Dat is overigens een succesrijke theorie welke steunt op de leer dat het denken een verinnerlijking is van de dialoog, het geweten een verinnerlijking van de wetten en het menszijn een product van de staatsvorming. Dit alles overeenkomstig de leer van de Schrift en meer bepaald (vooral) het eerste van de twee scheppingsverhalen in het boek Genesis, de hoofdstukken 1 en 2, waar het woord Gods de dingen beveelt te bestaan. Dat wordt herhaald in het evangelie volgens Johannes: *"In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. In het Woord was leven en het leven was het licht der mensen; en het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet gegrepen."*[129]

Zo is reeds in de eerste geschreven teksten te zien hoe de wereld van de taal zichzelf fundamenteler is gaan achten dan de wereld die zij benoemt. Aanvankelijk werden de namen op de dingen geplakt maar alras is men gaan geloven dat de dingen hun wezen aan hun namen ontlenen: de dingen worden geschapen middels de woorden die hen bevelen te bestaan.

129 *Joh.* 1: 1-18.

Chronologisch gaan de dingen vooraf aan hun namen doch ontologisch is het net andersom: pas met hun namen worden de dingen erkend en krijgen zij toegang tot de wereld. En voor het gerechtvaardigd zijn van deze al dan niet schijnbare omkering valt wel heel wat te zeggen. In het hoofdstuk II.4, getiteld: *Het wezen van het denken en het wezen van de taal*, in: Trans-atheïsme werd deze problematiek al uit de doeken gedaan.[130]

130 Samenvatting: "Afbeeldingen van de werkelijkheid verleiden de waarnemer tot het identificeren van deze afbeeldingen met de werkelijkheid zelf: hij kijkt met de ogen van de afbeelder, die aldus het monopolie over zijn Zien, en dus macht over hem verwerft. Tussen de waarnemer (/de denker) en de werkelijkheid hebben zich aldus clusters van macht gevestigd; de waarnemer (/de denker) is van de werkelijkheid vervreemd: het is niet langer zijn eigen waarnemen en zijn eigen denken dat hem leidt. Hij heeft de werkelijkheid geruild voor een droom, en via zijn droomarbeid wordt hij uitgebuit. Het bedrog is onmogelijk zonder de misdaad tegen de waarheid, die er het eerste slachtoffer van is. Het gaat dus steeds om een misdaad tegen God. God buitensluiten gebeurt door hem af te beelden. Afbeelding is ont-ordening of miskenning van de Geest die aan de basis van de werkelijkheid van het afgebeelde ligt. Het is de miskenning van de tweede persoon als diegene die men aanspreekt: men herleidt hem tot een derde persoon waarover men spreekt als over een object. Onze houding tegenover de werkelijkheid is niet langer een aanspreking maar een afbeelding, zodat de ware werkelijkheid aan ons ontsnapt. Wij verarmen zodoende onze werkelijkheid en onszelf. Alleen door er te zijn, niet door iets te doen, looft de schepping haar Schepper. Sprekend en denkend maken wij voortdurend afbeeldingen, die echter Gods afbeelding zelf overschaduwen en er de toegang toe verhinderen. Alleen Gods woord - zijn naamgeving - is schepping: Hij beveelt de dingen te bestaan. De list van de duivel bestond erin de mens te laten geloven dat ook hij zich de goddelijke bevelen kon

Ofschoon er heel wat te zeggen valt voor het aanvaarden van het ontisch voorafgaan van de namen aan de dingen, moet toch een onderscheid worden gemaakt tussen het (natuurlijke) statuut van de dingen en het (culturele) statuut van de taal waaruit dan weer blijkt dat de omkering waarvan sprake in een heel ander perspectief geheel onterecht blijkt. Met kan hier

bemachtigen. Maar de mens kan enkel de *namen* van de bevelen uitspreken: hij heeft de macht noch het recht om ze als bevelen uit te spreken. Zo kan de boom van de kennis de mens niet baten, want hij behoort hem niet toe. Die vermeende kennis heeft de mens uit het paradijs gestoten. Zijn lot is zoals dat van de waarnemer die voortaan met de lens van de afbeelder kijkt. Zoals de afbeelder aan de toeschouwer de afbeelding verkoopt voor de prijs van de werkelijkheid, zo ook verkoopt de duivel aan de eerste mens de wereld voor de prijs van het paradijs, waarvoor hij voortaan blind is omdat hij kijkt met de ogen van de duivel. De verslaafdheid aan de wereld is een verslaafdheid aan een droom. De droom verslaaft omdat hij lust geeft, en daarom zal de bevrijding leed meebrengen. Bevrijding vergt daarom inzicht en toewijding: de mens moet ophouden met objectiveren; hij moet afstand doen van zijn vermeende macht en tot de erkenning van de ander komen. Het denken zelf is niet verwerpelijk, maar wel het instrumentaliserend denken tegenover de medemens, tegenover God, en tegenover de schepping als zodanig: respect sluit objectivering uit. Alle zijn is de vrucht van erkenning, of de liefde. Het einddoel van waarachtige kennis is niet bezit maar wel verwondering of aanbidding: wie aanbidt, objectiveert niet langer: hij staat tegenover een ‘Gij’ - een persoon. De zin van het denken is de verwondering, die een aanbidding is. In de aanbidding vindt de mens zijn bestemming. Zonder de verwondering, de aanbidding, of de intersubjectieve dimensie, is het denken volkomen inhoudsloos. In de mystieke geest wordt niet afgebeeld maar wel uitgenodigd - tot gemeenschap. Het betreft niet louter een gemeenschap van gedachten of een consensus, maar wel een één-zijn met het wezen zelf van wat niet langer afbeeldbaar is: het heilige. Taal verenigt haar gebruikers.

ter verduidelijking een analogie maken met het statuut van de realiteit van het geld dat uiteraard van een lagere orde is dan de realiteit van de natuurlijke dingen.

Het geld ontleent zijn waarde aan menselijke afspraken zoals het zaad zijn groeikracht ontleent aan de natuur

---

Elk ding is zijn zin, tastbaar geworden in een patroon, en alle patronen zitten in hogere patronen ingebed. Bewegingen maken steeds deel uit van omvattender bewegingen. Tot op zekere hoogte is dat ook het geval met de taal, die dan louter interactie is. Interacties vertonen geen breekpunten: ze zijn continu, ze bepalen elkaar of worden door elkaar bepaald. Alleen hun ultieme oorsprong en hun ultiem doel ontsnappen daaraan. Taal als louter interactie spiegelt ons het beeld voor van een structuralistische wereld. Maar de taal vindt haar hoogste zin en dus haar eigenlijke wezen in communicatie: communicatie is een vorm van interactie, maar interactie is niet noodzakelijk communicatie. Interactie bevindt zich op het niveau van de natuurwetten; communicatie verbreekt deze wetten. Afspraken onder personen, en dus ook afspraken met zichzelf, leiden tot activiteiten die ontsnappen aan de traagheidswet. In wezen zijn zij naamgevingen, identificaties van dingen met namen, die deze dingen verheffen naar een hoger betekenisniveau. Ze zijn mogelijk dank zij de trouw. De trouw fundeert de mogelijkheid tot het maken van afspraken, welke de communicatie funderen. Interacties zijn continu, maar afspraken verbreken deze continuïteit en vergen specifieke inspanningen van de betrokkenen die aldus ingrijpen in het louter interactieve. Het is het vermogen tot trouw, dat aan de oorsprong ligt van elk nieuw betekenispatroon. Zo ligt aan de oorsprong van de alles omvattende werkelijkheid, de trouw van God jegens zijn schepselen, en niet bepaalde fundamentele natuurwetten, zoals het materialisme gelooft. Communicatie is geen voortgezette interactie, maar is een totaal nieuwe en andere activiteit dan het interageren. Elk universum ontspringt aan een gegeven woord, en alle dingen zijn door het Woord geworden. Taal is in wezen

maar de vruchtbaarheid waarop het geld aanspraak maakt wanneer het zichzelf aanprijst bij de beleggers, is niet van dezelfde orde als de vruchtbaarheid van het zaad dat op de akkers groeit en dat de vruchten voorbrengt waarmee alles wat leeft zich voedt op straffe van niets minder dan de dood. Dat niemand zonder voedsel kan leven is een natuurlijk gegeven

trouw, of: gegeven woord. Trouw is wezenlijk discontinu, want hij overwint de natuurwetten. Intersubjectieve afspraken constitueren universa voor de betrokken subjecten, en zo ook werd het Universum bij uitstek geconstitueerd. De menselijke taal is als een schaduw van Gods woord, die het goddelijke in de wereld naar binnen brengt, en hem daardoor verlicht. Cruciaal in de communicatie of de dialoog is de aanspreking, waarvan de naamgeving hun fundament is: ze betekent een erkenning of een ont-objectivering, een verheffing van het object tot subject. In de erkenning, in de naamgeving, wordt de persoon geschapen - in Gods erkenning en in onze erkenning van de medemens. Zoals het woord, verwijst ook de naam naar iets afwezigs, en hij is daarom een belofte. Iemand erkennen betekent: iemands bestaan-voor-ons beloven, en daarom is de naamgeving wezenlijk een persoonlijk engagement. In de naamgeving nodigt men de ander uit om zijn aanspreekbaarheid te aanvaarden, en om zich zodoende te positioneren in de geestelijke werkelijkheid, met het oog op eenwording. Men aanvaardt dan tevens de onvoltooidheid van de gegeven werkelijkheid én de plicht tot participatie aan de voltooiing. Aanspreken is gebieden tot trouw aan het te voltooien project van de liefde. Uit de oorspronkelijke aanspreking vloeien de tien geboden voort. In de structuur van de taal vindt men de structuur van de werkelijkheid zelf terug. De structuur van de taal weerspiegelt haar betekenis: de tekens worden door betekenissen bepaald, en niet andersom. In het geestelijke gaat het doel vooraf aan de middelen en lijkt de tijd omgekeerd te zijn. Maar omdat het hogere het lagere fundeert, is het de tastbare wereld zelf die wij ‘omgekeerd’ waarnemen. De orde van de taal keert de orde van een vervallende wereld om. Diep in de structuren van de taal zelf, ligt het geheim van het leven. Maar tot de boom des levens

maar het gezegde dat niemand kan zonder geld, geldt niet omdat geld levenschenkend zou zijn maar omdat geld in staat is om voedsel onbereikbaar te maken (namelijk: voor wie er niet voor betalen). Voedsel schenkt leven maar geld is slechts een chantagemiddel, het is pas een noodzaak door de misdaad welke ermee verbonden is, het onthoudt immers het levenskrachtige voedsel aan wie er niet voor betalen. De legende van koning Midas kan bijzonder verhelderend zijn voor wie danig betoverd zijn door de illusie van het geld of het goud waarvan de houdbaarheidsdatum enerzijds door ontrouw wordt gefnuikt maar anderzijds ook door het gegeven van de schaarste: waar een tekort is aan brood, kan men het zelfs met al het goud van de wereld niet kopen.

Nu worden sinds vele jaren de mensen aan banden

mag de mens geen toegang hebben. De werkelijkheid is overvol van taal. Omdat wij pas kunnen zien wat wij kennen, weerspiegelt de werkelijkheid onze eigen ziel. Tegelijk is de werkelijkheid een uitnodiging: elke eerlijke vorser verwondert zich; hij staat voor een mysterie dat hem aanspreekt; hij ontmoet Iemand. Het object van onze waarneming is een betekenisvol patroon. Betekenissen zitten verweven in steeds weer hogere en dwingendere betekenispatronen, waaraan wij al dan niet participeren. Zo zal hetzelfde object voor de goede een totaal andere betekenis hebben als voor de boze, en het zal dus ook een totaal ander ding zijn: de dingen zijn ‘slechts’ datgene waarvoor ze bestemd worden. We geven een eigen kijk op het dogma van de transsubstantiatie, en we besluiten dat onze participatie aan de liefde de werkelijkheid kan verenigen in zijn voltooiing.” (J. Bauwens, *Transatheïsme. Een christelijk geïnspireerde verrijzenis uit het hedendaags materialisme*, Serskamp 2003, samenvatting hoofdstuk II.4, pp. 734-737.) Zie: 168587.pdf (seniorennet.be) .

gelegd middels de virtuele werelden van de namen (de taal, verbonden met de kwaliteiten) en de getallen (het geld, verbonden met louter kwantiteiten) maar de vormen van virtualiteit die zich vandaag meester dreigen te maken van de werkelijkheid, blijken van een nog heel andere orde.[131]

2. Zijn en schijn

De mens is een complex wezen en net zoals een woord of eender welk ander teken, wordt een mens of zijn betekenis niet alleen bepaald van binnenuit en dus door onder meer datgene waaruit hij samengesteld is maar ook van buiten uit, door de context waarin hij zich bevindt. Een 'x' in het woord 'taxi' is een letter, maar geplaatst tussen twee cijfers is het mogelijkerwijze een vermenigvuldigingsteken en op een verkeersbord kan het een verbodsteken zijn. Mensen verschillen onderling van binnenuit en tweelingen die van binnenuit ongeveer gelijk kunnen zijn, kunnen onderling verschillen van buiten uit omdat hun respectievelijke contexten verschillen - de context van elk van ons apart verandert overigens ook voortdurend. Maar mensen kunnen ook van buiten uit onderling gelijk zijn, bijvoorbeeld omdat zij eenzelfde beroep uitoefenen, wat dan soms nog geaccentueerd wordt door het uniform dat hen als het ware onpersoonlijk maakt en waarmee hun vervangbaarheid wordt geaccentueerd maar ook hun willoosheid en hun gehoorzaamheid aan degene van wiens beeld zij

131 Tekst d.d. 13 september 2022.

klonen zijn.

De mens is een complex wezen maar hij manifesteert zich meestal in slechts kleine onderdeeltjes tegelijk: als wij ons naar school begeven of naar ons werk, dan zijn wij voetganger, fietser, treinreiziger of automobilist. Als wij werken zijn wij arbeider, bediende, ambtenaar of winkelier. Als wij rusten, zijn wij slaper, televisiekijker, muziekliefhebber, restaurant-, café-, cinema- of operabezoeker, schaatser of voetbalspeler. Wij blijven dezelfde maar een veranderende context maakt dat ook wijzelf veranderen en elke specifieke situatie, elke wereld waarin wij ons begeven, eist van ons een aangepaste avatar: een gebruiker van het verkeer die een traject aflegt en verkeersregels volgt, een danser die zijn oefeningen doet, een leraar die lesgeeft voor de klas of een moeder die bevalt van een kind. Naarmate wij andere dingen doen, zijn wij iemand anders: wij niezen, snuiten onze neus, wij eten, koken, lopen, zitten, vertellen, luisteren, wij herinneren ons dingen of wij vergeten namen. Wij danken de Heer, we laten de hond uit, we geven de auto een wasbeurt of we bezoeken een kermis.

Wij ervaren een gevoel van vrijheid omdat wij ons kunnen verplaatsen van de ene naar de andere context waarbij ook wijzelf telkenmale veranderen en die verandering is allerminst oppervlakkig, getuige wat de kampbewakers uit de nazitijd vertellen over het wisselen van kleren na de dagtaak: met het afwerpen van het uniform lijkt het wel alsof ik ook de kampbewaker van mij afgeworpen heb, zo verklapt

iemand van hen, tijden na de daden: ik wierp degene van mij af die in de door het uniform aangegeven functie zijn plicht vervulde en moordde op bevel.

De vele werelden waarin wij ons begeven, bestaan ook echt, zij zijn niet virtueel maar tegelijk veranderen wij zelf naarmate wij ons in andere werelden begeven. Wij veranderen onder invloed van de werelden waarin wij ons begeven en die ook echt zijn maar tevens onvolledig. Wij zijn onvolledig in werelden die zelf niet volledig zijn en die werelden spreken elk verschillende onderdelen van ons wezen aan en wekken ze, brengen ze tot leven, terwijl zij andere delen van onszelf laten rusten. Edoch, wat gebeurt er waar wij virtuele werelden betreden en wanneer is een wereld virtueel?

Het Latijnse 'virtualis' betekent: 'slechts als kracht bestaand', 'in potentie', 'potentieel', 'als mogelijkheid'; verder vindt men in de woordenboeken dat 'virtueel' betekent: 'schijnbaar', 'niet echt doch enkel echt lijkend', 'denkbeeldig' of 'op het internet', 'voorwaardelijk', 'niet echt aanwezig'. Maar op grond van deze omschrijvingen rijst meteen de vraag of er ook maar iets *kan* bestaan dat direct of onbemiddeld aanwezig is want alle communicatie vergt een medium en elk medium transponeert het echte naar iets dat erop gelijkt: de gedachte wordt omgezet in een volzin, in een compositie, in een schets. Het medium draagt de betekenis van de gever naar de ontvanger via het teken dat een codering is van wat het betekent en dat door de ontvanger gedecodeerd moet worden, waarbij er

onvermijdelijk een verlies aan betekenis optreedt terwijl, en dat is wel veel ernstiger, een discrepantie blijft bestaan tussen de mededeling en wat echt gebeurt: de zekerheid omtrent de feiten is met andere woorden nooit volkomen, er speelt steeds die mogelijkheid van de leugen, de ontrouw, het bedrog of de list.

Geheel onbemiddeld aanwezig lijkt alleen het 'Zelf' maar ook dat wordt gehuld in een waas van mysterie, getuige de uitgebreide mystiek welke zich daarrond heeft geweven in de loop van vele duizenden jaren. “Splijt het hout en ik ben er”, zo zegt God over zichzelf in spreuk 77 van het Thomasevangelie om zijn Onmiddellijke Aanwezigheid aan te duiden maar uiteraard mislukt die poging voor al wie niet reeds mystiek begaafd zijn. “Tat twam Asi”, “Gij zijt Dat”, zo zeggen de Hindoes over het Onvergankelijke Zelf dat zij met de Godheid of het Absolute identificeren: het volstrekt onbemiddelde, dat op zichzelf bestaat maar zonder het welke niets kan bestaan, het 'hypokeimenon' (ὑποκείμενον), de substantie of de essentie, bestaat zelf slechts als veronderstelling, het is met andere woorden evenzeer denkbeeldig of dus virtueel.

En zo rijst de vraag of tenslotte niet alles virtueel is en of het spreken over virtualiteit niet de verkapte bedoeling heeft om de illusie levend te houden dat er ook *echte* zaken bestaan. De avatar mag dan wel een masker wezen: 'masker' is ook de betekenis van 'persona' als spreekbuis of 'datgene waar doorheen

('per') men spreekt ('sona')' en waarvan het actuele woord 'persoon' werd afgeleid terwijl wij weten dat iemands persoonlijkheid in tegenstelling tot zijn karakter geen onveranderlijk gegeven is doch gevormd wordt en ook kan veranderen door vorming, door omstandigheden en dus door context en zo wordt ook wel geopperd dat mensen producten zijn van hun tijd. Indien Newton niet geleefd had, dan was er wel een ander die zijn werk gerealiseerd had en hetzelfde geldt dan ook voor ieder ander, zodat men de indruk krijgt dat de gehele inhoud van ongeacht welke persoon uiteindelijk een product is van de context, van de wereld. Zelfs onze genen zouden door langdurig herhaalde processen van 'trial and error' in de 'survival of the fittest' zijn geworden wat zij heden zijn, zodat de zogenaamde *kern* van ongeacht welk wezen, het zogenaamde 'innerlijk', de 'geest', de 'psyche' of de 'ziel' niet meer was dan een kostelijke illusie en aldus een *virtuele* realiteit, een denkbeeldig iets, een schijn, een vluchtige droom. En gesteld dat dit inderdaad het geval was en dat uiteindelijk niets ook *echt* was, dan was er slechts de onderlinge strijd der denkbeeldigheden, een strijd vergelijkbaar met die van de talloze producten op de markt die, in voortdurende concurrentie met elkander, zichzelf aanprijzen.

Edoch, het is ons geraden te veronderstellen dat er enerzijds echte dingen zijn en anderzijds valse; zoals wij ook moeten aannemen dat er waarheid is en leugen, recht en onrecht, schoonheid en lelijkheid. Alleen doen wij er beter aan om dat alles in gradaties te denken,

ook al veronderstellen zij uiteindelijk het bestaan van het sublieme: sommige dingen zijn echter dan andere, rechtvaardiger, schoner of waarachtiger. Het virtuele is niet echt maar bijna echt en misschien moeten wij het welkom heten omdat het wel eens een verzachting kon betekenen van het echte dat soms al te rauw is. Wij bekleden als het ware de werkelijkheid met een toneel zoals wij ook de naaktheid bekleden met gewaden, de leegte met allerlei spullen die enkel dienen om die te vullen, de onwetendheid met explicaties die ons geen stap verder brengen maar die comfortabel aanvoelen zoals kussens op een al te harde houten bank en de taal met eufemismen, verkappingen, indirecte redes, oratorische vragen, beeldspraak en verhalen over dieren die in feite zekere mensen representeren.

Gevaarlijk wordt het alleen wanneer het virtuele ons van wat echt is gaat beroven: het lelijke dat de plaats inneemt van het schone, de leugen die zich nestelt waar de waarheid hoort te wonen en het schone dat verdrongen wordt door afzichtelijke taferelen. En dat is mogelijk omdat al hetgeen bestaat in onze aandacht leeft, terwijl de plaats in onze hoofden even beperkt is als de tijd: als wij onze uren doorbrengen met het schenken van gehoor aan mooipraters, betweters en leugenaars, bijvoorbeeld omdat zij zich voordoen als geleerden, leiders en rechtvaardige rechters, rest ons geen tijd meer om te luisteren naar de muziek van Bach en Pachelbel. Als wij de twintigduizend avonden van ons leven (want zo veel of zo weinig avonden worden ons geschonken als wij tenminste het geluk

hebben om lang te leven) doorbrengen in het gezelschap van nieuwslezers en commentatoren of, erger nog, van ondermaatse acteurs in oeverloos uitgesmeerde inhoudsloze series op de buis, dan resten ons nog bitter weinig stonden voor het bewonderen van de schilderijen van Monet, Rembrandt, Vermeer en Michelangelo. Als wij ons zakgeld uitgeven aan de sensatiepers en ons volzuigen met roddels, blijven de diepzinnige romans van Dostojevski eeuwig ongelezen, alsook het welluidende *Mei* van Gorter, *Langs de wegen* van Stijn Streuvels, *De mantel* van Gogol, de verhalen van Edgar Allan Poe en Franz Kafka en *De goddelijke komedie* van Dante Alighieri. De werelden die deze kunstwerken oproepen, zijn allerminst virtueel, zij brengen echtheid in het leven en zuiveren het van schijn en van bedrog.[132]

3. De moordende plicht zichzelf te wantrouwen

De verleiding van het virtuele is verwant met het bedrieglijke van de wens omdat het virtuele zich verhoudt tot het echte zoals de wens zich verhoudt tot de wil. En hier loert het sentiëntisme om de hoek, de pijnstillersmentaliteit, de valse leer dat het goede samenvalt met het genot en het kwaad met het leed.

Het gevaarlijke aan de virtuele werelden is dat de ervaring die ze ons over hen bezorgen, niet strookt met de achterliggende werkelijkheid precies zoals het gevoel dat pijnstillers ons geven, de oorzaak van de

132 Tekst d.d. 15 september 2022.

pijn onzichtbaar maakt in plaats van die te verhelpen: wij *voelen* ons dan goed maar we *zijn* het niet, we kunnen ons niet langer op ons gevoel vertrouwen omdat het ons beliegt. Een list heeft ons gestrikt met als resultaat dat wij voortaan verplicht zijn om ons eigenste gevoel, om onszelf te wantrouwen.

De wil onderscheidt zich van de wens doordat de wil met de realiteit verbonden is in die zin dat men pas datgene kan willen waarvoor men ook bereid is wat te doen terwijl de wens zich ophoudt in een fantasiewereld die geen andere inzet vraagt dan de overgave aan bedrog. Dromen mag, dromen zijn verbeelding: dromen zijn alleen gevaarlijk als men zich niet langer bewust is van het feit dat men droomt, en dat is inbeelding, en precies daar ligt het gevaar van virtuele werelden: dat zij ons laten vergeten dat zij eigenlijk onecht zijn; dat wij zodanig opgaan in het spel dat wij vergeten dat we spelen. Doen we dat, dan haalt de realiteit ons in en wel op een allerminst zachtaardige wijze. Het verbergen van de werkelijkheid achter een façade is een activiteit met een zeer beperkte houdbaarheidsdatum.

Immers, het euvel van de virtualiteit brengt malafide lieden op ideeën: zoals de moordenaar een wapen ziet in een schaar die dient om nagels mee te knippen, zo azen zij erop om, meestal met het oog op eigen gewin, anderen te gaan opsluiten in een virtueel bestaan. Mensen die het met anderen niet te best menen, creëren virtuele werelden als een soort van wapens waarmee zij al dan niet vermeende concurrenten soms voor

eeuwig en drie dagen op het verkeerde been zetten, afsluiten van de realiteit, blinddoeken, verlammen en feitelijk 'buiten spel' zetten door hen op te sluiten in een vergiftigd spel dat immers dezelfde uitwerking heeft als de middeleeuwse vergeetput.

Reeds vele eeuwen lang beijvert zich de clerus om van mensen 'gelovigen' te maken en in de bundel 'Beminde gelovigen' steekt Godfried Bomans de draak met de onwerkelijkheden die men het volk probeert aan te praten om het te modelleren naar een kudde met het gewenste gedrag: weinig geblaat en veel wol. Bomans was een van de tallozen die het niet langer konden bolwerken om rede en verstand te onderdrukken welke dan in de vorm van spot en soms sarcasme in de gedaante van verzonnen verhalen of zelfs literatuur, ja, kunst, de toegang tot de echte wereld niet meer kon worden ontzegd omdat nu eenmaal ieders krediet verliezen al wie de nar niet in hun midden dulden. Van de virtuele wereld tot dewelke allerlei theologieën het natuurlijke bestaan herschapen hebben, is het katholicisme exemplarisch en dan vooral de middeleeuwse versie, het Thomisme, dat op elke mogelijke vraag omtrent de waarheid wel een antwoord wist te verzinnen.

Totdat het de spuigaten begon uit te lopen uiteraard en het contrast tussen het geloof en de werken bij wie het voorbeeld moesten geven, al te gortig werd alsook het misbruik van de goedgelovigheid der christenen. Terwijl zij elders waar nog honger is en bijgeloof de kerk nog dapper doorgaat met bekeren omdat zij heel

goed weet dat mensen oud zijn en versleten tegen de tijd dat hun de schellen van de ogen vallen, heeft zij momenteel in een zeker gedeelte van de wereld waar het licht der rede aangestoken werd, vooralsnog afgedaan. Maar kijk, de booswichten die altijd garen sponnen bij de blindheid van de kudde, hebben zich nu toegelegd op de creatie van nieuwe virtualiteiten welke de sprookjes uit de oude doos gewis een aardige neus zetten.

Een virtuele wereld welke gecreëerd werd als een valluik met de bedoeling mensen 'op te lichten' wat wil zeggen dat hen de vaste grond onder de voeten weggeritst wordt, presenteert zich uiteraard precies zoals ook alle andere leugens zich voordoen, wat wil zeggen: in de vorm van de waarheid en dan nog het liefst in de gedaante van een of andere dringende noodzaak. Zoals ten tijde van Christoffel Columbus de toenmalige paus middels een voor te lezen document (*in casu* het beruchte *Requerimiento*) aan de Indianen diets maakte dat hij als vertegenwoordiger van God zelf op aarde het recht en zelfs de plicht had om hen tot bekering tot het alleenzaligmakende geloof te dwingen op straffe van verslaving, wat daadwerkelijke uitroeiing betekende,[133] zo plegen vandaag

133 De belangrijkste auteur van het 'requerimiento' (d.d. 1513) was de Spaanse rechtsgeleerde Juan López de Palacios Rubios (1450-1524). Het document werd voorgelezen aan de Indianen. Daarin werden zij 'gevraagd' zich te onderwerpen als vazallen van de Spaanse vorst en als onderdanen van de paus en als zij weigerden, zouden zij met geweld worden onderworpen en tot de slavernij worden gedwongen. Zie: https://en.wikipedia.org/wiki/Juan_L

andersoortige maar niet minder te vrezen gezagsdragers een aanslag op de vrijheid van de voltallige wereldbevolking door hen onder meer middels onbetaalbare boetes daarvan te overtuigen dat het volk zich voor zijn eigen bestwil moet gaan onderwerpen aan de verordeningen van de *WHO*, de nieuwe kerk van het hiernumaals of van gelijkaardige tentakels van de nieuwste dictatuur, welke een voorbereiding vormt op de alleenheerschappij van Moloch, de gevreesde menseneter.

Het allerlaatste boek van de Bijbel, genaamd *De Openbaring van Johannes*, een apocalyptisch of onthullend visioen, neergeschreven op de berg Patmos, profeteert over de eindtijd. Onder meer wordt daar verteld hoe de vrijheid van de mensen zal beknot worden en hoe men met niets minder dan met zijn leven zal betalen voor zijn redding, zoals bij uitstek het geval is in het martelaarschap. De banneling Johannes zelf werd omgebracht door middel van de messingen

---

%C3%B3pez_de_Palacios_Rubios

Een vertaling naar het Nederlands van de hand van Jan De Vos s.j. (in: *La Paz de Dios y del Rey*, Colección Ceiba, Chiapas, Mexico, 1980, pp. 71-73) van de integrale Spaanse tekst van het *Requierimiento* van 1513 verscheen in de Vlaamse editie van jaargang 52 van het tijdschrift *Streven* in een artikel van de hand van Henk Jans, getiteld: *Spaanse theologen over de kolonisatie van Amerika.* Zie: https://www.dbnl.org/tekst/_str008198401_01/_str008198401_01_0061.php

Zie ook:
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_Requirement_of_1513 en
https://web.archive.org/web/20070501102909/http://www.ciudadseva.com/textos/otros/requeri.htm

stier waarmee christenen werden geëxecuteerd in het Romeinse Rijk. De veroordeelde werd opgesloten in de stier waaronder men vuur maakte zodat het gloeiende messing het slachtoffer roosterde. De constructie zat vol buizen ter versterking van de kreten van de martelaar. Deze Siciliaanse stier is verwant met de Moloch aan wie kinderoffers werden gebracht. Door gebruikmaking van onder meer gematria wordt gewag gemaakt van verborgen betekenissen achter de zichtbare dingen en gebeurtenissen en de gelovigen worden middels dit mystiek symbolisme quasi onherroepelijk weggerukt uit de realiteit en steeds dieper in de door de theologie geschapen virtuele wereld haar binnen gelokt: velen hebben hun ganse leven gespendeerd aan verwoede, vaak vernuftige pogingen om de zogenaamde 'tekenen des tijds' op te sporen en te verklaren. De virtuele wereld die daaruit resulteerde was er een van zuivere waanzin en de waanzinnigen heetten 'exorcisten' of 'duiveluitdrijvers' (die met toverformules de bezetenen verlosten van de duivel, onder wie élke boorling, namelijk bij zijn doopsel) maar ook 'heiligen' of 'gelovigen' zonder meer. Het symbolisme van Sint-Augustinus, later uitgewerkt door de allergrootste kerkvader Thomas Aquinas, is hier zeer voorbeeldig. Deze waanzin van religieuze makelij wortelde zich zo hardnekkig in de wereld dat uitgerekend de ongelovigen die er derhalve aan ontsnapten, als bezetenen of als waanzinnigen konden worden weggezet.

Nu de religieuze waanzin door de wetenschappelijke

werd ingehaald, de booswichten hun zwarte pij verwisseld hebben voor een witte kiel en allerlei universitaire instellingen in de plaats gekomen zijn van de voormalige katholieke instituten (waarbij 'universitair' en 'katholiek' exact dezelfde betekenis hebben van 'alomgeldigheid'), explodeert de verwarring die de hernieuwde machtsgreep mogelijk maakt van de verborgen heersers over het uit te buiten volk dat wordt ondergebracht in wat op de keper beschouwd virtuele stallen zijn in analogie met de veestallen waarin dieren door mensen worden ondergebracht om ten slotte te worden opgegeten: het vee weet niet dat het gestald wordt om vetgemest te worden en verslonden maar het ruikt wel onraad wanneer het naar de slachtbank wordt geleid en van deze reukzin zijn vooralsnog een deel van de mensen in het bezit, die dan hoe dan ook lucht geven aan hun bezorgdheid over het onechte en het leugenachtige dat zij alom menen te ontwaren, al valt het bijzonder moeilijk om dit exact te duiden, zoals het ook heel lastig kan zijn om een zekere stank te benoemen en te situeren terwijl men weet dat stank misschien wel brand verraadt, vergif of ander onheil dat om zich grijpt en dat weerloos maakt en doodt.[134]

4. Lucifer

Natuurlijkerwijze is de band tussen ons lichaam en de wereld de resultante van een groei die even oud is als de kosmos waarin al wat was, wat is en wat zal zijn,

134 Tekst d.d. 16 september 2022.

gestalte krijgt: alle elementen die de kosmos rijk is en die er geboren werden in bijzondere omstandigheden waar men nog steeds het raden naar heeft, worden herboren in elk levend wezen in een nieuwe, hogere orde, zodat de binnen- en de buitenwereld van alle schepselen op elkaar zijn ingesteld in een proces dat al vele miljarden jaren aan de gang is. Het oog is een verzameling van cellen welke in de loop van het groeiproces van het betrokken wezen zijn gaan reageren op de aanwezigheid van licht en het zien van kleuren volgt uit de ontwikkeling van lichtgevoelige cellen tot cellen die specifiek gevoelig zijn voor zekere golflengten van licht welke wij als specifieke kleuren benoemen. Analoog resulteert het gehoorszintuig op veel grovere trillingen uit de omgeving die geluiden heten en de tastzin neemt nog andere frequenties waar alsook de druk van allerlei substanties; de smaak- en de reukzin detecteren de chemie van zekere stoffen en ook ons verstand, ons taal- en rekenkundig vermogen, onze communicatievaardigheden en evenzeer ons gevoel voor evenwicht en schoonheid ontspringen aan eindeloze reeksen van wisselwerkingen van ons innerlijke met de buitenwereld, die op deze wijze gefinetuned werden. De intermenselijke relaties maar ook onze relaties met de andere dieren, met de planten en met alle andere delen van de werkelijkheid kunnen in de loop der eeuwen eigenlijk alleen maar worden bijgestuurd of dus verbeteren omdat, om het maar simpel uit te drukken, de ervaring de beste leermeester is. Het plotselinge verschijnen van virtuele werkelijkheden, specifiek in de cultuur van mensen,

kan om die reden wel niet anders wezen dan een bijzonder traumatische gebeurtenis.

De virtuele realiteit betekent het werkelijk zijn van het onwerkelijke of het echt bestaan van het onware en dat is het wezen van de leugen. Maar van leugens kan pas sprake zijn waar zij ook als zodanig worden bedoeld (door iemand). Zolang men wordt geconfronteerd met onverwachte reacties uit de buitenwereld, veronderstelt men natuurlijkerwijze dat men zich in zijn verwachtingen heeft vergist vanuit een gebrek aan informatie of vanwege zekere tekortkomingen of onnauwkeurigheden van bijvoorbeeld de waarneming. Die dingen doen zich uiteraard voortdurend voor en zij zijn ook essentieel voor de groei en de vervolmaking welke deze voortdurende feedback vereist. Maar met de opkomst van de leugen en het bedrog in de wereld van de levende wezens, wordt de zaak een beetje ingewikkelder.

Planten en dieren houden elkaar voor de gek om elkaar te kunnen verslinden, om te kunnen paren of om tal van redenen welke dikwijls verband houden met het zelfbehoud en met het behoud van de soort. Het gaat dan bijvoorbeeld om de creatie van illusies: een vis gedraagt zich tegenover een tweede vis als een prooi en op het ogenblik dat die wil toehappen, wordt de vis die toehapt door de vis die zich als prooi voordeed, verslonden. Mimicry kent vele vormen en verbijsterend is de nabootsing door onkruiden van de zaden van tamme gewassen met de 'bedoeling' dat de mens ze zou verspreiden. Bepaalde rupsen bootsen de

geluiden na van de mierenkoningin om de mieren te kunnen parasiteren. De koekoek die een broedparasiet is, weet het door hem overboord gegooide volle vogelnest te imiteren. Dat dit alles zou resulteren uit loutere diversificatie en natuurlijke selectie, kon Charles Darwin zelf, de architect van de evolutietheorie, niet eens geloven.

Maar het ineens opdagen van virtuele werelden gaat veel verder dan wat de etiologie ons onderwijst over het sluwe gedrag waarmee dieren zich overeind weten te houden in de jungle van het leven. De creatie van een wereldbeeld dat geen enkel verband houdt met de ervaarbare realiteit in de theologische uitleggingen van allerlei religies is van een andere orde dan wat dieren en planten kunnen verzinnen wanneer zij elkaar voor de gek willen houden. Een godsdienst die sprookjesachtige dogma's in het vaandel voert en die erin slaagt om de belijdenis af te dwingen van miljarden mensen in de zin waarin George Orwell dat in zijn *1984* beschrijft, getuigt van een niets en niemand ontziende terreur waarbij alleen de specifieke wellust welke de uitoefening van die macht begeleidt, wordt nagestreefd: macht bezitten diegenen die aan anderen kunnen verbieden om te beweren dat de som van twee en twee gelijk is aan vier. Macht wordt uitgeoefend waar dit verbod in weerwil van de aantoonbare waarheid standhoudt dankzij de dreiging van geweld en het gruwelijke gebruik ervan. Zeer in tegenstelling tot de mimicry waarmee dieren niets anders nastreven dan de eigen overleving, heeft de

machtswellust als motor van een religie geconcretiseerd in een paar miljard belijders van openlijke leugens een sadistisch karakter in de authentieke betekenis van de term: mensen folteren andere mensen (of veeleer: een libertijnse elite foltert het volk) om te ontsnappen aan de verveling.

Want op de keper beschouwd is het dat wat de clerus doet wanneer zij, theologiserend, een virtueel heelal construeert en dit er dan ook daadwerkelijk in hamert bij haar 'gelovigen' - tussen aanhalingstekens want eigenlijk moet men spreken over haar onderworpenen. Gelovigen zijn onderworpenen, armen die openstaan voor principieel grenzeloze uitbuiting en wel door een kaste van vrijgeesten of lieden die het libertinisme beoefenen en dan nog in die mate dat zij zich schaamteloos voordoen als heilige belijders van een leer waarvan zij, zoals Dostojevski het in zijn *Parabel van de Grootinquisiteur van Sevilla*[135] heeft onthuld, zelf geen jota geloven en die geen ander doel heeft dan de onderwerping van het volk ten dienste van hun eigen gesofisticeerde geneugten. Het lijvige document dat de Franse socioloog en journalist Frédérick Martel hierover in 2019 publiceerde, laat niets aan de verbeelding over: *Sodoma: enquête au cœur du Vatican*[136] (2) schildert een elite van in luxestaat

135 Zie de zogenaamde raamvertelling in Fjodor Dostojevski zijn in het jaar voor zijn dood verschenen roman: *De gebroeders Karamazov*, 'De Russische Heraut' ('Ру́сский ве́стник'), 1879-1880.

136 Frédérick Martel, *Sodoma: enquête au cœur du Vatican,* Robert Laffont, 2019.

Vaticaanstad residerende, rotverwende, arrogante, in rijkdom badende en egocentrische materialisten.

Nu de virtuele kosmos van het katholicisme geleidelijk versast wordt naar de musea van de wereldpolitiek en nu steeds bredere lagen van de wereldbevolking hopen dat dit eerlang ook de bestemming van alle andere religies zal wezen, verplaatst zich gestaag het brein van dit gigantische monster dat schermde met het hiernamaals en met het eeuwig leven naar een welhaast volledig uitgewerkt model dat het hiernumaals beoogt met een door de wonderen van de chemie verwezenlijkt allerprettigst bestaan bevrijd van alle leed en met het vooruitzicht op de principiële onsterfelijkheid welke wordt beloofd door een van haar grootste steunpilaren, namelijk de medische wetenschap, die nu reeds een pijnloos levenseinde garandeert en die volgens sommigen ook al de beloofde eeuwigheid te bieden heeft dankzij het cryonisme - voor wie dit wensen, en het uiteraard ook kunnen betalen.

De nieuwe dictatuur houdt wegens de werkelijkheid van het leed en van de dood in feite reeds alle stervelingen in een ijzeren machtsgreep en zij ware misschien niet danig te blameren indien zij verankerd was in louter de wetenschap dat god een creatie is van de mens en dat de mens nu maar zelf eens voor god moest gaan spelen zoals in *Muth* in de gedichtencyclus *Winterreise* van Wilhelm Müller welke beroemd werd nadat Franz Schubert die in het jaar voor zijn dood op toon zette: *Will kein Gott auf Erden sein,/Sind wir selber Götter.* Wat de nieuwe dictatuur gevaarlijk maakt

voor ons, is het vaste geloof, welke een consequentie is van haar bittere stellingen, dat de mens een schim is, gedoemd om te vergaan, niet omdat hij slechts een schepsel was met de sterfelijkheid belast maar omdat hij niet meer dan een illusie zou zijn, iets dat in feite nooit heeft bestaan, een verschijnsel waarop wij ons verkijken, precies zoals wij ons verkijken op het vermeende gezicht van de levenloze maan. Voor de 'nieuwe' dictator is de mens een wanschepsel dat moet wijken voor de dood welke de ijzige kosmos uitstalt en in die vloek weerklinkt de stem van hem die reeds protesteerde bij de schepping van het zogenaamde evenbeeld van God, met name Vondels Lucifer.[137]

5. De verwisseling van het echte met het virtuele

De principes van het christendom vechten met die van de natuur en om die reden heeft de natuur de neiging om zich hardnekkig te verweren tegen de christelijke principes. De mens is een wezen dat zich grondig van de andere dieren onderscheidt of van de dieren tout court en dat daarom door de (wilde) dieren voortdurend wordt belaagd. De cultuur zet zich af tegen de natuur en waar een cultuur dat niet doet omdat men denkt de natuur een handje te moeten helpen, zoals in de ideologie van het nazisme onder Adolf Hitler, is cultuur pervers en onmenselijk en derhalve onbestaande: er is dan geen cultuur doch een cultus van het kwaad. De wetten van de kosmos over welke (volgens de drama's van Joost Van Den Vondel) Gods

137 Tekst d.d. 17 september 2022.

stadhouder, Lucifer, waakte, verschillen fundamenteel van de nieuwe orde welke zijn intrede deed bij de schepping van de mens over wie de Schepper wil dat hij door de engelen gediend zal worden.

Het mens-zijn is niet zomaar een resultante van de natuurlijke evolutie maar verschijnt in de geschiedenis van het leven als een breuk. De mens is voor de rest van de natuur hoe dan ook een vreemde eend in de bijt omdat hij naast zijn natuur die zoals die van de dieren en de planten bestaat uit dode stoffen die in het lichaam functioneren ten dienste van het leven, ook een bovennatuur blijkt te hebben, een geest die andere principes volgt dan die welke de dieren drijven, precies zoals het levens reeds andere principes volgt dan die waaraan de dode stof gehoorzaamt. De dode stof is onderworpen aan verval - de tweede wet van de thermodynamica. Het leven verzet zich daartegen en brouwt complexe constructies: wat leeft vervalt niet zomaar doch richt zich op, als het ware in een poging om de zwaartekracht te overwinnen; de dode stof wordt door het leven opgetild. Maar nog een stap verder dan de dode stof en het leven zet de geest, welke het leven in een specifieke richting stuurt. De geest volgt niet zomaar de wetten van het leven dat zich van nature zou verkijken op zelf- en soortbehoud: de geest verheft het leven van een toestand waarin het slechts die activiteiten kent die aansturen op louter overleven tot een hogere toestand waarin meer vrijheid ontstaat, waarin activiteiten plaatsvinden die in een lager perspectief geheel doelloos lijken, zoals

bijvoorbeeld zingen en dansen, dichten en wetenschap bedrijven. Daarbij wordt wat wij het hogere noemen helemaal niet aangedreven door het lagere maar, net andersom, stelt het hogere het lagere in zijn dienst met het 'aanzuigeffect' van het vooruitzicht op de aantrekkelijkere toestand met meer vrijheid.

Edoch, voortdurend verzet het lagere zich hiertegen omdat hun beider wetten tegengesteld zijn. Het is een tegenstelling die een spanning opwekt, zoals de spanning waaronder een snaar moet staan om daarmee muziek te kunnen maken. De beweging mag niet eenzijdig overhellen naar het ene of het andere, het blijkt een golfbeweging die op zijn beurt ingesloten wordt door een bredere golf en die weer door een nog bredere. De bewegingen mogen niet uit balans komen, er moet gewaakt worden over de dans die zij voltrekken. De mens ontspringt de dans van de louter dierlijke natuur en als hij daarin gehinderd wordt, bestaat de mogelijkheid dat hij weer verdwijnt zoals ook het leven kan verdwijnen dat de dans van de dode stof ontspringt.

Er zijn krachten tegengesteld aan de krachten die de mens oprichten, krachten die hem belagen. Het meest listige wapen van deze mensvijandige krachten bestaat momenteel wellicht in de list van de virtualiteit. Zoals hoger gezegd is het opdoemen van virtualiteit voor de mens een bijzonder traumatiserende gebeurtenis. Die ervaring is danig overweldigend dat zij overslaat in haar tegendeel en een vreemd soort van enthousiasme wekt, het enthousiasme dat er ook voor zorgt dat het

onderdrukte volk applaudisseert en knielt voor zijn dictator die de mensen alleen maar besteelt, foltert en vermoordt.

Zowat vijfenzestig jaar geleden kwamen de eerste televisietoestellen onder de mensen. De eerste in het dorp die een Tv bezat was de elektricien en elke avond stonden de mensen in drommen voor de vitrine van zijn winkel te kijken naar de uitzendingen met Paula Semer die zangtalenten presenteerde. Alras kochten alle mensen een Tv-toestel en elke avond keken ze naar de zangers en de zangeressen, ze luisterden naar de nieuwsuitzendingen en naar de weerberichten. Maar was dat de reden waarom zij Tv keken? Waren er dan geen muzikanten in elk dorp, en dan nog met live performances? Verspreidde het nieuws zich niet sowieso als een lopend vuur en kon men het weer niet lezen in de luchten? In feite had de Tv niets nieuws te bieden, de mensen keken niet naar Tv omdat daar iets te zien zou zijn (er is nog altijd niets op Tv dat het zien waard is): de mensen keken naar Tv omdat zij een Tv aangeschaft hadden en zij schaften een Tv aan omdat zij dat ook konden doen, zij keken Tv omdat het nu eenmaal Tv was: *the medium is the message*.

Die uitdrukking is afkomstig van de Canadese mediaspecialist Marshall McLuhan (1911-1980) en zij betekent dat de vorm (het communicatiemedium) belangrijker geworden is dan de inhoud (de boodschap). *The medium is the message* betekent dat de waarde van de boodschap uiteindelijk beoordeeld wordt op grond van het medium dat ze brengt: wat jan

met de pet vertelt, is onwaarschijnlijk en onnauwkeurig maar wat door ongeacht wie op de buis wordt geproclameerd, is waar, belangrijk en mooi. De uitdrukking “hij liegt alsof het gedrukt stond”, verraadt het respect voor de pers, voor kranten en boeken, kortom voor de media, voor dat wat niet één keer wordt gezegd maar een ontelbaar aantal keren: iets is waar als het herhaald wordt en als iedereen het zegt; de enkeling die spreekt, is zoals een die roept in de woestijn. De mensen in de straat zijn namaak, alleen wie op de buis paraderen, en dat zijn acteurs of spelers en dus poppen, bestaan echt. En hier worden het virtuele en het echte onderling verwisseld.

McLuhan ziet technische apparaten als uitbreidingen van de mens, als verlengstukken van ons lichaam. Zij veranderen dus vooral onszelf maar om de hoek komt Karl Marx kijken die al veel vroeger waarschuwde dat het omgekeerde het geval geworden is: de machine is geen verlengstuk van de mens maar de mens is een verlengstuk geworden van de machine. Ook McLuhan zag dat de mens geobsedeerd wordt door zijn apparaten die hem eigenlijk beheersen: de mens wordt een onderdeel van een grote machinerie. Hij kijkt Tv, niet omdat er iets te zien zou zijn maar omdat het nu eenmaal Tv is; hij telefoneert, niet omdat hij iemand wil contacteren maar omdat hij er nu eenmaal van houdt te telefoneren; hij rijdt met de auto, niet omdat hij tijd wil winnen want een auto kost meer tijd dan hij kan besparen, maar omdat hij wil autorijden, hij is, zoals de grote Vlaamse dramaturg Dirk Biddeloo het

noemde, een 'file-fiel' geworden: hij houdt van de drukte, hij is er verzot op in de file te staan. Tv-kijken, telefoneren, autorijden: die activiteiten verlenen enige status aan wie het doen omdat zij geld kosten terwijl geld aan zijn bezitter status verleent: geld op zich is waardeloos, het is slechts een getal maar wie er over beschikken, schrikken anderen af omdat met geld kwaad kan worden berokkend. Geld is slechts vruchtbaar zoals een wapen vruchtbaar is: het verschaft de toegang tot het bezit van wie ermee bedreigd worden of gedood.

In *The Image: A Guide to Pseudo-events in America* toont de Amerikaanse historicus Daniel J. Boorstin (1914-2004) hoe nieuws steeds vaker verwisseld wordt met pseudo-gebeurtenissen. Er moet namelijk elke dag nieuws zijn en gebeurt er niets, dan wordt er wel een of ander *event* gefabrikeerd. Er zijn 'series' die opgevuld moeten worden op een vooraf vastgelegde manier, met een voorgegeven duur van exact zoveel minuten en met ruimte voor een vastgelegd aantal pauzes voor reclameboodschappen welke soms in het werk zelf moeten worden ingelast zodat ze er deel van uitmaken. Series moeten ingevuld worden zoals invulformulieren en die laten slechts toe mede te delen wat reeds gekend is. Men deelt niet iets mee maar men vinkt een vakje aan: 'ja', 'neen' of 'misschien'. 'Multiple-choise' betekent dat men niet langer een mededeling doet: men wordt herleid tot invuller van een geschapen leegte. Men kan nog slechts een keuze maken over wat een ander beslist wat man zoal kan mededelen. Het

formulier dat u gevraagd wordt in te vullen, vereenvoudigt de mededeling niet, het versimpelt alleen u zelf en u verklaart zich daarmee eens op het ogenblik dat u het ondertekent. Probeer maar eens te verwijzen naar een voetnoot waarin u zich wat genuanceerder wenst uit te drukken: daar vindt u gewis de waarschuwing: “Maximaal 70 karakters!” Met één karakter teveel kan het formulier helaas niet worden verzonden. Het formulier veroordeelt de mens tot niet-mens: men wordt herleid tot een vervolledigerr van een voorgekauwd formulier en zodoende schikt men zich in de veroordeling dat men allerminst een uniek persoon is: men is nog slechts een type en derhalve vervangbaar door een principieel eindeloos vermenigvuldigbaar exemplaar.

De Franse socioloog Jean Baudrillard (1929-2007) heeft de idee uitgewerkt dat mensen steeds vaker dingen aanschaffen, niet omdat zij die nodig hebben maar omdat zij gevolg geven aan een specifieke waanzin: zij staan namelijk onder druk om een 'serie' waarin die dingen passen, te vervolledigen. Zij vinken dingen aan en de drang daartoe achtervolgt hen totdat ze dit effectief gedaan hebben. Zij handelen niet vanuit een of andere noodzaak voor zichzelf maar zij werden herleid tot bevredigers van andermans behoeften. Van de vrijheid is dan uiteraard niet langer sprake en zo verdwijnt ook het mens-zijn zelf waarvoor immers de vrijheid een conditie is.[138]

138 Tekst d.d. 19 september 2022.

6. De liquidatielist

De echte mens wordt vervangen door een pop omdat de pop perfect doet wat haar maker van haar verlangt: zij heeft geen eigen wil. Op de keper beschouwd bestaat zij ook niet, zij is een verlengstuk van haar bezitter, zij is zijn perfect gehoorzame handlanger. De bezitter van de pop is een mens maar die verlangt van haar dat zij de (andere) mensen uitschakelt, zodat hijzelf uiteindelijk alleen de naam van onmens kan verdienen. De onmens is de alleenheerser, de autocraat. De potentaat wil alleen maar volledig onderworpenen als onderdanen, slaven, neen: volmaakte slaven en dat kunnen uiteraard niets anders dan machines zijn. En om van mensen machines te maken, wordt heel listig te werk gegaan.

Eerst belooft men aan mensen dat zij sneller, groter, krachtiger, kortom beter zullen worden als zij zich bedienen van machines. Het begint heel onschuldig met een bril, die inderdaad een beter zicht verschaft maar alras worden de lenzen weer te zwak, er dient een tandje te worden bijgestoken en dat gaat zijn gang totdat het glas zo dik is dat men er een heuse deuk van krijgt in zijn neus. De lens van de bril helpt immers niet zomaar de ooglens welke opgespannen wordt door middel van fijne spiertjes: zij verzwakt de ooglens ook, zij verslapt de spiertjes die ervoor kiezen lui te zijn omdat zij weten dat hun werk sowieso zal overgenomen worden door de bril. Een verleden methode, zo'n halve eeuw geleden, genaamd 'Beter zien zonder bril', pakte uit met deze theorie en

navenante methode en had succes, weliswaar binnen zekere perken, maar desalniettemin getuigden meer mensen dat het oefenen van hun oogspieren hun geen windeieren had gelegd.

Spieren die niet samentrekken, atrofiëren en dat weet elke arts die daarom zijn patiënten aanspoort om te bewegen. Van wie tien dagen in een bed neerliggen, zijn alle spieren van het hele lichaam grotendeels weggekwijnd en deze mensen moeten opnieuw leren lopen, tenminste als zij dat dan nog kunnen, want ook de pezen moeten eraan geloven: zij worden korter en beletten de bedlegerige als hij uit bed komt zelfs om gewoon rechtop te staan.

Atrofiëren doen niet alleen de skeletspieren en de oogspieren maar ook de ademhalingsspieren, bijvoorbeeld wanneer een zieke moet beademd worden omdat hij het aan zijn longen heeft, bijvoorbeeld in gevolge een besmetting met corona. De beademing gebeurt middels een pomp die werkt middels een vacuum dat in feite het lichaamseigen vacuum nabootst hetwelke in beweging wordt gezet door de vele kleine maar onophoudelijk werkende tussenribspiertjes die de ademhaling mogelijk maken.

Kortom: de belofte aan mensen dat zij beter zullen worden van machines is slechts waar op zeer korte termijn: de bril, het bed en de beademingsmachine helpen weliswaar een poosje maar binnen de kortste keren zijn wij van die dure instrumenten helemaal afhankelijk geworden: wij zien niet langer zonder bril,

onze skeletspieren atrofiëren en zo ook onze ademhalingsspieren en wel in die mate dat wie beademd werden, zouden verstikken indien zij van hun hulpstuk plotseling werden losgekoppeld. De machines helpen ons een korte tijd en daarna betalen wij de rekening en worden wij er voor altijd afhankelijk van. Eerst leken die machines verlengstukken van ons lichaam maar alras worden de rollen omgedraaid en blijken wij zelf herleid te zijn geworden... tot verlengstukken van onze machines.

De mens wordt afhankelijk van zijn instrumenten en die instrumenten zijn niet alleen de bril die blinden maakt en de auto die kreupelen voortbrengt: ook minder zichtbare instrumenten kunnen ons de das omdoen en zij zijn ook gevaarlijker dan die waarvan we ons wel bewust zijn. Tot die minder zichtbare instrumenten behoort bijvoorbeeld onze economie, die in onze dienst stond tot op de dag dat men van hogerhand ging oordelen dat de coronadoden niet langer moesten geteld worden per stuk maar per aantal verloren levensjaren en blijkbaar heeft het onverstand inmiddels zo'n vlucht genomen dat alvast de betrokken politici niet meer beseffen dat dit betekent dat voortaan de mens een instrument is van de economie in plaats van andersom: zijn waarde slinkt evenredig met zijn leeftijd die een maatstaf blijkt voor zijn economische waarde.

Kortom: de list waarmee de mens als zodanig geliquideerd wordt, bestaat erin dat men hem zogenaamde hulpstukken aanreikt met de bedoeling dat

hij die op den duur niet meer kan missen en dat hij vervolgens zélf hulpstuk wordt en meer bepaald: hulpstuk van zijn beloofde hulpstukken. De mens, gedegradeerd tot instrument van zijn instrumenten, wordt door die instrumenten zelf opgeslokt, hij werd een aanhangsel van wat eerst zijn aanhangsels waren en blijkt dan ineens met de noorderzon vertrokken. Op dat ogenblik heeft de machine effectief de plaats ingenomen van de mens van wie geen spoor meer te bekennen valt.

De economie maakt dat de mens minder waardevol wordt dan 'zijn' geld dat dan uiteraard niet langer het zijne is en in het zog van de economie vallen dan tal van andere schijnhulpstukken te bekennen die alleen maar resulteren in de verslaving van de mens en in zijn verdwijning. Gezondheidsorganisaties verslaven mensen aan pillen en de pillenindustrie is in de eerste plaats een bedrijf dat groeien moet: pillen moeten derhalve worden aangeschaft, door mensen uiteraard, die op die wijze de farmaceutische industrie van dienst zijn. De mens leeft voor de pil in plaats van andersom. De technologie van bijvoorbeeld allerlei computers maakt, zoals ooit een groot geleerde heeft voorspeld, dat mensen het vermogen verliezen om te onthouden, om te leren en om te associëren. Ofschoon zij het tegenovergestelde beloven, ontnemen computers de mensen hun verstand.

We moeten onze leerlingen niets meer uit het hoofd laten leren, zo zeggen de moderne pedagogen: het volstaat als zij weten waar zij het gezochte kunnen

vinden. Edoch, zij zoeken niets meer omdat zij uiteraard geen benul hebben van ongeacht wat waarvan zij op geen enkele wijze het bestaan kunnen vermoeden. En uiteraard kan dat vermoeden pas ontstaan als er eerst een context is, zoals er eerst een nest moet zijn vooraleer de vogel op het idee kan komen om daarin zijn ei te deponeren. Die context is het nestje in ons hoofd, bestaande uit vervlochten kennis. En het vergaren en vervlechten van die kennis geschiedt door gegevens uit het hoofd te leren om die dan met elkander in verband te brengen.

En zo kan men nog een tijdje doorgaan. De mens verdwijnt in gevolge een list. Het vreemde is nu wel dat die list geen mensenwerk is. Geen mens immers is sluw genoeg om dat te bewerkstelligen.[139]

7. Het entertainment in de arena van de wereld

Wie is de pop die in de plaats komt van de mens? Want de mens verdwijnt terwijl het lijkt alsof hij blijft, zijn verdwijning moet immers onopgemerkt gebeuren opdat zij kans op slagen zou hebben. De mens wordt als het ware van binnenuit uitgehold en het omhulsel houdt stand en wordt dan opgevuld met iets heel anders.

Om aan de weet te komen wie de plaats inneemt van de mens, moet men onderzoeken welke eigenschappen maken dat mensen in de huidige samenleving kunnen standhouden en welke de eigenschappen zijn die

139 Tekst d.d. 20 september 2022.

maken dat hij erin ten onder gaat. Immers, de selectie welke gebeurt, gaat over eigenschappen en zij voltrekt zich zoals ook de natuurlijke selectie zich altijd al voltrokken heeft: wie maximaal aangepast zijn aan de omgeving, hebben de beste overlevingskansen. Rest dus de vraag wat precies de huidige omgeving is waarin mensen zich bewegen: wie beloont zij en wie straft zij af? Hoe ziet deze evolutie eruit? Met andere woorden: welke gedaante heeft in de huidige wereld *the survival of the fittest*?

De uitdrukking is afkomstig van een van de grondleggers van de sociologie, Herbert Spencer, (1820-1903) die daarmee doelde op het zogenaamde 'sociaal darwinisme': zonder staatsbemoeienis, zo geloofde de liberaal, zouden de zwakkeren (de armen) verdwijnen en zouden er alleen maar bekwame mensen (de rijken) overschieten. Maar uiteraard zijn bekwaamheid en rijkdom heel andere zaken en zo komen we tot een antwoord op de hier gestelde vraag: in de huidige maatschappelijke constellatie worden niet zozeer de bekwaamste mensen beloond en alvast niet de meest bekwame lieden in moreel opzicht maar veeleer degenen die zich er niet van laten weerhouden om - niet alleen desnoods en ook bij voorkeur - hun persoonlijk voordeel te doen op de kap van de zwakkeren. Met andere woorden betekent 'the fittest' in de huidige tijd en wereld: de meest immorele, degene die zich niet laat weerhouden door ethische regels, hij die verboden aan zijn laars lapt, die belastingen ontduikt, die zijn concurrenten een hak zet, hen

economisch of anderszins ombrengt en die zich een weg naar de rijkdom rooft. 'The fittest' is niet de meest intelligente en ook niet de sterkste in fysiek opzicht maar wel degene met de minste scrupules, de sluwste, de meest gewetenloze schurk, hij die helemaal geen genade kent, de alleenheerser, de autocraat, de potentaat.

Het onderliggende argument om die genadeloosheid te gaan verdedigen en om aan de sterkste het morele recht toe te kennen om de zwakkere te verdringen, luidt dat het er in de natuur net zo aan toe gaat en dat men zich aan de natuur een voorbeeld dient te nemen. Deze klinkklare onzin werd door de nazi's gepropageerd: zij geloofden dat zij de zwakken moesten elimineren omdat een maatschappij zonder zwakkeren een betere maatschappij zou zijn. Uiteraard is het veel makkelijker om zieken uit te roeien dan om ziekten te bestrijden: een zieke wordt gedood met één enkele kogel terwijl het bestrijden van een ziekte niet zonder jarenlange inzet en studie mogelijk is. Maar kennelijk bestaan er lieden die danig afgestompt zijn dat zij die onzin gaan verdedigen en bovendien zijn er onder hen die het voor het zeggen krijgen en die er ook nog in slagen om hun simplistische onzin door te drijven en tot wet te maken. Andermaal: zij slagen daarin, niet omdat zij bekwamer zouden zijn dan hun tegenstanders maar omdat zij er niet voor terugschrikken om hun concurrenten gewoon om te brengen.

De eliminatie van weerloze ouderen is wellicht het meest schrijnende actuele voorbeeld: de staat wil

zichzelf sterker maken en bespaart op de kap van de allerzwaksten door aan het geïnstitutionaliseerde onrecht dat hen uit de wereld bant, de vrije teugel te laten. Hetzelfde gebeurt met de eliminatie van ongewenste kinderen door het toelaten of zelfs het propageren van zwangerschapsonderbrekingen welke feitelijk regelrechte moord betekenen. Subsidies aan andersvaliden worden teruggeschroefd met het uitvlucht dat er geen geld voor is, terwijl de staat een gigantische inflatie creëert door het bijdrukken van bankbiljetten voor subsidies aan de horeca en aan nog allerlei maatschappelijke luxesectoren.

De kapitalistische economie staat er garant voor dat alles maar dan ook alles te koop is en in de eerste plaats: macht. Het democratische bestel waarin zogezegd iedereen mag meebeslissen en waarin de allerzwaksten een stem hebben evenwaardig aan die van de allerrijksten, dient uiteraard tot helemaal niets meer als het kapitalisme het danig perverteert dat sowieso de meest gefortuneerden het uiteindelijk voor het zeggen krijgen. Niet de noeste arbeider die om vier uur in de ochtend de trein neemt om op tijd aan te komen in een ongezonde fabriek waar hij levenslang en voor een hongerloon zijn beste krachten verdoet aan de productie van spullen die alleen de rijken kunnen kopen - niet deze noeste scrupuleuze arbeider komt aan de macht maar wel hij die mensen herleidt tot uit te baten machines, met name door hen met onder meer drugs zodanig te conditioneren dat zij ongeacht wat doen om aan het door hem te innen geld te komen dat

zij nodig hebben voor de aanschaf van hun zelfmoordspullen. Onze huidige politici zijn sowieso de handlangers van deze criminelen daar zij dit alles laten begaan, als zij het al niet aanmoedigen omdat ten slotte ook zijzelf daar aardig hun voordeel mee doen: de zwakkelingen die anders met allerlei sociale uitkeringen de staatskas opsouperen, worden immers keurig geëlimineerd en met hun gigantisch kapitaal verlenen de drugsbaronnen electorale steun aan de politici die hen op hun beurt de hand boven het hoofd houden. Drugsbaronnen, wapenhandelaars en noem maar op.

Het antwoord op de vraag wat *the survival of the fittest* dan betekent in de huidige wereld, moet helaas luiden dat de onmens de wind in de zeilen krijgt terwijl mensen die eraan verzaken om aan anderen kwaad te berokkenen, geslachtofferd worden op het altaar van het gouden kalf. Zij worden zoals destijds in de arena nog altijd voor de leeuwen geworpen, zij worden gestoofd in de messingen stier, zij komen terecht op de brandstapel of zij worden nog anderszins geëlimineerd. Op tal van wijzen maar steeds op grond van hetzelfde systeem wordt de mens bij de neus genomen door de onmens: hij wordt naar binnen gelokt in een virtuele wereld die hem op het verkeerde been zet met allerlei beloften en met leugens, zijn positie wordt danig uitgebuit, hij wordt verzwakt zoals de stier verzwakt wordt door de martelende lanssteken van de picador, totdat uiteindelijk de doodsteek volgt voor het oog van een massa die steeds sadistischer vormen van

entertainment eist.[140]

8. 'Het Verborgen Volk'

De virtualiteit heeft vele gezichten en zij dient om mensen van de wijs te brengen opdat zij niet zouden beseffen dat zij op het verkeerde been gezet worden, dat ze bij de neus genomen worden, dat ze in de echte wereld niet (meer) welkom zijn, dat ze behoren tot de miljarden die er teveel zijn en die mede de overbevolking veroorzaken of tot degenen die er beter niet waren omdat hun bezit, hun gezondheidstoestand of hun intelligentie de gemiddelden van het geheel naar beneden halen. Mensen worden niet zomaar naar niemandsland verbannen: er wordt hen verteld dat het ginds veel beter is. Zij worden niet zonder meer van de boter weggehaald: er wordt hen verteld dat margarines veel gezonder zijn. Zij worden niet zomaar psychisch uitgeschakeld: er wordt hen voorgelogen dat de voorgeschreven drugs geneesmiddelen zijn. Ouderen worden niet zonder meer uit hun huizen gejaagd en verbannen: men belooft hen dat zij naar zorgcentra worden overgebracht waar zij het comfortabel zullen hebben en geholpen zullen worden. Opvoedelingen worden niet zonder meer dom gehouden: men leert hen allerlei zaken aan waar zij helemaal niets aan hebben maar die wel aan de haal gaan met hun tijd en met hun jeugd die later niet meer terug zal komen om hen de gelegenheid te geven alles te herdoen. Mensen die brood en etenswaren kopen, worden niet met lege

140 Tekst d.d. 21 september 2022.

handen naar huis gestuurd: zij krijgen in een zalige verpakking waren die alleen de naam van nepvoedsel verdienen. Vluchtelingen worden niet zomaar teruggestuurd naar huis of in concentratiekampen opgesloten: hun dossier wordt bijgehouden en zij belanden in asielcentra waar zij voorlopig moeten wachten op het verdict dat op de spreekwoordelijke lange baan terecht komt, precies zoals de verticaal geklasseerde klachten van wie bij de autoriteiten onrecht hebben aangegeven. Zij allen dienen in de wachtzaal plaats te nemen om daar hun beurt af te wachten, zij zijn immers niet alleen, zo worden zij vermaand. En zij wachten in de wachtplaats en zij houden de deur in de gaten door de welke zij naar buiten zullen gaan als het wachten is verstreken omdat hun tijd gekomen is. Mensen worden niet zomaar veroordeeld tot een levenslange slavernij: er wordt hen beloofd dat zij vergoed worden daarvoor met het eeuwig leven en de hemel. De joden werden ook niet zomaar weggehaald en naar de gaskamers getransporteerd: er werd hen verteld dat zij naar betere oorden gingen, waar hen dan een verkwikkende douche werd beloofd. Men vertelt ook niet aan het vee waartoe het wordt gevoerd en waarheen het wordt gebracht van zodra het een rendabel gewicht gekregen heeft. Maar de slachthuizen zijn een realiteit: of moeten de 'hogere' diersoorten zich dan laten verhongeren? De massagraven bestaan echt en de industrieën die gigantische fortuinen in de wacht weten slepen met de aanmaak van allerlei chemische producten waarvan gewone stervelingen de formules

niet ontcijferen kunnen en waarvan zij nog veel minder de letale werking kennen.

De virtualiteit is het lokaas en zal derhalve heel verleidelijk moeten zijn om doel te treffen. De list bestaat bij de gratie van de discrepantie tussen de eigenlijke drijfveren en de opgegeven argumenten en daarom zegt men ook over de laatstgenoemden dat zij regelrechte leugens zijn: de retorica is de kunst van het liegen omdat argumenten enkel functioneren als verkappingen van drijfveren die daarmee vloeken. Aan het gedomesticeerde vee wordt diets gemaakt dat het maar beter op stal blijft omdat het daar droog is en men er wel doorvoed geraakt en mochten aan het vee de eigenlijke drijfveren van zijn kwekers openbaar worden gemaakt, het zou enkel met ongeloof kunnen reageren, want kijk: kippen worden gevoerd om eieren te leggen en met kunstlicht wordt ervoor gezorgd dat het er telkenmale niet één maar twee daags worden en is het kransje uitgelegd, dan zou men denken dat zij dankbaarheid ontvangen voor de geleverde topprestatie maar niets is minder waar: met een korte kap in de nek van het hakmes van de slager die fantaserend over zijn winst een lustig deuntje neuriet, ontvangen ze het lot van massamoordenaars en andere criminelen, zij worden prompt verkocht en met veel smaak verslonden, zelfs een klein bedankje kan er niet meer af, daar mogen zij naar fluiten.

De man die levenslang om vier uur in de regen op zijn trein gaat wachten op een winderig, ijskoud perron om dan naar de fabriek gebracht te worden waar de

dagtaak wacht die duurt totdat het alweer donker is, zodat hij alvast in de wintermaanden alleen de noorderzon te zien krijgt, waar vandaan de benaming 'zondag' ook afkomstig is, is geen beter lot beschoren dan de dappere kip en de koe die van zodra haar melkproductie slinkt, in stukjes wordt gezaagd: hij werkt tot zijn pensioen en

dan ontvangt hij tot zijn dood een uitkering die, losgekoppeld van de index, gestaag in 't niemendal verdwijnt - de fysieke toestand ingevolge zijn hoge ouderdom laat hem dan helaas niet langer toe om nog te protesteren bij wie hem zo bij den bok hebben gezet en ook zijn nazaten, als hij er al heeft, kunnen daar niets aan doen omdat de uren van een dag geteld zijn en men er - andermaal helaas - niet eentje van bijmaken kan. En ik hoor u nu vragen: welke hogere diersoort die zich toch niet kan laten verhongeren heeft dit dan zo geregeld? Of moet men dan de auteur van *'Het Verborgen Volk'*[141] geloven, die samen met een hele resem in doofpotten verdwenen genieën niet-menselijke intelligenties voor dat alles verantwoordelijk acht?[142]

9. 'Het Verborgen Volk' (vervolg)

Goden, engelen, elfen, kabouters, dolende zielen... kortom: niet-menselijke intelligenties zijn geen

141 Ludo Noens, *Het verborgen volk. Contact met niet-menselijke intelligenties*, Aspekt, Soesterberg 2022. Zie: https://www.bloggen.be/ludonoens/

142 Tekst d.d. 22 september 2022.

onbekenden, aldus Ludo Noens, maar jonge kinderen en enkelingen zoals Rudolf Steiner niet te na gesproken, heeft de moderne mens het verleerd contact te leggen met die wezens. Steiner verwijst naar de Rozenkruisers, een geheim broederschap, hoeder van een revolutionaire kennis en van de diepste natuurgeheimen, gesticht door de Duitse ingewijde in de judeo-Arabische Mysteriën, Christian Rosencreutz (°1378).[143]

Rosencreutz leerde Arabisch en vertaalde het islamitische 'Boek van de Natuur' naar het Latijn. Hij werd 106 jaar oud en toen in 1604 zijn graftombe werd ontdekt, bleek zijn lichaam vrijwel ongerept.[144] *"De supranormale vermogens van de Rozenkruisers (...) moeten grandioos zijn geweest. (...) Honger, dorst, ziekte en tijd hadden geen vat meer op hen. Onzichtbaar konden zij binnentreden waar zij maar wilden. Zo snel als de gedachten verplaatsten zij zich naar willekeur overal ter wereld. Bovendien stond iedere demon of geest onder hun dwingende bevelen (...)."*[145]

Zij geloofden in het bestaan van door ons niet zintuiglijk waarneembare min of meer intelligente wezens zoals elementalen (elementenbewoners) en djinns (genieën, te situeren tussen mensen en engelen), die resideren in een subtiele parallelle wereld en die

143 Ludo Noens, *Het verborgen volk. Contact met niet-menselijke intelligenties*, Aspekt, Soesterberg 2022; pp. 11-15.
144 Ib., pp. 17-20.
145 Ib., p. 23.

net zoals de 'wellustige engelen' (uit Genesis 6:1-4) romances kunnen hebben met mensen, waaruit volgens de yezidi's in Koerdistan een blauwogig blondharig volk geboren werd - volgens de Koran had koning Salomon grote macht over hen.[146]

In zijn *De Civitate Dei* spreekt Sint-Augustinus zijn geloof uit over menselijke seks met demonen, praktijken die ook bij de Tempeliers aan de orde waren en beoefend worden door de soefi's.[147] Andere magiërs zijn John Dee, die de taal der engelen leerde, en Cornelius Agrippa. Engelen werden vaker aanschouwd in visioenen zoals die van de profeten Ezechiël en Jesaja.

De Kabbala verhaalt hoe interagerende spirituele krachten (Sefirot) ons lichaam alsook de wereld beïnvloeden: wangedrag veroorzaakt disharmonie in de kosmos en rechtzinnigheid moet de kosmische balans weer in evenwicht brengen: de 'buitenwereld' (kosmos) gedraagt zich als een schaduw van de 'binnenwereld' (geest). Dionysius de Aeropagiet beoefende in de vijfde eeuw de angelologie met zijn *De Coelestis Hierarchia* en de dertiende-eeuwse Thomas Aquinas beschreef de soorten engelen en hun activiteiten in zijn *Summa Theologiae*.[148]

Een volledig hoofdstuk wijdt Noens aan seks met elementalen. Volgens Paracelsus schuilt achter het

146 Ib., pp. 24-27.
147 Ib., pp. 27-35.
148 Ib., pp. 35-47.

zintuiglijk waarneembare nog een verborgen helft van de werkelijkheid waarin fijnstoffelijke wezens zich ophouden ('elementalen'). Een huwelijk tussen een mens en een nimf kan mensenkinderen voortbrengen, er zijn huwelijken tussen feeën en mannen, tussen gnomen en vrouwen. Noens verhaalt over sekten en geheime genootschappen zoals de Orde van Melchizedek waarover gezegd werd dat die een totalitaire militaire organisatie was die middels massapsychologie totale wereldcontrole beoogde.[149]

Dit alles is niet wat wij op het oog hebben met de onderhavige tekst over anonieme machten welke mensen gevangen zetten in virtuele werelden maar misschien zijn de histories welke door Noens werden verzameld en ontleed, zinnebeelden voor reële gebeurtenissen die vooralsnog moeilijk te omschrijven zijn terwijl onze ervaringen ons verbieden om te loochenen dat daarin een grond van waarheid huist. In deze wat schimmige gebieden die evenwel niet behoren tot het positief wetenschappelijke domein, hebben zoveel gezaghebbende geleerden onderzoekswerk verricht en daar ook ondubbelzinnig verslag over uitgebracht dat zij evenveel aandacht verdienen als de vele religies, de mythen en de sprookjes welke ten slotte allemaal vertellen over de allerdiepste menselijke ervaringen.[150]

149 Ib., pp. 49-66.
150 Tekst d.d. 23 september 2022.

10. Fantastiek, Zelensky en het armageddon

Niet zonder reden werd hier 'Het Verborgen Volk' van de Vlaamse schrijver Ludo Noens te berde gebracht: het boek behandelt weliswaar de wereld van het fantastische maar wie geloven dat de fantasie naast de realiteit staat, slaan de bal flink mis: legio zijn de voorbeelden van hoe de fantasie de realiteit ook letterlijk het zwijgen oplegt en verdringt, ja, vervangt en tot de minst betwijfelbare voorbeelden van die feitelijkheid behoren de religies, de politieke partijen en de zogenaamde wetenschappen. Voor de fantasieën waarmee het katholicisme, het jodendom of de islam uitpakken, geven mensen hun leven en legt men hen deze waarheid voor de voeten, dan voelen zij zich diep beledigd. Hetzelfde doen zij voor hun politieke idealen en partijen en niet in het minst in de wetenschappen speelt de fantasie de hoofdrol en gaan voor- en tegenstanders van bijvoorbeeld de evolutieleer tekeer alsof hun leven ervan af hing. Op een bijzonder bescheiden manier maar tegelijk zeer doortastend stelt Ludo Noens doorheen zijn hele oeuvre de vraag naar de grens tussen fictie en realiteit en voor de goede verstaander laat hij ook doorschemeren dat het antwoord op die vraag allerminst vanzelfsprekend is, ja, wellicht niet tot groot jolijt van de positieve wetenschappers die in hun onverstand zichzelf danig ernstig nemen, maakt deze kunstenaar zonneklaar dat de gezochte grens eigenlijk behoort tot het rijk van de fantasie...

Keren we nu terug naar ons thema: het feit dat en de

wijze waarop een onpersoonlijke macht de mensen in een virtuele wereld naar binnen lokt om die daarin op te sluiten. Wie goed toekijken, kunnen zien dat mensen in een virtuele wereld naar binnen worden gelokt doordat de virtuele wereld zelf eerst de mensen tegemoet treedt. Om het heel concreet te maken: de virtualiteit van de cinema beperkt zich niet tot de film en tot het uur dat hij bekeken wordt maar zij treedt de cinemazaal naar buiten en vult geleidelijk de hele wereld met haar onechtheid. Sylvester Stallone vertolkt niet alleen de Vietnamveteraan John Rambo maar hij wordt tevens door de massa die de film voorgeschoteld kreeg met die rol geïdentificeerd zodat hem niet alleen de eer te beurt valt van zijn acteursprestatie maar tevens die van de held die hij niet is doch slechts vertolkt. De film zelf is fictie maar omdat de massa niet in staat is de grens te trekken tussen het spel en de realiteit, krijgen de sprookjes een zekere realiteitswaarde, wat bijvoorbeeld op een bijzonder ergerlijke manier het geval is geweest met de cowboy- en indianenverhalen waarbij de 'goodies' en de 'baddies' een fabricaat zijn van de filmmaker, of beter: van zijn sponsoren die zeker niet gespeend zijn van politieke bedoelingen. De Indianen werden na het aanmeren van Christoffel Columbus door de Spaanse conquistadores uitgemoord en hun land werd door de genadeloze veroveraars ingepalmd maar eeuwen later hebben de V.S. hun uiterste best gedaan om met de leugenfabriek van Hollywood het tegendeel te bewijzen.

Een bijzonder actueel voorbeeld van de overname van de waarheid door de leugen is de Tv-film *Dienaar van het volk* uit 2015 waarin de geschiedenisleraar Wassil Holoborodko president van Oekraïne wordt, een rol die vertolkt wordt door de acteur Volodymyr Zelensky, die vier jaar later ook in werkelijkheid president wordt van dat land. Het sprookje wordt werkelijkheid, het virtuele is in de realiteit naar binnen gedrongen en heeft hem overmeesterd, de acteur is gelijk geworden aan zijn rol en het eerste slachtoffer van deze agressie is uiteraard de waarheid. In feite doet de reclame helemaal niets anders dan dat: de leugen wordt aan het volk getoond en van zodra het volk deze leugen na-aapt, wordt ze echt, ze wordt waarheid. De waarheid zelf blijft dan uiteraard verweesd achter. En van die overname van de realiteit door de fictie komt dan kennelijk een wereldoorlog en misschien wel het armageddon.[151]

11. Volodymyr Zelensky, Boris Johnson, Meghan Markle, Donald Trump en Popeye the Sailor Man

In het artikel *How a Fictional President Is Helping Ukrainians Rethink Their Absurd Politics*[152] in het blad *Foreign Policy* beschrijft Katherine Jacobsen hoe de komiek Zelensky zijn rol van president uit de wereld van de fictie hard maakt op het echte politieke

151 Tekst d.d. 23 september 2022.

152 https://foreignpolicy.com/2016/12/13/how-a-fictional-president-is-helping-ukrainians-rethink-their-absurd-politics/ De ondertitel van het artikel luidt: *"Ukraine is so corrupt that it's hard to imagine it being otherwise. A new comedy series shows that things could be different."*

schouwtoneel maar daarmee is Zelensky geen unicum in de geschiedenis. Tot degenen die in werkelijkheid verwezenlijkten wat ze eerst op de planken hebben gebracht behoren volgens Stuart Heritage van *The Guardian* in zijn artikel *Zelenskiy's Servant of the People: the TV show that made Ukraine's president* van 7 maart 2022[153] ook figuren zoals Boris Johnson (*Have I Got News For You)*, Meghan Markle (*Suits*) en Donald Trump (*The Apprentice)*, al springt Zelensky er natuurlijk wel uit.

De verovering van de werkelijkheid door de ficties gebeurt soms ten goede maar ook vaak ten kwade. Zo werden ten tijde van de Tweede Wereldoorlog - maar dan wellicht onbedoeld - flagrante leugens de wereld rondgestuurd met de tekenfilmfiguur *Popeye*.[154] die zich telkens uit benaderde situaties wist te redden dankzij het eten van een blik spinazie waarover wijd en zijd verkondigd werd dat het krachtvoedsel was omdat het veel ijzer zou bevatten. Dat was echter een misverstand, wellicht voortspruitend uit een oude kopieerfout waarbij een komma werd verschoven maar het werd hoe dan ook geduld omdat toentertijd zuinig

153 https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2022/mar/07/zelinskiys-servant-of-the-people-the-tv-show-that-made-ukraines-president
De ondertitel van het artikel luidt: *"He starred as a president in this smart satire, only to launch a political party named after it – then win an election. Now on All 4, it may be the most important foreign TV drama ever."*

154 *Popeye* was een stripfiguur van de Amerikaanse cartoonisten Elzie Segar en Bud Sagendorf en hij trad later op als tekenfilmfiguur van Max Fleischer en Dave Fleischer.

diende omgesprongen te worden met vlees.[155]

12. Zuckerberg: reclame voor de virtuele wereld

We vroegen Omsk van Togenbirger om wat commentaar over de virtuele wereld van Zuckerberg. Ziehier zijn repliek:

OVT: Ik heb op dit ogenblik weinig tijd maar, mijn beste, knoop alvast één ding goed in uw oren met betrekking tot die malafide figuren uit Disneyworld: zij maken reclame voor de virtuele werelden die zij te koop aanbieden onder het mom van toekomstgerichtheid, wetenschap en kunst. Edoch, weet dat de eigendommen van die lieden allerminst virtueel zijn: zij bezitten kastelen van echte steen, wat zeg ik, van witte marmer; zij rijden in echte sportwagens en zij vliegen met echte privévliegtuigen door de echte lucht naar echte verre landen; hun vrouwen en mannen zijn geen poppen maar zij zijn van echt vlees en bloed. En al die echtheid, mijn beste, kunnen zij zich veroorloven omdat miljoenen, ja, miljarden mensen betoverd aan hun kermiskraam gaan plakken en hun virtuele spullen kopen, met echt geld. Maar nu moet ik verder, ik heb haast, we zien elkaar nog in het echt, tot kijk!"[156]

13. Omsk Van Togenbirger andermaal over de virtuele wereld

Omsk Van Togenbirger, ik dank u dat u ons nog eens

155 Tekst d.d. 26 september 2022.
156 Tekst d.d. 26 september 2022.

wilt te woord staan, het zijn bizarre tijden, maar meent u dat nu echt wat u de laatste keer zei, over die technocraten?

OVT: Zij verkopen gebakken lucht, voor écht geld en met dat echt geld kopen zij allerminst gebakken lucht, en dat hoef ik niet te menen of niet te menen, dat zijn de feiten, geloof ik, ja. Of bent u het daar dan niet mee eens?

Toch wel, maar anderzijds...

OVT: Anderzijds?

Wel, niemand kan toch ontkennen dat bijvoorbeeld... Facebook... niet echt bestaat?

OVT: Leugens bestaan echt, inderdaad, dat herhaal ik toch voortdurend? Maar de mensen vragen erom natuurlijk, en sommige van die leugens zijn wel heel verleidelijk, nietwaar? Voor bedrog moet je betalen, het is de fabel van de vos en de raaf, hebben we het daarover niet al eens eerder gehad?

Jazeker...

OVT: Denk maar eens aan een ander kraam: een kraam dat al eeuwen en eeuwen stand houdt met, nu in de afprijzing, haar virtuele wereld die maar niet stuk kan: de hemel en de hel! Of gelooft u dan dat hemel en hel ook echt bestaan?

Euh...

OVT: Jaja, ik merk het wel, mijn beste: het zit zo diep

dat u zich er nog altijd niet kordaat durft over uit te spreken, ook al zegt uw nuchter verstand u dat u niet langer hoeft te twijfelen! Maar men wendt dan ook de meest verwerpelijke van alle verkooptechnieken aan... men beliegt godbetert de kinderen! Zij beliegen de mensen nog vooraleer die over enig kritisch vermogen beschikken, omdat zij op die jonge leeftijd voor de volle honderd percent weerloos openstaan voor kennis en alle vertrouwen hebben, en is dat niet schrijnend: alle vertrouwen hebben mensen op die leeftijd in hun ouders én in degenen aan wie hun ouders hen toevertrouwen voor het bijbrengen van kennis!

Tja...

OVT: Zeg mij eens eerlijk: gelooft u dan in de hemel en de hel?

Tja, misschien moet dat allemaal niet zo letterlijk opgevat worden maar veeleer als iets...

OVT: Virtueel?

Als iets figuurlijk, ja...

OVT: Haha! Niet te geloven hoé diep het zit! Maar ik weet het: het valt niet met de rede te verhelpen, het is een zaak van geschonden vertrouwen en de wonden blijven, jammer genoeg. Zij die hun inzichten daaromtrent willen bijsturen, moeten snijden in hun eigenste vlees, wat zeg ik, in het vlees van hun eigenste ziel. U kunt toch ook wel inzien dat de praktijk van de aflaten, om maar iets te noemen, alleen het werk kan

zijn van gewetenloze schurken die goedgelovige mensen de zuur verdiende centen afhandig trachten te maken, de centen die bestemd zijn om de hongerige mondjes van hun kinderen mee te spijzen? U hebt toch al gehoord over die handel in aflaten, geloof ik?

Mja...

OVT: Hoeveel moest men betalen voor één dag minder lang in het vagevuur? Eén dag minder lang branden? Maar laten we daar nu over ophouden. Ik vertel het alleen om u daarvoor te behoeden een tweede keer in dezelfde put te vallen. De virtuele wereld die de miljardairs van heden u wensen te verkopen, is compleet dezelfde als deze die de miljardairs van gisteren u hebben aangesmeerd en waarvan u kennelijk nog steeds last heeft, het is compleet dezelfde, mijn allerbeste, al zit hij uiteraard in een hedendaags kleedje: de mode verandert maar de mode als zodanig doet dat uiteraard niet, nietwaar? Of gelooft u dan dat de leurders van gisteren geen miljardairs waren? Hebt u ooit het Vaticaan bezocht?

Neen...

OVT: Misschien kon dat een therapie zijn, heel misschien... Anders leest u maar eens het jongste boek van Frédérick Martel over dat luxehotel, overvol met megalomanen. Wat wij nu beleven is een zoveelste uitgave van hetzelfde. Het gaat hier over de wereldheersers, denkt u dat zelf dan ook niet?

De wereldheersers?

OVT: Dat zei ik, ja. Of gelooft u dat de wereld geleid wordt door arme drommels?

Toch niet...

OVT: We hebben het hier over de allerrijksten dezer aarde, over die beruchte 1 percent die 99 percent van alle wereldse dingen bezitten. En zij hebben hun bezit en macht niet verworven middels kennis en kunde, ook al willen zij graag dat wij dat gaan geloven: neen, zij danken hun bezit en hun macht aan flagrante leugens en aan schaamteloos bedrog. En terloops, mijn beste: u gelooft toch niet dat het arme drommels zijn die de huidige oorlog in Europa hebben gelanceerd?

Neen, zeker niet...

OVT: Zie je wel dat u dat niet gelooft: het zijn inderdaad de allerrijkste aardbewoners die daar zo over beslissen. Zij sturen straks onze kinderen naar het front, zogezegd om het land te gaan verdedigen tegen de vijand, ja? En wie is die vijand, mijn beste? Dat zijn dan de Russen die naar het front gestuurd worden door hun leider omwille van hun kroost? Hemeltje, hemeltje! Wie gelooft nu zulk een sprookjes! Maar helemaal niemand wil naar het front, mijn beste! U ziet toch ook dat het waar is wat ik hier nu zeg? Ja, er blijven uiteraard altijd mensen bestaan die zo oneindig dom zijn dat ze gaan vechten 'voor de goede zaak' of omdat zij nu eenmaal gehoorzame burgers zijn. Maar gelooft u ook niet dat het volk helemaal niet vechten wil? Gelooft u dan echt dat de mensen nu massaal willen sterven?

Euh, neen, natuurlijk niet...

OVT: En zijn het mensen die de mensen naar het front jagen? Zijn het mensen die de mensen opnieuw sprookjeswerelden te koop aanbieden? Zijn het mensen of zijn het misschien dieren? Of sprookjesfiguren? Elfen? Kabouters? Of demonen?

Het zijn mensen, denk ik, ja natuurlijk.

OVT: Juist. En ik vraag het u nu andermaal: zijn het arme drommels die dat zo regelen, mijn beste, of zijn het net die superrijken, degenen die bijna alles bezitten wat eigenlijk toebehoort aan de massa die het maar moeten stellen met bijna niks?

Het zijn zeker en vast de superrijken die dat doen, beslist.

OVT: Juist. En zijn het arme drommels die ons die virtuele wereld willen opdringen of zijn het opnieuw die superrijken?

De superrijken doen dat, denk ik, ja...

OVT: Zeker weten?

Ik denk het, ja...

OVT: En zijn dan de mensen die ons naar het front sturen, recht de dood in, dezelfde als degenen die ons de virtuele wereld willen aansmeren?

Het zijn telkenmale die superrijken die dat doen... dus, ja: het zijn dezelfden.

OVT: En vertel mij eens, mijn beste: de mensen die ons naar het front sturen, hebben die het goed met ons voor?

Kennelijk zeker niet, neen!

OVT: Willen zij ons dood?

Onmiskenbaar, ja...

OVT: En kan je mensen die je dood willen, vertrouwen?

Uiteraard niet begot!

OVT: En wat moet je dan doen als ze u een virtuele wereld willen aansmeren? Koopt u die dan?

Welneen...

OVT: Zij prijzen het nochtans aan als een geschenk?

Dat kan alleen een vergiftigd geschenk zijn...

OVT: Maar, mijn beste: u weet meer dan ik.[157]

14. Gaan zijn zevenmijlslaarzen met de mens aan de haal?

Hermes, de met de joodse engelen vergelijkbare goddelijke boodschapper uit de Griekse mythologie, droeg gevleugelde sandalen die hij leende aan de held Perseus opdat die zou kunnen vluchten voor de zusters

157 Tekst d.d. 26 september 2022.

van Medusa die hij had onthoofd.[158] In het sprookje van *Klein Duimpje,* in 1812-1822 opgetekend door de gebroeders Grimm, steelt Klein Duimpje de zevenmijlslaarzen van de reus tijdens diens slaap en ook in het in de zestiende eeuw voor het eerst genoteerde en in 1697 door de bundel *Sprookjes van Moeder de Gans* van Charles Perrault bekend geworden verhaal van *De Gelaarsde Kat* spelen zevenmijlslaarzen reeds de rol die vandaag door trans- en posthumanisten wordt toegekend aan de (weliswaar meer gesofisticeerde) hulpstukken die de fysieke maar ook de psychische natuurlijke capaciteiten van de mens moeten uitbreiden. Naast haar laarzen behoren immers ook de grootspraak en de listigheid van de gelaarsde kat tot het arsenaal van haar hulpstukken en tot de uitbreiding van Klein Duimpje's psychische hulpstukken behoren tevens zijn vermetelheid en durf welke ook van de partij zijn in de heldendaden van Perseus terwijl Hermes ook de god werd van de welsprekendheid of de retorica, ook wel genaamd 'de kunst van het liegen'.

Bewonderenswaardige hulpstukken zijn werktuigen en machines en om in de lijn van de zevenmijlslaarzen te blijven, verdient het wiel en dan in het bijzonder de fiets ook alle lof als zeer vernuftig maar ook zeer verdienstelijk en mens- en milieuvriendelijk instrument waarmee de fietser als het ware volledig versmelt. Uiteraard naast de muziekinstrumenten, het arsenaal

158 Zie: Kris Vansteenbrugge, Griekse mythologie in 136 verhalen, (https://www.bloggen.be/dzeus/)

dat nodig is voor de plastische kunsten en, niet te vergeten, het boek als podium van de literatuur en de wetenschappen, waarvan de hedendaagse vorm eigenlijk de computer is.

En hiermee zijn we beland bij de op hol geslagen fantasie van wie zich transhumanisten noemen: zij die afstevenen op de zelfoverstijging van de mens middels de uitbreiding van zijn fysieke en psychische natuurlijke capaciteiten, en dan nog het liefst in de symbiose van mens en cybernetica. Tussen haakjes: cybernetica betekent stuurmanskunde, *in casu:* de menselijke besturing van zijn werktuigen of 'verlengstukken'. En precies daar loopt het fout: de wereld is zijn stuurman kwijt, zoals inmiddels al enkele decennia geleden de moraalfilosoof Jaap Kruithof het formuleerde.

Want de auto bijvoorbeeld is vaak veeleer een moordtuig, naast de expliciete wapens, met als kers op de taart, de atoombom, waarvan Rusland er het grootste aantal bezit, namelijk 6255, de Verenigde Staten hebben er 5550, China 350, Frankrijk 290, Groot-Brittannië 225, Pakistan 165, India 156, Israël 90 en Noord-Korea ca. 50.

De V.S. zijn het enige land dat al atoomwapens inzette, meer bepaald in de Tweede Wereldoorlog: de Inola Gay gooide op 6 augustus 1945 in Japan de bom Little Boy (uranium 235) op Hirosjima en drie dagen later werd Fat Man (plutonium) op Nagasaki gedropt. De bommen met een kracht van ongeveer 10 megaton

waren eigenlijk bedoeld voor de Japanse hoofdstad Tokio maar mist strooide roet in het eten en zo vielen er in plaats van miljoenen doden amper 100.000 in één klap.

De zwaarste bom die ooit tot ontploffing werd gebracht was de Tsar Bomba: hij ontplofte op 30 oktober 1961 op 3 km hoogte boven Nova Zembla en had een kracht van 50 megaton. De explosie deed in Finland de ruiten breken, de paddenstoel steeg 64 km hoog, de schokgolf ging drie keer rond de aarde.[159] (2) Rusland beschikt inmiddels over bommen van 800 megaton. Gaan zijn zevenmijlslaarzen met de mens aan de haal?[160]

15. Over de betekenis der dingen in het licht van de Omega

Als het zo is dat een onpersoonlijke macht bezig is de mensheid in een virtuele wereld naar binnen te lokken, dan kan die opzet alleen maar slaagkansen hebben als de virtuele wereld genoeg aantrekkingskracht bezit, wat uiteraard betekent dat de virtuele wereld moet kunnen wedijveren met de echte wereld. Op de vraag hoe dan de leugen ooit aantrekkelijker zou kunnen zijn dan de waarheid, kennen wij het antwoord wel: de leugen is listiger dan de waarheid maar de waarheid is lastiger dan de leugen.

---

159 Voor de filmopname van de explosie, zie: https://scientias.nl/russen-geven-beelden-vrij-van-de-krachtigste-explosie-die-mensen-ooit-hebben-veroorzaakt/

160 Tekst d.d. 28 september 2022.

Wie kiezen voor de waarheid laten zich met andere woorden door de list van de leugen strikken en de list bestaat er dan natuurlijk in om er voor te zorgen dat het slachtoffer zich blind staart op de last van de waarheid, waardoor hij de waarheid als zodanig uit het oog verliest en in het perspectief waarvan de leugen, die immers zonder last is, verschijnt als een lust. In het blikveld van wie aldus gestrikt worden, zijn het niet de waarheid en de leugen die tegenover elkaar staan maar wel hun verraderlijke attributen, de last en de lust. De waarheid is aantrekkelijker dan de leugen maar een lust is aantrekkelijker dan een last.

Nochtans is een lust niets anders dan iets dat *niet* is, een niet-zijn, een afwezigheid, namelijk de afwezigheid van een last. Spanning voelt aan als een last maar de ontspanning die op de spanning volgt, voelt aan als een lust en zo is ook elke lust niets anders dan het verdwijnen van een last. Omdat het orgasme de kleine dood wordt genoemd, zou men kunnen denken dat de grote dood of dus de dood zonder meer, waarbij elke spanning verdwijnt, het felste wordt begeerd maar niets is minder waar dan dat. De waarheid blijft nastrevenswaardig ondanks de last die ermee verbonden is en de leugen blijft verwerpelijk, alle lust ten spijt, precies omdat de last de conditie is voor de lust en niet en nooit andersom en om dezelfde reden kan er zonder de waarheid geen leugen zijn terwijl de waarheid best zonder de leugen kan bestaan.

De anonieme macht die verleidt tot het verwisselen van de werkelijkheid voor een virtuele wereld, kan

derhalve niets anders zijn dan luiheid en, bij uitbreiding, ondeugd in het algemeen. De morele kwaliteiten blijken derhalve hun ontologische basis te vinden in het onderscheid tussen werkelijkheid en waan, in het verschil tussen realiteit en virtualiteit, in de tegenstelling van waarheid en bedrog. *Ens et bonum convertuntur*, zo klonk het al in de middeleeuwen: het zijn en het goede vallen samen - met andere woorden: alleen het goede heeft werkelijkheidswaarde; het kwaad is een tekort aan zijn, het is een afwezigheid of een niet-zijn.

De verleiding welke de virtuele wereld uitoefent op de mensheid is derhalve die van de dood: het is de verleiding om de spanning los te laten, om niet langer te volharden in de inspanning welke gevergd wordt waar het ware en derhalve het goede worden nagestreefd.[161] [162]

16. Fictie en werkelijkheid

De verleidingskracht van een virtuele wereld heeft te maken met het zich blind staren op de misleidende attributen van de waarheid en de leugen, met name de last en de lust. Maar de moraliteit herleiden tot een louter persoonlijke kwestie, zoals religies dat meestal doen, ware een vergissing omdat de last welke de waarheid begeleidt - de last, de inspanning en de

161 Dit thema wordt uitvoerig behandeld in: J. Bauwens, *Het Einde der Tijden. Over de betekenis der dingen in het licht van de Omega,* Serskamp 2003.

162 Tekst d.d. 28 september 2022.

spanning - buiten de persoonlijke wil en wensen om quasi ondraaglijk kunnen worden, wat in het huidige tijdsgewricht bijvoorbeeld het geval is ingevolge een dreiging welke immers een zaak is van het al dan niet voortbestaan van de wereld - een zaak die in handen blijkt van enkele individuen omtrent dewelke goede redenen zijn om heel sterk te twijfelen aan hun goede bedoelingen en aan hun verstand.

Naarmate die dreiging toeneemt, zal uiteraard ook de verleidingskracht van de virtuele werelden toenemen omdat zij de gelegenheid bieden om, alvast voor een poos, de ogen te sluiten voor het reële gevaar dat de mensheid als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt. Door de gewaarwording van de dreiging weg te nemen wordt weliswaar niet het gevaar zelf weggenomen maar wel wordt dan de spanning verminderd en daarmee ook de last die onze zenuwen op de proef stelt, wat wellicht enigszins besparend kan zijn met betrekking tot onze voor een goede gezondheid onmisbare fysieke en psychische energie.

De klassieke en veelal religieuze voorstellingen van de moraal, van goed en kwaad en van de relatie van het goede en het kwade met lasten en lusten, zijn bijzonder misleidend omdat zij er eigenlijk verkeerdelijk van uit gaan dat mensen puur geestelijke wezens zijn zoals de engelen, die principieel helemaal geen rekening hoeven te houden met fysieke draagkracht alsook vooral met het feit dat psychische draagkracht door fysieke draagkracht evenzeer wordt beperkt als gefaciliteerd.

Bij uitbreiding geldt bovendien dat de menselijke wil geen instrument is waarvan men zich naar believen kan bedienen om zijn moreel verantwoorde keuzes te maken omdat de wil altijd verbonden is met handelingen waarvan de realiseerbaarheid mede afhankelijk is van externe factoren omtrent welke onze adequate kennis niet kan verzekerd worden en wat de zaak nog meer bemoeilijkt is het feit dat tot die externe factoren mogelijkerwijze ook andermans wil behoort welke geheel in strijd kan zijn met de eigen wil: het is voor een individu volstrekt onmogelijk om tussenbeide te komen waar bijvoorbeeld een staatshoofd de nucleaire wereldoorlog ontketent terwijl die daad onmiskenbaar bepalend zal zijn voor ieders lot.

Tevens is geen van alle religies in staat om de zin van het lijden én van het kwaad als zodanig te verklaren zonder de toevlucht te moeten nemen tot een tweede wereld welke moet dienen om een vereffening te maken inzake onverdiend leed en lust dat wordt ondergaan in de huidige wereld. Soms kan het goede morele handelen het leed beperken en soms gebeurt precies het tegenovergestelde en haalt men zich lasten op de nek door het kwaad te bevechten: de zaak is dat er in die dingen geen voorspelbaarheid (mogelijk) is. Het lijden in onschuld alsook het zogenaamde 'geluk van de bozen' zijn problemen die geen oplossing kunnen vinden als niet de hulp wordt ingeroepen van de 'deus ex machina' van een bestaan na de dood, een ultieme vergelding.

Maar het verbinden van morele handelingen met

beloning en straf en derhalve met schuld is een consequentie van een zeker personalisme en meer bepaald van de opvatting dat verdiensten verankerd zijn met personen. Met de realiteit de liefde die maakt dat het geluk van de ene afhankelijk is van het geluk van de ander, wordt in de religies vaak helemaal geen rekening gehouden, waardoor ze uiteraard zichzelf a priori hebben veroordeeld en wat hen dan sowieso geheel terecht alle krediet ontneemt.

Virtuele werelden verleiden derhalve niet alleen omdat zij ons (alvast tijdelijk) kunnen bevrijden van ziekmakende spanningen: hun aantrekkingskracht is ook toe te schrijven aan het feit dat zij de zekerheid van hun onechtheid bieden waar datgene wat wij als niet-virtueel beschouwen, ons uiteindelijk in de onzekerheid omtrent hun betrouwbaarheid achterlaat. De scheidingslijn tussen het werkelijke en het virtuele is met andere woorden kennelijk zelf een zaak welke zich afspeelt binnen een zekere virtuele wereld.

Andermaal rijst dan de moeilijke kwestie in hoeverre het maken van een onderscheid tussen fictie en werkelijkheid relevant kan zijn en dan in de eerste plaats met betrekking tot ons (morele) handelen dat wij immers gewoonlijk aan de hand van dat onderscheid oriënteren. Als er al virtuele werelden bestaan welke het gemunt zouden hebben op de mens als waarheidszoekend wezen, dan blijken zij alvast bijzonder moeilijk te detecteren omdat elk referentiekader dat zou toelaten dit te doen, uiteindelijk

lijkt te ontbreken.[163]

17. Wel, we zitten er al een poosje in

Hoe men het ook draait of keert, men loopt altijd achter de feiten aan: de mensheid of althans het 'gepapiereerde' deel van de mensheid en dus degenen die op papier bestaan, zij die het voor het zeggen hebben - hadden - zit reeds opgesloten in een virtuele wereld en kan er niet meer uit. Het Westen, dat eeuwenlang de rest van de wereld tot kolonie heeft gehad, dat een exuberante levensstandaard wist te handhaven dankzij telkens een ploeg van vijftig slaven per persoon, het westen dat in een mum van tijd de bodemschatten van de rest van de wereld heeft opgesoupeerd - dat westen zit nu gevangen in een leugen waarvan het zich vooralsnog niet bewust kon worden (ingevolge haar alom triomferende arrogantie en hoogheidswaanzin) en die erin bestaat dat het gelooft de wereldleider te zijn, het genie Einstein (de uitvinder van de atoombom) waar ieder ander naar opkijkt, hij die de beschaving uitdraagt en de wetenschappelijke ontwikkeling, de weldoener vanjewelste die gaat en alle volkeren onderwijst.

In zijn virtuele wereld is het westen de leider, vergadert het westen onder de leiding van dames en heren met adellijke titels en namen, wordt er voor het westen geapplaudisseerd en voor euromultimiljardairs die hun fortuin danken aan de ontelbare verslaafden aan

163 Tekst d.d. 29 september 2022.

computerspelletjes, gaat het westen her en der op bezoek om naar 'de mensen' te wuiven, (weliswaar vanachter kogelvrij glas) om excuses aan te bieden voor afgehakte zwarte handjes of voor kinderlijkjes op begraafplaatsen van de Heilige Moeder de Kerk (“En nu een kruis erover!”, zo klinkt het, “want, hoera, wij zijn terug!”). Kortom, in de virtuele wereld opgesloten is men blind voor zijn geschiedenis, incluis de hedendaagse, met nota bene de Europese concentratiekampen met daarin gevangen zes miljoen vluchtelingen, nog steeds. Alleen wie niet zelf in de virtualiteit vertoeven, weten hoe de werkelijkheid er vandaag uitziet.

Sinds intussen een goed aantal jaren heeft het communistische China zich in Afrika genesteld, volgens sommigen omwille van de grondstoffen die het voor het eigen volk behoeft, volgens anderen omdat het dit continent wil koloniseren op eens een heel andere manier. Destijds gebeurde dat met slavenhandel en plundering met de medewerking van god-op-aarde, zodat het dit keer niet veel slechter kan, een reden om de andere kant op te kijken. Maar er zijn er die beweren dat China momenteel Afrika aan het bekeren is tot het zogenaamde wereldcommunisme.

In dat kader hebben, intussen ook al sinds enkele jaren, Rusland, China, Brazilië en nog een paar paupers zich verenigd in een alternatieve economische bond, vastbesloten om de, geef toe, oneerlijke wereldhandel een halt toe te roepen. Ook het bombardement op het Wereld Economisch Centrum intussen 21 jaar geleden

mag gerust gezien worden in het kader van dit proces dat niet overhaast doch vastberaden de ene stap na de andere zet om quasi onopgemerkt het in zijn virtuele wereld verder dromende westen onder de voet te lopen. Er wordt gezegd dat het graan nu maar eens op boten zijn weg moet vinden naar de paupers die het niet betalen kunnen. Dat de gaskraan nu voorgoed dichtgaat en dat de leveringen van fietsen en uurwerken, om maar iets te noemen, made in China en gefabrikeerd door (niet uw) kinderen, worden stopgezet. Er wordt gezegd dat nu op een sluipende manier de infrastructuur van het ingedommelde westen (dat overal waar men zich niet verweren kon, zijn vuilnis heeft gedumpt) naar de haaien zal geholpen worden: gas, elektriciteit, scheepvaart, luchtverkeer, bruggen en wegen, internet: niet drummen, a.u.b., ze komen allemaal aan de beurt. De westerlingen, zo beweren sommigen, zullen zoals de kreeften die zij eten in hun exquise driesterrenrestaurants levend worden gekookt, wat uiteraard wil zeggen: zonder dat zij er ook maar iets van merken. En dat alles dankzij de virtuele wereld waarin zij lustig verder dromen over hun heerschappij.[164]

18. Einstein, God en de barbaren

Zoals gezegd zijn de feiten ons altijd een stapje voor ofwel, als zij zich voortspoeden in zevenmijlslaarzen, zijn ze ons wel zeven mijlen voor: reeds heeft Rusland zowat twintig percent van de Oekraïne ingelijfd en dat

164 Tekst d.d. 29 september 2022.

ook al gevierd met veel bombarie en met bijna letterlijk onze tekst van 29 september daarin verwerkt, verwijzend naar een aantal historische feiten die het westen in een niet al te prettig daglicht zetten. Uiteraard ging de Russische president hierbij nogal selectief te werk, maar bon, dat doen ze overal, toch? De zaak is, zoals nu vrijwel alle historici het beamen, dat de toetreding van de Oekraïne tot de NAVO automatisch de Derde Wereldoorlog in gang zal zetten. En Zelenski duwt de zoveelste aanvraag tot een spoedprocedure onder de neus van von der Leyen die er, alle retoriek ten spijt, nog wel heel eventjes zal moeten over nadenken. Alvast de volgende twee mogelijkheden opperen zich dan quasi onmiddellijk: het westen zal de vijandelijkheden van het Rusland beantwoorden en de strijd breidt zich over de gehele wereld uit, of moet men nu toch spreken over de aarde? Ofwel laten de westerlingen de wapens links liggen en blijven de Amerikanen dreigen met de economische sancties die nu niet alleen de Oekraïners zullen doen steigeren maar ook de rest van de Europeanen. Dat laatst genoemde is misschien wel het meest waarschijnlijke geval omdat met het gewisse optreden van de ongeletterde Kadyrov (die wellicht eerlang door Poetin zelf gerekruteerd zal worden voor het Russische leger) nu eens voorgoed bezegeld wordt dat inderdaad de barbaren het in de wereld voor het zeggen hebben en dat zij, ofschoon zij altijd al moeite hadden met het maken van optelsommetjes, zij toch degenen zullen wezen die beslissingen zullen treffen over het al dan niet inzetten van het door de grootste

wiskundige aller tijden ontworpen vernietigingswapen dat niet alleen qua vorm op een paddenstoel gelijkt. En doet dat geval zich inderdaad voor, dan begint het er heel sterk op te gelijken dat in de kortste keren onze identiteitskaarten er lichtjes anders zullen gaan uitzien en zo ook ons burgerschap, incluis ons inkomen, onze vrijheid, de manier waarop wij geïnformeerd worden, opgevoed, gehuisvest en geliquideerd. Niks nieuws aan, dat ongeletterden spelen met het werk van Einstein, aldus Van Togenbirger: het mensdom speelt al tijden met het werk van God...[165]

19. 'Wij zijn slechts goddelijke droombeelden'

Afgezien van het feit dat wij geloven te balanceren tussen werkelijkheid en virtualiteit, zonder eigenlijk goed te weten wanneer we in de werkelijkheid vertoeven en wanneer we ten prooi zijn aan het virtuele, zijn er grote geesten die reeds lang geleden vermoed hebben dat ons 'werkelijk' bestaan als zodanig niet anders dan 'virtueel' kan zijn en wel hierom, namelijk dat zij geloven dat wij alleen maar bestaan als een goddelijke droom. De Ierse wijsgeer bisschop George Berkeley (1685-1753) schreef hierover in zijn subjectief idealistisch werk, getiteld: *A Treatise Concerning the Principles of Human Knowledge.* Zijn immaterialisme stelt dat de stoffelijke wereld alleen binnen de geest bestaat omdat iets pas kan *zijn* als het *waargenomen wordt* (*'esse est percipi'*), waaruit volgt dat al het bestaande - wij, mensen, incluis - dit bestaan te danken heeft aan het feit dat het

165 Tekst d.d. 2 oktober 2022.

(eerst) in Gods geest bestaat. Op elk ogenblik opnieuw worden wij door God geschapen doordat hij (aan) ons denkt en houdt God op met denken, dan verdwijnt alles onmiddellijk in het niets. De vooraanstaande hedendaagse Roemeens-Amerikaanse filosoof Costica Bradatan, die over Berkeley doctoreerde, schreef in dat verband een belangrijk artikel dat handelt over een essay uit 1905 van de Spaanse filosoof, dichter en romancier Miguel de Unamuno, getiteld: *"Vida de Don Quijote y Sancho"* waarin hij stelt dat het bestaan van Cervantes' Don Quijote waarachtiger is dan dat van zijn schrijver. Unamuno ontleedt deze geniale literaire kunstgreep in een verhaal uit 1914, getiteld: "*Niebla".* Costica Bradatan onderzoekt de bijzondere band tussen realiteit en fictie die zich hierbij openbaart.[166] [167]

20. De Verboden Kamer

Tot slot nog dit. De idee dat wij bedrogen worden door een virtuele wereld is allerminst nieuw. In het Hindoeïsme is er het begrip 'maya', een Sanskriet woord uit de vierduizend jaar oude hindoefilosofie, de vedanta ('ved' betekent 'weet' en 'anta' betekent 'einde', waaruit: 'ved-anta' of 'weet-einde', 'het einde van het weten', 'het einde van de kennis'). Maya betekent: magie, illusie of begoocheling. In het hindoeïsme gaat men er namelijk

166 Bradatans artikel in de Nederlandse vertaling verscheen eerder in het tijdschrift *Portulaan* en kan gelezen worden via de volgende link:
"*Wij zijn slechts goddelijke droombeelden": het verhaal als Imitatio Dei bij Miguel de Unamuno.*
167 Tekst d.d. 3 oktober 2022.

van uit dat de wereld zoals die aan ons verschijnt, niet de echte werkelijkheid is: de ware werkelijkheid verbergt zich achter datgene wat onze zintuigen ons laten geloven wat echt is.

Omstreeks 400 jaar voor Christus schreef Plato zijn 'Allegorie van de grot' waaruit een gelijkaardig geloof blijkt: de zintuiglijke wereld is een vergankelijke afschaduwing van de ware realiteit welke de vormenwereld is, de wereld van de onvergankelijke ideeën. Zeshonderd jaar later geloofde Plotinos dat de waarheid niet in de uiterlijke wereld maar in de ziel moest gezocht worden. Dat geloofde ook de grote filosoof en kerkvader Augustinus van Hippo (354-430 P.X.): de kosmos, de Bijbel en de Ziel zijn de drie toegangswegen tot de waarheid, maar de Ziel is de ware weg; de zintuiglijke wereld is niet de echte maar slechts een symboolwereld die verwijst naar een diepere, daar achter liggende werkelijkheid.

De wereld als symbool van een diepere werkelijkheid is weliswaar een mooi verhaal dat de fantasie kan prikkelen van wie zich vervelen maar de werkelijkheid ziet er intussen lichtjes anders uit. Op heel wat plekken wordt de wereld geregeerd door agressieve arrogante nitwits die het leven van miljarden mensen in gevaar brengen alsook alle leven op de blauwe planeet die wij vooralsnog mogen bewonen maar die zeker niet de onze is, ook al hebben wij ons die toegeëigend. Nitwits zoals Poetin en zijn oligarchen, incluis de Tsjetsjeense analfabeet die wil gaan spelen met de paddenstoel van Albert Einstein maar niet minder de Amerikaanse po-

tentaten die hun verkiezingszege danken aan de wapenlobby en aan de moordende economie, met in hun zog de Europese koningen en leiders. Alsook: de leiders van Noord-Korea die hun persoon laten vereren, de onfeilbare paus van Rome die bij hoog en bij laag beweert god op aarde te vertegenwoordigen en de sleutels te bezitten van de hemelpoort. Alsook de evenknie van deze megalomaan in het Oosten waarvan de laatstgenoemde de Russen naar het front jaagt om zoals Poetin het wil tegen het westen te gaan vechten. De bisschoppen van de eerste noemen het dan weer een daad van opperste naastenliefde om te gaan sneuvelen tegen de Russen. Zij allen houden ervan om met het leven van ontelbare mensen te spelen maar geen van allen hebben ze ooit zelf hun nek uitgestoken, integendeel: hun schuilkelders zijn om ter diepst, zij zijn lafhartige bekvechters omringd door hoge muren en door tot de tanden toe bewapende lijfwachten. Maar.

In een kamer die virtueel lijkt maar die dat zeker niet is - zij heet 'de Verboden Kamer' omdat niemand erin mag - staat een eikenhouten tafel zonder eikenhouten stoelen er rond en op die eikenhouten tafel ligt een briefje, of is het een boek? Dat briefje (of is het een boek?) is eigenlijk een lijstje, een verlanglijstje, opgesteld in het grootste geheim, allerminst virtueel doch echt ondertekend door alle burgers van deze wereld. Op dat lijstje staan de namen van een aantal 'leiders', die vooralsnog aanbeden worden, geëerd, lof toegezwaaid en op handen gedragen. De titel van dat lijstje luidt: 'Gezocht'.

In de Verboden Kamer werd door het volk beslist dat voortaan alle soldaten die voorheen bedankt werden om hun leven te offeren voor 'het vaderland', wat dat ook moge betekenen, en die daarop ongetwijfeld zouden antwoorden met: “Graag gedaan!” - laten alle resterende soldaten nu maar eens aan het muiten gaan, aan beide zijden van het front, en voor toeschouwer spelen, het wordt voorwaar een festival van de lach. Plaats de wereldleiders in een arena om de Derde Wereldoorlog onder elkaar uit te vechten met de blote vuist.[168]

168 Tekst d.d. 4 oktober 2022.

De 'nieuwe wereldorde'

1. De complottheorie en de realiteit

De voorspelling van Omsk Van Togenbirger van 2 oktober l.l. dat Poetin, Ramzan Kadyrov zou gaan rekruteren voor het Russische leger, bleek twee dagen later bewaarheid: eergisteren, op 4 oktober, maakte de Tsjetsjeen zelf bekend dat Poetin hem heeft gepromoveerd tot zijn kolonel-generaal. Op de vraag aan Van Togenbirger welke informatiebronnen hij dan raadpleegt daar zijn voorspellingen dan toch wel bijzonder accuraat blijken, antwoordt hij dat hij helemaal geen Tv kijkt en ook geen kranten leest: de feiten spreken voor zich, aldus Van Togenbirger, maar de leugenachtige media waaronder wij al tijden gebukt gaan, verhinderen juist dat de waarheid aan het licht kan komen, het zijn namelijk de media die het volk emballeren in de virtuele wereld waarover wij het eerder hebben gehad.

Dat men zich omtrent de gang van zaken in de wereld een voorstelling maakt die altijd een stuk mooier is dan de werkelijkheid, heeft niemand minder dan Shakespeare ons geleerd: de bittere waarheid dat wij het nooit zo erg kunnen denken als het is.[169] En zo bestaat het ook dat de complottheorieën, naar

169 “There are more things in heaven and Earth, Horatio, / Than are dreamt of in your philosophy” (Shakespeare, Hamlet).

aanleiding waarvan allerlei politici en andere zich naar het voorplan wurmende individuen het volk proberen te sussen dat het om verzinsels gaat, in de schaduw gesteld worden van een veel weerzinwekkender realiteit: was het maar waar dat zij die achter de schermen een nieuwe wereldorde bekokstoven geleerden, gezagsdragers, economen en andere erudiete belanghebbenden zijn! Bijzonder rauw komt men in dezer prompt voor de dag met daders van een heel ander allooi: ongeletterde autocraten en moordenaars zoals Kadyrov, met betrekking tot wie wij nu moeten vrezen dat hij de aanvoerder zal wezen van de gigantische schrikwekkende machinerie welke wordt losgelaten op het westen en waarvan ons de onderdelen al voor een deel bekend zijn uit het recente verleden: moslimterreur en ander terrorisme, nucleaire verrassingen waarvan de letale werking niets aan de fantasie overlaat, sadisme en moordlust, vrijheidsberoving en blinde vernietigingsdrang. En het monster dat op ons wordt losgelaten is er eentje dat in dat soort van zaken een ongeremd plezier schept: de geduchte verborgen folterkamers van de Tsjetsjeense bende worden nu uitgebreid tot gans West-Europa en misschien wel tot het Westen als zodanig.

Iedereen heeft gehoord over de vergiftiging met polonium van de Russische dissident Aleksandr Litvinenko in 2006: de moord gebeurde nadat deze voormalige veiligheidsagent onderzoek was gaan doen naar de dood van de Russische journaliste en mensenrechtenactiviste Anna Politkovskaja wiens lijk een goeie

maand eerder in een lift werd aangetroffen. Zij werd gedood met een revolverschot, de dader werd opgepakt doch de opdrachtgever werd nooit gevonden. Eerder was al een moordpoging met vergif op haar mislukt. De zaak is dat zij de folterkamers van Kadyrov op het spoor gekomen was. Zij publiceerde over de voor de wereld verborgen wandaden van Kadyrov en van Poetin.[170] [171]

2. Van democratie naar autocratie

Vooraleer het te hebben over de ernst van het gevaar wanneer schurken aan de macht komen, dient iets gezegd te worden over referentiekaders. Mensen vellen oordelen over anderen en zij doen dat uiteraard aan de hand van referentiekaders. Die kaders kunnen meer of minder uitgebreid zijn, meer of minder relevant, accuraat, complex, gedegen en ga zo maar door. Geschoolde mensen zullen uiteraard meer genuanceerde referentiekaders hanteren dan mensen die analfabeet zijn of cultuurbarbaar. Specialisten in zekere vakgebieden kunnen ook meer eenzijdige kaders hanteren dan mensen met een algemene vorming. Kortom, de door ons gehanteerde referentiekaders hebben alles te maken met wie wij zijn, met wat wij weten, kennen en kunnen, met wie wij kennen ook en met degenen die macht hebben over ons, zoals onze familieleden, onze

170 Tekst d.d. 6 oktober 2022.

171 Anna Politkovskaja publiceerde onder meer: *A Dirty War. A Russian Reporter in Chechnya*, London 2004; *Poetins Rusland (Putin's Russia)*, Breda 2005; *Russisch dagboek (A Russian Diary)*, Breda 2007.

werkgevers, zekere politici en zo meer. In het kader van het onderhavige onderwerp is het nu van belang ons te concentreren op een toepassing van het gegeven dat door Spinoza opgeworpen werd, met name dat het feit dat 'het betere' even moeilijk als zeldzaam is. Want zoals dat ook het geval is in de sport, waar de massa slechts toeschouwers zijn, waar vervolgens een grote groep liefhebbers aan sport doen en waar tenslotte de topsport voor slechts enkelingen blijft weggelegd, met één allerbeste op het schavot, eventueel geflankeerd met de ondankbare tweede en derde plaats, zo ook is het gesteld met de relatie tussen het niveau van ontwikkeling van de menselijke geest en de grootte van de respectievelijke groepen die aan een zeker niveau beantwoorden: velen zijn onderontwikkeld, een grote groep is matig ontwikkeld en slechts een kleine groep van mensen zijn bedeeld met een abnormaal hoge intelligentie, kunde, inzicht of hoe men het ook noemen wil. Insgelijks hebben het merendeel van de mensen een simpel doch weinig accuraat en nog minder relevant referentiekader, terwijl slechts een minderheid de dingen in een betekenisvolle context weet te plaatsen. En in een democratie, waar de meerderheid het voor het zeggen wil hebben, kan dat gegeven uiteraard niemand onberoerd laten.

Het is een goede en rechtvaardige zaak dat ook de zwakste leerlingen school kunnen lopen en een plaats krijgen in de maatschappij omdat onrecht sowieso een niet te dulden euvel is maar het is even belangrijk dat oordeelsvorming over zaken die er echt toe doen, niet

wordt overgelaten aan de massa of dus aan de referentiekaders van een ondermaats ontwikkelde meerderheid: zij moet in handen blijven van de bekwaamste vaklui met betrekking tot het gebied in kwestie. Want waar een onderontwikkelde meerderheid het voor het zeggen krijgt over het lot van de meer ontwikkelde minderheid, zal de maatschappij waarin zich dit proces voltrekt, ontegensprekelijk vervallen in barbarij. Hoger ontwikkelde mensen zullen moeten vrezen in handen te vallen van wreedaards wanneer die bijvoorbeeld oordelen dat wiskundige formules die zij immers niet kunnen lezen en waarvan zij de betekenis niet eens kunnen bevroeden, afgedaan worden als onzin. Bij de barbaren dienen boeken enkel nog om een tafel met een wat te korte poot mee recht te zetten, zoals een groot romanschrijver het ooit verwoordde. Maar niet alleen de boeken maar ook hun auteurs die zich wagen aan genuanceerde uitlatingen en stellingnames dreigen dan door de massa van onwetenden belaagd te worden, opgejaagd, vervolgd en uiteindelijk, zoals Heinrich Heine het lang geleden al dichtte, gedood. De recente geschiedenis en meer bepaald de periode voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog in nazi-Duitsland spreekt in dit verband boekdelen. Grote geleerden trokken als zij daartoe de kans hadden massaal het land uit, vaak richting Verenigde Staten, terwijl anderen, bij het zien naderen van de dreiging, zichzelf van het leven benamen.

De genoemde dreiging wordt fataal versterkt wanneer bovendien de massa erin slaagt om nitwits en wreed-

aards aan de macht te brengen en deze laatsten azen daar ook vaker op, wat zich verraadt met een handelwijze welke wordt omschreven als populisme. Op onverwachte of onvoorziene ogenblikken ontpoppen zich dan de betrokken potentaten als volstrekt onbekwaam en zij blijken erin te slagen om hun onwetendheid en onkunde zo lang te verbergen middels allerlei trucs die ook bekend zijn in de dierenwereld en die zich laten benoemen met de term mimicry. Onverstandige lieden kunnen ervoor zorgen dat zij eruit zien als geleerden door een bril te dragen, een frons op het voorhoofd te toveren of een stethoscoop om de nek te hangen. Criminelen doen zich voor als helden met een vlaggetje en enkele medailles op de borst gespeld. Ongeletterden hoeven alleen maar te zwijgen, handjes te geven, duur schoeisel te dragen en een zijden kostuum. Zich door enkele eventueel gewapende bodyguards laten vergezellen garandeert een indruk van belangrijkheid, alsook voortdurend op de polshorloge kijken en schijnbare telefoonoproepen beantwoorden, fluisteren met zijn gezelschap, zekere gebaren maken en zo meer. Rijden in dure wagens en gebruik maken van andere statussymbolen zijn methodes die niet eens hoeven vernoemd te worden omdat elkeen ze kent.

Aldus ontstaat de 'nieuwe wereldorde' en jammer genoeg is zij een bijwerking van de zozeer en heel terecht op handen gedragen democratie die echter haar eigen ondergang structureel in zich verankerd weet om aldus het oeroude mysterie van de tegendoelmatigheid van alle menselijke handelen andermaal te illustreren. In-

derdaad, de autocraat is het gevreesde kind van de verweesde democraat.[172]

3. Complexiteit en kwetsbaarheid, of: "Alles van waarde is weerloos"

Het lagere is relatief eenvoudig, het hogere is complex. Stenen zijn eenvoudigere dingen dan planten maar dat planten complexer zijn, betekent meteen ook dat zij een grotere kwetsbaarheid hebben dan stenen: zij kunnen makkelijker worden herleid tot dood materiaal terwijl stenen slechts verpulverd kunnen worden omdat zij helemaal niet leven. Nog complexer dan planten zijn (alvast hogere) diersoorten met helemaal bovenaan de piramide de mens zodat de mens het meest complexe maar ook het meest kwetsbare wezen is. En onder de mensen zijn er dan opnieuw verschillen tussen de individuen maar ook tussen de vele culturen. De complexiteit van een cultuur of van een maatschappij weerspiegelt zich in de complexiteit maar ook in de kwetsbaarheid van de hele infrastructuur en niet in het minst in die van de menselijke interdependentie. Het bouwen van kathedralen en van hoge torens kan slechts de vrucht zijn van jarenlang hoogtechnologisch werk en van een complexe samenwerking van vele specialisten maar het vernielen van zo'n bouwwerk gebeurt zelfs door één domme vergissing of door een foutief manoeuvre. Het vraagt naast uitzonderlijke talenten, decennia studie om concertpianist te worden maar het verlies van één vinger berooft de betrokkene van al het

172 Tekst d.d. 10 oktober 2022.

moeizaam verworvene, van zijn artistieke carrière en van alle te verwachten topprestaties. Het hoger ontwikkelde is waardevoller maar ook complexer en derhalve kwetsbaarder. De Franse paleontoloog en theoloog Pierre Teilhard de Chardin omschreef de ontwikkeling van het leven, van de mens en van de (menselijke) maatschappij als een proces gekenmerkt door voortdurende toename van complexiteit maar zijn waarneming van het verschijnsel dat alles wat opstijgt ook samenkomt - "Tout ce qui monte, converge" - geldt uiteraard niet zonder meer: tegelijk geldt immers dat men dieper kan vallen in de mate dat men hogerop geraakt en dat is uiteraard de mythe van Daidalos en Ikaros. De waarschuwingen van zijn vader ten spijt, vliegt Ikaros met vleugels met was aan zijn armen vastgehecht veel te dicht bij de zon: die doet de was smelten en de overmoedige Ikaros stort neer in zee.[173] Als heden sprake is van het dagen van een nieuwe wereldorde, dan heeft dit helemaal niets te maken met een of andere verandering van bestuur of met de opkomst van een andere orde, laat staan met een verbetering van het actuele: de nieuwe wereldorde is niets anders dan de ineenstorting van de bestaande orde. De overgang van een moreel hoogstaande maatschappij naar een die enkel oor heeft voor de wet van de jungle of het recht van de sterkste is niet een onschuldige terugkeer naar de natuur maar betekent niets minder dan een fataal verlies van de culturele verworvenheden en, met het verdwijnen van de wetten en van de orde, een teleurgang van de maatschappij als zodanig. Dit was ook het geval ten tijde

173 Zie: https://www.bloggen.be/dzeus/archief.php?ID=3101743

van het nazi-regime in Duitsland waar de nitwits aan de macht het nodig vonden om de natuur een handje te helpen in haar 'natuurlijk selectieproces'. De 'ideologie' welke de onvermijdelijk daaruit voortkomende misdaden moest verantwoorden, was enkel het ontbreken van een ideologie, het was de totale gedachteloosheid, het totale gebrek aan inhoud en zin dat slechts kan resulteren in chaos en in massamoord. Alles van waarde is weerloos, zoals de Nederlandse dichter Lucebert het verwoord heeft.[174] [175]

4. Chaos

De opvatting die ook gangbaar was in de 'nazi-ideologie', namelijk dat de mens de natuur een handje zou moeten helpen, verkapt eigenlijk het goedpraten van de vernietiging van de cultuur en zij gaat daarom paradoxaal genoeg hand in hand met een tekort aan respect voor de natuur, daar het respect voor de natuur een culturele verworvenheid is.

Bijzonder tekenend voor het faliekante gebrek aan respect voor de natuur (afgezien van de ongeremde afvalproductie en de beschadiging van het milieu) is de zich in allerlei vormen manifesterende mening dat het wenselijk is de natuurwetten naar willekeur om te buigen, terwijl dat zelfs niet eens mogelijk is.

Een van de meest hardnekkige misverstanden in ver-

174 Tekst d.d. 10 oktober 2022.
175 Lucebert (1924-1974), in het gedicht: De zeer oude zingt;
Zie: https://neerlandistiek.nl/2022/01/lucebert-de-zeer-oude-zingt/

band hiermee is het geloof dat de mens ook inzake zekere natuurwetten het heft in eigen handen moet nemen, alsof hij dat ook al kon. Dit onverstand manifesteert zich bij uitstek waar, geheel in strijd met fundamentele natuurwetten die zich uitdrukken in het goddelijke bevel aan de mens dat hij zijn brood zal eten in het zweet van zijn aanschijn, men denkt dat men geheel ongestraft het gemak en de minimalisering van fysieke inspanningen zou kunnen nastreven en realiseren.

De betreffende wet is nochtans simpel en houdt verband met het proces van verbranding als basis van energiewinning dat vergt dat brandstof en zuurstof worden aangevoerd in optimale verhoudingen. Dat energieleveringsproces is van tel om een kachel optimaal te laten branden maar evenzeer geldt het met betrekking tot de aanvoer van brandstof en zuurstof in het lichaam. Dat men moet eten om (uiteraard naast bouwstoffen) voldoende brandstoffen binnen te krijgen, kunnen wij begrijpen en beamen wij wellicht makkelijker dankzij het bestaan van de eetlust. Edoch, dat wij er tevens moeten voor zorgen voldoende zuurstof op te nemen, lijken wij te vergeten.

Met de zuurstofopname is het immers totaal anders gesteld dan met de opname van brandstof omdat de lust die gepaard gaat met eten afwezig lijkt waar er moet geademd worden. Het probleem situeert zich meer bepaald in een welbepaalde historische verschuiving met betrekking tot de voedselverwerving welke zich heeft voorgedaan in de loop van de menselijke ontwikkelingsgeschiedenis. Waar tot pakweg enkele eeuwen ge-

leden de voedselverwerving voor de meeste mensen gepaard ging met de enorme fysieke inspanningen welke gevergd worden door de jacht en de landbouw, hebben in de jongste decennia allerlei machines de mens niet alleen van de fysieke arbeid ontlast maar er hem ook van beroofd.

Immers, ook het dier mens is zo gegroeid dat voldoende zuurstofopname pas mogelijk is bij voldoende fysieke inspanningen die immers het ritme van de ademhaling en de hartslag opdrijven tot de door de natuur vereiste intensiteit in functie van een optimaal lichamelijk functioneren. Als wij met andere woorden niet langer jagen en wroeten op het veld, krijgt ons lichaam ook niet langer de vereiste portie beweging die noodzakelijk is voor de zuurstofopslag omdat beweging omzeggens werkt als een (onvervangbare) zuurstofpomp.

Het opdrijven van de ademhaling of van de hartslag met bijvoorbeeld chemische middelen kan ons hierin geen stap vooruit helpen omdat dit niet resulteert in een verhoogde zuurstofopname doch veeleer in een verstoring van de evenwichten welke nodig zijn voor een goede gezondheid. Het lichaam van bedlegerigen verzwakt binnen de kortste keren, ook wanneer zij voldoende eten terwijl de ademhaling helemaal niet belemmerd wordt. Die verzwakking toont zich uiterlijk bijvoorbeeld in het atrofiëren van het spierstelsel maar zij geschiedt tevens op minder zichtbare manieren, bijvoorbeeld in de degeneratie van alle lichaamscellen die dan immers te lijden krijgen van een verstoorde celademhaling.

Het aantal ademhalingskrachtcentrales of mitochondriën die instaan voor de energielevering op celniveau neemt af en door het nijpend zuurstoftekort schakelt de cel over op energiewinning middels anaerobe processen of dus gistingsprocessen - een evolutie welke zich vertaalt in het ontstaan van ongeremde celgroei of kanker. Kanker wordt een beschavingsziekte genoemd, niet omdat deze ziekte een gevolg zou zijn van een teveel aan beschaving maar, geheel andersom, omdat zij volgt uit het gebrek aan respect voor de natuur, wat van een tekort aan beschaving getuigt.[176]

Wetenschapsbeoefening is een culturele verworvenheid die mag en moet maar het is een schromelijk misverstand dat zij ook maar iets kon te maken hebben met het wijzigen van de wetten van de natuur. Wat de mens nastreeft in de beoefening van de wetenschappen is onder meer het naar zijn hand zetten van de natuurwetten, als een 'verlengstuk' van het naar zijn hand zetten van de natuurkrachten, wat bijvoorbeeld ook de bever doet wanneer hij een dam bouwt. Die wetenschappelijke en technische activiteiten zijn noodzakelijk voor de zelfhandhaving en voor het voortbestaan van de soort maar zij pretenderen niet de natuur als zodanig te wijzigen. Het is overigens onmogelijk om de wetten van de na-

176 Deze problematiek werd uitgebreid behandeld door de medicus, fysicus en pedagoog, dr. Ernst van Aaken in enkele van zijn werken, waaronder Programmiert für 100 Lebensjahre. Wege zur Gesundheit und Leistungsfähigkeit, uitgegeven bij Pohl-Verlag, Celle, 1974. Een bijzonder bevattelijke samenvatting van de basisideeën uit van Aakens werk in het Nederlands is Kris Vansteenbrugges boek: De mens... een loopdier. Zie: https://www.bloggen.be/kris/archief.php?ID=13

tuur naar zijn hand te zetten als men er niet eerst voor buigt. De natuurkrachten kan men met andere woorden pas benutten als ze men die eerst kent en erkent. Het in de wind slaan ervan of het geloof dat men ze kon overwinnen of vervangen door wetten van eigen makelij kan slechts resulteren uit mateloze onwetendheid en arrogantie. Dergelijke handelwijzen brengen niet alleen geen aarde aan de dijk: in plaats van die te vernieuwen, vernietigen zij de bestaande wereldorde en laten zij slechts een spoor van chaos achter en van ziekte.[177]

5. Haar wil is wet!

Omsk Van Togenbirger, het is geen sinecure om u nog ergens aan te treffen!

OVT: Ook een goedendag, ja.

Maar draag je nu een muts in de vorm van een paddenstoel!?

OVT: Ha, iedereen ziet dezer dagen overal paddenstoelen, en het is daarover dat je mijn mening wil, is het niet?

Hoe heb je het geraden!

OVT: Nu, vlug dan, want ik moet een schuilkelder gaan bestellen, mijn vrouw is bang!

Hemeltje, een schuilkelder dan nog!

OVT: Uiteraard zinloos want naast het probleem van

177 Tekst d.d. 11 oktober 2022.

de atoomwapens is er nog dat van de overstromingen maar ik zal wel niet de enige zijn die niet de baas is thuis. De irrationaliteit heeft de hele wereld overspoeld en in verband met die atoomwapens is het al eender.

Wat bedoel je?

OVT: Is het u nog niet opgevallen dat China amper 350 atoombommen heeft? Amerika heeft er 5550. Rusland meer dan 6000.

Nu je het zegt! China heeft toch geld genoeg?

OVT: Dat is dus nog een voorbeeld van irrationaliteit.

Ik zie het niet...

OVT: Mijn vrouw wil dus een schuilkelder...

Ja...

OVT: Maar wat kan een mens dan aanvangen met een schuilkelder!? Zie je? Het is totaal irrationeel!

Ik zie het verband niet met de 350 atoombommen van China...

OVT: Wel, als je met 350 atoombommen de hele wereld kunt vernietigen, waarom moet je er dan meer hebben?

Om af te schrikken! Daarvoor dienen ze toch!?

OVT: Haha, juist daarom!

Ik snap het punt niet...

OVT: Elke bom die je teveel hebt, speelt in je eigen nadeel.

Ja?

OVT: Er werd afgesproken dat atoombommen nooit ingezet zullen worden in een oorlog. Alleen conventionele wapens.

Inderdaad...

OVT: Een land is dus het veiligst als het geen atoombommen heeft!

Hoezo?

OVT: Met conventionele wapens kun je atoombommen tot ontploffing brengen waar ze staan!

Denk je dat?

OVT: Ik denk dat niet, het is zo. Zonder de overeenkomst te schenden, kan elk land gewone raketten afvuren naar een kernmogendheid: naar de flatgebouwen daar, naar de spoorwegen, naar de kerncentrales of naar de opslagplaatsen met kernwapens, zoals Kleine-Brogel in ons land.

Maar iedereen heeft luchtafweergeschut!

OVT: Van een zogenaamd rakettenschild is hier bij mijn beste weten helemaal geen sprake en zelf als er eentje is, kan het niet veel voorstellen. Heb je ooit gehoord van de kartonnen tanks?

Dat zegt me iets, ja.

OVT: In feite ging het om opblaasbare tanks, de Britten gebruikten ze als eersten, al in de Eerste Wereldoorlog, de zogenaamde 'spoofs', maar iedereen had er en in de Tweede Wereldoorlog werden ze ook echt ingezet. Er werden ook valse tanksporen gemaakt en de echte werden uitgewist.

Ik snap het al: men kan nepraketten afschieten naar de vijand totdat zijn luchtafweer op is...

OVT: Haha! Mijn beste: ik wil alleen maar zeggen dat het eerste en belangrijkste wapen in oorlogstijd de leugen is. Met leugens en bluf, zo geloofwaardig mogelijk, probeert men zijn vijand van de wijs te brengen. Irrationaliteit betekent in dit geval uiteraard: gehoor geven aan de vijand, rekening houden met wat hij zegt. Massamoordenaars liegen, dat is zo klaar als een klontje. Als zij de waarheid spreken, dan gebeurt dat toevallig en onbedoeld. Dat is juist oorlog. Maar de grootste leugen, ik zei het eerder al maar men heeft er geen oren naar, is het verhaal dat in de oorlog de ene natie tegen de andere vecht, de ene mogendheid tegen de andere.

En dat is niet zo?

OVT: Andermaal, de strijd voltrekt zich niet tussen mogendheden maar tussen klassen.

Klassen van mensen?

OVT: Sociale klassen, inderdaad. De zogenaamde elite voert oorlog tegen het volk door de mensen tegen elkaar op te zetten. Dit keer is het overduidelijk: de or-

thodoxe patriarch spoort de Russen aan om Poetin te gehoorzamen en de bisschoppen alhier bejubelen wie aan het front tegen de Russen gaan sneuvelen. Het staat allemaal in de kranten, ik heb er bij andere gelegenheden al naar verwezen en ik wil niet in herhaling vallen maar de herhaling is nu eenmaal de beste leermeester; je kunt het natrekken, er is geen speld tussen te krijgen.

De oorlog wordt georkestreerd?

OVT: Overduidelijk is dat. De Berlijnse kunstenaar Helmut Herzfeld die onder de schuilnaam John Heartfield publiceerde, heeft dit duidelijk in de verf gezet met zijn werk uit 1932, getiteld: *"Krieg und Leichen - Die letzte Hoffnung der Reichen"*, een fotomontage die een hyena met een hoge hoed voorstelt die over de lijken in de loopgraven kruipt.

Doen de wereldleiders dat dan welbewust?

OVT: Ha, wat is bewustzijn, mijn beste? Laten we zeggen dat ze knipogen naar elkaar, begrijp je? Ik zei het al: hun meedogenloosheid treft niet alleen de vijand maar evenzeer de eigen soldaten en het eigen volk en zelf opereren ze vanuit hun bunkers, die kleinzerige lafaards.

Maar waarom dan?

OVT: Herinner je je de pandemie?

Ja...

OVT: Moet ik je nog overtuigen van de irrationaliteit

aldaar? En van de achterliggende bedoelingen? Het volk moet uitgedund worden en in het gareel gebracht want de koningen worden dezer dagen uitgejoeld en dat verdragen ze niet, zie je? En hoe maak je daar een eind aan? John Heartfield heeft het duidelijk gezegd! Kijk, ik vind hier nog twee artikels uit 2020, moet je eens lezen, ze zijn geschreven door iemand die heel goed weet wat hij zegt als hij beweert dat wij geregeerd worden door criminelen want het gaat om een burger van Zuid-Afrika, waar tot voor kort de Apartheid van de partij was, over die misdaad tegen de menselijkheid heb je toch al gehoord?

Jazeker...

OVT: "Coronavirus social distancing is eigenlijk een verbloemde, modieuze en gelegaliseerde vorm van apartheid", aldus luidt de titel van een artikel van Maart 2020. Het is van de hand van de stichter van de Nieuwe Apartheid Studies, professor Nyasha Mboti van het departement Communicatiewetenschappen van de University of the Free State in Bloemfontein, Free State, Zuid-Afrika.[178] Een ander artikel, eveneens van Maart 2020 en van dezelfde specialist in de misdaad van het "divide et impera" waartoe de misdaad van de rassensegregatie behoort, luidt: "Loog de WereldGezondheidsOrganisatie over Covid-19 in haar bewering dat het om een pandemie gaat? Het antwoord is JA".[179]

178https://www.researchgate.net/publication/340077301_Coronavirus_Social_Distancing_is_Just_Euphemised_Fashionable_Legalised_Apartheid

179

Tja...

OVT: “Het kritiekloos aannemen en normaliseren van apartheid onder de dekmantel van zogenaamde 'social distancing' is beschamend en schandalig en moet in vraag gesteld worden”, aldus wordt het eerste artikel van Mboti samengevat en hij werpt cynisch genoeg de vraag op hoe dan de social distancing te handhaven op bijvoorbeeld een slavenschip waarin de lichamen op-een gepakt lagen. Hetzelfde geldt met betrekking tot de talloze armenwijken zoals bijvoorbeeld in Mumbai en in de vluchtelingenkampen. “Een pandemie is een unieke gelegenheid voor de criminelen die ons regeren om dit soort zaken in te voeren”, zo schrijft hij: “De wereld na de pandemie zal radicaal verschillen van de wereld voordien wegens alles wat we aanvaard hebben in plaats van het in vraag te stellen.”[180] Zie je het verband nu met vandaag de dag, de oorlog in Europa, in de wereld?

Ja...

OVT: Mboti kan het weten want hij werd geregeerd door criminelen van 1948 tot 1990, toen de apartheid die, het weze herhaald, een misdaad is tegen de menselijkheid, in Zuid-Afrika een politiek systeem was. De apartheid werd verdedigd door de Protea, een Vlaamse 'vriendengroep' die beweerde de waarheid te zeggen

---

https://www.researchgate.net/publication/340166089_Did_the_World_Health_Organisation_WHO_lie_about_Covid-19_being_a_pandemic_The_answer_is_YES

180 Zie het abstract via de link onder de voetnoten hierboven.

over de Apartheid... men praatte het goed dat de zwarten bijvoorbeeld in apart openbaar vervoer moesten reizen met het bovendien valse argument dat ze vuil waren en derhalve een gevaar voor de gezondheid van de blanke bevolking.

Ik zie het, ja...

OVT: Moet je maar eens lezen... maar nu moet ik mij reppen, het irrationele wint het van de rationaliteit, het is zo in 't groot en ook in 't klein, en zeg eens eerlijk: kan men daar als puntje bij paaltje komt iets tegen beginnen? Haar wil is nu eenmaal wet!

Bedoel je de wil van je vrouw?

OVT: Die van de irrationaliteit, mijn beste![181]

6. De eerzucht en de oorlog

Zoals vele andere soorten, planten ook mensen zich geslachtelijk voort en de geslachtelijke voortplanting is in de evolutie een succes gebleken omdat zij een groot voordeel heeft: gebrekkige exemplaren vinden maar zelden een partner en zullen zich derhalve veel moeilijker of helemaal niet voortplanten: 'zieke' genen hebben op die manier maar een geringe kans om naar een volgende generatie over te gaan, wat de gezondheid van de soort ten goede komt.

Gebrekkige genen resulteren immers meestal ook in goed zichtbare kenmerken: dat kan bijvoorbeeld een

181 Tekst d.d. 16 oktober 2022.

motorische handicap zijn maar ook gewoon een minder elegant voorkomen of dus een verschijning met een geringere erotische aantrekkingskracht. Geheel gevoelsmatig associëren wij graden van erotische aantrekkingskracht met graden van mannelijkheid of vrouwelijkheid terwijl het in feite gaat om graden van gezondheid, al is veralgemening hier uit den boze.

Bepaalde genen gaan samen met bepaalde uiterlijke kenmerken of fysieke eigenschappen maar derhalve ook met specifieke gedragingen en met zekere maatschappelijke rollen. Gezondheid gaat met andere woorden vaak samen met schoonheid, elegantie, kracht, vastberadenheid, moed, verstand en leiderschap, wat wij op prijs stellen. Maar een uitstekende gezondheid resulteert ook vlotter in agressiviteit, vechtlust en machtswellust - eigenschappen die welkom zijn waar men te maken heeft met wilde dieren en met andere natuurlijke vijanden maar die in de beschaafde wereld eerder gelden als onaangepast of barbaars.

Vechtersbazen beseffen niet dat zij slechts de blinde dienaren zijn van even willoze genen die oorlog voeren met elkaar en men treft hen alom in de dierenwereld aan maar ook bij mensen, al zorgt onze beschaving voor het kanaliseren van de strijd onder soortgenoten in allerlei vormen van maatschappelijke concurrentie, zoals sport maar bijvoorbeeld ook wedijver inzake economie, wetenschap, kunst en zo meer.

De resultaten van wedijver geven aanleiding tot pronkzucht - getuige de verheerlijking van atletische licha-

men in kunst en reclame ter gelegenheid van de Olympische Spelen of in andere sporten - omdat met het oog op het etaleren van de goede gezondheid en de excellerende genen niet alleen wordt uitgepakt met (maatschappelijke) prestaties maar ook met aanverwante eigenschappen die minder of geen directe maatschappelijke relevantie hebben, zoals schoonheid, elegantie of gewoonweg uitgesproken mannelijke of vrouwelijke kenmerken zoals de lichaamsbeharing of het timbre van de stem.

Maar “schoonheid is slechts een vel dik”, zoals de volkswijsheid het zegt: de vergankelijkheid van elegantie, gezondheid, kracht, prestatiebekwaamheid en maatschappelijke status is een realiteit die haar hardnekkigheid deelt met de tijd zelf waarvan wij de vergankelijkheid voortdurend ondervinden en verzet daartegen kan slechts de lachlust prikkelen: het beginnende buikje onttroont de atleet en het zich opstapelende heupvet stort de schoonheidskoningin in een depressie. Gevaarlijk wordt het pas waar men niet in staat is in zijn vergankelijkheid te berusten. En hier geldt de gekende regel: hoe hoger men klimt, des te dieper men kan vallen.

Het niet (kunnen) aanvaarden van de vergankelijkheid staat gelijk met het afwijzen van de werkelijkheid als zodanig en jammer genoeg is dit onverstand veeleer de regel dan de uitzondering en zo zijn er sinds het begin der tijden de religies waarin de mens zijn eindigheid verwerpt en er naar streeft aan god gelijk te zijn. Die onvrede met zichzelf en met het eigen lot brengt de

mens geen baat maar stort hem daarentegen in het verderf: hij creëert zich een schijnwereld waarin hij almacht, kennis, eeuwige jeugd en onsterfelijkheid kan kopen. Of dan toch een wereld waarin die zaken te koop worden aangeboden. En uiteraard voorzien van een prijskaartje. Over die onvrede en de verregaande gevolgen ervan handelt het hoofdwerk van Rudolf Boehm.[182]

Waar pronkzuchtigen die ooit jeugd, kracht en schoonheid bezaten alsook alle navenante attributen daarvan, niet in staat blijken om het verval daarvan te beamen, zodat zij niet alleen alle zelfspot afwijzen maar zich tevens willen wreken tegenover het lot als zodanig, zullen zij zich in allerlei bochten wringen om zich alsnog te doen gelden. Machtige lui worden dan dictators omdat zij niet verdragen kunnen dat het volk gaat lachen met de rimpels en het buikje dat ook hun deel wordt: zij wreken zich en doen er alles aan om de mensen om te vormen tot een willoze en alleen aan hen gehoorzame massa en die massa hanteren zij dan als een persoonlijk instrument, bijna zoals het eigen lichaam dat mettertijd gebrekkiger geworden niet langer gehoor

182 Boehm, Rudolf. (1977). *Kritiek der grondslagen van onze tijd,* Het Wereldvenster, Baarn. (Oorspronkelijk: *Kritik der Grundlagen des Zeitalters* (1973)). Nederlandse vertaling door Willy Coolsaet met een taalkundige revisie d.d. 2011 van Guy Quintelier. De integrale tekst van het werk is beschikbaar op het internet op het volgende adres: https://www.marxists.org/nederlands/boehm/1977/kritiek/index.htm Een synthese van de inhoud van Rudolf Boehms werk werd verwerkt in onze tekst: J. Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 946-985.

geeft aan hun wil. Zij zetten dan het volk in als een vervangstuk van het eigen lichaam, bijna letterlijk zoals ook over de kerk gezegd wordt dat zij het lichaam is van Christus na zijn dood. Het resultaat is oorlog, uiteraard: zij willen winnen, heel persoonlijk winnen, zij het middels het leven van ontelbare anderen. Zij willen blijven pronken en zij doen dat met de spierballen en het verstand van derden van wie zij de onderwerping afdwingen door chantage onder de dekmantel van moed, vaderlandsliefde en nog meer leugens van dat soort. Of antwoorden hun slachtoffers dan vanuit hun graven en in koor met “Graag gedaan!”, wanneer op stenen die zich niet verweren kunnen tegen beitels, de woorden staan te lezen dat zij sneuvelden uit liefde voor het vaderland? Vaak weten zij het zelf niet maar ik zeg u dat zij sneuvelden om de belachelijke buikjes van de 'machtigen der aarde' te verdoezelen![183]

7. “Want alle vlees is zoals gras”

Niet alleen de bomen, ook de de helft van alle vogelsoorten zijn aan het verdwijnen, om precies te zijn blijken 49 percent van hen 'in verval', zoals wordt gemeld door AnimalsToday d.d. 5 oktober laatst leden. Is hier sprake van causale verbanden en zo ja, waar zitten die dan? Veroorzaakt het einde van de wereld ook het einde van de vogels of is het veeleer andersom en betekent het grote sterven van de vogels ook de dood van de wereld? Uiteraard is het laatste het geval, zo zal men antwoorden maar dan geeft het volgende feit wel

183 Tekst d.d. *19 oktober 2022.*

te denken: menigeen zal zich herinneren dat ten tijde van de oorlog in Bosnië en omstreken eensklaps alle vogels verdwenen een korte tijd voordat de bombardementen zijn begonnen. Het bericht vulde toen alle kranten maar lokte slechts weinig reacties uit, wellicht vanwege vooroordelen: wanneer 'ongelooflijke' verschijnselen zich voordoen, of verschijnselen welke helemaal niet worden verwacht, heeft men immers de hardnekkige neiging om die te ontkennen. Zoals men ook de neiging heeft om dingen waar te nemen die er helemaal niet zijn, alleen omdat men gelooft dat ze wel moeten gebeuren. Hoe dan ook: sinds korte tijd verdwijnen zowat alle vogelsoorten, dit keer in onze contreien. Op de kauwen na, die als zij de gelegenheid daartoe hebben, vleeseters zijn, precies zoals de gieren, aaseters eigenlijk. En de herfst komt tot bloei, de bomen stoten hun bladeren af en willen sterven omdat hun tijd gekomen is. *Das Gras ist verdorret und die Blume abgefallen*.[184]

8. Als de zwarte propaganda het wint van de kennis

Alleen insiders, en dat moeten dan ook nog specialisten zijn, hebben enig zicht op de manier waarop hoogtechnologische spullen werken: 'normale' mensen gebruiken smartphones, downloaden muziek en films en verrichten financiële transacties met de pc zonder ook maar enig benul te hebben van de onderliggende technologische hoogstandjes die de werking daarvan mogelijk maken. Zij peuteren een laptop open en zien

184 Tekst d.d. 21 oktober 2022.

slechts een wirwar van metalen stukjes en draadjes waarvan de onmisbaarheid pas duidelijk zou worden door er een stukje uit weg te nemen. Ons lichaam gehoorzaamt aan onze wil zonder dat wij ook maar iets begrijpen over de werking van bijvoorbeeld neuronen maar van zodra een minuscuul fragmentje van ons lijf het laat afweten, kan dit het einde inluiden van ons bestaan. Het autoverkeer wordt mogelijk gemaakt en geregeld door een lange geschiedenis van technologische groei, door patenten en wetten, door een met verkeerstekens, signalen en regels georkestreerd wegennet, door een specifiek opleidingssysteem waaraan alle gebruikers onderworpen worden en door nog talloze zaken meer. De financies van een staat, de taakverdeling van een maatschappij, het functioneren van burgers: het zijn allemaal danig ingewikkelde 'apparaten' dat niemand er nog een zicht op heeft. Zij werken bij de gratie van de navolging van zekere afspraken, uitgebroed door hoogopgeleide en gespecialiseerde vaklui.

Er is een 'technologie' van de natuur, er is de techniek van menselijke instrumenten maar er is ook nog de technologie welke niet het menselijk lichaam tot object heeft of de smartphone maar wel het maatschappelijke handelen, of beter: bepaalde onderdelen daarvan, zoals bijvoorbeeld de vorming van meningen en overtuigingen in de hoofden van specifieke klassen van burgers. En derhalve bestaan er naast de technologen die smartphones in elkaar knutselen zodat zij ons de gewenste muziek laten horen, ook technologen die ervoor zorgen dat mensen zich de (door de overheid) gewens-

te meningen vormen.

En precies zoals de smartphone zelf zich niet bewust is van de manier waarop hij werkt of zoals de mens die loopt, eet of nadenkt, helemaal niet weet hoe zijn lichaam dat voor mekaar krijgt, zo ook weten burgers door de band quasi niets over de wijze waarop hun mening over allerlei zaken tot stand komt. Wij verkeren veel vaker in de illusie dat wij het heft in eigen handen hebben dan dat dit ook effectief het geval is. Zoals wij onze fysieke prestaties geheel verkeerdelijk toeschrijven aan de werking van onze wil terwijl in feite de natuur aan het werk is die wij onmogelijk kunnen doorgronden, zo ook schrijven wij de oorsprong en de vorming van onze meningen toe aan de kracht van ons denken terwijl zij voor het overgrote deel de resultanten zijn van invloeden waarvan voor ons de oorsprong een grote onbekende blijft, om nog niet te reppen van de achterliggende bedoelingen.

De link met de huidige Europese oorlog ligt voor de hand: zou men de psychologische oorlogsvoering achterwege laten, dan liet men opzettelijk een ruim gedeelte van zijn wapenrusting buiten strijd en dan nog uitgerekend dat stuk waarop men maar moeilijk kan aangesproken worden en dat derhalve ook in tijden van 'vrede' ongehinderd werkzaam blijft.

Psychologische oorlogsvoering is propaganda met het oog op de verzwakking van de vijand. Dat gebeurt bijvoorbeeld met leugens, zoals desinformatie en 'zwarte propaganda' of acties in andermans naam, waarbij

slachtoffers zich vaak allerminst bewust zijn van het bedrog en het meest bekende voorbeeld daarvan is de vermeende joodse samenzwering ter verwerving van de wereldheerschappij zoals neergeschreven in de zogenaamde 'Protocollen van de wijzen van Sion', een door de Ochrana opgestelde tekst met het oog op het destabiliseren van de maatschappij. Maar uiteraard maken niet alleen de Russen doch *alle* partijen gretig gebruik van dergelijke tactieken. Van de hoax, over de neppoederbrieven, tot het islamitische 'gifhandboek'. Ook bangmakerij en terreur zijn beproefde methoden.

Bijzonder moeilijk wordt het wel wanneer het relateren van Covid-19 aan de uitrol van het G5-netwerk door de overheid wordt voorgesteld als desinformatie terwijl de topspecialist bij uitstek, tevens Nobelprijswinnaar, *in casu* professor en president van het Parijse Institut Pasteur, Luc Montagnier, er persoonlijk voor waarschuwt dat het gevreesde verband reëel is. Wie het verkiezen om geloof te schenken aan onwetende en sowieso onbetrouwbare politici die bij de hele prikzaak immers niet vies zijn gebleken van allerlei vormen van belangenvermenging - wie aan deze malafide lui geloof schenken veeleer dan gehoor te geven aan de waarschuwingen van gedegen wetenschapslui die onbevangen en geheel belangeloos spreken met kennis van zaken, moeten wel niet goed snik zijn. Maar kijk, de voorkeur van dit onafgebroken door de media bespeelde publiek voor de blaaskaken die kennelijk nog veel liever elkaars volk met raketten bestoken dan elkaar te lijf te gaan met retoriek, wordt na de transformatie van

menselijke personen tot onmenselijke massaproducten een mainstream waartegen in een democratisch bestel helemaal niets meer te beginnen valt.[185]

9. Aldus wordt de 'wet van de jungle' tot wet zonder meer

Steeds vaker leest men her en der in magazines en in kranten dat de wetenschappelijke vooruitgang wellicht te danken is aan autisme en daar hebben we alweer een 'theorie' die niet te wijten is aan inzicht doch aan een schromelijk tekort daaraan en die maar beter kan bestempeld worden als een waanzin of een bijgeloof.

Autisme bestaat zoals het wordt omschreven om mensen te typeren die geen sociale contacten *kunnen* leggen en die derhalve gedoemd zijn om zich op te sluiten in zichzelf. Maar het omdraaien van die implicatie getuigt slechts van een verregaand gebrek aan elementaire logica. De implicatie *"Als A dan B"* is geenszins equivalent met de implicatie *"Als B dan A"* maar is alleen equivalent met de implicatie: *"Als niet-B, dan niet-A"*.

Er zijn met andere woorden mensen die weinig of geen sociale contacten onderhouden terwijl zij op dat vlak helemaal niet onvermogend zijn: zij zijn bekwaam tot sociaal verkeer maar zij *willen* de intensiteit van sociale contacten die de doorsnee aan de dag legt niet, bijvoorbeeld omdat zij er niet de behoefte aan hebben of omdat hen de tijd daarvoor ontbreekt daar zij met

185 Tekst d.d. 22 oktober 2022.

andere zaken bezig zijn welke zij belangrijker achten dan pakweg voetballen of kaartspelen.

Wat gezegd als men bijvoorbeeld zou verkondigen dat het bestaan van meerdere talen zou te danken zijn aan het bestaan van barbaren? Iedereen weet dat de Oude Grieken tijdens hun veroveringstochten volkeren die de Griekse taal onmachtig waren, 'barbaren' noemden, wat wil zeggen: 'brabbelaars'. Zij deden dat omdat zij arrogant genoeg waren om te denken dat een taal die zijzelf niet verstonden, geen echte taal kon zijn maar hooguit gebrabbel. Dezer dagen hoort men evenzeer heel wat Amerikanen zeggen dat Afghanen, om maar één volk te noemen, een brabbeltaaltje spreken waar zij in feite zouden moeten concluderen dat niet de Afghanen doch zijzelf de ongeletterden zijn daar zij alleen maar Engels verstaan.

Arrogantie is dan ook de sleutel tot een beter begrip van het onverstand dat schuilgaat achter de opvatting dat de wetenschappelijke vooruitgang te danken ware aan autisme. Heel wat mensen blijken namelijk niet in staat om het onderscheid te maken tussen enerzijds gebrabbel en anderzijds een geleerde uiteenzetting: vanuit hun enge referentiekader zijn dat twee dezelfde zaken omdat zij die zonder onderscheid positioneren in het vakje van de dingen die zijzelf niet verstaan. Zij merken geen verschil tussen de graffiti die de betonnen pijlers van de viaducten sieren en de wiskundige symbolen in een boek over geometrie of fysica en derhalve concluderen zij dat er ook helemaal geen verschil kan zijn.

Dit is de manier waarop de massa alles wat met kop en schouders boven haar uitsteekt, met de grootst denkbare onverschilligheid wegmaait. Neen, het is beslist niet zo dat genialiteit aan autisme zou te danken zijn: onwetende mensen denken dat omdat zij niet in staat zijn om een onderscheid te maken tussen allerlei zaken en gedragingen die zij niet verstaan en waarvan de ene onder de noemer van autisme vallen terwijl de andere kenmerkend zijn voor een verstandigheid welke zij zelf helaas moeten missen.

Het gevaar van de democratie bestaat erin dat zij op structurele wijze en derhalve onoplosbaar de discriminatie van het sublieme, dat per definitie altijd uitzonderlijk zal blijven, gemeenschappelijk heeft met de wet van de jungle, terwijl ze dit onrecht bovendien tot wet maakt, wat uiteindelijk geschiedt tot haar eigen gigantische nadeel. Het is helemaal geen elite die de 'nieuwe wereldorde' leidt doch een anonieme tendens welke haar blindheid deelt met die van een ordinaire mol. Maar dan met dat verschil dat een mol een bijzonder respectabel dier is.[186]

186 Tekst d.d. 27 oktober 2022.

De martelaren en de parasieten

Met Allerheiligen worden de martelaren herdacht doch frontsoldaten zijn geen martelaren zoals dictators en kerkhoofden het gezegd willen hebben: in dit soort van verhalen zijn de martelaren altijd weer de onschuldige kinderen. Dictators gijzelen hun eigen burgers en zij plegen chantage op hen middels hun gezinnen en hun kinderen. Om die reden kunnen zij hen dwingen te gaan sneuvelen aan het front want zij stellen desertie voor als lafheid. De soldaten bieden geen weerstand tegen hun dictator omdat zij allemaal gaan lijden aan het Stockholmsyndroom: zij gaan 'sympathiseren' met de gijzelnemer die de dictator wezenlijk is omdat zij zijn wreedheid vrezen: wreedheid jegens henzelf maar eerst en vooral ook jegens hun gezinnen en hun kinderen. De handelwijze van de dictators zou pas hout snijden indien het ook zo was dat zij meer zorg droegen voor de gezinnen en de kinderen dan de vaders zelf. Dat dit allerminst het geval is, blijkt hieruit dat zijzelf nimmer bereid blijken zich persoonlijk in het gevecht te storten: zij houden zich op in schuilkelders en zij beveiligen zich in extreme mate. Op gebied van lafheid wedijveren de dictators zodoende met de kerkleiders die sinds oudsher via de omweg van hun aan tovenarij te danken macht over de lichtgelovige vrouwen en de kinderen, het handelen van de mannen besturen. Dit bewijst tevens dat dictators allerminst leiders zijn en 'kerkleiders'

allerminst herders: zeer in tegenstelling tot de dieren, bijvoorbeeld de vissen, die er bij de vorming van scholen voor zorgen dat hun jongen door de ouderen omgeven en beschermd in het midden zwemmen, laten dictators hun vege lijf beschermen door de jeugd die zij naar het front sturen. Dictators zijn parasieten die voor leiders willen doorgaan, precies zoals de zogenaamde 'kerkleiders' wier tronies sinds oudsher smachten in het vet en blinken van het goud en van de parels op hun potsierlijke tiara's. Omdat onschuldige kinderen telkenmale het gelag betalen, is het de verdomde burgerplicht dictators te verjagen. Dat alleen angst de uitvoering van deze plicht in de weg staat, toont zich waar potentaten struikelen: het volk dat anders gelijk een knipmes voor de dictator buigt, kan hem dan niet rap genoeg lynchen.[187]

187 Tekst d.d. 1 november 2022.

III. PRONKZUCHT, MASSASLACHTING, KROMMENAAS

De plundering van de Congo en de genocide van 1890 tot 1910

Een synthese van: Adam Hochschild, De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa, Adam Hochschild 1998)

1. Inleiding

De Amerikaanse historicus en mensenrechtenactivist Adam Hochschild (°1942) was de zoon van een naar New York uitgeweken joodse grootindustrieel met Duitse roots, Harold Hochschild, die voorzitter was van de Amercan Metal Company.[188] Hij schreef onder meer over de Zulu's in Zuid-Afrika, over de Russische Gulags (de concentratiekampen onder Stalin), over het abolitionisme, over de Eerste Wereldoorlog, over de Spaanse Burgeroorlog en ook over *"een van de grote massaslachtingen van de recente geschiedenis"*[189], namelijk de genocide op naar schatting acht miljoen Congolezen onder Leopold II.

188https://en.wikipedia.org/wiki/Adam_Hochschild

189Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo,* Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa,* Adam Hochschild 1998), p. 8.

Hochschild schrijft in zijn Inleiding *"dat de Congo van een eeuw geleden inderdaad een dodencijfer van holocaustomvang had gekend".*[190] Het gaat om een historie die niet alleen in de doofpot belandde maar waarbij de Belgische koning Leopold II zich bovendien wereldwijd liet doorgaan voor een *"filantropische vorst"*[191] die de slavenhandel bestreed en aan wie werd *"lof toegezwaaid aangezien hij zijn persoonlijk fortuin heeft geïnvesteerd in openbare werken ten gunste van de Afrikanen"*[192].

Maar havenopzichter in Antwerpen Edmund Morel zag dat de scheepsladingen uit Afrika *"tot de top van de ruimen (waren) volgestouwd met waardevolle ladingen rubber en ivoor"*[193] terwijl de vracht van de schepen die weer naar de Congo voeren hoofdzakelijk bestond uit *"legerofficieren, vuurwapens en militie"*[194] , wat hem ervan verzekerde dat hier slavernij aan de orde was[195] en hij herinnerde zich *Heart of Darkness* van de Oekraïense schrijver Joseph Conrad die het heeft over *"'de verachtelijkste worsteling om buit die ooit de geschiedenis van het menselijk geweten heeft besmeurd'"*. Adam Hochschild: "*En boven allen uit torende koning Leopold II, een man die evenzeer was vervuld van hebzucht en sluwheid, valsheid en charme*

190 *O.c.*, p. 7.
191 *O.c.*, p. 7.
192 *O.c.*, p. 7-8.
193 *O.c.*, p. 8.
194 *O.c.*, p. 8.
195 *O.c.*, p. 9-10.

als de meest complexe schurken van Shakespeare"[196] maar die nooit zelf in Congo is geweest en die derhalve *"nooit een druppel door geweld vergoten bloed zag"*[197] zoals ook de piloten die bombarderen vanuit de stratosfeer, de door hen verminkte lichamen niet hoeven te zien.[198] en ze gingen er bovendien prat op: *"De mannen die zich meester hadden gemaakt van de Congo gaven vaak hoog op van hun moordpartijen en schepten erover op in boeken en krantenartikelen"*[199].

Zoals in de proloog wordt aangegeven kennen deze trieste gebeurtenissen een voorgeschiedenis van eeuwen van overzeese slavenhandel welke wij eerder behandelden in de artikelenreeks *Hoe Europa groot en rijk werd*.[200]

2. 'Missionering'

In 1482 kwamen de Portugezen met Diogo Cão aan bij de Congorivier en zij werden daar in 1491 vriendelijk ontvangen door de koning, de ManiKongo. Het land telde toen 3 à 4 miljoen mensen. De Portugezen gaven de koning wapens om de opstandelingen te onderdrukken en zij begonnen met de bouw van kerken en missieposten. In Afrika bestond slavernij maar veel

196 *O.c.*, p. 10.
197 *O.c.*, p. 10.
198*O.c.*, p. 10.
199 *O.c.*, p. 11.
200Zie: 93208098663.pdf (bloggen.be) . Deze reeks verscheen in de publicatie getiteld: *Panopticum Corona* (J. Bauwens, Serskamp 2021), pp. 317-354. Zie: blogimages.seniorennet.be/tisallemaiet/attach/170161.pdf

Afrikaanse stamhoofden waren ook bereid om ganse scheepsladingen slaven aan de aan slavenkoorts lijdende Europeanen te verkopen: ze werden verscheept naar de mijnen en de plantages voor koffie, thee, suiker, katoen en tabak in de Britse, Franse en Hollandse koloniën in Noord-Amerika, onder meer Brazilië en de Caraïben. Ook heel wat missionarissen werden slavenhandelaars omwille van de hoge winsten. Toen de ManiKongo Affonso zijn beklag deed bij de Portugezen dat ze, gedreven door hebzucht, zijn land helemaal ontvolkten, wimpelden zij dat af - in 1665 werd de ManiKongo onthoofd.

In 1816 ging de Brit James Tuckey op expeditie om de oorsprong van de Congorivier te vinden die *"een werveling was van schuimende stroomversnellingen en reusachtige draaikolken"*[201] maar de gele koorts sloeg toe.

Missionarissen, ontdekkingsreizigers, beschaving en christianisering: het bleken allemaal smoezen om heel andere en minder menslievende bedrijvigheden mee toe te dekken. Priesters werden slavenhandelaars en ontdekkingsreizigers vedetten en helden: zij vingen roem met leugenachtige verhalen over hun exotische reizen. Toen Livingstone van de radar verdween, zwoer Stanley dat hij hem zou vinden en zijn verzonnen avonturen spijzigden de pers van destijds. Waar was het hen eigenlijk om te doen? *"De grondslag van Europa's opwinding bestond grotendeels uit de hoop dat Afrika een bron voor grondstoffen zou worden om*

201 *O.c.*, p. 24.

de Industriële Revolutie te voeden, net zoals de zoektocht naar grondstoffen - slaven - voor de koloniale plantage-economie de voornaamste aanleiding was geweest voor Europa's eerdere bemoeienis met Afrika. (...) Maar de Europeanen wilden graag van zichzelf geloven dat ze werden gedreven door nobeler beweegredenen. Vooral de Britten geloofden vurig in het brengen van 'beschaving' en het christendom naar de inboorlingen" en zij stelden het zo voor dat zij de slavernij kwamen bestrijden![202] (waarbij de Arabieren nu de zondebok werden).[203]

3. Leopold strikt de grote ontdekkingsreiziger

Leopold II wordt gedreven door winstbejag. Hij bestudeert de Spaanse verovering van Noord- en Zuid-Amerika, de Britse kolonies India, Birma en Ceylon alsook Nederlands-Indië. *"Dwangarbeid* [zo merkt hij op] *is de enige manier om deze indolente en corrupte volken van het Verre Oosten te beschaven en te verheffen."*[204] Hij wil een kolonie om België rijk te maken en als uitvlucht voor zijn veroveringsplannen verzint hij dat hij een halt wil toeroepen aan de Arabische slavenhandel. Vanaf 1876 organiseert hij een groots opgezette conferentie omtrent de kolonisering van Afrika waar hij basissen plant met scholen, laboratoria en opslagplaatsen voor de bevoorrading van

202 *O.c.*, p. 33.
203 *O.c.*, p. 34.
204 *O.c.*, p. 43.

ontdekkingsreizigers. Het orgaan bezorgt hem faam als filantroop maar verdampt reeds het jaar daarop.[205]

In 1877 duikt Stanley op, hij heeft Afrika van West (Zanzibar) naar Oost doorkruist in een tocht van 10.000 km die tweeënhalf jaar duurde. Hij bracht de streek in kaart en kende zijn eigen naam toe aan de Stanleywatervallen en die van de zeventienjarige Alice waarmee de bijna veertiger zich verloofd had, aan de boot (de 'Lady Alice') waarop hij de expeditie heeft gevoerd. Driehonderdzevenenvijftig mensen reisden mee in een colonne van een kilometer lang die zesduizend kilogram wapens en ander proviand meevoerde en die middels de seinen met een jachthoorn werd bestuurd. Stanley pakt uit met zijn bloedige veroveringstochten en schrijft in zijn dagboek: *"'We hebben achtentwintig stadjes en zestig tot tachtig dorpen aangevallen en vernield.'"*[206] Humanitaire groeperingen in Engeland zijn verontwaardigd maar voor vele anderen is Stanley een held en de inboorlingen worden *"'een soort menselijk ongedierte'"* genoemd.[207] Ook straft Stanley zijn dragers, die hij in zijn dagboek schurken noemt, met tweehonderd zweepslagen[208] en hij zet het leven van zijn naaste medewerkers op het spel, vaker overleven zij de tocht niet. Zijn boeken worden multimediaproducten[209] terwijl in de overlevering de

205 *O.c.*, pp. 39-52.
206 *O.c.*, p. 55.
207*O.c.*, p. 56.
208*O.c.*, p. 57.
209*O.c.*, p. 57.

inboorlingen het hebben over de wreedheid van de blanken. Stanley verneemt wat later dat zijn verloofde, Alice, intussen getrouwd is met de spoorwegmagnaat en miljardair Albert Barney en wordt depressief. Wanneer zijn roem groeit, beklaagt Alice het zich niet mevrouw Stanley te zijn geworden en lang na zijn dood eist zij de eer voor Stanley's expeditie voor zich, het was immers de Lady Alice die Afrika veroverde...[210]

Met listen en intriges lokt koning Leopold II de in Engeland en in Amerika door de autoriteiten ondergewaardeerde Stanley nu naar België om hem voor zijn kar te spannen binnen zijn plan om de Congo in te palmen.[211] *"'Ik wil niet riskeren'"*, aldus Leopold, *"'een goede gelegenheid te verliezen om voor onszelf een deel van deze schitterende Afrikaanse taart veilig te stellen'"*.[212] [213]

4. De uitroeiing van de Afrikaanse olifant

Dat koningshuizen bevolkt worden door wereldvreemde schepsels mag niemand verbazen en omdat mensen pas datgene kennen en kunnen appreciëren waaraan zij een tekort hebben, weten vorsten en vorstinnen de waarde van ons dagelijks brood helemaal niet te schatten: zij kennen slechts de kostbare snuisterijen waarvoor zij onderling

210*O.c.*, pp. 57-62.
211*O.c.*, pp. 62-66.
212*O.c.*, p. 64.
213Tekst d.d. 15 november 2023.

wedijveren, zoals goud- en zilverwerk, parels en... ivoor, waaruit dure schaakstukken, broches, crucifixen en snuifdozen worden vervaardigd. En uiteraard behoeven potentaten met het oog op hun intriges ook kennis van een zeker deel van de menselijke ziel.

Koning Leopold II kent Stanley's persoonlijkheid: *"Eén deel titaan met een ongepolijste kracht en bergen verzettend zelfvertrouwen; het andere een kwetsbare, onwettige zoon van de arbeidende klasse, gedreven ijverend voor de goedkeuring van de machtigen."*[214] In 1878 laat de drieënveertigjarige koning Stanley die dan zevenendertig is naar zijn paleis komen en neemt hem contractueel in dienst: Stanley zal voor zijn (uiteraard door Leopold betaalde) expeditie verblijvend in Afrika gedurende vijf jaar jaarlijks 50.000 frank ontvangen en verblijvend in Europa de helft van die som.[215] Hij moet aan de monding van de Congo een basis oprichten, een (spoor)weg om de vele watervallen te omzeilen en rond het 1500 km lange bevaarbare stuk van de Congostroom worden vele handelsposten gepland.

Sinds Columbus Amerika binnenviel werden gedurende vele eeuwen slaven vanuit Afrika naar Noord-Amerika versast om daar de plantages te bevolken, wat neerkomt op een genocide die aan miljoenen zwarten het leven kostte. En uiteraard was het ook Leopolds bedoeling niet om de zwarten te gaan

214*O.c.*, p. 68.

215Adam Hochschild (/zijn vertaler) vermeldt dat 50.000 frank uit die tijd overeenkomt met een half miljoen gulden of dus met tien miljoen Belgische frank (een kwart miljoen euro) in 1998.

beschaven: zijn plannen lagen veeleer in de lijn van wat de plunderaars die hem voorafgingen, bezielden. Leopold wilde dat Stanley de weg vrijmaakte om via de Congorivier het kostbare ivoor uit het hart van Afrika te gaan 'oogsten' en het naar de monding van de Congo te versassen, waar het dan per schip naar Brussel zou worden gevaren. Waarmee een andere genocide van start ging, dit keer gemunt op de Afrikaanse olifant.[216] [217]

5. Het inpalmen van het grondgebied

Koning Leopold zette juridische constructies op en organisaties waarmee hij bewust verhinderde dat aan het licht kwam dat hijzelf persoonlijk de opkoper was van de Congo. *"Het publiek heeft dat niet in de gaten"*[218], zo schrijft hij letterlijk. Hij verschool zich achter aandeelhouders en achter bankier Maximilien Strauch. Terwijl hij zich voordeed als filantroop en deed alsof hij *"een confederatie van vrije negerrepublieken"* stichtte[219] en alleen maar gastverblijven bouwde, wetenschappelijke centra, en de slavenhandel bestreed in dienst van de vooruitgang[220], zorgde hij ervoor dat *"de contracten die Stanley zijn Europese personeel liet tekenen hun verbood iets over het echte doel van hun werk in de*

216 *O.c.*, p. 69-70.
217 Tekst d.d. 17 november 2023.
218 *O.c.*, p. 71.
219 Ib., p. 73
220 Ib., p. 72.

openbaarheid te brengen".[221] Maar in feite minachtte hij de inboorlingen: *"zoals een van Leopolds ondergeschikten botweg schreef aan Stanley: 'Er is geen sprake van dat ook maar de geringste politieke macht wordt gegund aan negers. Dat zou absurd zijn (...)'"*[222] Stanley bracht een machtig privé-leger op de been[223] en was wreed voor de negers in zijn dienst en hij schrijft aan Brussel: *"'De beste straf is die van de boeien, want zonder het lichaam te verwonden, te verminken of te martelen, brengt het schaamte en ongemak met zich mee'"*[224]

Leopold liet zich juridisch bijstaan door de geleerde sir Travers Twiss uit Oxford. Het was hem te doen om een zo groot mogelijk grondgebied en om ivoor en hij schrijft: *"Ik verlang te zien dat u alle ivoor die aan de Congo te vinden is opkoopt, en laat kolonel Strauch weten welke goederen hij naar u moet sturen om ervoor te betalen en wanneer. Ik beveel u ook aan slagbomen en tolheffingen in te stellen (...)"*[225] Een gebied *"zo groot als de hele Verenigde Staten ten oosten van de Mississippi"*[226] werd van de Afrikaanse stamleiders afgesnoept met methoden die even bedrieglijk waren als de huidige waarmee multinationals vandaag zowat iedereen inpakken, met als voornaamste wapen de onwetendheid van de

221 Ib., pp. 70-71.
222 Ib., p. 73.
223 Ib., p. 77.
224 Ib., pp. 73-74.
225 Ib., p. 76.
226 Ib., p. 78.

gedupeerden omtrent hun eigen rechten. *"Slechts enkelen hadden ooit eerder het geschreven woord gezien"*, aldus Adam Hochschild, *"en hun werd gevraagd hun X te zetten onder documenten in een vreemde taal en vol juridisch jargon"*.[227] Hochschild: *"In Isangila, niet ver van de grote stroomversnellingen, tekende Stanley op dat hij in staat was geweest land te kopen voor een handelspost door een paar stamhoofden te betalen met 'een ruime hoeveelheid fraaie kleren, lakeienjassen en met klatergouden galons versierde uniforms, met (...) goederen (...) niet te vergeten een paar flessen gin'. De veroveraars van Afrika waren er, net als die van het Amerikaanse Westen, achter gekomen dat alcohol even doelmatig kon zijn als een machinegeweer"*.[228] De inboorlingen hadden er geen flauw idee van dat ze hun land verkochten. De belangrijkste nederzetting ging Leopoldville heten en op de landkaarten verschenen ook de 'Leopoldheuvel', het 'Leopold-II-meer' en de 'Leopold-rivier'.[229] Naast het grondgebied en het ivoor werd na verloop van tijd ook de hoogstaande Congolese kunst waaraan Matisse, Picasso en andere groten zich inspireerden, weggeroofd.[230]

6. De internationale erkenning van een dictatuur

Behalve Leopold II van België aasden ook Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Portugal op het bezit

227 Ib., p. 78.
228 Ib., pp. 77-78.
229 Ib., p.73.
230Tekst d.d. 23 november 2023.

van de Congo[231] maar Leopold was zijn rivalen te slim af: hij wist de politici in de V.S. warm te maken voor wat hij voorstelde als een soort van 'Afrikaanse V.S.' naar Amerikaans model[232] en alras erkende de regering in de V.S. zijn project: *"De regering van de Verenigde Staten verkondigt haar sympathie voor en instemming met de humane en goedgunstige doelstellingen van de Internationale Vereniging van de Congo, (...) en zal de functionarissen van de Verenigde Staten (...) opdragen de vlag van de Internationale Afrikaanse Vereniging te erkennen als de vlag van een bevriende regering"*[233] Deze verklaring verscheen in een door Leopold zelf gewijzigde versie in Stanleys in vele talen wereldwijd verspreide bestseller *The Congo and the Founding of Its Free State: A Story of Work and Exploration*. *"De voornaamste wijziging was dat hij nu alleen de door Leopold gecontroleerde Internationale Vereniging van de Congo noemde"*[234], zo schrijft Hochschild en hij voegt eraan toe: *"Lang voor Stalin, die ook eigenhandig de manuscripten van schrijvers redigeerde, wist Leopold hoe nuttig het was de geschiedenis te herschrijven."*[235] *"Door zulke goocheltrucs veranderde het gebied dat in het volgende jaar door een steeds langere lijst van landen zou worden erkend, geleidelijk van een federatie van staten onder de welwillende bescherming van een liefdadigheidsvereniging in een kolonie onder de*

231 *O.c.*, pp. 76-77.
232 Ib., pp. 81-87.
233 Ib., p. 87.
234 Ib., p. 87.
235 Ib., p. 87.

heerschappij van één man."[236] Zelfs kanselier Bismarck van Duitsland liet zich inpalmen door Leopold en erkende de nieuwe staat ofschoon hij over hem gezegd had: *"Zijne majesteit vertoont de pretenties en de naïeve zelfzuchtigheid van een Italiaan die ervan uitgaat dat hij dankzij zijn charme en knappe uiterlijk alles voor elkaar kan krijgen."*[237] Er kwam een Conferentie van Berlijn (gehouden van november 1884 tot februari 1885) over het lot van Afrika waarop niet één Afrikaan uitgenodigd was.[238] Leopold (die het overwoog zich 'keizer van de Congo' te noemen maar uiteindelijk koos voor de titel van 'eigenaar') sleepte een grondgebied in de wacht dat groter was dan Engeland, Frankrijk, Duitsland, Spanje en Italië bij elkaar. *"Bij koninklijk besluit noemde de koning op 29 mei 1885 zijn nieuwe, particulier bestuurde kolonie de 'Etat indépendant du Congo', de Congo Vrijstaat"*[239] die in werkelijkheid een dictatuur was - in dit geval 'vrij', namelijk van overheersing door vreemde mogendheden en door het Belgische parlement.[240] [241]

7. Surrealisme

"In april 1885 (...) werd de koning in een rechtszaal in Groot-Brittannië genoemd als één van de cliënten van

236 Ib., p. 88.
237 Ib., p. 89.
238 Ib., p. 90.
239 Ib., p. 91.
240 Zie: https://nl.wikipedia.org/wiki/Vrijstaat_(staatsvorm)
241Tekst d.d.

een voornaam 'huis der zonde' waartegen strafvervolging was ingesteld op aandringen van het Londense Comité voor de Beteugeling van de Continentale Handel in Engelse Meisjes"[242], zo verhaalt Adam Hochschild. Leopold betaalde voor de 'gestage levering' van *"jonge vrouwen, van wie sommige tussen de tien en vijftien jaar oud waren en gegarandeerd maagden"*[243] en hij werkte met zwijggeld.[244]

De voornaamste afleiding voor de huiselijke ellende van de koning was de Congo waar een paar duizend blanken twintig miljoen zwarten onder de duim hielden dankzij machinegeweren, kinine en de stoomboot. Leopolds schulden liepen op maar hij wist de kerk te winnen voor het propageren van de aankoop van Congo-obligaties die immers de christianisering ten goede kwamen en de bestrijding van de moslim-slavenhandelaars; hij kon zelfs een lening van vijfentwintig miljoen frank losweken van het Belgische parlement (- het equivalent van vijf miljard frank in 1998).[245] In zijn testament draagt hij de Congo over aan België en *"zo leek zijn erflating een gulle daad in plaats van onderdeel van een financiële transactie"*.[246]

Leopold begon nu ook te dromen van de Nijl. De Sudan (aan de boven-Nijl), onder gezamenlijk Engels-

242*O.c.*, p. 94.
243 Ib., p. 94.
244 Ib., p. 94.
245 Ib., p. 100.
246 Ib., p. 101.

Egyptisch bestuur, kampte met moslimfundamentalisten die de gouverneur-generaal vermoordden. Gouverneur Emin Pasja vroeg Europa om hulp en kreeg die ook: Stanley leidde de reddingsexpeditie, gewapend met machinegeweren waarover hij zei dat het *"'waardevolle diensten zou bewijzen om de beschaving te helpen het barbarisme te overwinnen.'"*[247] Leopold vroeg Stanley om een voor de koning interessante route te kiezen alsook om de gouverneur met zijn provincie in te lijven binnen de Congostaat. *"Op die manier zou er niet alleen en onbekende uithoek van Leopolds grondgebied voor hem worden verkend en wellicht vergroot, maar zou dit allemaal worden gedaan op kosten van anderen."*[248] Maar tijdens de tocht balanceerden Stanley's mannen op de rand van de hongerdood; hij gijzelde vrouwen en kinderen van negerstammen om van hen voedselleveringen te bekomen en wanneer ze tegenstand vreesden "*gaf Stanley bevel om alle dorpen in de omgeving plat te branden"*. De slachtingen werden beschreven *"alsof het een jachtpartij betrof: 'Het was interessant in het oerwoud te liggen en de inboorlingen rustig bezig te zien (...) Ik opende de jacht door één vent door de borst te schieten. Hij viel als een steen neer. (...) Dadelijk regende een salvo op het dorp neer."*[249] Hochschild: *"Eén lid van de expeditie pakte het afgehakte hoofd van een Afrikaan in een kist met zout en stuurde het naar Londen om te*

247 Ib., p. 103.
248 Ib., p. 103.
249 Ib., p. 105.

worden opgezet en geprepareerd door zijn taxidermist in Piccadilly".[250] *"Na Stanleys terugkeer in 1890 ontstond er in Engeland een controverse over het verlies van meer dan de helft van de manschappen van de expeditie en over de gruweldaden die onder zijn bevel waren gepleegd."*[251] Maar *"men had geen idee dat het in vergelijking met het bloedvergieten dat nu net in Centraal-Afrika begon een onbeduidend incident was geweest."*[252] In België, het land van het surrealisme, blokt de krant De Standaard van 22 november laatstleden: *"Congocommissie zoekt koortsachtig naar eervol slotakkoord".*[253]

8. De eerste dissident en zijn lot

Het boek van Adam Hochschild is allerminst de eerste aanklacht tegen het Congo-regime van Leopold II: in 1890, nog voor de grote slachtingen begonnen,was er de zwarte Amerikaan en mensenrechtenactivist George Washington Williams. Williams was de schrijver van een lijvig boek over de geschiedenis van de negerslavernij[254] alsook auteur van een boekwerk over

250 Ib., p.105.
251 Ib., p.106.
252 Ib., p. 106.
253 https://www.standaard.be/cnt/dmf20221122_97460252
254Het betreft het in 1882 en 1883 gepubliceerde, tweedelige boek, getiteld: *"De geschiedenis van het negerras in Amerika van 1619 tot 1880. Negers als slaven, als soldaten en als burgers, samen met een inleidende beschouwing over de eenheid van de menselijke familie en een historische schets van Afrika en een verslag van de negerregeringen van Sierra Leone en Liberia."* Voor de volledige tekst, zie:

de zwarte soldaten tijdens de Amerikaanse burgeroorlog.[255] Eerder stelde hij aan een medewerker van Leopold II voor om zwarte Amerikanen te rekruteren om te gaan werken in de Congo, en aanvankelijk was hij een zeer enthousiast pleitbezorger voor de erkenning van de Congo-staat door de VS. Hij bezocht de Congo tegen de wens van de koning in, bracht er zes maanden door en ontdekte daar allerminst de goedaardig bestuurde kolonie maar wel wat hij noemt: *"'het Siberië van het Afrikaanse werelddeel'"*[256], waarop hij in 1890 in een (in Europa en in de VS wijd verspreide) Open brief de koloniale regering van Leopold II in de Congo aanklaagde. Het was "*de eerste alomvattende, systematische aanklacht tegen Leopolds koloniale regime die ooit was geschreven."*[257]

Bijzonder respectvol offreert Williams de koning enkele bedenkingen *"gebaseerd op zorgvuldig onderzoek"* maar hij schrijft tevens dat *"de koning der koningen niet tevreden is over wat Hij in de Congo ziet gebeuren."*[258] Williams verwijst naar getuigenissen, documenten, brieven en verslagen en schrijft dat de documenten zouden bewaard worden *"'tot op het moment dat een internationale commissie in het leven*

---

https://archive.org/details/historynegrorac00willgoog
Zie: *O.c.*, p. 110.
255Voor de volledige tekst, zie:
https://archive.org/details/ahistorynegrotr00willgoog
256Adam Hochschild, *o.c.*, p. 114.
257Ib., p. 115.
258Ib., p. 114.

kan worden geroepen, bekleed met de macht om personen en stukken op te vragen, eden af te nemen en de waarheid of valsheid van deze stukken vast te stellen.'"[259] Een halve eeuw voor de Neurenbergprocessen heeft Williams het inzake het bestuur van de Congo over *"misdaden tegen de menselijkheid"*.[260] Hij vernoemt onder meer de bedrieglijke wijze waarop Stanley en zijn medewerkers grond aftroggelen van de Afrikaanse stamhoofden, de tirannie van Stanley, zijn militaire bases die een golf van dood en verderf veroorzaken en zijn wreedheid tegen zijn gevangenen. Ook brengt hij de leugenachtige voorwendsels van Leopold te berde: van een wijze regering was geen sprake, scholen en ziekenhuizen waren er niet en de blanke rechtbanken waren misdadig. Blanke handelaars en overheidsfunctionarissen roofden Afrikaanse vrouwen en gebruikten hen als bijzit. Blanken lieten negers dwangarbeid verrichten en terwijl zij voorhielden de slavernij te bestrijden, handelden zij in slaven.

Drie maanden na zijn open brief richtte Williams zich tot de Amerikaanse president Harrison tegenover wie hij deze beschuldigingen herhaalde en hij wees hem op zijn verantwoordelijkheid tegenover de Congo aangezien hij deze Afrikaanse regering eerder had erkend. Hij drong ook aan op een plaatselijk regime dat internationaal zou zijn en rechtvaardig.[261]

259Ib., p. 114.
260Ib., p. 117.
261Ib., p. 117.

De New York Herald, die Stanley naar Afrika had gestuurd, kopte over het pamplet: *"Amerikaans staatsburger noemt het bestuur van de Afrikaanse vrijstaat barbaars – onderzoek geëist"* en citeerde Stanley *"die de Open brief 'een opzettelijke poging tot chantage' noemde"*. En ook Williams geldschieter, Collis P. Huntington, koos partij tegen hem. Leopold ging in de tegenaanval en de kranten hadden het over de *"'onevenwichtige neger'"*[262] en over de *"'pseudo-kolonel'"*[263] en zij wezen erop dat de Amerikanen niet beter waren geweest voor de inboorlingen aldaar. De Belgische kranten *La Réforme* alsook *Le Courrier de Bruxelles* verdedigden Williams en veroordeelden het Congo-regime van Léopold en ook de in buitenlandse pers werd de Open brief besproken. Maar in juni 1891 sprongen het Belgisch parlement en de hoogste ambtenaren de koning bij met een verslag ter weerlegging van de beschuldigingen.

Williams werd op dat ogenblik op het eind van zijn rondreis door Afrika in Egypte in de steek gelaten door zijn geldschieter, bezat toen nog amper 14 pond, werd ernstig ziek en geraakte nog net in Engeland waar hij op 2 augustus 1891 op eenenveertigjarige leeftijd overleed. De koningsgezinde pers *"berichtte zijn dood met genoegen."*[264] *"Zijn vroege dood redde de Congoregering"*[265], aldus diplomaat S.J.S. Cookey en pas in 1975 kreeg de mensenrechtenactivist een

262Ib., p. 118.
263Ib., p. 118.
264Ib., p. 119.
265Ib., p. 119.

grafsteen. Hochschild: *"Williams was de enige die volledig en hartstochtelijk en herhaaldelijk sprak over wat anderen ontkenden of negeerden. In de komende jaren zouden zijn woorden steeds profetischer blijken te zijn."*[266]

9. De Congo, speeltuin voor wie van geen hout meer pijlen weten te maken

Boma werd de hoofdstad van de Congo maar *"het echte hoofdkwartier van de Etat Indépendant du Congo lag niet in Boma, maar in een reeks kantoren in Brussel, een op de begane grond van het koninklijk paleis, de andere in aanliggende gebouwen of aan de overkant van de straat."*[267] De koning duidde zelf zijn regeerders voor de Congo aan en een kabinet in Brussel bracht hem rechtstreeks verslag uit.[268] In eigen land brokkelde Leopolds macht echter af.

Voor de kolonialen waren medailles voorzien: *"Door je te voegen naar het systeem werd je betaald, bevorderd, met medailles behangen"*.[269] Vele ambtenaren hadden Afrikaanse concubines, de Congo werd opgedeeld in grote sectoren, soms verpacht aan particulieren met aandeelhouders waarvan Leopold er altijd de helft van behield. Onder de schijn van beschavingswerk eigende Leopold zich in de jaren negentig door olifantenjacht en inbeslagnames al het

266Ib., p. 119.
267*O.c.*, p. 120.
268Ib., p. 120.
269Ib., p. 126.

ivoor toe.[270]

Tot de dragers behoorden *"kinderen tussen de zeven en negen jaar oud die vrachten van tien kilo droegen"*, aldus een waarnemer. En een staatsambtenaar van de Congo: *"'Een stoet arme duivels, geketend om de nek, droeg mijn hutkoffers en dozen naar de kade. (...) Er waren ongeveer honderd dragers, bevend en angstig voor de opzichter, die tijdens het langslopen met zijn zweep zwaaide. Voor iedere potige en breedgerugde vent, hoeveel waren er wel niet geraamtes verdord als mummies, hun huid verweerd (...) doorgroefd met diepe littekens, overdekt met etterende wonden. (...) Doet er allemaal niet toe, allemaal werden ze aan het werk gezet."*[271]

Edmond Picard, een Belgisch senator, schrijft in 1896: *"'Onophoudelijk komen we deze dragers tegen (...) zwart, miserabel, met alleen een afgrijselijk smerige lendendoek als kleding, gekroesde en kale hoofden die de lading dragen - kist, baal, ivoren slagtand (...) vat; de meesten van hen ziekelijk, gebogen onder een last die wordt verzwaard door vermoeidheid en ontoereikend voedsel - een handjevol rijst en een of andere stinkende gedroogde vis; beklagenswaardige lopende kariatiden, lastdieren met dunne apenpoten, met afgetobde gelaatstrekken, starende en holle ogen van de concentratie om hun evenwicht te bewaren en van de versuftheid door uitputting. Zo komen en gaan ze bij duizenden (...) gerekwireerd door de met haar*

270Ib., p. 123.
271Ib., p. 124.

machtige militie bewapende Staat, afgestaan door stamhoofden wier slaven zij zijn en die zich hun loon toe-eigenen (...) stervend langs de weg of, de reis eenmaal voltooid, terugkerend naar hun dorpen om daar te sterven als gevolg van overbelasting."[272] Adam Hochschild: *"Van de driehonderd dragers die in 1891 door districtscommissaris Paul Lemarinel waren geronseld voor een gedwongen mars van meer dan duizend kilometer om een nieuwe basis op te zetten, keerde er niet één terug."*[273] Er zijn beschrijvingen, onder meer van ene Stanislas Lefranc, van groepen zeven en acht jaar oude kinderen die vijfentwintig zweepslagen krijgen, soms werd er geslagen tot de dood.[274]

Hochschild haalt Primo Levi aan met betrekking tot een gelijkaardige gruwel van een halve eeuw later: *"'Monsters bestaan', schreef Primo Levi over zijn ervaringen in Auschwitz, 'Maar hun aantal is te gering om echt gevaarlijk te zijn. Gevaarlijker zijn (...) de ambtenaren die bereid zijn te geloven en te handelen zonder vragen te stellen '"*[275] Wat de nazi-beulen hielp om te wennen aan de moordpartijen was naar het zeggen van Franz Stangl de afstand tussen dader en slachtoffer.[276] Men moet bedenken dat koning Leopold zelf nooit in de Congo is geweest. Verder werd de onverschrokkenheid tot terroriseren beschouwd als een

272Ib., p. 124.
273Ib., p. 124.
274Ib., pp. 124-125.
275Ib., p. 126.
276Ib., pp. 126-127.

teken van mannelijkheid.[277]

Leopold had een huurlingenleger van negentienduizend man en dat werd de Force Publique met driehonderddertien bases in 1908. Maar er kwamen revoltes van verschillende volkeren (die dan tegen elkaar werden opgezet), rebellen en muiterijen *"En dat kan niemand die de omstandigheden hier kent, verbazen"*, aldus een Zweedse missionaris in een brief naar huis.[278] Negers werden naar willekeur behandeld, hun vrouwen gevangengenomen, schoolmeisjes ontvoerd en gedwongen om te werken op het land of als prostituees.[279] *"(...) Onze meest gerespecteerde mannen hier (...) hebben ons met tranen in de ogen en veel kommer in hun hart verteld dat ze onlangs een groep van zevenhonderd aan elkaar geketende en (op stoomboten naar de kust) vervoerde vrouwen hebben gezien. 'En', zeiden ze, 'of ze onze hoofden afhakken of dat van een kip, maakt voor hen geen enkel verschil.'"*[280]

De langdurige muiterijen (van 1897 tot 1900) *"waren de voorlopers van de antikoloniale guerrillaoorlogen die vanaf ongeveer 1960 Centraal- en Zuid-Afrika op zijn grondvesten deden schudden"*.[281] Leopold zorgde ervoor dat hij doorging voor een bestrijder van de slavenhandel terwijl zowel zijn dragers als de soldaten

277Ib., p. 128.
278Ib., p. 130.
279Ib., pp. 130-131.
280Ib., p. 131.
281Ib., p. 134.

van de Force Publique slaven waren die werden gekocht ofwel ontvoerd - driekwart van hen stierven voordat ze werden ingelijfd. Leopold deed ook zaken met de machtigste slavendrijver van Zanzibar, de beruchte Tippu Tip: in 1887 bood Leopold hem het gouverneurschap aan over de oostelijke provincie. De koning kocht een paar duizend slaven af van Tippu Tip en beloofde hen de vrijheid... na eerst zeven dienstjaren bij de Force Publique.[282]

Van de talloze gevangennemingen van mensen die slaaf werden gemaakt, bestaat slechts één optekening door de Swahili sprekende Edgar Canisius van het nadien gestaafde relaas van een Afrikaanse vrouw genaamd Ilanga. Zij beschrijft een inval in haar dorp door blanke soldaten aan wie zij overvloedig te eten gaven om hen goed te stemmen maar de troep kwam terug, ze *"stormden de huizen binnen en sleurden de mensen naar buiten. (...) (we) werden met touwen om onze nek vastgebonden (...) de soldaten sloegen ons met de ijzeren stokken van hun geweren."*[283] De dorpelingen werden gedwongen verder te marcheren, geladen met *"(...) manden, in sommige waarvan gerookt mensenvlees lag. (...) We hadden niets te eten. (...) Op de zesde dag werden we erg zwak (...) mijn man kon niet langer op zijn benen staan, dus ging hij naast het pad zitten (...) de soldaten sloegen hem (...) toen sloeg een van hen hem op het hoofd met het*

282Ib., p. 135. De bijgenaamde 'Tippu Tip' (wat een klanknabootsing zou zijn van de musket) heette in werkelijkheid 'Hamed bin Muhammed el Murjebi'.

283Ib., p. 137

uiteinde van zijn geweer, en hij viel op de grond. Een van de soldaten ving de geit (die de man had gedragen) *terwijl twee of drie anderen de lange messen die aan het uiteinde van hun geweren zaten in mijn man staken. Ik zag het bloed naar buiten gutsen, en toen zag ik hem niet meer, want we passeerden de kam van een heuvel en hij was buiten zicht. Veel jonge mannen werden op dezelfde manier gedood, en veel baby's werden in het gras gegooid om te sterven. (...)"*[284]

"'Ik geloof dat we drie kinderkolonies moeten opzetten', schreef de koning op 27 april 1890", met elk vijftienhonderd kinderen, en de directeur-generaal gaf opdracht om *"'vanaf nu zoveel mogelijk mannelijke kinderen te verzamelen' voor de drie overheidskolonies"* maar het werden er naderhand veel meer.[285] Hoofdzakelijk katholieke missionarissen verzamelden kinderen: wezen, van wie de ouders meestal omkwamen door de Force Publique, terwijl in Afrikaanse clans het begrip 'wees' in feite onbestaande is. In 1899 schrijft een katholieke priester aan zijn overste: *"Monsieur Devos heeft ons vijf gevangenen geleverd, vastgebonden bij de nek, om klei op te graven voor het vervaardigen van baksteen, alsmede vijfentwintig arbeiders uit Ibembo voor het sprokkelen van hout. (...) Tijdens de mis (...) werd op het moment van het opheffen van de hostie 'presenteer het geweer' geblazen op de jachthoorn".*[286]

284Ib., pp. 137-138.
285Ib., p. 138.
286Ib., pp. 138-139.

Voor hen die geloven dat Leopold II in Afrika de volkeren ging onderwijzen, nog dit: *"De kinderkolonies werden meestal bestuurd met de chicotte en de boeien. (...) Als ze hun ontvoering, overbrenging en opleiding overleefden, werden de mannelijke afgestudeerden van deze staatskolonies soldaten, precies zoals Leopold had bevolen. Deze staatskolonies waren de enige door de overheid gefinancierde scholen voor Afrikanen in Leopolds Congo."*[287] Meer dan de helft van deze getraumatiseerde en ondervoede kindsoldaten stierven door ziekte en ontbering. Een moeder-overste schrijft in 1895 dat in haar kolonie vele kleine meisjes stierven, *"maar allen hadden het geluk het Heilig Doopsel te ontvangen; zij zijn nu engeltjes in de hemel die bidden voor onze grote koning."*[288] Intussen pleegde de aan morfine en alcohol verslaafde echtgenoot van Leopolds dochter Stéphanie, kroonprins Rudolf, zelfmoord samen met zijn minnares, wat echter werd publiek gemaakt als een politieke moord, en Leopold schreef: *"(...) Wij kennen de gevoelens van de ministers en rekenen op hun medeleven in de verschrikkelijke beproevingen die God ons heeft opgelegd. Doe wat u kunt om monsieur Van Neuss*[289] *te helpen meer aandelen op de markt te brengen; dat zou mij zeer welgevallig zijn. Nogmaals, ik dank u."*[290]

287Ib., p. 139.
288Ib., p. 139.
289Het betreft de administrateur-generaal voor financiën van de Congostaat.
290Ib., pp. 139-140.

De Congo was voor blanken de plek om ongestraft te heersen en rijk te worden. Zo bijvoorbeeld kreeg een districtshoofd in Manyanga voor het doodslaan van twee bedienden in 1890 als straf een boete van vijfhonderd frank. *"Kipling dichtte: 'Verscheep me ergens oost van Suez,/ waar het beste als het slechtste is,/ Waar er geen tien geboden zijn,/ en aan drankjes geen gemis."*[291] Die niet meer wisten van welk hout pijlen maken, konden nog altijd in de Congo terecht. Deze avonturiers werden door de Afrikanen uiteraard alleen maar dood gewenst.[292]

10. 'Heart of Darkness'

'Heart of Darkness' uit 1899 van de in de Oekraïne geboren Engels-Poolse schrijver Joseph Conrad (pseudoniem van Jozef Teodor Konrad Korzeniowski (1857-1924)), dat zowat het meest herdrukte Engelstalige boek is, vertelt gebaseerd op echte personages en op feiten de geschiedenis van de hebzuchtige en moordzuchtige kolonialist in de Congo, 'meneer Kurtz'. Adam Hochschild typeert de auteur als *"een opmerkzame waarnemer die de mentaliteit van een tijd en een plaats met doordringende precisie heeft getroffen."*[293]

Kurtz is *"de eenzame blanke agent ver landinwaarts langs de grote rivier, met zijn dromen van grootsheid, zijn enorme voorraden waardevol ivoor en zijn in de*

291Ib., p. 142.
292Ib., p. 143.
293*O.c.*, p. 153.

Afrikaanse jungle uitgehakte privé-domein."[294] Hij heeft een tuin omheind met palen waarop afgehakte mensenhoofden gespiesd staan, precies zoals in de tuin van *"de roekeloze kapitein Léon Rom van de Force Publique."*[295] *"Veel vrouwen en kinderen werden gevangengenomen, en eenentwintig hoofden werden naar de watervallen gebracht, en werden door kapitein Rom gebruikt als decoratie rond een bloemperk voor zijn huis!"*[296] Naast Rom heeft Conrad nog andere herkenbare figuren afgeschilderd, zoals de verzamelaar van ivoor, George Antoine Klein, de krankzinnig geworden majoor Edmund Barttelot en Arthur Hodister met zijn harem Afrikaanse vrouwen.[297]

"(...) Heart of Darkness *blijft het indrukwekkendste fictionele portret van Europeanen tijdens de strijd om Afrika."*[298] Zij werden gedreven door louter winstbejag: *"Conrads blanken gaan over tot het plunderen van het werelddeel in het geloof dat ze de inheemse bevolking verheffen, beschaving brengen en 'de nobele zaak' dienen."*[299]

"In 1899 publiceerde Rom na zijn terugkeer naar België zelf een boek. Le nègre de Congo *is (...) arrogant en oppervlakkig. (...) Rom was een enthousiaste jager die triomfantelijk poseerde voor een*

294Ib., p. 146.
295Ib., p. 149.
296Ib., p. 149.
297Ib., p. 150.
298Ib., p. 148.
299Ib., p. 151.

foto boven op een dode olifant (...).”[300] *“Over* la race noire *zegt Rom: 'Het is het product van een geestloze staat, met ongepolijste gevoelens, ruwe hartstochten, brute instincten en is daarenboven trots en ijdel.”*[301] Over de mishandelde dragers schrijft hij: *“dat ze er enorm van genoten.”*[302]

11. Het afhakken van handen en hoofden

Ooit maakte Timur Leng piramides van afgehakte hoofden om volkeren te dwingen zich te onderwerpen en een gelijkaardige methode beval ook het Congo-bewind van Leopold aan in het *Manuel du voyageur et du résident au Congo,* handelend over het afdwingen van gehoorzaamheid, bijvoorbeeld door het nemen van gijzelaars: *“In Afrika is het maken van gevangenen (...) gemakkelijk te doen (...). Als je het gevoel hebt dat je genoeg gevangen hebt, dien je uit hun midden een oude persoon te kiezen (...) stuur haar naar haar dorpshoofd om onderhandelingen te beginnen. Het dorpshoofd, dat zijn mensen vrij wil zien, zal gewoonlijk besluiten afgevaardigden te sturen.”*[303] Adam Hochschild: *“Zelden biedt de geschiedenis ons de gelegenheid zulke gedetailleerde instructies te zien voor het uitoefenen van een schrikbewind.”*[304] Eén van de dertig redactieleden van het handboek was Léon Rom, de man die zijn tuin omzoomde met hoofden van

300Ib., p. 152.
301Ib., p. 152.
302Ib., p. 152.
303*O.c.*, p. 166.
304 Ib., p. 166.

ongehoorzame zwarten op palen gespiesd.[305] Waarom?

Na Stanley met zijn schrikbewind trok in 1890 een voorname zwarte Amerikaanse missionaris naar de Congo: William Sheppard. Hij werd er naartoe gestuurd door de Amerikanen als bruggenhoofd om na de tijd van de slavernij de miljoenen Amerikaanse zwarten terug te kunnen zenden naar hun land van herkomst (van hun voorouders) en hijzelf zou daar twintig jaar werken, geliefd door zijn (kunstenaars)volk, de (Ba)Kuba. Maar acht jaar later plunderde Leopolds leger ook dit volk en wel met de bedoeling gijzelaars te maken... om aan rubber te komen.

Vroeger al had Columbus (1451-1506) het rubber gezien in West-Indië en het kreeg zijn naam omdat men er potloodlijnen kon mee *uitwissen* ('*rub out*'). In Belfast vond John Dunlop de opblaasbare rubberband uit die de firma Dunlop begon te produceren in 1890, waarop een fietsrage volgde en niet veel later kwam dan de auto. Macintosh maakte er textiel waterdicht mee (voor de vervaardiging van een *macintosh*, een regenjas) en het kreeg nog talloze andere toepassingen in de industrie zodat er wereldwijd een grote vraag naar rubber kwam. Rubber werd geoogst uit rubberranken maar ook uit rubberbomen en de rubberkoorts verdrong de ivoorkoorts: *"Tussen 1890 en 1904 groeiden de totale winsten van rubberwinning in de Congo met een factor zesennegentig. Rond de eeuwwisseling was de* Etat Indépendant du Congo

305 Ib., p. 166.

verreweg de meest winstgevende kolonie in Afrika geworden"[306] - vooral ook omdat de winning van rubber alleen fysieke arbeid vereiste.

"Om wild rubber te winnen moesten mensen zich wijduit verspreiden door het regenwoud en vaak in bomen klimmen. (...) Rubber is gestold sap; het Franse woord ervoor, caoutchouc*, is afgeleid van een woord van de Zuid-Amerikaanse indianen dat betekent: 'het hout dat huilt'. (...)"*[307] Het gaat om een rank waarin een snee moest worden gemaakt, waaruit langzaam het sap druppelde dat werd opgevangen in een emmer, een zwaar en gevaarlijk werk, hoog in de bomen. *"Een (rubber)tapper moest het siroopachtige rubber drogen zodat het zou stollen; vaak lukte dat alleen door de substantie uit te smeren over zijn armen, dijen en borst"*[308], begrijpelijkerwijze een pijnlijke zaak. *"De inboorling houdt er niet van rubber te maken. Hij moet ertoe worden gedwongen."*[309] Die dwang gebeurde zoals gerapporteerd door onder meer een Britse vice-consul in 1899: soldaten plunderen een dorp en gijzelen de vrouwen *"'totdat het stamhoofd van het district het verlangde aantal kilogrammen had binnengebracht.* (Dan) *werden de vrouwen terugverkocht aan hun eigenaars voor een paar geiten per stuk, en zo ging hij verder van dorp tot dorp totdat de verlangde*

306 Ib., p. 164.
307 Ib., p. 164.
308 Ib., p. 165.
309 Ib., p. 165.

hoeveelheid rubber was ingezameld.'"[310] Bij weigering werden vrouwen gedood of verkracht.[311] De methode van de quota werd gebruikt zoals ook in het slavenarbeidssysteem van de sovjetgoelag in Siberië waar ertsen moesten worden binnengebracht.[312] Er werd gewerkt met de zweep en met bedrijfseigen milities en er was uiteraard ook de "Force Publique *"die vaak hun vuurkracht ter beschikking stelden van de contracterende bedrijven"*[313], bijvoorbeeld wanneer er gijzelaars moesten worden gemaakt.[314] *"Enorme aantallen Afrikanen werden geronseld (...): in 1906 vermeldden de boeken van de ABIR* (**A**nglo-**B**elgian **I**ndia **R**ubber and Exploration Company) *alleen, verantwoordelijk voor slechts een klein deel van de rubberproductie in de Congostaat, zevenenveertigduizend rubbertappers."*[315] *"Overal langs de rivieren liepen colonnes uitgeputte mannen met manden vol klonterige grijze rubber op hun hoofd soms dertig kilometer of meer om zich te verzamelen bij de woning van Europese agenten, die op hun veranda's zaten en de ladingen rubber wogen. Op één inzamelpunt telde een missionaris vierhonderd mannen met manden rubber.* (Het werd) *gekneed* (en) *in de zon te drogen gelegd. Vervolgens (...) vervoerd (...) naar Europa."*[316] Er werd betaald met *"een stuk textiel,*

310 Ib., p. 165.
311 Ib., pp. 169-166.
312 Ib., pp. 166-167.
313 Ib., p. 167.
314 Ib., p. 167.
315 Ib., p. 167.
316 Ib., p. 168.

kralen, een paar lepels zout (...), zaken die allemaal vrijwel niets kosten (...). Bij minstens één gelegenheid werd (...) betaald in mensen. (Een in 1901 in de buurt van de Stanleywatervallen vastgelegde getuigenis:) *'Hij heeft me zes vrouwen en twee mannen gegeven./ Als betaling voor de rubber (...) waarbij hij me vertelde dat ik hen kon opeten, of hen kon doden, of hen kon gebruiken als slaven - wat ik maar wilde.'"*[317] In 1899 vond Sheppard (in opdracht op zoek naar de oorzaak van verzetsopstanden) *"met bloed doordrenkte grond, vernielde dorpen en veel lijken; de lucht was zwaar van de stank van rottend vlees.* (Hij zag) *grote hoeveelheden voorwerpen die werden gerookt (...) en daar waren ze, de rechterhanden, ik telde ze, eenentachtig bij elkaar'"*. Zij vormden de bewijzen voor de gedode zwarten. *"(...) Hij liet Sheppard trots enkele lichamen zien waar de handen van afkomstig waren. Het roken werd gedaan om de handen te verduurzamen (...). Het afhakken van handen was een opzettelijk beleid, zoals zelfs hoge ambtenaren later zouden toegeven.* (Zo) *vertelde Charles Lemaire na zijn pensionering: 'zodra het ging om rubber, schreef ik naar de regering: "Om rubber te verzamelen in het district (...) moet men handen, neuzen en oren afhakken"'.*[318] Bij weerspannigheid tegen het rubberregime *"schoten strijdkrachten van de overheid of de bedrijven soms iedereen dood die ze in het oog kregen, zodat de boodschap doordrong tot de*

317 Ib., p. 168.
318 Ib., p. 169-169.

nabijgelegen dorpen."[319] *"Het standaardbewijs* (dat iemand inderdaad was doodgeschoten) *was de rechterhand van het lijk. (...) 'Soms', zei een officier tegen een missionaris, gebeurde het dat soldaten 'een patroon afvuurden op een dier waarop ze joegen. Dan hakten ze een levende man de hand af."*[320] Een officier van de *Force Publique* vertelt wat hij deed om gehoorzaamheid af te dwingen: *"Eén voorbeeld was genoeg: honderd afgehakte hoofden en sindsdien zijn er voldoende voorraden op de basis geweest. Mijn doel is uiteindelijk humanitair. Ik heb honderd mensen gedood (...) maar daardoor kregen vijfhonderd anderen de kans te blijven leven.'"*[321] Zo *"konden sadisten (...) hun lusten volop botvieren."*[322] Adam Hochschild beschrijft er een aantal in detail met naam en toenaam.[323]

12. "Een geheim genootschap van moordenaars"

Aldus luidt de titel van het elfde hoofdstuk van het onderhavige boek van Adam Hochschild over de Congo van Leopold II. Het hoofdstuk behandelt meer bepaald de ontdekking van de bewuste moordenaarsbende door een klerk die tewerkgesteld was in de Antwerpse haven in 1897-1898, namelijk Edmund Dene Morel. Hochschild verwees reeds in zijn

319 Ib., p. 169.
320 Ib., p. 169.
321 Ib., p. 170.
322 Ib., p. 170.
323 Ib., p. 170.

inleiding naar de ontdekking die Morel deed[324] en bij het slot van het eerste deel van zijn tweedelig boek vormt die ontdekking het keerpunt van het hele verhaal.[325]

Toen de wrede ontdekking gedaan werd, was Leopold zowat op het hoogtepunt van zijn roem. Met de opbrengsten van ivoor en rubber had de koning megalomane projecten opgestart. *"Een reeks monumenten (...) werden overal in België gebouwd. In zijn lievelingsbadplaats Oostende stak Leopold miljoenen franken in een promenade, verscheidene parken en een tribune met een wirwar van torentjes (voor de opening versierd met vijfentachtigduizend geraniums) voor de racebaan die hij regelmatig bezocht. (...) een golfbaan in het nabijgelegen Klemskerke, een koninklijk chalet in Raversijde en eindeloze renovaties en uitbreidingen van het kasteel van Laken."*[326], welke hij schonk aan zijn land dat dan het onderhoud ervan betaalde terwijl hij er uiteraard bleef wonen. Hij investeerde ook in een spoorlijn in China, kocht daar grond en ruilde Chinese arbeiders voor de spoorlijn die hij bouwde in de Congo voor het snelle transport van zijn jaarlijkse oogst van *"meer dan vijf miljoen kilogram rubber"*[327] tegen Congolese soldaten voor China. Van de Chinese arbeiders bezweken de meesten onder het werk. *"Een aantal van hen werd later meer dan zevenhonderdvijftig kilometer*

324 *O.c.*., p.p 7-8.
325 Ib., pp. 181-184.
326 Ib., p. 172.
327 Ib., p. 175.

ver het binnenland in aangetroffen. Ze waren gewoon in de richting van de opgaande zon gelopen in een poging de oostkust van Afrika te bereiken om vandaar naar huis te reizen".[328] Ook uit de Caraïben te werk gestelde arbeiders bezweken onder het werk. *"Wanneer 's ochtends de jachthoorn klonk, legden meutes boze arbeiders de lichamen van hun makkers die in de nacht waren gestorven aan de voeten van Europese opzichters."*[329] Er waren pogingen tot opstanden en doodsverlangen klonk uit de liederen van de zwarte slaven opgetekend door een Zweedse missionaris: *"We zijn het zat te leven onder deze tirannie/(...)/we weten dat we zullen sterven, maar we willen sterven/(...)."*[330] In 1895 kwam Leopold in opspraak nadat de Ier Charles Stokes, concurrent-ivoorhandelaar van Leopold, onder beschuldiging van wapenverkoop aan Afro-Arabieren door de Force Publique van Leopold werd gezocht, aan de oostgrens van de staat werd gevonden en ter plekke werd opgehangen.[331] Leopold bekende de 'fout' en werd erom geprezen. Zijn roem nam nog toe. Op de wereldtentoonstelling van 1897 in Brussel, waar meer dan een miljoen bezoekers kwamen, werden naast Afrikaanse voorwerpen ook tweehonderdzevenenzestig zwarte mannen, vrouwen en kinderen tentoongesteld. Leopold, die nooit in de Congo was, ging zelf ook kijken en toen hem werd verteld dat sommigen

328 Ib., p. 174.
329 Ib., p. 175.
330 Ib., p. 176.
331 Ib., pp. 177-178.

spijsverteringsstoornissen hadden doordat het publiek hen snoep gaf, liet hij een plakkaat ophangen met de tekst: “DE ZWARTEN WORDEN GEVOERD DOOR HET ORGANISATIECOMITE”.[332]

Toen was het dat Edmund Dene Morel zijn nare ontdekkingen deed als klerk bij de Elder Dempster, de scheepvaartmaatschappij waarvan de stoomboten afvoeren naar de westkust van Afrika. Vooreerst stelde hij vast dat enorme ladingen wapens naar de Congo werden gevoerd waarbij hij zich afvroeg waarvoor die dan mochten dienen.[333] Ten tweede viel het hem op dat de hoeveelheid rubber en ivoor die in Antwerpen binnenkwam (telkens ladingen ter waarde van tientallen miljoenen guldens) een veelvoud was van de door de regering van de Congo op papier aangegeven hoeveelheid, waarbij hij zich afvroeg wie dan die hoge winsten opstreek. Tenslotte: *“'(...) van alle importen die naar de Congo gingen bestond zo'n tachtig procent uit artikelen die niets met handelsdoeleinden hadden uit te staan. Niettemin exporteerde de Congo steeds grotere hoeveelheden rubber en ivoor waarvoor de inheemse bevolking, uitgaande van de importstatistieken, niets of vrijwel niets ontving. Hoe werd dit rubber en ivoor dan verkregen? Zeker niet door middel van commerciële handel. Er kwam niets binnen om te betalen voor wat eruit kwam.' (...)”* Adam Hochschild: *“We weten nu dat de waarde van het rubber, het ivoor en de andere rijkdommen die (...)*

332 Ib., p. 180.
333 Ib., pp. 183-184.

naar Europa kwamen (...) ongeveer vijf maal zo groot was als van de goederen die ten behoeve van de Afrikanen naar de Congo werden verscheept. (...) Ze kregen duidelijk niets betaald." Morel concludeerde dat er slavernij in het spel moest zijn. *"'Deze getallen vertelden hun eigen verhaal (...) Alleen dwangarbeid van een afschuwelijke en voortdurende soort kon zulke ongehoorde winsten verklaren. (...) Ik werd geconfronteerd met een geheim genootschap van moordenaars met een koning als deelgenoot.'"*[334]

13. Over kindsoldaten, mensenrechten en de persvrijheid

Over wat er in de Congo allemaal gebeurde, oordeelde de massa op grond van de leugenachtige geschriften en voordrachten van Stanley die samen met Leopold II het hele uitbuitingsapparaat bleef voorstellen als het meest edele beschavingswerk. Behalve de zwarte dominee G.W. Williams, was E.D. Morel na zijn ontdekking als klerk bij Elder Dempster in de Antwerpse haven zowat de enige die daaromtrent de waarheid kende. Toen deze zijn baas, sir Alfred Jones (die in Liverpool ook voorzitter was van de Kamer van Koophandel en honorair consul van de Congostaat) daarover informeerde, probeerde die hem middels promotie en overplaatsing het zwijgen op te leggen. Morel weigerde echter te zwijgen maar werd plotseling overal genekt. In 1901 diende hij zijn ontslag in en begon fulltime te schrijven. Eerst in een Britse krant

334 Ib., p. 184.

die hem echter censureerde, vervolgens in eigen beheer met zijn *West African Mail*. Morel werd *"de grootste Britse onderzoeksjournalist van zijn tijd."*[335] Deze mensenrechtenstrijder werd geflankeerd door sir Charles Dilke, door het Genootschap tegen de Slavernij en door het Genootschap voor de Bescherming van Inheemse Volken. Morel werd ook beïnvloed door de bevriende schrijfster Mary Kingsley met haar *Travels in West Africa* (1897) waarin zij Afrikanen nu eens niet neerzet als wilden maar als mensen. Ook leerde Kingsley ons ook dat voor de komst van Leopold, die alles inpalmde, de grond en de opbrengsten gemeenschappelijk bezit waren van de dorpsgemeenschap.[336] Morel kon niet naar Congo reizen omdat Leopold *"onwelgezinde journalisten stelselmatig de toegang tot zijn bezit ontzegde."*[337]

"Terwijl 's konings opgepoetste versie van de Congo werd geëxposeerd op wereldtentoonstellingen, in plantenkassen en musea, kwam er een geheel andere Congo naar voren op de pagina's van de West African Mail*."*[338] Zo waren er geheime instructies die *"onder geen beding uit de archieven van de plaatselijke functionarissen mocht worden verwijderd"*[339]: deze instructies moesten mondeling worden overgebracht om geen sporen na te laten inzake het systeem van bonussen voor wie mannen inlijfde in de *Force*

335 *O.c.*, pp. 187-189.
336 *O.c.*, pp. 189-190.
337 Ib., p. 191.
338 Ib., p. 191.
339 Ib., p. 192.

Publique: *"'90 frank voor iedere sterke en gezonde man (...) wiens lichaamslengte groter is dan 155 cm; 65 frank voor iedere jongeling wiens lengte tenminste 135 cm bedraagt; 15 frank per mannelijk kind.'"*[340] Morel kreeg zijn info over de misstanden van officieren uit de Force Publique en van missionarissen. Het paleis reageerde met pogingen tot omkoping van Morel middels zijn vroegere baas, Alfred Jones.[341] Er kwam opstand maar onder de dekmantel van een rubberbedrijf ging een contraguerilla, een strafexpeditie, onder Edgar Canisius terreur zaaien: zwarten werden vermoord, hun dorpen platgebrand. Al werd de koning zelf met rust gelaten, toch kon Morel rond 1903 de wantoestanden op de politieke agenda plaatsen in het Britse parlement dat een resolutie stemde waarin werd *"aangedrongen dat in de Congo 'de inheemse bevolking menselijk dient te worden geregeerd'"*.[342]

Edoch, kennelijk heeft het werk van mensenrechtenactivisten zoals Morel uiteindelijk niet opgebracht wat het beoogde: vandaag werd in het Belgische parlement een Congocommissie geïnstalleerd die omtrent het Congoverleden naar verluidt tot een "eervol slotakkoord" wil komen, alsof het ging over een muziekstuk waarin de heldendaden van de monarch worden bezongen. Honderd jaar geleden verhinderde de Britse pers Morel om over de besproken wantoestanden te schrijven en probeerde de

340 Ib., p. 192.
341 Ib., pp. 191-194.
342 Ib., pp. 195-196.

koning hem via zijn gewezen werkgever door omkoping het zwijgen op te leggen. Vandaag lijkt dat laaghartige gedrag gewoon gecontinueerd te worden: de koning wil van geen excuses weten en in de dagelijkse berichtgeving hier te lande valt geen woord van protest te lezen tegen deze dan toch wel surrealistische gang van zaken. Een democratie moet het van de meerderheid hebben, om niet te zeggen de massa. Blijkbaar is de onwetendheid van de massa andermaal de troefkaart die de dictatuur ook hier weer gretig uitspeelt. En op die manier blijven ook de meest corrupte regimes in het zadel: tegen de tijd dat de mensen weten hoe de vork aan de steel zit, zijn ze te oud geworden om nog te reageren en hun kinderen hebben het niet meegemaakt en laten zich inpakken door desinformatie en corruptie, welke dan doorgaan voor 'onderwijs'.

14. Een gevecht tegen wreedaards

Wat volgt, doet onwillekeurig denken aan wat er zoals in de pers verschijnt over de Russische machthebbers van dit ogenblik.

In mei 1903 werd Morels protestresolutie tegen de Congo aangenomen en de Britse consul in de Congo, de Ier Roger Casement, werd gevraagd verslagen te sturen. Casement, die al twintig jaar in Afrika gewerkt had, had er een week lang Stanley vergezeld. *"Toen hem opviel dat Stanley's hond geen staart meer had, hoorde hij tot zijn afgrijzen dat Stanley de staart had*

afgesneden en deze de hond had laten opeten."[343] In 1887 ontmoette hij ook officier van de Force Publique van Kerckhoven die hem *"vrolijk uitlegde hoe hij zijn zwarte soldaten 'vijf koperen staafjes (2,5 pence) had betaald voor ieder mensenhoofd dat ze hem brachten (...). Hij zei dat dit was om hun dapperheid in het oog van de vijand te stimuleren.'"*[344] In 1890 ontmoette Casement ook de schrijver Joseph Conrad. *"(...) Casement had een voorraad verhalen die Conrads visie op het kolonialisme in Afrika verduisterden."*[345] In 1892 werkzaam in Nigeria protesteerde Casement in een brief *"tegen de ophanging van zevenentwintig Afrikaanse rekruten en hun echtgenotes in de Duitse kolonie Kameroen; de mannen hadden gemuit nadat hun vrouwen waren gegeseld"*[346], waarna hij in 1900 werd overgeplaatst naar de Congo. Onderweg in Brussel werd hij door Leopold uitgenodigd voor de lunch. De koning gaf de excessen toe maar voerde aan dat *"'het onmogelijk was altijd de beste mannen in Afrika te hebben.'"*[347] Casement was homoseksueel en *"leefde in een tijd waarin de ontdekking hiervan schande zou betekenen, of erger. In 1895 werd zijn landgenoot Oscar Wilde tot twee jaar dwangarbeid veroordeeld vanwege 'het plegen van uitgesproken onbetamelijke daden met andere mannelijke personen'"*[348] Er was ook *"de zaak van generaal-*

343 *O.c.*, p. 198.
344 O.c., p. 198.
345 Ib., p. 198.
346 Ib., p. 199.
347 Ib., p. 200.
348 Ib., p. 201.

majoor Hector Macdonald (...). Toen diens homoseksualiteit aan het licht was gekomen en hij voor de krijgsdraad moest verschijnen, pleegde hij zelfmoord in een hotelkamer in Parijs. (...)"[349] Casement was op zijn hoede maar tekende niettemin zijn afspraakjes op in zijn dagboek dat aldus een tijdbom was.

Casements protestresolutie tegen de Congo werd unaniem aangenomen door het Britse Lagerhuis. Bij een nieuw onderzoek tekende hij alles nauwgezet op en protesteerde hij in brieven aan ambtenaren tegen de wreedheden die, zo schreef hij, slechts konden leiden tot *"de universele veroordeling door de beschaafde mensheid."*[350] Casements bevindingen kwamen overeen met die van Morel en zijn verontwaardiging stak ook missionarissen aan die gingen protesteren. Uit zijn dagboeken: *"25 juli: Ik liep dorpen binnen (...) maar drieënnegentig mensen over van vele honderden./ 6 augustus: (...) Ze worden wreed gegeseld./ 13 augustus: A. kwam me vertellen dat vijf mensen uit de omgeving van Bikoro met afgehakte handen helemaal naar Myanga waren gekomen om het me te laten zien./ 22 augustus: Bolongo vrijwel uitgestorven. (...) Ik zou moeten zeggen ongelukkige mensen die bitter klaagden over de rubberbelasting (...) 6.30 passeerde ik verlaten plaats Bokuta (...) Mouzede zegt dat de mensen allemaal onder dwang zijn meegenomen naar Mampoko. Arme ongelukkige*

349 Ib., p. 201.
350 Ib., p. 203.

zielen./ 29 augustus: Bongandanga (...) Rubber-'markt' gezien; niets dan geweren - ongeveer twintig gewapende mannen (...) De bevolk. 242 mannen met rubber allemaal bewaakt als gevangen. Dit 'handel' noemen is het toppunt van leugenachtigheid./ 30 augustus: Zestien mannen, vrouwen en kinderen vastgebonden uit een dorp Mboye dicht bij de stad. Schandelijk. De mannen zijn in de gevangenis gegooid, de kinderen vrijgelaten na mijn ingrijpen. Schandelijk. Schandelijk, verfoeilijk systeem./ 31 augustus: 's Avonds dans georganiseerd ter ere van mij. (...) Het speet me, van al het gedwongen vermaak dat ik heb gezien, slaat dit wel alles./ (...) 9 september: 11.10 weer Bolongo gepasseerd. De arme mensen stapten in kano's om mij om hulp te smeken."[351]

In 1903 is het rapport van Casement klaar maar *"(...) Het Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat zich al zorgen maakte, begon dringende verzoeken om uitstel van publicatie te ontvangen van sir Constantine Phipps, de Britse minister te Brussel en een hartstochtelijk medestander van Leopold."*[352] Zo legde hij uit dat de 'schildwachten' (zoals hij de gewapende bewakers noemde) dienden om de rubberwerkers te beschermen: *"'Voorkom alstublieft uitgave van rapport van Casement tot na de tiende dezer, de datum waarop ik een vaste afspraak heb met de koning der Belgen', telegrafeerde Phipps. 'De publicatie zal mij*

351 Ib., p. 204.
352 Ib., p. 205.

onvermijdelijk in een lastig parket brengen aan het hof'."[353] Ook *"sir Alfred Jones (...) bracht tweemaal een bezoek aan het ministerie (...) om te proberen het rapport af te zwakken, of tenminste een voorpublicatie voor de koning te bemachtigen."*[354] Maar Casement zweeg niet en gaf interviews aan de Londense pers, wat de verhindering van publicatie bemoeilijkte. Toen het rapport in 1904 gepubliceerd werd, was dat in telegramstijl met enkel de initialen van daders en in La Tribune Congolaise legde zakenlui uit de Congo uit *"dat de mensen met ontbrekende handen die Casement had gezien 'onfortuinlijke individuen waren die leden aan handkanker, wier handen dus hadden moeten worden geamputeerd door middel van een eenvoudige chirurgische ingreep'".*[355] Casement schreef een protestbrief. Hij ontmoette Morel in wie hij iemand vond die zijn verontwaardiging deelde en zij bespraken een actieplan om de Britse bevolking te mobiliseren tegen de wandaden gepleegd op de zwarten in de Congo, zoals ook honderd jaar eerder de abolitionisten deden voor de afschaffing van de slavernij.

Morel stichtte de Congo Reform Association en verwierf daarvoor steun bij hooggeplaatsten. Op hun eerste bijeenkomst op 23 maart 1904 in Liverpool waren meer dan duizend aanwezigen. Casement en Morel zouden voor hun idealisme echter een hoge prijs betalen. *"(...) Beiden zouden als gevangene door de poort van de Londense Pentonvillegevangenis worden*

353 Ib., p. 205.
354 Ib., p. 205.
355 Ib., p. 206.

binnengeleid. Een van hen zou er nooit meer uit komen."[356]

15. De bestemming van de Congo-buit

In het veertiende hoofdstuk van zijn boek verklapt Adam Hochschild waar het in de Congo buitgemaakte gigantische fortuin van de koning naartoe ging. Maar eerst wijst de auteur op enkele tekortkomingen van Morel, die de geschiedenis van de Congo weliswaar terecht aan de kaak stelde maar die ook blind was voor het imperialisme van de Britten. *"Hij* (Morel) *zag de wreedheden in de Congo niet als een specifieke imperfectie die kon worden weggevaagd op dezelfde manier waarop men kinderarbeid of de doodstraf kon afschaffen, door een wet aan te nemen die het verbood, maar als onderdeel van een complex, diep verankerd systeem, zoals hij het noemde - dwangarbeid plus de grootschalige Europese overname van Afrikaans land."*[357] En *"zijn toon was die van een evangelische predikant."*[358] Leopold en de zijnen waren voor Morel *"de belichaming van de duivel"*[359] en zijn edel doel was naar zijn eigen zeggen: *"'de moderne slavenhandel in de binnenlanden van de Congo uitroeien.'"*[360] *"Bazuin zijn naam rond"*, zo dichtte Morel over Leopold, *"en laat het daglicht schijnen op*

356 Ib., p. 209.
357 *O.c.*, p. 214.
358 O.c., p. 215.
359 Ib., p. 215.
360 Ib., p. 215.

zijn daden."[361] Morel was een vlotte spreker voor het groot publiek alsook een verwoed briefschrijver en zo won hij ook vele hooggeplaatsten voor zijn zaak en maakte hij talloze volgelingen.

"Naarmate de aanvallen op Leopold toenamen, onderwierp het regime Morels bondgenoten in de Congo aan een steeds kritischer blik."[362] Onder hen bevond zich ene Hezekiah Andrew Shanu, een Nigeriaanse onderwijzer die zakenman werd en die eerst voor Leopolds regime werkte en werd gerespecteerd als *"'een treffend voorbeeld van de vervolmaakbaarheid van het negerras'."*[363] Totdat hij overliep naar het kamp van Leopolds vijanden en hij aan de mensenrechtenactivist Roger Casement informatie bezorgde over mishandelingen van West-Afrikaanse arbeiders in de Congo, wat hem in een lastig parket bracht. Om geen internationaal incident uit te lokken werd Shanu niet gearresteerd maar in plaats daarvan maakte de overheid hem het leven zuur, wat uiteindelijk resulteerde in zijn bankroet en in juli 1905 pleegde hij zelfmoord.

Het grootste deel van Leopolds fortuin ging naar landerijen en naar bouwwerken. Een ander deel kreeg zijn bestemming toen de vijfenzestigjarige koning in Parijs een zestienjarige callgirl tot zijn nieuwe minnares nam. Hij werd nu *"een onweerstaanbaar*

361 Ib., p. 216.
362 Ib., p. 219.
363 Ib., p. 219.

doelwit voor de wereldpers, opgejut door Morel."[364] De echtgenote van de koning overleed. Leopold bracht zijn minnares onder in *"een reusachtig landhuis, de villa Vanderborght, gelegen tegenover de koninklijke gebouwen in Laken, en bouwde een voetgangersbrug over de straat zodat hij op ieder willekeurig moment kon oversteken om haar een bezoek te brengen."*[365] *"Zijn jonge minnares overlaadde hij met kastelen en landhuizen."*[366] Haar eerste zoon werd de hertog van Tervuren en zij de barones van Vaughan. Haar tweede zoon had een misvormde hand en de roddelpers maakte er een spotprent van waarop ook de afgehakte negerhanden waren afgebeeld. *"Het onderschrift luidde: 'wraak uit hogere sferen'"*.[367]

16. 'Geen macht is groter dan de vrijheid om iemand anders het leven te benemen'.

In het vijftiende hoofdstuk van zijn boek berekent Adam Hochschild hoeveel slachtoffers werden gemaakt in Leopolds Congo dat duurde van 1885 tot 1908. *"In 1924 werd de bevolking vastgesteld op tien miljoen (...). Dit zou volgens de schattingen betekenen dat gedurende de periode-Leopold en in de directe nasleep ervan de bevolking van het gebied met ongeveer tien miljoen mensen was gedaald."*[368] Die decimering is vooral te wijten aan de rubberhausse die

364 Ib., p. 223.
365 Ib., p. 223.
366 Ib., p. 224.
367 Ib., p. 225.
368 *O.c.*, p. 234.

ook nog doorging nà Leopold maar er zijn vier grote oorzaken.

Vooreerst is er de regelrechte moord waarover veel bericht wordt: *"Wanneer een dorp of district er niet in slaagde zijn vereiste rubberquotum af te leveren of terugvocht tegen het regime, doodden soldaten van de Force Publique of 'schildwachten' van de rubbermaatschappijen vaak iedereen die ze tegenkwamen."*[369] Zo werden (volgens de Kölnische Zeitung, 1896) *"op één enkele dag 1308 afgehakte handen afgeleverd bij de beruchte districtscommissaris Léon Fiévez. (...)"*[370] Missionaris Ellsworth Faris tekent in 1899 op: *"Iedere keer dat de korporaal rubber gaat halen, krijgt hij patronen uitgereikt. Hij moet alle ongebruikte mee terug nemen; en voor iedere gebruikte moet hij een rechterhand terugbrengen! (...) In zes maanden werden aan de Momboyorivier zesduizend patronen gebruikt, wat betekent dat zesduizend mensen werden gedood of verminkt. (...) Dat betekent meer dan zesduizend (...) want soldaten slaan ook kinderen dood met hun geweerkolven."*[371] *"Tijdens de strafexpedities tegen de Budjarebellen werden meer dan dertienhonderd Budja's gedood.* (Er waren nog) *tientallen andere opstanden tegen het inzamelen van rubber.* (Men moet in rekening brengen dat) *soldaten streng gestraft werden voor het 'verspillen' van kogels op niet-menselijke doelwitten.* (Volgens Morel) *blijkt dat in het jaar 1903, één van de*

369 O.c., p. 227.
370 Ib., p. 227.
371 Ib., p. 227.

vijfendertig rubberinzamelpunten (...) een totaal van 159 vuurwapens en 40.355 kogels kreeg aangeleverd."[372] Missionarissen hebben het over gebieden bedekt met lijken met afgehakte rechterhanden. *"Veel officieren van de Force Publique hielden verbazingwekkend openhartige dagboeken bij over de dood en vernieling die ze achter zich lieten"*.[373] Luitenant Knut Svensson noteert in Bikora 527 dood geschoten mensen in vierenhalve maand tijd. Officier Charles Lemaire schrijft dat Bokanga werd platgebrand, Bolébo platgebrand, Ikengo-dorpen aangevallen, Loliva aangevallen, Nkolé platgebrand, Ipéko platgebrand en de bananenbomen omgehakt, de Bomopodorpen aangevallen door luitenant Sarrazijn. Daarbij werden telkenmale vele dorpelingen gedood. En dat gaat zo maar door, dag na dag.

Honger, uitputting en ontbering vormen een tweede doodsoorzaak, want als de dorpelingen vernemen dat de Force Publique in aantocht is met de rubber-terreur, slaan ze op de vlucht. *"Als represaille namen de soldaten dikwijls hun dieren mee en verbrandden hun huizen en gewassen, zodat ze zonder voedsel kwamen te zitten."* Dertigduizend mensen vluchtten rond 1900 naar Frans grondgebied.[374] Missionaris William Sheppard tekent in 1899 op dat in een straal van 75 mijl van Luebo 40.000 mensen zonder onderdak in bossen slapen. Een Brits ontdekkingsreiziger, E.S.

372 Ib., p. 227-228. In alle aanleveringspunten samen zouden dat dan jaarlijks 40.355x35 of 1,4 miljoen doden zijn.
373 Ib., p. 228.
374 Ib., pp. 229-230.

Grogan schrijft: *"Ieder dorp is platgebrand (...) ik zag overal skeletten, skeletten; en die houdingen - welke gruweldaden vertelden die niet".*[375] Er trad hongersnood op. *"Vele duizenden mensen, vrouwen, kinderen en bejaarden, stierven als gijzelaars. Soldaten hielden hen gevangen in stoffige kralen, dikwijls geketend, waar ze weinig of niets te eten kregen totdat de mannen van het dorp de verlangde hoeveelheid rubber brachten - wat soms weken kon duren. In één palissade bleken er in 1899 drie tot tien gevangenen per dag te overlijden."*[376]

Een derde doodsoorzaak was ziekte. *"Net als met de decimering van de Amerikaanse Indianen kwamen meer Congolezen om het leven door ziekte dan door kogels. Europeanen en Afro-Arabische slavenhandelaars brachten veel* (daar onbekende) *ziekten naar (...) de Congo."*[377] Pokken, slaapziekte, long- en darminfecties. Aan slaapziekte stierven alleen al in 1901 een half miljoen Congolezen en de verdedigers van Leopold geven dan ook alle schuld aan de slaapziekte. Edoch, *"het verhaal is ingewikkelder, want de ziekte is niet de enige factor. Epidemieën eisen bijna altijd een veel hoger aantal slachtoffers en verlopen in een sneller tempo onder mensen die zijn ondervoed en getraumatiseerd (...)."*[378] Van deze waarheid kan de hele wereldbevolking trouwens heden ten dage getuige zijn in het kader van het

375 Ib., p. 230.
376 Ib., p. 231.
377 Ib., p. 231.
378 Ib., p. 232.

coronagebeuren: ook in eigen land vielen het grootste aantal doden bij de bejaarden die in voornamelijk OCMW-rusthuizen verbleven, waar men het voor de maaltijden immers moet zien te redden met twee euro per dag. En ook hier wordt de schuld op de epidemie geschoven en zwijgt men zedig over al de rest om aldus zijn verantwoordelijkheid te proberen ontlopen.

Een vierde en laatste oorzaak van de terugloop van de Congolese bevolking is de daling van het geboortecijfer met zowat zestig percent in de bewuste periode tussen 1896 en 1903: *"(...) gezinnen, geterroriseerd en uit elkaar gerukt door de rubbercampagne , stopten eenvoudigweg met het krijgen van kinderen."*[379] Edoch, de permanente commissie van het Nationale Koloniale Congres van België begon zich pas zorgen te maken over de terugloop van de bevolking op het ogenblik dat een tekort aan arbeiders dreigde...

"Waarom ging het moorden dan zolang door? Dezelfde irrationaliteit ligt ten grondslag aan veel andere massamoorden. In de Sovjet-Unie bijvoorbeeld (...) zelfs toen er geen zichtbare tegenstanders (van het regime) meer over waren, werden zeven miljoen mensen geëxecuteerd en stierven nog eens vele miljoenen in de afgelegen kampen van de goelag. (...) Net zoals in Rusland had de massamoord in de Congo zodra hij was begonnen geen impulsen meer nodig. Macht is verleidelijk, en in zekere zin is geen macht groter dan de vrijheid om iemand anders het leven te

379 Ib., p. 233.

benemen. Eenmaal aan de gang is massamoord moeilijk te stoppen; het wordt een soort sport, net als jagen."[380] Die bezetenheid werd ook in de Vietnamoorlog opgetekend: *"(...) als we die mensen niet kunnen neerknallen, wat doen we godverdomme dan hier?"*[381] Cineast Francis Coppola inspireerde zich voor zijn Apocalyps Now bij... Joseph Conrad.

17. De koning-omkoper

De titel van het zestiende hoofdstuk in Hochschilds Congoboek, *'Journalisten geven u geen kwitanties'*, verwijst uiteraard naar het ontbreken van betalingsbewijzen voor ontvangen steekpenningen.

"(...) Stanley was ongelukkig over de gruwelkamer die de Congo was geworden" maar hij bleef Leopold verdedigen. Zijn gezondheid ging achteruit, waarschijnlijk verergerd door de drommen al te enthousiaste doktoren die hun beroemde patiënt maar al te graag de allernieuwste behandelingen lieten ondergaan: strychnine-injecties, ammonia, ether en elektrische schokken."[382] Hij stierf in 1904 en werd drieënzestig. Leopold werd nu langs alle kanten aangevallen en hij beschouwde Morel, Casement en hun aanhangers als leden van een internationale samenzwering tegen hem. Daarop lanceerde hij *"een geheime missie naar Brits Afrika om onderzoek te doen naar misstanden die overeenkwamen met degene*

380 Ib., p. 234.
381 Ib., p. 235.
382 *O.c.*, p. 236.

die Casement in de Congo had ontdekt."[383] Hij kocht kranten- en tijdschriftenredacteuren om: zij schreven stukken zoals *"'De opium in Brits-India' (...), geselingen in Zuid-Afrika, mensenoffers in Nigeria (...)."*[384] Hij chanteerde sir Alfred Jones om de Britse kritiek te temperen: deze stuurde twee reizigers voor 3000 £ naar de Congo die er dan positief over schreven: in 1906 schreef burggraaf William Mountmorres in zijn Congoboek over een goede en humane regering aldaar: *"'Het is een bijzondere ervaring getuige te zijn van de oprechte ijver waarmee de ambtenaren (...) zich aan hun werk wijden. "*[385] De reisauteur Mary French Sheldon kreeg alleen het aantrekkelijke van het land te zien en zij schreef: *"'Ik ben getuige geweest van meer wreedheden in de straten van London dan ik ooit in de Congo heb gezien'"*[386] *"De koning zette haar vervolgens bij hem op de loonlijst voor 1500 frank per maand (...) om te lobbyen onder parlementsleden."*[387] Hij maakte ook gebruik van *"tussenpersonen om zijn sporen uit te wissen."*[388] *"Leopolds public relations-campagne werd uitgevoerd door een uitgebreide staf."*[389] *"Binnen een jaar of twee rolden er nieuwe pro-Leopoldboeken van*

383 O.c., pp. 237-238.
384 Ib., p. 238.
385Ib., p. 238.
386 Ib., pp. 238-239.
387 Ib., p. 239. Het bedrag komt overeen met 300.000 Belgische frank in 1998.
388 Ib., p. 239.
389 Ib., p. 239.

de persen. Het persbureau (van Leopold[390]) *subsidieerde in het geheim verscheidene Belgische kranten en een in Edingburgh verschijnend tijdschrift genaamd* New Afrika - The Truth on the Congo Free State*."*[391] Het persbureau werkte ondergronds met smeergeld. *"De agenten ervan overhandigden in het geheim contanten aan redacteuren en verslaggevers in alle delen van Europa; rond 1907 ontvingen de correspondenten in Brussel van zowel de* Times of London *als de* Duitse Kölnischer Zeitung *steekpenningen. Twee redacteuren (...) ontvingen de tegenwaarde van wat nu* (i.e.: in 1998) *140.000 gulden zou zijn"*[392] *"De krant* Corriere della Sera *weigerde een groot omkoopbedrag en stelde in plaats daarvan een onderzoek in."*[393] Een aanvankelijk kritische Duitse krant schetste een enthousiast portret van een welvarende Congo: *"In 1907 werd de hoofdredacteur gedecoreerd door de koning"*.[394] Maar: *"Lezers merkten soortgelijke mysterieuze koerswijzigingen op in andere Duitse kranten."*[395]

Morel wees nu ook de V.S. op hun verantwoordelijkheid daar ze de Congo als eerste hadden erkend.[396] en op uitnodiging van president Roosevelt sprak hij op een mensenrechtenconferentie

390 Ib., p. 239.
391 Ib., p. 240.
392 Ib., p. 240.
393 Ib., p. 240.
394 Ib., p. 241.
395 Ib., p. 241.
396 Ib., p. 242.

in Boston wat leidde tot de oprichting van de Amerikaanse Vereniging voor de Hervorming van de Congo waarvan Mark Twain een van de voortrekkers was en die schreef aan Morel: *"(...) dat de zaak van de Congohervorming in de Verenigde Staten een 'gigantische onderneming was (...) (die) een organisatie als U.S. Steel vereist."*[397] Zijn pamflet uit 1905, *King Leopold's Soliloquy*, is een denkbeeldige monoloog door Leopold waarin hij geërgerd zegt: *"In deze twintig jaar heb ik miljoenen uitgegeven om de pers van de twee halfronden stil te houden en toch blijven er dingen uitlekken."*[398] Zijn "*'kodak'*", zo klaagt hij, is *"de enige getuige (...) die ik niet kon omkopen."*[399]

Leopolds propagandamachine reageert met *An Answer to Mark Twain*.[400] Leopold engageerde sprekers tegen Morel en richtte zich tot onder meer *"(...) senator Nelson W. Aldrich van Rhode Island, (...) een multimiljonair, kaartpartner van J. Pierpont Morgan, de schoonvader van John D. Rockefeller jr. (...) een grootmeester in machtsspelletjes."*[401] Aan allen beloofde hij een aandeel in de buit.[402] Zijn strategie blijkt uit een adviesbrief van en van zijn Amerikaanse agenten: *"'Stel een strook land dwars door de Congo*

397 Ib., p. 242. U.S. Steel of de United States Steel Corporation werd opgericht in 1901 door John Pierpont Morgan.
398 Ib., p. 243.
399 Ib., p. 243.
400 Ib., p. 243.
401 Ib., p. 244.
402 Ib., p. 244.

(...) open ten gunste van Amerikaans kapitaal. Grijp de huidige concessionairs zo nodig bij de keel en dwing hen hun privileges met de Amerikanen te delen. Op deze manier zult u een Amerikaans belang tot stand brengen in de Congo dat het gekef van de Engelse opruiers en de Belgische socialisten vergeefs zal maken.''[403] Leopold deed een schenking van meer dan drieduizend kunstwerken aan het Amerikaans Museum voor Natuurlijke Historie waarvan J.P. Morgan bestuurslid was, wat de gewenste uitwerking had.[404] Leopold speelde ook de slachtofferrol van de (door protestanten) vervolgde katholiek en het Vaticaan steunde hem via kardinaal Gibbons die luidruchtig voor Leopold pleitte en dan van hem het Grootkruis van de Orde van de Kroon ontving.[405] Via zijn lobbyisten gelukte het de koning een nieuw Engelstalig tijdschrift over de Congo te stichten en Frederick Starr van de universiteit van Chicago, overtuigd van de minderwaardigheid van primitieve volkeren, schreef vijftien lovende artikelen over Congo in de Chicago Daily Tribune (ook verschenen als boek, getiteld *Waarheid over de Congo Vrijstaat*) in ruil voor talloze medailles en een door Leopold betaalde rondreis van een jaar in de Congo.[406] Ook Henry W. Wack, jurist bij een bedrijf in gepatenteerde geneesmiddelen, schreef een vleiend Congo-boek dat in alle bibliotheken te vinden was. *"De instructies vanuit Brussel luidden dat*

403 Ib., p. 244.
404 Ib., pp. 244-245.
405 Ib., p. 245.
406 Ib., p. 245.

Wack 'moest doen alsof hij niet in dienst van de Staat was, maar louter een onafhankelijke publicist'. "[407] [408]

18. De Commissie van Onderzoek en de dood van de koning

Omdat het werken met een commissie reeds bevredigend was gebleken voor Leopold, vormde hij een nieuwe commissie, de Commissie van Onderzoek, ter plekke in de Congo. Edoch, bedoeld als een schijnvertoning om zijn naam te zuiveren, draaide alles uit op een echt onderzoek waarin de aantijgingen zoals geformuleerd door Casement en Morel punt na punt werden herhaald. Om ook dit te camoufleren, *"(...) kregen alle belangrijke kranten in Engeland een document met een begeleidende brief waarin werd uitgelegd dat dit een 'volledige en authentieke samenvatting van het rapport' betrof. Deze (...) werd geleverd door de West-Afrikaanse Missievereniging, wat zonder meer betrouwbaar klonk. (...) in het Engels."*[409] Weken na publicatie van de samenvatting in Engeland en in de V.S. *"werd duidelijk dat de zogenaamde samenvatting weinig had uit te staan met het rapport. Telkens werden belangrijke punten in het rapport eruit gelicht en 'samengevat' tot er niets meer overbleef."*[410] En de West-Afrikaanse Missievereniging... bleek een *"uit één vertrek bestaand kantoor (...) met een pas geverfd bord op de*

407 Ib., p. 245.
408 Tekst d.d. 4 januari 2023.
409 *O.c.*, p. 252.
410 O.c., p. 252.

deur. De enige persoon daarin was een portier."[411]

De Commissie van onderzoek, die maakte dat een gouverneur-generaal zich met een scheermes de keel doorsneed en die een rechter in tranen deed uitbarsten,[412] stond bol van getuigenissen van de ergst denkbare gruweldaden *"bij honderden (...) de stemmen van de Congolezen zelf"*.[413] *"Niemand las ze echter. Ondanks de kritische conclusies van het rapport, werden de verklaringen van de Afrikaanse getuigen nooit rechtstreeks geciteerd. Het rapport van de Commissie verwoordde algemeenheden. De verhalen werden niet afzonderlijk gepubliceerd en evenmin mochten ze door derden worden ingezien. Ze kwamen terecht in de gesloten afdeling van het staatsarchief in Brussel. Pas in de jaren tachtig van deze eeuw* (i.e. de twintigste eeuw) *mochten mensen ze uiteindelijk vrij lezen en kopiëren."*[414] Leopold zou de Congo nog tijdens zijn leven als kolonie aan België overlaten, of beter: verkopen, en voor veel geld. Geld dat uit de Congo zelf zou worden gehaald.

Intussen echter stelden de zwarte Amerikaanse missionaris William Sheppard en de blanke dominee William Morrison de wreedheden in de Congo verder aan de kaak en er kwam rebellie maar de aanklagers werden in Leopoldville berecht voor smaad. Morel zorgde ervoor dat zij met brio verdedigd werden door

411 Ib., p. 253.
412Ib., p. 251.
413 Ib., pp. 254v.
414 Ib., p. 256.

de Belgische socialist Emile Vandervelde. Maar een spitsvondige rechterlijke uitspraak maakte *"dat Sheppard onschuldig werd bevonden, zonder dat de Compagnie du Kasai* (de geweldplegers in kwestie) *schuldig werd bevonden."*[415]

"In december 1909, minder dan twee maanden na de rechtszaak tegen Sheppard, werd de vierenzeventigjarige koning ernstig ziek."[416] Leopold huwde nog met zijn minnares en kort na een darmoperatie stierf hij, nadat hij zijn fortuin aan zijn Caroline had nagelaten en binnen het jaar hertrouwde zij met haar pooier van weleer.[417]

Roger Casement vergeleek de onderdrukking van zijn Ierland door de Engelsen met deze in de Congo. Hij werd naar het Putumayogebied in Peru gestuurd waar hij een gelijkaardig onderzoek voerde naar de wreedheden tegen de Indianen door functionarissen van de Peruviaanse Amazone Rubbercompagnie.[418] Hij vernam dat hij geridderd zou worden *"(...)maar toen de dag van de feitelijke ceremonie - die van hem zou hebben verlangd dat hij knielde voor de Britse koning - aanbrak, gaf hij voor ziek te zijn."*[419]

Intussen ijverde Morel verder voor de zaak van de mensenrechten. *"In 1909, tientallen jaren zijn tijd vooruit en in scherpe tegenstelling tot de*

415 Ib., p. 266.
416 Ib., p. 266.
417 Ib., pp. 266-267.
418 Ib., pp. 268-270.
419 Ib., p. 271.

zelfgenoegzame stemming om hem heen, schreef hij een scherpzinnige waarschuwing voor de 'verstrekkende gevolgen voor de algemene lotsbestemming, niet alleen van Zuid-Afrika maar van heel zwart Afrika' die zouden voortkomen uit het feit dat Groot-Brittannië de nieuwe, onafhankelijke Unie van Zuid-Afrika had opgezet met een uitsluitend uit blanken bestaande volksvertegenwoordiging."[420]

19. Martelaarschap, het lot der helden

Leopold was dood maar zijn geest bleef bestaan, vooreerst waar hij dicteerde wat er met de rest van zijn fortuin, dat werd geschat op veertig miljard Belgische frank, moest gebeuren: het zou via de regering vooral geïnvesteerd worden in bouwwerken; zijn dochters ontvingen niets.

De beweging voor de hervorming van de Congo wierp uiteindelijk maar weinig vruchten af. Het afhakken van handen leek te stoppen maar dat kwam enerzijds omdat nu met gecultiveerde rubber werd gewerkt en anderzijds omdat de dwangarbeid bleef, en zij nu enkel op een andere methode berustte: belastingheffing *"dwong mensen te gaan werken op de plantages of te helpen bij het oogsten van katoen, palmolie en andere producten - en bleek eveneens een doelmatige manier om het verzamelen van de nodige wilde rubber voort te zetten."*[421] En tijdens de eerste wereldoorlog werd

420 Ib., p. 274.

421 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een

dwangarbeid met geweld ingevoerd door de Force Publique in Duits Oost-Afrika (nu: Tanzania). *"Enorme aantallen Congolezen werden ingelijfd als soldaten en dragers* (die) *werden gedwongen zich dood te werken of stierven aan ziekte. Er heersten hongersnoden. (...) De jaren na de oorlog zagen een groei van de koper-, goud- en tinwinning. Als altijd vloeiden de winsten het gebied uit."*[422] Uit archieven blijkt dat in de eerste helft van 1920 aan de bovenloop van de Uele 26.579 zweepslagen werden uitgedeeld, dat is 9 per Afrikaan per dag. Het ronselen van mijnslaven gebeurde zoals ten tijde van Leopold: *"Het opperhoofd (...) stuurde hen aan elkaar gebonden bij de nek naar de bestuurspost. Daarvandaan werden ze in ketenen naar het hoofdkantoor van het district gestuurd. (...) Opperhoofden kregen tien frank betaald voor iedere rekruut. Als een arbeider op de vlucht sloeg, kon een lid van zijn gezin gevangen genomen worden (...)."*[423] In de kopermijnen en smelterijen in Kartanga kwamen duizenden slaven om het leven. Het aantal doden bij de heraanleg met dwangarbeid van de spoorwegen tussen 1921 en 1931 overtrof dat van de jaren 1890 en dat liep nog op in W.O.II. *"Meer dan tachtig procent van het uranium in de bommen die werden uitgeworpen boven Hiroshima en Nagasaki kwam uit de zwaar bewaakte Congolese mijn in*

Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 279.

422 O.c., p. 279.

423 Ib., p. 280.

Shinkolobwe."[424] Er was ook meer rubber nodig voor de militaire voertuigen.

Met tien miljoenen doden lijkt de Congo de meest moorddadige plek in de Europese strijd om Afrika maar dit is *"helaas niet erger dan wat zich in de buurlanden heeft afgespeeld."*[425] Quasi eenzelfde onmenselijke plundering met een bevolkingsverlies van telkens meer dan 50 percent speelde zich af in de kolonies van Frankrijk (ten noodwesten van de Congo), Portugal (Angola) en Duitsland (Kameroen), tot grote tevredenheid van de effectenmakelaars. Grafieken tonen hoe *"in Salanga tussen 1904 en 1907 de maandelijkse stijging en daling van de rubberproductie bijna volkomen evenredig was aan de stijging en daling van het aantal kogels dat werd gebruikt door 'wachters' van het bedrijf - bijna vierhonderd in een drukke maand."*[426] Ook de Franse kolonialen bleken niet vies van gruweldaden en zij wisten even ijverig de sporen ervan uit. In het Duitse Zuidwest-Afrika (nu: Namibië) was sprake van regelrechte volkerenmoord door Lothar von Trotha op de Herero's die rebelleerden in 1904. *"Van de (...) 80.000 Herero's (...) waren er in 1906 minder dan 20.000 (...) overgebleven. De overigen waren de woestijn ingejaagd om van dorst om te komen (de Duitsers hadden de waterpoelen vergiftigd), doodgeschoten of - om kogels te besparen - met*

424 Ib., p. 280.
425 Ib., p. 281.
426 Ib., p. 281.

bajonetten of geweerkolven afgemaakt."[427] Daarover alleen internationale stilte. Leopold II bleek overigens een belangrijke aandeelhouder te zijn van de Franse Congo alsook van het Duitse Kameroen. Tegelijkertijd decimeerden de V.S. de Amerikaanse Indianen en voerden zij een bloedige contraguerrilla in de Filipijnen waarbij gemarteld werd en dorpen werden platgebrand (met 20.000 doden) en evenmin kregen de Engelsen kritiek voor het uitmoorden van de Aboriginals in Australië.[428] *"Conrad zei het 't best: 'Alle Europeanen hebben bijgedragen aan het maken van Kurtz.'"*[429]

In 1913 nam mensenrechtenactivist Roger Casement ontslag als Brits consul, hij streed voortaan voor de vrijheid van zijn Ierland. Tijdens W.O.I leunde hij voor bewapening aan bij de Duitsers die Ierland's onafhankelijkheid voorstonden maar hij werd opgepakt, beschuldigd van hoogverraad en opgesloten. In zijn beroemde redevoering verklaarde hij: *"'Zelfbestuur is ons recht. Iets wat bij onze geboorte in ons is geboren; iets wat evenmin aan ons kan worden toebedeeld of van ons afgenomen door andere mensen als het recht op leven zelf - als het recht de zon te voelen of de bloemen te ruiken, of van onze medemens te houden. (...) Wanneer mannen met ingehouden adem moeten smeken om het recht in hun eigen land te leven, hun eigen gedachten te denken, hun eigen liederen te zingen, de vruchten van hun eigen*

427 Ib., p. 283.
428 Ib., pp. 283-284.
429 Ib., p. 284.

inspanningen te plukken (...) dan is het stellig een dapperder, verstandiger en waarachtiger iets om rebel te zijn. (...)"[430] Casement kreeg eenzame opsluiting in de Pentonvillegevangenis in Londen. Men vond zijn dagboeken met aantekeningen over zijn (toen verboden) homoseksualiteit en men maakte die openbaar zodat de kritiek achterwege bleef tot hij op 3 augustus 1916 werd opgeknoopt.

Intussen voerde Morel een soort pacifistische verzetsstrijd tegen de waanzin van de oorlog (die achteneenhalf miljoen doden maakte) en hij werd afgeluisterd en belaagd. In 1917 werd hij gearresteerd *"voor het overtreden van een obscure wet die het sturen van antioorlogsliteratuur naar neutrale landen verbood"*[431] en veroordeeld tot zes maanden dwangarbeid.[432] Geheel ondervoed stortte hij na zijn vrijlating in, hij kreeg hartaanvallen, ging alsnog in de politiek maar stierf op 12 november 1924, eenenvijftig jaar oud.[433]

20. Het verleden wordt uitgewist, de gruwel gaat door

"Het grote vergeten", aldus luidt de titel van het slothoofdstuk uit Adam Hochschilds boek over de Congo van Leopold II. Het Moskouse Museum van de Revolutie toont honderden foto's en schilderijen van revolutionairen maar niet één prent van de 20 miljoen

430 Ib., p. 287.
431 Ib., p. 290.
432 Ib., p. 290.
433 Ib., pp. 291-292.

Sovjetburgers die stierven in executiekelders, kunstmatige hongersnoden en de goelag. Inzake het uitwissen van het verleden wordt Stalin alleen nog overtroffen door Leopold II van België: *"(...) in geen van de twintig grote toonzalen van het (Tervurense) museum (voor Afrikaanse kunst) is er de minste of geringste aanwijzing dat miljoenen Congolezen op onnatuurlijke wijze aan hun einde zijn gekomen. Er zijn nergens in Brussel aanwijzingen hiervoor"*[434], aldus Adam Hochschild. En men zou hier andermaal kunnen aan toevoegen dat de Congocommissie het een eeuw na de aanvang van de gruwel in alle ernst heeft over haar hoop op een 'eervol slotakkoord'.[435]

"Een deel van de skyline van de stad wordt gedomineerd door de meest grandioze met Congowinsten gefinancierde extravagantie van allemaal, de reusachtige Jubelboog, overladen met heroïsche beeldhouwwerken; hij ziet eruit als een opgeblazen combinatie van de Arc de Triomphe en de Branderburger Poort, met gebogen vleugels eraan toegevoegd. De compacte stenen en betonnen massa van de boog doet denken aan Conrads beschrijving van de niet nader genoemde Europese hoofdstad in Heart of Darkness *als 'de grafstad'. Maar van de miljoenen Afrikanen wier inspanningen voor dit alles*

434 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 294.

435 https://www.standaard.be/cnt/dmf20221122_97460252

hebben betaald en die als gevolg daarvan in een graf van ongemarkeerde aarde zijn terechtgekomen, ontbreekt ieder spoor."[436] Maar *"Leopolds Congo is slechts één van die stiltes in de geschiedenis."*[437]

In Brussel *"brandden de ovens acht dagen na elkaar, zodat het grootste deel van de overheidsstukken van de Congo tot as en rook in de lucht boven Brussel werd veranderd."*[438] Leopold zei: *"'Ze hebben niet het recht om te weten wat ik daar heb gedaan'?"*[439] De koning beval om ook de stukken in de Congo ter plekke te vernietigen. Dat gebeurde naar het zeggen van Kolonel Strauch *"omwille van overwegingen van een hogere orde."*[440]

"Hetzelfde soort opzettelijke vergeten vond plaats in de gedachten van de mannen die gestalte gaven aan het regime. Het vergeten van je eigen deelname aan massamoord is niet iets passiefs; het is een actieve daad."[441]De daad van vergeten *"is niet het moment waarop hij wordt uitgewist maar waarop de zaken op hun kop worden gezet, het merkwaardige omdraaien, waarbij degene die slachtoffers heeft gemaakt zichzelf geestelijk verandert in slachtoffer."*[442]

"In heel Afrika schreven de kolonialen de

436 O.c., pp. 294-295.
437 Ib., p. 295.
438 Ib., p. 295.
439 Ib., p. 295.
440 Ib., p. 295.
441 Ib., pp. 295-296.
442 Ib., p. 296.

schoolboeken; gecombineerd met de wijd verspreide praktijk van het verbieden van boeken en van de perscensuur zorgde dit voor vergetelheid van het geschreven woord."[443]

Tientallen jaren na Leopolds dood dachten de zwarten dat de koning gereïncarneerd was in Jean de Hemptinne, de Belgische aartsbisschop van Elisabethville: hij was *"een schimmige figuur achter de schermen, die de politie bevel gaf het vuur te openen op stakende mijnwerkers (...) of een rechter opdroeg streng te zijn* (voor een aangeklaagde gevangene)*."*[444]

"De belangrijkste erfenis uit het koloniale tijdperk die Europa Afrika naliet, was niet democratie (...) het was autoritair bewind en roof."[445]

In 1959 kwamen in de Congo massabetogingen die bloedig onderdrukt werden door de Force Publique. *"Koning Boudewijn van België kwam naar Leopoldville om de Congo, officieel en paternalistisch, zijn vrijheid te verlenen. Hij zei: 'Het is nu aan u, heren, te laten zien dat u ons vertrouwen waardig bent.'"*[446] Er volgde een boze reactie door Lumumba die een maand eerder democratisch tot premier verkozen was. Lumumba wilde niet alleen politieke maar ook economische onafhankelijkheid maar Belgische, Britse en Amerikaanse bedrijven met grote

443 Ib., p. 300.
444 Ib., p. 301.
445 Ib., p. 302.
446 Ib. p. 302.

investeringen in de Congolese industrieën (koper, kobalt,diamanten, goud, tin, mangaan, zink...) vreesden voor hun gigantische winsten en zij negeerden Lumumba, die dan maar aansluiting zocht bij de Sovjet-Unie.

"Minder dan twee maanden nadat hij was aangesteld als de eerste democratisch verkozen premier van de Congo gaf het subcomité voor geheime operaties van de Nationale Veiligheidsraad van de Verenigde Staten (...) toestemming voor een moordaanslag op Lumumba."[447] De baas van de CIA zei later dat de president het liever anders had aangepakt. *"Alternatieven (...) werden overwogen, waaronder vergif (waarvan een voorraadje naar het hoofd van de CIA-post in Leopoldville werd gestuurd), een lange afstandsgeweer en huurmoordenaars."*[448] Ze lieten de klus uiteindelijk klaren door Lumumba's politieke vijanden onder leiding van de toen jonge Mobutu, stafchef van het leger en oud gediende bij de Force Publique die de westerse belangen in de Congo zou behartigen.

In januari 1961 werd Lumumba gearresteerd, mishandeld en in het geheim doodgeschoten in Elisabethville. *"Uiteindelijk zou een CIA-agent door de stad rondrijden met het lichaam van Lumumba in zijn kofferbak, op zoek naar een plaats waar hij zich ervan kon ontdoen. (...) Net als miljoenen Congolezen*

447) Ib., p. 303.
448 Ib., p. 303.

voor hem eindigde hij gedumpt in een anoniem graf."[449]

Het westen zette haar dictatuur voort in de persoon van Mobutu die in 1963 van president Kennedy een privévliegtuig cadeau kreeg bemand door leden van de Amerikaanse luchtmacht. *"Aangemoedigd door de Verenigde Staten voerde Mobutu in 1965 een staatsgreep uit waardoor hij de dictator van het land werd."*[450] Tot 1997. Van de V.S. alsook van Europese mogendheden ontving hij ruim een miljard dollar. In de media werd hij de gids en de messias genoemd. De presidenten Reagan en G. Bush ontvingen hem met eer. Zijn persoonlijk vermogen werd geschat op vier miljard dollar. Hij kreeg aandelen in elk westers bedrijf in de Congo en beschouwde het bezit van het land als het zijne.

Adam Hochschild benadrukt twee wapenfeiten van de beweging ter hervorming van de Congo onder Morel, Casement en hun medestanders: de noodzaak om de waarheid vast te leggen en het vermogen tot verontwaardiging. Het hele verhaal gaat om mensenrechten als rechten waarop alle mensen van bij hun geboorte aanspraak kunnen maken. De slotzin van het boek luidt: *"Ten tijde van de Congocontroverse honderd jaar geleden vormde het idee van volledige - politieke, sociale en economische - mensenrechten een ernstige bedreiging voor de gevestigde orde van de meeste landen op aarde. En dat is vandaag de dag nog*

449 Ib., p. 303.
450 Ib., pp. 303-304.

steeds zo.”[451] [452]

21. Over het goochelen met contexten. (In het kader van het tijdperk van de leugen).[453]

22. Zo brengt de nar de wereld in een stupor

Wanneer een haas op de vlucht geen uitweg meer ziet, probeert hij alsnog zijn belagers te verschalken met zijn laatste redmiddel: hij brengt zichzelf in een toestand van 'stupor': hij laat zich vallen, trekt zijn rug krom en beweegt niet meer, zodat het eruitziet alsof hij dood is, waarvandaan de uitdrukking: 'zich van krommenaas gebaren'. Wie zich van krommenaas gebaren, doen alsof zij even niet bestaan; zij weigeren halsstarrig te zien of te horen wat er van de kwestie is, zij houden zich voor dood, zij willen er niet bij zijn, zij pogen zich aan hun verantwoordelijkheid te onttrekken. En dat kan heel ver gaan. Bij de publicatie van Frédéric Martels schandaalboek over het Vaticaan, getiteld: *Sodoma. Het geheim van het Vaticaan*,[454] publiceerde Kerk en Leven, alias het parochieblad, een bespreking van het boek en bovendien kon het werk van Martel aldaar worden besteld, zodat het leek alsof de kerk helemaal niets te maken had met haar

451 Ib., p. 307.

452 Tekst d.d. 10 januari 2023.

453 Zie : https://www.fantrippers.com/fr/fanspots/parc-du-cinquantenaire/

454 Frédéric Martel, *Sodoma. Het geheim van het Vaticaan*, Balans 2019. (Oorspr.: *Sodoma. Enquête au cœur du Vatican*, Editions Robert Laffont, Paris 2019.)

schandalen.[455] Overigens typeert het moordenaars dat zij hun misdaad nooit bekennen. Nazi's volharden in het kwaad en houden het been stijf, zij houden voet bij stuk dat ze niets anders deden dan hun plicht, waar vandaan het beruchte gezegde: *"Befehl ist Befehl"*. Tijl Uylenspiegel liet een hele hofhouding applaudisseren voor een leeg doek en ook de nieuwe kleren van de keizer illustreren de kramp waarin de hypocrieten zichzelf brengen om te ontsnappen aan schuldbekentenis, spijtbetuiging, excuus, schadeloosstelling en straf.

Met de gelijkluidende titel van het slothoofdstuk van zijn *King Leopold's Ghost*[456] merkt Adam Hochschild op dat *"het grote vergeten"* met betrekking tot het Belgische koloniale verleden de verdoezeling zijn genocidaal bewind door Stalin nog wordt overtroffen. De Belgische monarchie en het land België gebaren alsof er over haar vroegere kolonie die de Congo is, helemaal niets te vertellen valt dat haar in een kwaad daglicht kon plaatsen. Het Tervurense museum met zijn twintig zalen rept met geen woord over de massamoord op twaalf miljoen Congolezen in de periode van pakweg 1890 tot 1910.

De gruwelijke geschiedenis wordt verteld door Joseph Conrad die daar op reis ging, die alle calamiteiten

455 https://www.kerknet.be/kerknet-shop/product/sodoma

456 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998).

minutieus optekende en ze in 1899 in romanvorm publiceerde met zijn *Heart of Darkness*[457] alsof het over een fictief land ging. In feite is hij de hoofdfiguur van zijn roman en worden zijn werkelijke ervaringen nauwgezet beschreven. Op de zesde pagina van het eerste deel steekt hij het Kanaal over en komt in een niet nader genoemde stad die hem doet denken aan een witgekalkt graf. Witgekalkte graven, zo worden de farizeeën genoemd door Christus, die daarmee hun hypocrisie aan het licht wil brengen. Hij bezoekt daar de kantoren van de 'compagnie' waar men niet naast kan kijken omdat ze gigantische bouwwerken zijn, een compagnie die handel drijft met een overzees gebied dat leeggeroofd zal worden:

"I flew around like mad to get ready, and before forty-eight hours I was crossing the Channel to show myself to my employers, and sign the contract. In a very few hours I arrived in a city that always makes me think of a whited sepulchre. Prejudice no doubt. I had no difficulty in finding the Company's offices. It was the biggest thing in the town, and everybody I met was full of it. They were going to run an over-sea empire, and make no end of coin by trade."[458]

---

457 Joseph Conrad, *Heart of Darkness,* Blackwood's Magazine, London/Edinburgh 1899 (in drie delen verschenen) en in 1902 gepubliceerd in boekvorm. Voor de oorspronkelijke tekst, zie: https://www.gutenberg.org/cache/epub/219/pg219-images.html#link2H_4_0001 ofwel: https://en.wikisource.org/wiki/Youth:_a_Narrative,_and_Two_Other_Stories/Heart_of_Darkness

458 *O.c.*, deel I, pag 6.

Conrad is het Kanaal overgevaren, de stad die hem altijd doet denken aan een witgekalkt graf, is onmiskenbaar Brussel; de Compagnie waarvan sprake is de Congo-compagnie van Leopold II, waarvan de kantoren gehuisvest zijn in één van de gigantische bouwwerken van de megalomane koning; het niet nader genoemde overzeese rijk is uiteraard de Congo en de handel die gedreven wordt is, zoals E.D. Morel, toentertijd werkzaam als klerk in de Antwerpse haven, opmerkte, helemaal geen handel doch roof middels dwangarbeid, slavernij, gruwelijke martelingen en massamoord.

Die 'handel' heeft uiteindelijk aan twaalf miljoen zwarten het leven gekost, Conrad trof hun vergane lijken aan langs zijn pad overgroeid met mos ofwel werden zij gedumpt in massagraven. Met de opbrengsten van die handel bouwde de grootheidswaanzinnige vorst onder meer het groteske Jubelpark in de Europese hoofdstad, met monumentale beeldhouwwerken, die Emile Vandervelde in 1905 aan de kaak stelde in het Belgische parlement:

"Monumentale bogen die men op een dag de Bogen van de Afgehakte Handen zal noemen."[459]

De geschiedenis gaat haar gang, wandaden worden in de doofpot gestopt maar 'al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel' en zij doet dat middels haar goede bondgenoot die de zotskap is of de artiest, de nar die onder goddelijke bescherming altijd

459 Adam Hochschild, *o.c.*, p. 169.

onbestrafbaar blijven zal. Verwijzend naar het 'fictief land' van Joseph Conrad wordt bij de aanvang van de videoclip *Fils de Joie* van Stromae aangekondigd:

"Dans un pays imaginaire, l' état organise les funerailles d'une travailleuse de sexe défunte"[460]

Want op uitgerekend die plek in de 'grafstad' laat Stromae, in zijn nummer, een 'fils de joie' zijn moeder begraven die, net zoals de minnares van Leopold, sekswerkster was. De kunstenaar zelf is de zoon van een Belgische moeder en een afwezige zwarte vader die omkwam in de Rwandese genocide en naar wie verwezen wordt in het nummer *Papaoutai* ('Papa ou t' es?'). Rwanda is een voormalige Duitse kolonie die evenwel in 1916 door de Force Publique van Belgisch-Congo werd gecontroleerd en waar de vorst ook aandelen had voor de winning van rubber. In 1994 vond in het deels door België gecontroleerde land een genocide plaats in een (volgens het principe *divide et impera*) opgezette strijd tussen Hutu's en Tutsi's.[461]

---

460 https://www.youtube.com/watch?v=M7Z2tgJo8Hg

461 Zie: Abram de Swaan, *Compartimenten van vernietiging*, in: Jan Bauwens, *Verborgen massamoord,* deel 3*:* 330786.pdf (bloggen.be) . In twee woorden: De massavernietiging van Tutsi's (T) (aristocraten) en verdachte Hutu's (H) (boeren) door de Hutu-Power-beweging in Rwanda in het voorjaar van 1994 (voorafgegaan door wederzijdse slachtingen in 1959 [door H op T] en in 1962 [door T op H]) gebeurde met machetes maar bleek zorgvuldig voorbereid. De VN onttrok zich aan haar beschermingsplicht. H en T werden door de kolonisten bestempeld als verschillende rassen – een puur verzinsel.(…) Dit leidde uiteindelijk tot de genocide van 1994 met als startsein de dood van de Rwandese president Habyarimana na de aanslag op

Kennelijk werd ook deze nar, ja, zeg maar kunstenaar, geen strobreed in de weg gelegd om te onthullen wat niemand ooit wil zien en wat derhalve iedereen slaat met de blindheid eigen aan de hoger beschreven verkramping. De artiest kreeg alle faciliteiten van de Belgische overheden om zijn ding te doen en inderdaad niemand legde expliciet de link met het gruwelijke koloniale verleden van het land. De ontmenselijkte mens die zowat twaalf miljoen mensen met een gelijkaardig lot vertegenwoordigt, krijgt een eeuw na datum een staatsbegrafenis in het monumentale 'witgekalkte graf' - Christus' typering van de farizeeërs - dat overigens, cynisch genoeg, tegen heug en meug door henzelf werd bekostigd.

Het westen gebaart zich unaniem van krommenaas, geen samenzwering onder misdadigers mag immers worden verklapt, daar immers geldt de strenge omerta, de zwijgplicht die het ondenkbare mogelijk maakt. Maar de nar spreekt, hij zingt, hij buldert het uit. En alle krommenaas ten spijt staan de raketten uit het oosten reeds klaar voor de kers op deze wansmakelijke taart, door de bakkers zelf te verorberen, zoals ooit de buitenechtelijke Henry Morton Stanley aan zijn hond de eigen staart van het beest te verslinden gaf.[462]

---

het vliegtuig waarop ook de Burundese president zat. De T van het Rwandees Patriottisch Front (RPF) werden geholpen door de Fransen die vruchteloos probeerden het moorden te voorkomen. De T vielen Oost-Congo binnen en Mobutu werd er vervangen door Kabila, waarna burgertwisten 20 jaar lang miljoenen slachtoffers maakten terwijl de wereld toekeek. Zie ook: Abram de Swaan, *o.c.,* 93v.

462 Tekst d.d. 12 januari 2023.

23. Hart der Duisternis

In zijn nawoord vat de vertaler de roman samen in één zin: Marlow, aan boord van de Nellie op de Theems, vertelt aan zijn gezelschap over zijn tocht per stoomboot op de Congo om de ontspoorde handelsagent Kurtz te vinden. Conrad schrijft in zijn dagboek, aldus Bas Heijne: *"Het is ervaring die vergeleken bij de feitelijke gebeurtenis iets is aangedikt (en maar een klein beetje), met het naar mijn mening volledig gerechtvaardigde oogmerk het goed tot het hart en het hoofd van de lezer te laten doordringen."*[463] Het gaat om de duisternis van Afrika maar tevens om de duistere leegte van het hart, zegt Heijne, en die is afschrikwekkend omdat wij onszelf erin herkennen. (p. 154) Op het einde van de roman blijkt Kurtz een erudiet ambtenaar die naar de brousse werd gestuurd om voor de overheid een rapport te maken over de Onderdrukking van de Barbaarse Praktijken. Maar hij blijkt een ivoorverzamelaar, de meest succesrijke van allemaal, dankzij zijn onmenselijkheid. Volgt hier het verhaal.

Varend in de avond op de monding van de Theems, die uitgeeft op *"de grootste en voornaamste stad ter wereld"*[464], zoals Conrad het Londen van 1899 typeert en waarover Marlow zegt: *"ook dit is een van de*

463 Joseph Conrad, *Hart der Duisternis*, L.J. Veen Klassiek, Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen (dertiende druk) 2021 (1994), p. 153-154. (Oorspronkelijk: *Heart of Darkness,* Blackwood's Magazine, London/Edinburgh 1899 (in drie delen verschenen) en in 1902 gepubliceerd in boekvorm.

464 *O.c.*, p. 5.

duistere oorden op aarde geweest"[465], denkt hij aan de komst van de Romeinen in het barbaarse land van de wilden dat Engeland lang geleden was. Het gaat om *"het veroveren van de aarde, wat meestal betekent dat ze wordt afgenomen van mensen met een andere huidskleur of met iets plattere neuzen dan wij."*[466] Marlow vertelt hoe hij als kind ontdekkingsreiziger wilde worden en vooral de Congo trok hem aan. Als jongeman stak hij dan het Kanaal over en arriveerde in *"een stad die me altijd aan een gepleisterd graf doet denken."*[467] Hij begaf zich naar de kantoren van de Compagnie: *"Ze gingen een overzees rijk bestieren en bergen geld verdienen aan handel."*[468] Marlow tekent een contract waarin hij zich akkoord verklaart geen handelsgeheimen te zullen prijsgeven, een arts neemt zijn pols en meet zijn schedel op.[469]

Wat later vaart hij mee op een kleine zeestomer. Iemand heeft zich verhangen en mensen, naak en zwart, lopen af en aan als mieren wanneer ze arriveren bij een handelspost van de compagnie waar ze een spoorweg aan het aanleggen zijn. *"Een licht gerinkel achter mij deed me omkijken. Zes zwarte mannen kwamen in een rij zwoegend het pad op. Ze liepen traag en rechtop, volle mandjes aarde op hun hoofd balancerend, en het gerinkel hield maat met hun tred. (...) Ik kon hun ribben tellen, hun gewrichten waren*

465 *O.c.*, p. 9.
466 *O.c.*, p. 12.
467 *O.c.*, pp. 17-18.
468 *O.c.*, p. 18.
469 *O.c.*, p. 25.

als knopen in een touw. Elk van hen droeg een ijzeren halsband om hun nek en ze zaten allemaal om elkaar vast met een ketting die ritmisch rinkelend tussen hen heen en weer zwaaide. (...) Ze liepen rakelings langs mij heen, zonder opzij te kijken, met die volslagen doodse onverschilligheid van ongelukkige wilden."[470] Wat verderop: *"Zwarte gedaanten kropen, lagen, zaten tussen de bomen (...) En hier was de plek waar een aantal knechten zich had teruggetrokken om te sterven. (...) Vanuit alle uithoeken (...) hier naartoe gebracht met alle wettigheid van een tijdelijk arbeidscontract, verloren in een wezensvreemde omgeving, gevoed met onbekende kost, waren zij ziek en onbruikbaar geworden en mochten zij vervolgens wegkruipen en rusten. Deze stervende schimmen waren zo vrij als lucht - en bijna zo dun."*[471] Aan de handelspost ontmoet Marlow de boekhouder, een elegante blanke heer. *"Zeker, hij zag eruit als een pop in een kapperszaak, maar te midden van de algehele ontaarding in dit land bleef hij zijn uiterlijk verzorgen. Dat getuigt van ruggengraat. (...) Bovendien was hij vreselijk aan zijn boeken gehecht, die piekfijn in orde waren (...) Al het andere in de handelspost was ontregeld. (...) Een stroom fabrieksgoederen, voddige katoentjes, kralen en koperdraad verdween de diepste duisternis in en in ruil daarvoor sijpelde kostbaar ivoor binnen."*[472] *"Op een dag zei hij zonder op te kijken: 'In het binnenland zult u ongetwijfeld meneer Kurtz ontmoeten - een*

470 *O.c.*, p. 29.
471 *O.c.*, pp. 31-32.
472 *O.c.*, pp. 33-34.

voortreffelijk agent. (...) Stuurt hier evenveel ivoor naartoe als alle anderen bij elkaar."[473] *"O, hij zal het daar ver schoppen, heel ver. (...) Zij daarboven - de Raad van Beheer in Europa, weet u - hebben dat met hem voor."*[474]

De volgende dag vertrekt Marlow voor een voettocht van tweehonderd mijl. Ze lopen door een verlatenheid, iedereen is op de loop voor de gewapende nikkers die zwarten oppakken om hen als dragers te laten werken. Ook de huizen zijn verdwenen. Marlow, met achter hem de karavaan: *"Kamp opslaan, slapen, opbreken, lopen. Zo nu en dan een dode drager, gestorven in het harnas, te rusten gelegd in het hoge gras bij het pad, met naast hem een lege kalebas en zijn lange staf."*[475] Op zijn pad *"het lichaam van een neger van middelbare leeftijd met een kogelgat in zijn hoofd."*[476]

Op een gegeven ogenblik is er averij aan de stomer, Marlow ontmoet de administrateur. *"Er gingen geruchten dat een heel belangrijke post gevaar liep, en dat het hoofd, meneer Kurtz, ziek was."*[477] Op die plek *"zwierven ze rond met hun absurd lange stokken in hun hand als een stel ongelovige pelgrims, die door hekserij binnen een verrotte omheining werden gehouden. Het woord 'ivoor' hing in de lucht. (...) Alles daar was doortrokken van imbeciele hebzucht,*

473 *O.c.*, p. 35.
474 *O.c.*, p. 36.
475 *O.c.*, p. 37.
476 *O.c.*, p. 38.
477 *O.c.*, p. 42.

als van een lijkenlucht."[478] Een schuur met katoentjes en kralen brandde uit, er werd een neger afgetuigd, de stomer wordt gerepareerd in ruil voor enkele manden kralen. Een neef van de administrateur heeft de Expeditie ter Exploratie van Eldorado opgezet.[479]

De stomer vaart weer de jungle in. *"Het opvaren van de rivier was als een reis naar het vroegste begin van de wereld, toen planten de aarde overwoekerden en grote bomen koningen waren."*[480] Op de stomer werkt een neger waarover Marlow zegt: *"Eigenlijk had hij op de oever moeten staan klappen met zijn handen en stampen met zijn voeten* (zoals de wilde stammen die ze passeerden) *maar in plaats daarvan was hij hard aan het werk, een slaaf van vreemde toverij, vervuld van verheffende kennis. Hij was nuttig omdat hij was onderwezen."*[481]

Onderweg worden ze beschoten met pijlen. Marlow realiseert zich dat hij deze hele reis maakt, alleen om meneer Kurtz te vinden, die bergen ivoor verzamelt: *"Alles behoorde hem toe (...) maar het ging erom te weten waartoe hij behoorde, hoeveel machten der duisternis hem opeisten als de hunne."*[482] Eenzaam in de wildernis is men alleen en moet men terugvallen op de eigen innerlijke kracht, op het eigen vermogen trouw te blijven aan zichzelf. Kurtz was een erudiet en

478 *O.c.*, p. 44.
479*O.c.*, p. 58.
480 *O.c.*, pp. 64-65.
481 *O.c.*, p. 71.
482 *O.c.*, p. 94.

Marlow vertelt: *"Heel Europa had bijgedragen aan de wording van de heer Kurtz en na verloop van tijd kwam ik te weten dat, toepasselijk genoeg, het Internationale Genootschap ter Onderdrukking van Barbaarse Praktijken hem had opgedragen een rapport te schrijven als leidraad voor toekomstig beleid."*[483] *"Het begon met de stelling dat wij blanken, gezien het peil dat onze ontwikkeling bereikt had, 'hun (de wilden) noodzakelijkerwijs wel moest voorkomen als waren wij bovennatuurlijke wezens (...). 'Door eenvoudig wilsvertoon kunnen wij een praktisch onbeperkte macht ten goede uitoefenen.' (...) Het slotbetoog was schitterend. (...) Dit was de onbegrensde macht der welsprekendheid. (...) aan het eind van dat ontroerende appel (...): 'Uitroeien die beesten!'"*[484]

De stomer arriveert bij de handelspost van Kurtz. *"Vlakbij het huis stond nog een zestal dunne palen op een rij, ruw bewerkt en vanboven versierd met ronde, van houtsneewerk voorziene bollen."*[485] Een knecht van Kurtz wenkt en zegt dat hij daarboven is en dat hij er slecht aan toe is. Wanneer Marlow nogmaals met de verrekijker de hut in ogenschouw neemt, ziet hij dat op de palen geen houten bollen staan maar uitgedroogde mensenhoofden. Hoofden van rebellen.[486]

Dan ontmoet Marlow meneer Kurz, hij ligt op een

483 *O.c.*, p. 96.
484 *O.c.*, p. 97.
485 *O.c.*, p. 101.
486 *O.c.*, p. 114.

veldbed, ziek, quasi stervende. Marlow: *"Ik zag het onvoorstelbare raadsel van een ziel die geen enkele beteugeling kende, geen geloof, en geen angst, en die niettemin blind met zichzelf worstelde."*[487] Kurtz laatste gedachten gaan uit naar zijn 'aanstaande', zijn handelspost, zijn carrière, zijn ideeën. *"Hij verlangde bij zijn terugkomst uit een of ander afschuwelijk Niemandsland, waar hij grootse dingen zou verrichten, op het treinstation opgewacht te worden door koningen. 'Je toont hun dat je iets in je hebt dat hen werkelijks iets oplevert, en dan kent hun erkentelijkheid voor je capaciteiten geen grenzen meer', placht hij te zeggen."*[488] Kurtz sterft, kortstondig aanschouwt hij de waarheid en zijn laatste woorden zijn: *"Afgrijselijk! Zo afgrijselijk!"*

Terug in de dodenstad ergert Marlow zich *"aan de aanblik van de mensen die zich door de straten haastten om elkaar wat geld af te gaan troggelen, om hun afschuwelijk eten te verorberen, om hun ongezonde bier naar binnen te gieten, om hun onbeduidende en onnozele dromen te dromen."*[489] Marlow gaat bij de commissie het rapport indienen van meneer Kurz die daar door iedereen wordt geloofd maar hij herinnert zich alleen *"een schaduw met een onvoorstelbare dorst naar schone schijn."*[490] Tenslotte ontmoet Marlow Kurtz' aanstaande, wiens familie haar toentertijd verhinderde met hem te huwen om

487 *O.c.*, pp. 129-130.
488 *O.c.*, p. 133.
489 *O.c.*, p. 138.
490 *O.c.*, p. 142.

financiële redenen, en als zij hem naar de laatste woorden van haar geliefde vraagt, ziet Marlow zich genoodzaakt haar in haar illusie te laten en hij antwoordt: *"Het laatste woord dat hij uitbracht, was - uw naam."*[491]

Ten slotte

Nog niet zo heel lang geleden was het zo dat het oerwoud met zijn eigen wetten, de wetten van de natuur, de wetten van de jungle of kortom de wetteloosheid, zich uitstrekte over de hele aardbol. Alleen was er hier en daar een enclave, een nederzetting van mensen, een beschaving waarin wetten golden die tegen de wetten van de jungle in gingen omdat deze 'onmenselijk' werden geacht. Het wilde oerwoud van de wetteloosheid met daarin hier en daar een tamme of een door mensenwetten geregelde stad.

De mens lijkt op zijn minst 'niet zonder meer natuurlijk', om niet te zeggen 'onnatuurlijk', 'tegennatuurlijk' of 'bovennatuurlijk': hij voert wetten in waar er voorheen geen waren. Hij legt zichzelf beperkingen op. Op de keper beschouwd doen ook meer ontwikkelde dieren dat. Men betreedt het territorium van een ander niet omdat men kan anticiperen op een reactie die het eigen leven in het gedrang brengt. Wetten hebben te maken met anticipatievermogen en anticipatievermogen is

491 *O.c.*, p. 150.

denkkracht. Wetten zijn producten van groepswezens die beschikken over denkkracht. En denkkracht heeft te maken met de grote hersenen. Zoals de grote hersenen de kleine overwoekerd hebben, zo overwoekerden de beschavingen het oerwoud van weleer.

Vandaag wordt de hele aardbol overwoekerd met zogenaamd beschaafd volkeren en het oerwoud van weleer werd gereduceerd tot hier en daar nog een kleine enclave - een museum - middenin een volledig geciviliseerde wereld.

Edoch, wij weten hoe die strijd meestal verloopt in oorlogen en veroveringen: het sterkere land onderwerpt het zwakkere maar al te vaak blijkt de cultuur van het zwakkere sterker en wordt zij door het land dat is gaan heersen, overgenomen. Kennelijk is precies hetzelfde gebeurd in de genoemde evolutie: het oerwoud heeft zijn plaats afgestaan aan de beschaafde stad maar die beschaafde stad wordt nu op haar beurt overheerst door de cultuur van de jungle. Wij zijn met andere woorden beland in een beschaving van wetteloosheid.

De grote hersenen triomferen over de hersenstam waar het gemoed zich situeert en de instincten maar op de een of andere manier hebben de instincten op hun beurt de grote hersenen voor zich weten te winnen en stellen zij het denken in hun dienst. De beschaving heeft de aarde overwoekerd, zij heeft vrijwel alle plekken ingenomen die eertijds toebehoorden aan het oerwoud of de jungle maar in het hart van de beschaving heerst voortaan de wet van de jungle.

De oerinstincten uit de hersenstam van weleer regeren over de rationaliteit van de overwoekerende grote hersenen. En dat zij dat doen, blijkt uit het ontstaan van een bijzondere discrepantie, met name de kloof tussen redenen en drijfveren. Dat onze beschaving hypocriet is, betekent dat zij zich voordoet als menselijk terwijl zij dat allerminst is: haar rationaliteit heeft volstrekt irrationele gronden. En de nieuwe jungle waarin wij heden beland zijn, blijkt afgrijselijker dan het oerwoud van weleer.

Wellicht ligt daar de betekenis van de slotzin in het nawoord van Bas Heijne, de vertaler van Conrad's *Heart of Darkness* naar het Nederlands: *"Als hij* (Joseph Conrad) *ons in* Hart der Duisternis *iets verteld heeft, is het dat ze diep in onszelf ligt."*[492] [493]

24. Mensenrechten bedreigen de gevestigde orde

Verslag uitbrengen over wantoestanden in verre landen of in lang vervlogen tijden is weliswaar noodzakelijk maar het is tevens al te gemakkelijk om daar vrede mee te nemen: de uitdaging is het aanklagen van misbruik en slavernij bij de deur.

Joseph Conrad klaagde de horror in de Congo aan, Roger Casement en Edmund Morel sloten zich samen met andere activisten bij hem aan, Conrad weigerde dan weer zich aan te sluiten bij de intellectuelen die voor de vrijlating van Casement ijverden toen die

492 *O.c.*, p. 157.
493 Tekst d.d. 16 januari 2023.

opgehangen zou worden omdat deze naar zijn mening niet uit grootsheid maar uit ijdelheid zou gehandeld hebben,[494] Jules Marchal was van 1948 tot 1960 koloniaal in Belgisch Congo en als districtscommissaris in Lisala bracht hij nog zelf zweepslagen toe aan de zwarten maar hij beweerde tot de jaren zeventig niet op de hoogte te zijn geweest van de misbruiken, waarna hij zelf de wantoestanden ging aanklagen in zijn geschriften.[495] Nog vele anderen spelen voor mensenrechtenactivist vanuit vet betaalde jobs bij staatsinstellingen die alleen al door te bestaan de wantoestanden camoufleren. En zo willen allen helden zijn daar waar zij helemaal niks te verliezen hebben doch er in tegendeel nog grof geld aan verdienen. De aangehaalde slotzin van Adam Hochschild in zijn Congoboek illustreert het probleem van het vrije woord: *"Ten tijde van de Congocontroverse honderd jaar geleden vormde het idee van volledige - politieke, sociale en economische - mensenrechten een ernstige bedreiging voor de gevestigde orde van de meeste landen op aarde. En dat*

494 In *Het Parool* van 4 september 1998 schrijft Kees Tamboer: *"Casement wilde de wereld wakker schudden en zocht* (in 1896) *voor zijn campagne* (tegen de misbruiken in de Congo) *steun bij Conrad. (...) Toen Casement in 1916 (...) opgehangen zou worden, weigerde Conrad een campagne van intellectuelen voor zijn vrijlating te ondersteunen. Een man die zich puur door emoties laat leiden, oordeelde hij, een tragische figuur, geen spoor van grootsheid, allemaal ijdelheid."* En Conrad brengt Casement onder bij de 'beschavingszeloten'. Zie: https://web.archive.org/web/20010311151142/http://www.parool.nl/boeken/100/34mooi.html

495 Zie: https://nl.wikipedia.org/wiki/Jules_Marchal

is vandaag de dag nog steeds zo."[496]

De gevestigde orde weet zich bedreigd door wie opkomen voor de mensenrechten en om die reden kunnen mensenrechtenactivisten de gevestigde orde niet anders opvatten dan als een bedreiging - die aan velen van hen het leven blijft kosten. Maar wat is de gevestigde orde?

Het voorbeeld bij uitstek hier te lande is de moord op veearts-keurder Karel Van Noppen: omwille van het correct uitvoeren van zijn job werd de man op 20 februari 1995 nabij zijn woning in Wechelderzande met drie geweerschoten om het leven gebracht en op één na werden de vier verdachten intussen allemaal weer vrijgelaten.[497]

De gevestigde orde of het establishment zijn degenen die *de factum* de macht hebben - over anderen uiteraard - en dat zijn in het hier gegeven voorbeeld zogenaamde maffiosi (de 'hormonenmaffia') of criminelen maar niet alleen in het hier gegeven voorbeeld is dat zo. Men moet immers opmerken dat met de gevestigde orde niet het staatsapparaat bedoeld wordt want het staatsapparaat trekt aan het kortste eind waar machtsmisbruik eerst mogelijk en vervolgens

496 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 307.

497 https://nl.wikipedia.org/wiki/Moord_op_Karel_Van_Noppen

feitelijk is. Inzake de moord op Karel Van Noppen moet onder de gevestigde worden verstaan: de vier schurken die de veearts-keurder bedreigd hebben om hem daarna koelbloedig te vermoorden en die handelden als vertegenwoordigers van een niet te tellen aantal bandieten die in eigen kringen doorgaan voor eerbare lui die hun vermeende rechten en die van hun medestanders (degenen met wie zij samenzweren) verdedigen - rechten, die in feite gestolen voorrechten zijn waarmee zij op louche wijze anderen benadelen en beschadigen. Het gaat om een criminele orde die ondergronds gevestigd is en die haar vestiging bestendigt middels dreigementen en, als die niet helpen, door het voltrekken van moorden, waarbij zij de hele staat het zwijgen oplegt middels het doden van een of meer van haar agenten.

Omdat het kwaad zich van het goede onderscheidt in zijn bijzondere eigenschap van lichtschuwheid, moet hierbij eerst opgemerkt worden dat daar waar de gevestigde orde gevreesd moet worden, zij zich per definitie ophoudt in de duisternis terwijl aan het werk van mensenrechtenactivisten geen enkel motief kan toebedacht worden om zich aan het daglicht te onttrekken, het voltrekt zich immers in het belang van ongeacht welke mens aan wie immers van nature uitgerekend die rechten toekomen waarvan het bezit door de bewuste activisten wordt verdedigd.

In zijn *Hart der Duisternis* maakt Joseph Conrad duidelijk dat mensen gedreven worden door een irrationaliteit met een afgrijselijk gezicht welke ook

maakt dat beschaving niet anders dan hypocriet kan zijn. De beschaving toont een orde die op de keper slechts een schijnorde is omdat zij in het verborgene gefnuikt wordt door een feitelijke macht die zich er echter voor hoedt in het voetlicht te treden. Hormonenhandelaars opereren ondergronds en nemen daar ook vrede mee omdat zij aldus alsnog hun wil doordrijven en hun profijt doen terwijl de in feite door hen beheerste politiek de andere kant op kijkt. Vooraleer het Derde Rijk zich in alle openbaarheid vestigde, traden de agenten ervan reeds op in den duik en gingen zij hun gangen, aldus de staat in feite ondermijnend, hetzij binnen de perken van de legaliteit, hetzij op andere ongeziene of niet te bestraffen manieren. Schurken zijn in de regel tevreden met de verborgenheid waarin zij hun handeltje kunnen voeren en daarom streven zij ook niet naar openbare politieke macht die sowieso de eigenlijke motieven van hun handelwijze aan het licht zou brengen (en die op de keper beschouwd ook nog een mogelijkheidsvoorwaarde vormt voor de criminaliteit en derhalve voor hun winsten). Edoch, onder de invloed van zekere omstandigheden gebeurt zulks alsnog, wat altijd catastrofaal zal uitdraaien voor een beschaving omdat dan, paradoxaal genoeg, de voordien verborgen want criminele ondergronds gevestigde orde als zodanig in de openbaarheid treedt daar het daarna niet langer onwettig is om er bepaalde ideeën en praktijken op na te houden. De voordien verborgen gevestigde orde gaat zich politiek manifesteren, wat wil zeggen dat zij in de openbaarheid treedt nadat een

nieuwe ideologie haar praktijken heeft gewettigd. Zolang iedereen gelijk is voor de wet, worden de joden alleen maar gepest maar hypocrisie is niet langer nodig waar iedereen het er krachtens nieuwe ideeën en navenante wetten over eens geworden is dat de joden ratten zijn en dat zij dienen uitgeroeid te worden in het teken van het algemeen welzijn. Wettige bestraffing neemt de plaats in van de pesterijen van weleer en de pesters worden nu functionarissen van de staat die de massamoorden voltrekken met het gevoel van comfort dat het volbrengen van de burgerplicht begeleidt. En dat is uiteindelijk ook de betekenis van de immer aangehaalde beruchte uitvlucht welke de vlucht voor verantwoordelijkheid betekent: *"Befehl ist Befehl!"* Wij moorden net zoals voorheen maar dan met dat cruciale verschil dat we dat nu in alle openbaarheid (kunnen) doen: wij worden er niet langer scheef voor bekeken, laat staan gestraft; wij worden er voor geëerd en betaald. Allen willen helden zijn daar waar zij helemaal niks te verliezen hebben doch er in tegendeel nog grof geld aan verdienen en eer voor opstrijken maar *ook andersom* achten zij die carrière maken en eerbewijzen in de wacht slepen zichzelf helden, ook al is het moorden wat zij doen.

Mensenrechtenactivisten bedreigen de verborgen gevestigde orde, die de feitelijke macht is, doordat ze het aan het licht komen van haar malafide praktijken forceren. Karel Van Noppen handelde in de legaliteit, zijn moordenaars handelden in de illegaliteit en dat doen zij vandaag nog steeds: zij oefenen macht uit over

de legaliteit en die macht continueert zich quasi onverstoord, getuige het opgeblazen vee in het weiland alom. Veekeurders moeten dansen naar de pijpen van de hormonenmaffia zolang de dreiging van de laatst genoemden reëel is en die realiteit wordt geconstitueerd door het feit dat de bestraffingen die maffioso opleggen om hun willetje door te drijven, afschrikwekkender zijn dan deze die de wet hanteert om de misdaad in te perken - veekeurders en ook alle andere agenten wiens job het is ervoor te zorgen dat de wetten worden nageleefd. Bij uitstek mensenrechtenactivisten ijveren ervoor dat die wetten worden nageleefd waarvan elk weldenkend mens wenst dat zij door allen nageleefde wetten zijn of zouden worden.

Mensen daarop attent maken dat zij de wetten dienen na te leven is sowieso mensen (bij uitstek op heterdaad) betrappen op wetsovertredingen of deze aan het licht brengen en criminelen weten dat zijn hun gangetje kunnen gaan zolang zij niet betrapt worden, zodat zij er een sport van maken om hen door wie zij vrezen betrapt te worden, uit te schakelen. En waar niet zomaar rechten doch mensenrechten in het geding zijn, jagen criminelen die immers vaak binnen de perken van de wet ageren doch niets ontziend de mensenrechten schenden, met des te meer furie op hun tegenstrevers.

Dat mensenrechten de gevestigde orde bedreigen betekent tevens niets anders dan dat de mens een bedreiging vormt voor de mammon (en uiteraard ook

omgekeerd). Mens en geld - die twee sluiten elkaar uit omdat zij gedoemd zijn om te vechten om de heerschappij: ofwel moet het geld in dienst staan van de mens - het is tenslotte bedoeld als werkmiddel - ofwel staat de mens in dienst van het geld. Is dat laatste het geval, dan moet hij maar verdwijnen waar hij de economie niet langer tot nut is. En dat is het lot van een wereld waarin het wilde kapitalisme heerst want zo'n wereld is de duisternis waarover meer dan honderd jaar geleden de Oekraïner Joseph Conrad schreef dat zij niet alleen de duisternis is die zich openbaart in de brousse maar tevens die welke zich verbergt in het hart van de beschaafde mens. En uitgerekend haar verborgenheid maakt van haar een ongeziene en niet in te schatten bedreiging.[498]

25. De hardnekkigheid van het kwaad: kersverse doofpotoperaties in de eenentwintigste eeuw

Congo-Vrijstaat, de Congo als persoonlijk bezit van Leopold II, bestond van 1885 tot 1908. Leopold 'schonk' zijn persoonlijk bezit aan België en Belgisch Congo bestond van 1908 tot 1960. In 1960 werd Congo onafhankelijk - zogezegd, want de democratisch verkozen eerste premier van de Congo, Patrice Lumumba, werd vermoord en met steun van het westen kwam via een staatsgreep Mobutu aan de macht om gedurende nog eens ruim dertig jaar (van 1965 tot 1997) de westerse (Europese en Amerikaanse) belangen in hun 'goudmijn' Midden-Afrika te

498 Tekst d.d. 18 januari 2023.

verdedigen. Het was de Vlaamse socioloog Ludo De Witte die in 1999 bij Van Halewyck *De moord op Lumumba* publiceerde waarin hij beschrijft hoe deze moord (op 17 of 18 januari 1961) gebeurde met de steun van de leidinggevende Belgische kringen. In het Belgische parlement werd naar aanleiding daarvan een onderzoekscommissie opgericht en in juli 2002 gaven de Verenigde Staten documenten vrij waarin de rol van de CIA in deze moord werd onthuld.

Maar plotseling - in 2010 - wordt de bijzonder rijk gedocumenteerde publicatie uit 1998 van de Amerikaanse historicus Adam Hochschild, *King Leopold's Ghost: A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, afgeschilderd als 'eenzijdig' door een aantal figuren met een rechtse signatuur in het zog van publicist David Van Reybrouck met zijn boek: *Congo: een geschiedenis*. Dat boek werd de hemel ingeprezen door Andy Morgan in de rijkeluiskrant *The Independent,* het kreeg tal van onderscheidingen en werd een kassucces. Het doet warempel denken aan de witwasoperaties van koning Leopolds bedrieglijke onderzoekscommissie[499] nadat Roger Casement en andere mensenrechtenactivisten de moorddadigheid van dit regime aan het licht hadden gebracht. Over Van Reybroucks boek merkt de auteur van *De moord op Lumumba*, Ludo De Witte, op: "*Bladzijden die de*

499 Zie: *De plundering van de Congo en de genocide van 1890 tot 1910. Aflevering 18: De Commissie van Onderzoek en de dood van de koning.* Zie: https://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3308537

Belgische autoriteiten in een kwaad daglicht kunnen plaatsen, lijken wel uit het boek gescheurd."[500] De verwijzing naar mondelinge bronnen wordt terecht als ongegrond beschouwd, er wordt immers verwezen naar informanten en analyses van auteurs *"die het neokoloniale perspectief genegen zijn"*.[501] Van Reybrouck zijn werk zou aldus kaderen in het nieuw soort geschiedschrijving dat een kritische kijk op kolonialisme en neokolonialisme negativistisch acht, onproductief en al te links.[502]

Opgemerkt moet echter worden dat de nieuwe geschiedschrijving door opmerkelijk *rechts* gekleurde figuren wordt gevoerd. David Van Reybrouck heeft katholieke wortels en is de zoon van een medewerker aan de Congolese spoorwegmaatschappij Bas-Congo-Katanga in het toenmalige Jadotstad (heden: Likasi). Van Reybrouck veegt de kritiek op "*de misdaad welke begaan werd in de Congo door koning Leopold van België en zijn volgelingen als de grootste die ooit werd opgetekend in de annalen van het mensdom"*[503] van tafel als *"postkoloniale zelfkastijding"*.[504] Wat hij aldus doet wordt exact verwoord door Adam Hochschild waar hij schrijft dat de dader zich gaat verweren door in de slachtofferrol te kruipen: *"Terwijl de ovens*

500 Ib.
501 Ib.
502 Ib.
503 Arthur Conan Doyle zijn *Woord Vooraf* tot het boek *The Crime of the Congo* uit 1909. Zie: https://www.bloggen.be/tisallemaiet/archief.php?ID=3309481
504 https://nl.wikipedia.org/wiki/Congo:_een_geschiedenis

laaiden in Brussel, gingen er bevelen uit van het paleis naar de Congo om opdracht te geven tot vernietiging van de stukken daar. (...) Hetzelfde soort opzettelijk vergeten vond plaats in de gedachten van de mannen die gestalte gaven aan het regime. Het vergeten van je eigen deelname aan massamoord is niet iets passiefs; het is een actieve daad. Wanneer we kijken naar de opgetekende herinneringen van de vroege blanke veroveraars in Afrika, kunnen we soms getuige zijn van de daad van vergeten op het moment dat deze plaatsvindt. Het is niet het moment waarop hij wordt uitgewist maar waarop de zaken op hun kop worden gezet, het merkwaardige omdraaien, waarbij degene die slachtoffers heeft gemaakt zichzelf geestelijk verandert in slachtoffer."[505]

Hetzelfde gebeurt overigens door de medeplichtigen aan de actuele massamoord op de ouderen in zogenaamde zorginstellingen, uitnemend geïllustreerd in de Finse opera *Covid fan Tutti* naar aanleiding van de recente pandemie: de burgers die hun oudjes in deze instellingen hebben opgesloten, klagen dat ze hen nu van voor het venster buiten in de regen moeten staan toewuiven. In deze 'linkse' opera wordt "*de hypocrisie aan de kaak gesteld waarbij onze weggegooide bejaarden plotseling blijken te kunnen worden gebruikt in een toneel waarbij zij worden opgevoerd als de te*

505 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), pp. 295-296.

sparen zwakkeren omwille van wiens welzijn een vreemde reeks autoritaire en onsamenhangende volksgezondheidsmaatregelen opgelegd worden die in een mum van tijd de wereldeconomie ondermijnen zoals geen enkele oorlog dat tot nog toe vermocht te bewerken. Echter, de op het eerste gezicht ontzagwekkende empathie met de ouderlingen staat in fel contrast met de egoïstische samenleving die almaar driester de zwakkeren uitsluit terwijl zij meedogenloos het recht van de sterkste huldigt. Geconfronteerd met een dergelijk grotesk voorwendsel kan het gewoon niet verwonderen dat het volk beweert wel degelijk gegronde redenen te hebben om haar leiders te wantrouwen. Dit volstrekt gegronde wantrouwen gekoppeld aan de natuurlijke zelfzorg - de verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor de naaste medemensen - ligt aan de basis van de algemene neiging tot ongehoorzaamheid aan een gezag dat zich niet langer het algemeen welzijn behartigt maar nog slechts de eigen macht welke met dwangmaatregelen wordt uitgeoefend tot het zich voltrekken van een fascistisch regime."[506] Over dit grotesk voorwendsel andermaal Arthur Conan Doyle in 1909: "(...) *nooit voordien is er zo'n mengeling geweest van grootschalige plunderingen en grootschalige moordpartijen die zich allemaal voltrokken hebben met de meest platvloerse commerciële motieven onder de verfoeilijke dekmantel van menslievendheid. Het gemene van de hele affaire gekoppeld aan die vettige*

506 J. Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 861-862. Zie: 170161.pdf (seniorennet.be)

schijnheiligheid maakt dat de horror van deze misdaad zijn gelijke niet kent."[507]

Roger Casement

Casement, Roger (1864-1916): dichter, Iers mensenrechtenactivist en Brits diplomaat. Casement stelde de misbruiken aan de kaak in de Congo, meer bepaald door baron Jules Jacques de Dixmude, commissaris van het district van het rubberwingebied aan het Leopold-II-meer (het zg. *Congo Report*) waarvoor hij in 1905 geridderd werd. In 1911 werd hij tevens geridderd voor zijn regeringsrapport over de uitroeiing van de Amazone-indianen van Putamayo in Peru. Hij richtte ook de *Anti Slavery Society* op. Nadat hij na W.O.I in Duitsland steun had gezocht voor de Paasopstand in Ierland in 1916, werd eerst karaktermoord op hem gepleegd door hem te beschuldigen van (toen nog verboden) homoseksualiteit en vervolgens werd hij, ondanks de inzet van G. B. Shaw en van C. A. Doyle (auteur van *The Crime of the Congo*) op beschuldiging van landverraad door de Engelsen opgeknoopt. De na zijn dood ontdekte dagboeken waaruit zijn homoseksualiteit moest blijken zijn volgens sommigen vervalsingen. Later kreeg hij een staatsbegrafenis in Ierland. In 2010 verscheen van de Peruviaanse schrijver Mario Vargas Llosa over hem de roman *El sueño del Celta* (in het Nederlands vertaald als *De droom van de Ier*).

507 Tekst d.d. 24 januari 2023.

Arthur Conan Doyle

Aldus begint Arthur Conan Doyle zijn *Woord Vooraf* tot het boek *The Crime of the Congo* uit 1909:

"Velen onder ons in Engeland beschouwen de misdaad welke begaan werd in de Congo door koning Leopold van België en zijn volgelingen als de grootste die ooit werd opgetekend in de annalen van het mensdom. Persoonlijk is dat ook mijn eigen stellige overtuiging. Ooit zijn er grote plunderingen geweest zoals die van de Noormannen in Engeland of die van de Engelsen in Ierland. Er werden volkeren afgeslacht zoals de Zuid-Amerikanen door de Spanjaarden of de naties die door de Turken zijn onderworpen. Maar nooit voordien is er zo'n mengeling geweest van grootschalige plunderingen en grootschalige moordpartijen die zich allemaal voltrokken hebben met de meest platvloerse commerciële motieven onder de verfoeilijke dekmantel van menslievendheid. Het gemene van de hele affaire gekoppeld aan die vettige schijnheiligheid maakt dat de horror van deze misdaad zijn gelijke niet kent.

De getuigen van die misdaad zijn van alle nationaliteiten en de feiten kunnen niet in twijfel getrokken worden. (...)"

De Amerikaanse historicus en mensenrechtenactivist Adam Hochschild (°1942) was de zoon van een naar New York uitgeweken joodse grootindustrieel met Duitse roots, Harold Hochschild, die voorzitter was van de Amercan Metal Company.[508] Hij schreef onder

508 https://en.wikipedia.org/wiki/Adam_Hochschild

meer over de Zulu's in Zuid-Afrika, over de Russische Gulags (de concentratiekampen onder Stalin), over het abolitionisme, over de Eerste Wereldoorlog, over de Spaanse Burgeroorlog en ook over *"een van de grote massaslachtingen van de recente geschiedenis"*[509], namelijk de genocide op naar schatting acht miljoen Congolezen onder Leopold II.

Hochschild schrijft in zijn Inleiding *"dat de Congo van een eeuw geleden inderdaad een dodencijfer van holocaustomvang had gekend"*.[510] Het gaat om een historie die niet alleen in de doofpot belandde maar waarbij de Belgische koning Leopold II zich bovendien wereldwijd liet doorgaan voor een *"filantropische vorst"*[511] die de slavenhandel bestreed en aan wie werd *"lof toegezwaaid aangezien hij zijn persoonlijk fortuin heeft geïnvesteerd in openbare werken ten gunste van de Afrikanen"*.[512]

Maar havenopzichter in Antwerpen Edmund Morel zag dat de scheepsladingen uit Afrika *"tot de top van de ruimen (waren) volgestouwd met waardevolle ladingen rubber en ivoor"*[513] terwijl de vracht van de schepen die weer naar de Congo voeren hoofdzakelijk bestond

509 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 8.
510 *O.c.*, p. 9.
511 *O.c.*, p. 7.
512 *O.c.*, p. 7.
513 *O.c.*, p. 7-8.

uit *"legerofficieren, vuurwapens en militie"*[514], wat hem ervan verzekerde dat hier slavernij aan de orde was[515] en hij herinnerde zich *Heart of Darkness* van de Oekraïense schrijver Joseph Conrad die het heeft over *"'de verachtelijkste worsteling om buit die ooit de geschiedenis van het menselijk geweten heeft besmeurd'"*. Adam Hochschild: "*En boven allen uit torende koning Leopold II, een man die evenzeer was vervuld van hebzucht en sluwheid, valsheid en charme als de meest complexe schurken van Shakespeare"*[516] maar die nooit zelf in Congo is geweest en die derhalve *"nooit een druppel door geweld vergoten bloed zag"*[517] zoals ook de piloten die bombarderen vanuit de stratosfeer, de door hen verminkte lichamen niet hoeven te zien.[518] en ze gingen er bovendienl prat op: *"De mannen die zich meester hadden gemaakt van de Congo gaven vaak hoog op van hun moordpartijen en schepten erover op in boeken en krantenartikelen"*.[519]

Zoals in de proloog wordt aangegeven kennen deze trieste gebeurtenissen een voorgeschiedenis van eeuwen van overzeese slavenhandel welke wij eerder behandelden in de artikelenreeks *Hoe Europa groot en rijk werd*.[520] [521]

514 *O.c.*, p. 8.
515 *O.c.*, p. 8.
516 *O.c.*, p. 9-10.
517 *O.c.*, p. 10.
518 *O.c.*, p. 10.
519 *O.c.*, p. 11.
520 Tekst d.d. 5 november 2022)
521 Zie: 93208098663.pdf (bloggen.be) . Deze reeks verscheen in de publicatie getiteld: *Panopticum Corona* (J. Bauwens, Serskamp

2021), pp. 317-354. Zie:
blogimages.seniorennet.be/tisallemaiet/attach/170161.pdf

Mensen die niet werken en die ook geen werk zoeken? Zo is verrechtsing

Verrechtsing is een bijzonder gevaarlijke sociale kwaal welke uiteindelijk onafwendbaar leidt tot de ineenstorting van de maatschappij maar de grondslag en het mechanisme van de verrechtsing verbergen zich op een wel heel listige manier.

Vandaag worden kinderen gedropt in duffe, elektrisch verlichte lokalen volgestouwd met allerlei plastic tuigen waarmee zij zich mogen pogen te vermaken terwijl hun ouders gaan winkelen maar er is een tijd geweest dat alle kinderen nog een tuin hadden waarin zij konden spelen ofwel een stuk braakliggend openbaar terrein in de buurt. De kinderen speelden toen met zand, zij groeven putten, vermengden het zand met water, bouwden muurtjes en dijken, kastelen, onderaardse gangen, torentjes met daaromheen walletjes, forten bereikbaar met bruggetjes uit takken en op de walletjes die met water werden gevuld, lieten zij minuscule schepen varen, aangedreven met stoom opgewekt door brandende kaarsen; in de walletjes zwommen reusachtige vissen (die in feite de toen alomtegenwoordige stekelbaarzen waren) alsook veelkleurige, voorhistorische reptielen (die eigenlijk vuursalamanders waren, die nu niemand nog kent ofwel gewillig meewerkende meikevers waarvan men wel zeven soorten onderscheidde). En reeds in die tijd

gold een gulden wet: het gebod dat iedereen mocht meespelen; het was simpelweg *not done (*zoals men dat nu zegt in de taal der hedendaagse heersers) om ook maar iemand ooit aan de kant te zetten en alle kinderen wisten heel goed dat er gewoon geen enkele geldige reden kon zijn welke het verschrikkelijke onrecht van de sociale uitsluiting zou kunnen rechtvaardigen. Het gebeurde natuurlijk wel, helaas, als het bekwame toezicht ontbrak, dat sommige, minder weerbare of minder goed ter tale zijnde kinderen ofwel kinderen die van elders kwamen, kinderen die een beetje anders waren - het gebeurde wel dat deze kinderen opzij werden geduwd (terwijl wie dat deden, er wel op letten dat er geen getuigen waren), ofwel dat zij taken kregen toebedeeld die minder leuk waren dan die van fort- of bruggenbouwer en dat zij het moesten stellen met een job als publiek, zodat zij in feite alleen maar mochten toekijken hoe goed de anderen het wel deden en hoe fraai hun bouwwerken waren: het gebeurde maar het werd helemaal niet geduld door de ouders en wanneer het alsnog gebeurde en de ouders van de gedupeerde kinderen kwamen er achter, dan namen deze contact op met de ouders van de andere kinderen en dezen berispten hun telgen streng en deden zij dat niet, dan was iedereen het er over eens dat zij helemaal niet ernstig bezig waren en dat begreep elk weldenkend mens. En als er alsnog kinderen uitgesloten werden van het spel, dan was het uiteraard ondenkbaar dat hen om die reden tijdens bij het vieruurtje aan de eettafel een plaats werd ontzegd of dat zij het zouden moeten stellen met een boterham zonder beleg: ware dit het

geval, dan zou dat uiteraard terecht worden bestempeld als waanzin zonder meer. Welnu, waar verrechtsing aan de orde is, wordt het zicht op de werkelijkheid door redeloosheid, hebzucht, haat en allerlei onzin danig vertroebeld dat men de hier hoger genoemde waanzin voor lief neemt. En dat is in twee woorden de kern van het probleem van de verrechtsing dat vandaag gigantisch dreigt te worden.

De maatschappelijke activiteiten zijn uiteraard meer dan alleen maar een spel en om die reden wordt er ook op toegezien dat de taakverdeling of de toekenning van jobs geschiedt overeenkomstig bekwaamheid en verantwoordelijkheidszin: er zijn wetten die de opleiding regelen, het onderwijs en het toezicht op de vakkennis. Maar van langs om meer zijn er ook machten die het legale via allerlei sluikwegen ondermijnen en zo worden diploma's die de besten voor het betreffende vak via jarenlange en strenge examenprocedures hebben geselecteerd, niet langer gewaardeerd zoals het hoort terwijl valse stemmen opgaan die gewag maken van 'ervaringsdeskundigheid', 'emotionele intelligentie', 'verworven rechten' en nog meer dergelijke onzin: het zijn plantrekkerijen die zich ontwikkelen in het zog van de vriendjespolitiek, die op de meest belachelijke drogredenen vegeteert en die wie geld hebben, de wind in de zeilen geven.

Vervolgens wordt arbeid als een plicht voorgesteld terwijl dat in de eerste plaats een recht is, precies zoals de deelname aan het spel aan niemand mag onthouden

worden. Door werken voor te stellen als een plicht, kan men makkelijk mensen van de arbeidsmarkt uitsluiten zonder daarvoor geblameerd te worden, want in die valse voorstelling verschijnt de werkloze niet als iemand aan wie rechten worden onthouden maar als iemand die zijn plicht niet doet: hij wordt zogezegd niet uitgesloten, hij sluit zogezegd zichzelf uit, bijvoorbeeld omdat hij lui zou zijn en hij zou schaamteloos profiteren op de kap van anderen: zo willen de alleenheersers het gezegd hebben.

Tenslotte is het waar dat er heel wat landen zijn die aan werklozen niet dezelfde rechten toekennen als ons eigen land doet maar als dat een argument is om de rechten van werkzoekenden terug te dringen, zoals zekere lieden die zich politicus of professor mogen noemen dat wel zouden wensen, dan moet hetzelfde gelden inzake vrouwenrechten: quasi overal ter wereld genieten vrouwen niet dezelfde rechten als in ons land - vrouwen, andersvaliden, mensen met een andere huidskleur of met een uitheemse religie of bijvoorbeeld holebi's: is het feit dat in veruit het merendeel der landen holebi's geen rechten hebben dan een reden om ook hier de mensenrechten met de voeten te gaan treden? In de mensenrechtenverklaring staat heel duidelijk dat elke burger recht heeft op werk. Bovendien is de verdeling van de arbeidstaken de verantwoordelijkheid van de overheid en niet die van de werknemer die immers al zijn handen vol heeft met het zich bekwamen in zijn eigen vak. De overheid moet erop toezien dat iedereen werk heeft, wat heel

concreet betekent dat zij moet kunnen garanderen dat niemand wordt uitgesloten van deelname aan het maatschappelijk proces, en zij moet dat doen door de bestrijding van praktijken zoals de vriendjespolitiek in plaats van die te vergoelijken of hier zelf het slechte voorbeeld te gaan geven.

Zoals volgens historicus Adam Hochschild in de Congo koning Leopold II deed die, met het oog op louter zelfverrijking verantwoordelijk was voor niet minder dan acht miljoen doden, alles en iedereen in het werk stelde om zichzelf te profileren als een filantroop die daar de slavenhandel ging bestrijden, het christendom ging verspreiden en de ontwikkeling van Centraal-Afrika in het zadel ging helpen, zo ook doen alle potentaten het hem vandaag nog na: zij zorgen er niet alleen voor dat het recht van de sterksten, waartoe zij zelf behoren, zegeviert zodat zij naar believen onrecht kunnen plegen maar tevens weten zij het onrecht in de schoenen te schuiven van de slachtoffers van hun criminele handelwijze.

Wij moeten ons geen illusies maken. Na meer dan een eeuw te zijn verzwegen, kwamen de niet mis te verstane getuigenissen aan het licht van de gang van zaken bij het zinken van 'the unsinkable' zoals de Titanic werd genoemd: vrijwel zonder uitzondering bleken de voorname heren, bekend om de snoeverijen over de eigen heldendaden en om hun gestes van “na u mevrouw” en “vrouwen en kinderen eerst”, in tijd van nood er een heel andere praxis op na te houden: in de reddingssloepen zaten uitsluitend eersteklas

opvarenden van het mannelijk geslacht.[522]

522 Tekst d.d. 10 december 2022.

De waarheid over de derde wereldoorlog (Een interview met Omsk Van Togenbirger)

1. Het onfeilbaar biotechnologisch wapen

OVT: Men mag niet vergeten, aldus begint de inmiddels hoogbejaarde man het verhaal dat ik haast niet durf na te vertellen, dat de ultieme drijfveren van de mens even onvoorstelbaar zijn als werkelijk. Begrijpt u dat?

- *Ik doe mijn best...*

OVT: De ultieme drijfveren van de mens, en ik bedoel natuurlijk niet alle mensen, maar wel een zekere groep van mensen, mensen die de tijd hebben en de middelen om zich daarmee bezig te houden, en ik zal dadelijk uitleggen met wat ze zich dan bezighouden... De filosoof Rudolf Boehm heeft die ultieme drijfveren beschreven in zijn *Kritik der Grundlagen des Zeitalters* uit 1973.[523] De mens is in het leven

523 Boehm, Rudolf. (1977). *Kritiek der grondslagen van onze tijd,* Het Wereldvenster, Baarn. (Oorspronkelijk: *Kritik der Grundlagen des Zeitalters* (1973)). Nederlandse vertaling door Willy Coolsaet met een taalkundige revisie d.d. 2011 van Guy Quintelier. De integrale tekst van het werk is beschikbaar op het internet op het volgende adres: https://www.marxists.org/nederlands/boehm/1977/kritiek/index.htm . Voor een synthese, zie: *Panopticum Corona* (http://blogimages.seniorennet.be/tisallemaiet/attach/170161.pdf

geworpen, hij is totaal onderworpen aan de natuur maar hij wil zich in feite wreken, hij wil de realiteit binnenstebuiten keren en de natuur aan zich onderwerpen, het schepsel wil dus worden zoals god zelf, het wil almachtig zijn en onsterfelijk.

– Is dat zo?

OVT: God is mens geworden opdat de mens zoals god zou kunnen zijn: het is de grondslag van de alles overheersende religies. Vooral in het Griekse mythologische denken en in het Christendom staat de vlucht voor de dood centraal en de mens denkt de onsterfelijkheid te kunnen bereiken met zijn kennis: hij zoekt zijn heil in de zuiver theoretische kennis, die hem echter ongelukkig maakt met het aan het licht brengen van zijn sterfelijkheid. “Wie heeft u te kennen gegeven dat gij naakt zijt?”, zo vraagt Jahweh aan de mens die zich heeft omgord met een schort van vijgenbladen en die zo te kennen geeft dat hij, in weerwil van het goddelijke verbod, van de boom der kennis heeft gegeten.

- De mens wil God zijn?

OVT: Herinnert gij u nog Gods alziend oog dat alom prijkte in de driehoek “God ziet u, hier vloekt men niet”?

– Ja, er staat daarvan nog een illustratie in “De Witte” van Ernest Claes...

), pp. 946v.

OVT: Wel, ze hebben God dood verklaard, de driehoek met het oog is verdwenen, hij is nergens meer te bekennen, nietwaar?

– *Inderdaad...*

OVT: Het alziend oog van God is weg en het alziend oog van de mens is in de plaats gekomen.

– *U bedoelt de camera's?*

OVT: Onder meer de camera's. De alomtegenwoordige controle, van klantenkaarten tot identiteitsbewijzen... het totalitarisme.

– *Daar lijkt het wel op...*

OVT: Maar het is niet langer de goede God die de mens gadeslaat, het is de dictator, het is de anonieme dictatuur: geen persoon, laat staan een goddelijke persoon, maar een onpersoon, de onpersoon bij uitstek. En weet jij wie dat dan zijn mag?

– *Volgens de theologie is de niet-persoon bij uitstek de duivel.*

OVT: En dan het “hier vloekt men niet”: hoe mag de vloek vandaag dan wel luiden? Vloekt men dan niet als men het gezag van de dictator tart? Als men zaken vertelt die ingaan tegen de zuiver theoretische kennis? Als men uitvaart tegen de wetenschappen die zich almachtig wanen, zij het dat zij die almacht alleen maar beloven, ergens in de toekomst?

– *Ja, men is een ketter als men niet gelooft in de*

wetenschap...

OVT: Kijk dat eens aan. Een boete van hoeveel euro was het ook alweer voor wie geen masker dragen? De aanpassing van de feiten aan de volstrekt fictieve theorie? De mens zoals hij op papier bestaat? Immers, wie louter 'in het echt' bestaan, bestaan helemaal niet als zij geen papieren hebben! Het zijn de papieren die de mens van vlees en bloed leven inblazen en een ziel, nietwaar?

– Is dat echt zo?

OVT: Probeer maar eens zonder papieren bij de administratie van de potentaat te gaan uitleggen dat ge ondanks de afwezigheid van die papieren wél bestaat! Dat lukt niet, zeg ik u! De potentaat met zijn papieren erkent uw bestaan of hij erkent het niet en als gij weerbarstig zijt, wachten u alleen nog de uitsluiting uit de maatschappij waarvan het bestaan niet langer steunt op levend graan maar wel op dood geld dat vanuit een diepe afgunst als het ware de functie van het levende graan wil overnemen: het geld heeft het graan onbereikbaar gemaakt voor wie niet aan de mammon gehoorzamen. Zonder papieren immers hebt gij geen geld en rest u alleen nog de hongerdood. Of de dood van de ziel, de slavernij.

- Hoezo?

OVT: Zonder geld geen brood maar wel honger. Uw honger wordt dan het quasi onfeilbare biotechnologische wapen van de dienaren van de

mammon waarmee zij u kunnen reduceren tot een willoos werktuig dat gedwee al hun bevelen opvolgt.

– *Mijn honger, het wapen van de mammon?*

OVT: Het labeur dat gij kunt waarnemen op de akkers, ook op feestdagen en tot een stuk in de nacht, wordt voltrokken door papierlozen die op de vlucht zijn, illegalen, geldlozen en dat zijn in feite: hongerigen! Het labeur op het veld en in de fabrieken waar uw groenten worden gekweekt of waar uw kleren worden gemaakt, of uw chips, mijn beste! De gigantische legers van de drugsverslaafden die zich met slavenwerk, met kinderarbeid en met allerlei andere misdaden recht proberen te houden: het zijn allemaal slachtoffers op het altaar van het gouden kalf.

– *Maar wat heeft dat dan te maken met de oorlog?*

OVT: Het wereldcommunisme wendt voor dat het dit alles kan veranderen.

– *Maar Poetin is een nationalist!?*

OVT: *Words, words, words...*[524]

2. De oorlog en de rechtschapenheid

OVT: De honger is het wapen van het gouden kalf, het verst geavanceerde biotechnologische wapen inderdaad, maar ook de vrieskou, de ziekten die ons kunnen treffen en uiteindelijk de dood, kortom: het

524 Tekst d.d. 16 december 2022.

leed dat inherent is aan ons fysieke bestaan, onze lichamelijkheid, die wij ook nodig hebben om te genieten of gewoon om ons bewust te zijn van het feit dat wij er zijn. De duivel kan ons in zijn greep houden doordat wij een lichaam hebben, hij is er meester over, hijzelf immers is een zuivere geest.

– Maar is dat geen lang voorbijgestreefde katholieke theologie, of fantasie?

OVT: Zeer zeker. Alleen is het wel zo dat volstrekt parallel met die fantasie zich een, zo men wil, compleet areligieuze realiteit aftekent waaraan niet te tornen valt.

– Hoezo?

OVT: Over het bestaan van de duivel kan men een lustig boompje opzetten maar over de werkelijkheid van het kwaad valt niet te palaveren: geen weldenkend mens ontkent het bestaan van lijden en dood, ook al doet men verwoede pogingen om het leed weg te nemen en om de dood als het ware onvoelbaar te maken voor de stervende door zijn lichaam in een coma te brengen en het gevoelloos te maken en onbewust.

– En slaagt men daar dan niet in?

OVT: Wel, ook al zou dat een feit worden, dan blijft de dood, meer bepaald als de dood van onze medemensen, onverminderd bestaan voor wie in het leven achterblijven. En die achterblijvenden zijn alle mensen

zonder ook maar een enkele uitzondering, ook al zou men erin slagen het eeuwig leven uit te vinden. Dit onherstelbare verlies is een noodlottigheid.

– *Het ziet er naar uit dat dit zo is, ja...*

OVT: Nu zijn er die beweren dat dit enkel zo is voor wie niet geloven in de opstanding maar uiteraard is dat een verzinsel vanjewelste!

– *Wat bedoelt u?*

OVT: Is het dan het geloof dat maakt dat je kan opstaan uit de dood? Het is een stelling die men zou kunnen proberen te verdedigen, weliswaar en het is niet verboden om pogingen te ondernemen om ongeacht welke stelling te verdedigen. Maar gelooft u dan dat het geloof iets aan de realiteit zou kunnen veranderen? Of het ongeloof?

– *Waarom niet?*

OVT: Wel, stel eens dat er een opstanding bestaat, en meer bepaald een opstanding van het vlees, zoals de katholieke theologie dat voorhoudt: zou dat dan niet een realiteit zijn die zich voltrekt zowel voor gelovigen als voor ongelovigen? Ik wil zeggen: kan het feit dat jij gelooft dat de zon bestaat ook maar iets aan haar bestaan veranderen? Je schudt het hoofd want inderdaad kan de werkelijkheid niet worden beïnvloed door iemands geloof. Zou men het tegendeel aannemen, dan ware er immers geen werkelijkheid.

– *Hoezo?*

OVT: Ha! Wel, stel eens dat je het tegendeel zou aannemen en dat je dus zou veronderstellen dat het geloof de werkelijkheid kon beïnvloeden: het bestaan van de zon zou dan afhankelijk zijn van uw geloof in het bestaan van de zon, nietwaar?

– *Ja...*

OVT: Maar als jij gelooft dat de zon bestaat en ik geloof dat ze niet bestaat, dan zou zij dus tegelijk wel en niet moeten bestaan, nietwaar?

– *Inderdaad, dat kan niet.*

OVT: De objectieve werkelijkheid is noodzakelijk voor iedereen dezelfde, van zodra zich daarin een contradictie voordoet, is zij inconsistent en dus onhoudbaar. En zij is dat uiteraard nog oneindig veel meer dan een loutere stelling over de werkelijkheid of over een enkele zaak daarin.

– *En de subjectieve werkelijkheid?*

OVT: Er bestaan zoveel subjectieve werkelijkheden als er wezens bestaan die elk hun eigen werkelijkheid kunnen dromen. Maar indien die werkelijkheden allemaal in de waarheid bestonden, dan waren zij ook allemaal één en dezelfde realiteit. Of dan toch eenzelfde intersubjectieve realiteit want verder dan dat kan men uiteraard niet denken. Afgezien van het solipsisme uiteraard...

– *Dat lijkt een noodzakelijk te trekken conclusie, ja, een consequentie van die aannames...*

OVT: “Het geluk van de ene is zoals het geluk van de andere maar elk ongeluk heeft zijn eigen karakter”.

– Is dat niet de openingszin van een grote roman?

OVT: Zeer in tegenstelling tot de schijn welke die zin opwekt, verbergt hij een veelbelovende waarheid.

– Is dat zo?

OVT: Hij *onthult* een veelbelovende waarheid. Maar het wegnemen van de sluier vraagt een kleine inspanning, mijn beste.

– Ik vermoed het, ja...

OVT: Het realiseren van die ene werkelijkheid is danig verleidelijk dat mensen in hun onverstand geloven dat ze dat kunnen doen door de individuele vrijheid, en dus ook de vrijheid om te dromen, weg te nemen.

– Hebt u het over de vrije meningsuiting?

OVT: Wie alle neuzen in eenzelfde richting *dwingen*, denken geheel verkeerdelijk dat op die manier eendracht kan tot stand gebracht worden... waarover men dan gelooft dat zij macht creëert.

– En dat is niet zo?

OVT: Iedereen zal dan wel hetzelfde gaan *belijden* maar dat gebeurt dan uiteraard wel onder dwang. En waar mensen handelen onder dwang, handelen zij vanzelfsprekend niet langer zelf: zij voeren dan uit wat een ander hen opdraagt te doen, zij werden herleid tot

instrumenten van een dictator.

– Kennelijk, ja. Maar wat heeft dat dan te maken met de oorlog?

OVT: De waan dat het volstaat om de *belijdenis* van het geloof één te maken, is ontegensprekelijk de kostelijke illusie van het wereldcommunisme maar tevens die van ongeacht welk geloof of systeem dat zich aan ons poogt op te dringen.

– "Der Wille zum System ist ein Mangel an Rechtschaffenheit "?

OVT: U zegt het![525]

3. Het dak

In zijn boek uit 1998, getiteld: *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo,* vertelt de Amerikaanse historicus Adam Hochschild hoe bij de kolonisatie van de Congo onder de Belgische koning Leopold II in de laatste decennia van de negentiende en in de eerste decennia van de twintigste eeuw, beschavingswerk en bestrijding van de slavenhandel wordt *voorgewend* om de plundering van een vreemd territorium en een navenante genocide van de plaatselijke bevolking te kunnen verwezenlijken en meteen te verkappen. De gebruikte methode werd in een meer algemene en filosofische context uitvoerig beschreven door de Duits-Belgische wijsgeer Rudolf Boehm in diens *Kritik der Grundlagen des Zeitalters*

525 Tekst d.d. 18 december 2022.

uit 1973 als de zogenaamde *middel-doelomkering*. Om het met een voorbeeld van Blaise Pascal te omschrijven: onder het voorwendsel de honger te bestrijden komt de jager tegemoet aan zijn eigenlijke doel dat bestaat in het plezier van de jacht en op die manier wordt het voorgewende doel (het voedsel) het middel om het eigenlijke doel (de jacht), dat bedrieglijkerwijze als middel werd voorgesteld, te bekomen.

Verwant aan de middeldoelomkering is de verwisseling van enerzijds drijfveren of motieven en anderzijds redenen, waarbij de motieven de werkelijke redenen zijn die echter worden verzwegen of worden verborgen onder de leugenachtig opgegeven redenen welke in feite argumenten zijn. Een bijzonder onderdeel van de argumentatieleer is de leer van de drogredenen en niet zomaar worden de argumentatieleer en de retorica of de welsprekendheid soms stoutweg benoemd als de bij uitstek door advocaten zo veelvuldig beoefende 'kunst van het liegen'. De discrepantie tussen redenen en drijfveren weerspiegelt zich tenslotte eveneens in de kloof die gaapt tussen de werkelijkheid en de kennis daarvan of beter: de theorieën daarover, want weliswaar is de werkelijkheid één maar haar beschrijving is alles behalve eenduidig, om niet te zeggen dat er zoveel verschillende en elkaar tegensprekende theorieën over de werkelijkheid bestaan of denkbaar zijn dat alleen al dit aantal kan gelden als een afdoend bewijs voor de stelling dat niet één ervan juist kan zijn. En dit bedrog bereikt zijn

climax waar bijvoorbeeld in de politiek de beschrijvingen alsnog aanspraak maken op een hoger werkelijkheidsgehalte dan de beschreven dingen en feiten: *quod non est in scriptis, non est in mundo*. Mensen zonder papieren worden als onbestaande beschouwd terwijl louter papieren die geen enkele realiteit dekken, erkenning afdwingen voor wat niet bestaat doch enkel wordt voorgewend.

En zo belanden we bij het bijzondere feit dat onze samenleving enkel bestaat in de opgesplitste vorm waarbij de maatschappij zoals zij over zichzelf spreekt, niet alleen grondig verschilt van de maatschappij zoals zij in werkelijkheid functioneert maar dat zij daar tevens lijnrecht tegenover staat.

Dat vandaag een geleerde uitpakt met de idee dat senioren in zorginstellingen zich bijvoorbeeld inzake de tijdstippen van opstaan en slapengaan helemaal niet horen te schikken naar de regels van het huis maar dat zij daarover zelf moeten kunnen beslissen omdat zij daar in de eerste plaats *wonen*, maakt duidelijk dat de schending van elementaire mensenrechten een vanzelfsprekendheid kon worden in een samenleving die pretendeert deze te verdedigen doordat de voorstelling van zaken in feite prevaleert op de dingen zelf, met andere woorden: omdat de leugen er meer in de pap te brokken heeft dan de waarheid, wat vanzelfsprekend een consequentie is van het recht van de sterkste. Als de zwakkere liegt, wordt hij terechtgewezen en gestraft maar de sterkere zal a priori aan elke terechtwijzing ontsnappen zolang de waarheid

een product is van de macht.

Bejaardentehuizen dienen voor de verzorging van bejaarden maar tegelijk dienen zij ook voor de financiële verrijking van de betrokken investeerders. Mensen studeren voor arts ter verzorging van de zieken maar tegelijk doen zij dat gebeurlijk ook om zich een zekere sociale status te verwerven, al kan men nooit zeggen dat die status geen ongewilde bijwerking is, ook al blijkt bijvoorbeeld het aantal priesterroepingen recht evenredig af te nemen met het verlagen van de status van dit beroep. Mensen studeren om kennis op te doen maar omdat die dan weer in functie staat van beroepsuitoefening terwijl de job noodzakelijk kan zijn voor de zelfinstandhouding, staat studeren niet alleen in dienst van het weten maar evenzeer van het eten. Het is met andere woorden niet altijd even duidelijk hoe de vork aan de steel zit maar het bestaan van de dubbele boekhouding en de dubbele moraal kunnen niet worden ontkend.

Of men in een zorginstelling überhaupt nog kan wonen is zeer de vraag omdat dit wonen onderworpen is aan condities die men niet altijd volledig in handen heeft zodat het uiteindelijk nimmer gegarandeerd kan worden. Dit terwijl het wonen een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn precies zoals het hebben van een eigen lichaam waarover men het meesterschap heeft maar ook dit laatste is allang niet meer het geval. Het eigen lichaam is verbonden met de gezondheid welke voor een almaar toenemend deel wordt beheerd door derden die men voor deze dienst betaalt met een inkomen dat

op zijn beurt zijn onzekerheid onder meer aan een gezondheidstoestand heeft te wijten. Zoals men voor de bestaanscondities van zijn woonst afhankelijk is van een inkomen en van gas, water, elektriciteit en zo meer, zo ook beheert men niet langer het eigen lichaam en de eigen geest, die men immers veeleer huurt tegen de prijs van hun tewerkstelling in projecten waarvan de uiteindelijke betekenis onbekend blijft alsook degene of degenen die ze uitvoeren. Er bestaat met andere woorden een slavernij welke te maken heeft met het lichaam maar er bestaat eveneens een slavernij welke de woonst betreft waarin het lichaam zijn onderdak heeft.

Wonen heeft te maken met het ruimtelijke aspect van ons bestaan en met onze fysieke kwetsbaarheid maar in een kapitalistisch bestel wordt ook de territoriale factor steeds belangrijker in de betekenis van eigendom. Eigendom is geen vanzelfsprekendheid terwijl de persoonlijke integriteit en de privacy mensenrechten zijn die alleen maar gevrijwaard kunnen worden door middel van eigendom dat allerminst een recht is waarop iedereen zomaar aanspraak zou kunnen maken. Mensen en dan vooral ouderen in zorginstellingen moeten zich bezinnen over hun privacy omdat die een conditie is voor het *menselijk* bestaan. Iemand kan weliswaar overleven zonder privacy maar hij kan dat evenwel niet *als mens* omdat, om het simpel te houden, de mogelijkheid tot het hebben van geheimen een voorwaarde is voor het kunnen bestaan van de persoon die ze koestert. Het alziend oog van de camera die

zogezegd onze veiligheid moet garanderen, fnuikt niet alleen onze vrijheid maar vernietigt reeds het eigen Zijn als zodanig door het openbaar te maken en voor principieel iedereen toegankelijk. Een mens is onderworpen aan het oog van wie hem gadeslaan van zodra hij niet ziet wie hem zien en dus van zodra hij naar het bestaan en de bedoelingen van wie hem volgen slechts het raden kan hebben. Terwijl hem gezegd wordt dat hij door de camera wordt beveiligd, weet hij zich slechts belaagd en vooral beroofd van de vrijheid om te handelen omdat hij niet langer handelt in een wereld die alleen van hem is en van niemand anders. Die vrijheid bezit men in zijn droom maar het kunnen meenemen van zijn droom naar het werkelijke leven is de voorwaarde voor een leven dat het volstrekt voorspelbare bestaan van de dode sterren en planeten overstijgt omdat een volwaardig menselijk bestaan samenvalt met de mogelijkheid van de realisatie van zijn dromen.

De woonst is de plek waar men zich uit de openbaarheid terug kan trekken en waar men zich dus kan losmaken van de blik van derden. De wetenschap dat men de blik van vreemden van zich afgeworpen heeft doordat men bijvoorbeeld het licht heeft gedoofd en de vensters en de deuren heeft gesloten, is noodzakelijk voor de terugtrekking in de droom welke pas kan intreden van zodra men zich heeft overgegeven aan de slaap. De overgave aan de slaap vergt het loslaten van de controle over zichzelf en die vereist uiteraard dat het aan derden onmogelijk wordt gemaakt

om controle te krijgen over de slapende. Dat de slapende zich overgeeft aan de slaap en aan zijn droom houdt in dat hij terecht komt in een wereld waarover hij en hij alleen het meesterschap bezit omdat het zijn wereld is en die van niemand anders. Ontbreekt deze privacy dan is sprake van indringers en die kunnen hun onrecht nooit verantwoorden door te verwijzen naar de veiligheid van wie zij aldus aan hun blik onderwerpen.

Uiteraard staat in het donkere jaareinde het wonen centraal en het wordt uitgebeeld door de stal die zich nu tijdelijk binnenin elk huis ontpopt: de stal is het huis van het kerstekind dat in zijn latere leven geen steen zal vinden om het hoofd daarop te laten rusten. De woonst die een einde moet maken aan de rusteloosheid welke de daklozen door de straten jaagt, ontbreekt voor alsmaar meer mensen. De eigendom is voorbehouden aan de happy few maar ook de huurders dreigen hun tijdelijke nederzettingen te verliezen in gevolge de noodzaak welke de oorlog begeleidt en in de verte doemen reeds de kazernes op die al realiteit zijn voor de miljoenen oorlogsvluchtelingen die men in Turkije en op de Griekse eilanden heeft tot staan gebracht. Zij wachten in barakken waarvan iedereen intussen wel weet dat wie er wordt ondergebracht elk vooruitzicht moet missen om daar ooit nog weg te komen, wat uit van het wachten de daaraan inherente hoop weg rooft. Handelen is een activiteit, wachten is een passiviteit maar wachten naar niets of naar niemand is nog iets heel anders dat maar moeilijk in woorden gevat kan worden.

Edoch, zoals ook elders vaker het geval is, raken ook hier de uitersten elkaar en bespeurt men gebeurlijk een verwantschap tussen het wachten op niets en de rust welke het wonen schenkt want ook wonenden lijken te wachten zonder dat ook maar iets dit wachten nodig maakt. De daklozen lijken hier te gelijken op de superrijken zoals de compleet verzadigden gelijken op de niet meer levenden en zoals zij die het hoofd kunnen bieden aan quasi al hun behoeften, gelijken op degenen die quasi al hun behoeften hebben kunnen bevredigen. Als de heerlijkheid van de verrijzenis bestaat, dan vereist zij de gruwel van de kruisdood, zoals de christelijke theologen beweren. De donkere zes weken gaan noodzakelijk vooraf aan het licht van Pasen, de nacht aan de dag, het wroeten aan de rust, het zoeken aan het vinden.

Heel binnenkort zal ook voor de gezeten burgers het dak geen bescherming meer bieden en zal men zijn toevlucht nemen tot de schuilkelders voor de eeuwigheid.[526] [527]

526 Tekst d.d. 20 december 2022.

527 Geraadpleegde bronnen: Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998).

Boehm, Rudolf. (1977). *Kritiek der grondslagen van onze tijd,* Het Wereldvenster, Baarn. (Oorspronkelijk: *Kritik der Grundlagen des Zeitalters* (1973)). Nederlandse vertaling door Willy Coolsaet met een taalkundige revisie d.d. 2011 van Guy Quintelier. De integrale tekst van het werk is beschikbaar op het internet op het volgende adres: https://www.marxists.org/nederlands/boehm/1977/kritiek/index.h

4. Het voorwendsel en het doel

De in 1623 in Clermont-Ferrand geboren wis- en natuurkundige, filosoof en theoloog Blaise Pascal was niet de eerste de beste. Iedereen kent de natuurkundige Wet van Pascal die zegt dat een druk op een vloeistof in een vat zich in alle richtingen voortplant[528] maar Pascal was ook degene die samen met de met zijn stelling beroemd geworden Pierre de Fermat de basis legde voor de waarschijnlijkheidsrekening welke op zijn beurt het fundament is voor de kwantummechanica en over Pascal zegde Fermat dat er geen wiskundig probleem was dat deze man niet kon oplossen. Ook de integralen komen van Pascal, de pascaline is de naar zijn uitvinder genoemde eerste mechanische rekenmachine en de twintig jaar jongere Isaac Newton zegde veel aan Pascal te danken te hebben.

In zijn *Kritik* verwijst Rudolf Boehm naar Pascal die de middeldoelomkering heeft besproken. Pascal zegt dat de mens zich gedraagt alsof hij niet moet sterven: hij vermaakt zich (met onder meer de filosofie) alsof het leven een spel was en zijn tijd onbeperkt. Door middel van dit vermaak (*'divertissement'*) vlucht hij in illusies en dit middel is zijn doel.[529] Ook Fichte toont

---

tm . Voor een synthese, zie: *Panopticum Corona* (http://blogimages.seniorennet.be/tisallemaiet/attach/170161.pdf)

528 De Wet van Pascal luidt: *"Een druk die wordt uitgeoefend op een vloeistof die zich in een geheel gevuld en gesloten vat bevindt, zal zich onverminderd in alle richtingen voortplanten."*

529 Boehm, Rudolf. (1977). *Kritiek der grondslagen van onze tijd,* Het Wereldvenster, Baarn. (Oorspronkelijk: *Kritik der*

hoe in het tijdperk van het verderf de drift domineert en het leven een spel wordt. De mensen achten zichzelf goden en willen alles doch zij bereiken helemaal niets. Marx laat zien hoe de behoeftebevrediging een voorwendsel wordt om ongeremd te kunnen produceren, waarbij de zin uit de arbeid wegebt en de mens van zichzelf vervreemdt. Parkinson beschrijft de vervreemding in de bureaucratie als vorm van heerschappij: vergrijzende ambtenaren pogen hun eindigheid te verdoezelen door zich vast te klampen aan eindeloze en doelloze arbeid. En Boorstin legt uit hoe de massa haar dominerende levensdoelen (de moderne cultuur) vervult door zich uit te leven in een doelloze omgang met de middelen en dit onheil vloeit voort uit extravagante verwachtingen: de mens doet alsof hij onsterfelijk is en hij speelt zijn leven waardoor hij zijn menselijkheid verspeelt. Terwijl hij gelooft het menselijke te overstijgen, verliest hij het. Uitgerekend in de poging zelf om godgelijkheid te realiseren, komt de verkeerdheid daarvan aan het licht.[530]

In zijn *Kritik* duidt Rudolf Boehm Pascal aan als de ontmaskeraar van de middeldoelomkering, met name in zijn *Pensées*. Het is de hoogmoed, het streven naar

Grundlagen des Zeitalters (1973)). Nederlandse vertaling door Willy Coolsaet met een taalkundige revisie d.d. 2011 van Guy Quintelier. De integrale tekst van het werk is beschikbaar op het internet op het volgende adres: https://www.marxists.org/nederlands/boehm/1977/kritiek/index.htm, ; J. Bauwens, *Panopticum Corona*, p. 960.

530 Boehm, Rudolf. (1977), par. 17; J. Bauwens, *Panopticum Corona*, p. 960.

godgelijkheid, wat de mens doet vallen, zegt Pascal: de goddelijkheid van de ellendige mens bestaat alleen in zijn fantasie, in zijn gedachten. Tegen de ellende en de dood valt niets anders te bedenken dan er niet aan te denken. Vandaar zoeken mensen afleiding (*'divertissement'*) om hun dodelijke levenseinde niet te moeten zien: in de filosofie, **in de oorlog**, in het spel, in de wetenschappelijke arbeid.[531]

Daarbij is nu de middeldoelomkering bij uitstek zichtbaar in het spel: we nemen aan dat de gokker speelt (middel) voor geldwinst (doel) maar in feite is het omgekeerde waar: de geldwinst is slechts een voorwendsel (dus geen doel doch een middel) om te kunnen spelen, zodat het spel zelf het doel is. Het voorwendsel is onontbeerlijk maar het doel is het spel, het 'divertissement', de afleiding die ons ons trieste lot moet doen vergeten. Rudolf Boehm verwoordt de essentie van de middeldoelomkering bij Pascal als volgt: *"De haas die men achterna rent - men zou hem niet moeten hebben, indien hij zo werd aangeboden ... Deze haas zou ons niet beschermen tegen de aanblik van de dood en van de ellende die er ons nog van afhouden, maar de jacht beschermt er ons tegen.' De jacht schijnt een middel tot het doel: de haas neerschieten. De haas blijkt een voorwendsel te zijn, hoewel een onontbeerlijk voorwendsel. De jacht is geen louter middel; in de jacht zelf ligt de belangstelling. Hij leidt af."*[532]

531 J. Bauwens, *Panopticum Corona*, p. 961.

532 Boehm, Rudolf. (1977), par. 18, eerste deel; J. Bauwens, *Panopticum Corona*, p. 961.

Karl Marx (1818-1883) bevestigt het vermoeden van Fichte: het tijdperk van het kapitalisme wordt gekenmerkt door productie ter wille van de productie. Men verkoopt niet (wat men kan missen) om te kopen (wat men nodig heeft) maar men begint nu ook (ongeacht wat) te kopen om het te verkopen (met winst), en dat is speculeren, dat is kapitalisme: het eindeloze, rusteloze opkopen en slijten van om het even wat met niet langer de behoeftebevrediging als doel maar wel de eindeloze zucht naar steeds meer winst. De wens om de natuurlijke behoeften te bevredigen is niet langer de motor van de arbeid maar het winstbejag en voor wie zich vermaken met de jacht op winst, speelt alleen de ruilwaarde van de waren nog een rol: hun gebruikswaarde is van geen tel meer, het is nog louter een voorwendsel. Hetzelfde geldt dan uiteraard ook voor de arbeid en voor de arbeiders en de consumenten: wie jagen op winst, interesseren zich niet langer aan mensen die het beste van zichzelf leggen in het voortbrengen van nuttige zaken: alleen de arbeidskracht belangt hen aan en arbeiders worden vervangbaar door nieuwe arbeidskrachten en door machines; het nut van de producten is bijzaak, hoofdzaak is dat zij kopers vinden want ook tot kopers worden de mensen in dit systeem herleid en zij zijn pas winstgevend als men hun zaken kan verkopen die hun geld niet waard zijn zodat bedrog de regel wordt. Nuttige en onvervangbare waren zoals (levensnoodzakelijk) voedsel en (eindige) grondstoffen worden vernietigd en mensen worden getaxeerd, tot hun economisch nut herleid en vervangbaar geacht

terwijl, paradoxaal genoeg, aan het ruilmiddel geld een (bijna) intrinsieke waarde wordt toegekend: voedsel wordt vernietigd, kostbare grondstoffen weggegooid en mensen afgedankt om de koers van een munt te sturen; (vooralsnog) 'gratis' gezonde lucht en water worden evenmin gewaardeerd als gratuite arbeid en mensen zonder papieren worden massaal en straffeloos ingezet als slaven: zij moeten onderdoen voor rashonden die immers duur worden verkocht. Op die manier gaat uiteindelijk al het intrinsiek waardevolle eraan: de gezondheid wordt vernield van zodra zieken meer renderen en het ongeluk tout-court wordt gecreëerd door wie winst slaan uit het afkopen ervan. De handel in nutteloze en zelfs schadelijke zaken neemt toe als zij maar een hogere ruilwaarde hebben, wat bijvoorbeeld geldt voor drugs, die immers duurder zijn dan brood, ook al doden zij in plaats van te voeden. Op die manier zal het kapitalisme uiteindelijk alles vernietigen.[533]

De huidige pandemie illustreert de genoemde wetten uitnemend. Van mondmaskers zeggen specialisten dat zij niet werkzaam zijn als zij niet voorradig zijn en komen zij eenmaal in productie, dan worden zij door diezelfde specialisten aangeprezen en door politici verplicht. Vaccins vermelden de bijwerking van hun onwerkzaamheid voor 5 tot 40 percent van de ingeënten terwijl zij bedoeld zijn om 0,2 percent van de bevolking te redden, een segment dat zich uiteraard situeert binnen de groep van de 5 tot 40 percent voor

533 Boehm, Rudolf. (1977), par. 19. J. Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 963-964.

wie de vaccins onwerkzaam zullen blijven maar deze volstrekt nutteloze en zelfs schadelijk waren moeten en zullen worden verkocht omdat ermee wordt gespeculeerd: de geldwinst staat voorop en dat succes rechtvaardigt het moordende kwaad. Een toenemende door het kapitalisme afgestompte massa acht zich in het bezit van 'gezond verstand' waar zij oordeelt dat wie niet (langer) economisch nuttig zijn, het recht verliezen om te leven. God schept het leven maar het gouden kalf verspert de toegang ertoe en eist als tol het ware, het goede en het schone op maar eenmaal de ziel verdwenen, geeft alras ook het leven de geest.[534]

Al het gezegde geldt nu ook voor de oorlog die immers het verlengstuk is van de economie. Hij is een vermaak, precies zoals de jacht waarover Pascal het heeft en het uiteindelijke doel ervan is het doden als zodanig, wat 'triomferen' wordt genoemd. De moordlust is het doel van de oorlog, het botvieren van de moordlust. Dat is eveneens het geval met het fascisme, het totalitarisme, het nazisme: de bedrijvigheid zelf van het doden, het massaal ombrengen van mensen, schenkt voldoening aan het stelletje sadisten dat aldus uit de bol gaat ten koste van straks de hele goddelijke schepping. Als men de kopstukken van ook deze oorlog goed bekijkt en beluistert, weerspiegelen ze alleen maar dezelfde

534 Boehm, Rudolf. (1977), het eerste stuk van paragraaf 20. De (nog te vervolgen) theorie werd hier wat ingeperkt en vereenvoudigd, abstracte formules werden waar mogelijk door voorbeelden vervangen. J. Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 963-964.

mentaliteit, drift of beter 'duivelse ziekte' die ook Leopold II in de greep had. Met het fortuin buitgemaakt met de handel in ivoor en rubber ten koste van tien miljoen mensenlevens, bouwde de megalomane vorst de Brusselse triomfbogen, waarover Emile Vandervelde zegde dat men die weldra *'de Bogen van de Afgehakte Handen'*[535] zou gaan noemen.[536]

5. 'Einstein on the Beach' en het martelaarschap

De auteur van het interessante artikel over geneeskunde en Griekse mythologie (beginnende met de zin: *"Theologische beschouwingen leiden tot de opvatting dat de ziekte (en andere rampen die de mens overkomen) een straf is van de goden"*[537] (1)) laat iemand ergens in een van zijn andere teksten beweren dat gehuwden, indien zij op hun huwelijk zouden kunnen zien welke moeilijkheden hen ingevolge de trouwpartij te wachten staan, op staande voet weer naar huis zouden lopen. Edoch, hoe vanzelfsprekend de beide standpunten ook klinken: velen denken daar heel anders over.

Of kan men zich dan niet voorstellen dat op een trouw de twee verloofden, wanneer ze elkaar voor het

535 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 169.

536 Tekst d.d. 22 december 2022.

537 https://www.bloggen.be/pierpont/archief.php?ID=3307428

jawoord in de ogen kijken, in een flits hun toekomst zien passeren met al het lief maar ook met al het soms onnoemelijke leed? Men hoeft helemaal niet te beschikken over de fantasie van een romanschrijver om zich dat te kunnen voorstellen. Maar kan men zich ook voorstellen dat gedurende die flits het koppel zou ontkoppeld worden van de roes en van de romantiek van dat zo zalige moment van trouwen en dat elk van beiden heel bewust, rationeel en nuchter zou kunnen beslissen over het al dan niet voortzetten van de op til zijnde ceremonie?

De vraag die zij dan elk voor zich te stellen hadden, luidt uiteraard: zie ik de ander graag genoeg om naast het zoete geluk ook al dat te verwachten leed erbij te nemen waarvan, krachtens die bliksemschicht van helderziendheid, de komst voortaan een feit is dat ons verhindert om te hopen dat het alsnog anders zal uitdraaien? Ja, stel nu eens dat zij op voorhand konden kiezen.

On the Beach (in het Nederlands vertaald als *De laatste oever*) is een roman uit 1957 van de naar Australië uitgeweken Brit Nevil Shute, behorende tot de post-apocalyptische fictie en handelend over de mensheid die, ten prooi aan radioactieve straling, haar nakende einde tegemoet ziet na een vernietigende kernoorlog. De roman is wellicht geïnspireerd op het gedicht *The Hollow Men* van T.S. Elliot: *In this last of meeting places/ We grope together/ And avoid speech/ Gathered on this beach of the tumid river… / This is the way the world ends/ This is the way the world*

ends/ This is the way the world ends / Not with a bang but a whimper. In Shute's verhaal stelt de regering zelfmoordpillen ter beschikking waarmee de laatste overlevenden zich euthanaseren om niet te hoeven lijden.

De opera *Einstein on the Beach* van Philip Glass (met teksten van Christopher Knowles, Samuel M. Johnson en Lucinda Childs) lijkt naar deze roman te verwijzen maar vertelt dan toch weer een ander verhaal. Het zandstrand van de verliefden lijkt te verwijzen naar de woestijn waar de eerste kernproef plaatshad (met op de achtergrond Max Wildiers' bezinning *Afscheid van Los Alamos*) en zo zijn daar naast het romantische koppel ook aanwezig: het metafysische koppel van de liefde en de dood, maar nu elk in hun oneindigheidsdimensie want elkaar onophoudelijk versterkend.

De opera van Philip Glass begint als volgt: *"Two lovers sat on a park bench with their bodies touching each other, holding hands in the moonlight. There was silence between them. So profound was their love for each other, they needed no words to express it."*

Een van beiden verbreekt de stilte: "*"**Do you love me**, John?" she asked.* En hij antwoordt: *"You know I love you, darling, I love you more than tongue can tell. You are the light of my life, my sun, moon and stars. You are my everything. Without you I have no reason for being.""*

Opnieuw valt een stilte en zij stelt de volgende vraag: *"**How much do you love me**, John?"* En het antwoord

luidt: *"How much do I love you? Count the stars in the sky. Measure the waters of the oceans with a teaspoon.* ***Number the grains of sand on the seashore****. Impossible, you say. Yes and it is just as impossible for me to say how much I love you. My love for you is higher than the heavens, deeper than Hades, and broader than the Earth. It has no limits, no bounds. Everything must have an ending except my love for you."*

Edoch, zowel het eerste als het tweede antwoord is er een van woorden: *"Words, words, words."* In het Bijbelse boek *Job* wordt om een antwoord van een heel ander kaliber gevraagd: de duivel eist daar dat de naar zijn smaak al te dure woorden worden gewogen middels daden en derhalve staat de Schepper toe dat de duivel de condities wegneemt die volgens zijn kwade trouw maken dat Job *al te dure* woorden spreekt. En Job wordt gemarteld.

"Zou je met mij in het huwelijk getreden zijn indien je had geweten dat ik je ongewild ging laten lijden?" En dezelfde vraag stelt zich met betrekking tot het krijgen van kinderen, over wie men immers kan veronderstellen dat zij aan hun ouders ooit de vraag stellen: "Zou je mij gehouden hebben mocht je geweten hebben dat ik je ongewild ging laten lijden?" In een hedendaagse versie is dat uiteraard ook een door velen nog onontgonnen vraagstuk van de abortusproblematiek.

Geliefden zweren in hun romantiek dat ze elkander

meer beminnen dan dat er zandkorrels op het strand zijn of sterren aan het uitspansel. Dat klinkt heel poëtisch maar de werkelijke vraag luidt of de liefde inderdaad zo groot is dat zij ook het meest onnoemelijke leed in haar schaduw stelt: is de liefde groot genoeg om de dood te overwinnen? En is zij ueberhaupt nog liefde als zij dat niet kan?

Het zal altijd vreemd blijven klinken in de oren van wie het wel horen doch niet vatten kunnen maar pas daar waar de proef op de som genomen wordt, manifesteert de liefde zich om te beamen: "Ja, jij bent het allemaal waard."[538] [539]

538 Tekst d.d. 2 januari 2022.
539 De tekst van *Einstein on the beach*: https://genius.com/Philip-glass-einstein-on-the-beach-knee-play-5-annotated

Meneer X, Mevrouw X en Juffrouw X

Meneer X

Meneer X is een krachtpatser, hij kan met gemak een zak cement van 50 kilogram boven zijn hoofd steken en dat kan hij zelfs verschillende keren naeen. Hij is ermee geboren en het brengt hem ook geluk want zijn uitzonderlijke fysieke kracht gekoppeld aan zijn hulpvaardigheid maakt hem overal tot een graag geziene gast. Maar een tijd geleden vernam ik van een vriend dat meneer X werd opgenomen in een ziekenhuis. Bij een routine-onderzoek zou zijn gebleken dat X een afwijking vertoonde, en op zijn zachtst gezegd geen kleine. De abnormaliteit is danig uitgesproken dat overleg gepleegd moest worden onder specialisten om een manier te bedenken die het mogelijk zou maken om de gevonden afwijking te reduceren tot normaal of dan toch tot een benadering van het normale. De geneeskunde is vandaag de dag tot heel veel in staat en de specialisten hebben zich dan ook bijzonder hoopgevend uitgesproken over het lot van meneer X. Een reeks van operaties gekoppeld aan een specifieke medicamenteuze behandeling zou alles alsnog in acceptabele banen kunnen leiden. De abnormaliteit zou weliswaar niet geheel gespeend van littekens en restverschijnselen alsnog tot zeer aanvaardbare proporties kunnen worden teruggebracht. Ik was bovendien zo vrij om te informeren naar de aard

van de afwijking in kwestie die de opname en de behandeling van meneer X noodzakelijk maakte en men heeft mij gezegd dat het zou gaan om een zekere spierziekte: de skeletspieren van meneer X zouden zowat het drievoudige volume hebben van de spieren van een normaal of gezond persoon. Om er enigszins normaal uit te zien, werd gekozen voor een behandeling waarbij de grootte van meneer X zijn skeletspieren tot ongeveer de helft zou worden teruggebracht. Intussen zijn die operaties achter de rug en zij bleken zo succesvol dat de medikamenteuze behandeling beperkt zou kunnen gehouden worden. Dat is ook wenselijk omdat zich reeds een aantal overigens geheel onverwachte bijwerkingen hebben voorgedaan, waarvan de meest in het oog springende de afname is van de fysieke kracht van meneer X. Die bijwerking mag wel bijzonder vervelend heten in het licht van de wetenschap dat uitgerekend deze eigenschap van meneer X een alom graag geziene man maakte. De hulpvaardigheid van meneer X heeft weliswaar standgehouden maar zij levert hem nog weinig op nu het hem geheel ontbreekt aan de fysieke kracht van weleer. Zo kost het de heer X nu heel veel moeite om een halve emmer water van de grond te tillen. Al bij al concluderen de behandelende artsen dat het resultaat van hun chirurgische hoogstandjes zeer bevredigend mag heten aangezien het beoogde resultaat met brio werd bereikt: het volume van de skeletspieren van meneer X verschilt nu nog nauwelijks van dat van de gemiddelde man. Terecht is meneer X zijn geneesheren dankbaar en over de

weldaad van de wetenschappen hoort men hem alleen maar spreken in superlatieven. Een goede bekende van mij die zelf in de paramedische sector werkzaam is, heeft mij overigens verteld dat men tegenwoordig niet alleen afwijkingen van de skeletspieren corrigeert: met hetzelfde succes laat men mensen met een afwijkend hersenvolume hun intrede doen in de wereld van de normaliteit. Mensen met een veel te scherp gehoor, mensen met een abnormaal sterk gezichtszintuig, mensen met een exuberante tastzin, al te gevoelige mensen, mensen met een afwijkende intelligentie en noem maar op: geen van hen allen hoeft voortaan nog onbehandeld te blijven. Ja, de toekomst van de geneeskundige wetenschappen is er kennelijk eentje om u tegen te zeggen. Dankzij de snelle evolutie van onze kennis verwachten wij reeds in de zeer nabije toekomst elke mogelijke abnormaliteit te zullen mogen beschouwen als behorend tot de voltooid verleden tijd. De gelijkheid onder alle mensen wordt een feit.[540]

Mevrouw X

Intussen enkele jaren geleden kreeg de tachtigjarige mevrouw X van de toenmalige huisarts te horen dat haar bloeddruk van 150/70 die zij al sinds haar kindertijd had, **volgens de algemene normen** te hoog was.

Zij wierp tegen dat zij zich niet alleen perfect gezond voelde maar dat zij dat bovendien ook was, tenminste

540 Tekst d.d. 18 januari 2023.

wanneer het klopt dat het fysieke prestatievermogen een goede parameter voor de gezondheid is: zij kon niet alleen moeiteloos al haar werk doen maar bovendien fietste zij vrijwel dagelijks enkele uren, tot vaak 70 km, louter voor het plezier.

De behandelende arts waarschuwde echter dat men een hoge bloeddruk niet kan voelen en dat die precies daarom een 'stille doder' wordt genoemd: als mevrouw X medicatie weigerde, zou dit voor haar ernstige risico's meebrengen, zoals hartinfarct en hersenbloeding.

Mevrouw X kreeg een medicijn voorgeschreven dat de kringspieren die rond de bloedvaten zitten, een beetje verlamt, wat begrijpelijkerwijze resulteert in een verlaging van de bloeddruk.

De aanvankelijke hoeveelheid van het medicijn (10 mg Coversyl) diende al na enkele dagen gehalveerd te worden omdat die resulteerde in een veel te lage bloeddruk met als gevolg totale futloosheid.

Het lichaam vecht tegen spierverlammers door de prikkeldrempel te verlagen en de spieren kweken een intensere bezenuwing in een poging om de verlamming te compenseren. Immers, na korte tijd had het middel geen enkel effect meer. De teruggekeerde bloeddrukwaarden 150/70 werden voortaan beschouwd als bevredigend.

Maar kennelijk bleef het lichaam zich verzetten, het overreageerde en de bloeddruk klom boven de waarden

150/70.

Daarop werden bijkomende medicijnen voorgesteld, zoals plaspillen en bètablokkers.

Het lichaam reageert tegen de bètablokkers middels de aanmaak van meer receptoren. Die conclusie moet men immers trekken als men kan vaststellen dat mettertijd het effect van het medicijn verzwakt.

De plaspillen verkleinen het bloedvolume en daardoor uiteraard ook de bloeddruk omdat het zoutbinders zijn: zij voeren de (vochtaantrekkende) zouten af die echter anderzijds noodzakelijk zijn voor de goede werking van de zenuwen want zij zijn de essentie van de zogenaamde natriumkaliumpomp. De prikkelgeleiding wordt verstoord, in de spieren en derhalve ook in de hartspier.

De ganse 'aanpassing' wordt automatisch geregeld door de hersenen die spontaan reageren tegen het tekort aan zuurstof dat een gevolg is van de door de bewuste medicamenten geforceerde verlaging van de bloeddruk.

(Het ten berde brengen van de steeds vaker geopperde kritiek van specialisten dat ouderen eigenlijk een wat hogere bloeddruk mogen hebben ter spontane, door de hersenen geregelde compensatie van de vaak wat minder doordringbare bloedvaten, wordt vaak niet geapprecieerd.)

Spierverlammers, betablokkers en plaspillen lijken te

hebben geresulteerd in een paniekerige, plotse en dus ongeordende aanmaak van meer zenuwen in de spieren en in een verstoring van de prikkelgeleiding. Kweekt de hartspier ongecontroleerd zenuwen en slaat dan het hartritme op hol?

Cardioversie, bloedverdunners, Cordarone: het wordt dan uiteraard een moeilijke puzzel en de vraag rijst of men zo nodig aan iemand die zich goed voelt en die ook goed presteert, medicamenten moet opdringen, louter en alleen omdat de bloeddruk van die persoon een beetje afwijkt van de bloeddruk van de doorsneemens. Wordt er in de behandeling wel voldoende rekening gehouden met de eigen aard van elk individu? En bloeddruk is weliswaar één zaak maar consumptiedruk is nog een andere.

Mensen met een hogere bloeddruk hebben een groter risico op zekere aandoeningen maar misschien is niet de bloeddruk daarvoor verantwoordelijk doch een verborgen factor waarvan de bloeddruk slechts een symptoom is of, godbetert, een poging om die factor wat te milderen?

De bloeddruk van mevrouw X is nu in orde maar de patiënte voelt zich moe en is tot niets meer in staat. Mar dat resultaat wordt nu bevredigend genoemd.

Het lijkt er sterk op dat, in luttele jaren, zogenaamde preventieve therapieën gezonde mensen zoals mevrouw X doodziek maken. En farmareuzen

steenrijk.[541]

Juffrouw X

Zij is een begaafde pianiste en haar naam is juffrouw X. Reeds op heel jonge leeftijd bleek zij talentvol en haar ouders stuurden haar naar een muziekschool waar zij haar gaven tot volle ontwikkeling kon brengen. Sinds kort treedt zij ook op in zalen waar zij klassieke stukken uitvoert voor steeds meer mensen. De mensen zijn verstandiger geworden, zo zegt men, en zij nemen geen vrede meer met tijdverdrijf zoals televisiekijken en naar voetbalmatchen gaan. Juffrouw X wordt gevierd en men zegt dat het een goede zaak was mocht de regering inspanningen doen om er voor te zorgen dat er meer juffrouwen waren zoals zij en uiteraard ook jongeheren. Helaas is er iets misgelopen: bij een routinecontrole van de gezondheidsinspectiedienst werd bij de juffrouw in kwestie een bijzondere afwijking vastgesteld. Niet alarmerend, zo susten experten de bezorgde ouders, maar toch ook niet om helemaal niet naar om te zien. Geen paniek, zo zegden de doktoren in het hospitaal, want dankzij de geneeskunde die in het zog van de snelle vaart van de computers en het internet in de jongste jaren zevensmijlslaarzen heeft gekregen, kan de zaak omzeggens in een handomdraai worden genormaliseerd. Bij navraag naar de afwijking als zodanig werd gewag gemaakt van een abnormaliteit en kreeg ik een onverstaanbare want blijkbaar Latijnse term voorgeschoteld die, als ik mij niet vergis, als volgt luidt:

541 Tekst d.d. 2 november 2022.

Abnormalitas Longitudinis brachiorum. In het Nederlands: een Abnormaliteit inzake de Lengte van de Armen. De afwijking van juffrouw X bestaat erin dat de lengte van haar beide armen nogal afwijkend is van de normale armlengte bij juffers van haar leeftijd en gestalte. De juffrouw in kwestie gelooft weliswaar zelf geen last te hebben van haar kwaal maar zij brengt kennelijk niet in rekening dat het nu eenmaal zo is dat ongeacht welke abnormaliteit een mens ook buiten diens medeweten en stoutste vermoeden aardig parten kan spelen in het latere leven. Het kwam er dan vooreerst op aan, aldus de specialisten, om juffrouw X bewust te maken van het feit dat zij een niet te veronachtzamen kwaal te pakken had en dat een ingreep absoluut noodzakelijk was indien zij niet wilde dat haar leven helemaal overhoop gegooid zou worden. Met de welwillende medewerking van de ouders die middels de juiste psychiatrische begeleiding op haar hebben ingepraat, heeft de juffrouw uiteindelijk zonder veel morren een behandeling aanvaard waarvan de experten haar verzekerd hebben dat het de allerbeste van het ogenblik is en zij werd dan ook briljant uitgevoerd zonder complicaties en met alle succes. Toch was er wat kritiek vanwege de patiënte die wat overreageerde op de bijwerkingen waar omtrent wij haar hebben trachten te overtuigen dat die absoluut normaal zijn omdat er nu eenmaal geen behandelingen zonder bijwerkingen bestaan, zoals ook een medaille zonder keerzijde alleen in sprookjesland mogelijk is. Integendeel ware een behandeling *zonder* bijwerkingen een abnormaliteit. Verder hebben wij de juf geïnformeerd

over het gewisse feit dat het wennen aan de bijwerkingen louter een kwestie is van tijd. Een esthetisch chirurg, en niet de minste, heeft er verder voor gezorgd dat niet meer het geringste litteken zichtbaar is. De misnoegdheid van de patiënte over haar behandeling kan overigens helemaal niets te maken hebben met resterende onvolkomenheden omdat de armen van de juffrouw nu perfect even lang zijn als de armen van de gemiddelde jongedame van haar leeftijd en om rechtszaken te voorkomen werden van de bewuste ledematen beelden genomen van 'voor' en 'na' waarbij de arm gefotografeerd werd naast een meetlat die elke mogelijke twijfel omtrent de armlengtes voor en na de behandeling uitsluit. De misnoegdheid betreft kennelijk enkel en alleen de dan toch wat overtrokken vrees van de juffrouw met betrekking tot haar pianospel. Omdat zij beweert dat zij het vak waarvoor zij gestudeerd heeft niet langer kan uitoefenen, hebben wij voor haar een overigens kosteloze psychologische begeleiding geregeld van één uur wekelijks en dat gedurende zeven weken, met het oogmerk haar van die nare en irrationele angsten te bevrijden. Bovendien zal zij ook worden overtuigd van het feit dat mensen hun tijd zonder de minste problemen evengoed kunnen doorbrengen met televisiekijken en met het bijwonen van voetbalmatchen dan met het zitten op harde stoelen in een zaal in afwachting dat het nare getingel dat door een zeker type van afwijkelingen bestempeld wordt als kunst, eindelijk wil ophouden. Ik vertelde u zeker al dat ook juffrouw X nu de draagster is van twee armen van perfect normale lengte, zoals iedereen en dit ingevolge een chirurgisch

hoogstandje waarbij de beide armen werden ingekort tot aan de polsen.[542]

542 Tekst d.d. 20 januari 2023.

IV. ANGST

De nieuwe Securitate

1. Verkrachters van de waarheid

Een democratisch bestel verzamelt informatie in het algemeen belang en als zij de privacy niet schendt en de andere rechten van de burgers, dient die informatie uiteraard *openbaar* te zijn. Waar informatie wordt *geheim* gehouden of dus daar waar transparantie ontbreekt, wordt zij sowieso misbruikt: zij dient dan niet het algemeen belang maar wel dat van particulieren en dat zijn bij uitstek leden van de heersende klasse die de info aanwenden in het eigen voordeel en uiteraard ten nadele van het volk - waaruit godbetert op de koop toe vaker informanten worden gerekruteerd - een in wezen illegale handelwijze die echter van een leien dakje gaat lopen van zodra voldoende verdeeldheid werd gezaaid om het verklikken aantrekkelijk te maken. Dat de betrokken machthebbers het gemunt hebben op het inbinden van de *vrijheid* van wie zij beheersen, is een evidentie en met dat oogmerk wakkeren zij dan ook de onveiligheidsgevoelens bij de massa aan die angstig is en daarom onnadenkend en, paradoxaal en contraproductief genoeg, ook onvoorzichtig.

De ultieme garantie voor de veiligheid én de vrijheid of dus voor de rechten van *alle* burgers wordt in de eerste plaats geleverd door de *wet*. En in een

democratisch bestel gestemd door de wetgevende macht, ontleent de wet haar kracht aan haar naleving waarover gewaakt wordt door daartoe tot bekwaamheid opgeleide en middels beëdiging tot betrouwbaarheid gedwongen en dus tot onafhankelijkheid gevormde agenten die de rechterlijke macht vertegenwoordigen welke sinds Montesqieu strikt gescheiden dient te zijn en te blijven van de wetgevende (en de uitvoerende) om de eenvoudige reden dat daar waar ze allemaal in handen zijn van een en dezelfde instantie, corruptie uiteraard de vrije teugel krijgt. Een burgemeester aan wie rechterlijke macht zou worden toegekend zou uiteraard veel meer nog dan nu jammer genoeg reeds via allerlei clandestiene wegen het geval is, zichzelf ontzien en hij zou het zijn concurrenten in de verkiezingsstrijd kunnen bemoeilijken. Maar uitgerekend de zo belangrijke scheiding van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht wordt feitelijk teniet gedaan waar onder allerlei voorwendsels gejongleerd wordt met informatie en met informanten, met rechten en met plichten, met vertrouwen en met wantrouwen, met samenwerking en met concurrentie, met veiligheid en met dreiging, met vrijheid en met de beteugeling daarvan.

Het voor de democratie zo belangrijke principe van de scheiding der machten is onbestaande in een theocratie zoals de islamstaten of de (katholieke) keizerrijken van weleer maar ook in landen met een eenpartijstelsel of dus dictaturen zoals bijvoorbeeld China. Daar zet de

overheid gewone burgers in om inlichtingen te winnen die geheim gehouden worden omdat uit de openbaarmaking ervan zou blijken dat ze niet het algemeen belang dienen maar de bestendiging en de uitbreiding van de macht van de dictator. Jammer genoeg delen ook de westerse mogendheden in de algemene tendens naar een toename van machtsconcentratie die de democratische principes feitelijk ondermijnt en een bespoedigende factor is de intensivering en de uitbreiding van allerlei controlemechanismen. Niets aan de hand waar het gaat om machinale controle of om toezicht uitgeoefend door beroepsmatige beschermers van de wet maar waar gewerkt wordt met 'informanten' zonder opleiding, betrouwbaarheid of verloning kan slechts desinformatie worden verwacht omdat de machthebbers dan als het ware de beschikking krijgen over een grabbelton aan inlichtingen waarmee zij de waarheid vanzelfsprekend makkelijk naar hun hand kunnen zetten door daaruit met voorbedachten rade te gaan kiezen - wat hier uiteraard betekent: selecteren en manipuleren. Hier wordt de waarheid zonder meer verkracht en elk verschil met ordinaire leugens is dan louter fictie. En we hebben het hier uiteraard over de modieus en onschuldig klinkende zogenaamde buurtinformatienetwerken.[543]

2. De heksenprocessen van Salem achterna

Informatie begint met waarneming en waarneming is

543 Tekst d.d. 26 januari 2023.

selectief. Die selectiviteit staat in functie van het beoogde maar zij kan ook voor een stuk een gevolg zijn van conditionering, manipulatie of zinsbegoocheling, om maar iets te zeggen.

Vooreerst geldt de regel dat men vindt wat men zoekt of, correcter uitgedrukt, dat men *niet* vindt wat men *niet* zoekt: men moet met andere woorden oog hebben voor zekere dingen om ze te kunnen zien. De waarneming wordt bovendien niet alleen gekleurd door wat men weet: ook emoties spelen een rol en zo bijvoorbeeld zullen mensen met specifieke angsten ook zaken registreren die daarmee te maken hebben.

Maar de waarneming wordt niet alleen geaccentueerd door wat we al in ons hebben en door wat we vrezen en wensen: zij wordt daardoor ook op het verkeerde been gezet en wel in die mate dat we niet alleen dingen die er zijn, helemaal niet zien omdat we er geen oog voor hebben maar ook dat we dingen gaan zien die er helemaal niet zijn.

En dan hebben we het nog niet gehad over de kloof tussen onze waarnemingen en het verslag dat wij daarover uitbrengen, niet alleen omdat het geven van een exacte beschrijving van het waargenomene op zich al uiterst moeilijk is, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het problematisch karakter van diagnostisering, proces-verbaal of kennisextractie maar omdat bovendien de mogelijkheid van het al dan niet bewuste liegen om de hoek komt kijken, zoals bijvoorbeeld bij selffulfilling prophecy, bij het liegen om bestwil en bij het

minimaliseren of het overdrijven van de 'feiten'. Want wat zijn tenslotte feiten?

“Het is een feit dat het negroïde ras minder intelligent is dan het blanke”, zo beweerde men ooit vanuit de 'rassenleer' die inmiddels allang naar de prullenmand werd verwezen omdat mensenrassen nu eenmaal helemaal niet bestaan. “Het is een feit dat mensen van adel edelmoediger zijn”, zo werd het volk ooit voorgehouden door gezagsdragers, totdat aan het licht kwam dat het misschien wel eens net andersom kon zijn: toen de Titanic zonk, sloten de opvarenden van eerste klas de hekkens van de verdiepingen van de lagere klassen zodat die mensen verdronken en wat later kieperden de mannen uit eerste klas ook hun vrouwen en kinderen uit de reddingssloepen overboord, zoals blijkt uit de cijfers welke pas werden vrijgegeven nadat alle 'daders' overleden waren: de sloepen bleken vrijwel uitsluitend bevolkt met volwassen mannen.

Met het feit van de onfeilbaarheid van de paus en de geloofspunten van de kerk wordt inmiddels zelfs de spot niet meer gedreven omdat de gevolgen van deze flagrante leugens al te veel slachtoffers hebben gemaakt en nog steeds maken en zo zou men de doop allang een bij wet verboden praktijk moeten zijn omdat zij weerloze kinderen inlijft bij een sekte opgericht door zelfverklaarde heiligen en hoogwaardigheidsbeklederes die de geest van een groot deel van de mensheid manipuleren en die via die weg ook heersen over de mensen hun wil, hun lichamen,

hun daden en hun bezittingen welke zij zich ostentatief toe-eigenen om daarmee 's werelds meest exuberante luxehotel Vaticaan op te smukken terwijl zij tegelijk geheel schaamteloos bij het door hen beroofde volk de armoede propageren - nota bene praktijken die in geval van secularisering lustig worden verdergezet door politici.

De waarneming op zich is geen sinecure, zoals de biologie ons leert en daarna ook de psychologie, de sociologie en ga zo maar door. Zonder microscoop ziet men de microben niet die echter een letaal karakter kunnen hebben maar even dodelijk zijn de 'waarnemers' van wie door hen bestempeld worden als een bedreiging omdat zij een andere taal of huidskleur hebben of omdat zij een al te povere indruk maken en dat leert ons de geschiedenis waarvoor de historie van de heksen van Salem exemplarisch is. Het gaat om heksenprocessen in het Amerikaanse Salem in 1692 en 1693 waarbij tenminste vierentwintig onschuldigen werden terechtgesteld - zij werden beschuldigd van hekserij.

Ingevolge wetteloosheid of het recht van de sterkste keert een meerderheid zich tegen een minderheid en omdat zij bij die minderheid geen kwaad kunnen vinden, nemen zij hun toevlucht tot valse beschuldigingen waaraan zij geloofwaardigheid trachten te doen toekennen middels het demoniseren van hun slachtoffers. De vreemde taal wordt 'gebrabbel' genoemd, wat de betekenis is van 'barbarij', waaruit dan alras wordt afgeleid dat het gaat om

geestloze en derhalve onechte mensen. De zwarte huidskleur wordt uitgelegd als een teken van het ontbreken van de ziel en algauw neemt men aan dat het om dieren gaat die in bezit genomen kunnen worden en slavernij krijgt dan de vrije hand. Armoede lijkt zoals in het Bijbelse boek *Job* een goddelijke straf voor aangericht kwaad zodat armen rap doorgaan voor bozen en hetzelfde lot delen 'lelijkaards', kreupelen, blinden en doofstommen alsook allen die kampen met rampspoed en die aldus twee keer onschuldig worden gestraft zonder hoop op ook maar enige vorm van zelfverdediging in een proces.

Het proces dient overigens voor een groot stuk om vast te leggen wat in feite werd waargenomen, wat de getuigen echt hebben gezien en gehoord, of de afgelegde verklaringen de analyse van de verzamelde alibi's kunnen doorstaan, of zij niet onderling tegenstrijdig zijn of überhaupt mogelijk. Waar echter zoals in de buurtinformatienetwerken dat alles onder de mat dreigt te worden geveegd, lijkt iets gelijkaardigs aan de gang als in de politieke benoemingen waarbij immers diploma's en opleidingscertificaten het onderspit moeten delven voor de willekeur in het nepotisme van politici wiens onbekwaamheid pas aan het licht komt tijdens hun ambtstermijn en voor hun verkiezingssucces wordt geen enkele andere competentie vereist dan voor dat van een venter wiens welslagen, dat gelijkstaat aan financiële winst, louter afhangt van de mate waarin hij de kunst beheerst om met liegen en bedriegen spullen

te slijten die hun geld niet waard zijn. Maar dit zijn nog lang niet de gevaarlijkste kapers op de kust.[544]

3. Hannah Arendt, totalitarisme, geheime politie en burentoezicht

In haar *Totalitarisme* legt Hannah Arendt uit hoe een eenpartijsysteem altijd onzichtbaar blijft en opereert in het geheim achter de façade van een normaal bestuur. De regering lijkt dan bijvoorbeeld democratisch maar zij wordt op haar beurt geregeerd door een niet verkozen kliek die de feitelijke macht bezit. *"(...) de macht van de partij berust (dan) op een monopolie, gewaarborgd door de staat, en de partij bezit niet langer haar eigen machtscentrum."*[545] Maar een totalitaire macht is nog veel radicaler: *"Boven de staat en achter de façades van de ogenschijnlijke macht, in een doolhof van menigvuldige diensten, aan de basis van alle gezagsverschuivingen en temidden van een chaos van inefficiëntie, ligt de machtskern van het*

544 Tekst d.d. 28 januari 2023.

545 Hannah Arendt, *Totalitarisme,* Boom, Amsterdam, vijfde oplage 2021 (eerste druk 2014), in het Nederlands vertaald door Remi Peeters en Dirk De Schutter. Oorspronkelijk: *Totalitarianisme*, deel III, alsook (in een appendix) een gedeeltelijk samengevat negende hoofdstuk uit deel II, getiteld: *The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man*, p. 237. Voor een synthese, zie: Jan Bauwens, *Het grote interview met Omsk Van Togenbirger en andere teksten over de totalitaire wereld*, Serskamp 2022, pp. 103-107 (Dit is paragraaf 10, getiteld: *De geheime politie en facebook, experimenten en liquidaties.*) Waar toepasselijk werden enkele paragrafen uit deze eigen tekst hier quasi integraal (ingekort of aangevuld) weergegeven.

land: de superefficiënte en supercompetente diensten van de geheime politie (GP)*."*[546] En het klinkt ons niet langer onbekend in de oren waar Hannah Arendt dan wat verderop vervolgt: *"Voor iemand die 'gevaarlijke gedachten' koestert wordt een buurman in deze fase geleidelijk een gevaarlijker vijand dan de officieel benoemde politieagenten."*[547] Jawel: *"(Het) eindigt met de liquidatie van elke georganiseerde vorm van openlijke en geheime weerstand"*[548] En Arendt geeft twee voorbeelden: *"(...) in Duitsland gebeurde dit rond 1935 en in Rusland bij benadering in 1930."*[549] Een van de meest schrijnende vormen van 'burentoezicht' voltrok zich vanaf 1948 in Roemenië met de beruchte Securitate onder de dictatuur van Nicolae Ceaușescu en de wrede toestand hield aan tot op de dag dat de potentaat en diens vrouw (die hoofd was van de Securitate) op kerstmis 1990 werden gelyncht nadat het volk zich tegen hen had gekeerd.

In de beginfase van de totalitaire staat worden wie weerstand bieden geliquideerd en pas nadat de uitroeiing van vijanden een feit is, komen de terreur en de totale overheersing. *"Praktisch gesproken gaat de totalitaire heerser te werk als een man die hardnekkig iemand anders beledigt, tot iedereen weet dat de laatste zijn vijand is, zodat hij met een zekere geloofwaardigheid zijn gang kan gaan en hem kan doden uit zelfverdediging. Dit is bepaald grof, maar*

546 Hannah Arendt, o.c., p. 238.
547 Ib., p. 240.
548 Ib., p. 240.
549 Ib., p. 240.

het werkt - zoals iedereen weet die ooit heeft gadegeslagen hoe succesvolle carrièrejagers mededingers elimineren."[550] Totalitaristen spreken ook over 'objectieve vijanden' die ideologisch gedefinieerd worden. De GP, gedefinieerd als 'een staat in de staat', ontleent haar macht aan de geheime informatie waarover zij beschikt en zij is onderworpen aan de wil van de leider, die de te liquideren vijanden aanduidt en die de GP [*"bemand door agenten die elkaar niet kennen"*[551]] daarom als enige vertrouwt.

De GP voert geheel blindelings haar opdrachten uit; blindelings, want *"de voor het totalitarisme centrale veronderstelling dat alles mogelijk is, leidt (...) tot de absurde en vreselijke consequentie dat elke misdaad die de heersers kunnen bedenken, bestraft moet worden, ongeacht of die misdaad al dan niet gepleegd werd."*[552] *"Onder totalitaire regimes wordt provocatie - vroeger alleen de specialiteit van de geheime politie - een methode om met zijn buurman om te gaan, en iedereen wordt er, gewild of ongewild, toe gedwongen deze methode te gebruiken. Iedereen is in zekere zin de agent provocateur van ieder ander (...)."*[553] *"In een systeem van alomtegenwoordige spionage, waar iedereen politieagent kan zijn en elk individu zich constant geobserveerd voelt - in omstandigheden bovendien waar carrières uiterst onzeker zijn en waar het dagelijkse kost is dat iemands ster op de meest*

550 Ib., p. 243.
551 Ib., p. 245.
552 Ib., p. 247.
553 Ib., pp. 250-251.

spectaculaire wijze rijst, om morgen alweer te vallen -, wordt elk woord dubbelzinnig en vatbaar voor retrospectieve 'interpretatie'."[554] De medeplichtigheid van tewerkgestelden door het regime garandeert hun loyaliteit.[555]

De moeilijkste taak van de GP bestaat erin de sporen te laten verdwijnen van de door hen geliquideerden. De Ochrana vond een klasseersysteem uit met de namen van principieel alle burgers waarbij middels speciale tekens hun onderlinge relaties aanschouwelijk werden: vriendschapsrelaties, vijanden, kennissen, enzovoort. [En ziedaar de voorloper van 'facebook', dat op dat vlak vandaag aan zijn beheerders uiteraard quasi eindeloze mogelijkheden biedt.] Arendt zegt erover dat als zo'n perfecte kaart ooit bestond, ze het *"wellicht mogelijk zou maken om mensen zonder enig spoor uit te wissen, alsof ze helemaal niet hadden bestaan."*[556] Dat laatste is dan ook de grootste zorg van de GP nadat ze hun slachtoffers hebben laten verdwijnen. *"Het enige strikt bewaarde geheim in een totalitair land (...) betreft de operaties van de politie en de omstandigheden in de concentratiekampen."*[557]

De grootste misdaad bestaat erin over die geheimen te spreken. Edoch, *"aangezien een mens voor zijn kennis afhankelijk is van de bevestiging en het begrip van zijn medemensen, verliest deze algemeen gedeelde, maar*

554 Ib., p. 251.
555 Ib. p. 252-253.
556 Ib. p. 255-256.
557 Ib., p. 258.

individueel bewaarde, deze nooit besproken informatie haar werkelijkheidskarakter, en wordt ze een pure nachtmerrie. Alleen zij die in het bezit zijn van [die] strikt geheime kennis (...) zijn in staat met elkaar te communiceren over wat in feite de werkelijkheid van allen uitmaakt. Dat is hun geheim, en om dit geheim te bewaren vormen ze een geheime organisatie (...)"[558]

Het geheime genootschap wordt opgericht *"met de bedoeling om het onfatsoenlijke experimentele onderzoek naar de grenzen van het mogelijke te kunnen uitvoeren."*[559] Arendt besluit dit hoofdstuk als volgt: *"(...) het is haast onmogelijk om te weten hoeveel van deze mensen, wanneer ze verder blootgesteld worden aan (...) werkloosheid, blij zullen berusten in een 'bevolkingsbeleid' dat bestaat in een regelmatige eliminatie van het surplus aan mensen, en hoeveel onder hen, wanneer ze hun groeiend onvermogen ervaren om de lasten van het moderne leven te dragen, zich blij zullen conformeren aan een systeem dat, samen met hun spontaniteit, hun verantwoordelijkheid elimineert. Met andere woorden (...) weten we niet hoe goed (...) het geheim van deze GP tegemoet komt aan de geheime verlangens en de geheime medeplichtigheden van de massa's in onze tijd."*[560]

Buurtinformatienetwerken op zich lijken uiteraard mijlenver verwijderd van een politieapparaat dat in het

558 Ib., p. 258.
559 Ib., p. 259.
560 Ib., p. 261.

geheim opereert maar zij vormen wel reeds de ready-made tentakels van een monster dat vooralsnog sluimert en dat pas verschijnt in vol ornaat op het ogenblik dat de ondermijning van de legale macht voltooid zal zijn en dat wil zeggen: van zodra het verborgen programma wet geworden is.[561]

4. De mens is gezien

Ofschoon men niet mag vervallen in simplificaties, is het een onmiskenbaar feit dat het beroepsverleden van de huidige Russische president Vladimir Poetin als spion voor de USSR een aanzienlijke rol speelt in het ontstaan en in het verloop van de huidige oorlog tussen Rusland en de Oekraïne welke reeds geëscaleerd is tot een wereldwijd conflict dat alleen nog alom in geweld hoeft uit te barsten om een nieuwe wereldoorlog te kunnen worden.

Een spion of een geheimagent verzamelt op wettige maar ook op onwettige wijze informatie voor zijn opdrachtgever die de staat kan zijn of een privébedrijf maar men vergeet dikwijls de derde mogelijke werkgever, namelijk: verborgen machtscentra die precies weten wat ze willen en die van de regeringsleden stromannen maken die niet lijken te weten wat ze willen omdat wat ze voorhouden te doen niet overeenkomt met wat ze in feite onder de druk van geheime potentaten moeten trachten te realiseren.

Cruciaal voor een goed begrip van de handelwijze van

561 Tekst d.d. 29 januari 2023.

spionnen is de wetenschap dat hun handelen (onvermijdelijk) finaal gestuurd wordt door achterdocht: een spion die de mensen welke hij onderzoekt ook vertrouwt, wordt beschouwd als volstrekt onbekwaam en is derhalve onbestaande. Om te beginnen opereert een spion in het geheim, wat wil zeggen dat niemand weet dat hij spioneert en dus wantrouwt. Maar dat betekent op de keper beschouwd dat waar spionage aan de orde is, elke weldenkende burger elke andere burger moet beschouwen als een mogelijke spion. Uiteraard verantwoordt zich de praktijk van de spionage door de staat middels het argument dat wie legaal handelen, helemaal niets hoeven te vrezen en dus maar kunnen doen alsof zij niet bespioneerd kunnen worden omdat dat voor hen uiteindelijk geen enkel verschil uitmaakt. Uiteraard liggen de zaken anders waar spionnen opereren in functie van verborgen machtscentra welke aansturen op een totalitair regime waarvan de regels immers vloeken met de legaliteit van dat ogenblik.

Nochtans blijft het nemen van vrede met een toestand waarin men de ander als een mogelijke spion moet beschouwen een bijzonder precaire aangelegenheid, in de eerste plaats omdat het argument dat wie legaal handelen niets te vrezen hebben pas geruststellend kan zijn waar alles loopt zoals het moet, terwijl iedereen heel goed weet dat uiteindelijk niets loopt zoals het hoort. De zenuwachtigheid die dit gegeven meebrengt is vergelijkbaar met het ongemak dat gepaard gaat met het bezit van atoom- en andere wapens ter verdediging

van de eigen mensen omdat men ook daar nooit met zekerheid kan zeggen dat ze zich niet keren tegen wie ze zich als verdediging hebben aangeschaft. Wapendracht kan nog geduld worden ter verdediging tegen wie het eigen territorium aanvallen en dat zijn dan vijanden uit het buitenland maar bevinden de vijanden zich onder het eigen volk dan wordt wapendracht een stukje van een wel bijzonder moeilijke puzzel die sterk verwant is aan de puzzel waarmee het gevaar van het terrorisme ons behept. Precies hetzelfde geldt nu voor spionage: waar zij mogelijkerwijze eigen mensen op het oog heeft, moet iedereen ervoor vrezen in het vizier te lopen of achtervolgd te worden. Niemand kan bevroeden of de staat al dan niet van binnenuit ondermijnd wordt door vijanden zoals terroristen, fundamentalisten, maffiosi, sekten en nog andere groepen die heimelijk de eigen wetten boven die van de staat stellen en die er naar streven om de staat omver te werpen door de eigen wetten in de plaats te stellen van de gangbare. Wantrouwen tegenover de vijand maakt bewapening noodzakelijk en ook spionage maar wapenbezit en wapendracht veronderstelt vertrouwen binnen de eigen kring, waarbij dan onvermijdelijk de kwestie rijst waar de grens ligt tussen wat eigen is en wat vreemd is of vijandig.

Waar samenwerking het devies is terwijl tevens wantrouwen wordt vereist, wordt gevraagd dat er een geest tot stand komt welke in staat is om deze twee ogenschijnlijk elkaar tegenstrevende gesteldheden te

verenigen: samenwerking én wantrouwen. En de twee zijn kennelijk verenigbaar, namelijk in de realiteit van de concurrentie.

Concurrentie komt van het Latijnse voorzetsel 'con', dat 'samen' betekent en het werkwoord 'currere' dat wil zeggen 'lopen' of 'rennen'. 'Concurrere' is '*samen* rennen' maar dan *tegen* elkaar; het is competitie (van 'con' en 'petere' dat betekent 'begeren' of 'verlangen'): men streeft *samen* naar de overwinning die slechts één van allen ten deel kan vallen en derhalve streeft men alsnog *tegen* elkaar. Alle deelnemers hebben dezelfde vijand, namelijk het verlies, en die gemeenschappelijke vijand *verenigt* hen ondanks het feit dat ze elkaar *bestrijden.* Ze hebben ook allemaal hetzelfde doel, namelijk de winst, terwijl het tevens zo is dat de winst voor de ene het verlies betekent voor de ander. Maar door zich een abstracte vriend en vijand voor ogen te houden - respectievelijk de zege en het verlies - voltrekt de strijd zich alsnog als een gezamenlijk engagement.

Het dulden van spionage brengt een ongemak mee of een spanning welke verwant is met de spanning eigen aan de competitie; het is de ongemakkelijke geest van de concurrentie. Deze geest dankt zijn draaglijkheid aan een geestesgesteldheid die de sportiviteit wordt genoemd, welke de ethos is van de sport. Het woord 'sport' is verwant met het Latijnse werkwoord 'disportare' dat betekent 'zich verstrooien', 'zich vermaken', 'zich ontspannen' of 'spelen'. Het spel staat tegenover de ernst en op die manier krijgt de strijd van

de concurrentie of de competitie een speels karakter omdat de ernst ervan gerelativeerd wordt.

Terwijl een strijd in ernst fysiek wordt gevoerd op leven en dood, verkrijgt de competitie of de concurrentie een speels karakter doordat deze activiteit die zich afspeelt in de 'harde' werkelijkheid zich laat doordringen van de 'zachte' droom. Concurrenten bestrijden elkaar niet met dodelijke wapens maar met papieren geld, met dingen die hun waarde ontlenen aan hun schaarste, met schone dingen of met kennis waarmee zij kunnen pronken. Het winnaarschap vereist niet dat de vijand wordt gedood, hij wordt alleen vernederd, hij krijgt een plek in de pikorde die harde realiteit is maar tevens spel omdat zij op afspraken steunt. Hier wordt het brute geweld overstegen door de *mogelijkheid* van geweld, de dreiging, het recht, de handel, de economie. De ernst van de oorlog daarentegen ligt alleen maar in het verlengde van de economie en hij wordt vooralsnog door het spel van de economie vermeden.

De activiteit van de spionage vindt zijn oorsprong in het wantrouwen dat echter geduld wordt zoals de concurrentie wordt geduld of de competitie. Spionage bewerkstelligt tevens dat wie weten dat zij er het object van zijn, de spontaneïteit van hun handelwijze gaan inruilen voor acteerprestaties waarmee zij hun achtervolgers op het verkeerde been trachten te zetten terwijl zij anderzijds genoodzaakt worden een draaiboek te volgen dat van de hand van hun achtervolgers is omdat wie gade geslagen worden zich

onzichtbaar trachten te maken door te doen wat van hen wordt verlangd door wie hen controleren. De puzzel van de sociale interactie wordt ingewikkeld en mondt uiteindelijk uit in een fatale verwarring die pas middels bruut geweld kan worden beëindigd.

Op die manier is elke vrede uitstel van oorlog en kent elke cultuur of beschaving een opgang maar onvermijdelijk ook een ondergang. Spionage bespoedigt de ondergang omdat zij danig enerverend werkt en verstorend voor de normale interacties welke immers op vertrouwen stoelen. De spanning opgeroepen door het naast elkaar bestaan van noodzakelijk vertrouwen en onvermijdelijke achterdocht is gedoemd om op te lopen en te exploderen. Het installeren van spionage intern in een maatschappij is de inductie van sociale suïcide. Communistische regimes gaan eraan ten onder zoals de Sovjets onder Stalin en Roemenië onder Ceaușescu maar ook het zogenaamd vrije, op de kapitalistische economie gebaseerde maatschappijmodel wordt erdoor bedreigd ingevolge de onvermijdelijke monopolievorming met in haar zog allerlei vormen van dictatuur. Zij maken de religie die het vertrouwen propageert ('religie' betekent immers 'overgave') onwerkbaar maar ook de humanistische ethiek en met het verdwijnen van de ethiek, rest alleen nog de conditionering als regelaar van het gedrag, waardoor mensen volkomen manipuleerbaar worden en moeiteloos kunnen worden herleid tot de tentakels van een totalitair apparaat.

Als aldus het menselijke uit de mens gebannen wordt, blijft alleen een robot over die nog weinig verschil lijkt te vertonen met de computer: hij is dan programmeerbaar, inzetbaar en perfect vervangbaar en reproduceerbaar, persoonlijk waardeloos of gewoon in het niets verdwenen. Hier is dan zoals in de roman van Joseph Conrad het Hart der Duisternis, waarmee de wetteloze jungle wordt bedoeld, nadat het werd veroverd, tot ons eigen hart geworden dat aldus harteloos werd, want dat is de betekenis van wantrouwen. Drieëndertig jaar na de dood van Ceaușescu met zijn Securitate zijn de Roemenen nog altijd getraumatiseerd. Waar mensen zichzelf gereduceerd hebben tot elkaars spionnen omdat naast de pandemie van de camera's uiteindelijk ook de burgers zelf tot camera's werden herleid, is de onvoorstelbare realiteit van een hel bevolkt met demonen springlevend. Het oerwoud heeft zijn plaats afgestaan aan de beschaafde stad maar die beschaafde stad wordt op haar beurt geregeerd door de cultuur van de jungle.[562]

5. Bergoglio , de onfeilbare geschiedenisherschrijver

Spionage, inlichtingen, burenverraad of, anders gezegd, de zaak van het beheer van informatie en de productie van desinformatie vormen de kern van de oude en de nieuwe Securitate waarin de zich onfeilbaar noemende pausen een rol van formaat spelen en, zoals bekend inzake de verantwoordelijkheid van het

562 Tekst d.d. 30 januari 2023.

Vaticaan ten tijde van het Derde Rijk en vooral met betrekking tot haar onderdanigheid aan de omerta, kennen we ook vandaag nog de beproefde methode van krommenaas die onlangs nog het nieuws haalde naar aanleiding van de reclame die Kerk en Leven (het zogenaamde parochieblad) maakte voor de publicatie *Sodoma* van Frédérick Martel uit 2019. Uitgerekend vandaag haalt paus Franciscus opnieuw het nieuws met de krantenkop: "*"Blijf met je handen van Afrika!": Paus Franciscus waarschuwt voor hebzucht tijdens zijn bezoek aan Congo." En het VRT-nieuws stipuleert: "Na de onafhankelijkheid in 1960 werd de Kerk steeds meer een politieke en sociale stoorzender."*[563]

Of dat zo is, valt nog te bezien want een heel andere uitleg dringt zich op samen met de machtswissel in verband met de exploitatie van de bodemschatten die immers niet langer het monopolie is van westerse belanghebbenden, nu ook China daar sinds kort aan 'ontwikkelingshulp' is gaan doen en China kan niet bepaald een medestander van het westen heten in het licht van de nieuwe machtsverhoudingen ingevolge de actuele oorlog in Europa. Dat de kerk vroeger alles behalve een stoorzender was van de uitbuitende machten maar daarentegen de eerste medewerker, staat geheel buiten kijf.

Reeds in het tiende hoofdstuk van zijn publicatie *The Crime of the Congo*, waar hij enkele katholieke

563 https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/01/31/paus-franciscus-op-vredesbezoek-in-congo-maar-zullen-de-wapens/

getuigenissen laat aan bod komen, schrijft Arthur Conan Doyle dat de kerk in de zaak van de Congo nagelaten heeft haar stem te verheffen tegen de onmenselijke praktijken waarvan zij zonder twijfel moet van op de hoogte geweest zijn, precies zoals zij decennia later over de nazi's zweeg waar zij, zoals Dirk Verhofstadt aantoonde, de best geïnformeerde instelling ter wereld was over de genocide op de joden. Maar de kerk excelleerde niet alleen in het doodzwijgen van het kwaad.

The Crime of the Congo werd gepubliceerd in 1909 maar vele jaren later, na de dood van Leopold II en onder het bewind van de aartsbisschop van Elisabethville van 1932 tot 1958, leek zij met de onmenselijke praktijken van foltering en moord ten bate van de uitbuiting en het geldelijk gewin gewoon door te gaan. In *De Geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo* schrijft de Amerikaanse historicus Adam Hochschild:

"Tientallen jaren na Leopolds dood kwam er een merkwaardige legende tot stand in de Congo. Men geloofde dat de koning helemaal niet dood was maar in zijn voormalige kolonie was komen wonen. Hij had een gedaanteverwisseling ondergaan en was nu een Belgische geestelijke, Jean de Hemptinne, de politiek gezien invloedrijke en zeer uitgesproken katholieke aartsbisschop van Elisabethville. (De legende was duidelijk aangewakkerd door de grote witte baard en de rijzige gestalte van De Hemptinne, die beide van Leopoldiaanse afmetingen waren). De Hemptinne was

de reïncarnatie van Leopold, zei men, of misschien was hij de onwettige zoon van de koning en vervulde hij op cruciale momenten de rol van een schimmige figuur achter de schermen, die de politie bevel gaf het vuur te openen op stakende mijnwerkers in één beruchte episode, of een rechter opdroeg streng te zijn voor een aangeklaagde gevangene in een andere."[564]

Op het internet kan men nog de doodsbrief terugvinden van de geestelijke Jean Felix de Hemptinne,[565] in Wikipedia vermeld met alleen maar zijn tweede voornaam: *"Félix de Hemptinne (1876-1958), Benedictijn en apostolisch vicaris van* Katanga *(*Belgisch-Kongo*)"* die kennelijk een telg is uit het Gentse adellijke geslacht van onder meer vooraanstaande politici, medici en pedagogen (de stichters van de Sint-Lucasscholen) maar ook van industriëlen en textielbaronnen, onder meer medeoprichters van de Union Cotonnière of de UCO, met activiteiten in de Belgische kolonie.[566]

564 Adam Hochschild, *De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo*, Meulenhoff/Kritak 1998 (in een Nederlandse vertaling door Jan Willem Bos). (Oorspronkelijk: *King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror and Heroism in Colonial Africa*, Adam Hochschild 1998), p. 301.

565 https://www.delcampe.net/nl/verzamelingen/mededelingen/overlijden/gand-elisabethville-congo-jean-felix-de-hemptinne-eveque-de-mileve-vicaire-haut-katanga-1932-1958-doodsbrief-438745329.html

566 Tekst d.d. 1 februari 2023.

6. Achterdocht, roddel, karaktermoord, moord, volkerenmoord (Met enkele fragmenten uit "Verborgen massamoord"[567] over onder meer de Rwanda-genocide)

Ten tijde van het Derde Rijk maar ook reeds in de daaraan voorafgaande jaren sinds 1933 bestond in Vlaanderen het Vlaams Nationaal Verbond (VNV) onder de leiding van Staf De Clercq, dat in 1936 zestien zetels behaalde in de Kamer en dat aanleunde bij de Duitsers met het blad *Volk en Staat* dat vanwege het Duits Propagandaministerie (Promi) van de NSDAP een toelage ontving van 800 Reichsmark - toentertijd een bom geld dat door o.m. De Clercq werd opgehaald. In 1939 werd de subsidie zelfs vervijfvoudigd naar 4000 RM per maand. Dat bedrag liep op tot tenminste 40.800 RM. In totaal zou Volk en Staat tussen 1937 en 1939 meer dan 1.200.000 F Nazigeld ontvangen hebben.[568] Het VNV-jeugdblad *Deltakamp* kreeg sinds april 1937 maandelijks 100 RM van het Promi.[569] Extreem Duitsgezinde nationaal-socialisten verenigden zich in de NSVAP onder de toen 18-jarige August Segers, geruggensteund door de Nederlandse nazi Van Rappard. De geschiedenis is

567Abram de Swaan*, The Killing Compartments. On genocidal regimes and their perpetrators, 2014.* (Nederlandse vertaling: *Compartimenten van vernietiging. Over genocidale regimes en hun daders*, Prometheus, 2014), in de tekst afgekort als '*dS'*. Voor een synthese, zie: J.B., *Verborgen massamoord*, Serskamp 2017. Zie: 330786.pdf (bloggen.be)

568Maurice De Wilde, *De Nieuwe Orde*, De Nederlandsche Boekhandel, A'pen/A'dam (Tweede druk), 1982, pp. 9-12.

569Ib., p. 14.

complex maar vast staat dat de hier genoemde en nog andere Hitlergezinden onder het eigen volk gingen spioneren voor de Duitsers die hen financierden. Een van de meest schrijnende vormen van een dergelijk 'burenverraad' voltrok zich in het Roemenië van Ceaușescu maar de best bestudeerde geschiedenis van moordende achterdocht betreft de Rwandese volkerenmoord zoals ontleed door Abram de Swaan.

In zijn *Compartimentering en vernietiging* schrijft sociologieprofessor de Swaan[570]: *"De geleerden zijn vrijwel unaniem van mening - een zeldzaamheid in de menswetenschappen - dat niets in de persoonlijkheid van de daders hen méér dan anderen voorbestemt om hun wandaden te begaan (...): de daders zijn 'gewone zelfs "doodgewone" mensen'."* (*dS*, 26)

En dat is hier nu precies het punt: gewone mensen geven hun buren aan bij malafide bezetters, goed wetende dat die hen dan oppakken en vervolgens worden zij massaal omgebracht - ten tijde van het Derde Rijk ging het om zes miljoen mensen. Geen sadisten, helemaal geen criminelen maar gewone mensen, naaste buren, laten zich door enerzijds geld en anderzijds angst makkelijk reduceren tot handlangers van massamoordenaars en aldus moeten alle burgers voor hun medeburgers op hun hoede zijn.

De moordmachine begint pas goed te draaien van zodra men gaat beseffen dat men zichzelf het beste

570Abram de Swaan, *o.c.*, hoofdstuk 3. Zie: 330786.pdf (bloggen.be)

kan beveiligen door zich zo snel mogelijk bij de moordenaars te voegen. Men gaat kwaadspreken om zelf niet gedemoniseerd te worden want op karaktermoord volgt meestal ook moord. In Rwanda leidde dat tot een volkerenmoord met zo'n miljoen Tutsi-slachtoffers.

Uit Milgram's gehoorzaamheidsexperiment, opgezet vanuit de ontzetting voor de realiteit van het kwaad, blijkt dat twee derden van de mensen gehoorzamen zonder geweten, maar de Swaan benadrukt dat Milgram evenzeer bewees dat alle anderen óngehoorzaam zijn of zich dus verzetten. (*dS*, 31-32) Het al dan niet moorddadige gedrag blijkt tenslotte afhankelijk van omstandigheden zoals sociale druk en nabijheid van de bevelhebbers en van de slachtoffers. (*dS*, 33) In dezelfde lijn is het Stanford Gevangenisexperiment van Philip Zimbardo een open vraag gebleven, al lijkt het ook aan te tonen dat het impact van de situatie op ons gedrag groot is. (*dS*, 38-39) Edoch, situaties die van gewone burgers beulen maken, werden gecreëerd door genocidale regimes en de vraag luidt hoe die dan konden ontstaan: gaat het om een terugval in de barbarij of daarentegen om een gevolg van de moderniteit? De Swaan laat Michael Mann aan het woord: *"Moorddadige zuivering is modern omdat het de duistere kant van de democratie is."* (*dS*, 50) Met hun populisme scheppen politici verdeeldheid maar anderzijds blijken de moordpartijen in dictatoriale regimes onovertroffen. Ook komen dictaturen vaak uit democratieën voort. *"Er is iets aan*

de moderniteit dat dit bijzondere kwaad op een massale schaal los maakt." (*dS*, 46-53)

Hoe ontstaat polarisatie? *"Een genocidaal regime kiest een bepaalde volksgroep uit als voorwerp van massahaat"* gevolgd door een intensieve haatcampagne aansluitend op reeds bestaande meningen en gevoelens. (*dS*, 56-57) Maar het 'wij-zij'-denken *"gebeurt altijd in een dynamiek van concurrentie"*: emoties veronderstellen belangen en vergezellen ze, zegt Nico Frijda. En Freud had het over 'projectieve identificatie': **men loochent zijn gevoelens en men projecteert ze** (**middels 'geruchten'** - cf. D.L. Horowitz) **op de ander en aldus wordt het slachtoffer als dader afgeschilderd.** H.F. Stein spreekt over 'antagonistische symbiose': het vijandsbeeld versterkt de cohesie van de eigen groep. (*dS*, 57-59)

Volgens J. Huizinga kunnen de emoties van een volk zich in een bepaalde richting ontwikkelen. Norbert Elias toont aan hoe beschaving volgt uit historische processen gespreid over 500 jaar waarbij een terugval in barbarij mogelijk blijft, zoals in het nazisme en waarbij onderlinge afhankelijkheid voor eendracht zorgt. Het begint met verwantschap en nabijheid maar met de vorming van staten worden de groepen ('wij' en 'zij') groter. Identificatie en desidentificatie of dus polarisatie komt in de plaats van een nog grotere barbarij, namelijk die van de onwetendheid en de onverschilligheid. (*dS*, 73-75)

"De moderniteit heeft wellicht genocides gecombineerd met nieuwe ideologieën of met nieuwe technologieën, maar het fenomeen zelf is waarschijnlijk zo oud als de beschaving zelf". (*dS*, 82) De geschiedschrijvers in Oudheid en Middeleeuwen verhaalden met wellust over de massaslachtingen van onder meer de Kruisvaarders en de Mongolen, zij bezongen de heldendaden van de massamoordenaars en monumenten werden voor hen opgericht. De Azteken hadden geen verweer tegen het bloedbad dat de Spaanse veroveraars aanrichtten met miljoenen doden. In Afrika werden tien miljoen zwarten als slaven verkocht voor de Amerikaanse plantages maar dit gold als uitbuiting, niet als genocide, al was er ook (ongeremde en ongestrafte) genocide op 'minderwaardigen' door kolonialen (ver van huis!) zoals de Duitse Keizer in Namibië en Kenia, de Tsaar in Centraal-Azië en de Kaukasus en Leopold II in de Congo. Er waren boerenopstanden zoals in 1850-1864 in de Taiping-opstand in Zuid-China waar 20 miljoen doden vielen en de daarop volgende plunderingen zorgden voor hongersnood. *"Administratieve capaciteit, logistieke middelen, militaire technologie en propaganda hebben het potentieel van de staat voor het uitvoeren van genocidale campagnes enorm vergroot"* (*dS*, 83-88) ***"De staat is de grootste mensendoder in de moderne wereld maar zij wist de sporen van haar vernietiging samen met haar documenten uit. (…) De meeste slachtoffers (…) zijn ongewapende burgers"*** met als doelgroepen ras, etnie, geloof, nationaliteit, klasse of politieke overtuiging

ofwel werd lukraak terreur gezaaid. (*dS*, 89-92) Staan we even stil bij de exemplarische Rwandese genocide.

De massavernietiging van Tutsi's (T) (aristocraten) en verdachte Hutu's (H) (boeren) door de Hutu-Power-beweging in Rwanda in het voorjaar van 1994 (voorafgegaan door wederzijdse slachtingen in 1959 [door H op T] en in 1962 [door T op H]) gebeurde met machetes maar bleek zorgvuldig voorbereid. De VN onttrok zich aan haar beschermingsplicht. H en T werden door de kolonisten bestempeld als verschillende rassen - een puur verzinsel. (*dS*, 93-100) *"(...) de fanatiekste voorstanders van een erfelijk onderscheid tussen T en H waren geobsedeerd door* ***de mogelijkheid dat T zich als H konden voordoen*** *om zo verwarring en verdeeldheid te zaaien"* (*dS*, 100) - de referenties zijn identiteitskaarten... waarmee mogelijkerwijze geknoeid werd en er zijn ook veel gemengde huwelijken. *"Toch doodden de Hutu-Power-moordcommando's talloze Rwandezen puur op verdenking van Tutsi-herkomst of connecties, of enkel vanwege veronderstelde loyauteit aan Tutsi's."* (*dS*, 100) Uiterlijke kenmerken zoals lichaamslengte hebben aanvankelijk niets met ras te maken, wel met rijkdom, met al dan niet doorvoed zijn. Op gelijkaardige wijze werd foutief een onderscheid verondersteld tussen Khmer en Vietnamezen en tussen zuivere Ariërs en andere Duitsers.

In Rwanda leidde de strijd tussen vermeend andere rassen in 1994 tot een genocide met tot een miljoen Tutsi-slachtoffers. H mogen geen medelijden hebben

met T die 'kakkerlakken' worden genoemd - zij vertegenwoordigen het absolute kwaad en haat wordt emotieloze vernietigingsdrang (desidentificatie); H moeten andere H als broeders beschouwen (identificatie) - deze berichten worden onophoudelijk via de radio onder de H verspreid. Een radicalisering van deze aldus reeds bestaande gevoelens leidde uiteindelijk tot de genocide van 1994 met als startsein de dood van de Rwandese president Habyarimana na de aanslag op het vliegtuig waarop ook de Burundese president zat. De T van het Rwandees Patriottisch Front (RPF) werden geholpen door de Fransen die vruchteloos probeerden het moorden te voorkomen. De T vielen Oost-Congo binnen en Mobutu werd er vervangen door Kabila, waarna burgertwisten 20 jaar lang miljoenen slachtoffers maakten terwijl de wereld toekeek. *"De doelbevolking van een genocidale haatcampagne hoeft niet een 'reële' dreiging te vormen: dat was niet zo in het geval van de joden in Duitsland; de Koelakken in de Sovjet-Unie hadden onteigend kunnen worden in plaats van uitgeroeid; en het is moeilijk voor te stellen dat de slachtoffers van de Culturele Revolutie in China een bedreiging waren voor het Chinese communistische regime. In dit opzicht wordt de betrekkelijke autonomie van de collectieve fantasie nog eens bevestigd, vooral als die aangewakkerd wordt door de propaganda van het regime"*. (*dS*, 100) Binnenlandse instabiliteit, onzekere internationale relaties, economische recessie, tekort aan landbouwgrond, bevolkingsexplosie en navenante concurrentie maakten de toestand explosief. **De**

moordenaars werden door de overheid heimelijk gesteund maar de polarisatie was allang voorbereid. *"Velen werden gedwongen mee te doen om niet vermoord te worden."* (*dS*, 111) (Het was dus mee moorden met de medestanders of door hen vermoord worden.) Er waren 100.000 tot 200.000 daders, de moordpartijen gebeurden in *"een sfeer van afschuw en opwinding maar ook van een wreedaardig carnaval."* (*dS*, 114) ***"Alles was erop gericht de kring van medeplichtigen uit te breiden"*** (*dS*, 114) *"De doelstellingen van het genocidale regime: een schoolvoorbeeld van collectieve regressie in dienst van het regime"* (*dS*, 115) *"De Rwandese genocide was een geval van autodestructieve destructie, omdat de genocidairs druk waren met het uitmoorden van ongewapende en ongeorganiseerde Tutsi's, maar nauwelijks verzet boden aan het zwaar bewapende en goed georganiseerde RPF dat naar Kigali optrok: 'Wij waren geen partij voor voor de RPF soldaten. Wij vochten alleen tegen mensen die we wel aankonden'"* (*dS*, 115) Het was *"een delirium van vernietiging [aangemoedigd via de radio] in het aanzicht van de militaire nederlaag"*. (*dS*, 115) En de Rwandese genocide is in dit opzicht niet uniek. *"De moordenaars creëerden gezamenlijk een mobiel, tijdelijk moordcompartiment waarin alles geoorloofd was, waar morele geboden niet meer golden, en waarin zij elkaar opzweepten tot een razernij die ze tot doden dreef, tot de moord die hun razernij nog weer verder opstookte. Aan het eind van de dag gingen de moordenaars naar huis en hielden zich bezig met de*

dingen van alledag. De volgende dag konden ze evengoed weer meegaan in de koortsige opwinding van de moordbende. (...) Hierin lijken ze op sportfans die, gezamenlijk en tamelijk onschuldig, een sfeer van extase en overgave creëren. (...) Ze opereerden (...) binnen een compartiment van woeste wreedheid dat zij zelf hadden opgetrokken op instigatie en onder dwang van het heersende regime". (*dS*, 117)[571] [572]

7. Een voorloper van het Buurtinformatienetwerk: de burgerinformanten van de Stasi in de DDR

Bij onze Noorderburen bestaat het 'burgernet' al langer en onder de kop *Veiligheid* schrijft Joost van der Wegen in Vrij Nederland over burgernet: *"'Burgernet?' Rechtspsycholoog Peter van Koppen heeft er nog nooit van gehoord. Maar als hij op verzoek enkele rapporten doorneemt, wordt hem snel duidelijk waar het om gaat. De hoogleraar: 'Dit is weer zo'n project dat op twee gedachten hinkt: mensen zich veiliger laten voelen, wat het project niet doet. En boeven vangen, wat het project in beperkte mate doet.'"*[573]

Wat burgernetwerken wél blijken te doen, is het leven van medeburgers vernietigen. Vooral uit vijandige regimes zijn ons de tactieken bekend. Voor de hereniging van Duitsland na de val van de muur in 1989 was het land opgedeeld in (het ons vijandige communistische) Oost-Duitsland (DDR) en West-Duitsland. Aan de

571 Voor de integrale tekst, zie: 330786.pdf (bloggen.be)
572 Tekst d.d. 3 februari 2023.
573 https://www.vn.nl/samen-met-de-politie/

Staatsveiligheid *(Ministerium für Staatssicherheit of Stasi)* van de DDR werkten 1 op de 50 inwoners mee (91.000 voltijdse medewerkers en 200.000 *Inoffizielle Mitarbeiter* of burgerinformanten wiens voornaamste taak het was om politieke tegenstanders het leven zuur te maken (*Zersetsung*) middels loense tactieken.[574] In Wikipedia leest men hier over het volgende:

"Tegen personen werden tactieken gebruikt als het verspreiden van valse geruchten, chantage en het organiseren van mislukkingen in het beroeps- en privé-leven. In oppositionele groepen werd getracht tweedracht te zaaien via infiltratie en door het stimuleren van onderlinge rivaliteit. De mensenrechtengroep Initiative für Frieden un Menschenrechte *die aan de basis stond van de oppositiepartij* Verbond 90 (Bündnis 90) *bleek voor de helft uit Stasi-medewerkers te bestaan."*[575]

Na de val van de muur werden de kantoren van de Stasi bestormd en toen bleek *"dat vrienden, collega's, partners en familieleden regelmatig aan de Stasi rapporteerden."* Ook kwam aan het licht dat de Stasi heimelijk terroristen steunde zoals de *Rote Armee Fraktion* of de *Baader-Meinhofgroep*.[576] [577]

574 https://nl.wikipedia.org/wiki/Stasi
575 https://nl.wikipedia.org/wiki/Stasi#Invloed
576 Ib.
577 Tekst d.d. 5 februari 2023.

8. Andere voorlopers van het Buurtinformatienetwerk: de Gestapo, de KGB en de RKK

Over de *Geheime Staatspolizei* die werd opgericht in het Duitsland van 1933 leest men: "*Alhoewel de Gestapo geen grote eenheid was, had het een uitgebreid netwerk van informanten die massaal overgingen tot het verklikken van iedere mogelijke vijand van het Hitler-regime. Ontegensprekelijk kwamen personen zonder enige blaam of schuld aan hoogverraad met deze terreurtactiek in de vele concentratiekampen."*[578]

In de Sovjet-Unie was er de KGB, *"(...) belast met spionage, het ontfutselen van geheime informatie uit niet-communistische landen (met name de VS), de liquidatie van niet-communistische personen (...) en het uitbannen van anticommunistische elementen. (...)"*[579] Zij voerde *"een ware staatsterreur tegen dissidente schrijvers, intellectuelen, geleerden en andersdenkenden (waaronder joodse, katholieke en orthodoxe religieuzen) en anti-stalinistische marxisten".*[580] Alles was goed om hen *"het leven zuur te maken, te achtervolgen, te vermoorden of thuis binnen te vallen voor een 'onderzoek' naar staatsgevaarlijke activiteiten. Wie (....) weigerde zich te conformeren (...) kon opgesloten worden in een*

578 *https://nl.wikipedia.org/wiki/Gestapo*
579 https://nl.wikipedia.org/wiki/KGB_(Sovjet-Unie)#Geschiedenis
580 Ib.

psychiatrische kliniek."[581] "(...) *"Zes afdelingen* (van het tweede hoofddirectoraat) *waren belast met het corrumperen van Westerse diplomaten."*[582] Een ander directoraat *"(...) was verantwoordelijk voor het ontwikkelen van wapens, chemicaliën, en vergiften die tegen politieke opponenten werden ingezet."*[583] In de surveillance *"(...) werden agenten opgeleid in het schaduwen van personen."*[584] Bekende KGB-ers zijn Vladimir Poetin, oud-president Joeri Andropov en de vermoorde KGB-er en dissident Aleksandr Litvinenko.[585]

Edoch, qua spionage spant De RKK de kroon daar *alle* leden van deze machtsgroep informanten zijn en daar deze informanten bovendien *zichzelf* moeten verraden, namelijk in het sacrament van de biecht. De burgemeester, de pastoor en de huisdokter samen beschikken over alle mogelijke en onmogelijke informatie van alle leden (dopelingen) van de Kerk van Rome. Er wordt zelfs gegarandeerd dat de macht van de kerk groter zal zijn dan die van de staat, daar de kennis en derhalve de macht van de pastoor deze van de rechter zal overtreffen krachtens de zogenaamde paasplicht.[586] [587]

---

581 Ib.
582 Ib.
583 Ib.
584 Ib.
585 Ib.
586 Tekst d.d. 6 februari 2023.
587 https://nl.wikipedia.org/wiki/Biecht#Paasplicht

9. De Securitate vandaag in België: doceren onder toezicht van de staatsveiligheid

Dat de realiteit de stoutste fantasie overtreft en wel in niet geringe mate, blijkt vandaag andermaal: het lesmateriaal van professor in de klinische psychologie, Mattias Desmet, wordt door de Belgische staat in beslag genomen, verboden, in feite verbrand, en de hoogleraar staat nu tijdens het lesgeven onder toezicht van de staatsveiligheid, die erover waakt dat hij tijdens het doceren 'wetenschappelijk' blijft![588] Blijkbaar zit er in de staatsveiligheid een persoon die de klinische psychologie beter kent dan professor Desmet zelf en die eigenlijk allang in diens plaats les had moeten geven, alleen weten wij niet wie dat dan wel mag zijn. Wij vermoeden dat het gaat om een afgevaardigde van een hogere macht![589]

Maarten Boudry schreef onlangs een boek, getiteld: “Waarom de wereld niet naar de knoppen gaat”, een titel die klinkt zoals een roman van Dimitri Verhulst, nog zo'n held. Men kan er 16 bladzijden van lezen in het inkijkexemplaar op de reclames. Hij stelt daar onomwonden waar hij achter staat: het kapitalisme! Het kapitalisme heeft volgens hem ervoor gezorgd dat er geen honger meer is, geen ziektes meer (dankzij de vaccinaties) en ook quasi geen milieuprobleem. Ge moet maar durven! Zijn 'redeneringen' klinken zoals

588 https://www.hln.be/binnenland/mijn-boek-wordt-verboden-omstreden-prof-ugent-mag-niet-langer-alleen-zijn-eigen-vak-geven-br~a1427d76/

589 Tekst d.d. 6 februari 2023.

die van Berlusconi, die beweert dat er geen armoede is in Italië: kijk maar naar de restaurants in Rome, zegt die: ze zitten vol! Jazeker, alle straten zijn volgebouwd met kastelen, maar de huizen van de mensen die er geen hebben, zijn vanzelfsprekend onzichtbaar. Door de geldgod op de troon gezet, liegt deze 'filosoof' tegen de sterren op een heel boek vol. Het erge is: men kan er niets tegen beginnen want zij hebben het monopolie over het spreekrecht, aan al hun tegensprekers wordt elk mogelijk podium ontnomen en ontzegd. Het is allemaal legaal wat ze doen, wat wil zeggen dat zij de politiemacht aan hun kant hebben en dat zij dus voortdurend dreigen met geweld tegenover wie hen een strobreed in de weg zouden kunnen leggen. Een politiestaat, geen democratie.

De eeuwige duisternis van de 'verlichte geesten'

Dezer dagen kon iedereen lezen in het nieuws dat astronomen (ja, degenen die foto's nemen van een schijfje salami die ze dan aan de lichtgelovige massa slijten als telescopische beelden van het heelal!) - astronomen van godbetert de University of Utah - plannen maken om raketten af te schieten op de maan.

Ze beelden zich in dat het opgewaaide maanstof op de juiste hoogte en in de juiste densiteit een scherm zal vormen dat het zonlicht zal dimmen en zo de klimaatopwarming zal temperen om aldus de aarde weer op de gewenste temperatuur te brengen. Op de koop toe zouden naar het eigen zeggen van deze 'geleerden' de zandkorrels van de maan exact de vereiste grootte hebben voor de job.

Het probleem is hier kennelijk dat van zodra de 'verlichte massamens' het woord 'universiteit' hoort weerklinken, hij warempel dubbel plooit voor een alwetendheid en een onfeilbaarheid die niet langer toebehoort aan pausen maar die voortaan het monopolie blijkt van volgelingen van de ellendeling die luistert naar de naam van Auguste Comte met zijn 'religie van de mensheid' waarvoor hij toentertijd zelfs een eigen kalender bedacht met een nieuwe tijdrekening - op de kalender werden de heiligen van weleer vervangen door geleerden waartoe hij

onmiskenbaar ook zichzelf gerekend heeft. De volstrekt kritiekloze houding tegenover de volgelingen van de genoemde positivist met in zijn zog het hele santenkraam van de 'Verlichting' is op zijn zachtst gezegd bijzonder alarmerend.

Maar die waanzin wordt pas bijzonder moeilijk te bestrijden in combinatie met een tweede. Utah immers is een staat is die geïnspireerd wordt door een sekte met momenteel wereldwijd zo'n 16,8 miljoen aanhangers en waarvan het geloof werd gefabriceerd door ene Joseph Smith (1805-1844). Deze 'profeet' beweerde dat hij visioenen kreeg waarin God en Jezus Christus aan hem verschenen alsook apostelen en engelen, met specifieke boodschappen omtrent het lot der mensheid en wat ons zou te doen staan. Joseph Smith zou zelf ook vrijmetselaar geweest zijn.

De godsdienstvrijheid beschermt weliswaar het recht op elk zijn eigen waanzin maar als waanzinnigen er gewag van maken om raketten af te schieten op de maan in de bizarre overtuiging als redders van de mensheid op te treden terwijl zodoende de blauwe planeet die immers ook door 'ongelovigen' wordt bewoond (en dat zijn er dan amper 16,8 miljoen minder dan 8 miljard) voor eeuwig zal gehuld worden in duisternis en in onvruchtbaarheid, zou het uitblijven van actie eigenlijk niet langer als een redelijk te verantwoorden optie mogen worden beschouwd.[590]

590 Tekst d.d. 10 februari 2023.

'Gaat en vermenigvuldigt u!'

Nu de demografie weer aan de orde is, moet worden herhaald dat sommige voorstanders van een wereldwijd opgelegde geboortebeperking wel heel hardhorend zijn daar zij die politici blijven ondersteunen die de hypocriete houding aanhangen waarbij de schuld voor de bevolkingsexplosie bij hongerige Afrikanen wordt gelegd en bij Indiase paria's die, geconfronteerd met armoede in hun oude dagen, geen andere keuze hebben dan zoveel mogelijk kinderen te kopen. Bovendien en vooral zijn het allerminst deze armen die het probleem van de overbevolking veroorzaken omdat dit in wezen een probleem is van verbruik en afval, ook wel 'ecologische voetafdruk' genoemd: indien het verbruik en de afvalproductie van de rijke minderheid werden beperkt tot moreel aanvaardbare proporties, dan kon de aarde zonder twijfel nog tien keer meer mensen herbergen dan vandaag het geval is. Het devies 'Gaat en vermenigvuldigt u!' slaat immers niet op mensen zonder meer doch op mensen die er naar streven om op een ethisch verantwoorde manier te leven.[591]

591 Tekst d.d. 10 februari 2023.

De stok en de hond

Wanneer Ben Weyts (en dan nog op Tv) verontwaardigd uitroept dat hij toch niet met een Toyota Corolla kan rijden, dan lacht men eens en dan wordt hem dat vergeven omdat Weyts nu eenmaal minister is en zodoende behoort tot de geprivilegieerden: *Quod licet Iovis, non licet bovis*. Om dezelfde reden kan oud-minister Herman De Croo (eveneens op de buis) zeggen dat wij Belgen in de Congo toch ook veel goeds gedaan hebben en in het zog van deze hoogwaardigheidsbeklederstreven parlementairen dan naar een eervol slotakkoord voor de Congocommissie terwijl sinds het boek van Ludo De Witte en de onthullingen omtrent de activiteiten van de CIA ter zake iedereen weet dat Lumumba werd vermoord met het medeweten, de goedkeuring en de actieve hulp van de westerse beleidsmakers. Na de ontdekking van een massagraf van kinderen in een door katholieken beheerd internaat komt de paus ermee weg zijn excuses aan te bieden. Na gedurende verschillende jaren te zijn aangewend en bij meer dan tienduizend kinderen focomelie te hebben veroorzaakt, werd in 1961 het door Chemie Grünenthal geproduceerde Thalidomide (hier het best bekend als Softenon) van de markt gehaald en de firma vond het zelfs niet nodig zich te verontschuldigen totdat het middel achtentwintig jaar later ook werkzaam bleek voor de bestrijding van hiv-complicaties en het

opnieuw geproduceerd moest kunnen worden. De Arabische prinsen snijden een journalist in stukjes en spoelen de restanten gewoon door om vervolgens weer op het wereldtoneel te verschijnen alsof er geen vuiltje aan de lucht is: zij organiseren lustig voetbaltornooien en wielerwedstrijden en geen haan die ernaar kraait. Koning Charles van Engeland laat een voorbijganger oppakken en straffen nadat die in het openbaar heeft uitgeroepen wat iedereen al wist: dat de rijkdom van de Britse kroon te danken is aan slavernij. En zo kan men nog uren doorgaan.

Feit is dat er gemeten wordt met twee maten en twee gewichten want wanneer een man die tegen de stroom in vaart door voor de democratie catastrofale misdaden die in de lijn liggen van de hier boven beschreven feiten, in een dure talkshow inderhaast iets heeft gezegd dat misschien niet helemaal klopt, halen de criminelen van zo-even onmiddellijk de stok boven om de hond die hen ontmaskerd heeft te slaan. En de massa applaudisseert want men wil altijd bloed zien, het zien van bloed werkt kennelijk verheugend.

Dat hier allerminst sprake is van desinformatie, is zo klaar als een klontje. Iedereen en bij uitstek een professor moet zijn bronnen raadplegen maar iedereen weet ook dat de perfectie niet van deze wereld is en dan vooral ook niet wanneer bedrog en listen in het spel zijn. Want wat is er gebeurd? Mattias Desmet zou met eigen ogen een open hartoperatie onder hypnose hebben zien plaatsgrijpen.

Er zijn een aantal zaken die wij allemaal kritiekloos slikken en onder die zaken bevinden zich de nieuwsberichten. Niemand zal het een ander ooit kwalijk nemen dat hij dat doet, integendeel: "Het is in het nieuws geweest!" klinkt als een bewijs. Edoch, enkele jaren geleden hebben narren met programma's op de staatszenders verklaard dat zij gedurende jaren en louter voor de lol, tientallen nepnieuwsberichten de wereld hebben ingestuurd, louter verzinselen: sensatie stuwt de kijkcijfers de hoogte in en zo ook de winsten. Het gaat om aankondigingen die verzonnen zijn maar die nog net niet helemaal onmogelijk klinken, zoals het bericht dat open hartoperaties nu met succes worden gedaan zonder een andere verdoving dan deze middels hypnose.

Wie nu geïnformeerd willen zijn, volgen het nieuws van de dag waarvan de waarheidswaarde niet wordt in vraag gesteld omdat men zich terecht vertrouwt op de journalisten: men mag veronderstellen dat het nieuws de filter van de kritiek al gepasseerd is. Het nieuwsbericht wordt beschouwd als even betrouwbaar als de eigen kritische waarneming. Maar na verloop van enkele jaren blijkt het vaker zo te zijn dat wel het bericht nog werd onthouden als zijnde waar terwijl de bron in vergetelheid is geraakt.

Uiteraard zijn er nog andere mogelijke oorzaken voor de besproken vergissing maar de zaak is dat vergissingen menselijk zijn en dat ze met gulheid worden vergeven aan vrienden en met gramschap worden aangewend om zich van zijn vijanden te

ontdoen. Of zijn zij dan geen vijanden van de totalitaire staat die haar slinkse handelwijzen op een voortreffelijk wetenschappelijke manier onthullen?[592]

592 Tekst d.d. 13 februari 2023.

Een verboden geschrift onder de loep: Mattias Desmet en De psychologie van totalitarisme

1. Inleiding

Het gaat om een boek en zijn auteur over welke dezer dagen veel te doen is omwille van een controverse: een kennelijk wereldomspannend regime legt naar eigen zeggen uit veiligheidsoverwegingen in het kader van een acuut volksgezondheidsprobleem aan de bevolking inderhaast nieuwe geïmproviseerde, om de haverklap veranderende en uiteindelijk weinig effectieve regels op terwijl kritische stemmen met onder meer Mattias Desmet de maatregelen interpreteren als onredelijk en illegaal omdat veiligheid als drogreden zou worden aangewend, als voorwendsel met het oog op het vestigen van een totalitair regime.

De ontstaansgeschiedenis van de totalitaire staat werd welhaast een eeuw geleden al bijzonder grondig geanalyseerd door de joodse filosofe Hannah Arendt die haar bevindingen daaromtrent publiceerde als (het derde deel van) *The Origins of Totalitarianism* in 1951. Dat gebeurde naar aanleiding van de geschiedenis rond enerzijds het Derde Rijk en anderzijds het regime onder de Sovjetleider Jozef Stalin.[593] Mattias Desmet

593 Voor onze synthese, zie: *Hannah Arendt over totalitarisme*, in: *Het grote interview met Omsk Van Togenbirger en andere teksten*

lijkt het laken een beetje naar zich toe te trekken door te vertellen zich op 4 november 2017 te hebben afgevraagd waarom het totalitarisme ontstond in de eerste helft van de twintigste eeuw en waarin het verschil bestaat met de dictaturen: het is de verdienste van Hannah Arendt zich deze twee vragen expliciet te hebben gesteld, intussen bijna een eeuw geleden. Desmet heeft het dan wel over psychologische wortels van het totalitarisme zoals het vandaag zou verschijnen waar hij zegt aangevoeld te hebben hoe onder de invloed van de terreuraanslagen en de klimaatcrisis de overheid het privéleven begon te ontnemen aan de burger die nog slechts een dystopie te verwachten heeft van een wereld geleid door bureaucraten en technocraten.

Reeds in 2005 hebben Arendts vertalers in hun inleiding[594] haar werk samengevat als handelend over de oorsprong van de totalitaire staat die de feiten verwisselt met de fictie en die alle vrijheid en zin vernietigt: terwijl de tiran terreur zaait vanuit willekeur, acht de totalitaire heerser zich een dienaar van de (wrede) natuur en van de geschiedenis. De terreur (in de vorm van de volledige overheersing van iedereen, altijd en overal) is haar eigen doel geworden;

over de totalitaire wereld, pp. 72v. Zie voor de integrale tekst op het internet als PDF: 93208117591.pdf (bloggen.be)

594 Hannah Arendt, *Totalitarisme*, Boom, Amsterdam, vijfde oplage 2021 (eerste druk 2014), in het Nederlands vertaald door Remi Peeters en Dirk De Schutter. Oorspronkelijk: *Totalitarianisme, deel III*, alsook (in een appendix) een gedeeltelijk samengevat negende hoofdstuk uit deel II, getiteld: *The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man*.

ze minacht de waarheid en reduceert het eigen volk tot massa. Het regime verbergt zich, dicteert de staat en liquideert zijn vijanden. Arendts vertalers illustreren de actualiteit van het thema met verwijzingen naar de almachtswaan ingevolge wetenschap en techniek die zich bijvoorbeeld toont in de verregaande medicalisering die slechts afhankelijk maakt en die luttele jaren later toeslaat met het gebeuren van de pandemie. De democratie wordt bedreigd door een bureaucratie waarin niemand verantwoordelijkheid draagt en zo ontstaat het kwaad als banaliteit. Eveneens actueel: in haar woord vooraf bij de eerste uitgave profeteert de filosofe dat twee wereldoorlogen geen vrede brachten doch het voorgevoel dat een derde wereldoorlog dreigt.

Arendt omschreef de kenmerken (van de opkomst) van het totalitarisme en in zijn boek meent Mattias Desmet - nota bene professor in de Klinische Psychologie aan de Universiteit Gent - aan te tonen dat al deze kenmerken opduiken ter gelegenheid van de politieke constructies welke opgezet worden - naar verluidt met het oog op de beheersing van de aan de gang zijnde pandemie.

In twee woorden vestigt zich een totalitair regime via een welbepaalde en ondertussen beproefde weg waarbij om te beginnen het weefsel dat een volk samenhoudt, vernietigd wordt door de mensen te 'atomiseren', af te zonderen, eenzaam en hulpeloos te maken en volledig afhankelijk van vadertje staat en wel door middel van het induceren van gevoelens van

angst en onveiligheid. Om die angst te boven te komen, worden maatregelen genomen die in wezen de vrijheid van de burgers beperken terwijl zij uiteraard tegelijk de speelruimte van de heersers uitbreiden tot dictatoriale proporties.

Het heersende regime dat nu wereldomvattend blijkt, met name als de Wereldgezondheidsorganisatie die nu volgens zekere critici in feite wordt gemanipuleerd door een verkapte wereldregering met totalitaire trekken, probeert haar machtsuitoefening te rechtvaardigen middels een veiligheidsargument - (wereld)volksgezondheid - maar het met geweld afdwingen van haar nieuwe en vaak absurde wetten verraadt uiteraard de onzuiverheid van de door haar voorgewende motieven. Terwijl het zich loens verbergende en tegelijk steeds meer macht uitoefenende regime ermee schermt dat een onbehandelde pandemie het voortbestaan van de mensheid of althans het leven van miljoenen mensen zou bedreigen, wekt haar werkwijze argwaan bij wakkere burgers die niet zozeer in de pandemie een bedreiging zien maar wel in de opgedrongen 'bestrijding' ervan.

Interessant is Desmets verwijzing naar de (ook in zijn doctoraat behandelde) vervalsingen in het wetenschappelijk onderzoek die een crisis veroorzaakten in 2005: tot vijfentachtig percent van de besluitvorming blijkt fout; de onderzoeksresultaten blijken ficties. Arendt verbindt dit met de grondstroom van het totalitarisme: het blinde geloof in cijfers die

niet stroken met de feiten, de minachting voor de waarheid vanuit het enge wereldbeeld van de Verlichting. En uiteraard jaagt de professor met deze stellingname de vertegenwoordigers van het heersende paradigma tegen zich in het harnas.

In de eerste bladzijden worden wij zelfs geconfronteerd met een ietwat rancuneuze homofobe uitlating welke nog slechts kan gedijen in middens van gestagneerde katholieken.[595] Wij hopen dat wij ons vergissen wanneer wij menen te bespeuren dat het oeuvre van Desmet godbetert een zekere heimwee uitwasemt naar de kerk van weleer maar voor een terugkeer naar het tijdperk van huichelarij, bedrog met waanzinnige verzinsels en sociale ongelijkheid waarbij de vos, terwijl hij zijn wijnkelder etaleert, de passie preekt voor een onder de duim gehouden, hongerig volk in lompen, bedanken wij feestelijk: een specifieke vorm van totalitarisme triomfeert nergens zo meedogenloos als in de theocratie op welker leest ook het geloof van de Verlichting is geschoeid die nu in navolging van de kerk fataal alle krediet verspeelt. Er zal inderdaad een totaal nieuw paradigma moeten verzonnen worden.

Desmet vertelt de historie van de pandemie als een realisatie van het onvoorstelbare en hij haalt er Orwell

595Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), pp. 7-8: *"Terroristen, klimaatveranderingen, heteroseksuele mannen en later ook virussen waren te gevaarlijk om met ouderwetse middelen aan te pakken."*

bij om de virologen te vergelijken met de varkens uit zijn *Animal farm: "En net als de varkens van Orwell veranderden ze 's nachts soms ongemerkt de regels".*[596] En wat verderop: *"Daar willen de varkens naartoe: ons herleiden tot een QR-code in een groot technocratisch-medisch experiment".*[597] Angstwekkende objecten vereisen controle en controle brengt nog meer angst: een vicieuze cirkel die uitmondt in de vernietiging van de menselijke integriteit. Zoals gezegd ziet Desmet de oorzaak in het reductionistische mens- en wereldbeeld van de Verlichting dat hij zal bespreken in zijn boek omdat het de voedingsbodem is voor massavorming en totalitarisme. Het onderwerp wordt nu genuanceerd: *"De focus (...) ligt niet zozeer op wat men gewoonlijk met totalitarisme associeert - concentratiekampen, indoctrinatie, propaganda, enzovoort - maar wel op het ruimere cultuurhistorische proces."*[598] Desmet belooft soelaas in een nieuw mens- en wereldbeeld (!) met een herwaardering voor het spreken van waarheid... [599]

2. Wanneer wetenschap verwordt tot ideologie

Het geloof wordt ingeruild voor het vertrouwen in het eigen verstand, in de Rede, die voor iedereen eender is en daarom is wetenschap in wezen openheid van geest. Het universum lijkt geschreven in de taal van de

596 *O.c.*, p. 13.
597 *O.c.*, p. 14.
598 *O.c.*, p. 16.
599 Tekst d.d. 18 februari 2023.

wiskunde omdat het met wiskunde wordt gemeten. Denken en waarheidsspreken vereisen de moed om het heersende discours achter zich te laten: de waarheid spreken is noodzakelijk maar tegelijk gevaarlijk. Twijfel en onzekerheid zijn voorwaarden voor het denken. Er zijn geen feiten los van het waarnemend subject en de waarneming verandert de observatie. Feiten kunnen niet objectief zijn, kwaliteiten kunnen niet gekwantificeerd worden zonder hun inhoud te verliezen. Wetenschap is daarom geen zaak van objectief meten maar wel van inlevingsvermogen, empathie, identificatie, mee-resoneren met wat men onderzoekt.

Het logisch-mathematische weten krijgt slechts kennis van een zeer beperkt deel van de realiteit, de essentie ontsnapt daaraan. Wie vasthouden aan de meetbaarheid van alles, vervallen in de ideologie van het micro-reductionisme, het mechanistisch materialisme. Wetenschap verwordt dan tot machtsmiddel, zoals blijkt uit de replicatiecrisis in 2005: onderzoeksresultaten worden (in 72 pct. van de gevallen) verdraaid, zij blijken onstabiel en onbetrouwbaar; wetenschappelijke kennis is vaak nietszeggend en waardeloos, omdat kwaliteiten niet in droge cijfers kunnen worden uitgedrukt. Cijfers lijken exact maar zijn zonder inhoud. In de economie mislukte replicatie in 50 pct. van de gevallen, bij kankeronderzoek was dat 60 pct., in biomedisch onderzoek 85 pct. en gerenommeerde statistici schrijven artikels met titels zoals: *“Waarom het*

merendeel van de gepubliceerde onderzoeksresultaten fout zijn."[600] Feiten zijn niet in cijfers te wringen.

Specifiek met betrekking tot de pandemie geldt nu dat de PCR-test multi-interpreteerbaar is en wisselvallige resultaten geeft. *"Door het onmeetbare toch te proberen meten, wordt meten een vorm van pseudo-objectiviteit. (...) Het onderzochte object verdwijnt achter een scherm van cijfers"*[601] De anonimiteit die nodig is voor de objectiviteit bij de beoordeling van onderzoek blijkt in de praktijk vaak onbestaande zodat de waarde van wetenschappelijk onderzoek vooreerst afhangt van het morele gehalte van de expert. Onderzoekers zijn zich vaak niet eens bewust van deze beperkingen en ten onrechte heeft de massa een blind vertrouwen in de wetenschap. *"Het is op dit niveau dat Hannah Arendt het ideale subject van de totalitaire staat situeert: het subject dat het verschil niet meer kent tussen (pseudo)wetenschappelijke fictie en realiteit."*[602] [603]

3. wetenschap en haar aanwending

Het hoger behandelde eerste hoofdstuk in het boek van Mattias Desmet luistert uiteraard naar de spreuk: *"Niets nieuws onder de zon"*. Een uitgebreide, meer

600Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), p. 31.
601*O.c.,* p. 34.
602*O.c.,* p. 37.
603 Tekst d.d. 18 februari 2023.

gedetailleerde kritiek op het materialisme vindt men bij een groot aantal auteurs die wat uitvoeriger behandeld werden in *Trans-atheïsme*[604], een publicatie uit 2003 (gebaseerd op een verhandeling uit 1994). De 'spirituele' benadering van de wetenschap en meer bepaald (van de vooral Kopenhagense interpretatie) van de kwantummechanica werd in het Nederlandse taalgebied eerder in een gepopulariseerde versie uitgewerkt door enerzijds Gerard Bodifée en anderzijds reeds door diens mentor, Max Wildiers, die het voorwoord schreef voor de integrale uitgave van het werk van Teillard de Chardin, de wetenschapper-theoloog die als allereerste de brug maakte tussen het christelijk geïnspireerde geloof en de moderne rede. Teillard de Chardin en Max Wildiers zijn overigens meteen bijzondere voorbeelden van 'moed tot waarheid' daar zij met een flink stuk van hun carrière betaalden voor de openheid waarmee zij deze onderwerpen onder de aandacht hebben gebracht. Omdat alvast in dit eerste hoofdstuk geen verwijzingen te vinden zijn naar deze bijzonder verdienstelijke auteurs zonder welke de onderhavige kritiek op de Verlichting onbestaande was, kan men voor een summiere synthese van de inhoud van hun werk alsnog terecht op het internet voor de integrale tekst van *Het*

604Jan Bauwens, *TRANS-ATHEISME Een christelijk geïnspireerde verrijzenis uit het hedendaags materialisme* (Bijgewerkte versie van de tekst, gedateerd: JUNI 2003), pp. 27-297. Lees hier de integrale tekst op het internet: 564.pdf (bloggen.be) Een meer gevulgariseerde benadering vindt men in: Jan Bauwens, *Schepping. De werkelijkheid is een creatie, geen constructie,* Serskamp 2003.

goede zoeken.[605] Met betrekking tot de verwording van wetenschap tot ideologie en meer bepaald met betrekking tot de 'wetenschappelijke' aanpak van de pandemie, verwijzen wij graag naar onze publicatie uit 2021, getiteld: *Panopticum Corona*.[606]

Het tweede hoofdstuk van het boek van Mattias Desmet draagt de titel: *"Wetenschap en haar praktische toepassingen"*. Wetenschap brengt beheersing van de natuur, mechanisering en industrialisering, massaproductie maar ook vervreemding en de vervreemde, vereenzaamde mens wordt zelf een machine-onderdeel en met de woorden van Hannah Arendt: een "geatomiseerd subject"... het elementaire bestanddeel van de totalitaire staat.

Met betrekking tot de medische wetenschap die centraal staat in het hele coronagebeuren merkt Desmet op: *"Fouten, slordigheden en fraude zorgen ervoor dat tot 85 pct. van de medische studies tot twijfelachtige besluiten komt."*[607] De nevenwerkingen blijken dikwijls desastreus, zoals bij thalidomide (Softenon), het kunstmatige hormoon DES en de pijnstillers. Een actueel voorbeeld: *"Van parcetamol, de meest populaire pijnstiller die al sinds midden vorige eeuw op de markt is, werd bijvoorbeeld pas in 2021 ontdekt dat hij kankerverwekkende stoffen bevat en dat hij*

605Zie: Jan Bauwens, *Het goede zoeken. Inleiding tot een christelijk 'zin-denken'*, Serskamp 2003.

606Zie: Jan Bauwens, *Panopticum Corona*. Lees hier de integrale tekst op het internet: 170161.pdf (seniorennet.be)

607*O.c.,* p. 47.

schadelijk kan zijn voor foetussen."[608] *"Enkel vanuit een naïef mechanistisch denken kan men geloven dat men via experimenten de effecten van medische interventies objectief kan bepalen."*[609] Er is een "genadeloze experimenteerdrift" die fataal is voor jaarlijks 200 miljoen proefdieren en ook zinloos, rekening houdend met het feit dat 85 pct. van de medische studies fout zijn.

Maar mechanisering en industrialisering kunnen ook worden aangewend om te vernietigen: oorlogen maken nu tientallen miljoenen doden door vernietigingsmachines en de chemische industrie produceert vergif met hetzelfde oogmerk. *"Monsanto produceerde 76 miljoen liter Agent Orange, dat in Vietnam uitgesproeid werd om de bomen te ontbladeren en de Vietcong uit de jungle te verdrijven. Miljoenen Viernamezen en ook Amerikaanse soldaten werden er ernstig ziek van (in veel gevallen tumoren en kankers) en het veroorzaakte bij minstens 150.000 kinderen misvormingen."*[610]

Wie geïnteresseerd zijn in een uitgebreide behandeling van de catastrofale nevenwerkingen van de geneeskunde als zodanig kunnen uiteraard terecht bij Ivan Illich met zijn *Medical Nemesis* uit 1975[611] -

608*O.c.,* pp. 48-49.
609*O.c.,* p. 50.
610*O.c.,* p. 51.
611Illich, Ivan. (1978). *Grenzen aan de geneeskunde. Het medisch bedrijf - een bedreiging voor de gezondheid?* Het Wereldvenster, Baarn 1978. (Oorspronkelijke titel en uitgave: *Medical Nemesis - The Expropriation of Health,* Marion Boyars, Londen 1975). Zie

sindsdien is de toestand alleen nog verergerd.[612]

4. De kunstmatige maatschappij

Zelfs een slingerbeweging is geen louter mechanische en berekenbare gebeurtenis, zo is gebleken: slingers opgehangen aan eenzelfde muur stemmen op de een of andere manier hun bewegingen op elkaar af, zij blijken een 'sociale' component te hebben. Veralgemeend: *"Theoretische modellen vatten nooit alles, ze laten een onverklaarbare rest over",* die *"de essentie is van het object, de levende component ervan"*[613] Die is ook merkbaar bij een vergelijking tussen natuurlijke en kunstmatige producten en het subtiele verschil is cruciaal. Op gedigitaliseerde menselijke interactie, zoals die in de coronacrisis gepromoot werd, zit verlies en dat blijkt te leiden tot burn-out, tot 'digitale depressie' want de lichamelijke component is essentieel. Het taal lerende kind reageert niet op audio of video; het leert een taal pas aan als de spreker lichamelijk aanwezig is; hij bootst de klanken en het gelaat van de moeder na en dergelijke synchronisatie voltrekt zich reeds voor de geboorte. Door die resonantie voelt het kind ook wat de moeder voelt. Die trillingen en spanningen zetten zich in het kinderlichaam vast, in het 'lichaamsgeheugen'. Bij het raken van de gevoelige snaar wordt samen met het lichaam ook de ziel geraakt - ziek gemaakt of genezen.

---

ook: https://ratical.org/ratville/AoS/MedicalNemesis.pdf

612 Tekst d.d. 19 februari 2023.

613 *O.c.*, p. 55.

Ook communicerende volwassenen voelen elkaar aan via (de uitwisseling van) mimiek en lichaamstaal, zoals volmaakte danspartners. Digitalisering verstoort dat. Desmet citeert hier G. Petriglieri: *"Onze geest wordt er in de digitale interacties toe misleid om te geloven dat we bij elkaar zijn, maar onze lichamen weten dat dit niet het geval is; wat er zo uitputtend is aan digitale gesprekken, is om voortdurend in de aanwezigheid te zijn van de ander zijn afwezigheid."*[614] En dat brengt depressie mee: als de (geliefde) ander afwezig is en niet reageert, bootsen we die na. *"Digitalisering* ontmenselijkt *een gesprek."*[615] Het overbrugt grote afstanden maar houdt de ander op afstand. Alweer: digitalisering creëert het geatomiseerd subject, Hannah Arendts elementaire bestanddeel van de massa en van de totalitaire staat.

Vervolgens neemt de auteur de verwisseling van feit en fictie onder handen: *"Wetenschap past haar theorie aan de werkelijkheid aan, ideologie past de werkelijkheid aan de theorie aan. Dat geldt ook voor de mechanistische ideologie: ze wilde de werkelijkheid aanpassen aan haar theoretische fictie."*[616] In de mechanistische ideologie is een steriele kunstmatige baarmoeder beter voor het kind en worden wie daar anders over oordelen onwaardig geacht voor het ouderschap. *"Instituten die zich graag bezighouden met de maatschappij van de toekomst, zoals het World Economisch Forum, gaan er voetstoots van uit dat we*

614 *O.c.*, p. 60.
615 *O.c.*, p. 60.
616 *O.c.*, p. 62.

naar een Digikosmos evolueren - een 'samenleving' waarin het menselijke leven zich grotendeels online afspeelt."[617] En aan het infuus. En dan wordt de romantische natuurmens een gevaar. Doel is een maatschappij van strikt gecontroleerde cyborgs, die is namelijk veiliger, onder meer door de praktijk van de genetische manipulatie en de preventieve geneeskunde die *"de natuurlijke weerbaarheid van het lichaam vervangt door met vaccins opgewekte kunstmatige immuniteit."*[618] De mechanistische ideologie met haar transhumanisme belooft het paradijs maar brengt alsnog ziektes en depressie.

Men trapt in *"de illusie dat men de ongemakken van het leven kan wegnemen zonder zichzelf als mens in vraag te moeten stellen."*[619] Ziekte wordt onterecht herleid tot een mechanische fout, te verhelpen met een pil. Maar het psychisch lijden neemt toe. Zoals Hannah Arendt betreurt Mattias Desmet het verdwijnen van de standen- en klassenmaatschappij onder invloed van de industrialisering. De onttoverde mechanistische wereld ontneemt de (eertijds door de religie verstrekte) zin aan het leven en het verdwijnen van de angst voor de hel bevordert frustratie en agressie.

En op dit punt lijkt Mattias Desmet een poging te ondernemen om ons opnieuw de aloude erfzonde als een realiteit te doen aanvaarden en het menselijke schuldbewustzijn. Zij pleidooi klinkt gelijkaardig aan

617*O.c.*, pp. 63-64.
618*O.c.*, p. 64.
619*O.c.*, p. 66.

dat van de grootinquisiteur van Dostojevski, die het bedrog van de roomse kerk rechtvaardigt met de uitleg dat deze leugen het volk van de moeilijke vrijheid en verantwoordelijkheid bevrijdt door met blinde gehoorzaamheid aan de kerk, de last van de zonde af te kopen. De Verlichting met haar tot ideologie verheven wetenschap is met andere woorden een even gebrekkig alternatief als het geloof van weleer. *"Het van overheidswege reguleren van de intieme sfeer leidt tot psychische ontreddering en uiteindelijk ook tot een verval van de fysieke gezondheid (...)"*[620], zo schrijft Desmet, maar hij blijkt niet in te zien dat dit alles de praktijk van het geloof niet kan vergoelijken omdat het in een nog veel grotere mate vervreemdend werkt. Immers, net zoals de wetenschap heeft ook de theologie haar praktische toepassingen in de machinerie van de kerk welke een mens creëert die een kunstmatige en desastreuze waanwereld bewoont met een eigen opium waaraan dat van de Verlichting misschien niet eens kan tippen.[621]

5. Het (on)meetbare universum

Mattias Desmet bekampt de Verlichting maar het mechanistisch universum is geen misvatting van de Verlichting maar een 'onoverkomelijke' vergissing waarvoor reeds Augustinus waarschuwde in de vierde eeuw: wij zien het heelal als een constructie omdat wij zelf architecten zijn die complexere dingen

620*O.c.*, p. 68.
621 Tekst d.d. 20 februari 2023.

samenstellen uit meer elementaire bouwstenen: wij projecteren onze creativiteit verkeerdelijk op die van de Schepper die echter schept *uit het niets*. En die kritiek is uiteraard niet alleen van toepassing op het cijfermatige kennen maar op ongeacht welke vorm van (menselijk) begrip. In die zin is een kritiek op het meten middels cijfers van toepassing op ongeacht welke manier om de werkelijkheid af te beelden: de afbeelding zelf, of dus de kennis als zodanig, kampt met een onmogelijk weg te werken fundamenteel probleem van de epistemologie: de finaal onoverbrugbare kloof tussen kenner en gekende of tussen subject en object. Houdt men met psychologische theorieën die gebruik maken van begrippen zoals empathie en resonantie dan zichzelf niet aan het lijntje en belandt men aldus niet in een doolhof dat reeds lang geleden doorploegd werd door filosofen van allerlei pluimage die uiteindelijk allemaal in hun eigen gelijk zijn blijven geloven en die het bovendien vaak tot in het absurde zijn blijven verdedigen?

Mattias Desmet vertelt hoe de subjectieve en irrationele verhalen met gruwelijke consequenties staan tegenover de objectieve en rationele cijfers die een reductie van het menselijk leed beloven en hoe nu de coronacrisis de aperte tekorten van die wetenschappelijke bedrijvigheid op straat gooit. Iedereen wordt geconfronteerd met wat de replicatiecrisis in 2005 aan het licht bracht: *"fouten,*

slordigheden, geforceerde besluitvorming en fraude"[622] Zelfs onderlinge tegenspraken onder wetenschappers, grillige meningsveranderingen, financiële belangen en opzettelijke misleiding zijn van de partij.

De coronacijfers waren alles behalve objectief: het aantal besmettingen bepaald met de PCR-test alsook de evolutie ervan werden foutief geregistreerd: *"men rapporteerde het absolute aantal positieve tests in plaats van de positiviteitsratio."*[623] Het aantal besmettingen bleek twintig tot zeventig keer lager dan de in de media vermelde schattingen. Ook de telling van het aantal ziekenhuisopnames was onjuist: de Schotse telling (die rekening hield met het al dan niet aanwezig zijn van covid-symptomen) rapporteerde nog slechts 13 pct. van het oorspronkelijke aantal covid-patiënten. Een onderzoeksjournalist bracht uit dat zorginstellingen hun aantal doden kunstmatig verhoogden met het oog op financieel profijt. Het aantal coronadoden ging ook mank omdat 95 pct. van hen onderliggende aandoeningen had.

Geen objectieve cijfers dus maar cijfers die de eigen subjectieve overtuigingen bevestigen. Sommigen spreken daarom liever van een griep of zij beweren dat er helemaal niets aan de hand is; het gaat om tegengestelde meningen die elk een beroep doen op 'objectieve cijfers'. Maar de maatregelen worden niet bijgestuurd als blijkt dat de modellen waarop ze gebaseerd zijn radicaal fout zijn: *"Iets zorgde dat de*

622*O.c.*, p. 73.
623*O.c.*, p. 74.

maatschappij op dezelfde, krampachtige manier bleef reageren, alsof ze daar een prangende psychologische nood aan had."[624] *"Het epidemiologisch-statistisch discours klinkt gesofisticeerd en oogt indrukwekkend (…) maar het is vooral een indrukwekkende demonstratie van schijnexactheid en pseudo-objectiviteit."*[625]

De overbelasting van Intensive Care in ziekenhuizen komt ook voor bij griepepidemieën, de zware longsymptomen bij corona blijken ook bij griep aanwezig en de oversterftecijfers zijn multi-interpreteerbaar. Bovendien zijn duizenden ouderlingen gestorven door eenzaamheid en verwaarlozing terwijl de hoge sterfte op Intensive Care voor de helft toe te schrijven was aan massale beademing.

De remedie was de oorzaak van een aanzienlijk deel van de miserie: angst volgt in beperkte mate uit reële gevaren maar creëert zelf wel reële gevaren. Het dominante verhaal vertelt dat vaccinatie helpt maar aan verhalen die het tegendeel vertellen, wordt geen ruchtbaarheid gegeven: een Harvard-studie vond geen verschillen tussen landen met hoge en lage vaccinatiegraad en een andere studie vond bij gevaccineerde vrouwen acht keer meer miskramen. *"Verhalen maken de cijfers, eerder dan dat cijfers de verhalen maken. Daar gaat het hier om"*[626] en aldus

624 *O.c.*, p. 77.
625 *O.c.*, p. 77.
626 *O.c.*, p. 81.

verwijst Mattias Desmet eigenlijk naar Hannah Arendt haar thesis over totalitarisme waarin een fictie bepaalt wat de feiten zullen zijn.

Aan nevenschade (aan bijvoorbeeld de economie en de psychische volksgezondheid) werd geen aandacht gegeven terwijl die meer slachtoffers maakte dan de pandemie: de epidemiologen antwoordden dat dit buiten hun expertise lag. Desmet: *"(...) we stuiten op een uiterst merkwaardige, psychische blindheid."*[627] Aan de cruciale vraag of de remedie niet erger is dan de kwaal, wordt gewoon voorbijgegaan en die vernauwing van het gezichtsveld is een effect van massavorming. *"Hoe het ook uitdraait, binnen het dominante verhaal heeft het dominante verhaal altijd gelijk."*[628] Ideologische meningsverschillen maken de cijfers nietszeggend en polariseren de maatschappij errond. We moeten ons afvragen: *"bekijken we de mens als een biochemische machine die technologisch gemonitord en farmaceutisch bijgestuurd moet worden of als een wezen dat in mystieke resonantie met de Ander en met de eeuwige vormentaal van de natuur zijn bestemming vindt?"*[629] *"Iedereen kan cijfers selecteren die aansluiten bij zijn eigen vooroordelen. (...) De quasi onweerstaanbare illusie dat cijfers feiten representeren zorgt ervoor dat men steeds vaster overtuigd raakt dat de eigen fictie de realiteit is."*[630]

627 *O.c.*, p. 82.
628 *O.c.*, p. 84.
629 *O.c.*, p. 85.
630 *O.c.*, p. 85.

Blijkt verder dat ook wetenschappelijke onderzoekers onbewust die keuzes maken die de resultaten opleveren die zij wenselijk achten: het fanatieke geloof in de objectiviteit van cijfers is onterecht maar tevens gevaarlijk: een angstige maatschappij kiest die cijfers die haar angst rechtvaardigen en die cijfers versterken op hun beurt de angst. Daaruit volgen economische recessie, angst en depressie, stress en ziekte en uiteindelijk ook de totalitaire staat vanuit de overtuiging dat de eigen fictie de realiteit is en derhalve aan anderen mag worden opgelegd. De fictie rechtvaardigt verregaande maatregelen waar de menselijkheid onder lijdt, een Ministerie van Waarheid smoort alternatieve stemmen, de meningsvrijheid en het zelfbeschikkingsrecht worden ingeperkt. Die vlucht in schijnzekerheid volgt nu uit het gestaag toegenomen onvermogen om onzekerheid te dragen...[631]

6. Het verlangen naar een Meester

De mechanistische wereld geeft aanleiding tot recessie, depressie, ziektes en uiteindelijk ook de totalitaire staat vanuit de overtuiging dat de eigen fictie de realiteit is en derhalve aan anderen mag worden opgelegd, zo schrijft Mattias Desmet over de verlichte wereld die nu de plek inneemt van de kerk van weleer maar kennelijk vergeet deze auteur dat men in de katholieke geloofsbelijdenis het totalitarisme terugvindt zoals nergens anders: *"Ik geloof in de ene heilige katholieke en apostolische kerk"* die *'alleenzaligmakend'* wordt

631 Tekst d.d. 20 februari 2023.

genoemd. De Verlichting daarentegen gelooft in het (uiteindelijk) bereiken van de waarheid door middel van de Rede, welke principieel voor alle mensen toegankelijk is en wel met het eigen verstand dat principieel aan allen gegeven is zonder onderscheid van rang of stand of huidskleur of nog andere eigenheden.

Daarnaast is het ook en feit dat het geloof in 'de natuur' of in 'natuurlijke' dingen een bijzonder vage bedoening is waarbij men alras afglijdt naar vormen van zogenaamd bijgeloof welke onmiddellijk aanleiding geven tot waanzin en ten hemel schreiend onrecht. Empathie is een mooi begrip en ook resonantie klinkt veelbelovend maar wie zal uiteindelijk bepalen of het de diepste waarheid is ofwel een ziekelijke waanzin wanneer iemand beweert dat hij of zij aanvoelt dat een ander 'behekst' is en een gevaar vormt voor de samenleving? De intrieste geschiedenis van de heksen van Salem, het toeschrijven van de zwarte huidskleur van mensen aan het vermeende ontbreken van de ziel, het identificeren van fysieke afwijkingen met menselijke minderwaardigheid, de discriminatie van zwakkeren, van minderheidsgroepen of van andersdenkenden: dit zijn geschiedenissen van volstrekte redeloosheid die zich denken te kunnen verantwoorden met zekere vormen van een of ander subjectief en oncontroleerbaar aanvoelen dat jammer genoeg vaker ernstig wordt genomen wanneer het ontspringt aan personen met sociale invloed en macht en dat dan leidt tot vervolging, excommunicatie en

zelfs terechtstelling van onschuldigen die er het al dan niet toevallige object van uitmaken.

De kerk, waarvan de bedienaren tweeduizend jaar lang geïnspireerd werden door de harddrug alcohol, heeft daardoor altijd fantasie te over gehad om daarmee haar hellepreken te spijzigen, haar vijanden te definiëren, de angst van de massa aan te wakkeren voor op de keper beschouwd tegenstanders van haar macht of gewoon hulpelozen en onschuldigen. Bij de verovering van het Amerikaanse continent door Columbus werd de genocide gerechtvaardigd middels een pauselijk geschrift gericht tot de Indianenstammen en hen bezwerend dat zij als schepselen van de ene god die werd vertegenwoordigd door de paus van Rome, absolute gehoorzaamheid verschuldigd waren aan deze laatste en derhalve ook aan het Spaanse gezag waarmee hij scheep ging toentertijd. De inboorlingen hadden de keuze: ofwel zich laten dopen en zich onderwerpen aan de Spaanse kroon ofwel tot slaaf worden gemaakt of vermoord.

Resonantie, willekeur, fantasie, tovenarij, het 'diepe aanvoelen' van een 'hogere werkelijkheid', het voltrekken van de door profeten van hogere machten vertaalde goddelijke wil: het bleek de tovenaars op het einde van de rit alleen maar schatrijk gemaakt te hebben en al hun wreedheden te hebben gerechtvaardigd.

Het vijfde hoofdstuk van het boek van Mattias Desmet

heet *"Het verlangen naar een Meester"*[632] en 'Meester' staat er met een hoofdletter, het verwijst onmiskenbaar naar god zelf. En daar liggen nu de kiemen van het bedrog want god is onzichtbaar en derhalve ook onhoorbaar, alleen profeten horen wat Hij zegt en alleen zij hebben het recht en de macht om zijn woorden door te geven aan het volk dat alleen van hen verneemt of zij al dan niet tot de uitverkorenen behoren; het volk dat alleen van zekere profeten verneemt dat god jaloers is en de zijnen bijstaat in de oorlogen die hen zullen leiden naar het beloofde land.

In 1976 heeft de Amerikaanse psycholoog Julian Jaynes in zijn boek *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind* een heel andere uitleg gegeven aan het verschijnsel van de profetieën: het horen van stemmen, waarvan ook nu nog zekere geesteszieken last hebben, bleek toentertijd in feite te slaan op het begin van het denken, het hebben van gedachten, waarvan men meende dat zij, van buiten uit, de (profeterende) mens te binnen vielen; nog geheel onvertrouwd met de idee van wat ideeën zijn, schreef men hun oorsprong toe aan derden, aan goden die ze de profeten influisterden. Valt die 'onttovering' van het mens- en wereldbeeld dan te betreuren? Men moet immers weten dat elk volk altijd zijn eigen goden heeft gehad, zijn eigen profeten ook, over wiens profetieën werd geredetwist en ook getwist in eindeloze, bloedige oorlogen waaraan doorheen de geschiedenis van de mensheid talloze gelovigen hun

632*O.c.*, p. 91.

levens opgeofferd hebben, die ganse beschavingen verwoest hebben en die ook vandaag nog de wereld in de greep houden van verdrukking en terreur.

Het vijfde hoofdstuk vangt aan met een overzicht van het voorgaande en een vooruitzicht op wat komt: hoofdstuk 1 besprak de overgang van (open) wetenschap naar (dogmatische) ideologie; 2 ging over hoe mensen daardoor van elkaar en van de natuur geïsoleerd werden; 3 over het levenloos artificiële; 4 over hoe het absurde geloof in het 'meten is weten' tot willekeur leidt en 5 zal handelen over de ambitie van de wetenschapsideologie om zowel de angst weg te nemen als de moraal.

Religie verzuurde het leven met de angst voor de hel als straf voor zondig genot. De Verlichting bracht vertrouwen in het menselijk verstand en verwierp de angst voor de vleselijke lusten: *"De liefde werd ontdaan van de plicht tot trouwen en kinderen krijgen, de seksualiteit werd in ere hersteld en zijn verbanning naar het oord van zonde en bederf werd ongedaan gemaakt"*[633]. Maar volgens de auteur bereikte men het tegendeel van het beoogde: de angst voor ziekte en lijden nam toe en er kwamen verwarring en *"een wirwar aan regels en regeltjes en een nieuwe, hyperstrenge moraal"*[634]

Kennelijk is de auteur hier ten prooi aan een eigenaardige blindheid want de aanpassing van de

633*O.c.*, p. 92.
634*O.c.*, p. 92.

feiten aan de fictie van een totalitair systeem kan bezwaarlijk meer uitgesproken zijn dan in het hardnekkige vasthouden aan de fictie ontsproten aan een zekere interpretatie van een oeroud wetboek dat immers geheel wars van de wetenschappelijke bevindingen declameert: *"Man en vrouw schiep Hij hen."* Dient de mens weerstand te bieden aan de werkelijkheid waarmee hij resoneert en moet hij zich wringen in de dwangbuis van een fictie van een zesduizend jaar oud ideaalbeeld uit een welbepaalde cultuur die zich uitverkoren acht boven alle andere beschavingen of is het daarentegen regelrechte waanzin om een totalitair systeem te gaan verdedigen terwijl men pretendeert een gladiator tegen het totalitarisme te zijn? Een wel heel bijzonder psychologisch mechanisme moet hier werkzaam zijn; het is niet ons vakgebied maar wij gissen dat het te maken heeft met de angst en het fanatisme welke men gewoonlijk toeschrijft aan de geatomiseerde subjecten die de massa vormen in het totalitair systeem van het stuiptrekkende katholicisme dat nog nagalmt tot in de redevoering van de oorlogvoerende Russische president Poetin van vandaag, 21 februari 2023, amper enkele minuten geleden, waar hij aan het Westen het geloof verwijt in een 'genderneutrale god'.[635] Inderdaad: *"Hoe het ook uitdraait, binnen het dominante verhaal heeft het dominante verhaal altijd*

635 https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/buitenland/artikel/5367163/poetin-toespraak-oorlog-oekraine-offensief

gelijk."[636] [637]

636*O.c.*, p. 84.
637 Tekst d.d. 21 februari 2023.

7. Het verlangen naar een Meester (vervolg)

De Verlichting zou de angst voor ziekte en lijden bestrijden maar dat gebeurde niet, de mens blijkt minder weerbaar dan ooit voordien, wat zich bijvoorbeeld uit in pijnstillergebruik en verzekeringsdrift, waardoor de kuur erger wordt dan de kwaal, zo legt Mattias Desmet uit en men zou verwachten dat de auteur hier zou verwijzen naar de opnieuw bijzonder actuele maatschappijcriticus Ivan Illich met zijn *Medical Nemesis* d.d. 1975 waarin het begrip van de iatrogenese (dit wil zeggen: de ziek makende werking van de geneeskunde) centraal staat maar dat gebeurt dus niet. Wel komt hij in wat volgt voor de dag met enkele (volgens sommige sterk betwijfelbare) theorieën uit de ontwikkelings- en de dieptepsychologie uit het begin van de voorgaande eeuw en vroeger en teruggaand naar figuren zoals massapsycholoog Gustave Le Bon die behalve Hannah Arendt ook Sigmund Freud inspireerde over welke onderzoek verregaand bedrog aan het licht bracht, met name verzonnen gevalstudies en heel veel fantasie en dat laatste geldt des te meer voor de zogenaamde dieptepsychologen uit dezelfde periode die theorieën hebben verzonnen die met een grote korrel zout dienen te worden genomen. Le Bon werd op zijn beurt geïnspireerd door de massapsycholoog Scipio Sighele... een positivist!

Overbezorgdheid en controle tasten rechten en vrijheden aan alsook het sociale weefsel, daar men vreest gevaarlijk te zijn voor elkaar, zoals tijdens de

pandemie, wat leidt tot narcisme en regeldrang, aldus Desmet en hij bespreekt beide verschijnselen en ziet ze ook opduiken in de huidige maatschappij.

Wat betreft narcisme legt hij uit hoe dieren onderling eenduidig tekens uitwisselen terwijl menselijke taal nooit eenduidig is, wat de twijfel voedt. Het spiegelbeeld heft die twijfel op: *"Dat beeld zegt hem (de baby) in één klap wie het is en moet zijn om het object van het verlangen van de moeder te kunnen zijn. (Het) lijkt een antwoord te bieden dat de taal nooit kan bieden (...) het archetype van de narcistische ervaring."*[638] Die eist een tol want die vergt de 'uitschakeling' van alle anderen: de narcist boet in aan menselijkheid, hij raakt opgesloten in zijn zelfbeeld en verliest zijn empathisch vermogen, isoleert en vereenzaamt, wat meteen zelfdestructie betekent. Zo brengt overdreven investering in uiterlijke schijn, innerlijke leegte mee. Nu neemt het narcisme in de jongste decennia toe tezamen met onzekerheidsgevoelens en burn-out.

Regeldrang is een tweede fenomeen dat samengaat met onzekerheidsgevoelens: het kind wil (obsessief) de regels kennen die het moet volgen om bemind te worden, wat nooit eenduidig is en om voortdurende specificatie vraagt (de 'waarom-fase' rond de leeftijd van 3,5 jaar) waarbij van de ouder geëist wordt dat hij de alwetende meester is. Blijkt dat niet zo, dan ontstaan oeronzekerheid, oerangst en het gevoel verstoten te zijn (door de moeder). Het kind verzandt

638 *O.c.*, p. 99.

dan in een eindeloos streven naar mentale perfectie en wordt daarvan pas verlost door de aanvaarding dat er geen definitief antwoord bestaat.

Ook op maatschappelijk vlak gebeurt nu iets gelijkaardig, zegt Desmet: regeldrang, zowel door de overheid als door het volk dat om strengere regels vraagt - uiteindelijk opnieuw om de onzekerheid te bekampen. En de auteur somt een aantal voorbeelden op van de nieuwe, hypocriete en hyperstrenge moraal van de zogenaamde 'woke-cultuur' gaande van de reglementering van studentendopen, de MeToo-affaires, de Black Lives Matter-beweging, de bekladding van standbeelden van kolonialen en de regels ter bescherming van het milieu tot de absurditeiten inzake looprichting, afstandhouden en 'bubbels' in de coronacrisis. Nu zijn de problemen die door de Nieuwe Moraal aan de kaak worden gesteld wel legitiem, aldus Desmet, maar de voorgestelde oplossingen zijn dat niet, ze zijn vaak contraproductief: regeldwang doet op eieren lopen en de auteur verwijst naar Freud met de stelling dat het verdrongene verheftigd terugkeert en dat de nieuwe moraal steeds agressiever afgedwongen wordt.[639] Vroeger waren er ook regels en taboes maar die waren stabieler, zegt Desmet: vandaag veranderen ze om de haverklap. Maar dat doen inzichten toch ook?

Desmet wil het euvel wijten aan toegenomen wantrouwen en controle (bureaucratie en administratie) die steeds meer tijd en energie opeist van iedereen en

639 *O.c.*, pp. 107-108.

dan nemen de psychische problemen toe. Desmet meent dat voorrangsregels in het verkeer (zoals het verplichte ritsen) onze vrijheid beperken maar hij ziet de essentie van de wetten over het hoofd: zij bevrijden ons immers van de moordende willekeur welke tot spijt van wie het benijdt sowieso een feit is ingevolge het recht van de sterkste, de wet van de jungle - met andere woorden: de wetteloosheid. Neemt Desmet dan vrede met de 'moordstrookjes' voor de zwakke weggebruikers? Wil hij dan de bescherming van de oudjes overlaten aan het kroost en het pensioen afschaffen? Wil hij in zijn wereldvreemheid de sociale zekerheid vervangen door vrijwillige giften aan de armen? Wil hij de wetten tegen het racisme afschaffen en de veiligheid van homo's overlaten aan de goedheid van het volk zoals dat het geval is in het Tsetsjenië van Ramzan Kadyrov? Het sociale weefsel waar hij zo hoog mee oploopt zal dunkt mij veeleer zorgen voor sociale uitsluiting van andersdenkenden, gehandicapten of al dan niet gekleurde buitenlanders. Dijken wij maar tijdig de zogenaamde 'buurtinformatienetwerken' in en laten wij die taken verder toevertrouwen aan wel opgeleide politiemensen vooraleer het te laat is en zich toestanden gaan voordoen met overijverige burgerwachten en spionnen zoals destijds in Roemenië, in Oost-Duitsland of in het eigen Vlaamse gewest ten tijde van de VNV, de Hitlergetrouwen en de slippendragers van de kerkvorsten. Of is het dan niet verkieslijker dat macho's zich beledigd voelen en gefrustreerd als de wet hen verbiedt om vrouwen na te fluiten op straat

dan dat vrouwen de straat niet meer op durven uit angst voor verkrachting? Want alras gaat die wetteloosheid het gelijk voeden van wie (en dan godbetert nog in universiteiten) uitroepen dat het huwelijk aan mannen het recht verschaft om vrouwen te verplichten “hun benen open te doen”[640] alsof het ging om vee maar dan in het tijdperk dat voorafging aan dat van de dierenrechten. Maar vermoedelijk heeft Desmet helemaal geen boodschap aan dierenrechten en wil hij een lans breken voor het rituele slachten en waarom ook niet voor het slachten van de eerstgeborene, ter bevestiging van de trouw aan Jahweh, de 'jaloerse god', zoals in het tijdperk dat nog voortduurde tot aan Abraham en Isaak?

Neen, de wetgeving is geen schijnoplossing tegen onzekerheid en angst, de geschiedenis zelf leert ons dat wij op twee oren kunnen slapen als wij aannemen dat precies het tegendeel het geval is. De ouders zijn niet onwetend en almachtig maar ook de goden die projecties van de ouders zijn, zijn dat niet: zij zijn geen goden, of beter: goden bestaan niet. En als de principes die zij ons opleggen, met hen wegvallen, dan *“sind wir selber Götter”*[641]

640 “Vrouwen willen wel privileges, maar willen niet meer hun benen opendoen”: dat zijn letterlijk de woorden van dr. Jeff Hoeyberghs in de Ugent tijdens een voordracht op 4 december 2019.

641 Franz Schubert, *Winterreise* (gedichtencyclus van Wilhelm Müller op toon gezet door Franz Schubert), zang 23, *Mut,* laatste strofe*: Lustig in die Welt hinein/Gegen Wind und Wetter!/Will kein Gott auf Erden sein,/Sind wir selber Götter!*

"(De symptomen van regeldwang) *komen vooral voort uit de prangende nood bij de bevolking aan een autoritaire instantie die richting geeft, die de* last van de vrijheid *en de daarmee gepaard gaande onzekerheid van de schouders neemt"*[642], zo citeert hij Hannah Arendt, "*En de overheid vult die vacature ook gewillig in."*[643] Desmet vergeet dat de kerk daartoe het voorbeeld heeft gegeven want hier pleit niemand minder dan de hoger al vermelde grootinquisiteur van Dostojevski. Moeten wij nu echt terug naar de autoritaire leer van de kerk met haar index van verboden boeken of kiezen wij resoluut voor Wikipedia dat, overeenkomstig de essentie van wetenschap en waarheid, die transparantie is, de encyclopedie is van principieel iedereen?[644]

8. De ultieme belediging

Het achtste hoofdstuk heet: *"De opkomst van de massa"*. In 1784 zet Immanuel Kant de Verlichting in, het tijdperk van de Rede, maar anderhalve eeuw later verkeert die in haar tegendeel met in Duitsland het nazisme en in Rusland het Stalinisme, beide totalitaire staten en dus gegrond in het maatschappelijk-psychologisch proces van massavorming met als kenmerken: *"de bereidheid (...) om persoonlijke belangen blind op te offeren voor het collectief, radicale intolerantie ten aanzien van dissidente*

642 *O.c.*, p. 116.
643 *O.c.*, p. 116.
644 Tekst d.d. 23 februari 2023.

stemmen, een paranoïde verklikkersmentaliteit (in functie van de staatscontrole)*, de merkwaardige vatbaarheid voor absurde (pseudowetenschappelijke) indoctrinatie (...), (...) enge logica (...), teloorgang van diversiteit en creativiteit (...), zelfdestructiviteit (...).”*[645]

De massapsychologie is actueel, zo beweert de auteur, omdat *“een nieuw soort (technocratisch) totalitarisme aan het oprijzen is.”*[646] Wij evolueren namelijk naar een surveillancemaatschappij met verklikking en het verdwijnen van de privacy. Bijvoorbeeld met *“de introductie van de QR-code en een eraan gekoppeld experimenteel vaccinatieprogramma als voorwaarde om toegang te krijgen tot de publieke ruimte”*[647] In dit vijfde hoofdstuk wordt beschreven hoe de massa zich vormt.

Een massa bestaat volgens Le Bon uit allemaal uniforme elementen die niet langer rationeel denken maar zich overgeven aan impulsen wars van rede en moraal. Massa's bestaan sinds lange tijd en in soorten maar kwamen fors op sinds de negentiende eeuw en de waarschuwing van Le Bon uit 1895 dat ze konden leiden tot totalitarisme werd bewaarheid met de opkomst van nazisme en Stalinisme. *“*(Massavorming) *was een logisch uitvloeisel van de effecten van de rationalisering en de mechanisering (...)”*[648] Desmet

645*O.c.*, p. 125.
646*O.c.*, p. 125.
647*O.c.*, p. 126.
648*O.c.*, p. 128.

vergelijkt de vorming van een massa met de vorming van convectiepatronen in opgewarmd water: *"*(ze) *veranderen het gedrag van de individuele watermoleculen (...) volledig (...)."*[649] In de loop van de geschiedenis werden massa's steeds groter en vandaag omspant de massa n.a.v. de pandemie de totale wereldbevolking.

De vorming van grote massa's beantwoordt aan vier voorwaarden welke nu weer apert aanwezig zijn: sociaal isolement, gebrek aan zingeving, angst of psychisch onbehagen en tenslotte ongebonden frustratie en *"agressie die nog op zoek is naar een object."*[650] Dat object van angst wordt gesuggereerd in de publieke ruimte en wordt tot de gezamenlijk te bestrijden zondebok of vijand, zoals de joden onder de nazi's of de antivaxers in het pandemietijdperk - de gezamenlijke vijand is meteen de verenigende vijand waarop de frustratie wordt afgereageerd, wat de eenzamen weer onderling verbindt die dit als een roes ervaren, bijvoorbeeld in de samenzang en de inhoud doet er niet toe, men neemt het meest absurde voor waar aan. De samenleving is dan plots omgekanteld van rationeel individualisme naar irrationeel collectivisme *"met als doel om het individu aan de groep te onderwerpen."*[651] Desmet geeft het voorbeeld van de *"absurditeit van de coronamaatregelen"*[652] die vaak geen weerstand oproept en dit aperte spreken van

649*O.c.*, p. 129.
650*O.c.*, p. 132.
651 *O.c.*, p. 134.
652 *O.c.*, p. 134.

de waarheid vanuit de onaantastbare wetenschap is onvermijdelijk het equivalent van **de ultieme belediging** van de leugenachtige gezagsdragers. Hun enige redding bestaat erin om samen met de waarheid de wetenschap zelf geweld aan te doen, wat gebeurt in de veroordeling van de 'theorie' van Desmet als zijnde iets volstrekt onwetenschappelijks en leugenachtig. En jawel, men heeft ongetwijfeld lang moeten zoeken, maar men heeft een 'leugen' gevonden: Desmet heeft met eigen ogen geen openhartoperatie onder hypnose zien gebeuren. Om deze zo nijdige wraak van een vergezocht kwaad volledig onzichtbaar te kunnen maken, moeten we nu uiteraard ook in alle talen verzwijgen dat in arme streken waar lachgas of gepaste apparatuur ontbreken, ook de pijnlijkste operaties onverdoofd gebeuren terwijl een geïmproviseerde anesthesist de patiënt ledig houdt met een of ander bezwerend lied of verhaal.[653]

9. Liefdevolle verbondenheid of solidariteit?

De coronamaatregelen zijn absurd maar *"de boodschap is duidelijk: het individu moet op elk moment tonen dat het zich onderwerpt aan het belang van het collectief door opgelegde symbolische (rituele) gedragingen te stellen."*[654] Solidariteit dus. Het groepsdrukexperiment van Asch illustreert de enorme impact van massavorming op het oordeelsvermogen van het individu. Als iets apert zwart is maar het gaat

653 Tekst d.d. 24 februari 2023.
654 *O.c.*, p. 135.

bij iedereen door voor wit, dan zal een enkeling zich daar bijna nooit tegen verzetten en dat is ook wat gebeurt in het virusverhaal. Het effect van massavorming is gelijk aan dat van hypnose veroorzaakt door de vibrerende stem van de leider die alle andere stemmen uitschakelt en (middels verklikken) zelfs doordringt tot in de privésfeer. *"Anderzijds zuivert totalitarisme de privésfeer ook van alternatieve stemmen door een verregaande sociale fragmentering en isolering teweeg te brengen."*[655] Hierdoor zorgt massavorming ook voor het uitschakelen van alle dissidente stemmen waartoe deze van Mattias Desmet behoort. Het absurde zegeviert dankzij de vernauwing van het aandachtsveld dat in de context van de pandemie allen nog de strijd tegen het virus ziet en niets van door die strijd aangerichte schade (de zogenaamde *collateral damage)* en alleen wat het verhaal ondersteunt, wordt in grafieken uitgedrukt of krijgt empathie. De door de massa gevormde fictie is voor de 'massamens' de enige realiteit en dissidente stemmen worden niet verdragen: *"wie niet meedoet, is een verrader van het collectief."*[656] Meer nog: *"de massa is geneigd tot wreedheden jegens wie haar weerstaat en voert die typisch uit alsof het een ethische, heilige plicht is. (...) Got mit uns."*[657] En hier maakt Desmet zijn punt: *"Dat is uiteindelijk het verschil tussen de solidariteit van de massa en liefdevolle verbondenheid: de eerste gaat*

655 *O.c.*, p. 138.
656 *O.c.*, p. 142.
657 *O.c.*, p. 142.

altijd ten koste van een bepaalde groep, de tweede niet."[658] Dat beweert Desmet. Edoch, hiermee kan men het bezwaarlijk eens zijn want waar solidariteit geen wet is, ontbreekt de bescherming van de zwakkeren en zo ook waar men zich vertrouwt op de goedheid van het volk: liefdadigheid kan de sociale zekerheid niet vervangen en een witte streep op straat beschermt de zwakke weggebruikers niet.[659]

10. De menners van de massa

Een snood plan achter de menners van de massa moet men niet gaan zoeken: zij zijn nog het meest van allen onder hypnose. Hiermee waarschuwt Mattias Desmet tegen het complotdenken waarvan men hem meent te kunnen beschuldigen. Het kwaad is banaal, zegt Hannah Arendt: er is veeleer meeloperij dan boosaardigheid; men wordt betoverd door een ideologie zoals het racisme.

Idem tijdens de coronacrisis: sommigen willen antivaxers sociaal discrimineren omdat de cijfers zouden zeggen dat zij het virus verspreiden en zo ontstaat totalitarisme: zowel Hitler als Stalin schreven hun gezag toe aan 'genadeloze dialectiek'. *"Wat de menners (...) kenmerkt, is (...) hun morbide ideologische gedrevenheid: de realiteit zal en moet worden aangepast aan de ideologische fictie."*[660]

---

658 *O.c.*, p. 143.
659 Tekst d.d.24 februari 2023.
660*O.c.*, p. 147.

In het vervolg van dit (zevende) hoofdstuk volgt Mattias Desmet voornamelijk Hannah Arendt. *"De nazi's* (bij uitstek Eichmann) *waren in veel opzichten wel degelijk overtuigd van hun goede bedoelingen (...)"*[661] En Eichmann kon de joden overtuigen wetens en willens mee te werken aan hun eigen eliminatie: *"'Immerzu fahren hier die Leute zu ihrem eigenen Begräbnis.'"*[662] *"De Duitsers zelf bleven Hitler trouw in zijn plannen, ook als die inhielden dat er ook onder hen grote zuiveringen zouden worden doorgevoerd (gepland was de eliminatie van Duitsers met hart- en longproblemen (...))"*[663]

De massa en haar leiders hypnotiseren elkaar: *"(...) de feiten werden aangepast om de cijfers te doen kloppen"*[664], wat charlatanisme is. Onschuldigen bekennen gedwee schuld om bij de partij te kunnen blijven. Zelfs eigenbelang wordt blindelings opgeofferd aan een ideologische fictie alsook de eigen economie. *"Experimenteren op mensen is (...) de ultieme onderwerping van de realiteit aan de pseudowetenschappelijke, ideologische fictie."*[665]

Uit de aanname van de doctrine volgen dan logischerwijs de meest absurde regels: *"'Je kunt geen A zeggen zonder B en C te zeggen, en zo verder tot aan het einde van het dodelijke alfabet', zei Hannah*

661*O.c.*, p. 148.
662Zo noteerde het een Berlijnse jodin in 1943: o.*c.*, p. 150.
663*O.c.*, pp. 150-151.
664*O.c.*, p. 152.
665*O.c.*, p. 154.

Arendt"[666] De psychologische essentie van totalitarisme: *"(het) is een poging om de meerduidigheid van menselijke taal te reduceren tot de eenduidigheid van een tekensysteem."*[667] Totalitarisme wil zich van de onzekerheid die uit de menselijke taalrijkdom voortvloeit, ontdoen of dus taal herleiden tot het vaste conditionerende signalen waarmee dieren interageren.

"De logica van een totalitair systeem (...) wordt typisch absurder en absurder. (...) De richtlijnen (...) veranderen voortdurend, er zijn altijd maar nieuwe reacties op nieuwe bedreigingen nodig. Denk aan de varkens op Animal Farm die 's nachts nieuwe regels op de muur kalkten."[668] Hetzelfde gebeurt met de coronaregels: van *flatten the curve*, over *crush the curve*, naar *prevent the curve*. Strengere maatregelen maken meer slachtoffers maar ook andersom worden de maatregelen onmenselijk streng, zoals *"het idee dat tijdens de coronacrisis geopperd werd om mensen onder te brengen in isolatiecentra."*[669] En zo ontstaat willekeur.

Maar totalitaire systemen zijn (gelukkig) zelfdestructief: de leider wordt op zijn beurt geleid door waanzin - de bevrijdende tegenstemmen heeft hij al geïsoleerd en geëlimineerd. Zoals ook onder Stalin worden steeds meer 'objectieve vijanden' gecreëerd:

666*O.c.*, p. 155.
667*O.c.*, p. 155.
668*O.c.*, pp. 156-157.
669*O.c.*, pp. 158-159.

mensen die niets hebben gedaan maar er wel toe in staat geacht worden. De 'grote zuiveringen' volgen dan de willekeur. Onder Hitler werd (cynisch genoeg) de totale destructie verhinderd door de oorlog.

Het totalitarisme onderwerpt de maatschappij aan een ideaalbeeld zoals raszuiverheid en zowel de massa als de leiders worden er door meegesleurd.[670]

11. De verborgen misdaad

Het achtste hoofdstuk van *De Psychologie van Totalitarisme* draagt de titel: "Complot en ideologie". De Sierpinski-driehoek is een meetkundige figuur die geheel ongewild ontstaat wars van onze kennis door toepassing van enkele eenvoudige regels en op dezelfde manier ontstaat een complottheorie. Massavorming en complottheorieën houden gelijke tred en zo worden menners van de massa vaak als complotteurs gezien. *De Protocollen van de Wijzen van Sion* is hier voorbeeldig als (bewezen) verzinsel (met enorme bijval) van de Russische orthodoxen om het antisemitisme te verantwoorden. Een ander voorbeeld is de vermeende samenzwering van de Jezuïeten zoals beschreven in de *Monita Secreta* in de haatcampagne tegen deze orde. De benaming 'complottheorie' wordt vaak onjuist gebruikt maar *"hij wordt zelden of nooit toegepast op theorieën die in lijn liggen met het dominante verhaal en nochtans échte complottheorieën zijn"*[671] (ongeacht of ze waar of

670 Tekst d.d. 27 februari 2023.
671 *O.c.*, p. 169.

onwaar zijn). Vaak geven gedeelde leugens en roddels de *indruk* van een complot, een plan. Er lijkt een plan te zitten achter het samenstromen van een massa naar één punt maar dat is bedrog: *"het* (enige) *doel* (van alle mensen in de massa) *is het zwartste punt - de plek waar de meeste mensen bij elkaar zijn"* [672] Idem inzake de harmonische patronen gevormd door een zwerm spreeuwen, door etholoog N. Tinbergen nog een 'superindividu' genoemd. *"De moderne massa stuwt altijd in dezelfde richting: de hypergecontroleerde maatschappij."*[673] Het 'complot' bevredigt de behoefte aan uitleg bij wie zich *niet* laten meeslepen door de massa en daardoor in onduidelijkheid verkeren: men wil een zondebok om zijn agressie op te richten. Op die manier vervult het complotdenken dezelfde functie als de massavorming: *"de wereld is niet langer absurd maar logisch"*[674] : het complot geeft een verklaring. *"Uiteindelijk ontstaat er een zo fundamenteel wantrouwen dat men ervan uitgaat dat wat 'de mainstream' als juist beschouwt, zeker verkeerd moet zijn: als het mainstreamverhaal bijvoorbeeld zegt dat de aarde rond is, dan moet ze plat zijn."*[675] Men ontmenselijkt dan bijvoorbeeld de elite van wie men gelooft dat zij het wereldgebeuren in de hand heeft, wat pure fictie is. Zelfs de auteur van het boek over totalitarisme werd ervan verdacht complotteur te zijn, namelijk in de *'controlled opposition'*. Er wordt wel

672 *O.c.*, p. 171. De auteur verwijst hier naar Elias Canetti (*Masse und Macht*, 1960).
673 *O.c.*, p. 171.
674 *O.c.*, p. 173.
675*O.c.*, p. 174.

gestuurd en gemanipuleerd, zegt Mattias Desmet, maar die sturing gebeurt niet door personen maar door een ideologie en dat is vandaag de mechanistische: de wereld is een te repareren machine en daar komt geen ethiek meer aan te pas.

Desmet wil nu ook de achterdocht ontkrachten die een gevolg is van de publicatie *The Great Reset* van Klaus Schwab: *"van een geheim complot is er niet veel sprake, want alle genoemde 'plannen' zijn open en bloot te vinden op het internet."*[676] Maar het antwoord op die tegenwerping gaven wij reeds in een tekst d.d. 5 maart 2021, meer bepaald de eerste paragraaf getiteld: *"Nikolaj Stawrogin, Andrej Mysjkin en het Vierde Rijk"* in het hoofdstuk: *"The great reset": over schatrijke megalomane barbaren en hun speelgoed"* in *Panopticum Corona*, [677] welke hierna wordt herhaald:

"*The Purloined Letter* uit 1844 van Edgar Allan Poe[678] toont op een nimmer geëvenaarde wijze hoe de beste plaats om een misdaad te verbergen de openbaarheid is: niemand zal het in zijn hoofd halen om wat tot elke prijs verborgen hoort te zijn, te gaan zoeken in het volle licht. Onder de titel Covid-19. *The Great Reset*[679] publiceerde op 9 juli 2020 met de assistentie van de neoliberale econoom Thierry Malleret, de stichter van het Wereld Economisch Forum (WEF), Klaus Schwab,

676*O.c.*, p. 180.

677Zie : Jan Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 1010v. Voor de integrale tekst op het internet, zie: 170161.pdf (seniorennet.be)

678http://www.pileface.com/sollers/pdf/The%20purloined%20letter.pdf

679http://reparti.free.fr/schwab2020.pdf

zijn plan uit 1971 voor een complete omvorming van niet alleen de economie maar van het hele mensdom. Een omvorming van het mensdom tot wat?

Het gaat om een plan dat niet toevallig in de beginfase van de coronapandemie (in juni 2020) op tafel werd gelegd en wel door niemand minder dan Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Wales. Deze prins van wat nog rest van The British Empire, dat hem kennelijk achterliet met nostalgie, deed dat samen met de stichter van het WEF, Klaus Schwab, die het ontwerp al sinds 1971 in de koelkast had liggen en die ter gelegenheid van de pandemie het ogenblik aangebroken achtte om het ten uitvoer te brengen. Schwab stichtte in 1971 namelijk het WEF (toen nog het Europees Management Forum genoemd) met de bedoeling... "de wereld te verbeteren"!

"Der Weltverbesserer" is de titel van het luttele jaren later (in 1979) gepubliceerde toneelstuk van Thomas Bernhard over een wereldverbeteraar. Maar zo diepzinnig en pessimistisch als Bernards hoofdfiguur is, zo ondoordacht en luchthartig is het plan van prins Charles en zijn entourage van wereldverbeteraars: een utopie die door de Deense politica en WEF-medewerkster Ida Auken in Forbes Magazine van 10 november 2016 gekenschetst werd onder de verbijsterende titel die ook het motto is van de voortrekkers van deze fabel: *"Welcome To 2030: I Own Nothing, Have No Privacy And Life Has Never Been Better"*[680]. De gruwelijke distopie van een

680 Welcome To 2030: I Own Nothing, Have No Privacy And Life

bezitsloos bestaan zonder privacy wordt de nieuwste utopie van de huidige machthebbers! Deze gemene streek wordt inderdaad verborgen in het volle licht: het plan om alle mensen, zoveel als er op de aardbol leven, te beroven van hun bezit én van zichzelf, want dat is de betekenis van het ontzeggen van een mens van zijn privacy: wie geen geheimen meer heeft, bestaat niet langer omdat hij zich niet meer van anderen onderscheidt; hij is datgene kwijt wat hem uniek maakt en hij wordt gelijk aan ieder ander. Door de roof van de privacy wordt de bonte mensheid gereduceerd tot een leger van allemaal eendere, slaafse robots. En uiteraard volgt daar dan onvermijdelijk uit dat voortaan niemand nog onvervangbaar zal zijn. De waarde van een mens wordt herleid tot zijn economisch nut; de mens wordt een voorwerp. Hij is zonder bezit en kopen doet hij derhalve niet meer: hij is daarentegen zelf koopwaar geworden. En omdat hij vervangbaar is door principieel ieder ander, kan hij ook probleemloos worden 'uitgeschakeld' van zodra hij niet langer nuttig is. Wanneer hij aanklopt bij de overheid om zich erover te beklagen dat hij als louter koopwaar wordt behandeld, zal zij hem antwoorden: “Excuseer, mijnheer, maar u bestaat niet meer.”

Erger nog dan de misdaden begaan in de concentratiekampen, aldus overlever van de nazikampen Primo Lévi, is de onverschilligheid. De grote Russische schrijver Fjodor Michailowitsj

---

Has Never Been Better (forbes.com)

Dostojewskij (1821-1881) verpersoonlijkte die onverschilligheid in de figuur van Nikolaj Stawrogin in zijn roman *Demonen*. Stawrogin ervaart het doen van kwaad als een verrukking; hij beseft zijn laagheid en hij geniet ervan; hij leeft in een angstwekkende oppervlakkigheid. Maar met de onverschilligheid van Stawrogin schildert Dostojewskij deze van de ganse negentiende-eeuwse Russische intelligentsia én de westerse cultuur: het is een ontworteling, een verlies van de banden met het levende leven, dat goddeloosheid en gewetenloosheid meebrengt: "Wie geen grond onder de voeten heeft, bezit ook geen God", zo zegt Andrej Mysjkin in *De idioot* en Dostojevski laat zien hoe het verloren gaan van de religieuze dimensie, de diepte onttrekt aan het bestaan zelf, waardoor alles losser wordt, wat volgens hem de oorzaak is van het toenemend aantal zelfmoorden in het toenmalige Rusland en in de hele westerse civilisatie: "De mensen verliezen niet alleen de band met de aarde, maar evenzeer de band met elkaar. De levende communicatie tussen de mensen onderling heeft aan diepte verloren. Er voltrekt zich een soort desintegratie, een versplintering van de waarachtige samen-leving tot ontelbare geïsoleerde levens."[681] Uitgerekend deze door Dostojewskij raak beschreven hel wordt wordt met een satanisch enthousiasme nagestreefd door de samenzweerders tegen de huidige mensheid die zich verenigen in het WEF en die elitaire samenkomsten houden in Davos en op nog andere

681 Lathouwers, M.A. (1968). *Dostojewskij*, Desclée De Brouwer, Brugge/Utrecht 1968, pp. 38-44.

geheim gehouden plaatsen. Zij amuseren zich met het treffen van beslissingen over het leven van ontelbare anderen en op die wijze trachten zij in hun zieke geestestoestand aan zichzelf de illusie te verkopen dat zij inderdaad zelf geen mensen zijn doch goden. Zij zijn hoe dan ook miljardairs en derhalve hogepriesters in de eredienst aan de Mammon. En zo duur en hoogdravend als zij hun plannen laten uitschijnen, zo arrogant, oppervlakkig, megalomaan, laaghartig en misdadig zijn ze. Zij hebben de mond vol over een vierde industriële revolutie en over transhumanisme maar een overzicht van de inhoud van hun pamflet verraadt een culturele barbarij die deze van het Derde Rijk naar de kroon steekt en met in het verschiet een totalitarisme dat de tijd van Goelags en van concentratiekampen in zijn schaduw stelt."

Tot hier deze tegenwerping. Dat het wel degelijk vaker om plannen gaat, wordt behandeld in de daarop volgende paragraaf, getiteld: *Een eindeloze rij van 'wereldverbeteraars'*.[682] [683]

12. Over het verdoezelen van het complot

Mattias Desmet beweert dat niet een complot de oorzaak is van bijvoorbeeld een totalitair systeem maar wel een ideologie. Hiermee zendt hij wie naar de oorzaak zoeken uiteraard van het kastje naar de muur. Het smeden van een complot is in wezen immers quasi

682Zie: Jan Bauwens, *Panopticum Corona*, pp. 1013v. Voor de integrale tekst op het internet, zie: 170161.pdf (seniorennet.be)

683 Tekst d.d. 1 maart 2023.

hetzelfde als het fabriceren van een ideologie omdat een ideologie een theorie is welke posities inneemt inzake wat goed en kwaad is of gewenst en ongewenst, waaruit dan de agenda van de samenzweerders voortspruit en de som van theorie en agenda vormen de ideologie. Complotteren is in wezen niets anders dan het maken en vervolgens uiteraard ook het volgen van een ideologie, waarbij uiteraard de ideologie eerst gefabriceerd dient te worden, wat gebeurt door een kleine groep, een elite, en vervolgens gevolgd wordt door een massa mensen die er onder sociale druk mee 'instemmen'. De ideologie gaat weliswaar vooraf aan wat de *massa* doet die haar volgt maar uiteraard gaat de ideologie niet vooraf aan wat een *elite* bekokstooft wanneer zij complotteert. In het bestempelen van de ideologie als oorzaak van (bijvoorbeeld) een totalitair systeem en het complot als een fata morgana, wordt een bedrieglijke 'vereenvoudiging' van de gang van zaken doorgevoerd met de bedoeling om elk vermoeden omtrent complotvorming de kop in te drukken. Het is niet zo dat de ideologie het (totalitair) systeem veroorzaakt: de gang van zaken is dusdanig dat, in eerste instantie, een elite de smid is van een complot of de fabrikant van een ideologie en dat de ideologie op haar beurt, maar dan samen met een zekere sociale druk, het doen en laten van de massa regelt.

Die sociale druk is overigens een alles behalve bijkomstig ingrediënt dat door de genoemde elite met forse middelen dient aangewend te worden om de

ideologie aan de massa te kunnen opdringen en waar dat eertijds gebeurde door het hanteren van de zweep of de chicotte (uit het koloniale tijdperk), gebeurt dat vandaag met fikse boetes die diep in het vlees snijden alsook met allerlei vormen van excommunicatie, gaande van spreekverbod en boekenverbranding tot beroepsverbod en (karakter)moord. De aanwending van die tactiek heeft tijdens de pandemie haar superioriteit en haar efficiëntie andermaal bewezen.

Dat de leider louter een uitvoerder zou zijn van de wil van de massa, kan in dit geval slechts betekenen dat hier uiteindelijk noch mensen noch ideologieën aan het werk zijn maar wel blinde driften of zuchten, zoals bij uitstek de hebzucht, de machtshonger en gelijkaardige lusten. Zo bijvoorbeeld is het in de koloniale geschiedenis van de Congo overduidelijk hoe (per definitie immer onbevredigbare) lusten en zuchten koning Leopold II van België en zijn medewerkers hebben gestuurd om ideologieën na te volgen (zoals het racisme) of om begane wreedheden (de genocide op naar schatting twaalf miljoen Congolezen) te verdoezelen, in casu onder de dekmantel van beschavingswerk en christianisering. Leopold wilde in de gunst komen van een prostituee (die op haar beurt in dienst stond van de hebzucht van een pooier) die hij bedacht met kostbare geschenken (onder meer kastelen), waartoe rijkdom verzameld moest worden, wat gebeurde middels slavernij en massamoord welke mogelijk werden gemaakt door bij de uitvoering daarvan de afstand tussen dader en slachtoffer zo

gigantisch te maken dat zelfs vermeden werd dat de opdrachtgever zijn 'slagveld' ooit bezocht zodat hij met het geslachtofferde volk slechts in contact kwam zoals de bezoeker van een zoo in contact komt met gekooide dieren achter een plakkaat: “Verboden te voederen”.

Vergeet derhalve de ideologie, het complot, de massa en de elite als vaak genoemde oorzaken van het totalitair systeem of welke andere hel dan ook: de oorzaak van het kwaad is niet een mens, een mensenmassa, een gedachte of een theorie maar veeleer de volstrekte *afwezigheid* van het persoonlijke en van het menselijke en de volstrekte *afwezigheid* van alle denken en van alle redelijkheid, de *afwezigheid* van doelen ook omdat een zucht geen doel kan hebben daar hij intrinsiek onbevredigbaar moet blijven. Het kwaad, zo formuleerde het Augustinus van Hippo het reeds in de vierde eeuw, is niet een entiteit op zich, doch een *tekort* aan het goede, een afwezigheid, een leegte.

Insgelijks is het goede niet een natuurlijke toestand die er spontaan zou zijn maar wel een met veel inspanningen en zorg ter wereld gekomen situatie die voortdurend blijvende inspanningen vergt - immers: *“Niets schoons werd ooit geboren waarvoor een mens niet zijn heetste hartebloed gegeven heeft”*, zoals de negenennegentig jaar geleden gestorven Adama Van Scheltema het eenmaal dichtte. Het leven maar ook het menselijk leven en vervolgens het moreel goede leven zijn geen vanzelfsprekendheden doch realiteiten die moeten worden opgericht en onderhouden en waar de

inspanningen daartoe, die uiteraard grote offers vergen en uiteindelijk ook het offer van het eigen leven, ontbreken, neemt het kwaad bezit van alle zijn, in allerlei gedaanten, waarvan het totalitarisme er slechts één is.[684]

13. Oude wijn in nieuwe zakken

In het derde en laatste deel (de hoofdstukken 9 tot 11) wil Mattias Desmet een mens- en wereldbeeld aanreiken *"dat het universum weer zwanger van zin"*[685] maakt, een ander wereldbeeld dan het mechanistische waarover hij zegt dat massavorming en totalitarisme er in feite de symptomen van zijn. Het mechanistisch wereldbeeld (de kosmos als toevallig en doelloos) is wetenschappelijk achterhaald zoals de kwantummechanica leert maar gezien de complexiteit daarvan wendt men zich hier tot de chaostheorie.

Mandelbroth ontdekte een orde in ruis, chaos. Levende organismen organiseren zichzelf maar ook de anorganische wereld blijkt aan zelforganisatie te doen en dat is middels een mechanistisch wereldbeeld onverklaarbaar: men moet dit beschouwen als creatieve processen. *"De beroemde uitspraak van Galilei (1623) 'Het boek van de natuur is geschreven in de taal van de wiskunde', valt blijkbaar letterlijk te nemen"*[686] Het

684 Tekst d.d. 2 maart 2023.

685 *O.c.*, p. 214.

686 Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), p. 205.

chaotische waterrad van Lorenz toont: *"Ongeacht hoe chaotisch de bewegingen zijn, ze blijken verrassend genoeg toch strikt gedetermineerd te zijn."*[687] (Deterministische onvoorspelbaarheid). Ze doen denken aan irrationele getallen. *"Dergelijke getallen kan men zich inderdaad niet rationeel voorstellen. Dat maakt dat ze storend zijn in een logisch geordend, rationeel wereldbeeld. (...) De grenzen van de ratio leiden in eerste instantie altijd tot onzekerheid, angst en agressie."*[688] Een meetkundige afbeelding van een chaotisch systeem resulteert niet in een wolk maar in een regelmatige esthetische figuur, 'Lorenz-attractor' genaamd. Achter de chaos verbergt zich aldus een sublieme orde die doet denken aan de ideeënwereld van Plato.

Ook de kwantumtheorie komt tot het besluit dat de kleinste partikeltjes geen materie zijn doch vormen of ideeën.[689] Er is geen rationele maar wel intuïtieve voorspelbaarheid. Het nastreven van louter logisch begrip kan volgens Pioncaré het juiste intuïtieve aanvoelen zelfs in de weg staan. *"(...) als je je kunt inleven in het rad* (van Lorenz) *en voeling krijgt met de diepere ritmiek die in de verscheidenheid van de bewegingen aanwezig is (...) , dan ervaar je de tijdloze, creatieve harmonie die onder de verscheidenheid van de oppervlakkige bewegingen aanwezig is en wordt het rad een rustgevend*

687 *O.c.*, p. 206.
688 *O.c.*, p. 207.
689 *O.c.*, p. 208.

fenomeen."[690]

Dit is wellicht ook van toepassing op het leven zelf waarvan we de tijdloze principes moeten leren aanvoelen en ontdekken om de essentie ervan te kunnen begrijpen *"en in contact te staan met het grootste ordenende principe dat uit heel het universum spreekt"*[691], aldus Mattias Desmet die hiermee wel bijzonder kort door de bocht gaat, zo kort dat hij samen met zijn fantasierijke inspiratoren blijkbaar niet beseft dat zijn conclusie bestaat in het huldigen van een universum met een volstrekt mechanistisch karakter: de werkelijkheid beantwoordt weliswaar niet aan simpele wiskundige wetten maar wel aan een wiskunde die verwijst naar een wat complexere orde maar nog steeds naar een in wetten te vatten orde, wat het aloude geloof van de Verlichting spekt, namelijk het geloof in een *principieel beheersbare werkelijkheid*. Hij gaat dan zowaar een pleidooi ontwikkelen voor de herwaardering van principes en het verwerpen van de opportunistische moraal om op die manier opnieuw de zin te kunnen ervaren van het leven, die door de Verlichting verloren ging omdat zij met haar enge rationaliteit de menselijkheid vernietigt. *"Dit is misschien wel de meest directe en concrete illustratie van de stelling van Hannah Arendt dat totalitarisme uiteindelijk het symptoom is van een naïef geloof en de almacht van de menselijke ratio."*[692] Desmet verwijst m.b.t. de chaostheorie naar J. Gleich zijn *Chaos:*

690*O.c.*, pp. 209-210.
691*O.c.*, p. 210.
692*O.c.*, p. 212.

making a new science uit 1987. Een herwaardering van de veronachtzaamde *causa finalis* van Aristoteles is uiteraard wel op zijn plaats inzake de kritiek op het nu heersende wereldbeeld maar deze zal zich sowieso blijvend aan alle mogelijke berekeningen onttrekken omdat zij te maken heeft met de subject-objectspanning en derhalve van een heel andere orde is dan alle zaken welke geobjectiveerd kunnen worden.[693]

14. Fysiek en ethiek!?

Mattias Desmet schrijft dat de stelling volgens welke de materie primeert op de geest, achterhaald is: de geest is niet een bijproduct van de hersenen zoals de kwantumfysica volgens de auteur bewijst en daaruit zou bovendien blijken dat ook de materie in feite geest is.

Edoch, het (filosofisch) zogenaamde mind-bodyproblem is van een heel andere orde dan hier door Desmet wordt voorgesteld en het biedt ook een waaier van filosofisch te onderzoeken mogelijkheden waarbij doorslaggevende argumenten voor het innemen van welbepaalde posities alsnog ontbreken. Alleen al de auteur zijn tweedeling van materie en geest wijst op een volstrekt ongegronde vooringenomenheid en op het niet vertrouwd zijn met de essentie van het probleem. En de neiging van de auteur om het belang van de psychologie te onderstrepen of om hoop te kunnen koesteren op soelaas van de kant van de fysica

693 Tekst d.d.4 maart 2023.

is weliswaar begrijpelijk maar op de keper beschouwd is het een wetenschappelijke uitschuiver. Wanneer hij deze uitschuiver dan doortrekt om het belang van zijn vak te onderstrepen -*"het psychische kan oorzaak zijn van het lichamelijke, eerder dan omgekeerd"*[694] - en hij geeft het voorbeeld van iemand die in één nacht grijs wordt ingevolgde angst of verdriet, lijkt het hek wel helemaal van de dam.

Dat de vloek van een sjamaan een stamlid kan doden (psychogene dood) en dat operaties met diepe insneden zonder verdoving of middels schijnverdoving (placebo-effect) kunnen worden uitgevoerd, zou te wijten zijn aan een mechanisme dat erin bestaat dat een autoriteit een krachtige mentale voorstelling opwekt bij zijn subject. *"Daarop 'smelt' het lichaam zich bij wijze van spreken in die voorstelling: het lichaam neemt de vorm of de toestand aan van die voorstelling, dat wil zeggen, het wordt gezond, het sterft, het wordt ziek enzovoort."*[695] Zo zal een duif die het beeld van een soortgenoot nooit te zien krijgt, onvruchtbaar blijven.

Desmet haalt er opnieuw de negentiende-eeuwse (massapsycholoog) Gustave Le Bon bij voor de stelling dat overtuigingen van de massa dezelfde invloed hebben op het lichaam als hypnose en wel in die mate dat angst voor ziekte en dood bij de massa, zou volstaan om die te veroorzaken. Een milieu van

694Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), p. 225.

695*O.c.*, p. 220.

psychische ontreddering zou immers ook de weerstand van het biologisch milieu breken. Snijdt het hout wanneer Desmet er in dit verband Béchamps en Louis Pasteur bij te pas brengt met hun uitspraak: *"De microbe is niets, het is het milieu dat telt"*[696]?

Narratieven (mythen) houden mens en maatschappij in hun greep, aldus Desmet: *"Het is niet overdreven te stellen dat ons lichaam volledig geabsorbeerd en gekoloniseerd wordt door het mythische verhaal waarin we opgegroeid zijn."*[697] Er wordt verwezen naar *L'efficacité symbolique* van antropoloog Claude Lévi-Strauss die verhaalt hoe in primitieve stammen bevallingen ingeleid worden middels suggestieve verhalen. Ook de Verlichtingsmens is opgevoed in een mythe - die van het mechanistisch universum waarin de sjamaan nu de medische expert is en zijn invloed is eigenlijk van dezelfde orde als die van de sjamaan: het effect van medicijnen zou dan voornamelijk te wijten zijn aan hun placebo-effect. Desmet geeft de figuur van Grygoriev uit Solzhenitsyns *Goelag Archipel* die gezond blijft ondanks ouderdom en koude als een van de *"voorbeelden van mensen die door zich strikt aan ethische principes te houden, van de meest verbazingwekkende fysieke veerkracht blijk hebben gegeven."*[698]

Talloze naar zin zoekende mensen zullen Desmet heel graag geloven en er zal ongetwijfeld wel een zekere

696*O.c.*, p. 226.
697*O.c.*, p. 227.
698*O.c.*, p. 229.

waarheid schuilen in wat hij daar promoot maar wij zullen beslist niet alleen staan met de sterke indruk dat de auteur zich hier niet zozeer laat leiden door feiten als wel door wensen. En paradoxaal genoeg deelt hij deze wensen met zijn tegenstanders die de Verlichting aanhangen want hun beider ultieme streven is eender: een uiteindelijk *beheersbare* werkelijkheid - in de Verlichting middels de wetenschappen, in het andere geval middels 'een andere vorm van tovenarij', om het uit te drukken vanuit het standpunt van Mattias Desmet. En de vraag luidt dan of de auteur met zijn nieuw mens- en wereldbeeld daadwerkelijk de rede zal overstijgen ofwel of hij niet veeleer dreigt terug te vallen in een irrationaliteit die, net zoals in het tijdperk dat voorafgaat aan de Verlichting, de vrije loop laat aan willekeur en onrecht met een dan nog bijzonder moeilijk te bestrijden want zeer goed vermomde wet van de jungle, met in haar verlengde een totalitarisme om u tegen te zeggen.[699]

15. Wetenschap en waarheid? Leugen en... Kapitalisme!

Wanneer Mattias Desmet bij de aanvang van zijn elfde hoofdstuk, *Wetenschap en waarheid*, herhaalt dat de Verlichting aan de basis ligt van het totalitarisme[700], vergeet hij de totalitaire kerk. Zo bijvoorbeeld betoogt

699 Tekst d.d. 5 maart 2023.

700Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), p. 233: “Totalitarisme is het geloof dat het menselijke verstand het leidinggevende principe kan zijn in leven en maatschappij.”

O. Noordenbos: *"*(De Rooms-Katholieke Kerk) *is een geestelijke macht, want zij beschouwt zich als de enige ware kerk die door Christus is gesticht. Maar zij is evenzeer een wereldlijke macht (...). Zij acht zich immers geroepen, ter wille van het eeuwig heil van het aan haar toevertrouwde mensdom, dat in het leven 'hier beneden' al wordt voorbereid, ook het leven op aarde te leiden en te ordenen volgens haar leringen en geboden. Dit betekent dat de kerk een totalitair karakter heeft."*[701] De menselijke Rede mag weliswaar niet vergoddelijkt worden maar met een terugkeer naar het geloof van weleer belanden wij op dat vlak van de regen in den drop.

Als zoals Desmet het stelt, nazisme en stalinisme consequenties zijn van de Verlichting, dan zijn vele eeuwen van kolonialisme en van slavenhandel alsook de verdrukking van vrouwen en allerlei minderheden consequenties van de hegemonie van de kerk.

En wie zich keren tegen de vierde industriële revolutie, vergeten dat de versmelting van de mens met zijn technologie zo oud is als de mensheid zelf, alleen al omdat de mens (vaak) gedefinieerd wordt als 'het dier dat werktuigen gebruikt' en werktuigen zijn 'verlengstukken' van het lichaam, ongeacht of het hier

701Dr. O. Noordenbos in de dertiende jaargang (1965-1966) van het tijdschrift *Maatstaf* (Zie de *Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren)* met het artikel *Het katholieke element in de wereldpolitiek* : Zie: https://www.dbnl.org/tekst/_maa003196501_01/_maa003196501_01_0007.php :

een hamer betreft of een taal.[702] Het verlangen naar een wereld zonder pakweg machinale mobiliteit, bouwkunde, brillen en prothesen is een absurditeit als men niet wil gaan leven zoals de Amish die zich te paard verplaatsen of de Jehovah-getuigen die liever hun kinderen laten sterven dan op hen bloedtransfusies toe te staan.

Kritiek op de menselijke technologie is weliswaar mogelijk, zoals bijvoorbeeld bij Martin Heidegger (1889-1976), in *Die Technik und die Kehre uit* 1962 waarin deze filosoof het technische denken bekritiseert waarin activiteit en controle centraal staan - hij opponeert het aan het bezinnende denken, gericht op authenticiteit en beleving.[703] Tussen haakjes: Hannah Arendt (1906-1975) was een tijdgenote en een leerlinge van hem. Edoch, zeer zeker is niet zozeer de technologie op zich verantwoordelijk voor de door Desmet opgesomde ontsporingen maar wel, zoals Herbert Marcuse in zijn *One-dimensional Man* uit 1964 uitvoerig heeft betoogd, het samenspel van wetenschap en techniek met het kapitalisme, hier te lande ook behandeld door Rudolf Boehm en later, namelijk als het 'WTK-bestel', door Etienne

702Zie bijvoorbeeld Martin Heidegger, *Die Technik und die Kehre* (1962). Zie: https://www.bard.edu/library/arendt/pdfs/Heidegger-TechnikundKehre.pdf

703In *Die Technik und die Kehre* (1962) bekritiseert Martin Heidegger overigens reeds het technische denken waarin activiteit en controle centraal staan en hij opponeert het aan het bezinnende denken, gericht op authenticiteit en beleving. Zie: https://www.bard.edu/library/arendt/pdfs/Heidegger-TechnikundKehre.pdf

Vermeersch in zijn milieu-essay *De ogen van de panda* uit 1988.

En de oorsprong van het kapitalisme moet (andermaal) niet in de Verlichting worden gezocht maar in de (vooral protestantse) religie: in zijn werk *De protestantse ethiek en de geest van het kapitalisme* legt Max Weber uit hoe kapitaal en kapitalisme resulteren uit het samenspel van enerzijds hard labeur en anderzijds de (bijbels geïnspireerde) afkeer van genot of dus, met twee woorden gezegd, uit het verdienen van geld dat wordt opgespaard.[704]

16. Over de surveillancemaatschappij en de pervertering van controle

Teveel overheidscontrole is schadelijk, aldus Mattias Desmet. Maar de auteur van *De psychologie van totalitarisme* ziet kennelijk over het hoofd wat Martin Heidegger heeft onderstreept in zijn hoger genoemd werk over de techniek, namelijk dat die controle rechtstreeks en onvermijdelijk want noodzakelijk volgt uit de vertechnisering van het maatschappelijke leven welke op zich goed is op voorwaarde dat ze ook goed wordt gebruikt.

De moderne technologie en in feite de specialisatie in het algemeen brengt immers met zich mee dat wij vertrouwen moeten kunnen hebben in de werktuigen die wij gebruiken omdat onze kennis van hun werking steeds vaker zeer gering is. Wanneer bovendien in een

704 Tekst d.d. 6 maart 2023.

concurrentiële maatschappij de economie eist dat de productie van technologie winstgevend is, zal een blind vertrouwen in de aanwending van de technologie uiteraard uit den boze blijken.

De bedrijven die winst maken met de bestrijding van computervirussen zouden wel eens de bedenkers van deze virussen kunnen zijn omdat zij in de eerste plaats bedrijven zijn, wat in een kapitalistische samenleving inhoudt dat zij maximale winst moeten nastreven om overeind te kunnen blijven. En hetzelfde kan dan uiteraard ook worden verondersteld het geval te zijn met betrekking tot virussen die niet de werking van onze computers bedreigen maar die van onze lichamen en dus onze gezondheid.

Daar blijkt, zoals hoger al geopperd, dat niet de technologie en in casu de geneeskunde of de farmacie op zich verderfelijk zijn maar dat zij dat wel dreigen te worden waar hun producten zichzelf noodzakelijk maken middels het creëren en aanwakkeren van ziekten waarvan de bestrijding hun winst oplevert. Het probleem van het mes dat noodzakelijk is voor het leven maar dat tegelijk als moordwapen kan worden gebruikt, brengt aan het licht dat de efficiëntie van ons handelen van geringer belang is dan het eumoreel karakter ervan. De meest gesofisticeerde apparatuur brengt ons geen baat als zij niet wordt aangewend voor ons welzijn. Beter een traag maar veilig paard dan een snelle, moordende auto.

Zoals gezegd is een blind vertrouwen van de kant van

de consumenten onverstandig binnen een kapitalistisch bestel en vandaar wordt het noodzakelijk om ter compensatie van mogelijke misbruiken voldoende wantrouwen te koesteren en allerlei controlemechanismen in te bouwen. Inzake de pandemie situeert het probleem zich daar waar malafide bedrijven de aandacht afleiden van wat zij in feite uitspoken en zij doen dat door die aandacht heel sluw te betrekken op de handel en wandel van hun slachtoffers.

Want waar corruptie niet langer een vreemde eend is in de bijt, krijgen zij het gedaan dat de autoriteiten, in plaats van te gaan controleren waar het virus vandaan komt om dan maatregelen te kunnen treffen bij de bron, prompt de slachtoffers gaan viseren. Zij gebruiken hen als bliksemafleiders en richten alle aandacht op hun gedrag als mogelijke oorzaak van contaminatie, alsof er ook maar een gedrag bestond waarmee het volk een pandemie kon tegenhouden.

Controle is noodzakelijk ter compensatie van de vandaag onoverkomelijke onwetendheid van de consument maar de producent onttrekt zich eraan als hij erin slaagt die te laten richten op zijn consumenten, de patiënten, die aldus een tweede keer worden geslachtofferd omdat controle meteen verdachtmaking is en dus poging tot beschuldiging.

De dader schuift aldus zijn schuld door naar zijn slachtoffer - nota bene een tactiek ons welbekend van de in deze tijd sterk onder de aandacht van de

psychologen gebrachte praktijk van het pesten - met het gevolg dat hij zelf buiten schot blijft voor de hele duur van de aldus teweeg gebrachte hysterie.

Dat is ook exact wat misdadigers altijd al hebben betracht en dit verklaart meteen waarom een groot deel van de gevangenen alom ter wereld onschuldig vastzitten: slaagt een crimineel erin om zijn schuld in andermans schoenen te schuiven, dan zal van zodra de ander veroordeeld is, hijzelf definitief buiten schot blijven. De surveillancemaatschappij lijkt steeds strenger te worden en lijkt goed te draaien, al te goed zelfs, maar in werkelijkheid verkapt al het gedoe van een schijnbaar superieure alertheid het totale gebrek aan waakzaamheid op uitgerekend die punten die haar reden van bestaan uitmaken.

Een ander voorbeeld van schuldverschuiving vindt men waar de zwakke weggebruiker, bijvoorbeeld de fietser, nadat hij het slachtoffer werd van een aanrijding door een automobilist, van een rechter te horen moet krijgen dat hij maar een veiligere weg had moeten kiezen. De controle in het hele gebeuren van de pandemie moet niet de slachtoffers - de patiënten - tot voorwerp hebben daar zij allerminst de producenten van de ziekte zijn maar wel de producenten van de bestrijdingsmiddelen waarvan de werking immers onmogelijk gecontroleerd kan worden door jan met de pet. Andermaal Heidegger: de technologie vergt vertrouwen (terwijl, Marcuse indachtig, vertrouwen misplaatst is in een wereld die draait om winst) en vereist derhalve controle. De controlemaatschappij is

met andere woorden nodig en wenselijk maar zij bestaat feitelijk niet omdat hetgeen eruit ziet als controle, niets anders is dan een verkapte ontsnapping daaraan.

Met controle op zich is derhalve niets mis maar het zijn niet de burgers die gecontroleerd horen te worden doch zij die macht uitoefenen over hen omdat zij het zijn die gewantrouwd moeten worden daar alleen wie over macht beschikken, die macht ook kunnen misbruiken. Men moet immers steeds voor ogen houden dat controle deel uitmaakt van de wetgeving in een rechtsstaat terwijl de wetgeving daar de bescherming van de zwakkeren op het oog heeft in de strijd die de rechtsstaat voert tegen de wet van de jungle. Waar niet de machtigen doch de zwakkeren gecontroleerd worden, kan de wetgeving in dat opzicht alleen maar contraproductief werken en vaak zijn de zwakkeren zich daar in hun onmondigheid niet eens van bewust.

De fietser die het slachtoffer wordt van een aanrijding belooft aan de rechter om in het vervolg een veiliger parkoers uit te zoeken en de automobilist die hem aanreed, voelt zich gesterkt in de overtuiging dat niet hij degene is die een misdrijf heeft gepleegd. De eigenaar van de pc die uitviel ingevolge een besmetting met een computervirus krijgt te horen dat hij schuldig is omdat hij niet investeerde in antivirussoftware, wat in feite de dader die het computervirus heeft verspreid, vrijpleit van schuld en hem tevens het recht toekent op bedrog, als ware dit een vorm van superieure intelligentie. Meer nog: met het oog op zijn eigen

voortbestaan binnen de kapitalistische concurrentiële economie krijgt het er alle schijn van dat hij zelfs de plicht heeft om dat te doen en in termen van moderne commerce gelden deze misdaden godbetert inderdaad als sluw of slim.

Het is ronduit onthutsend om vast te stellen dat mensen die door de gemeenschap werden aangesteld om wetenschappelijke opdrachten uit te voeren en dus taken met als uiteindelijk doel waarheid aan het licht te brengen, niet in staat blijken om het bedrog van de misleiding door malafide kapitalisten te doorzien of te bestrijden. In plaats van te gaan pleiten voor meer overheidscontrole in functie van de handhaving van de rechtsstaat die haar reden van bestaan vindt in de bescherming van allen en dan in de eerste plaats van de zwakkeren, laten zij zich voor de kar spannen van de machthebbers en gaan zij pleiten tegen controle zonder meer, wat zij dan identificeren met een strijd voor meer 'vrijheid'. Maar de zwakkeren dienen beschermd te worden: tegen de gesel van het brute wegverkeer, tegen onwetendheid, tegen ziekten maar vooreerst tegen de sterkeren waar blijkt dat deze laatsten hun vertrouwen niet verdienen. Een gemeenschap die het lot van de zwakkeren overlaat aan de willekeur van de sterkeren, verzaakt aan de humane plichten die haar recht van bestaan funderen.

Vrijheid en privacy zijn mooie begrippen maar waar mensenrechten in het geding zijn, kan men zich er niet op beroepen zonder zich te gaan vermeien in een kwalijk spel. Het snijdt geen hout om helemaal niet te

reageren tegen kinderarbeid in China met het argument dat de Chinezen hun eigen vrijheid hebben omdat hier niet zozeer Chinezen in het geding zijn maar in de eerste plaats mensen. De privacy kan geen recht zijn waar zij andermans rechten schendt, wat bijvoorbeeld het geval is bij huiselijk geweld, vrouwenbesnijdenis, eremoord en kinderarbeid. Maar ook met het Amazonewoud doen grootgrondbezitters ter plekke niet wat ze willen omdat het hier behalve 'eigendommen' ook de longen van de hele wereld betreft. De klimaatcrisis, het probleem van de fossiele brandstoffen, het gevaar van radio-activiteit, de problematiek van de vervuiling en die van de honger in de wereld, de mensenrechten: deze zaken mogen niet overgelaten worden aan de willekeur van enkelingen omdat niemand over andere mensen rechten kan doen gelden. Dat is in de loop van de geschiedenis weliswaar al te vaak gebeurd en het gebeurt nog steeds.

Zo bijvoorbeeld zagen de voorstanders van de slavernij met de opkomst van het abolitionisme hun broodwinning slinken en zij hadden er veel moeite mee om hun vermeend 'recht' op het bezit en de uitbuiting van andere mensen zomaar prijs te geven en hetzelfde probleem doet zich vandaag nog steeds wereldwijd voor, met slavernij, loonslavernij en ongelijkheid in het algemeen. Het pleidooi voor een liberalisme met een financiële elite van in moreel opzicht criminele samenzweerders kan slechts een herhaling zijn van de onnoembare misdaden tegen de mensheid die de geschiedenis bevlekken in steeds dezelfde

terugkerende verschijningsvormen: feitelijke uitbuiting en genocide door een gewetenloze minderheid van rovers die zich bedienen van de nieuwste technologie inzake wapens maar ook inzake retoriek en jurisdictie (geknoei met wetgevingen), gepaard gaande met een schijn van heiligheid en zich verbergend achter een masker van waarheid, schoonheid en goedheid, en zich hullend in een rookgordijn van educatie en ontwikkeling.

Leopold II was de eindverantwoordelijke voor een van de grootste misdaden en genocides in de geschiedenis maar hij genoot wereldwijde faam als filantroop en als verbreider van de beschaving en van het christendom in het Afrikaanse continent en nog steeds geniet deze eigenlijk compleet Victoriaanse figuur van standbeelden en van vele andere eretekens. Helaas is zijn handel en wandel allerminst uitzonderlijk maar veeleer representatief voor hoe het er door de band aan toe gaat, zoals Joseph Conrad dat suggereert in zijn *Heart of Darkness* zelfs zonder eenmaal naar deze koning te verwijzen. Alleen wordt aan de handel en wandel van figuren die koninklijke titels moeten ontberen en die geen schijn hebben hoog te houden, lang niet zoveel ruchtbaarheid gegeven.

Met betrekking tot de geschiedenis van de jongste pandemie is ongetwijfeld een gelijkaardig toneel aan de gang en een grondig onderzoek van het gebeuren is daarom een uiterst dringende noodzaak. Alleen al om die ene reden is het een heilige plicht jegens de mensheid om zelfs de meest dissidente stemmen te

laten klinken. Wie pleiten voor spreekverbod (terwijl zij zich op de koop toe vaak nog uitgeven voor volgelingen van Socrates en voor verdedigers van de open debatcultuur) verstikken met deze onvervreemdbare vrijheid tevens de waarheid die zij paradoxaal genoeg geloven in pacht te hebben en zij doen dat om geen andere reden dan omdat zij de waarheid te vrezen hebben daar zij zichzelf maar al te dikwijls weten stand te houden middels leugens en bedrog.

De zich verlicht achtende geesten maar ook de gelovigen in allerlei onzinnigheden hebben recht op hun eigen waanzin zolang zij die voor zichzelf houden en hem niet aan anderen opleggen want niemand kan rechten over anderen doen gelden omdat alle mensen evenwaardig zijn. Elkeen mag geloven in het leven of in de dood, in goden, demonen, elfen en kabouters, in paradijzen, in vakantiereizen en in peperdure spijzen, zolang men ook alle anderen van diezelfde vrijheden laat genieten.

Gezondheid is weliswaar een persoonlijke zaak maar wordt een zaak van gemeenschappelijk belang waar inzake ziekten besmettelijkheid aan de orde is. Maar de waarde van gezondheid is niet absoluut: niet iedereen kan te allen tijde voor de volle honderd percent gezond willen zijn ten koste van ontelbare andere waarden. Het bepalen van prioriteiten dient omwille van het algemeen belang in alle openheid te gebeuren en ook in alle sereniteit.

Het punt dat Desmet maakt met zijn *De Psychologie van Totalitarisme* is ons inziens dat die vereiste sereniteit onmogelijk gemaakt wordt van zodra angst in het spel komt waarvan sinds oudsher gezegd wordt dat die een slechte leermeester is.

Het is de bijzondere verdienste van de besproken auteur om daaraan te herinneren en het strekt de man tot eer dat hij met dat edel doel voor ogen ook zijn nek uitsteekt. Het betoog dat hij brengt en waarvan de kern zich misschien het beste laat samenvatten in de boodschap dat angst een slechte leermeester is, blijkt nog veel dringender dan de noodzaak bij de WHO om een vaccin te vinden tegen covid-19 en zijn taak blijkt tevens nog veel moeilijker omdat een enkeling zijn pad naar het publiek eigenhandig en dikwijls in alle eenzaamheid moet plaveien terwijl voor een wereldomvattende organisatie die wordt bemand door corrupte toppolitici de weg door de door hen aan hen onderdanig gemaakte massa's allang en alom geëffend werd. Alleen al om die reden zijn gebeurlijke onvolkomenheden in dat betoog menselijkerwijze onvermijdelijk en vergeeflijk. Iets wat men overigens bezwaarlijk kan zeggen over over de 'onvolkomenheden' van zekere toppolitici zoals die in de jongste weken aan het licht kwamen.

Het gewicht van de autoriteiten is zoals dat van de massa's die hen in het zadel hielpen. Was het Alexander de Grote die zegde één man te verkiezen boven een heel leger als hij maar de beste is?[705]

705 Tekst d.d.7 maart 2023.

17. Mattias Desmet en de kern van alle dingen

De kern van alle dingen

De kern van alle dingen
is stil en eindeloos.
Alleen de dingen zingen.
Ons lied is kort en broos.

En donker zingt mijn bloed,
van heimwee zwaar doorwogen.
Ik zeil langs regenbogen
Gods stilte tegemoet.

(Felix Timmermans, uit: *Adagio*)

Mattias Desmet: *"Het wezen van de dingen is niet rationeel kenbaar en de werkelijkheid kan niet worden gereduceerd tot mechanistische schema's. (...)* (Het is) *in datgene wat altijd maar weer aan rationalisering en mechanisering ontsnapt, in datgene wat uit een gesprek verdwijnt als je het digitaliseert, in het verschil tussen de moederschoot en een artificiële kunststof baarmoeder, in het verschil tussen de warmte van een elektrische verwarming en deze van een houtkachel enzovoort."*[706] Wat verderop citeert Desmet de fysicus Max Planck met zijn mystieke uitspraken en

706Mattias Desmet, *De psychologie van totalitarisme*, Mattias Desmet en Pelckmans Uitgevers nv, Kalmthout 2023 (2022), p. 237.

zijn geloof in de beschermende god *"die het lot van de wereld en elk mens in zijn almachtige hand houdt."*[707]

Een overigens niet ongevaarlijk geloof uiteraard dat ook middeleeuws aandoet omdat het zich verlaten op een god de mens in de illusie kan doen verkeren dat zijn eigen handelen er niet toe doet, dat hij zich omzeggens ruggelings in een ravijn mag laten vallen omdat hij kan vertrouwen op de engelen die hem wel tijdig zullen opvangen zodat hij er ongedeerd van af komt, precies zoals het kind dat zich laat vallen en er op vertrouwt dat zijn vader hem wel opvangt. De vader doet dat omdat hij verantwoordelijk is voor zijn kind maar over een vorst of een president die een oorlog begint en gelooft te mogen rekenen op de steun van god voor de eindoverwinning zeggen wij terecht (tenzij het gaat om een sprookje uit de oudheid) dat die niet goed snik is.

"Grote wetenschappers hebben het logisch-feitelijke discours van de wetenschap achter zich gelaten"[708], schrijft Desmet en het is nu nog een kleine stap om te gaan beweren dat geloof uiteindelijk de rede overbodig maakt en dat men inderdaad niet langer hoeft te vrezen dat de harde natuurwetten zullen toeslaan om hem van het leven te benemen op het ogenblik dat vijandelijke vliegtuigen bommen droppen boven zijn hoofd.

Wanneer sociale spanningen toenemen gaan bij ons ofwel de stoppen springen en komen wij in een

707 *O.c.*, p. 238.
708 *O.c.*, p. 239.

angstige verstening terecht ofwel gaan wij over in een modus van 'zweven' en van irrationaliteit die dan het schijnbare voordeel biedt een einde te maken aan het zenuwslopende besef dat men geen kant meer op kan. In dat laatste geval biedt de religie enig soelaas omdat de 'reddende' illusie aan overtuigingskracht gaat winnen van zodra zij met vele anderen wordt gedeeld en wie er ontvankelijk voor zijn gaan dan ook niet langer gebukt onder het stigma dat kleeft op geesteszieken en dat hen excommuniceert en isoleert. Integendeel kunnen wie aldus uit de realiteit naar buiten treden, samen met huns gelijken een alternatieve werkelijkheid gaan beleven waartoe 'gezonde' mensen geen behoefte en ook geen toegang hebben. Zij vormen dan als het ware een zelfhulpgroep en als die groot genoeg wordt en ook aansluiting vindt bij een gelijkaardig verleden, spreken wij van een religie.

Gaat die alternatieve werkelijkheid onder de druk van moeilijke omstandigheden zoals een pandemie of een oorlog alsmaar groeien dan kan het uiteraard zo uitdraaien dat deze groep niet langer een minderheid van 'geesteszieken' doch een meerderheid van de bevolking gaat verzamelen, die dan ook niet langer als 'zieken' weggezet horen te worden en verketterd maar onder de benaming van 'gezonde gelovigen' zullen doorgaan met een bijzonder leven onder de paraplu van een irrationeel maar gemeenschappelijke erkenning vindend verhaal of toneel. Dan dreigen wie voordien als 'gezond' werden bestempeld, als 'ongelovigen' verketterd te worden van zodra die een minderheid

gaan vormen en op die manier neemt een fictie de plaats in die voordien aan de werkelijkheid toebehoorde terwijl, andersom, de werkelijkheid zal worden afgedaan als 'ontoereikend'.

Het is waar dat vaklui in de opleiding regels volgen die zij achter zich kunnen laten van zodra zij enige behendigheid ontwikkelen en dat op deze wijze door en door geoefende dansers bij het publiek de illusie kunnen opwekken te kunnen vliegen, zoals de legendarische Vaslav Nijinsky (1888?/1889?/1890?-1950). Het is ook waar dat muziek niet op maar tussen de noten wordt geschreven en dat woorden sowieso niet naar zichzelf verwijzen daar zij slechts afbeeldingen zijn in de wereld van de taal van dingen in een andere dat de talige wereld. De kern van een verhaal en de schoonheid van een melodie zijn niet aanwijsbaar en bevinden zich op een ander niveau dan dat van de hoorbare geluiden omdat er met het vatten van muziek ook nog tijd gemoeid is en vooral geheugen: de capaciteit om in het heden door vereniging tot bestaan te brengen wat in het verleden ligt en eigenlijk niet meer bestaat met wat verwacht wordt en nog komen moet en dus nog niet bestaat. Tussen haakjes: Augustinus van Hippo heeft hierover ruim zestien eeuwen geleden al bijzonder diepe wijsheden verkondigd.

Dat vermogen om op de keper beschouwd en in fysisch opzicht niet-bestaande dingen (meer bepaald: enerzijds het niet meer bestaande dat in het verleden ligt en dat men zich kan *herinneren* en, anderzijds, het nog niet

bestaande dat in de toekomst ligt en dat men kan *verwachten,* waarbij de herinnering en de verwachting activiteiten zijn die een levende en denkende persoon vereisen) tot bestaan te wekken, vereist het optillen ervan tot een niveau dat zich aan de wereld van de dode fysica onttrekt en dat is meer bepaald uiteraard de wereld van het levende: de melodie die zich uitstrekt over een hele tijdsperiode wordt begrepen of als één geheel bevat door het geheugen dat wij ook wel benoemen als de geest en zonder dit niveau van spiritualiteit kan van de schoonheid van muziek geen sprake zijn. En ook niet van de betekenis van een zin of een verhaal, een beeld, een schilderij. Het onderscheid tussen het ware en het gedroomde wordt niet meer gemaakt, laat staan dat tussen goed en kwaad.

En hiermee werd de kwestie nog altijd niet verhelderd wat dan het leven zijn mag dat vereist wordt opdat daarin het schone, het ware en het goede tot leven zouden kunnen komen. Het is en blijft mysterie, inderdaad, maar het gevaar loert om de hoek dat wij nu gaan vergeten dat er misschien geen sprake was van geest zonder geheugen, dat wil zeggen: zonder vlees, en vlees is (levende) stof en derhalve vergankelijk en tijdelijk. De geest is dat niet omdat hij zich aan de tijd onttrekt maar hij bestaat alsnog niet zonder tijd. En zo kan men nog uren doorgaan: uren, dagen, jaren, eeuwigheden.

Heeft de fictie bij sommigen de plek van de realiteit ingenomen? Is het verschil tussen die twee fictief en

kàn het dat wel zijn? Elk vertoog hierover lijkt van een louter speculatieve aard en ook de gedachten van Mattias Desmet hier rond verzameld, kennelijk inderhaast onder de druk van het pandemische gebeuren, blijven een hoog Bodifée-gehalte hebben, zij het dan zonder de poëtische én fysische diepgang die bij deze laatste, in Vlaanderen rond dit thema bekende maar nergens in dit boek teruggevonden wijsgeer, wél van de partij zijn. Maar, andermaal: dit zijn geen redenen om Desmet als gesprekspartner te weren en wie dat alsnog doen, laten prompt in hun wel bijzonder magere kaarten kijken. Wat zich vandaag allemaal aandient als publiek podium, blijkt op grond van de daar doorgevoerde selectie van sprekers niets anders te zijn dan een privaatbedrijf dat aast op het statuut van het bezit van de waarheid welke dan te koop wordt aangeboden en waar men deze klok hoort luiden kan men op de beide oren slapen in de rustige zekerheid dat voortaan alleen nog ordinair bedrog er de dagorde bepaalt.[709]

709 Tekst d.d. 8 maart 2023.